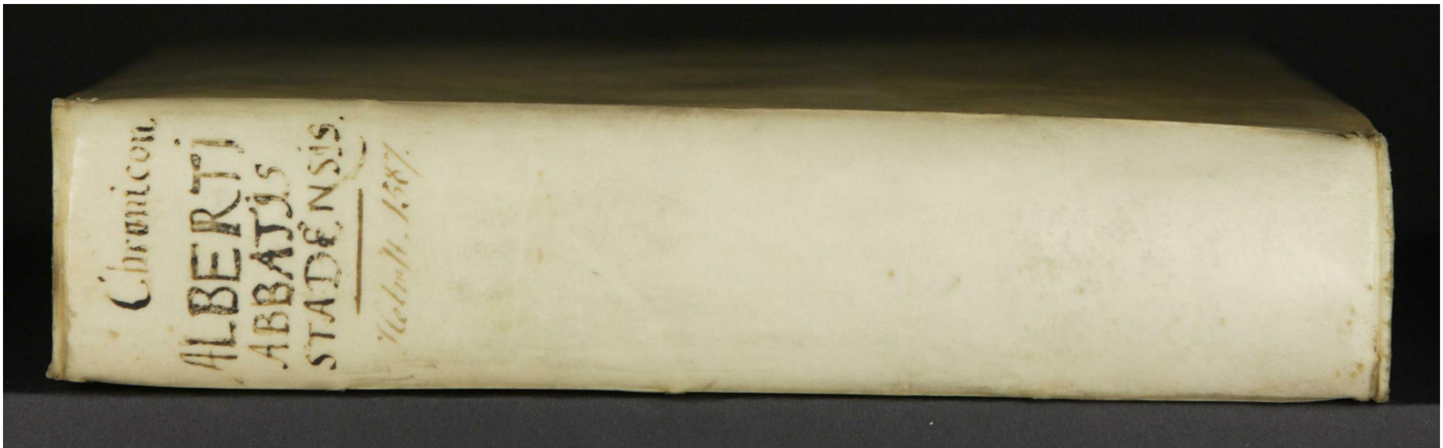
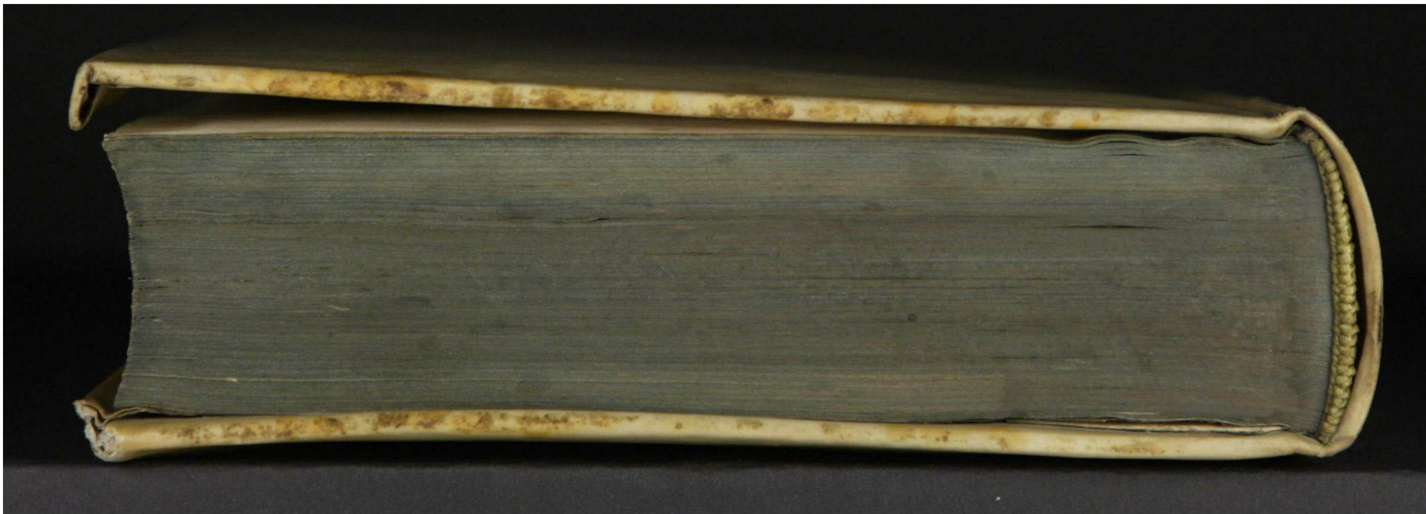
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

675

DA BOX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

CHRONICON ALBERTI, ABBATIS STADENSIS, A CONDITO ORBE VSQVE AD AVCTORIS AETATEM,

id eſt, annum Ieſu Chriſti M. CC. LVI. deductum, & nunc primùm euulgatum.

QVO OPERE CVM ALIIS *IN PARTIBVS VETVS HISTORIA, INPRIMIS VERO RES GERMANICAE illuſtrantur, tum Saxoniæ & Metropol. Crancianæ fundamenta aperiuntur.*

E bibliotheca

MAGNIFICI ET ILLVSTRIS VIRI, HENRICI RANZOVII, EQVITIS HOLSATI, PROREGIS DANICI in Ducatu Schleſuic- Holſatia, Ditmarſia &c.

HELMAESTADII
Excudebat Iacobus Lucius Anno
M. D. LXXXVII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Hæc eſt effigies Henrici, ſanguine nati
Ranzouio: viuis ſculpta figura notis:
Pectoris egregias dotes, ac dona Mineruæ
Artificis poterit ſculpere nulla manꝰ.

MA-

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

MAGNIFICO VIRO, IL-
LVSTRI GENERIS NOBILITATE,
SAPIENTIA, DOCTRINAE ERVDITI-
one, virtute & dignitate ãpliſſimo, DN.
HENRICO RANZOVIO, Prore-
gi Danico in Ducatu Schleſuic. Holſa-
tia, Ditmarſia &c. Dn. Breden-
bergæ &c. Patrono beni-
gniſſimo.

S. D.

REINERVS REINECCIVS
Steinhemius.

Redit ad te, Domine, res mancipi, hoc eſt, annales benè vetuſti, quos de ſententia mea euulgari è bibliotheca tua voluiſti, redeunt, inquam, tardiuſculè quidem, ſed non ſine quaſi comperendinatus fœnore, nempe pro re nata qualibuſcunq; paratitlis & ſcholijs noſtris illuſtrati. Etenim quibus aliarum ſcriptionum occupationibus diſtinear, meminiſti. Et aurem hac quoq; in parte vellebat παραινέτης *Homerica:*

αἰσχρὸν, τοὶ δηρόντε μένειν, κενεόντε νέεσθαι.

Auctor eſt Albertus, primùm Abbas Stadenſis familiæ Benedictinæ, deinde Frãciſcanæ, vt vocant, Minorita, de

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

quo, ipſoq́ opere, plura infrà. Enimuero ſic temporũ ſuperiorũ ratio tulit, vt Eccleſiæ & imperiorũ geſta referrẽtur in litteras ab Eccleſiaſticis, ſeu Clericis & Monachis, ipſiſmet doctrinarum ſtudijs tum in collegia illa & monaſteria detruſis, necdum ijs quaſi œcumenicis ludis, quas de Platonis ſchola vulgò Academias nominamus, apertis. Hinc itaq; in diſciplina illa barbariei macula, hinc ſexcenta alia incommoda, de quibus ſingulatim hîc diſſereretur, inſtitutum noſtrum non ferebat. Nam vt mittam dogmatum & cultuum næuos, quotuſquiſq; ex iſto ſcriptorum grege ſe ad Rempub. contulit? atq; vt à quibus id factitatum, reperiantur, an non tamen hoc omnes dediſſe operam cognoſcuntur, vt Pontificib. Rom. quos eoſdem hodie Papas nuncupamus, placerent? nimirum iuramento (formulam habent annales noſtri ad annum 1179. *& traditum eſt Paralipomenis Chronici Vrſperg. Pium II. in diſceptatione aduerſus Dietherum Iſeberg. Archiepiſc. Mogunt. inferre inde auſum, quòd etiam* VERA IN PAPAM DICERE, *eſſet contra iuramentum Epiſcoporum) eis deuincti, & formidabili illo anathematis œſtro dementati. In hunc enim ſtatum & Religio & Religioſi ordines deuenerant, vt ab vna Papæ auctoritate & nutu dependerent, tyrannidis tela illa à Gregorio VII. inchoata, & ſucceſſorum artibus ita adornata & roborata, vt quod de ſua Dionyſium priorem dixiſſe ferunt, planè adamantinis munita vinculis crederetur. Quanquam nec illud inficias*

ficias

ficias ire poſſumus, cùm παρασκευὰς tum σκέμματα diuerſa Pontificibus ſeruijſſe, quæ argumentum vberius deſiderantia enodari in præſentia nec poterant nec debebant. Et vidit hæc noſtra ætas, quamuis à tenui & humili principio, inſignem factam mutationem, detectis & inciſis ſuperſtitionis neruis, vidit ipſarum diſciplinarum & artium redintegratam lucem. Interea tamen eſt quod ſcriptoribus illis mirificè debeamus, tantum videlicet, quantum priſcis Geographis Polybius deberi cenſet: Cùm affirmare non dubitet, etſi quid vel omiſerint, vel deliquerint, tamen propterea laudandos atq; admirandos, quòd talibus temporibus auſi aliquid fuerint. Pandunt enim Hiſtoriæ fontes, non quidem illos ſemper limpidos, ſed veluti è tempeſtate aut nymbo alicubi turbidos, & cœno inquinatos, atq; ita pandunt, vt ſi monumentis hiſce deficeremur, ipſas temporum illorum res geſtas ignoraremus. Nec eſt, quòd malè feriati Critici hîc occinant, & quaſi ad aurem obganniant, quemadmodum eſt apud Comicum, barbarè eos loqui, de religione & magiſtratu incommodius ſentire, ſæpenumero fabulas infarcire, & quæ id genus alia exiſtunt. Nunquid enim metalla auerſamur, quia non ſolùm aurum, argentum, æs, verùm etiam ſcoriam habent? nunquid nobiliſsimum Poëtam, Virgilium puduit, ex Ennij ſtercore aurum legere? nunquid natura ipſa ſuum τῆς ἀμαλθείας κέρας, ἢ ἀγαθῶν σωρὸν, ſine omni tædio καὶ ἀκονιτὶ aperit? nunquid aliud ſpectat Plautinum iſtud? Qui è nuce nucleum eſſe

vult, frangit nucem. Deniq́ quæ peruerſitas eſt, quibus oculis rei alicuius incommoda cernas, iiſdem commoda cernere nolle, ſed altero Lynceum, altero talpam agere? Et quam hac noſtra tempeſtate diſciplinam protuleris, in qua non ſimilis farinæ auctores, ſi modò σωματοποιεῖν ſtudeas, deguſtandi ſint? Nam Theologi ſuos habent Anſelmos, Bernardos, Bonauenturas, Thomas, Albertos, Lombardos, Comeſtores, Lyras: Iureconſulti, Accurſios, Bartolos, Baldos, Iaſones, Oſtienſes: Medici, Auicennas, Auerroes, Meſues, Rhaſes: Philoſophi alios in artibus aliis. Omitto Romanorum in annalibus, quibus tamen Cicero nihil fuiſſe nudius affirmat, conſeruandis ſtudium, omitto CAROLI MAGNI in priſcis cantilenis (id enim ſolum hiſtoriæ καὶ ἀρχαιολογίας genus maiores noſtros habuiſſe, apud Tacitum legim⁹: & retulit idem de Gotthis Iornandes, retulit de Barbaris trans Rhenum, id eſt, Germanis Iulianus Miſopogone, agreſtia eorum carmina, ſimilia clangoribus auium, aſperè clamantium, nobis obtrudens) colligendis, deſcribendis & memoriæ mandandis laborem: quippe quod ipſum quoq́ exemplum Romani moris imitationem præ ſe fe-
” rat. Sic enim iterum Cicero: Vtinam, inquit, extarent
” illa carmina, quæ multis ſeculis ante ſuam ætatem in epu-
” lis eſſe cantitata à ſingulis conuiuis de clarorum viro-
” rum laudibus, in Originibus ſcriptum reliquit Cato &c. Nec obſcurum è Beato Rhenano, quanti id genus monumenta fecerit MAXÆMILIANVS. I. Cæſar.

Quæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Quæ quidem certè res occaſionem dedit, vt Germania
noſtra tot à ſe procreatos Heroas, heroicasq́ familias,
nullis veterum virtute factiſue ſecundas, recognoſcere,
& ipſam Hiſtoriam excolere diligentius cœperit, tene-
bris & ſordibus, quæ antè diſciplinam hanc obſepſerant,
& infuſcârant, deterſis. Et ſanè dum antiquitatis ve-
luti χειραγωγία retinetur, non poteſt non veritatis tra-
mes rectè procedere: vti contrà vbi ab eo declinatur, me-
ri anfractus & labyrinthi, vel potius horrida teſqua
ſe offerunt. Vt exemplis id explanaremus, & nobis fi-
dem faceremus, neceſſe non eſſe duximus. Tantùm euol-
uantur recentiorum quorundam de priſcis rebus com-
mentationes. Hîc quoties dormitatum? quoties pro
meridiana luce denſa errorum nebula offuſa? Inde vide-
licet, quòd fontibus poſthabitis, ad inanes & temerarias
coniecturas decurrerint, eoq́ quaſi principio conſtituto,
alij aliorum commenta, ſeu quod ille ait, ſcrinia compilâ-
rint. Summa, religionem & res Chriſtanas, non modò
tanquam barbariſmis & ſolœciſmis obſitas, verùm etiam
vitiorum deformitate pollutas, Ethnicis olim exagitan-
tibus, & quod ille ait, naſo ſuſpendentib. adunco, Arno-
bius reſpondens lib. 2. Puerilis ſanè, inquit, atq́ anguſti ,,
pectoris reprehenſio eſt; quam ſi admitteremus, vt vera ,,
ſit, abijciamꝰ ex vſibus noſtris quorundam fructuum ge- ,,
nera, quòd cum ſpinis naſcuntur, & purgamentis alijs, ,,
quæ nec alere nos poſſunt, nec tamen impediunt perfrui ,,
nos eo, quod principaliter antecedit, & ſaluberrimum ,,

nobis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

,, nobis voluit eſſe natura. Quid enim officit ô quæſo? aut
,, quam præſtat intellectui tarditatē? vtrumne quid leue,
,, an hirſuta cum aſperitate promatur? inflectatur, quod a-
,, cui, an acuatur, quod oportebat inflecti? aut qui minus
,, id, quod dicitur, verum eſt, ſi in numero peccetur, aut ca-
,, ſu, præpoſitione, participio, coniunctione? Pompa iſta
,, ſermonis, & oratio miſſa per regulas, concionibus, litibꝰ,
,, foro, iudicijsq; ſeruetur, deturq;: illis imò, qui voluptatum
,, delinimenta quærentes, omne ſuum ſtudium verborum
,, in lumina contulerunt. Cùm de rebus agitur ab oſtenta-
,, tione ſubmotis, quid dicatur, ſpectandum eſt, non quali
,, cum amœnitate dicatur: nec quid aures commulceat, ſed
,, quas afferat audientibus vtilitates: maximè cùm ſcia-
,, mus, etiam quoſdam ſapientiæ deditos non tantum abie-
,, ciſſe ſermonis cultum, verùm etiam cùm poſſent ornatius
,, atq; vberius eloqui, triuialem ſtudio humilitatem ſecutos,
,, ne corrumperent ſcilicet grauitatis rigorem, & ſophiſtica
ſe potius oſtentatione iactarent. Item Hironymus in e-
piſtola ad Tranquillinum, præter Origenem etiam Ec-
cleſiaſticos ſcriptores nonnullos, Græcos & Latinos, ſic
legendos cenſet, vt BONA EORVM ELIGAMVS, VITEMVSQVE CONTRARIA.
Hæc cùm ita ſint, laudem eorum inſtitutum non poſtremam meretur, qui annales, tineis & blattis expoſitos, quodam vindiciarum iure in lucem reuocant, atq; in vſum de promunt, aut depromptos iam antè comtiore veluti ornatu veſtiunt & expoliunt. Ac noſtri vtiq; hac

in parte conatus in medio ſunt. Cum idem, Domine, de Alberti annalibus, qui in bibliotheca tua hactenus delituiſſent, imò ſolo excepto Crancio, doctis ferè omnibus ignoti manſiſſent, & ita manſiſſent, vt neq; Trithemius, neq; Geſnerus, aut continuator Simlerus eorum mentionem faciant, à me contenderes, refragari non debui. Habent enim compendiariam ab orbe condito vſq; ad auctoris ætatem deductam hiſtoriam. Nec ille monaſtica ſomnia intemperanter inculcare, ſed probatiſſimorum ſcriptorum fide niti, hoc eſt ſecundum literas ſacras & alium ἀνώνυμον, *de quo ad ann. DCLXII. Euſebij et Hieronymi in Chronologia, Eutropij, Hiſtor. miſcell. Eginardi, Benedictini Monachi, VVidechindi, Adami Brem. Helmoldi, Vrſpergenſis. Etenim ſingulorum paſſim verba retinet, vti viciſſim Crancius cùm alibi tum in Saxonia & Metropoli bonam expoſitionum ſuarum partem hinc tranſcripſit. Quanquam vbi aqua hæreat, ſubiectionibus noſtris commonuimus. Et quæ peculiariter deſiderari Chronologia poterant, de ijs valeat, quod Albertus ipſe pro ſe ſemel atq; iterum adducit. Vnum tamen id meritò culpaueris, quòd alicubi breuior eſt. Niſi fortè hoc eò pertinet, quòd propoſiti fines tranſilire noluit. Præterea aduertere licet, aliquando eum in fabulas, aliquando in nugas dilabi. Id quòd ſcilicet & profeſſioni ipſius, & temporum illorum infelicitati, aſſcribendum, ideoq; ignoſcendum. Quid enim vtraq; poſſint, palàm atq; in medio eſt. Ac ſanantur iſta quaſi*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

vulnera hac non inſcita auctoris medicina, quòd oratio mediocris eſt, quòd plurima habet, quæ non facilè alibi offendas. Inprimis verò ei gratia habenda, quòd Ducum & Imperatorum familiæ Saxon. quòd regiæ Capeuingorum domus in Gallia, è VVidechindi Magni ſtirpe, item Billinganæ & Marchionum Stadenſium ſtemmata rectè per gradus ſuos deduxit, & poſtremam etiam integram dedit. Ne dicam, vtut Imperatoribus, quos Papæ exagitandos ſuſcepere, ac potiſsimum quidem Henrico IIII. Othoni IIII. & Friderico II. parum æquus videatur, tamen nefarias eorundem Paparum molitiones egregiè & veluti in ſpeculo ab eo repræſentari Quinimo cernere de hiſtoria hac eſt Paparum progreſsiones, cernere eſt, vt Eccleſiaſtico ordine ſub iugum redacto, idq́ euentu non diſsimili, quem è Theopompo Comico retulit de Lacedæmonijs, Athenienſes bello Peloponneſiaco oppugnantibus, & neſcio quas iniurias eorum infamantibus, Plutarchus in Lyſandro, nimirum quòd CVM EPISCOPIS SVAVISSIMVM LIBERTATIS POTVM GVSTANDVM DEDISSENT, PRO EO ACETVM INFVDERE, etiam Principum poteſtati derogare conati ſint, & poſtquam hoc in neruum erupit, ſeditionibus & turbis omnia inuoluerint. Verùm iſta abrumpo. Quo tempore auctor vixerit, diſerta ipſe mentione expoſuit. Teſtatur etiam veritatis ſtudium eius, quòd præcipuè in Hiſtorico fidem requirit, teſtatur ingenuitatem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tatem & pietatis affectionem, quòd religionem è Bene-dictina profeſsione iniectam non ſuſtinens, animæ ſalu-tem dignitate ſua antiquiorē duxit. Quamuis eam quaſi ἐθελοθρησκείαν *in præſentia non diſputē. Inſcriptio Operis, codici manuſcripto in fronte appoſita, minus ſibi conſta-bat. Inter cætera autem hæc legebantur:* Librum hunc conſcribi fecit Albertus, Abbas S. Mariæ virginis in Sta-dio, poſtea Minor frater ibidem, perducens narrationem rerum vſq; ad annum Domini M. CC. XL. ſcilicet vſq: ad annum Gregorii Papæ IX. decimum quartum, Friderici II. vigeſimum &c. *Item,* Regiſtrum antiquum intitulat hunc librum, Chronica Alberti Abbatis. *Id quod monu-iſſe hîc ſufficiat. Nobis enim ea vti placuit, quæ argu-mentum propius, & quod Græci aiunt* ἐναργέστερον *expri-meret. Nec de elaboratione reticendum erat, ſiquidem vel inſcriptio à nobis adducta, vel textus pag. 1. b. rectè ſe habēt, videri eam in annum decimumſextum proroga-tam. Nam id operis finis arguit, & conuenit mentio ad ann. DXXXII. vt primam indicationem de inchoato eo accipiamus. Poſtremò non egere animaduerſione nulla duxim⁹, quod auctor de iiſdē nominib⁹ nō eandē ſcripturā ſequitur. Nos nihil immutauimus, & quicquid idconſide-rationis eſt, in lectoris venire arbitriū volumus. Quod reſtat, Domine, tuo ipſi⁹ te donam⁹ munere, gratiore, vt mihi perſuaſi, futuro, quàm ſi* χαλκὸν ἢ χρυσὸν ἐργαζόμενον, *vt cum Iſocrate loquar, afferrē. Ac tu me hercle rectè fe-ceris, ſi quod præterea in bibliotheca tua eiuſmodi monu-mentorum latet, quàm primum in publicum emiſeris. Sic enim auditione accipio, eam ab optimis quibusq; libris*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

inſtructam eſſe. Quo theſauro quid auguſtius? quid iſtis tot tantiſq; virtutum tuarum auctoramentis accommodatius? Omninò fatum id tuum eſt, vt cùm generis nobilitatem illuſtria ad te propagârint maiorum facinora, eò vſq; prouecta, vt ordines, quos non modò Germania, ſed exterarum quoq; nationum conſuetudo hodie in præcipuis agnoſcit, promeruerint, tu nouum iſtud decus adieceris, quod literas à teneris excoluiſti, & vel maximè ingraueſcente ætate colere pergis, neq; id in ignauo ocio, ſed in ſumma Reipub. luce, & communi omnium bono. Quis enim tam non dico per Cymbricam Cherſoneſum, ſed per Germaniam hoſpes eſt, qui ampliſsimas dignitates tuas, qui bello paceq; res geſtas, qui edita typis locupletiſſima ingenij monumenta ignoret? Taceo prolixum patrocinium, quòd litteratis omnibus in perſpectiſsima fide, beneuolentia, liberalitate tua poſitum eſt. Macte ergo & genere & animo digno iſto inſtituto tuo. Ita enim fiet, vt decantato illo tot Poëtarum elogijs Mecænate Rom. & ipſo Equite, nulla re inferior cenſeare, cùm quidem ſi verè æſtimare voluerimus, multis nominibus ſuperior exiſtas. Sed deſino: neq; enim id in præſentia ago, vt inſtar panegyrici laudes tuas congeram: quando etiam merita tua fecerint, vt iam antè volites docta per ora virûm, vt de Ennio habet Cicero, imò tantum auctoritate, tantum apud ſummos ordines gratia, tantum gloria, & opibus (quid enim hoc quoq; cœleſtis in te benignitatis ἐπίσαγμα addere vetat?) partis virtute duce, fortuna comite, emineas.

Quan-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Quan tum lenta ſolent inter viburna cupreſſi, ſecundum Poëtam. Valebis igitur, & Neſtoreæ illius ſimul ſenectæ ſimul eloquentiæ, quæ vtraq; Homeri carmine celebrantur, atq; adeò prouerbij vim obtinuere, deniq; quæ rebus ſecundis, vel potius Chriſtiana beatitate decorentur & perpetuentur, vigore florebis, tum erga me, erga litterulas noſtras animo eſſe perges, quo ſemper fuiſti. Ego quod ſolùm licet, defero à me debitæ gratitudinis & obſeruantiæ ſtudium ſempiternum. Ex Acad.

Iulia Helmæſtad. M. Martij D. VII.

CIↃ. IↃ. XXCVII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

EPIGRAMMA HENRICI RANZOVII IN ANNALES ALberti, Abbatis Stadenſis.

HI pius Albertus quos olim ſcripſerat Abbas,
Annales veteres delituere diu.
Donec eos tandem mea bibliotheca recenter
Protulit in lucem, lector amice, tibi.
Hos tamen expoliit mira Reineccius arte,
Et cultu, qualem non habuere prius.
Ergo age Saxonicas qui res cognoſcere gaudes,
Hos lege, quos legit Crancius antè, libros.

Εἰς Ἕρρικον Ῥανζόβιον.

Οὗτος Ῥανζόβιος πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων,
ἀμφότερον, κῦδος μουσῶν, καὶ ὄζος ἄρηος.
δόξ' οὖν ἠδὲ χάρις μεγάλη τῷ ὀφείλεται ἀνδρί.

Matthæus Dreſſerus.

APOPHTHEGMA PHILIPPI MACEDONIS AD ALEXANdrum Magnum F.

Expoſitum à Dione Chryſoſtomo orat 2. de regno, epigrammate nunc expreſſum.

AD HENRICVM RANZOVIVM, Proregem Danicum, virum incomparabilem.

QVàm benè, Ranzoui, titulis celeberrime dignis,
Officio vates Hiſtoricosq́; foues:

Sic

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Sic tibi ſuggeſsit rerum experientia prudens,
Semina naturæ ſic docuere tuæ.
Curat vtroſq; DEVS, genioq; benigniter auctos
Cœlite, vim ſuperum participare facit.
Illud Amyntiades rex nouerat inclytus, illud
Gaudet Alexandro notificare ſuo.
Atq; ait, ô Macedum ſpes vnica, nominis hæres,
Effigies vultus, ingeniiq; mei.
Hiſtoricos vateſq; ſacros offendere noli:
Tuta patrociniis turba ſit illa tuis.
Præpes vtriſq; manus, calamoq; ſequace papyrum,
Secula quæ voluant poſteriora, linunt.
Fas illis, quæcunq; placent, inſcribere cartis,
Arbitrio laudant, vituperantq; ſuo.
Talibus ille ſuum monuit, tu temporis huius
Sydus, idem claros nobilitate doces.
Hiſtoricoſq; foues, argutaq; pectora vatum,
Teſtis Iber, Gallus, Sarmata, Teuto, Ligur.
Macte animi vir ſumme: canent tua facta Poëtæ
Certatim, & calamis acribus Hiſtorici.

M. Henricus Meibomius Acad. Iuliæ
Profeſſor publicus.

IN BIBLIOTHECAM RANZOVIANAM.

QVam Bredeberga tenet, meritò celebratur vbiq;
Laudibus à doctis Bibliotheca viris.
Tam variis etenim, totq; eſt inſtructa libellis,
Vt vix huic habeat Cimbria tota parem.
Prima ſacris libris claſsis ſpatioſa dicata eſt,
Qui noſtræ tradunt relligionis opus.
Hinc ſequitur legum Iuriſprudentia cultrix,
Hæc eſt Iuſticiæ fida miniſtra ſacræ.

Tertia

Tertia ſed claſsis Medicinæ tota tributa eſt,
Qua viget humani corporis ipſa ſalus.
Vendicat hinc quartam claſſem ſibi docta Matheſis,
Quæ ferri certa ſydera lege docet.
Inde ſed Hiſtorici ſuccedunt ordine multi,
Inde ſacros vates, Grammaticoſq; vides.
Singula quis poterit paucis exponere, namq;
Bis ter mille tenet Bibliotheca libros.
Floreat hæc igitur multos illæſa per annos
Et maneat ſeræ poſteritatis opus.
Floreat & multos huius fundator in annos,
Qui de Ranzoio eſt ſanguine natus Eques.
Non etenim hanc codicum commendat copia tantum,
Quàm facit illuſtris gloria magna viri.

DETHLEVVS SYLVIVS F.

IN EANDEM.

SI Phœbus, Muſæ, Pietas, Aſtræa, Minerua,
Et quotquot Sophiam Diiq; Deæq; fouent,
Si noſtro vellent (quod abominor) orbe relicto,
Quærere diuerſo forſan in orbe larem:
Præſidium Bredeberga tamen commune locarent,
Arce tua & cunctis hæc foret vna domus.
Quicquid enim doctis mandari ea numina chartis,
Quæ lauro inſcribi, quæ voluere cedro:
Magnifico ſumptu conſtructa, hic optimus heros
Ranzouiæ, Henricus, gloria gentis habet.

CHRISTOPHORVS SYLVIVS
Hamb. F.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

CRHONICON ALBERTI, ABBATIS STADENSIS, A CONDITO ORBE VSQVE AD AVCTO- ris ætatem, id eſt annum Ieſu Chriſti M. CC. LVI. deductum.

A PRIMO PARENTE HOMINVM vſq; ad Ninũ, nullos actus rerũ mundaliũ Hiſtoriographi poſteris attulerũt, ideoque ab ipſo cœperunt: quia ipſe primus aliena inuadens, minimè ſuis terminis erat contentus.

¶ Vide Iuſtinum lib. 1.

Legiſlator Moyſes breui ſtylo eadem percurrit tempora, mundi initium, Protoplaſti caſum, procreationem & corruptionem hominum, generale Diluuium, diuiſionemquè linguarum proferens, & celeriter comprehendens.

Moyſes.

Beda Venerabilis, presbyter, nihil aliud legitur in deſcriptione temporum protuliſſe.

Beda.

Ex relationibus ſiquidem ſapientum colligitur, Moyſen & Cecropem, qui Athenas condidit, & primus ibi regnauit, qui etiam cum Pharaone in mari rubro ſubmerſus eſt, contemporaneos extitiſſe. Rex idem primus omnium Iouem Deum appellans, ei victimas immolauit.

¶ Cecropis hiſtoriã ἄμυθον habet Syntagma noſtrum.

Troianum autem bellum hi duo CCC. L. annis, vt dicunt hiſtoriæ, præceſſerunt. Verùm hos duos idcirco in medium protulimus, vt aliquas concordantias temporum inter diuinos libros & gentiles hiſtorias oſtendamus. Sed & Oroſius, Presbyter, famoſus hiſtoriarum cognitor, quatuor regnorum metas per ſimiles annos ſtuduit adaptare, oſtendens, quòd ſolus Deus & regum eſt diſpoſitor & regnorum.

Oroſius.

A natiuitate ſiquidem Abrahæ vſque ad Moyſen, & egreſſum Iſraël de Aegypto, D. V. annos poteris inuenire. Benè autem ſi computes, exinde vſque ad Salomonem, & primam ædificationem Templi, annos CCCC. LXXVIII. inuenies anno-

¶ De Chronologia hac cõſulẽdi amplius Chronologi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

annotatos. Breuiterquè cognoſces, quòd à Salomone vſque ad reſtaurationem Templi, ſub Dario factam, anni D. XII. ſupputantur. A Dario vſque ad prædicationem Chriſti annos D. XLVII. poteris numerare. Similiter à XLIII. anno Nini vſque ad XLVI. annum Cecropis, ſunt anni D. V. ab Hiſtoriographis computati. Sed exinde vſque ad excidium Troiæ anni CCC. XXIX. Troiæ captiuitas vſque ad Darium, ſub quo Templum reſtauratum eſt, CCCC. V. annos dignoſcitur continere. A Dario vſque ad Tiberium, videlicet eius XV. annũ, inuenies D. XLVII. annos. Denique perſpicuum eſt, à Nino & Semiramide vſque ad Tiberium, ſcilicet eius XV. annum, duo millia annorum & XLII. annos inueniri. Etiam perlucidum eſt, ab Abraham vſque ad prædicationem Chriſti eundem annorum numerum annotatum. Neque hîc prætereundum arbitror, quòd à XLIII. anno Nini vſque ad Troiæ captiuitatem DCCC. XXXIIII. inuenies annos. Sic etiam in regno Sicyoniorũ à XXII. anno regis Europis, qui ſecundus ibi regnauit, vſque ad Troiæ excidium, etiam DCCC. XXXIIII. annorum quantitas inuenitur. Ita etiam apud Hebræos à natiuitate Abraham vſque ad tertium annum Labdon Iudicis, ſub quo Troia capta, iterum DCCC. XXXIIII annorum numerus calculatur. Similiter à Semiramide vſque ad regem Aegypti Tuorin, quem * Homerus Polypum vocat, idem annorum curſus, ſcililet DCCC. XXXIIII. annotatur. Porrò ſub eodem quoq; Troia capta eſt. Omnibus itaq; liquet, principia regnorum, geſta fortium, in diuinis & gentilibus libris quandam concordantiam temporum obſeruare. Sumentes igitur à mundi principio exordium, ſuccincta narratione vſque ad noſtra tempora procedemus, quibus ſimꝰ contemporanei, quantò expeditius poterimus, oſtendentes. Tempora verò noſtra ſunt hæc. Milleſimus duceteſimus quadrageſimus annus gratiæ iam effluxit. In ſede Petri Gregorius nonus iam XIII. annis ſedit. Negotia imperij Fridericꝰ ſecundus huius nominis, LXXXIX.

** Euſebius.*

Auctoris inſtitutum

Aetas.

¶ Variat ad ann. 532 qui cũ etiã operis finis congruit.

ab Auguſto, XX. annis gubernauit. Onus Bremenſis Eccleſiæ Gerardus Archiepiſcopus ſecundus iam XXIII. geſsit annos. Rex VValdemarus XXXVIII. annis, ipſe iam ſeptuagenarius, regnum Daniæ gubernabat. Vrbs Romana iam per duo millia annorum ſteterat, decem tantùm minus. Mundus ſecundum Oroſium & LXX. interpretes VI. mill. CCCC & XXXIX. habuit annos. Fortè requiretur à poſteris, quis vel qualis fuerit noſtri ſeculi ſtatus? His reſpondemus:

Inſectatio Vitiorum.

Rara fides ideo eſt, quia multi multa loquuntur.

Aliena rapiunt omnes, pauciſsimi propria largiuntur. Timemus ſanè Chriſti verbum iam eſſe in ianuis, quoniam ſuperabundauit iniquitas, refrigeſcit caritas multorum. Redeamus ad propoſitum. Vtique verum eſt, quòd ab his, qui in Chronicis geſta deſcribunt hominum, plærunque ob captationem beneuolentiæ quidam depinguntur ſtrenui, qui crudeliſsimi ſunt Tyranni. Mos iſte claudicat in loquendo. Malorum malitia, & eorum correctio vel vindicta, ſi rectè proferatur in lucem, in exemplum erit aliis, aut cautelam. Itaque lucerna accenſa non eſt ponenda ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt luceat omnibus, qui in domo ſunt. Nonne quæcunq; ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt? Ideo ergo geſta ſcribuntur hominum, vt lectores auditoreſque de bonorum bonitate proficiant, & de malorum malitia cauti fiant. Meminerit interea lector, quod ſi annorum occurrit diuerſitas, hoc ex contraria relatione antiquorum, vel vitio ſcriptoris, vet negligentia prouenit computantis. Vnde reor non incongruum, vt de annorum veritate ipſe ſibi calculet, & perfectè, quem annorum contrarietas coëgerit, dubitare. Sed hæc hactenus. Nunc ad propoſitum accedamus.

Alia Hiſtoricorum gratiam aucupantium.

NOTA.

Cautio de Chronologia diſcrepante.

Creatio rerum.

In principio creauit Deus cœlum & terram. Prima igitur ætate ſeculi naſcentis prima huius die fecit Deus lucem, quam appellauit diem. Secunda firmamentum, diuiſitque aquas, quæ erant ſuper firmamentum, ab his,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

quæ erant ſub firmamento, vocauitquè Deus firmamentum cœlum,& ſic completus eſt dies ſecundus. Tertia die congregatis in ſuum locum aquis, quæ cuncta contraxerant, aridam iuſsit apparere. Quarta die ſydera in firmamento cœli poſuit, quæ nunc, quantum æquinoctij coniectura colligimus, XII. Calend. April. vocatur. Quinta die natatilia & volatilia creauit animantia. Sexta animalia terreſtria, & ipſum hominem formauit Adam, de cuius latere dormientis matrem omnium viuentiũ produxit Euam, quæ nunc ſecundum Bedam X. Calend. April. dies appellatur. Septima requieuit Deus ab omni opere, quod patrârat.

Adam, primus homo, ad imaginem Dei in Hebron formatus, in Paradiſo cum Eua VI. horis commoratus, ob mandati transgreſsionem huiꝰ mundi exilium ſubijt, in quo XXX. filios & totidem filias absque Abel & Cain genuit. Adam annorum CXXX. genuit Seth, cui ſuperuixit annis DCCC. Adam autem poſt DCCCC. & XXX. annos, in loco, vbi nunc eſt Ieruſalem, obijt: in loco caluariæ ſepultus, aliquandiu requieuit. Deinde in Hebron tranſlatus, in terram, de qua aſſumtus erat, redijt. Abel, filius Adæ, XXX. annorum à fratre Cain apud Damaſcum occiditur, anno CXXX. vitæ Adæ.

¶ *Hæc Patrum Chronologia plana eſt è litteris ſacris. Qui volet, adiungat ea, quæ Camerarius commentatur in Chronologiam Nicephori.*

Gigantes. Seth, frater Abel, vixit DCCCC. XII. annos. Gigantes nati ſunt. Seth annorum CV. genuit Enos, cui ſuperuixit annis DCCCC. VIII.

Enos, vixit DCCCC. XXV. annos, qui, cùm eſſet annorum CX. genuit Cainan, cui ſuperuixit annis DCCC. XV.

Cainan, vixit DCCCC. X. annis. Qui annorum LXX. genuit Mahaleel, poſt cuiꝰ ortũ vixit annos DCCC. XL.

Mahaleel, vixit DCCC. XXV. annis. Qui, cùm eſſet annorum LXV. genuit Iared, cui ſuperuixit annis. *

Iared,

Iared, vixit DCCCC. LXII. annis. Qui, cùm eſſet annorum CLXII. genuit Enoch, cui ſuperuixit annis DCCC.

Enoch, vixit CCCLXV. annis. Qui, cùm eſſet annorũ LXV. genuit Mathuſalem. Poſt cuius ortum ambulauit cũ Deo CCC. añis, & tranſlatus eſt in paradiſum. Hic litteras reperit, & quoſdam libros conſcripſit. Huius tempore Adam mortuus eſt.

Mathuſalem, vixit annis DCCCC. LXIX. Qui cùm eſſet annorum CLXXXVII. genuit Lamech, cui ſuperuixit annis DCC. LXXII. idemq; vſq; ad Diluuiũ, ſcilicet V. annis ante Diluuium.

Lamech, vixit annis DCC. LXXVII. qui cùm eſſet annorũ CLXXXII. genuit Noë, cui ſuperuixit annis DXCV. Anno Mathuſalæ CCXLIIII. Lamech verò LVI. mortuus eſt Adam annorum DCCCC. XXX.

Cain, primus condidit ciuitatẽ Henoch, in qua ipſe primus regnauit Rex. Poſt hunc Henoch, filius eius. Huic ſuccesſit Irad, filius eius, at illi Mahuiaël, filius eius. Huic Mathuſaël, filius ipſius. Illi verò ſuccesſit Lamech. Hic in Diluuio periit, hic & Cain occidit. Iobal, filius Lamech, inuenit vſum tabernaculorum, cuius frater Iubal inuenit Muſicam. Illorum frater, Tubalcain, inuenit artem fabrilem ferri & æris. Soror eorum, Noëma, reperit artem variæ texturæ. Hic etiam Lamech primus induxit bigamiam.

Henoch, prima ciuitas.

Tubalcain, qui & VVLCANVS.

Noë vixit annis DCCCCL. Huius DC. anno venit Diluuium, menſe ſecundo XVII. die menſis. Huius etiam tempore primitus viſa eſt Iris & pluuia, & hominibus vſus carnium conceſſus. Noë cùm D. eſſet annorum genuit Sem, Cham, Iaphet, & DC. annorum ingreſſus eſt arcam ipſe & vxor eius, filij eius & vxores filiorum eius. Aliter vniuerſi homines, & cuncta, in quibus ſpiraculum vitæ eſt in terra, mortua ſunt, & hæc ideo, quia repleta erant iniquitate, & omnis caro corruperat viam ſuam. Obtinueruntq; aquæ terras CL. diebus. Poſt CL. dies cœperunt

Iris.

aquæ minui,& requieuit arca menſe VII. *XXVII.* die menſis ſuper montes Armeniæ. Adhuc aquæ ibant,& decreſcebant vſque ad *X.* menſem. Decimo menſe prima die menſis apparuerunt cacumina montium. Verùm DCI. anno,primo menſe,prima die menſis arefacta eſt terra, & Noë reuoluto anno eadem die arcam exiit, qua intrauit. Hîc terminatur prima ætas,& continet M. DC. LI annos, ſecũdũ Hebraicã veritatẽ,iuxta ſeptuaginta interp II mill. CC *LXX*II generationes *X.* Dicit tamẽ Methodiꝰ Martyr, ab Adam vſq; ad ingreſſum Noë in arcam annos fuiſſe II. mill. duodecim minus.

Secunda ſeculi ætate prima huius die,quæ eſt *XX*VII. menſis ſecundi,egreſſus eſt Noë de arca. Sem, filius Noë, eſſe dicitur,qui & Melchiſedech. Vixit DCII. annis. Huiꝰ tempore diuiſum eſt genus hominum in terra, in liberos, in milites, in ſeruos. Liberi de Sem, milites de Iaphet,ſerui de Cham. Sem C. annorum genuit Arphaxad biennio poſt Diluuium. Ab Arphaxad Chaldæos originem duxiſſe,Hieronymus ſcribit. Superuixit hic Sem nato Arphaxad D. annis, id eſt vſque ad V. annum natiuitatis Iacob. A Noë vſque ad diuiſionem linguarum ſunt anni ſecundum Hebræos C. & I. iuxta alios D. *XXXI.* qui plures annos cuique generationi attribuentes, etiam Cainan quendam inter Arphaxad & Sale ponunt, quos & Lucas ſequitur. Ratio autem annorum ſatis in hoc conturbatur.

Nugatur.

Arphaxad, filius Sem,vixit CCC*XXX*. VIII. annis. Qui cùm eſſet annorum *XXX*V. genuit Sale, cui ſuperuixit annis CCCIII. Cainã autẽ,frater eius, vixit CCCC*XXX*VIII. annis.

Sale,vixit CCC*XXX*III.añis. Hic cõdidit Salẽ,ab hoc Samaritæ & Indi. Hic annorum *XXX.* genuit Heber, cui ſuperuixit annis CCCCIII. Ab hoc Heber Hebræorũ nomẽ & genꝰ oritur.§ Heber,à quo Hebræi,vixit CCCCL*X*IIII. annis,Huius tẽpore turris Babel conſtruitur. Hic annorũ *XXX*IIII. genuit Phaleg,cui ſuperuixit annis CCCC*XXX.*

Hebræi.

Alti-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Altitudo turris Babel dicitur tenuiſſe numerum V. millium paſſuũ & CLXXIIII. paulatim in altioribus coartata, vt pondus imminens facilius ſuſtineret. Methodius. Anno DCC. in tertio millenario ſeculi ædificata eſt Babylonia magna.

Phaleg, vixit CCXXXIX. annis. Huius tempore diuiſæ ſunt linguæ in LXXII. huius etiam tempore idolatria exorta eſt. Hic annorum XXX. genuit Reu, cui ſuperuixit annis CCIX. In huius familia quia in diuiſione linguarum remanſit Hebræa, omnium antiquiſsima, dictus eſt ipſe Phaleg, id eſt, diuiſus ab aliis. *Conturbatio & numerus linguarum.*

Reu, vixit CCXXXIX. annis. Huius tempore Scytharum regnum & Aegyptiorum exortum eſt. Qui annorũ XXXII. genuit Saruch, cui ſuperuixit annis CCVII.

Saruch, vixit CCXXX. annis. Huius tempore regnum Aſſyriorum & Sicyoniorum naſcitur. Qui annorum XXX. genuit Nachor, cui ſuperuixit annis CC.

Seruch fertur ſimulacrorum formandorum rationem inueniſſe. Auctor Suidas, Seruch, Glycas pag. 180.

Nachor, vixit annis CXLVIII. qui genuit Thare.

Thare, vixit CCV. annis, qui annorum LXX. genuit Abrã, cui ſuperuixit annis CXXXV. Babylonia conditur. Hactenus ſecunda ſeculi ætas protenditur. Fuerunt itaque anni à Diluuio vſque ad Abraham M. LXXII. generationes X. Ab Adam vſque ad Ninum ſunt anni M. M. M. C. LXXXIIII. Secundum Hebræos ſunt à Diluuio ad Abraham anni M. DCCCC. XLIX. Oroſius ſecutus LXX. interpretes, dicit ab Adam vſq; ad Abraham eſſe annos III. mill. C. LXXXIIII & ab Abrahã vſq; ad Chriſtũ M. M. XVI. *Nemrod.*

Secunda ætate apud Babel primus regnauit Nemrod, Gigas XXX. cubitorum, cui ſucceſsit filius eius Aſſur, à quo Aſsyrij. Huius filius Bel, qui & Belus, regnauit annis LXV. Belo primùm ſacrificia facta ſunt. Huius filius Ninus, regnauit annis LII. Hic condidit Niniuen. Huius tempore inuenta eſt ars magica à Zoroaſtre, rege Bactrianorum, quem idem Ninus bello victum occidit, qui & Siropha- *¶ De huiꝰ & ſucceſſorũ regno, quæ PRIMA MONARCHIA eſt, Syntagma noſtrum.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

rophanem, primum idolatram Aegypti, ſubiecit. Tempore Nini, anno regni eius XLIII. natus eſt Abraham, anno ante vrbem conditam M. Ninus contra alios arma extulit. Habuit autem duos filios, Trebatam & Niniatem. Trebatam ex regina Chaldæorum, Niniatem de Semiramide. Semiramis inceſtum agere volens cum Trebata, nolentem regno expulit. Sorte venit in Europam ſuper Moſellam & vrbem ibi conſtituit, quam Treberim appellauit, & hoc anno VI. Abrahæ Patriarchæ. Poſt Trebatam filius eius Hero regnauit, qui patrem exuſtum in monte Vrani tumulauit, & hoc epitaphium ei dedit:

ὑπηνέμιος λόγος.

¶ De vera notione nominis Treuirorũ conſulatur Cõmentarius noſter de origine Myſorum.

Nini Semiramis, quæ tanto coniuge felix
Plurima poſſedit, ſed plura prioribus addit,
Non contenta ſuis ſed totis finibus orbis.
Expulit à patrio priuignum, Trebata, regno,
Profugus inſignem qui noſtram condidit vrbem,
Treberis huic nomen dans ob factoris amorem,
Quæ caput Europæ totius noſcitur eſſe.

DEmum Treuirenſes ſubiugant Baſileam, Argentinam, VVangiam, Moguntiam & Coloniam, & fœdus ineunt cum Remenſibus. Poſtea quidam Belgio, à quo Gallia Belgica, potentiã ſuam in Italiam extendit, & Pannoniam. Dominati ſunt in Græcia & Macedonia & Aſia, regionem Gallogræciam appellantes, à quibus Galatæ. Sed nulla potentia longa. Anno L ante natiuitatẽ Domini Iulius * Romanis Treuirim ſubiugauit. Poſt Ninum regnauit Semiramis, vxor eius, XLII. annis. Hæc condidit magnam Babyloniam, & ſubiugauit Indiam & Aethiopiam. Huic ſucceſsit filius eius Ninias, Niniati Arius, qui & Erioch, huic Aralius. Poſt quem Baleus, illi Armamitres. Poſt hunc * Baal, deinde Mamitus, exin * Saporꝰ, pòſt Aſcata, inde Amyntas, hinc * Lampares, poſtea

** Cæſar*

¶ Legendi Cõmentarij eius, de hiſtoria hac verius explicantes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſtea Pannias, deinde * Ophrateus, exinde Sardanapalus, ſub quo defecit regnum Aſsyriorum, quod ſtetit annis M. C. LXIIII. Poſt diuiſionem linguarum ſurrexit regnum Scytharum *LX*. annis antequam Aſsyriorum. Primus verò regnauit Tanaus, à quo flumen Tanais dicitur. In Aegypto primus regnauit Pharao, à quo Pharus ciuitas & poſteri Reges dicti. Ab hoc *X*VII. Amoſis, ſub quo venit Ioſeph in Aegyptum. Poſt hunc III. Mephres, ſub quo moritur Ioſeph. Poſt hunc VII. Chenchres, qui ſubmerſus eſt in mari rubro. Apud Sicyonios regnauit primꝰ Aegialeus. Huic ſucceſsit Europs, qui Europam ſubiugauit, vnde & Europa dicitur. Europi ſucceſsit Telchin, inde * Thurimachus, cui facta ſunt ſacrificia. Tandem Zeuxippus, quem occidit Aretes, rex Corinthiorum. Et tunc conſumptum eſt regnum Sicyoniorum, quod ſtetit annis *DCCCC*. Deinde Sacerdotes populum rexerunt.

¶ De Aegyptio regno iſto, & Pharaonũ nomine, plenius agit Syntagma noſtrum.

¶ Et hoc regnũ Syntagmate noſtro enucleatur.

Abraham.

Tertia ſeculi ætate prima huiꝰ die natus eſt Abraham Patriarcha, qui *LXX*V. annorum cùm eſſet, relicta gente patria, ad imperium Dei venit in terram Chanaan, accipiens promiſsionem naſcituri de ſuo ſemine Saluatoris. His temporibus Ninus & Semiramis Aſsyriis regnabant. Abraham *X*II. ab Noë vixit *C. LXX*. annis. Huic primo data eſt Circumciſio. Hic inuenit Hebræas litteras, hic etiam docuit Chaldæos Aſtronomiam, Aegyptios Geometriam. Huius tempore V. ciuitates Sodoma & Gomorrha cum aliis ſubmerſæ ſunt. Abrahã annorum *LXXX*VI. genuit Iſmael, à quo Iſmaëlitæ. Nachor, frater Abraham, hos tres fratres, Hus, Buz, Batuel genuit, mortuo patre ſuo Thare in Carra Meſopotamiæ. De Buz deſcendit Balaam, qui ſecundum Hebræos in Iob dicitur Eliud Buzites. Haran, & ipſe frater Abraham, genuit Loth. Iſte Loth cùm exiiſſet de Sodomis, genuit hos duos, Moab & Ammon, de filiabus ſuis, ebrius factus. Iſmaël genuit *X*II. Duces, & vixit annis *CXXX*VII. Abraham *C*. annorum genuit Iſaac, qui primus & ſolus in tota veteris teſtamenti ſerie legitur VIII. die circumciſus.

Nachor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Iſaac, vixit CXX. annis. Huius tempore ortum eſt regnum Argiuorum. Inachus verò primus regnauit, cuius filia Io à Græcia nauigans in Aethiopiam, venit in Aegyptum, ibique litteras reperit, leges docuit, imperauit. Iſaac annorum LX. genuit Eſau & Iacob, Patriarchas Idumææ & Iſraëliticæ gentis. Poſt quorum ortũ vixit annis. *

¶ De Arginorum regno legatur ampli9 Syntagma noſtrum.

Iacob, vixit CXLVII. annis. Huius tempore fuit Diluuium IX. menſes in Achaia ſub Ogyge, rege Thebanorum, in quo Cerambus volaſſe fertur. Hoc tempore claruit Minerua in Africa. Huius tempore mortuus eſt Sem DCII. annorum. Memphis in Aegypto conditur. Iacob genuit Iudam, Leui & Ioſeph & fratres eorum. Idem cùm eſſet CXXX. annorum deſcendit in Aegyptum in animabus LXX. Iudas Phares & Zaram, Leui Caath, Ioſeph Manaſſem & Ephraim genuit. Iacob annorum CXLVII. mortuus eſt in Aegypto, & tunc erat Ioſeph annorum LVII. A tempore, quo deſcendit Iacob in Aegyptum, manſerunt filij Iſrael ibi annis CCXV.

Ioſeph, vixit CX. annis. Huius tempore fuit fames VII. annis. Cecrops Athenas condidit.

Caath, filius Leui, vixit CXXXIII. annis. Amram, filius eius, vixit CXXXVIII annis. Horum tempore oppreſsi ſunt filij Iſraël in Aegypto. Habitatio filiorum Iſrael, qua manſerunt in Aegyto, fuit CCCCXXX. annorum, quibus expletis, eadem die egreſſus eſt omnis populus de terra Aegyti, vt ſcriptura teſtatur Exodi.

Moyſes.

Anno CCCLX. repromiſsionis Moyſes in Aegypto naſcitur, qui LXXX. ſuæ ætatis anno filios Iſrael eduxit de Aegypto, percuſſa Aegypto X. plagis. Eremum verò XL. annis tranſierunt. Idem primus Legem populo conſcripſit. Ab hoc loco vſque ad ædificationem Templi numerantur anni CCCCLXXXVIII. Huius tempore extitit Diluuium in Theſſalia ſub Deucalione. Tempore etiam huius Lacedæmon vrbs condita eſt à Cecrope * & templum Delphicum. Iſte Cecrops cum Pharaone ſubmerſus eſt in mari rubro. Sub Moyſe Prometheus, frater

Promethe9 Atlas.

Cau-

Caucaſi, primus docuit Philoſophiam in Oriente. Atlas, frater eius, rex Africæ, docuit Aſtrologiam, & cœlum ſuſtentare dicitur. Moyſes XL. annis rexit Iſrael in deſerto, quorum primò anno tabernaculum Domini conſtruxit. Datan & Abiron, ſuggeſtione Chorę pro Moyſe ducatum populi volentes habere, propter ſeditionem abſorpti ſunt. Chore litigans contra Aaron de ſacerdotio cum CCL. igne diuino periit. Moyſes CXX. annorum obiit, anno principatus ſui XL. ad cuius obitum à fabrica mundi ſecundum LX*X*. computantur anni III. mill. DCC*XXX*. ſecundum Hebræos II. mill. *X*CIII.

Triceſimo verò anno Moyſi regnum cœpit Athenienſium. Vbi primum Cecrops regnauit. Athena autem dicitur Minerua. Cùm apparuiſſet illic repentinę oliuæ arbor, & alio loco erupiſſet fons aquæ, Regem prodigia mouerunt. Conſuluit Apollinem. Is reſpondit, Neptunum & Mineruã ſignificare, & quòd eſſet in ciuium poteſtate, de cuius nomine illorum duorum ciuitas vocaretur. Rex igitur pro eadem cauſa ciues conuocat. Mos autem fuit, vt etiam fœminæ publicis conſultationibus intereſſent. Viri itaque pro Neptuno, fœminæ dederunt ſententiam pro Minerua. Sed quia vna fœminarum plus inuenta eſt, vicit Minerua. Iratus Neptunus, Athenienſes aquarum impulſibus deuaſtauit. Athenienſes vt eum placarent, mulieres hoc præiudicio afflixerunt, ſcilicet vt nulla vlterius ferret ſuffragia, vt nullus naſcentium acciperet nomen maternum, & vt nullus eas Athenas vocaret.

Regnum Athenienſe. ¶ De hoc itidẽ Syntagma noſtrum.

Ioſue, qui & Ieſus, vixit *CX*. annis. Iſte *XX*VI. annis rexit Iſrael. Huius tempore exſiccatus eſt Iordanis populo Dei, & Sol ſtetit ſpatio duorum dierum. Sub Ioſue regnauit Saturnus in Creta, inde Iupiter, poſtea Minos. Apud Mycenas Tantalus, hinc Pelops, inde Atreus, hinc Agamemnon & Menelaus.

¶ Regni Cretenſis & Mycenæi hiſtoria fuſius Syntagmate noſtro expoſita eſt.

Caleb, ſucceſsit Ioſue, qui in morte Ioſuæ erat C. annorum. Huius tempore fictæ ſunt fabulæ. Orpheus claruit. Huius tempore fuerunt Iupiter & Saturnus, & prima Sibylla Perſica claruit. Sub Caleb regnauit Amphitryon, pater Herculis. Erichthonius, rex Athen. inuẽtor curruum, Hinc Pandion, poſtea Aegeus, inde Theſeus, pòſt Demophoon.

¶ Nota hîc de Calebo auctoris σφάλμα. *Habet autem & hanc populi Iſraëlitici hiſtoriam Syntagma noſtrum.*

Othoniel, filius fratris Caleb, iudicauit populum *X*L. annis. Iſte primus de tribu Iuda, Domino iubente, Iudex ſuper Iſrael conſtituitur. Huius temporibus primis filij Iſrael ſeruiere Chuſamraſathaim, regi Meſopotamiæ VII. annis. Cadmus condidit Thebas. Iſte Othoniel percuſſit Cariathſepher, vnde habuit vxorem Axam.

Cadmus.

Aioth, * iudicauit Iſraël L*XXX*. annis, qui vtraque manu vtebatur pro dextra, qui percuſſo Eglon, rege pingui, Iſrael liberauit. Hoc tempore Cyrene ciuitas condita eſt in Libya. Huius tempore fuit bellum inter populum Iſrael & Beniamin, propter vxorem Leuitæ apud Gabaon conſtupratam. Et de Iſraël quidem occiſi ſunt *X*L. millia, de Beniamin autem *XXX*V. millia & *C*VIII. Troia conſtituitur. Liber in India, Perſeus in Perſide.

** Ehud.*

Samgar, iudicauit populum annis *X*. Huius tempore ortum eſt regnum Laurentum. Iſte Samgar occidit DC. viros vomere vno.

Barac cum Debora iudicauit Iſrael *X*L. annis. Huius tempore fuit ſecunda Sibylla. Picus in Italia. In initio Ducatus iſtorum oppreſſit filios Iſraël Iabin, rex Chanaan, *XX*. annis. Sed occiſo ab Iſrael principe militiæ eius, Siſara, humiliatus tandem ac deletus eſt. Miletus condita eſt.

Iabin.

Gedeon, iudicauit filios Iſrael annis *X*L. Huius tempore erat Hercules, Orpheus. Iſte Gedeon ſalutatus ab Angelo, cui ſupra petram carnes obtulit, ab ara Baal deſtructa dictus Ierobaal, ſuſcepto ſigno in vellere cum *CCC*.

Ierobaal.

aquam

aquam more canum lambentibus, laternis fractis, & tubis clangentibus, IIII. reges, Oreb, Zeb, Zebee & Salmana ſtrauit. Tyrus condita eſt.

Abimelech, filius Gedeonis, regnauit ſuper Iſrael III. annis. Huius tempore extitit Theſeus, rex Athenienſium. Hercules Ilium vaſtat. Iſte Abimelech fragmine molę per manum mulieris in oppido Thebæ periit. *Theſeus.*

Thola, iudicauit Iſrael annis *XX*III. Huius tempore fuit tertia Sibylla Delphica. Priamꝰ in Troia poſt Laomedontem regnauit. § Iair, iudicauit Iſrael *XX*II. annis. Huius tempore fuit bellum Thebanum. Hercules agonem Olympicum conſtituit, à quo vſque ad primam Olympiadem ſupputantur anni *CCCC. XXX.*

Iephthe, iudicauit Iſraël VI. annis. Huius tempore erant Amazones & Theſeus. Iſte Iephthe à fratribus vt ſpurius abiectus, in regione Thobe morans, poſtea princeps ſuper eos factus, ſuperatis Am̃onitis voto alligatus, filiam poſt planctum virginitatis LX. dierum immolauit, *X*LII. millia de Ephraim, per Sibboleth & Schibbolet diiudicans, ad vada Iordanis trucidauit. Ab ætate Moyſi vſque ad Iephthe ſupputantur anni *CCC.* *Amazones*

Hesbon, iudicauit Iſrael VII. annis. Huius tempore Booz ſumpſit Ruth. Sibylla IIII. Erythræa, vel Babylonica, claruit. Agamemnon imperat Mycœnis annis *XXX.* cuius anno *X*V. Troia capitur. *Agamẽnõ*

Elon, iudicauit Iſraël *X.* annis. Huius tempore obſeſſa eſt Troia.

Labdon, iudicauit Iſrael VIII. annis. Huius tempore capta eſt Troia. Ex parte Græcorum occiſa ſunt DCCC. L*XX*VII. mill. ex parte Troianorum DC. L*XXX*VI. millia. Aeneas pugnauit cum Turno. Picus in Italia primus augur. Mortuo Labdon ſeruiuit Iſrael Philiſteis annis *X*L. *ἰλιὰς κακῶν.*

Samſon, iudicauit Iſraël annis *XX.* Hactenus liber Iudicum tempora ſignat, habens annos *CCLXXXX*IX. Iudices autem XII. Latinis, qui poſtea nuncupati ſunt Ro-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

mani, poſt tertium annum captiuitatis Troiæ regnauit Aeneas tribus annis, poſt quem Aſcanius. Ante Aeneam Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus in Italia regnauerunt annis circiter CL. Aſcanius Albam condidit.

¶ De Latino regno lectorem ad Syntagma noſtrum remittimus.

** Pontifex Max.* Heli, ſacerdos, * iudicauit Iſrael *XL.* annis. Sibylla V. Cumea claruit, ad quam venit Aeneas. Hectoris filij Ilium receperunt, expulſis Antenoris poſteris, Heleno ſibi ſubſidium ferente. Latinorum tertius, Syluius, Aeneæ filius, regnat annis *XXIX.* qui poſt mortem patris editus, rureque educatus, Syluij & Poſthumi nomen accepit, à quo omnes Albanorum reges Syluij vocati ſunt. *Syluij.* Heli ſacerdos, & Iudex, in arguendis filiis tepidus, & ideo à Domino reprobatus, cùm Samuelem ſibi oblatum nutriſſet, audita ſtrage filiorum, & arca à Philiſteis capta, de ſella cadens, fractis ceruicibus, exſpirauit.

Samuel, iudicauit Iſrael annis *XII.* Ab hoc tempora Prophetarum incipiunt. Latinorum IIII. Aeneas Syluius, regnat annis *XXX.* Oreſtes & Pylades extiterunt. Lacedæmoniorum regnum oritur. Iſte Samuel, Iudex & Propheta, cùm liberaſſet filios Iſrael à Philiſteis per agnum immolatum in lapide adiutorij, in terminis poſito, ad petitionem Iſrael Saulem, ſibi à Domino miſſum, in Regem inunxit, tribus ſignis confirmans vnctionem, præceptum ei dans, quòd quia poſtea trangreſſus eſt, reprobatus à Domino, in tantis anguſtiis eſt poſitus, vt Samuelem mortuum magica arte ſuſcitaret per Pythoniſſam. Hic & Dauid vnxit in Regem.

¶ De Sauli familia Syntagma noſtrum.

Saul, primus Hebræorum rex, regnauit *XX.* annis. Huius tempore occidit Dauid Goliath, Gigantem VI. cubitorum. Hactenus tertia mundi ætas protenditur, quæ continet generationes *X*IIII. annos DCCCC. *XL.*

A Dilu-

A Diluuio ad Dauid anni II. mill. CXVII. ab initio mundi IIII. mill. CXXIIII.

Tertia ætate primus rex Idumæorum erat Balaac, filius Beor, poſt quem regnauit Iobab, qui & Iob, deinde Huſan, exinde alij V. Reges, deinde Duces. Iob autem erat V. ab Abraham. Abraham genuit Iſaac, Iſaac Eſau, Eſau Zara, is genuit Iob. Alius Balac, filius Sephor, erat rex Moab & Madian, qui conduxit hariolum Balaam, qui & Heliu in libro Iob legitur. Iob LXXXIX. annorum tentatus eſt. Poſt plagam Rex factus, vixit CXL annis. Terti⁹ poſt Inachũ regnauit Arg⁹, à quo Argos ciuitas & Argiui. Inde Phoroneus, q primus boues ad aratrũ iunxit. Poſt hunc VI. Danaus, qui habuit L. filias, vt frater eius Aegyptus totidem filios. Hi omnes præter vnum à filiabus Danai ſunt interfecti. Ab hoc Aegypto Aegyptus dicta eſt. *Regnum Idumæorum ¶ Comprehenſum & hoc Syntamate noſtro.*

Quarta ſeculi ætate prima huius die natus eſt Dauid, qui regnauit in Ieruſalem XL. annis. Huius tempore Homerus claruit, & Carthago conditur, Epheſus ab Andronico. Latinorum V. Latinus Syluius, regnat annis L. Nathan Propheta claruit. Iſte Dauid Salomonem ex vxore Vriæ genuit.

Salomon, regnauit annis XL. Hic primò fecit templũ in Ieruſalem anno IIII. regni ſui menſe II. poſt egreſsionẽ de Aegyto CCCC. LXXX. anno. Ioſephus dicit anno DXCII. Dicitq; ab Abraham fluxiſſe annos M. XX. à Diluuio M. CCCCXL. ab Adã III. mill. CII. Latinorũ VI. Alba Syluius regnat annis XXXIX. Regina Saba venit audire ſapientiam Salomonis. Salomon vitam mulieribus & idolis maculauit. *Antiq. lib. 8. cap. 2.*

Roboam, filius Salomonis, regnauit ãnis XVI. Huius tempore regnum Iſrael oritur, in quo Ieroboam de tribu Ephraim primus regnat. Huius V. anno Seſac, rex Aegy-

Aegypti, veniens Hieroſolymam templum ſpoliauit. Latinorum VII Aegyptus *Syluius regnat annos XXIIII. Samus condita, & Smyrna in modum vrbis ampliata eſt. Saturnia conditur ab Amazonibus.

*Nomen hoc alij aliter ſcribunt.

Abia, filius Roboam, regnauit annis III. Hic pugnantem contra ſe Ieroboam ſuperauit, occiſis de exercitu eius millibus quingentis, eò quòd ſperaſſet in Domino.

Elias Vates

Aſa, filius Abiæ, regnauit annis XLI. Elias Propheta claruit. Huius tempore non pluit annis tribus. Hic primus mortuum ſuſcitauit. Latinorum VIII. Capys Syluius, regnat annis XXVIII. Aſa idola deſtruxit, templum mundauit, egredientem contra ſe Zara Aethiopem cum ſuo ſternit exercitu. Iſte Aſa munitis Gabaa & Maſphat ciuitatibus, de lapidibus & lignis, quæ collegerat Baaſan in Rama, redargutus à Iehu, quia ſpem in Benadad poſuerat, dolore pedum, quem intulerat Prophetæ, ponendo eum in neruum, obiit.

Zara Aethiops.

Ioſaphat, filius Aſa, regnauit annis XXV. Eliſeus Propheta claruit. Latinorum IX. Capetus Syluius, regnauit annis XIII. Poſt quem filius eius Tiberinus Syluius, annis VIII. à quo & fluuius eſt Tiberis appellatus, quia in eum cadens ſubmerſus eſt, qui prius Albula dicebatur. Poſt quem Agrippa Syluius regnauit annis XL. Ioſaphat fecit rectum coram Domino.

Ioram, filius Ioſaphat, regnauit annis VIII. Elias tranſlatus eſt, & Eliſeus, hæres prophetiæ derelictus, primo miraculo aquas ſanat. In diebus Ioram receſsit Edom, ne eſſet ſub Iuda, & conſtituit Regem. Ambulauit Ioram in viis domus Achab, filia quippe Achab erat vxor eius.

Idumæi.

Ahazias.

Azarias, *filius Ioram, regnauit anno I. Ionadab, filius Rechab, clarus habetur. Iſtum Azariam ſecludit Matthæus cum filio ſuo Ioas, & nepote Amaſia, à Domini ſaluatoris genealogia. Iſte Azarias in obſidione Ramoth Galaad interfectus fuit cum Ioram, genero ſuo, à Iehu, rege Iſrael.

Matth. I.

Atha-

Athalia, mater Azariæ, regnauit annis VI. Iſta dolens filium ſuum Azariam à Iehu interfectum, interfecit omne ſemen regium, præter Ioas paruulum, quem Ioſabeth, ſoror Azariæ, vxor Ioiadæ Pontificis, furata eſt de medio filiorum Regis cùm interficerentur, & per VI. annos abſconſum nutriuit. Athalia autem poſt VI. annos à Ioiada ignominioſè interfecta eſt. *Ioiada Pōtifex.*

Ioas, filius Azariæ, regnauit XL. annis. Iſte bono principio, & fine vſus eſt peſsimo. In principio regni ſui templum innouat, in extremo inter cætera facinora Zachariam quoque filium Ioiadæ, tutoris ſui, inter templum & altare lapidari præcepit, qui poſtea à ſeruis interfectus eſt. Latinorum XII. Aremulus Syluius, Agrippæ filius, regnauit annis XIX. Qui præſidium Albanorum inter montes, vbi nunc Roma eſt, poſuit. Huius filius fuit Iulius, proauus Iulij Proculi, qui cum Romulo commigrans, fundauit Iuliam gentem. *Zacharias, Ioiadæ F.*

Amaſias, filius Ioas, regnauit *XXIX.* ann. Eliſeus Propheta defunctus ſepelitur in Samaria. Azael, rex Syriæ, afflixit Iſrael. Latinorum XIII. Auentius Syluius, Aremuli maior filius, regnauit annis XXXVII. atque in eo monte, qui nunc eſt pars vrbis, mortuus ac ſepultus æternum monti vocabulum dedit. Regnum Iuda ſine Rege XIII. annis. *Azael.*

Ozias, filius Amaſiæ, regnauit annis LII. Eſaias, Oſee, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Prophetæ, claruerunt. Regnum Aſſyriorum in Medos transfertur, quod ſtetit per annos M. *CC.* *X*L. à primo anno Nini. Sibylla VI. claruit. Regnum Macedonum oritur. Latinorum *X*IIII. Procas Syluius, Auentini filius, regnauit annis XXIII. Poſt quem XV. Amulius Syluius, regnauit annis *X*LIIII. Lacedæmoniorum reges deficiunt, Lydorum incipiunt. Iſte Ozias, amator agriculturæ, cùm ſacerdotium ſub Azaria vſurpaſſet, percuſſus eſt lepra, & media pars montis ſciſſa hortos regales oppreſsit. *Vates σύγχρονοι*

D Iotham

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Olympiades. Iotham, filius Oziæ, regnauit annis XVI. Olympias conſtituitur à Græcis apud Elidem. Remus & Romulus generantur matre Ilia. Iſte Iotham ædificauit portam domus Domini, quæ ſpecioſa dicitur, ab Hebræis porta Iotham, ab aliis turris gregis. Sub quo Eſaias vidit Dominum ſedentem, & Nahum cum Michea cœperunt Prophetare.

Achaz, filius Iotham, regnauit annis XVI. Iſte filium ſuum per ignem * Geennon traiecit. Obſeſſus à Razin & Phacee Eſaiæ conſolanti credere noluit, ſignum quærere contempſit. Qui relicto Domino, ſpe poſita in Teglatphallaſar, ornamenta templi diruit. Roma condita eſt in monte Palatino à geminis, Remo & Romulo, filiis Iliæ Syluiæ, quæ erat filia Numitoris, fratris Amulij regis, virgo Veſtalis, ſed conſtuprata * conſularibus ludis. Condita eſt autem X. Cal. Maij, anno CCCCXXIX. poſt excidium Troiæ, ſub Ieſaia Propheta, tranſactis ab origine mundi annis IIII. mill. CC. XI. Sed *fraterno primi maduerunt ſanguine muri:* quia Remus, dum vallum, quod ad tutelam nouæ vrbis ſufficere poſſe videbatur, irridet, idque ſaltu increpat, à Fabio, Romuli duce, aratro paſtorali interfectꝰ eſt. Alij dicũt, ꝙ cùm duo fratres cõtenderẽt, de cuius nomine vrbs vocaretur, Romulus aſcendens montem Palatinum vidit VII. vultures aduolare, Remus autem in Auentino monte XII. & ob hoc à militibus Romuli eſt occiſus. Quo occiſo, Romulus vrbem Romam vocauit: alioquin enim Rema vocaretur. Eſaias onus Babylonis vidit. Regnum Romanorum oritur. Iſrael transfertur. Romulus primus Romanorum rex, deinde Numa Pompilius, qui inuenit hydromantiam.

**Rectius, in valle filij Hennon.*

Teglatphalaſſar.

Lucanus lib. 1. Auguſtinus lib. 15. de C.D. cap. 5.

Roma condita.

Ezechias, filius Achaz, regnauit annis XXVIII. Romulus Senatum conſtituit & annum. Mortuo Romulo, qui XXXVII. annis regnauit, per quinos dies Senatores rempublicam rexerũt, atque vnus expletus eſt annus. Poſt quos Numa Pompiliꝰ annis XLI. * qui Capitolium à fundamentis erexit. Iſte Ezechias, reparatis his quæ pater diſpoſuerat,

Regnum Romanorũ.

** De hoc Syntagma noſtrum.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſpoſuerat, comminuto ſerpente æneo, celebrato ſolenni Phaſe, cùm contumeliam Rabſacis audiſſet, coram Domino humiliatus, per Eſaiam ſigna liberationis à Senacherib, poſt tertium annum facta ſtrage per Angelũ, ſuſcepit & credidit. Qui laudibus non ſolutis ægrotans, ſigno ſanitatis in regreſſu ſolis ab Eſaia oſtenſo, credidit, & ſanatus canticum cecinit. Qui oſtenſis theſauris Domini Babyloniis, ab Eſaia redargutus in pace obiit.

Manaſſes, filius Ezechiæ, regnauit annis LV. Numa duos menſes adiecit. Romanorum tertius, Tullus Hoſtilius, regnauit annis *XXXII.* qui primus regum Romanorũ purpura & faſcibꝰ vſus eſt regalibus, & adiecto monte Cælio, vrbem ampliauit. Iſte Manaſſes cùm Eſaiam ſerra lignea, diuinis exhibitis miraculis, ſecuiſſet, & plateas Ieruſalem Prophetarũ ſanguine purpuraſſet, ob ſcelera ſua catenatꝰ & vinctus compedibus in Babylonem ducitur. Sed tandẽ ob pœnitentiã & preces in regnũ reſtitutus, intelligẽs neq̃tiã ſuã, nõ ſine grãdi admiratione vitã in meliꝰ mutauit.

Tullus Hoſtilius.

Amon, filius Manaſsis, regnauit annis II. Arion citharista claruit. Amon à ſeruis ſuis occiditur.

Arion citharœdus.

Ioſias, filiꝰ Amon, regnauit annis *XXXI.* Iſte inuento Deuteronomio * in arca, perterritus, & ad reſponſionem Holdæ humiliatus, idolatriam cum excelſis deſtruxit, oſſa pſeudoprophetarum & ſacerdotũ in Bethel cõbuſsit. Qui celebrato incomparabili Phaſe, cùm Pharaoni occurriſſet in Mageddon, ſagittatus ad Adremon, inconſolabiliter plangebatur, Ieremia etiã ſuper morte eius ſcribente lamẽtationes, qui *XIII* regni eius año cœperat prophetare per tria ſigna, virgã vigilantẽ, ollã ſuccenſam & lumbare. Sophonias, Ieremias & Holda claruerunt. Romanorum quartus, Ancus Martius, regnauit annis *XXIIII.* qui Auentinũ montẽ & Ianiculũ vrbi addidit, & ſupra mare XVI. ab vrbe milliario Oſtiã condidit. Poſt quẽ Tarquinꝰ Priſcus XXXVII annis regnauit, qui Circum Romæ ædificauit, numerũ Senatorũ auxit, Romanos ludos inſtituit, muros & cloacas ædificauit, Capitolium extruxit. Tempore

** libro legis.*

Ancus Martius. Tarquiniꝰ Priſcus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Ioſiæ Ninive deſtruitur à rege Cyaxare, quæ ſteterat à Nino annis M. CCCC. LXX. Sibylla VII. claruit.

Nechao. Ioachim, filius Ioſiæ, regnauit annis XI. Poſt Ioſiam regnauit Ioachaz, filius eius, tribus menſibus. Quem Nechao, rex Aegypti, vinctum ducens in Aegyptum, Ioachim regem conſtituit. Huius anno III. Nabuchodonoſor capta Ieruſalem, & plurimis captiuatis, inter quos erat Daniel, partem vaſorum templi abſtulit, & in Babyloniam transfert. Iſte Ioachim Vria occiſo, Ieremia incluſo, libro prophetiæ Baruchciſſo, cùm nec exemplo Rechabitarum fuiſſet commonitus, ſoluto trib9 annis Nabuchodonoſor tributo, ab eo tandem interfectus, extra muros proiectus eſt.

Daniel.

Ioachin, qui & Iechonias, filius * Ioſiæ, regnauit menſibus tribus & diebus X. Iſte conſilio Ieremiæ tradidit ſe in manus Nabuchodonoſor redeuntis, cum quo circiter X. millia transmigrauerunt, in quorum numero fuit Ezechiel.

Ezechiel.

Sedechias, qui & Mattanias, filius Ioſię, regnauit annis XI. Huius anno XI. regis autem Babylonis XIX. Iudæa captiuata eſt in Babyloniam, & templum Domini incenſum eſt, anno ex quo fundari cœpit CCCC. XXX. Sedechias cæcus in Babylonem ductus eſt, & ignominioſa laxatione ibi mortuus & ſepultus. Qui autem reliqui fuerunt Iudæi, transfugerunt in Aepyptum. Qua poſt annos V. percuſſa à Chaldæis, in Babyloniam ſunt & ipſi tranſmigrati. Poſt hunc defecit regnum Iuda, quod ſtetit per annos CCCC. XLIX. Hîc terminatur quarta ætas, habens annos ſecundum Hebraicam veritatem CCCC. LXXV. generationes XIIII. Ab initio mundi ſunt anni IIII. M. DC. X. Hac ætate regnauit in Iſrael Ieroboã XXII. annis. Hunc vicit Abia, rex Iuda. Nadab, filius eius, regnauit annis II. Hunc occidit Baaſa. Baaſa regnauit annis XXIIII. qui morbo interijt. Ela, filius eius, regnauit annis II. Hunc occidit Zamri, ſeruus eius. Zamri regnauit dies VII. Hunc occidit Amri, princeps militiæ.

Regnum Iſraëliticũ ſeu Samaritanum quod & decem tribuũ. ¶ Vide Syntagma noſt.

 Amri

Amri regnauit *X* II. annis in Samaria. Hic morbo periit. Achab, filius eius, regnauit annis *XX* II. Hunc occidit rex Syriæ. Ochozias, filius eius, regnauit annis II. Hic cecidit per cancellos, & obiit. Ioram, frater Ochoziæ, regnauit annos *X* VI. Hunc occidit Iehu, ſeruus patris ſui. Iehu regnauit annis *XX* VIII. Hic morbo interiit. Ioachaz, filius eius, regnauit annis *X* VII qui morbo periit. Ioas, filius eius, regnauit annis *XVI*. Hic etiam morbo periit. Ieroboam, filius eius, regnauit annis XLI. Similiter obiit. Zacharias, filius Ieroboam, regnauit VI. mẽſibus. Hunc occidit Sellũ. Sellũ regnauit menſe I. Hunc occidit Manahem. Manahem regnauit X. annis, qui morbo periit. Phaceia, filius eius, regnauit annis II. Hunc occidit Phacee, dux eius. Phacee regnauit annis *XX*. Hunc occidit Oſea. Oſea regnauit annis IX. Hunc Salmanaſar rex cum omni populo transtulit in Aſſyrios. In hac captiuitate fuit Tobias. Et ſic defecit regnum Iſrael, quod ſtetit per annos CCCL. In Macedonia regnauit primus Caranus annis *XX* VIII. Cui ſucceſsit * Perdiccas, tunc * Alexander, deinde * Archelaus, filius Perdiccæ. Illi * Amyntas, huic Philippus, illi Alexander Magnus, huic Philippus, frater Alexandri, illi Caſſander. Stetitq; regnum Macedonum per annos DCC. vſque ad tempora * Ptolemęi Philometoris, & tunc defecit. Carmenta, mater Latini, qui & Euander, Latinas litteras reperit. Vnde dicti ſunt Latini, quorum primus rex Aeneas fulmine interiit. Romulus etiam Romanorũ primus fulmine periit. Poſt quem Tullus ſimiliter periit. Inde * Priſcus Tarquinius, quem occiderunt filij Anci.

¶ De regibus Macedon.

ῥαψωδία *iſta deprauatiſſima eſt. Conſulatur Syntagma noſtrum.*

** Perſei.*

Nugatur

Quinta ſeculi ætate prima huius die cœpit exterminium Iudaici regni, quod iuxta prophetiam Ieremiæ *LXX*. annis permanſit. Nabuchodonoſor apud Babyloniam regnauit *XL* IIII. annis. Sibylla VII. Cumæa claruit, & Ezechiel. Iſte Nabuchodonoſor captiuatis duob⁹ tribubus,

Nabuchodonoſor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

quias Iſrael, Godolia mortuo, in conſummationem regni tulit de Aegypto. Qui poſtea cum feris habitans VII. menſibus, prece Danielis in priſtinam formam VII. annis pœnitens eſt reſtitutus. Anno XIIII. poſtquam percuſſa eſt ciuitas, qui eſt annus *XXV*. transmigrationis regis Ioachin, Ezechiel in viſionibus Domini adductus eſt in Ieruſalem, & vidit renouationem ciuitatis, ac templi, ceremoniarumque eius. Romanorum VI. Ser. Tullius regnauit annis *XXX*IIII. qui tres montes vrbi addidit, Quirinalem, Eſquilias, Viminalem, foſſaſque circum muros duxit, cenſus Romanorum ciuium primus inſtituit.

Ser. Tullius

Anno *XXV*I. poſt euerſionem Hieroſolymorum, qui eſt annus *XXX*VII. regis Ioachin, ſubleuauit Euilmerodach, rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Ioachin, regis Iudæ, de carcere, & poſuit thronum eius ſuper thronum regum, qui erant cum eo in Babylone. Iſte Euilmerodach, frater minoris Nabuchodonoſor, timens ne pater reuiuiſcens, vt prius, à regno eum expelleret, ad conſilium Ioachin, quem de carcere eleuauerat, cadauer patris ſui in CCC partes diuiſum CCC vulturibus dedit. Iſte Euilmerodach regnauit annis *X*VIII.

Euilmerodach. Ioachin.

Regaſſar, huius filius, regnauit annis *XL*. Septem ſapientes claruerunt. Multis auctoritabus probatur, quia vaſtata Chaldæi Iudæa, non vt Aſsyrij in Samaria, alios miſere colonos, ſed deſertam reliquere terram, donec ipſi poſt annos L*XX*. in eam rediere Iudæi.

Iudæa vaſtitas.

Labaſſardach, frater Regaſſar, regnauit menſibus I*X*. Habacuc Propheta claruit, & Salatiel, quem Iechonias minor genuit poſt transmigrationem Babylonis.

Habacucus vates.

Balthaſar, regnauit an̄is *X*VII. Hunc Cyrus occidit, & Babyloniam cum Dario, Medorum rege, deſtruxit. Qui Darius Danielem Prophetam ſumens ad ſe, in Mediam duxit

Daniel.

duxit, & omni eum honore celebrauit. Sub Balthaſar liberata eſt Suſanna à calumnia ſacerdotum per Danielē, & illi lapidati. Sub eodē Daniel *LXX*. ſacerdotes, furtim oblationes Belis comedentes, occidit, Bel & templum eius ſubuertit, Draconem maſſa picea, ex adipe & pilis cocta, ſuffocauit. Propter quod in lacum miſſus, ab Habacuc, de Iudæa in Babylonem translato, viſitatus eſt & liberatꝰ. Iſte Balthaſar irritam putans Dei pollicitationem, falſumque promiſſum, verſus in gaudium, fecit grande conuiuium, inſultans quodammodo ſpei Iudæorum, & vaſis templi Domini. Sed ſtatim vltio conſecuta eſt.

Perſarum primus Cyrus regnauit cum Dario annis *XXX*. Hunc occidit regina * Amazonum. Sibylla VIII. claruit. Iſte Cyrus occiſo Balthaſar, regno Babylonis ad Perſas translato, primo anno regni ſui, excitatus ſcriptura Eſaiæ & Ieremiæ, licentiam dedit Iudæis redeundi in Iudæam. Cuius tertio anno egreſsi ſunt L. millia, hortante Haggæo & Zacharia, ſub Ieſu & Zorobabel, qui *XXX*. annis Cyri, impedientibus finitimis, vix vſque ad appodiationem muros templi ædificauerunt. Romanorum VII. Tarquinius regnauit annis *XXX*. Qui cauſſa Tarquinij, iunioris filij ſui, qui Lucretiam corruperat, à regno expulſus eſt. Mira res, quia mirabilis Deus. Eodem tempore Claudia vixit, Veſtalis virgo. Pro ſtupri crimine accuſata eſt. At illa expurgare ſe dedignata, audacter in vadum Tiberis iuit, nauim aſcendit, proram zonula ſua ligauit, & ait: Si virgo ſum, ſequere me: mox nauis contra gurgitem mota, cum ea vrbem ingreſſa eſt.

MONARCHIA II.
¶ *De hac Syntagma noſtrum.*
* *Maſſagetarum.*
Tarquiniꝰ Superbus.

Cambyſes, Cyri filius, regnauit annis VIII. Hic deuicta Aegypto, cunctam eius religionem abominatus, cærimonias eius ac templa depoſuit, Babylonem in Aegypto ædifi-

Nabuchodonoſor II. ædificauit. Hunc aiunt, ab Hebræis ſecundum Nabuchodonoſor vocari, ſub quo Iudith hiſtoria conſcribitur. Hic etiam templum prohibuit ædificari.

** Smerdis* Hermeides, * Magus, regnauit menſibus VII. Ieſus, ſacerdos magnus, & princeps Iudææ gentis Zorobabel, Haggæus, Zacharias & Malachias, Prophetæ, clareſcunt. Pythagoras, phyſicus Philoſophus, clarus habetur.

Darius, regnauit annis *XXX*VI. Iſte Darius, filius Hyſtaſpis, Zorobabel, *Zorobabel.* ſoluenti parabolam de vino & rege & muliere & veritate, muneribus datis, ſecundo anno regni conceſsit templum conſummare. Quod VII. eius anno conſummatum *XX*III die menſis XII. eſt dedicatum. Ex quo apparet, opus templi & antea non parua ex parte peractum, annos autem L*XX*. à deſtructione illius vſque ad perfectam reſtaurandi licentiam eſſe computandos. Pulſis vrbe Regibus, qui imperauerunt annis CCXLIIII. vix vſque ad XV. lapidem Roma tenebat imperium. Romæ poſt exactos Reges primùm Conſules à Bruto eſſe cœperunt, *Reipub. Rom. ſummi magiſtratus.* deinde Tribuni mil. Conſulari poteſtate, ac Dictatores, & rurſum Conſules rempub. obtinueruut per annos fermè CCCCLXXIIII. vſque ad Iulium Cæſarem, qui primus ſingulare arripuit imperium.

Xerxes, filius Darij, regnauit annis *XX*. Hic Aegyptum, quæ à Dario diſceſſerat, capit, & aduerſus Græciam pugnaturus DCC. millia armatorum de regno, & CCC. mill. de auxiliis, roſtratas etiam naues M. CC onerarias autem ter mille numero habuiſſe narratur. Attamen victus in patriam refugit. Herodotus, hiſtoriarum ſcriptor, Zeuxis pictor agnoſcitur. Sibylla IX. Phrygia claruit.

Artabanus, regnauit menſibus VII. Socrates naſcitur.

Arta-

Artaxerxes, qui & Longimanus, regnauit annis XL. Huius anno VII. prima die menſis primi, Eſdras, ſacerdos & ſcriba legis diuinæ, aſcendit de Babylone cum epiſtolis Regis, & in prima menſis quinti venit in Ieruſalem cũ viris M. DCC. & inter alia ſtrenuè geſta caſtigauit filios transmigrationis ab vxoribus alienigenis. Eiusdem anno XX. Nehemias pincerna de Suſis caſtro adueniens, murum Ieruſalem LII. diebus reſtituit, & ducatum genti XII. annis præbuit. Hippocrates Medicus claruit. Plato naſcitur. Huc vſque diuina ſcriptura temporum ſeriem cõtinet. Quæ verò poſt hæc apud Iudæos ſunt geſta, de libro Machabæorum & Ioſephi atque Africani ſcriptis exhibentur, qui deinceps vniuerſam hiſtoriam vſque ad Romana tempora perſecuti ſunt. Et quidem Africanus in V. temporum volumine huius temporis ita meminit: Manſit itaque imperfectum opus vſque ad Nehemiam, & XX. annum regis Artaxerxis, quo tempore regni Perſarum CXV. anni fuerunt euoluti, captiuitatis Ieruſalem CLXXXV. annus erat. Et tunc primùm Artaxerxes iuſſit muros extrui Ieruſalem. Cui operi præfuit Nehemias, & ædificata eſt platea, & muri circundati. Et ex illo tempore ſi numerare velis ſubtiliter, LXX. annorum hebdomadas vſque ad X. poteris inuenire.

Eſdras. *Nehemias.* *Africanus.*

Xerxes, menſes II. Poſt quem Sogdianus regnauit mẽſes VIII.

Darius, filius Artaxerxis, cognomento Nothus, regnauit annis XVIIII. Plato claruit. Aegyptus receſsit à Perſis. Reuerſis de captiuitate Iudæis non Reges ſed Pontifices præfuerunt, vſque ad Ariſtobulum, qui cum dignitate Pontificis etiam regale ſibi cœpit vſurpare vocabulum. Eliachim, Ieſus & Iohannes claruerunt.

¶ *De Iudæorum huius temporis politia Syntagma noſtrum.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Artaxerxes, qui cognominatus eſt Mnemon, Darij & Paryſatidis filius, regnauit annis *XL*. Sub hoc Heſter hiſtoria dinoſcitur completa. Ipſe quippe eſt, qui ab Hebræis Aſſuerus vocatur. Athenienſes XXIV. litteris vti cœperunt, cùm antea XVI. tantùm litteras haberent. Carthaginenſium bellum famoſum. Galli Senones, duce Brenno, Romam inuaſerunt, & excepto Capitolio incenſam VI. menſibus vaſtauerunt. Tribuni militares pro Conſulibus eſſe cœperunt. Ariſtoteles auditor eſt Platonis. Sibylla X. Tiburtina claruit. Contigit in vrbe triſte prodigium: In medio foro vrbis terra diſsiluit, & ignis infernalis erupit. Dixerunt aruſpices, quòd terra claudi non poſſet, niſi iuuenis, qui Romæ precioſiſsimus eſſet, ſponte inſiliret. Vbi Marcus, eques Romanus, ſedens in equo, ſumtis inſignibus ſuis, inſiliit, & terra ſe clauſit. Dicunt quidam, quòd per hoc allectus fuerit, quòd data ei licentia fuerit infra annum faciendi in vrbe quicquid vellet, vt anno expleto inſiliret.

Eſthera. *Roma à Senonibus capta.* *M. Curtius*

Artaxerxes, qui & Ochus, regnauit annis XXVI. Iſte Aegyptum ſuo imperio iunxit, Nectanebi rege in Aethiopiam pulſo, in quo Aegyptiorũ regnum * deſtructum eſt. Ochus ſuggeſtione Vagoſis præfecti, cuius familiarem Ieſum Iohannes interfecerat, tributa per Eſdram dimiſſa repetiit. Demoſthenes Orator omnium rumore celebratur. Romani Gallos ſuperant. Plato moritur, poſt quem Academiam Speuſippus tenuit.

** alterum ſcilicet, quod cœperat poſt Xerxis cædem.*

Arſames, Ochi filius, regnauit annis IIII. Zenon Stoicus claruit. Iudæorum Pontifex maximus, Iaddus, clarus habetur. Cuius frater Manaſſes templum in monte Garizim conſtituit. Speuſippus moritur, cui ſuccedit Xenocrates. Alexander, Philippi & Olympiadis filius, XX. ætatis annum gerens, Macedonibus regnare incipit.

Iaddus. *ALEXANDER Magnus.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Darius, Arſamis filius, Perſarū vltimus, regnauit annis VI. Sub hoc regnum Perſarum defecit, quod ſtetit annis CCXXXIII. Alexander aduerſum Illyrios & Thracas feliciter dimicans, ſubuerſis Thebis, in Perſas arma corripuit, & apud Granicum flumen regiis ducibus oppreſſis, vrbem Sardis capit. Idem capta Tyro, Iudæam inuadit. A qua fauorabiliter ſuſceptus Deo cœli victimas immolat, & Pontificem Iaddum honoribus plurimis proſequitur. Andromacho locorum cuſtode dimiſſo, VII. regni ſui anno Alexandriam in Aegypto condidit. Nec mora Babylonem obtinuit, interfecto Dario, cum quo Perſarum regnum concidit. Quo tempore etiam Latini à Romanis perdomiti ſunt.

Alexander Magnus poſt mortem Darij annos V. regnauit: nam antea VII. Hyrcanos & Mardos capit, reuertenſque, in Ammone condidit Parætonium. Idem Indicum vsque Oceanum victoriis potius quàm bellis peruenit. Ac Babylonem reuerſus XXXII. vitæ, regni autē ſui XII. anno veneni hauſtu periit. Poſt quem translato in multos imperio, Aegyptum Ptolemæus, Lagi filius, obtinuit, Macedonas Philippus, qui & Aridæus, frater Alexandri, Syriam & Babylonem & omnia regna Orientis Seleucus, qui & Nicanor, Aſiæ Antigonus.

In Aegypto primus regnauit Ptolemæus, qui & Soter, Lagi filius, annis XL. Ab hoc Ptolemæi vel Lagidæ dicti ſunt. Appius Claudius Cæcus Romæ clarus habetur, qui aquam Claudiam induxit, & viam Appiam ſtrauit. Ptolemæus Hieroſolymis & Iudæa in ditionem ſuam dolo redactis, ſub ſimulatione ſacrificandi intrans Ieruſalem, multos de Iudæa & Garizim captiuos in Aegyptum trāſtulit. Iudæorum Pontifex maximus, Onias, Iaddi filius, clarus habetur XII. Ptolemæi anno. Syriæ & Babyloniæ & ſuperioribus locis regnare incipit Seleucus Nicanor.

Regnum Ptolemæorum, ſeu Lagidarū, in Aegypto.

Onias Priſcus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Edeſſanorum Epoche. canor. A quo tempore Machabæorum hebræa hiſtoria Græcorum ſupputat regnum. Ab eodem Edeſſani ſua tempora computant. Seleucus Seleuciam, Laodiceam, Antiochiam, Apameam, Edeſſam, Berrhœam & Pellam vrbes condidit. Iudæorum Pontifex maximus religioſiſsimus ac piiſsimus, Simon, Oniæ filius, clarus habetur. *Simon Iuſtus.* Poſt quem Eleazarus ſuſcepit templi miniſterium, filio eius Onia paruo admodum derelicto. Seleucus in eas vrbes, quas exſtruxerat, Iudæos transfert, ius eis ciuium & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens.

¶ *Familiæ huius hiſtoria, quæ non tantum apud auctorem noſtrum, verum etiam apud veteres controuerſa eſt, enodatur Syntagmate noſtro.*

Ptolemæus Philadelphus, regnauit annis XXXVIII. Soſtratus Cnidius Pharum in Alexandria conſtruxit. Iſte Ptolemæus cupidus librorum, conſilio Demetrij & Ariſteæ ſolutis CXX. millibus Iudæorum, ſingulis pro CXX. Drachmis argenti, miſsisque muneribus ad oblationes in templum, LXX. interpretes, ab Eleazaro miſſos, in Alexandria honorificè ſuſcepit, & poſt interpretationem, LXX. diebus factam, muneribus honoratos remiſit. *Biblica translatio LXX. interpretum.* Aratus agnoſcitur. Iudæorum Pontificatum poſt Eleazarum, fratris filium, Manaſſes accepit. Tantæ autẽ potentiæ fuiſſe narratur Ptolemæus iſte Philadelphus, vt Ptolemæũ patrẽ vinceret. Narrãt enĩ hiſtoriæ, eũ habuiſſe peditũ CC. mill. equitũ XX. mill. currũũ II. mill. Elephantos, quos prim⁹ adduxit ex Aethiopia, CCCC. Hic Philadelphiã condidit. LXX. interpretes claruerunt. De q̃bus Beatus Auguſtinus in libro x de ciuitate Dei dicit, quòd ſinguli in ſingulis cameris ſcripſerint, & egreſsi omnes vnũ & idem dixerint, nulla verborum diuerſitate poſita, quæ tamen pronunciatione diuerſa idem ſignificare potuiſſent. Hieronymus tamen diſſentire videtur, in prologo Gene-

Geneſeos ſic dicens: Neſcio quis primus auctor LXX. cellulas Alexandriæ mendacio ſuo exſtruxerit, quibus diuiſi eadem ſcriptitarent. Cùm Ariſteas eiusdem Ptolemæi interpres, & multo pòſt tempore Ioſephus nil tale retulerint, ſed in vna Baſilica congregatos contuliſſe ſcribant, non prophetaſſe. Aliud enim eſt vatem, aliud eſt, eſſe interpretem: ibi ſpiritus ventura predicit, hîc eruditio & verborum copia ea, quæ intelligit, transfert.

** nempe eius operis* 18. *cap.* 42. ¶ *Conuenit autem Iuſtinus in Apologetico ad gentes, conuenit Tertullianus itidem ad gentes. Et ille quidem domuncularum veſtigia ſe Alexandriæ in Phari arce vidiſſe affirmat. Addatur præterea, quæ Philo diſſeruit lib.* 2. *de vita Moſis, Iſidorus Etymol. lib.* 6.

Ptolemæus Euergetes, frater * Philadelphi, regnauit ** filius.* annis XXVI. Qui inde Euergetes ab Aegyptiis eſt vocatus, quia capta Syria & Cilicia, & propemodum vniuerſa Aſia, inter innumera argenti pondera ac vaſa precioſa, quæ cepit, etiam Deos eorum, quos Cambyſes capta Aegypto in Perſas portauerat, retulit. Iudæorum Pontifex, Onias, Simonis Iuſti filius, clarus habetur. *Onias II.* Cuius item filius, Simon, non minori gloria fulget, *Simon II.* ſub quo Ieſus, filius Sirach, librum ſapientiæ, qui Eccleſiaſticus dicitur, vel Panaretos, cõponens, etiam Simonis in eo mentionem facit. Iſti, Philadelphus & Euergetes, morbo interierunt.

Ptolemæus Philopator, filius Euergetæ, regnauit annis XVII. Antiochus, rex Syriæ, victo Philopatore * Iudæam ſibi ſociat. ** Scopa, idque poſt mortẽ Philopatoris,* Iudæorum Pontifex maximus, Onias, filius Simonis, inſignis habetur. *Onias III.* Ad quem Lacedæmoniorum rex Areus legatos mittit.

Ptolemæus Epiphanes, regnauit annis XXIIII. Onias * ** Oniæ III. F. Vide Ioſephũ Antiq. lib* 12. *cap.* 6. *&* *lib.* 13. *ca.* 6. ſacerdos, aſſumtis Iudæorum plurimis, fugit in Aegytũ, & à Ptolemæo honorificè ſuſceptus, accepit eam regionem,

nem, quæ Heliopoleos vocatur. Et concedente rege, templum ſtruxit in Aegypto ſimile templi Iudæorum, Eſaiæ prophetiam complens, quod permanſit vſque ad imperium Veſpaſiani annis CCL. Sub occaſione igitur Oniæ Pontificis infinita examina Iudæorum in Aegyptum confugerunt. Eo tempore & Cyrene Iudæornm multitudine repleta eſt. Hæc autem vel Oniæ vel cæteris fuit cauſa Aegyptum petendi, quia pugnantibus contra ſe Magno Antiocho & ducibus Ptolemæi, poſita in medio Iudæa in contraria ſtudia ſcindebatur, aliis Antiocho, aliis Ptolemæo fauentibus.

Ariſtobulus Philos. Ptolemæus Philometor, regnauit annis XXXV. Ariſtobulus, natione Iudæus, Peripateticus Philoſophus, agnoſcitur, qui ad Philometorẽ explanationum in Moyſen commentarios ſcripſit. *Antiochus Epiphanes.* Antiochus Epiphanes, qui poſt Seleucum Philopatorem annis XI. regnauit in Syria, qui fuerat Romæ obſes, Iudæorum legem impugnans, omniaque ſordibus idolorum complens, in templo Iouis Olympij idolum conſtituit. Qui pòſt Elymaide turpiter expulſus, contra Ieruſalem tendens, confractus, licet ſerò pœniteret, miſerabiliter eſt mortuus. *Mattathias* Verùm Mattathias ſacerdos leges patrias vindicat, aduerſus Antiochi Duces arma corripiens. Quo mortuo, Ducatum Iudæorum ſuſcepit filius eius, *Iudas Machabæus.* Iudas Machabæ9, añó CXLVI. regni Græcorum, XX. autem Ptolemæi, Olympiade CLVI. Qui mox Antiochi duces de Iudæa expellens, & templum ab idolorum imaginibus emundans, patrias leges poſt triennium ſuis ciuibus reddidit. Quapropter poſt receſſum Oniæ ſacerdotis in Aegyptum, de quo ſuprà diximus, & mortem Alcimi, qui effugato Onia Pontificatum indignus inuadere tentabat, omnium fauore Iudæorum Machabæo ſacerdotium decernitur. Quod *Ionathas.* poſt mortem eius frater Ionathas ſortitus XIX. annis ſumma miniſtrauit induſtria.

Ptole-

Ptolemæ9 Euergetes, regnauit annis *XXIX.* Ionathas, Dux Iudæorum & Pontifex, cum Romanis & Spartiatis amicitias facit. Quo à Tryphone interfecto, in ſacerdotium frater Simon aſſumitur anno regni Euergetis VII. Quod annis VIII. ſtrenuiſsimè regens filio Iohanni reliquit. Hic aduerſus Hyrcanos bellum gerens, Hyrcani nomen accepit, & à Romanis ius amicitiæ poſtulans, decreto Senatus inter amicos eſt relatus. Samariam, quæ noſtro tempore Sebaſte vocatur, obſidione captā ſolo coæquauit. Quam poſtea Herodes inſtaurans, Sebaſten in honorem Auguſti appellauit. *Simon.* *Ioan. Hyrcanus.*

Ptolemæus Phyſcon, qui & Soter, regnauit annis XVII. Hic pulſus eſt regno, quia filios fratris occidit. Cicero Arpini naſcitur, matre Heluia, de regio genere, patre equeſtris ordinis ex regio Volſcorum genere. Hyrcano in Pontificatum, quē ipſe XXVI. annis tenuit, Ariſtobulus ſuccedit annum I. Qui rex pariter & Pontifex prim9 apud Iudæos diadematis ſūpſit inſigne poſt *CCCCLXXXIV.* annos Babylonicæ captiuitatis. Poſt quem regnauit Ianneus, cognomento Alexander, annis XXVII. qui Pontificatum quoque adminiſtrans crudeliſsimè ciuibus præfuit. *Cicero.* *Ariſtobulus rex.* *Ianne9, cognomento Alexāder.*

Anno ante vrbem conditam M. CCC. Ninus contra alios arma extulit, habuitque duos filios Ninum & Trebatam. Ninum de Semiramide, Trebatam ex regina Chaldæorum. Semiramis ducere volens priuignum Trebatam, perſecuta eſt nolentem, & regno expulit. Abraham Patriarcha tunc temporis fuit. Trebata ſorte venit in Europam vſque Moſellam, & vrbem conſtituit, quam Treberim appellauit, quæ prima omnium eſt in Europa. Poſt Trebatam filius eius Hero regnauit, patrem vſsit, in monte Vram tumulauit, & eum adorari fecit, & hoc ei epitaphium poſuit: *Commentum fabuloſum.* *¶ Vide ſuprà pag. 46*

Nini

¶ *Memorat idem epitaphium Vrſpergenſis. Reperias inſuper inter vetuſtas inſcriptiones pag. 486.*

Nini Semiramis, quæ tanto coniuge felix
Plurima poſſedit, ſed plura prioribus addit,
Non contenta ſuis, nec totis finibus orbis,
Expulit à patrio priuignum, Trebata, regno,
Profugus inſignem qui noſtram condidit vrbem,
Treberis huic nomen dans ob factoris amorem,
Quæ caput Europæ cognoſcitur anteritate.
Filius huius Hero patris hæc epigrammata pono.

POST Heronem principes & Duces Treberim ampliāt, & adornant. Catholdus amphitheatrum fecit, & ſeruus ipſius, qui familiaritatem anguloſam cum vxore ipſius habuit, aquam duxit. Qui ſeruus ſe aquam in vrbem perducturum iactauit, & domino non credente, qui ſolus artem nouit, in quadam ſtultitia promiſerunt, vt ſi dominus amphitheatrum, quod glorioſè fiebat, ad effectū perduceret, antequam aqua ducenda exiliret, ſeruus caput perderet, & ſi aqua, priusquam amphitheatrum perficeretur, ebulliret, dominus mori minimè refutaret, omnino incredulus de ſerui victoria. Sed vxor eius artem occultam, quæ ad ebullitionem pertinebat aquæ, à principe extorſerat, & ſeruum, quem viuere maluit quàm virum, nocte docuerat, iam iamque ſalientem aquam, quaſi iam viro caritura, & ſeruo liberè fruitura, feruenti deſiderio expectabat. Stetit cum muliere Dominus in eminentiori ſui palatii loco, expectans & ipſe conſummationem amphithatri, quod in continenti debuit conſummari. Et ecce aqua ſubitò ebulliens amphitheatrum irrigauit. Dominus hoc videns, ſtatim mulierem arripuit, & eam ſecum de alto præcipitauit. Trebirenſes induſtria ſua ſubiugauerunt Baſileam, Argentinam, VVangiam, Moguntiam, Coloniam, cum Remenſibus fœdus inierunt. Quidam Belgio, à quo Gallia Belgica, quæ prius dicebatur Comata, CCC. millia in Italiam ſecum duxit, & Mediolanum, Ariminum, Comum, Brixiam, Vero-

De Celtica hac hiſtoria cōſulatur Cōmentarius noſter de Myſis.

Veronam, Bergomum, Tridentum & Vincentiam condidit, & Illyricos ſinus penetrans in Pannonia conſedit. Poſtea alij in Græciam, alij in Macedoniam vadunt, Ptolemæum, regem Macedonum vincunt. A rege Bithyniæ vocati, regnum cum eo diuiſerunt. Ibi habitantes in Aſia, regionem Gallogræciam vocant, à quibus Galatæ. Ita Treuirorum ducatus manſit ad tempora Romanorum. Anno quinquageſimo ante natiuitatem Domini Iulius Treuerim ſubegit, & cum ipſis & Gallis Pompeium ſuperauit.

Ptolemæus, qui & Alexander, regnauit annis X. Huius anno VII. Syria in Romanam ditionem ſeceſsit, capto Philippo à Gabinio. Hic etiam regno expellitur, quia matrem occidit. σφάλμα

Ptolemæus Phyſcon, qui propter interfectionem nepotum à matre fuerat eiectus, regreſſus de fuga regnauit ſecundò annis VIII. quia Alexandrum, qui ante eum fuerat, ob interfectionem matris ciues pepulerant. Sylla Athenienſes vaſtat.

Ptolemæus Dionyſius, regnauit annis XXX. Hic ſororem Cleopatram in vxorem habuit. Ab huius anno V. Alexandra, vxor Alexandri Pontificis, poſt mortem eius regnauit Iudæis annis IX. Ex quo tempore Iudæos rerum confuſio, & variæ clades oppreſſerant. Poſt cuius mortem Ariſtobulus & Hyrcanus, filij eius, contra ſe de imperio dimicantes, occaſionem præbuere Romanis, vt Iudæam inuaderent. Itaque Pompeius Hieroſolymam veniens, capta vrbe, & templo reſerato, vſque ad ſancta ſanctorum acceſsit, Ariſtobulum vinctum ſecum abduxit, Pontificatum confirmat Hyrcano. Deinde Antipatrum, Herodis Aſcalonitæ filium, procuratorem Palæſtinæ fecit. Manſitque in Pontificatu Hyrcanus annis XXXIIII. Virgilius Maro in pago, qui Andes dicitur, haud procul

Alexandra. *Ariſtobulus.* *Hyrcanus.* *Virgilius Poeta.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

¶ Vide Commentarios Cæſaris de bell. Gallico.

à Mantua naſcitur, Pompeio & Craſſo Conſulibus. Pompeius captis Hieroſolymis, tributarios Iudæos facit. Virgilius Cremonæ ſtudiis eruditur. Cæſar Germanos & Gallos capit, & Britannos quoque, quibus ante eum nec nomen Romanorum cognitum fuerat, victos obſidibus acceptis ſtipendiarios facit.

Bellum ciuile Cæſaris & Pompeÿ.

Cleopatra, ſoror & vxor Ptolemæi, regnauit annis XXII. Hæc à ſerpente, ad mammillas poſito, interiit. Orto bello ciuili inter Cæſarem & Pompeium, victus Pompeius Alexandriam petiit, ibiquè ab ipſo, à quo ſperabat auxilia, Ptolemæo percuſsus interiit. Mox Cæſar Alexandriam venit. Ipſi quoque Ptolemæus parare inſidias voluit. Vnde bello ei illato, victus in Nilo naufragio periit. Cæſar ergo Alexandria potitus, regnum Cleopatræ dedit, cum qua conſuetudinem ſtupri habuit. Cuius regni tertio anno ipſe primus Romanorum ſingulare obtinuit imperium, à quo Cæſares Romanorum principes ſunt appellati. Cleopatra regio comitatu vrbem ingreſſa, regnauit plusquam XVI. annis. Et ſic regnum Ptolemæorũ, vel Lagidarum defecit, quod per annos CCXXV ſtetit.

¶ De Seleuci familia, qui ſũt Seleucidæ, enodatius Syntagma noſtrum.

In Syria regnauit Seleucꝰ poſt Alexandrum Magnum. Hunc occidit Ptolemæus Ceraunus. Idem condidit Seleuciam. Poſt quem Antiochus * Theos, filius eius. Iſti ſucceſsit Seleucus Callinicus. Hunc Ptolemæus Euergetes regno expulit. Inde Ceraunos Seleucus. Poſt quem Antiochus Magnus, qui fulmine interiit. Poſt hunc Seleucus Philopator, qui veneno à ducibus occiditur. Iſti ſuccedit Antiochus illuſtris, qui fuerat Romæ obſes, qui maximo tormento ventris obiit. Poſt quem Antiochus Eupator, quem occidit Demetrius, Seleuci filius, idemq; poſt ipſum regnauit. Hunc etiam Alexander filius Antiochi, occidit, & ei in regno ſucceſsit, quem Ptolemæus Philometor occidit. Poſt hunc regnauit Demetrius,

filius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

filius Demetrij. Hunc peremit * Mithridates rex. Iſti ſuccesſit Antiochus adoleſcens, quem Tryphon occidit. Poſt hunc Antiochus Pius, filius Demetrij, regnauit, qui in Parthia occiditur. Poſt hunc * filius eius Antiochus, qui de regno fugerat, poſt quem * frater eius Demetrius Eucærus, qui vicit Alexandrum, regem Iudæorum. Tandem Antiochus, qui & Dionyſius, frater Demetrij. Hunc rex Arabum occidit. Et ſic defecit regnum Syriæ, quod ſtetit per annos CC. LXX. factaquè eſt Syria Romanis tributaria. Nam Pompeius contra Tigranem, regem Arneniæ, miſſus Scaurum fecit præſidem Syriæ. Et tunc disſidentibus Ariſtobulo & Hyrcano, à fautoribus Hyrcani in Ieruſalem receptus, templum, in quo ſe fautores Ariſtobuli receperant, dirupit. Propter quod nunquam poſtea fortunatus fuit: quia equos in porticibus ſtabulauit. Ariſtobulum vinctum cum filijs Romam duxit. Poſt Scaurum præfuit Syriæ Gabinius, poſt Gabinium Craſſus, qui omne ferè aurum templi, quo Pompeius abſtinuerat, in ſumtum Parthicæ militiæ tulit. Vnde auro in os infuſo interiit. Poſt Craſſum præfuit Caſsius. Tēporibus Caſsij pugnauit Iulius cum Pompeio, & poſt victoriam habitam tribus annis & menſibus VII. tenuit principatum. Nam ante eum ſub Conſulibus res acta fuit annis CCCC. LXIV. & à tempore Romuli ſub Regibus VII. CC. XLIIII. annis fuerat imperatū. Quibus exactis, ſucceſſerunt Cōſules, quorum præcipuos hîc annotabimus vsq; ad Iulium Cæſarem.

¶ *Vide Ioſephum Antiq. lib. 14.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

CCXLV. primi Conſules, Brutus & Tarquinius Collatinus.
CCXLVIIII. Valerius & Poſthumius.
CCLIII. Dictator. creatus T. Largius. Hic præfuit Conſulibus & communi.
CCLV. Poſthumius Dictator Conſules T. Ebutius & C. Vetuſius.
CCLVIIII. Conſules Appius & Seruilius. Hi cum Volſcis, Sabinis & Auruncis pugnauerunt.
CCLXIII. Conſules M. Minutius & A. Sempronius. Tum exulare iuſſus Coriolanus.
CCLXVI. Coſs. Sp. Nautius & Rex. Furius. Quo tempore Roma à Volſcis & Coriolano obſeſſa.
Anno vrbis cō ditæ.
CCLXXI. Fabius & Valerius Conſulescum Veientibus pugnauerunt.
CCLXXXIIII. Aemilius & Valerius Conſules cum Aequis, Volſcis & Sabinis.
CCXCIIII. C. Claudius & P. Valerius Conſules cum exilibus & ſeruis, qui Capitolium occupârant, ingens bellum habuerunt.
CCCIII. Decemuiri pro Conſulibus creantur. Hi leges Romanis ſtatuerunt.
CCCXVII. Tribuni militũ pro Conſulibus creantur
CCCXVIII. Iterum creantur Conſules Geganius & Sergius.
CCCXXII. Euincunt Tribuni pl. vt Tribuni mill. Conſulari poteſtate crearentur.
CCCXXIIII. Redit ſumma rei ad Conſules, Quintium Cincinnatum & Iulium Mentonem.
CCCXXXVII Seruilius Dictator fudit Aequos.

CCC-

Anno vrbis cō ditæ.

CCCLVIIII. Camillus Dictator Veios capit.
CCCLXIIII. Tres Fabij, legati ad Gallos Senones miſsi, temerè in eosdem arma capiunt.
CCCXV. Q. Seruilius Hala & C. Petilius Balbꝰ Coſs. Gallos vicerunt.
CCCCXII. Valerius Coruinus & Cornelius Coſſus Coſs. Samnites graui bello deuicere.
CCCCXV. T. Manlius Torquatus & P. Decius Coſs. Quo anno Alexander, Rex Epiri, in Italiam venit.
CCCCLXXI. C. Fabricio & Q. Aemilio Pappo Coſs. cœpit bellū cum Pyrrho, rege Epiri.
CCCCLXXVII. Q. Fabio Gurgite & Genutio Clepſina Coſs. peſtilentia grauis Romam ac fines eius inuaſit.
CCCCLXXXV. Sempronius Conſul Picentes vicit.
CCCCLXXXIX. App Claudius & Q. Fabius Conſules Siculos & Pœnos vicerunt.

M. Valerius T. Otacilius Coſs. cum Hannibale ſeniore, Carthaginenſi imperatore, pugnauerunt.

¶ Sequens expoſitionū farrago nullos annorū numeros appoſitos habebat.

Scipio & C. Aquilius Florus, Conſules, cum Hannone, Carthaginenſe imp. pugnauerunt.

Vide Eutropium lib. 2. Oroſium lib. 4.

Regulus & Manlius Volſo, Conſules, cum Amilcare, Pœnorum imperatore pugnauerunt.

Paulus & Fuluius Nobilior, Conſules, cum Carthaginenſibus nauali prælio pugnauerunt, & vicerunt.

Metellus & C. Furius Pacilius, Conſules, cum Hasdrubale, Carthaginenſe imp. pugnauerunt & vicerunt.

Attilius & Manlius, Conſules, ab Hannibale, filio Amilcaris, imperatore victi ſunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Scipio & Sempronius, Conſules, ab eodem victi ſunt.

Aemilius & Varro Coſs. victi ad Cannas ab eodem.

Scipio, qui poſtea Africanus, Magonem, fratrem Hannibalis, vicit & cepit.

Leuinus Conſul Hannonem, Ducem Afrorum, apud Agrigentum cepit.

Marcellus, ex Prætore Proconſul deſignatus, Hannibalem primus vicit. Cato Cenſorius, Conſul, Hiſpaniam vicit.

Fabius Cunctator, Conſul recepit Tarentum, & ingentes copias Hannibalis cum ipſo duce eius deleuit.

Claudius Nero & Liuius Salinator, Conſules, Hasdrubalem cum omni exercitu occiderunt.

Lælius Syphacem regem cepit. Scipio Hannibalem & Carthaginenſes vicit, & P. Terentium adduxit. T. Flaminius Procos. Philippum regem Macedonum, bello ſubegit,

L. Cenſorinus & Manlius, Conſules, cum Scipione de-
Carthago deleta. leuerunt Carthaginem, omni populo occiſo, quæ ſtetit DCC. annis. Carthago erat muro per XXII. millia paſſuũ amplexa, tota ferè mari cincta, absque faucibus quæ III. mill. paſſuum aperiebantur. Is locus murum XXX. pedibus latum habuit, ſaxo quadrato, in altitudine cubitorum
Byrſe. XL. Arx, quæ Byrſe nomen habuit, plusquàm II. millia paſſuum tenebat. Capta eſt à Scipione, captiui venditi ſunt. Mulieres habuit plus quàm XXV. mille. Regina
Regina βιοθάνατοι. eius, vxor regis Hasdrubalis, in ignem ſe miſit. Nam ciuitas VI. diebus arſit. Sic vltima in igne periit, ſicut prima ſcilicet Dido. Sic nulla potentia longa.

Metellus & deinde Marius, Conſules, Iugurtham regem variis præliis vicerunt.

Sylla, Conſul, Mithridatem, regem Ponti, multis præliis vicit.

Cin-

Cinna, Conſul, Senatum occidit, & ipſe occiditur.

M. Cicero & Antonius, Conſules, Catilinam cum ſuis deleuerunt.

Pompeius Magnus in oriente cum XXII. regibus pugnauit, & vicit.

Craſſus, Conſul, Parthiam oppugnat, & ibi occiditur. *Annus à Cæſare emendatus.*

Iulius Cæſar, Conſul, Galliam, Dictator Pompeium Conſulem * cum omni populo Orientis deuicit. Ab hoc Cæſares dicti ſunt. Iulius Cæſar primus Monarcha V. annis regnauit. Hic Cyclum magnum compoſuit, & biſſextum adinuenit, per quem totum Computum correxit. Iulius IX. annis omnem ferè Galliam domuit inter Alpes & Rhodanum & Rhenum & Oceanum. Domuit etiam Britanniam, ante incarnationem Domini anno L. Biſſextum adinuenit: alioquin in DCC. XXXVI. annis in diem natiuitatis beati Iohannis Baptiſtæ natiuitas Domini haberetur. Et hoc cauit per obſeruationem biſſexti. Cultris ſenatoriis XXIII. confoſſus eſt in curia Pompeij. Populus dolore ſtimulatus, corpus eius fragmentis tribunalium ac ſubſelliorum cremauit. Ante paucos dies mactato boue, cor in eo non inuentum. Spurina aruſpex dixerat, ſibi cauendas Idus Martias. Veniente eo die, ait Cæſar Spurinæ: Idus Martij venerunt. Ille reſpondit: ſed nondum tranſierunt: eodem die confoſſus eſt. Vir erat miri ingenij, ſtrenuus in bello. Cùm Romam & Pompeium obſediſſet, hunc verſum fecit:

** Lege Plutarchum Suetonii Macrobi &c.*

Spurina.

Nugatur.

Te tero, Roma, manu nuda, date tela, latete.

Dicit ſe in præliis ſuis cũ ſuis militib9 ſtrauiſſe XXIIII. millia hominũ & plus. Nam fecerat, prout potuit, numerari. Eodem tempore Romæ tres ſimul exorti Soles, paulatim in eundem orbem coierunt. In ſuburbio Romæ bos ad arantem locutus eſt, fruſtra ſe vrgeri: Non enim frumenta, ſed homines breuiter deficient,

Octa-

Eutropius lib. 7.

Octauianus Auguſtus toto corpore pulcher erat. Ocuorum acies modo clariſsimorum vibrabat ſyderum. A cuius facie dum quidam miles oculos auerteret, & interrogaretur ab eo, cur ita faceret? reſpondit: Quia fulmẽ oculorum tuorum ferre non poſſum.

Lepidus Triumuir, Octauiani & Antonij collega, Africam tenuit.

Antoniꝰ, à victoria in Philippis transmarinas prouincias adminiſtrauit, & Iudæam deuicit.

Octauianus, qui poſtea Auguſtus, Antonium cum Cleopatra maximo prælio vicit, & totum orbem pacauit. Ab hoc Auguſti dicti ſunt.

¶ Familiæ Pōtificum, item Aſmonæorum & Herodis, hîc indiſertius expoſita, petantur è Syntagmate noſtro.

Hi ſacerdotes præfuerunt populo Dei ſub lege vſque ad Chriſtum. Aaron, Eleazar, Phinees, Abiſua, Boca, Ozi, Heli, Achitob, Abimelech, Abiathar, ſub Dauid, Sadoch Abdo, Semeias, Iher, Zacharias, Eliezer, Oziel, Ioiada, Azarias, Amarias, Achitob, Sadoch, Sellum, Helcias, Azarias, Saraias, Ioſedech, in transmigratione Babylonis, Ieſus ſub Cyro, Ioachim, Eliaſib, Iudas, Iohannes & frater eius Ieſus, Iaddus, ſub Alexandro Magno, Onias, Simon Iuſtus, Eleazarus, Manaſſes, Onias, Simon, Onias, Ieſus vel Iaſon, Onias vel Menelaus, Alcimus, Iudas Machabæus, Ionathas, Simon, Iohannes. Hic erat fundator Hoſpitalis in Ieruſalem. Nam cùm duos de VII. loculis Dauidis aperuerat, dans Antiocho, vt Obſidione Ieruſalem recederet, & iniuriam populi ſedaret, de reliqua pecunia xenodochia inſtituit. Ariſtobulus, Rex & ſacerdos, Alexander, qui & Rex, Hyrcanus rex, Ariſtobulꝰ, Antigonus, qui & Rex ſub Herode, ſub quo Caſsius Iudæa capta, templum ſpoliauit. Hunc Antonius Triumuir occidit. Virgilius, Horatius & Ouidius claruerunt. Anno XI. Auguſti deficiente in Iudæa Pontificum principatu, Herodes à Romanis Iudæorum ſuſcepit principatum, quem tenuit annis XXXVI. Defecitque ſacerdotium ex ſtirpe Aaron, quod ſteterat ab Aaron annis M. DCCVII.

Hero-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Herodes autem Aſcalonita, ne ignobilis à gente Iudæorum argueretur, & ſuam ſobolem illorum generi commiſceret, proiecta Doſide, duxit Mariammen, filiam Alexandri Regis, quam tamen poſtea interfecit. Duos quoque filios, Alexandrum & Ariſtobulum, occidit in Samaria. Iſte innocentes trucidauit, & miſerabiliter obiit. Herodes Antipas, ſub quo Dominus paſſus eſt, & à quo Iohannes eſt decollatus, Tetrarcha eſt Galilææ factus. Poſt paſsionem Domini ſuaſu vxoris Romam tendens, accuſatione Herodis Agrippæ Lugdunum in exilium eſt miſſus. Herodes Agrippa Iacobum, fratrem Iohannis, occidit, quem Angelus Domini percuſsit. *Herodes Aſcalonita.*

Antipater Aſcalonita, Idumæus.

Herodes Aſcalonita de matre Arabica. Huius fuere liberi ex vxoribus. *

* *Marthaca.* — *Archelaus.*

* *Mariamme.* — *Ariſtobulus.* *Alexãder.*

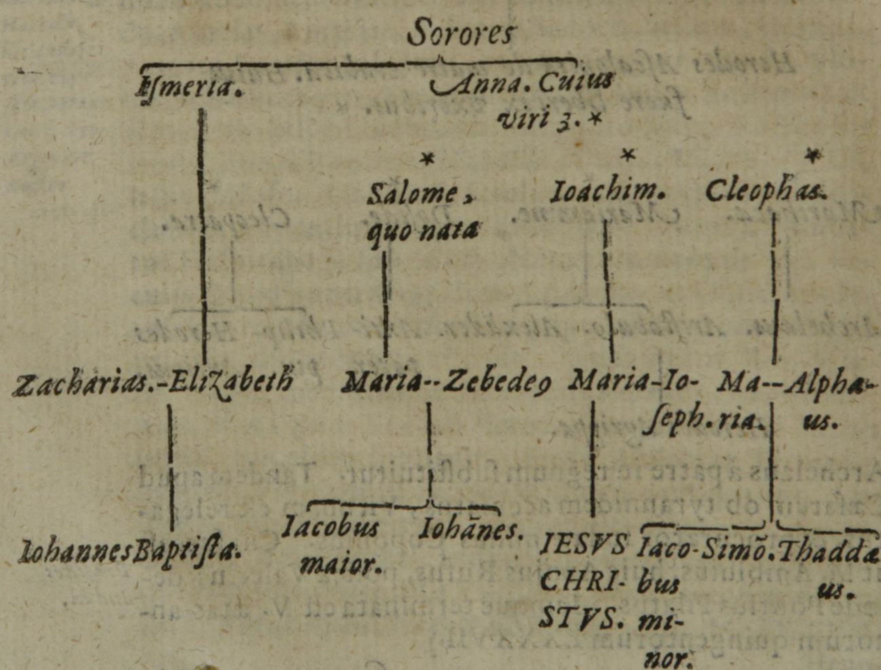
Ariſtobulus — *Herodes Agrippa.*

* *Doſide.* — *Antipater.*

* *Cleopatra.* — *Philippus.* *Herodes Antipas.*

Archelaus à patre in regnum ſubſtituitur. Tandem apud Cæſarem ob tyrannidem accuſatus, Viennam eſt relegatus, & procurator Iudææ miſſus Coponius. Cui ſucceſſit M. Ambiuius, huic Annius Rufus, poſtea Valerius, deinde Pontius Pilatus. Iamquè terminata eſt V. ætas annorum quingentorum LXXXVII. *Præſides Iudææ,*

Sexta ſeculi ætate prima huius die natus eſt CHRISTVS, Dominus noſter. Anno ſiquidem Auguſti Cæſaris XLII. ab orbe condito, ſecundum Oroſium, qui LXX. interpretes ſequitur, quinqꝫes milleſimo C. LXXXIX. ab vrbe condita DCCLI. anno repromiſsionis M. DCCCC. XL. anno decemnouennalis cycli II. Indictione IIII. concurrente epacta XI. cùm ſumma pax per totum mundum clareſceret, Ieſus Chriſtus, filius Dei viui, natus de Maria ſemper virgine, ſextam mundi ætatem ſuo conſecrauit aduentu.. Maria autem filia Ioachim & Annæ fuit. Defuncto Ioachim, Cleophas, frater Ioſeph, eandem Annā duxit, & fratri ſuo Ioſeph Mariam deſponſauit. Mortuo Cleopha, Salome Annam accepit. Habuitque Anna tres filias de tribus viris, & quælibet ipſarum Maria nomen accepit. Genuerunt autem inferius annotatos.

Puer

¶ Potiorem de hac genealogia ſententiam ducimus, quam ſequitur Camerarius de Vita Chriſti pag. 41. & ſeq.

Puer Ieſus octauo die circumciditur, XIII. die à Magis adoratur, annorum XII. in templo diſputat. Et ipſe incipiens quaſi annorum XXX. à Iohanne baptizatur, à Sathana tentatur, duodecim Apoſtolos elegit, Petro ligandi atq; ſoluēdi Pōtificiū tradidit, ipſe autē āno XVIII. impij Tiberij menſe Martio die paraſceues circa horā nonam clamans in cruce voce magna, emiſit Spiritum, & ſua paſſione perditum redemit mundum. Surgens autem mane prima ſabbathi, ſcilicet tertia die poſt paſsionem ſuam, apparuit primò Mariæ Magdalenæ, & illa cœteris nunciauit. Die autem quadrageſima reſurrectionis, recumbētibus XI. diſcipulis eius (nam Iudas traditor abierat in locum ſuum) apparuit illis, & miſit eos in vniuerſum mundum prædicare Euangelium omni creaturæ. Et Dominus quidem Ieſus poſtquam locutus eſt eis, aſſumtus eſt in cœlum, & ſedet à dextris Dei, inde venturus iudicare viuos & mortuos. Sic Dominus noſter Ieſus Chriſtus primus ſummus Pontifex, rex & ſacerdos, ſedit in hoc mūdo annis XXXII. & menſibus tribus. Erat enim incipiens in Baptiſmo quaſi annorum XXX. ſicut dictum eſt, id eſt *XXX.* annum inceperat, XIII. diebus eiusdem anni peractis: quia eodem die, reuoluto anno, conuertit aquas in vinum. Inſequenti Paſcha incarceratus eſt Iohannes, & in alio Paſcha ſequenti decollatus, & in tertio Paſcha crucifixus eſt Dominus. Et ita vixit XXXII. annis integris, & de XXXIII. anno quantum fluxit à natali vſque ad Paſcha, quod pro anno dimidio computatur. Qui in diebus carnis ſuæ factus eſt pro nobis obœdiens patri vſque ad mortē, mortem autē crucis, propter q̄ & Deus illum exaltauit, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomē, vt in nomine Ieſu omne genu flectatur cœleſtium, terre-

¶ Vide eandem de Vita Chriſti hiſtoriā pag. 59. & ſeq.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſtrium & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris.

¶ De Pontificibus Rom.
Pontificia ἐξήγησισ. †

Petrus Apoſtolus, & princeps Apoſtolorum, filius Iohannis, prouinciæ Galilææ, vico Bethſaida, frater Andreæ, primùm ſedit Antiochiæ annos VII. Pòſt ingreſſus Romam, pugnaturus contra Simonem Magum, vt dicit Hieronymus, II. Claudij anno, in Epiſcopali cathedra ſedit annis *XX*V. Ordinauit autem Epiſcopos III. Linum, Cletum & Clementem, Presbyteros X. Diaconos VII. Hic III. Calend. Iulij cum Paulo martyrio coronatur, qui Paulus XXV. poſt paſsionem Domini anno, videlicet II. Neronis, Romam vinctus venerat, & biennio in libera manens cuſtodia, contra Iudæos de Chriſto cotidie diſputârat. Vltimo autem Neronis anno, ſcilicet XIIII. martyrium compleuerunt. Sicquè Romana Eccleſia prima ſedes eſt; quia Petrus & Paulus, Apoſtolorum principes, eam ſuo martyrio cœteris omnibus prætulerunt. Secunda Alexandrina, quia Beati Petri nomine, & à Beato Marco, eius diſcipulo & Euangeliſta, eſt conſecrata. Tertia Antiochena: quia Petrus antequam Romam veniret, illic habitauit, & Ignatium ibi conſtituit Epiſcopum, & illic primùm nomen Chriſtianorum nouellæ gentis exortum eſt.

Eccleſiæ Rom. ἐξοχή.

† *Sunt autem de argumento iſto, tralatitio inquam, & veteres & recentes hiſtoriæ in medio. Nondum tamen Anaſtaſium Bibliothecarium videre nobis contigit. Citatur etiam à Lazio Martini Presbyteri de Imperatoribus & Pontificibus Chronicon, quod in Othonibus deſinat, nondum quod ſciam, expreſſum. Qui volet, addat ea inſuper, quæ habet Methodus noſtra legendi Hiſtoriam.*

Linus primus, natione Italus, patre Herculiano, ſedit annis XI. menſib. trib. diebus *X*II. temporibus Neronis. Hic conſtituit, vt mulier velato capite intret Eccleſiam pro diuinis audiendis. IX. Calend. Octob. martyrio coronatur.

Cletus primus, natione Thuſcus, patre Aemiliano, ſedit annis XII. menſe I. diebus XI. temporibus Veſpaſiani

ſiani & Titi. Hic ex præcepto Beati Petri XXV. Presbyteros ordinauit. VI. Calend. Maij martyrio coronatur. Linꝰ & Cletus nihil poteſtatiuè fecerunt, ſed omnia ex præcepto B. Petri.

*C*lemens primus, natione Romanus, patre Fauſtino, de *C*ælio monte, ſedit annis IX. menſibus II. diebus X. temporibus Domitiani, Neruæ & Traiani. Hic fecit VII. regna diuidi notariis Eccleſiæ, qui geſta martyrum ſcriberent, vnuſquiſque in ſua regione. Hic quamuis à Beato Petro eſſet electus, tamen coëgit Linum & Cletum ante ſe pontificari. Et ita eſt primus poſt Petrum, tertius verò per gradum. VIII. *C*al. Decemb. martyrio coronatur. Papatus ceſſauit diebus XX. De Lino & Cleto, & ordine & tempore Pontificum Romanorum, diuerſa diuerſorum eſt aſſertio. Quidam ſcribunt, quibus & Eccleſiaſtica conſentire videtur hiſtoria, Linum poſt paſſionem Petri ſedem Rom. ſuſcepiſſe regendam, & poſt XII. ſui regiminis annos, ſecundo Titi anno, Pontificatũ Anacleto reliquiſſe, & hunc item poſt XII. Clementi ſedem tradidiſſe, quæ videntur anno Domitiani XII. Contigiſſe, ipſumquè *C*lementem poſt *IX*. ſui Pontificatus annos ſub Traiano paſſum, & Euariſtum quarto eiusdem Traiani anno ſucceſsiſſe. Huic Alexandum, huic Sixtum, & ſic cæteros. Alij verò ſcribunt, Linum & *C*letum ſub Petro fuiſſe, vnum poſt alium, & hoc ex præcepto Petri, vt ipſe liberius prædicationi vacaret. Et Petrum eo anno, quo paſſus eſt, ſcilicet *X*IV. Neronis anno, Clementi ſedem commiſiſſe: quo paſſo ſub Domitiano, Anacletum ſucceſsiſse, cui Euariſtũ, & huic Alexãdrũ & ceteros. Igitur ſi Linꝰ Anacletũ, iſq; *C*lementẽ habuit ſucceſſorẽ, *C*letus õninò de Pontificũ catalogo excluditur, cuius veneratio tã celebris eſt, vt in Letaniis, martyrilogiis, imò etiam *C*anone recitetur. Si verò poſt Linum Cletus, hinc *C*lemens, inde Euariſtus & Alexander numerentur, vbi erit Anacletus?

Auctor excutit diſcrepantes de Petri ſucceſſoribus ſentẽtias.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tus? cùm Beda dicat, hunc quartum poſt Petrum ſediſſe, & ſub Domitiano paſſum, vt primus ſit Linus II. Cletus III. Clemens IIII. Anacletus. Sed ſi poſt Clementem Anacletus ponatur, & ſecundum Bedam ſub Domitiano paſſus reperiatur, neceſſariò illud refellitur, quòd antè anteceſſor eius Clemens ſub Traiano paſſus dicitur, cùm euidenter ſub Domitiano paſſum eſſe, probetur, ſi ſucceſſor eius Anacletus ab eodem occiſus non negetur. Adhuc argumentandum: quòd ſi Linus & Cletus ſecundum quosdam, ſiue Linus & Anacletus, ſecundum alios, vterque poſt paſsionem Petri, quæ XIIII. Neronis anno facta eſt, per XII. annos tenuit Pontificatum, quod ſpatium per XXIIII. annos in Domitiani XII. protenditur annum, Clemens ab ipſo Petro claues, à Domino ſibi datas, nullatenus accepiſſe probatur, vt quidam affirmant. Præterea Dionyſius Areopagita, Pauli Apoſtoli diſcipulus, & primus Athenarum Epiſcopus, cùm audiret Petrum & Paulum Romæ teneri, accelerauit ad ipſos, deſiderãs cum ipſis occumbere. Veniens autem inuenit eos martyrio coronatos, & Clementem diſcipulum ſuum Rom. ſedi præſidentem, qui & illum in Gallias prædicare direxit. Et quis credet, eum ad tanti deſiderij feſtinantiam annos XXIIII. expendiſſe? Adhuc cùm Dionyſius XCVI. anno gratiæ, qui eſt XIIII. Domitiani, paſſus ſcribatur, Clemens, qui eum direxit, XII. eiusdem principis anno ſedem accepiſſe dicatur ſecundum ſuperioris deſcriptionis opinionem, mirum videtur, qualiter in tam paruo ſpacio Dionyſius hæc omnia compleuiſſet, ſcilicet vt de Roma in Gallias veniret, & tam ceruicoſum populum ignotus adhuc, & aduena, fidei iugo ſubſterneret, baſilicam conſtrueret, aliaque plura, quæ de eo leguntur, ſacerdotum ſuper his commotorum relatio Romam recurreret, & præfectus inde miſſus in Galliam, Dionyſium decollaret. Legiturque Alexander V. eſſe à Petro; quod eſſe non poteſt, niſi Clemens à Petro II. numeretur. Sed omnes periti

Legenda Dionyſij Areopagitæ.

riti temporum hos magis æſtimant imitandos, qui Linũ & Cletum dicunt fuiſſe ſub Petro, & hos ſub Petro Chori Epiſcopos extitiſſe, Clementem verò, tradente Petro, iure legitimo ſucceſsiſſe, & ideò ipſum primum Papam meritò appellatum. Huc vſque de his. In ſequentibus verò eadem cauſa pro ſucceſsionis ordine, & temporum ſerie, parit erroris cumulum. Qui pro ſimilitudine nominum, paris × inditorum, inoleuiſſe creditur, ob incuriam & vitium ſcriptorum. Fabianus Papa legitur ſub Decio paſſus. Poſt quem Cornelius, itemque poſt eum in catalogo Pontificum, & in quibusdam etiam Chronicis, inueniuntur poſiti, Lucius, Stephanus, Sixtus, Dionyſius. Cùm ergo Fabianus ſub Decio paſſus legatur, Sixtus quoque ſub quo Laurentius Archidiaconatum tenuit, ſub eodem paſſus prædicetur, Decius verò non amplius quàm XXX. menſibus, à quibusdam etiam minus, id eſt vno anno & tribus menſibus, regnaſſe dicatur, ſi inter Corneliũ, Fabiani ſucceſſorem, & hunc Sixtum Lucius & Stephanus ponantur, vt quibusdam placet, conſequentia rerum ſtare non poteſt, cùm hic ſub Decio, illi ſub Valeriano & Galieno paſsi fuiſſe legantur, & Cornelium tribus annis, Lucium menſibus VIII. Stephanum autem duobus Romanæ ſedi dicat Eccleſiaſtica hiſtoria præfuiſſe. Vnde ſatis intelligi poteſt, vitio ſcriptorum pro ſimilitudine nominũ ordinem eſſe confuſum, & Cornelio ſucceſsiſſe Sixtum, & huic Dionyſium, illi Lucium, huic verò Stephanum, cui Sixtum, deinde Dionyſium, ſicque per ordinem reliquos. Sunt itaque in Chronicis ſcriptorum negligentia vel imperitia plurima non ſolùm in his, ſed & in aliis deprauata, & maximè in litteris numerorum, in quibus facilè à diligentibus delinquitur, quanto magis à non attendentibus, dum aut littera pro littera ponitur, vel aliqua ſubducitur, additur aut mutatur. Sed nos pro noſtro modulo Chronicorum, quæ habere potuimus, exemplaria percurrentes, tempora Pontificum Romanorum in

his

Alia de Cornelij Papæ ſucceſſoribus diſputatio.

Fons antilogiarum hiſtoricarum.

¶ Sic Iſidorus: Nec Hiſtoricos, nec commentarios, Varia di-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

centes, imperitè condemnare debemus: quia antiquitas ipſa creauit errorem.

Cautio.

his Chronicis primò poſuimus, deinde ſeriem Imperatorum Romanorum, propoſitum habentes, vt vſque ad noſtra tempora, videlicet ad Gregorium Papam IX. & Imperatorem Fridericum huius nominis II. rerum ordinem perducamus. Nec quemquam moueat, quòd aliquando ordo ſucceſsionis Pontificum in textu videtur ab hac ſerie diſcrepare, cùm planè conſtet, tam vitio ſcriptorum, quàm diuerſitate exemplarium hanc maculam contigiſſe. Si cui diſplicet, ipſe proſpiciat & emendet.

Conſtitutio Papalis.

Anacletus primus, natione Athenienſis, patre Antiocho, ſedit annis IX. menſibus II. temporibus Domitiani. Hic titulos in vrbe Roma diuiſit Presbyteris, & VII. Diaconos ordinauit, qui cuſtodirent Epiſcopum prædicantem propter ſtylum veritatis. Conſtituit etiam, vt Clericus nec barbam nec comam nutriat, & fecit memoriam B. Petri.

Euariſtus primus, natione Græcus, patre Iudæo, Iuda de Bethlehem. Sedit annis IX. M. X. D. II. temporibus Domitiani & Neruæ.

Aqua & ſalis ſuperſtitioſa cōſecratio.

Alexander primus, natione Romanꝰ patre Alexandro, temporibus Traiani & Adriani. Sedit annis X. M. VII. D. II. Hic primus benedixit aquam & ſalem, & addidit in Miſſa: Qui pridie quàm pateretur.

Sixtus primus, natione Romanus, patre paſtore, ſedit annis X. M. II. D. I. temporibus Adriani. Hic conſtituit in Miſſa: Sanctꝰ, Sanctus, Sanctus Dominus &c. Obiit Martyr IIII. Non. April.

O impudētem fingēdi licentiam.

Teleſphorus, natione Græcus, patre Anachorita, temporibus Adriani, ſedit annis XI. M. III. D. XXII. Hic conſtituit, vt quinquageſima fieret ante Paſcha, & vt in natali Domini tres Miſſæ dicerentur cum Gloria in excelſis Deo, & inter primam horam & tertiam. 4. Non. Ianuarij obiit Martyr.

Euge-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Eugenius primus, natione Græcus, patre Philoſopho de Athenis, ſedit annis IIII. M. III. D. IX. tempore Antonini Pij. Hic Clerum compoſuit, & gradus diſtribuit. Tertio Idus Ianuarij migrauit à ſeculo. *Clerus.*

Pius primus, natione Italus, patre Rufino, frater paſtoris, ſedit annis VIII. M. IIII. D. XXI. temporibus Antonini Pij. Huic ab Angelo nunciatur, vt reſurrectio Domini die Dominica celebertur, Obiit V. Id. Iulij.

Anicetus primus, natione Syrus, patre Iohanne, de vico Vmiſa, ſedit annis XII. M. III. D. III. Hic conſtituit, vt Epiſcopus non minus quàm à tribus Epiſcopis conſecretur, & Metropolitanus ab omnibus Suffraganeis. Præcepit etiam, ne coma nutriretur. XV. Calend. Maij martyrio coronatur. *Inauguratio Epiſcopi & Metropol.*

Soter primus, de ciuitate Fundis, patre Concordio, ſedit annis IX. M. VI. D. XI. temporibus Antonini Philos. Hic conſtituit, vt Monacha velum portet. Obiit X. Calend. Maij.

¶ *De monaſticæ profeſſionis primordijs legatur Methodus noſtra hiſtorica.*

Eleutherius primus, natione Græcus, patre Abundio, de oppido Nicopoli, ſedit annis XV. M. III. D. II. temporibus Antonini & Commodi. Hic conſtituit, ne proditoris vox, nec calumnia audiatur. Hic etiam conſtituit, vt omnia vaſa altaris eſſent vitrea. Hic fecit regem Britanniæ Chriſtianum. VIII. Calend. Iunij obiit.

Victor primus, natione Afer, patre Felice, ſedit annis X. M. II. D. X. temporibus Commodi. Hic conſtituit, vt incerta nullatenus iudicentur, niſi manifeſtis indiciis comprobentur. Scripſit etiam quædam opuſcula ſuper quæſtione Paſchæ. Calend. Aug. Martyr obiit.

Zephyrinus, natione Romanus, patre Abundio, ſedit annis XVIII. M. VII. D. X. tēporibus Seueri. Hic præcepit occulta alieni cordis non temerè iudicare, & vt ordinationes *¶ De occultis nō iudicat Eccleſia.*

tiones Presbyterorum & Leuitarum multis fidelibus coram aſtantibus fierent.

Calixtus I. natione Romanus, patre Domitio de Rauenna, ſedit annis XV. M. II. D. X. tẽporibus Heliogabali. Hic conſtituit ieiunia IIII. temporum. II. Idus Octob. martyrio coronatur.

Ieiunia quatuor tẽporum.

Vrbanus primus, natione Romanus, patre Pontiano, ſedit an̄is IX. M. X. D. XII. tẽporibꝰ Alexãdri. Hic conſtituit, vt õnia vaſa altaris eſſent aurea vel argentea, vel ſaltem ſtannea, & vt prædia & res quæcunque, à fidelibus Dei Eccleſiis traditæ, ſemper in poteſtate & diſpenſione diœceſiani maneant. Hic etiam Valerianum Cæciliæ & multos alios conuertit. XIIII. Calend. Iunij martyrio coronatur.

¶ *Perſii eſt: Dicite Pontifices, in templis quid facit aurum: Quin ſuperis iuſtos mores, caſtosque dicamus,*

Pontianus primus, natione Romanus, patre Abundio, ſedit annis IX. M. V. D. II. temporibus Alexandri & Maximini. Hic Conſtantinopolitanam * Synodum conſtituit, & ſacerdotes à reliquis ſacerdotibus arguendos, nec à ſceleratis aut inimicis accuſandos. Hic fuit deportatus in exilium in inſulam Sardiniam, & fuſtibus maceratus III. Calend. Nouemb. Papatus ceſſauit diebus X.

Antheros primus, natione Græcus, patre Romulo, ſedit annis XII. M. I. D. XII. temporibus Maximini. Hic conſtituit, vt Epiſcopi de ſede in ſedem poſſent transferri, & geſta Martyrum diligenter inquiſiuit, & conſcribi fecit. III. Non. Ianuarij martyrio coronatur.

Geſta Martyrum.

Fabianus primus, natione Romanus, patre Fabiano, ſedit annis XIII. M. I. D. XI. temporibus Maximini & Gordiani. Hic VII. Diaconos in vrbe Rom. in VII. regiones ipſius vrbis diſtribuit ad ſuum officium peragendum, VII. Diaconos ordinauit, qui notariis imminerent, & geſta martyrum veraciter colligerent. Et conſtituit, vt ſin-

vt ſingulis annis in Cœna Domini nouum chriſma ab Epiſcopo conſecretur. XIIII. Calend. Febr. martyrio coronatur. *Chriſma Papale.*

Cornelius primus, natione Romanus, patre Caſtino, ſedit annis II. M. II. D. III. Hic ideo, quia epiſtolam à B. Cypriano, Carthaginenſe Epiſcopo, acceperat, iuſſu Decij decollatur III. Non. Maij. Hic rogatus à quadam matrona Lucina, corpora Apoſtolorum, Petri & Pauli, de Catacumbis noctu leuauit, & Pauli poſuit ad latus, vbi decollatus eſt in prædio prædictæ matronæ, Petri autem iuxta locum, vbi crucifixus eſt, III. Calend. Iulij. *¶ Cypriani ad Cornelium epiſtola aliquot, non vna, etiã-nũ extant.*

Lucius primus, natione Romanus, patre Porphyrio, ſedit annis III. M. III. D. III. temporibus Valeriani. Hic conſtituit, vt duo Presbyteri & tres Diaconi ſemper ſint cum Epiſcopo. II. Non. Martij martyrio coronatur.

Stephanus primus, natione Romanus, patre Iobia, ſedit annis VII. M. V. D. II. temporibus Valeriani. Hic conſtituit, vt veſtes ſacræ ad cotidianos vſus non haberentur. IIII. Non. Aug. martyrio coronatur.

Sixtus ſecundus, natione Græcus, patre Philoſopho, ſedit anno I. M. X. D. *XX*III. temporibus Valeriani. Hic conſtituit, vt Miſſa celebraretur ſuper altare. VIII. Id9 Aug. ipſe, & IIII. Laurentius, eius Archidiaconus, martyrio coronantur. *Laurenti9 Martyr.*

Dionyſius primus, patre Monacho, ſedit annis VI. M. IIII. D. II. temporibus Valeriani. Hic Presbyteris Romæ parochias dedit ſingulas ſingulis, & ipſas parochias & cœmeteria ipſis diuiſit, ita quòd vnusquisque ſuis terminis ſit contentus.

Felix primus, natione Romanus, patre Conſtantio, ſedit annis IIII. M. III. D. *XX*V. temporibus Valeriani.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Fabula Romanēſis Hic conſtituit ſuper memorias Martyrum Miſſas celebrari. III. Cal. Iunij à ſeculo migrauit.

Eutychianus primus, natione Thuſcus de ciuitate Luna, patre Marino, ſedit anno I. M. I. D. I. temporibus Gallieni & Claudij. Hic conſtituit, vt gentes vuas, fabas & fruges comederent in q uadrageſima & in aliis ieiuniis, & CCC. & XLIII. Martyres ſepeliuit. VIII. Cal. Aug. martyrio coronatur.

Caius primus, natione Dalmaticus, ex genere Diocletiani, patre Caio, ſedit annis XI. M. IIII. D. XII. tēporibus Diocletiani. Cuius perſecutionem fugiens, IX. annis habitauit in cryptis. Hic conſtituit ordines Clericorum, ſcilicet oſtiarium, lectorem, exorciſtam & reliquos. X. Cal. Maij martyrio coronatur.

¶ Iſta ſcilicet in latebris de vita perſclitanti curæ eſſe potuere.

Marcellinus primus, natione Romanus, patre Proiecto, ſedit annis IX. M. IIII. D. XXV. temporibus Diocletiani & Maximiani. Huius tempore tanta fuit perſecutio, vt infra *XXX.* dies *X*VII. millia hominum per diuerſa loca martyrio coronarentur. Tunc & ipſe Marcellinus compulſus Dæmonibus ſacrificauit. Sed poſtea Synodo congregata in ciuitate Campanię, coram C. & LXXX. Epiſcopis dignè pœnituit, à Diocletiano capite truncatus VI. Calend. Maij. Et propter nimiam perſecutionem ceſsauit Epiſcopatus VII. annis M. V. diebus *XX*V.

Marcellus primus, natione Romanus, patre Benedicto, ſedit annis V. M. VII. D. *XX*I. temporibus Maxentij & Maximini. Hic conſtituit *XX*V. Cardinalitates in vrbe Rom. propter baptiſmum & hominum ſepulturas. *X*VII. Calend. Februarij, inedia maceratus in carcere à Maxentio, martyrio coronatur.

Cardinalatus primordia. ¶ Vide Virgiliū Polydorū.

Euſe-

Euſebius primus,natione Græcus,patre Medico,ſedit annis VI. M. I. D. III. temporibus Conſtantini. Sub iſto crux Chriſti inuenta eſt ab Helena. VI. Non. Octobris migrauit à ſeculo.

Melchiades Africanus,ſedit annis IIII. M.VII. D. VIII. temporibus Conſtantini. Hic prohibuit ieiunari die Dominica IIII. Idus Decembris obiit.

Sylueſter primus, natione Romanus, patre Rufino, ſedit annis *XX*III. M. X. D. *XI*. temporibus Conſtantini. Eius præcepto facta eſt ſynodus in Nicæa Bithyniæ cum CCC. *X*VIII. Epiſcopis,& damnatus eſt Arius,& Sabellius, eorumquè ſequaces. Cui Beatus Nicolaus, Myrenſis Epiſcopus, interfuiſſe dicitur. Hic conſtituit, vt puer de fonte leuatus ſtatim chriſmate liniretur propter ſubitaneum tranſitum mortis, & vt Diaconi Dalmaticis in Eccleſiis vterentur. Hic etiam Conſtantinum baptizauit. II. Calend. Ian. obiit.

¶ *Miſcet vera falſis. Conſulantur auctores hiſtoriæ Eccleſiaſticæ.*

Marcus primus, natione Romanus, patre Priſco, ſedit annis II. menſib. VIII. diebus *XX*. temporibus Conſtantini & Conſtantis. Hic præcepit, vt Oſtienſis Epiſcopus,qui conſecrat Papam,pallio vteretur. II. Idus Octob. obiit. *Oſtienſis Epiſcopi prærogatiua.*

Iulius primus,natione Romanus, patre Ruſtico, ſedit annis *X*VI. M. II. D. VI. temporibus Conſtantini hæretici. Hic *X*. menſes in exilio degens,poſt mortem Conſtantini reuerſus eſt. Hic etiam Romæ cum C. & *X*VI. Epiſcopis Synodum habuit. II. Idus April. migrauit à ſeculo.

Liberius primus,natione Romanus, patre Auguſto, ſedit annis *X*VI. M. VII. D. III. temporibus Conſtantij & Iuliani. Hic Arianæ hæreſi conſenſit, ſcilicet Conſtantio hæretico, & per ipſum in ſedem Romanam reductus eſt. Exilium enim paſſus fuerat III. annis. Hic conſtituit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ἀποκάλυψισ Papalis.

coniugium à ſacerdote benedici. Huic nomina quatuor coronatorum infra Miſſarum ſolennia reuelata ſunt. VIII. Calend. Maii obiit.

Felix ſecundus, natione Romanus, ſedit anno I. M. III. D. II. temporibus Iuliani. Hic conſtituit, vt cùm Epiſcopus accuſatus fuerit, ad concilium venire debeat. Hic etiam declarauit Conſtantium, filium Conſtantini, eſſe hæreticum & rebaptizauit. Vnde capite truncatus ab ipſo in ciuitate III. Idus Nouemb. martyrio coronatur. Dicitur, quòd iſtum Papam fecerint hæretici, expulſo Liberio.

Damaſus primus, natione Hiſpanus, patre Antonino, ſedit annis XVIII. M. III. D. XI. temporibus Valentiniani. Hic conſtituit, vt Gloria Patri cum Pſalmis diceretur. Cum iſto ordinatur in contentione Vrſicinus, ſed facto Concilio ſacerdotum, conſtitutus eſt Damaſus. Hunc Concordius & Calixtus Diaconi accuſant de adulterio, & facta ſynodo, à XLIIII. Epiſcopis expurgatur, & accuſatores à concilio damnantur, & de vrbe eiiciuntur. Hic præçepit, vt Pſalmi in Eccleſia die noctuque canerentur. II. Decemb. obiit.

Primum Pontificum ſchiſma.

ψαλμῳδία.

Syricius primꝰ, natione Romanꝰ, patre Tiburtio, ſedit annis XV. M. XII. D. XXV. temporibus Theodoſii. Hic ſynodum ſecundam metropolitanam celebrauit cum CCC. & L. Epiſcopis VIII. Calend. Maii. obiit.

Anaſtaſius primus, natione Romanus, patre Maximo, ſedit annis III. M. X. D. *X*. tēporibus Arcadii. § Innocentius I. natione Albanus, patre Innocentio, ſedit ann. *XV*. M. II. D. *XXI* temporibus Arcadii Hic conſtituit, vt carens aliquo membro, Clericus fieri non poſſet.

Zoſimus primus, natione Græcus, patre Abromio, ſedit anno I. M. III. diebus XI. temporibus Honorii. Hic conſti-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

conſtituit benedicere cereum in ſancto ſabbatho. VII. Calend. Ian. migrauit à ſeculo.

Bonifacius primus, natione Romanus, patre Iucundo, ſedit annis III. M. VIII. D. VII temporibus Valentiniani. Hic in contentione vna die cum Eulalio ordinatur, & fuit iſta diſſenſio in Clero menſib. VII. & diebus *XV*. Eulalius ordinatur in Eccleſia * Conſtantina, Bonifacius in baſilica. Placidia autem Auguſta Rauennæ reſidens cum filio ſuo Valentiniano, audiens hoc, quod Romæ factum fuerat, Honorio Auguſto, Mediolani ſedenti, notificauit. Vnde vterque, miſſa imperiali auctoritate, ambos de vrbe expelli iuſſerunt. Sed poſtea Eulalius omninò expulſus eſt, & in Campaniam miſſus, ideo quia ſabbatho ordinatus fuerat in baſilica Conſtantina contra edictum Imperatorum, & Bonifacius reuocatus. Hic prohibuit, ne ſeruus aut curiæ obligatus Clericus fieret. VIII. Cal. Decemb. obiit. *Eulalius Antipapa*

** à Conſtantino Magno condita & nuncupata: alio nomine Lateranenſis, vt Chronicon Bergomatis pag. 208.*

Cœleſtinus primus, natione Romanus, patre Priſco, ſedit annis VIII. M. X. D. XVII. temporibus Theodoſii. Hic conſtituit, quòd Iudica me Dominus ante ſacrificium cantaretur. VIII. Idus April. obiit.

Sixtus tertius, natione Romanus, ſedit annis VIII. M. VII. D. *XIX*. temporibus Theodoſii. Hic à quodam Baſſo accuſatus eſt de adulterio. Vnde Valentinianus Auguſtus cum magna examinatione audiuit expurgationem eius, & Baſſus à *LXI*. Epiſcopis eſt condemnatus. Hic cōſtituit, vt nullus Clericus in parochia alterius ordinari præſumat. *Baſſus Presbyter ſycophāta.*

Leo primus, natione Thuſcus, patre Quintiano, ſedit annis *XXI*. M I. D. XIII. temporibus Martiani. Hic conſti-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Synodus Chalcedonenſis. ¶

conſtituit tertiam Synodum Chalcedonenſem, & CC. de imaginibus Idolorum deſtruxit. III. Idus April. obiit.

¶ *Hanc Theodoſius II. & Valentinianus III. indixere.*

Hilarius primus, natione Sardus, ſedit annis VI. M. III. D. *X.* temporibus Leonis. Hic conſtituit, vt nullus Pontifex ſucceſſorem ſibi conſtituat.

Simplicius primus, ſedit annis *X*V. menſibus V. D. VII.

Felix tertius, natione Romanus, patre presbytero, ſedit annis VIII. M. *X*I. D. *X*VIII. temporibus Zenonis & Anaſtaſij. Hic fuit vſque ad tempora Thiderici regis * Huius temporibus Glycerius Imp. quia eo tempore Epiſcopatus ex parte maxima precio plus quàm meritò contingebant, edictum inde conſtituit, dicens: Hoc manſura in æuum lege ſancimus, vtquiſquis ad Epiſcopatum potenter, prauorum auxilio ſuffragante, peruenerit, ſeculariter poſsideat, quæ ſeculariter fuerat conſecutus, & finitis vnius anni metis, nouerit ſe Epiſcopatu eſſe priuandum. Hi verò, qui talem conſecrauerint, pari ſorte de ſecerdotio deiecti, ſimiles pœnas temerariæ ſortis exoluant. Ciues quoque vnius cuiuſque vrbis, quos ad acclamationes ambientium non perſonæ dignitas, quæ appetenda eſt, ſed venalitas plectenda ſollicitat, ſciant ſe patriæ, cui tam malè conſulunt, habitatione pellendos, ac ſuis facultatibus eruendos, fiſcoquè noſtro permiſſos. Hic conſtituit eccleſias ab Epiſcopis conſecrari.

**Oſtgotthorũ ſcilicet in Italia, qui vulgo Theodoricus Veronenſis vt auctor paulo pòſt.*

Lex de ambitu Clericorũ.

Gelaſius primus, natione Afer, patre Valeriano, ſedit annis IIII. M. VIII. D. *X*I*X*. temporibus Thiderici regis, & Zenonis Auguſti. Hic addidit in Miſſa: Verè dignus & iuſtus eſt, & hymnos compoſuit. *X*I. Calend. Decemb. obiit.

Anaſtaſius II. natione Romanus, patre Petro, ſedit anno I. M. *X*II. D. *XX*II. temporibus Thiderici regis. Hic conſtituit, vt nullus clericus prætermitteret officiũ pro-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

propter rancorem, excepta Miſſa. XIIII. Calend. Decemb. obiit.

Symmachus I. natione Sardus, patre Fortunato, ſedit annis XV. M. VII. D. XXVII. temporibus Thiderici regis & Anaſtaſii Auguſti. Hic præcepit cantari, Gloria in excelſis Deo, in ſolennitate ſanctorum, quod ante non fiebat. Hic & Laurentius in contentione vno die ſunt ordinati, Symmachus in Lateranis, Laurentius in eccleſia Beatæ Mariæ. Rauennam veniunt ad Regis iudicium, & Symmachus regis Thiderici de Verona iudicio in ſedem reductus eſt, & firmatus: quia maiorem habuit numerum Clericorum. Laurentius Nuceriæ Epiſcopus conſtituitur. Symmachus IIII. anno ordinationis ſuæ per inuidiam de crimine adulterii & aliis multis apud Regem accuſatur, & ad hoc falſis teſtibus impulſatur. Laurentius reuocatur, & chriſma in vrbe conſecrat, & iterum populus eſt diuiſus. Tunc Petrus, Altinæ vrbis Epiſcopus, à Rege Romam mittitur ſedis Apoſtolicæ viſitator. Inter hæc cædes & homicidia committuntur. Solus Fauſtus Conſul ex parte Symmachi & Eccleſiæ repugnabat. Symmachus regis Thiderici de Verona conſenſu Synodum congregauit cum C. & XXI. Epiſcopis. Et quia nihil aduerſus eum probari potuit, ipſum ab iſtis liberum eſſe vnanimiter iudicârunt, & Laurentium & Petrum Epiſcopum, tanquam Romanæ ſedis inuaſores, condemnauerunt. Hic conſtituit, vt decedente Romano Pontifice, ſi in electione certamen emerſerit, vincat ſententia plurimorum. XIIII. Calend. Aug. obiit.

Theodoricus rex, diſceptator ſchiſmatis Papalis.

Decretum de ſuffragiis in Pontifice creando.

Hormiſda primus, natione Campanus, patre Iuſto, ſedit annis VIII. D. XIIII. temporibus Thiderici regis & Anaſtaſii Auguſti. Hic reconciliauit Græcos, qui erant excommunicati propter Petrum, Alexandrinum Epiſcopum. Conſenſu regis Thiderici legatos direxit in Græciam, datis epiſtolis contra hæreticos, Anaſtaſio

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Auguſto impediente cauſam: quia ipſe Eutychianus erat, ita Papæ ſcribens: Iubere nos volumus, non nobis iuberi. Et ſtatim fulmine periit. Hic etiam conſtituit Clerum, & pſalmos erudiuit.

Imperator exlex.

Iohannes primus, natione Thuſcus, patre Conſtantino, ſedit annis II. M. VIII. D. XVI. temporibus Thiderici & Iuſtini. Hic Conſtantinopolin venit Iuſtino patrocinante, & Arianorum Eccleſias Catholicas conſecrauit. Sed Thidericus, quoniam ipſe erat hæreticus, omnem Italiam gladio & igne perdere feſtinabat, quia Iohannes Papa Arianorum Eccleſias ibidem conſecrari præcepit, & duos viros, Conſules Catholicos, Symmachum & Boëthium, anter reditum Papæ tenuit, & occidit. Ipſum verò Pontificem reuerſum in cuſtodia Rauennæ detinuit, in qua duriter afflictus, tandem defunctus eſt XV. Cal. Ian. Sed XCVIII. die poſt tranſitum prædicti Papæ, ipſe Thidericꝰ hæreticus fulmine, vel ſubitanea morte periit.

Theodoricus R. Arianus.

Felix IIII. natione Samius, patre Caſtorio, ſedit annis IIII. M. II. D. XII. Athalarico regnante. Hic iuſſu regis Thiderici ſine contentione ordinatus eſt. IIII. Idus Octob. obiit.

Bonifacius II. natione Rom. patre Figabuldo, ſedit annis duob. M. IIII. D. VII. temporibus Athalarici hæretici, & Iuſtini Auguſti. Hic congregata Synodo decretum fecit, vt ſibi ſucceſſorem deberet eligere, & hoc decretum ſcripto & iuramento muniuit. Quod quia contra Canones erat, iterum congregata Synodo, caſſauit decreto, & prius decretum igne combuſsit. Huius tempore Carthaginenſis Eccleſia ad ſedem Romanam rediit, quæ per Aurelium, eiusdem Eccleſiæ Epiſcopum, inſtinctu Diaboli temporibus Bonifacii & Cœleſtini ab ipſa receſſerat. XVI. Cal. Nouembr. obiit.

Decretum antiquatū.

Iohan-

Iohannes II. natione Romanus, ſedit annis II. M. IIII. D. VI. temporibus Athalarici & Iuſtiniani Aug. Hic damnauit Anthemium, Epiſcopum Arianum. VI. Calend. Iun. obiit.

Agapetus primus, natione Romanus, patre Gordiano, ſedit annis XI. D. XIX. Hic Conſtantinopolin miſſus eſt ad Imperatorem Iuſtinianũ à Theodato rege, cui indignatus erat, quod Amalaſvvintam, filiam Thiderici regis, ſibi commendatam, occiderat, quem Imperator honorificè ſuſcepit. Ipſe verò eius ciuitatis Epiſcopum, Anthemium, qui in Chriſto duas negabat voluntates, à communione fidelium ſuſpendit, & in exilium trudi iuſsit, Menna catholico ſubiugato. Deinde ibidem defunctus eſt X. Cal. Maii. *Theodatus rex.*

Syluerius primus, natione Campanus, patre Hormiſda, qui fuerat Papa, ſedit anno vno M. V. D. XI. Hic ſine deliberatione decreti à Theodato tyranno conſtitutus eſt metuque & vi ordinatur. Hic Anthemium hæreticum, licet multis pulſatus precibus à Theodora Auguſta, reſtituere noluit. Vnde ipſa indignata, Beliſario patricio præcepit, vt quacunque occaſione Syluerium deponeret, & Vigilium Archidiaconum, qui Anthemium reuocari promiſerat, ſubiugaret. Quod & doloſè factum eſt. Nam per Vigilium Archidiac. in Pontum relegatus eſt, cùm Beliſarius diceret, eum Gothis velle tradere vrbem, & ibidem deficiens XII. Cal. Iulii obiit. Reſcripſit tamen, & tales deceptores anathematizauit, & Vigilio, iam Papæ conſtituto, epiſtolam in ſuam damnationem miſit, dicens ei ſublatum munus, & miniſterium ſacerdotale, Spiritus ſancti iudicio. *Theodora Auguſta μηχανοῤ-ῥαφία.*

Vigilius primꝰ, natione Romanꝰ, patre Iohañe Cõſule, ſedit annis XVII. M. VI. D. XXV. temporibꝰ Iuſtiniani. Quẽ Dñ Theodora Auguſta ſollicitauit, vt ad ſe veniret, &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anthemium,ſicut promiſerat,reuocaret,reſpondit: nunquam ei conſentire, vt hominem hæreticum, à ſanctiſsimo Agapeto & Syluerio damnatum, reuocaret. Hac occaſione accepta Romani,quia Syluerius eius conſilio eſſet depoſitus, apud Auguſtam accuſauerunt eum, quòd duos interimiſſet. Et Auguſta Scribonam Romam miſit,qui Vigilium cepit,& in naui poſitum Conſtantinopolin duxit. Ibi Auguſtus & Auguſta biennio cautionem manus ſuæ oſtendentes, ei de Anthemio reuocato fortiter inſtiterunt,fruſtra tamen. Et tandem colaphiſatus, quia non Iuſtinianum & Theodoram, ſed Diocletianum & Lutheriam * ſe inueniſſe dixerat,reſpondit: facite vt vultis, meritò hoc patior. Qui cùm fune ad collum ligato traheretur, Clerici fugerunt. Poſtea rogatu Romanorum remittitur Vigilius, ſed rediens in Syracuſis dolore calculi moritur.

Pœna talionis.

Pelagius primus, natione Romanus, patre Iohanne vicario,ſedit annis XI M. X. D. XIX. temporibus Iuſtiniani. Hic conſtituit, vt hæretici vel ſchiſmatici per ſeculares poteſtates comprimerentur. Cui cùm obiiceretur à Romanis,quòd in morte Vigilii ſe immiſcuerit, ipſe accepto libro Euangeliorum & cruce, in eccleſia beati Petri iuramento ſatisfecit. Obiit II. Idus Iulii.

Animaduerſio in hæreticos.

Iohannes III natione Romanus,patre Anaſtaſio, ſedit annis XII M. IX. D. III Hic cœmeteria & baſilicas Sanctorum reſtaurauit.

Benedictus I. natione Romanus, patre Bonifacio, ſedit annis III. M. III. D. X. Sub iſto inuaſerunt Lombardi totam Italiam.

Longobardi.

Pelagius II. natione Romanus,patre Gundolfo, ſedit annis X. M. II. D. XX. temporibus Iuſtiniani. Hic ordinatus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

natus eſt abſque principis iuſsione, eò quòd Longobardi obſederant ciuitatem Romanam. Eo tempore pluuiæ erant maximæ & clades inauditæ. Hic orientalibus ſcripſit Epiſcopis, ne ſuperbiæ Iohannis, Epiſcopi Conſtantinopolitani, conſentirent, qui ſe vniuerſalem Epiſcopum ſcripſit, & ſynodum generalem conuocauit. Hic nouem præfationes tantummodo præcepit in ſacro Catalogo recipiendas, ſcilicet de Paſcha, de Aſcenſione, de Pentecoſte, de natiuitate Domini, de Epiphania de Apoſtolis, de ſancta Trinitate, de ſancta cruce, de Quadrageſima. Obiit VII. Idus Februarii. Sedes ceſſauit Menſibus III. D. XXV. *Nouē præfationes.*

Gregorius primus, natione Romanus, patre Gordiano, ſedit annis XIII. M. VI. D. X. temporibus Mauricii & Phocæ. Hic fecit XL. homelias, expoſuit Iob & Ezechielem, compoſuit dialogum & paſtoralem curam & alia opera catholica infinita. Conſtituit, vt feretrum, quo Romani Pontificis corpus ad ſepeliendum ducitur, nullo tegmine aut velamine veletur, & hoc ideo, quia idem tegmen pro ſanctitatis veneratione ſcindendo partiebantur. Hic adauxit in canone, Dieſque noſtros. Hic iuſſit, vt ſupra corpus B. Petri miſſa celebraretur, & in eccleſia B. Pauli eadem fecit. Hic Anglos conuertit. IIII. Idus Martii obiit. Sabinianus primus, natione Thuſcus, patre Bono, ſedit anno I. M. V. D. VIII. Obiit VIII. Cal. Mar. Papatus vacauit menſibus VI. D. XXVI. *πλυχεο-φία.* *Anglorū Chriſtianiſmus.*

Bonifacius III. natione Romanus, patre Iohanne, ſedit annis VI. M. VIII. D. XXII. Hic obtinuit apud Phocam principem, vt ſicut eccleſia Romana omnium eccleſiarum caput eſt, ita etiam Conſtantinopolitanæ, quæ ſe omnium eccleſiarum primam iactabat. Hic conſtituit, vt viuente Epiſcopo nullus de ſucceſſore agat. Sedes vacauit menſibus VII. dieb. XX. *Primatus Papæ.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Bonifacius IIII. natione Marſus, patre Iohanne Medico, ſedit annis VI. menſib. VIII. diebus XV. Hic obtinuit Pantheon à Phoca, Cæſare Romano, Eccleſiæ Chriſti donari. Obiit X. Calend. Iunii.

Pantheon.

Deusdedit primus, natione Romanus, patre Stephano Subdiacono, ſedit annis tribus M. I. D. XIII. Hic Clerum multum dilexit, & leproſum oſculo ſanauit. Vacauit ſedes M. I. D. XIII.

Bonifacius V. natione Campanus, ſedit annis V. M. X. Hic conſtituit, fures Eccleſiarum eſſe anathematizandos. Obiit VIII. Cal. Nouemb. Sedesvacauit menſ. VI.

Pœna ſacrilegij.

Honorius primus, natione Campanus, patre Patronio Conſule, ſedit annis XII. M. XI. D. XVIII. Hic conſtituit, vt omni ſabbatho ad ſanctum Petrum procederent letaniæ. Obiit Idib. Octobr.

Supplicationes Petrinæ.

Seuerinus I. natione Romanus, patre Abieno, ſedit anno I. M. IIII. D. XX. Obiit IIII. Idus Octob.

Iohannes IIII. natione Dalmaticus, patre Venantio, Scholaſtico, ſedit anno I. M. VIII. D. XVIII. Hic cum theſauris eccleſiæ multos captiuos redemit. Obiit III. Idus Octob.

Theodorus I. natione Græcus, patre Theodoro Epiſcopo ex ciuitate Ieruſalem, ſedit annis VI. M. V. D. XIIII. Obiit II. Idus Maii.

Martinns I. de ciuitate Tudertina, ſedit annis VI. M. I. D. XXVI. Hic quia noluit hæreticis conſentire, in exilio vitam finiuit XV. Calend. Octob. Spatarius Oſippi * Ducis miſſus eum occidere, cæcus factus eſt.

**Olympij.*

Eugenius I. natione Romanus, patre Rufiniano, ſedit annis II. M. IX. D. XX. III. Obiit IIII. Non. Iunii.

Vitel-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Vitellianus *I.* natione Signenſis, patre Anaſtaſio, ſedit annis *XIIII.* M. *VI.* D. *XIII.* Hic cantum Romanorum compoſuit,& dulciſono organo concordauit. Obiit *VIII.* Idus Febr. *Organa Muſica.*

Adeodatus *I.* natione Romanus, patre Iouiniano, ſedit annis *IIII.* M. *II.* dieb. V. Hic dum quendam oſcularetur leproſum, ſtatim cæcus fuit. Obiit *VIII.* Idus Iunii.

Donus *I.* natione Romanus, patre Mauricio, ſedit anno *I.* M. V. D. X. Poſt huius electionem Auguſto menſe apparuit ſtella valde præfulgida in oriente. Oriebatur autem aſsiduè in galli cantu apparens vſque manè,& hoc per tres menſes. Et mors ſecuta eſt plurium hominum. Huius tempore Eccleſia Rauennas ad Eccleſiam Romanam rediit, quæ ſe antea contra eam erexerat. Obiit *III.* Idus Iulii.

Cometa.

Eccleſia Rauennas ἀλλοιοκεφαλίσ.

Bonifacius *VI.* natione Romanus, ſedit annis *IIII.* M. V. D. VI. Hic fecit locum ante S. Petrum, qui dicitur Paradiſus.

¶ *Hunc alij non nominant.*

Agathon *I.* natione Siculus, ſedit annis *II.* M. V. D. *IIII.* Huius legati Macarium, Antiochenum Patriarcham hęreticum, depoſuerunt, negantem duas eſſe naturas & duas voluntates in Chriſto. Obtinuit etiam apud Conſtantinum * & Heraclium & Tiberium, vt remitteretur quantitas, quæ dabatur pro Romani Pontificis electione facienda. Obiit *IIII.* Idus Ianuarij. Vacauit ſedes annis V. menſ. *VI.*

* *Pogonatum.* *Tributum Papale.*

Leo *II.* natione Siculus, patre Paulo, ſedit annis *II.* M *IX.* Hic fuit eloquentiſsimus in Græca & Latina lingua. Hic conſtituit, vt Archiepiſcopus pro vſu pallii aut aliis officiis nil perſoluat. Obiit *V.* Non. Iulii. Sedes vacauit M. *II.*

Pallij Archiepiſc. gratuitus vſus.

Bene-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Benedictus *II.* natione Romanus, patre Iohanne, ſedit annis X. D. *XII.* Hic ſuſcepit præceptum Conſtantini, datum Clero & omni populo, vt electus Romanns Pontifex continuò conſecretur. Obiit V*III.* Idus Maii.

Iohannes V. natione Syrus, patre Cyriaco, ſedit anno *I.* dieb. V*III.* Obiit *IIII.* Non. Auguſti.

Conon *I.* natione Romanus, patre Traceſeo, ſedit menſib. *IX.* dieb. *IX.* Hic electus eſt in contentione, ſed hæc tandem ſopita eſt. Obiit Calend. Octob. Sedes vacauit menſe *I.* dieb. *X*V*III.*

Schiſma Papale.

Sergius primus, natione Syrus, patre Tiberio, ſedit annis *XIII.* menſib. *III.* dieb. *XXIII.* Hic iterum in contentione electus eſt, ſed tandem facta eſt concordia. Hic in ſacrario B. Petri reperit capſam argenteam veterem, & in ea lignum S. crucis diuerſis gemmis adornatum. Hic ſtatuit, Agnus Dei in Miſſa cantari. Obiit V*I.* Idus Septemb. Sedes vacauit M. I. Dieb. *XX.*

Agnus Dei cantio.

Leo *III.* natione Romanus, ſedit annis *II.* menſib. *IX.* Hic per Patricium factus eſt Papa.

¶ Et hic ab aliis omittitur.

Iohannes VI. natione Græcus, patre Platone, ſedit annis *III* menſ. *II.* dieb. *XII.* Papatus ceſſauit Menſ. *I.* dieb. *X*V*III.*

Iohannes V*II.* natione Græcus, ſedit annis *II.* Menſib. V*I.* diebus XV*II.* Obiit XV. Calend. Nouemb. Sedes vacauit menſibus *IIII.*

Siſinnius *I.* natione Syrus, patre Iohanne, ſedit annis *XX.* Obiit repentina morte. Sedes vacauit menſib. *II.*

Conſtantinus *I.* natione Syrus, patre Iohanne, ſedit ann. V*II.* D. *X*V. Obiit V*I.* *I*dus April. Sedes vacauit D. *XXXX.*

Gregorius *II.* natione Romanus, patre Marcello, ſedit annis *X*V*I.* menſib. *IX.* dieb. *XI.* Hic per Bonifacium Epiſcopum gentem Germanorum ad Chriſtum conuertit. Obiit *III.* *I*dus Februarii.

Germanorum Chriſtianiſmus.

Grego-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Gregorius III. natione Syrus, patre Iohanne, ſedit annis X. menſib. VIII. dieb. XX. Hic addidit in ſecunda, Quorum ſolennitas. Sedes vacauit dieb. VIII.

Zacharias primus, natione Græcus, patre Polycronio, ſedit annis X. menſibus III. dieb. XIIII. Hic fratrem Pipini, qui erat Rex, fecit fieri Monachum in Caſsino. Huius tempore Karolus tyrannus, qui multa mala fecit Epiſcopis, obiit. De cuius ſepulcro ſerpens exiuit, & corpus non eſt inuentum. Præſens erat B. Bonifacius, quē Papa Zacharias fecit primum Archiepiſcopum Moguntinum, cùm antea tam Moguntina quàm Colonienſis Eccleſia ſubiectæ fuerint VVormatienſi. Quare autem VVormat. eccleſia tali priuata fuerit dignitate, à memoria hominum eſt elapſum. Dicitur tamen, illud ob quoddam valde enorme factum illius Eccleſiæ Archiepiſcopi contigiſſe.

Carolus Tyrannus. ¶ *Simile quiddā de Cleomene Spartano tradidit Plutarcho.*

VVormatienſis eccleſia in ordinem redacta.

Stephanus II. natione Romanus, patre Conſtantino, ſedit annis V. dieb. XXIII. Poſt obitum Zachariæ Papæ quidam presbyter à cuncto populo electus eſt, & in patriarchio inthronizatus. Qui poſt biduum ſubitò alienatus, & die ſequenti defunctus eſt. Quo defuncto, iſte eligitur. Hic poſtulauit auxilium Pipini, regis Franciæ, contra Aiſtulfum, regem Lombardorum. Et Karlomannus licet Monachus ſuaſione Aiſtulphi hoc impedire voluit, ſed fruſtra: quia in Francia in monaſterio à fratre locatus vitam finiuit. Obiit VI. Calend. Maii.

Frāci protectores Papa.

Paulus primus, natione Romanus, patre Conſtantio, ſedit annis X. menſe I. Contra hunc Theophylactus Archidiaconus eſt electus, ſed validior pars iſtum obtinuit. Hic conſtituit, vt proceſsio fieret circa fontem in ſeptimana Paſchæ & Pentecoſtes.

Teophylactus Antipapa.

Conſtantinus II. natione Romanus, ſedit anno I. men. I. laicus, & à laicis electus.

Stephanus III. natione Siculus, patre Oliuio, ſedit annis III. Men. V. dieb. XXVII. Paulo mortuo, Conſtantinus laicus à germanis fratribus & aliis fautoribus ſuis inthronizatꝰ eſt, & in patriarchiũ introductꝰ. Ibi vna die fit Clericꝰ, alia Subdiaconꝰ & Diaconꝰ, & proxima Dominica cũ multitudine armatorũ in Eccleſia B. Petri à Gregorio Præneſtino & Albanenſe & Portuenſe in Pontificem conſecratur, & per annum & menſem hac inuaſione Romanã ſedem detinuit. Tunc enim Lombardi vno de fratribus ſuis interemto, capiunt Conſtantinum, qui Stephano Papæ iam electo præſentatus, deponitur, capitur, cæcatur, & in platea miſerè relinquitur.

Schiſma Papale.

Adrianus I. natione Romanus, patre Theodoro, ſedit annis XXIII. menſib. XXVII. Sub iſto confirmatus eſt VVillehadus, & Freſiam conuertit. Hic Carolum Magnum vocauit contra inſolẽtias Deſiderii, regis Lombardorum. Obiit VII. Cal. Ian.

VVillhadꝰ Friſiorum Euangeliſta.

Leo IIII. natione Romanus, patre Azippio, ſedit annis XX. menſib. V. diebus XVI. Hic elegantiſsimus in ſermonibus fecit collectam hanc: Deus cuius dextera &c. Carolum coronauit, imperium tranſtulit ad Francos. Hic conſtituit tres dies rogationum. Obiit II. Idus Iunii. Papatus ceſſauit III. diebus.

Carolus Magnus Imp.

Stephanus IIII. natione Romanus, patre Marino, ſedit menſib. XXII. Sub iſto VVillericus eſt confirmatus.

VVillericꝰ

Paſchalis I. natione Romanus, patre Bonoſo, ſedit annis VII. menſib. V. diebus XIII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Eugenius II. natione Romanus, ſedit annis IIII. menſib. XXIII. dieb. VII. Hic cæcatus eſt à Romanis.

Valentinus I. natione Romanus, patre Leontio, ſedit diebus XL.

Gregorius IIII. natione Romanus, patre Iohanne, ſedit annis XXI. Iſte vocabatur Os porci, vnde adhuc Papæ propria mutant nomina. Sub iſto Anſcharius accepit pallium. *ἀντομασία Papalis.*

Sergius II. natione Romanus, patre Sergio, ſedit annis III. Huius temporibus Simoniaca hæreſis valde frequens fuit.

Leo V. natione Romanus, ſedit annis VIII. menſibus VI. dieb. III. Huius temporibus Baſiliſcus in quibusdam cauernis Romæ ortus eſt, ſed precibus Papæ fugatus octaua Aſſumptionis. Obiit XVI. Calend. Auguſti. Papatus ceſſauit menſibus II. diebus XII. *Baſiliſcus.*

¶ Chronicon Martini Poloni hîc inſeruit Iohann. VIII. Papiſſam. Fertur enim fœmina fuiſſe, patriæ tamen incertæ. De eadem Mãtuanus in Alfonſo lib. 3. Quæ aliȷ contrà diſputant, in medio ſunt, nec pertinere iſta enucleatio ad inſtitutum noſtrum videbatur.

Benedictus III. natione Romanus, patre Petro, ſedit annis II. menſibus VI. diebus X. temporibus Lodevvici & Lotharij. Papatus ceſſauit diebus XV.

Paulus II. natione Romanus, ſedit annis X. menſibus II. Sedes vacauit anno.

Stephanus IIII. natione Romanus, ſedit annis X. mẽſibus II.

¶ Hi ambo ab aliȷs nõ memorantur.

Nicolaus primus, natione Romanus, patre Theodoro, ſedit annis IX. menſibus II. dieb. XX. Hic conſtituit, vt poſt mortem Papæ Cardinales conueniant ad eligendum vel Romanos vel alterius gentis. Hic conſtituit, Epiſcopos propter ægritudinem non eſſe abiiciendos. *Cardinales.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Adrianus II. natione Romanus, patre Carolo, Epiſcopo, ſedit annis IIII. menſibus XI. D. X. temporibus Lodevvici. § Iohannes VIII. * ſedit ann. X. M. II. Huius temporibus Sarraceni per Italiam diſcurrentes Eccleſiã B. Benedicti incenderunt.

** aliis IX.*

Martinus II natione Romanus, ſedit anno. menſib. IIII. Hic conſtituit, vt qui Paganum propter odium occideret, tanquam reus homicidii puniretur. Obiit Idib. Nouembr.

Adrianus III. natione Romanus, patre Benedicto, ſedit anno menſib. IIII. Hic conſtituit, ne Imperator intromitteret ſe de electione Papæ.

Hæc eſt fides.

Stephanus V. natione Romanus, ſedit annis VI. Hic Hermannum, Colonienſem Archiepiſcopum, & Adalgarium Bremenſem, de Bremenſi Eccleſia contendentes, VVormatiam ad ſynodum venire iuſsit, & ibi Fulconi, Rhemenſi Archiepiſcopo, vice ſua commiſſa, cauſam ipſorum examinari mandauit.

Formoſus I. Portuenſis Epiſcopus, ſedit annis V. menſ. VI. Quidam Romanorum Sergium, Diaconum Romanæ Eccleſiæ, in Papam elegerant, & pars non infima Formoſum, Portuenſem Epiſcopum, quia religioſus erat, in Papam elegit, & Sergium cum iniuria de vrbe expulit. Sergius deſcendit in Thuſciam pro Alberti, potentiſsimi Marchionis, auxilio. Quod & factum eſt. Nam & Formoſo defuncto is, qui poſt eum conſtitutus eſt, per Albertum expellitur, & Sergius conſtituitur. Qui conſtitutus, Formoſum extra ſepulchrum extrahi, & in ſede Romani Pontificatus ſacerdotalibus veſtibus indutum decollari pcepit. Cui & ait: Cùm Portuenſis eſſes Epiſcopus, cur ãbitionis ſpiritu Romanam Eccleſiam vſurpaſti? Poſtea ſacris exutum veſtibus, & tribus digitis abſciſsis, in Tiberi iactari pcepit, & quos ipſe ordinauerat depoſitos iterũ ordinauit. Sed malè egit. Formoſus autem inuentus à

Albertus Marchio Thuſciæ.

¶ De hac hiſtoria alij variãt.

¶ piſca-

piſcatoribus in B. Petri Eccleſiam deportatus eſt,& quædam imagines hoc in loco poſitum venerabiliter ſalutant.

¶ δεῖ ὅσια πϱάττειν κὶ εὔφημα λέγειν.

Bonifacius VII. natione Thuſcus, ſedit dieb. XV.

Stephanus VI. natione Romanus, ſedit anno I. menſibus IIII.

Romanus I. natione Romanus,ſedit menſibus III. diebus XII.

Theodorus II. ſedit diebus XX.

Iohannes IX. natione Romanus,ſedit annis II. diebus XV. Hic pugnauit cum Romanis.

Benedictus IIII. natione Romanus, ſedit menſibus VII. Hic eiectus de Papatu, factus eſt Monachus. *E Papa Monachus.*

Leo VI. ſedit diebus LX.

Chriſtophorus I. natione Romanus, ſedit menſibus VII. Hic eiectus de Papatu factus eſt Monachus.

Sergius III, natione Romanus,patre Benedicto, ſedit annis VII. menſibus III. dieb. XVI. Ab iſto Hoierus, Archiepiſcopus Bremenſis, recepit pallium. *Hoierus, Archiepiſ. Brem.*

Anaſtaſius III. natione neſcio quis, ſedit annis II. diebus *III.*

LAndo primus,natione Romanus, ſedit M. VI.

¶ Pontificum hac in patre hiſtoria perturbatior eſt. Nobis pro re nata tantum monere id viſum fuit. Nam expoſitiones ipſæ peti aliunde poſſunt.

Iohannes X. natione Romanus, ſedit annis *XIII.* menſibus *III.* diebus *III.* Hic fuit filius Sergij Papæ, & Epiſcopus Rauennas, qui inuaſor Eccleſiæ ab omni populo depoſitus eſt. Ab iſto Vnni, Archiepiſc. Brem. recepit pallium. *Vnni.*

Leo VII. natione Romanus, ſedit annis VII. diebus III. Ab iſto recepit Adaldagus, Archiepiſcopus Bremenſis,pallium. *Adaldag9.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Stephanus *VII.* natione Romanus, ſedit annis VIII. menſibus II.

Martinus *III.* natione Romanus, ſedit annis *III.* menſib. *VI.* dieb. *XIIII.*

¶ *Quæ dehinc ſequitur nominum ſeries, apud alios diſcrepat. Eam explicationem conſultò omittimus.*

Agapetus *II.* natione Romanus, ſedit annis *XII.*

Iohannes XI. natione Campanus, patre Alberico, principe Romanorum, ſedit annis II.

Benedictus V. natione Alamanius, ſedit menſ. *II.* diebus *III.*

Leo *VIII.* ſedit annis *II.* menſ. *IIII.*

Iohannes *XII.* natione Græcus, ſedit annis *VII.* menſibus *IIII.* Hic fuit à Petro præfecto captus, & in caſtello S. Angeli incarceratus.

Benedictus VI. ſedit anno I. menſ. V. Hic captus à Sinthio Stephani in nocte natalis Domini transgulatur in caſtello S. Angeli.

Dionyſius *II.* ſedit anno *I.* menſ. *VI.*

Bonifacius *VIII.* ſedit menſe *I.*

Benedictus *VII.* natione Romanus, ſedit annis *XI.* menſib. VI.

Iohannes XIII. ſedit menſibus III.

Iohannes XIIII. natione Romanus, ſedit menſib. IIII.

Iohannes XV. natione Romanus, ſedit annis VII. menſibus VI. Hic fuit in artibus crudelis.

Gregorius V. natione Saxonicus, ſedit menſibus II.

Iohannes XVI. ſedit menſibus X.

Papa Magus. Sylueſter II. natione Romanus, ſedit annis II. menſibus II. Iſte fuit Gilbertus, qui Chriſtum negauerat, ſed grauiter pœnituit. Sepulcrum eius in Eccleſia ſancti Saluatoris in meridionali latere eſt de marmore albo.

Iohannes XVII. ſedit annis V.

Iohannes XVIII. ſedit menſibus V. dieb. XXV.

Sergius IIII. ſedit annis II. menſib. II.

Bene-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Benedictus VIII. natione Tuſculanus, patre Gregorio, ſedit annis XIIII. Hic fuit eiectus de Papatu, & factus eſt Papa alius, vnde maximum fuit ſchiſma.

Iohannes XIX. natione Romanus, patre Gregorio, ſedit annis IX. Iſte eiectus eſt, & Benedictus reſtitutus. Iterum Benedicto eiecto, datus eſt Papatus Iohanni, Archipresbytero S. Iohannis ante portam Lat.

Syluester III. ſedit diebus LVI.

Alexander II.

Gregorius VI. ſedit annis II. Hic cum rege Hinrico habuit bellum. Mortuo Gregorio apud Salernum, Deſiderius * ei ſubſtituitur. Deſiderio Vrbanus, Vrbano Paſchalis, qui omnes Imperatorem Hinricum cum ſuo Papa VVicberto, qui & Clemens, excommunicauerunt. Nam ſchiſma hoc ſtetit XXV. annis.

** qui & Victor III. Locus eſt deprauatus: pertinent enim hæc ad Gregorij VII. hiſtoriam.*

Clemens II. ſedit menſ. IX. Hic fuit inuaſor Eccleſiæ.

Damaſus II. ſedit menſe vno dieb. III.

Leo IX. natione Alemanus, ſedit annis V. menſ. II.

Victor II. natione Alemanus, ſedit annis II. menſ. III. diebus XIII. Hic timore imperiali factus eſt Papa.

Stephanus VIII. ſedit menſibus IX.

Benedictus IX. ſedit menſibus IX. Ab iſto receperunt pallium Hermannus, Albertus & Bezelinus, Archiepiſcopi Bremenſes. *Archiepiſcopi aliquot Brē.*

Nicolaus II. natione Burgundus, ſedit annis IX. menſ. VI. diebus XXI. Contra hunc Papam pugnauit Cadolus.

Alexander *II.* natione Mediolan. ſedit annis *XI.* menſibus V*I.* diebus XXV*I.*

Gregorius V*II.* ſedit annis *XII.* menſe *I.* diebus *IIII.* Hic captus eſt à Centio in nocte natalis Domini.

Victor *III.* ſedit annis *II.* d. *III.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Vrbanus *II.* ſedit annis *XVIII.* dieb. *XIIII.* Huius tempore Dux Beamundus recuperauit Chriſtianis ſepulchrũ Domini. Sedes vacauit diebus *XV.*

Bellum ſacrum.

Paſchalis *II.* ſedit annis *XVIII.* menſib. *V.* Hic cum Hinrico habuit bellum. Ipſe captus fuit cum tota curia ſua.

Gelaſius *II.* ſedit annis *V.* menſ. *III.* D. *III.*

Calixtus *II.* ſedit annis *V.* menſ. *X.* D. *XIII.*

Honorius *II.* ſedit ann. *V.* M. *II.* D. VIII.

Innocentius II. natione tranſtiberinus, ſedit annis *X*III. M. VI. D. VIII. Hic celebrauit Synodum in Eccleſia Lateranis in baſilica S. Saluatoris. Luderum * coronauit.

** Vulgò Lotharium Saxon.*

Cœleſtinus *II.* ſedit menſ. V. D. *X*III.

Lucius II. natione Beneuentanus, ſedit M. I*X.*

Eugenius III. natione Piſanus, ſedit annis VII. menſibus IIII. D. *XX.* Huius tempore Senatus renouatur in vrbe Roma. Ab iſto Hartuuicus maior, Archiepiſc. Bremen. recepit pallium.

Hartuicus maior, Archiepiſc. Brem.

Anaſtaſius IIII. natione Romanꝰ, ſedit anno I. menſib. II. diebus IIII.

Adrianus IIII. natione Anglicus, ſedit annis * menſibus II. diebus VIII.

Alexander III. natione Thuſcus, ſedit annis *XX*II. Huius tempore maxima fuit fames & maximum ſchiſma per *XX.* annos, tribus contra eum electis, vno poſt alium.

Lucius III. ſedit annis quatuor menſibus II. diebus *XV.* Hic conſecrauit Hartuuicum Bremenſium Archiepiſcopum iuniorem.

Hartuicus minor.

Vrbanus III. natione Lombardus, ſedit anno I. menſe I. dieb. *XX.* Huius tempore Ieruſalem capitur à Sarracenis.

Gregorius VIII. ſedit menſe I. D. *XXV.* Hic apud Piſas obiit.

Clemens III. natione Romanus, patre Iohanne, ſedit annis VI. menſibus VIII.

Cœle-

Cœleſtinus III. natione Romanus, patre Petro, ſedit annis X. menſibus VII. diebus XVIII. Iſte vigilia Paſchæ conſecratus, Hinricum Imperatorem die poſtera coronauit.

Innocentius *III.* natione Campanus, patre Transmundo, ſedit annis XVIII. menſib. VII. Menſe verò Ianuarii die VIII. electus eſt apud Septizonium. Hic erat, ſicut eius opera teſtantur, in omnibus glorioſus. Fulgent enim eius ſplendida facta in vrbe pariter & in orbe. Fecit enim inter cætera hoſpitale S. Spiritus, renouauit eccleſiam S. Sixti, compoſuit decretales, ſermones, librum de miſera conditione humani generis & alia multa glorioſa. Anno verò XVIII. Pontificatus huius, qui ab incarnatione M.CCXV. eſt, celebrata eſt ſancta & vniuerſalis Synodus Romæ in Eccleſia Saluatoris, quæ Conſtantina vocatur, menſe Nouembri. In qua fuerunt Epiſcopi CCCC. & XII. inter quos fuerunt de præcipuis Patriarchis duo, videlicet Conſtantinopolitanus & Hieroſolymitanus. Antiochenus autem graui languore detentus venire non potuit, ſed miſit pro ſe vicarium Anthedonenſem Epiſcopum. Alexandrinus verò ſub Sarracenorum dominio conſtitutus, fecit quod potuit, mittens pro ſe germanum ſuum. Primates autem & Metropolitani LXXI. Cæterum Abbates, Priores & Presbyteri vltra DCC. Archiepiſcoporum verò & Epiſcoporum, Abbatum, Priorum & Capitulorum abſentium non eſt certus numerus comprehenſus. Legatorum verò Ottonis IIII. Imperatoris, tunc excommunicati, Friderici, regis Siciliæ, in Romanorum Imperatorem electi, Imperatoris Conſtantinopolitani, regis Franciæ, regis Angliæ, regis Hieroſolymitani, regis Cypri, regis Arragonum, nec non aliorum Principum & magnatum, ciuitatum etiam, aliorumquè locorum ingens affuit multitudo. Eodem anno obiit Innocentius apud Peruſium XIII. Calend. Aug. Hic regulam & vitam B. Franciſci approbauit.

Papa δραστήριος.

Concilium Lateranenſe.

Honorius III. natione Romanus, apud Peruſium electus, ſedit annis X. M. VII. diebus XXIII. Iſte apud S. Laurentium extra murum Petrum, Altiſiodorenſem Comitem, in Imperatorem Conſtantinopol. coronauit. Hic etiam Eccleſiam S Laurentii extra muros & baſilicam, quæ dicitur Sancta Sanctorum, renouauit, & ſermones compoſuit, decretales nouiſsimas compilauit. Sub iſto obiit Otto, Romanorum Imperator, ineffabili contritione compunctus, & abſolutus ab Hildenſemenſi Epiſcopo Sifrido ſub idoneo teſtimonio. Hanc abſolutionem Honorius Papa roborauit, ideoquè Fridericum, Romanorum electum Imperatorem, conſecrauit Auguſtum. Hic non erat multum perſpicacis ingenij, nec eminentis litteraturæ, ſed eccleſia Dei ſub ipſo in competenter bono ſtatu ſtetit.

Petrus Imp. Byzant.

Mors Othonis IIII. Caeſ.

Gregorius IX. natione Campanus, de Agnania natus, ſedit annis XIIII. M. X. Hic Beatum Franciſcum canonizauit, & in die B. Vrbani Papæ de tumulo leuauit. Multas controuerſias contra Fridericũ Imperatorem habuit. Vnde cum XII. anno Pontificatus ſui, Imperatoris autem XVIII. pro exceſsib. ſibi obiectis in cœna Domini, quæ erat IX. Calend. extinctis candelis anathematizauit. XII. Cal. Septemb. obiit.

ἀποθέωσις Franciſci Aßiſiatis.

Papa alaſtor.

Cœleſtinus III. ſedit dieb. XIIII. & vacauit ſedes annis plusquam duobus.

Innocentius IIII. ſedit annis XI. M. VI. Hic ſuper Rhodanum Lugduni anno Domini M. CCLV. conciliũ celebrauit. Et quia magna neceſsitas incubuit, quintam à libera Ieſu Chriſti Eccleſia requiſiuit. In eodem concilio ſummus Pontifex Fridericum Imperatorem excommunicauit, & priuauit imperio & regnis.

Conſilium Lugdun.

Alexan-

Alexander IIII. electus in Neapoli.

Vrbanns IIII.

EXpoſita ſerie Romanorum Pontificum, nunc ad Auguſtum, ſub quo natus eſt Dominus, & ſic deinceps ad rerum ordinem redeamus. *ἀνακεφαλαίωσις.*

Anno Domini I. Auguſtus XIII. annis regnauerat. *¶ De hac Chronologia conſulendus Euſebius.*

Anno Domini II. Auguſtus amicitiam fecit cum Parthis.

Anno Domini III. Herodes occidit infantes.

Anno Domini IIII. Iudas Galilæus ad rebellandum cohortatur Iudæos.

Anno Domini V. Aſinius Pollio, orator & Conſularis, qui de Dalmaticis triumphauit, in villa Tuſculana moritur.

Anno Domini VI. Herodes magno cruciatu moritur, pro quo filius eius Archelaus regnauit annis IX. Multos autem filios habuit Herodes ex diuerſis vxoribus, quas plures duxerat. Antipatrum ex Doſide, quam habuit antequàm Rex fieret, Ariſtobulum, Alexandrum duasquè filias ex Mariamme, Hyrcani * filia, quam ſibi ex regio ſemine coniunxerat, poſtquam ipſe factus eſt Rex, abiecta Doſide cum filio Antipatro. Sed poſtea ipſe, aliis accuſantibus, occidit Mariammen, filiosquè ipſius Alexandrum & Ariſtobulum, quaſi de nece matris indignantes. Alexandro autem fuerunt filij duo, Tigranes & Alexander ex Glaphyra, regis Cappadociæ Archelai, filia. Ariſtobuli verò filii fuerunt Agrippa, qui ſub Caio rex factus eſt, & Herodes ac Ariſtobulꝰ filiaquè Herodias, ex Berenice, cõſobrina ſua, ſcilicet filia Salomes, ſororis Herodis, patris ſui. Herodes & alios filios habuit, * Antipam & Archelaũ & filiã Olympiadẽ, ex Marthaca Samaritide, Herodem, ex filia Simonis Pontificis, item Herodem & * Philippum ex Cleopatra Ieroſolymitide, Phaſelũ ex Pallade. Poſtq̃ autẽ Alex-

Poſteritas Herodis Magni.

Alexãdri, Cuius vxor Alexãdra, Hyrcani F.

** Philippũ*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Alexandrum & Ariſtobulum filios ſuos, qui de ſemine regio erant, occiderat, Antipatrum, pro accuſatione fratrum ſibi placentem, propoſuit hæredem regni relinquere per teſtamentum. Sed cùm ipſe de nece illius tractare diceretur, miſſum in carcerem ſub ipſo ferè mortis articulo interfici iuſsit, mutatoquè teſtamento, ſucceſſorem regni ſcripſit Archelaum. Regnauit autem Herodes, poſtquam Antigonus interemptus eſt, annis XXXIIII. ex quo autem regnum à Romanis acceperat, annis XXXVII. ſicquè poſt multa facinora malè moritur XLVIII. * annorum.

alij LXX. nominant.

Anno Domini VIII. qui eſt Auguſti XLVIII. fames Romæ facta eſt adeò dira, vt omnes peregrinos, & ſeruorum maximas copias, exceptis Medicis & præceptoribus, ex vrbe trudi præciperet Auguſtus.

Fames.

Anno Domini XI. Meſſala Coruinus, Orator, biennio antequam moreretur, ita ſenſum amiſit & memoriam, vt vix duo verba coniungeret.

Meſſala Coruinus.

Anno Domini XII. Iani portæ per XII. annos clauſæ aperiuntur.

Anno Domini XIIII. Auguſtus cum Tiberio cenſum Romæ agitans, inuenit nonagies ter centena & LXX. millia hominum.

Anno Domini XV. Auguſtus moritur anno ætatis ſuæ *LXXVI.*

Anno Dominicæ incarnationis XVI. Tiberius, priuignus Auguſti, hoc eſt Liuiæ, vxoris eius, filius ex ſuperiore genitus coniuge, ab Auguſto ſecundus Romanum imperium adeptus eſt, & regnauit annis XXIII.

TIBERIVS Imp.

Anno Domini *XVIIII.* Ouidius in exilio moritur.

Anno Domini *XXVIII.* Pilatus à Tiberio præſes Iudææ mittitur. Herodes Tetrarcha in honorem Tiberij, & matris eius Liuiæ Tiberiadem condidit & Libiadem.

Pilatus.

Anno Domini *XXX.* hoc eſt imperij Tiberii *XV.* Iohannes baptizauit Dominum, & ipſe cœpit prædicare.

Chriſti baptiſmus.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini *XXXI.* ipſe diſcipulos elegit, & Iohannes decollatur.

Anno Domini *XXXII.* diſcipuli miſsi prædicant.

Anno Domini *XXXIII.* ipſe Dei filius crucifigitur, reſurgit & aſcendit. *Paßio.*

Anno Domini *XXXIIII.* Iacobus Ieroſolymis Epiſcopus ordinatur. ¶Hieronymus: Euangelium, quod appellatur ſecundum Hebręos, & à me nuper in Græcum Latinumquè ſermonem translatum eſt, quo & Origenes ſæpè vtitur, poſt reſurrectionem Saluatoris refert. Dominus cùm dediſſet Syndonem ſeruo ſacerdotis, adiit Iacobum, & apparuit ei. Iurauerat enim Iacobus, ſe non comeſſurum panem ab illa hora, qua biberat calicem Domini, donec videret eum reſurgentem à dormientibus. Rurſumquè pòſt paululum: Afferte, ait Dominus, menſam & panem. Statimquè additur: Tulit panem, benedixit ac fregit, & pòſt dedit Iacobo iurato, & dixit, frater mi, comede panem tuum, quia ſurrexit filius hominis à dormientibus. Triginta annis Hieroſolymæ rexit Eccleſiam, id eſt, vsque ad VII. Neronis annum, iuxta templum, vbi præcipitatus fuerat, ſepultus. Titulum vſque ad Titi tempora notiſsimum habuit. Quidam è noſtris in monte olineti eum conditum putant, ſed falſa eſt eorum opinio. *Iacobus, primus Epiſc. Hieroſol.*

Anno Domini *XXXVIII.* Pilatus ad Tiberium ſcripſit de paſsione & reſurrectione & de virtutibus eius. Tiberius autem cum magno fauoris ſuffragio retulit ad Senatum, vt Chriſtus Deus haberetur. Senatus autem indignatione commotus, cur non prius ſecundum morem delatum eſſet, vt de ſuſcipiendo cultu prius ipſe decerneret, conſecrationem Chriſti recuſauit, edictoquè conſtituit, exterminandos vrbe Chriſtianos. Petrus Apoſtolus ex conſenſu fidelium Antiochiæ leuatur in Epiſcopum. Stephanus lapidatur. *¶ Vide Tertullianum in Apologetico.* *Petrus, Epiſcopus Antiochiæ.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

CALIGVLA Imp.

Anno Domini XXXVIII. Caius fit Cæſar.

Anno Domini XLII. Matthæus in Iudæa prædicans, Euangelium ſcripſit Hebraicè.

CLAVDIVS Imp.

Anno Domini XLIII. Claudius IIII. imperium ab Auguſto adeptus eſt, & regnauit annis XIII. menſibus IX. diebus XXVIII. Simon magus, à facie Apoſtolorum fugiens, venit Romam.

Anno Domini XLIIII. diuiſis Apoſtolis, Petrus fundata Antiochia, Romam tendit. Sed quidam dicunt *IIII.* Claudii anno.

Euodius, Epiſc. Antiochia.

Anno Domini XLV. Euodius Antiochiæ ordinatur Epiſcopus. Petrus ſedem Pontificatus Romæ ſuſcepit.

** Cumano.*

Anno Domini XLIX. ſub procuratore Iudææ * tanta ſeditio Hieroſolymis in diebus azymorum oritur, vt coarctato in exitu portarum populo, *XXX.* millia Iudæorum proſtrata & compreſſa dicantur.

Anno Domini L. Paulus, qui ſecundo anno poſt paſſionem Domini baptizatus eſt, apud Athenas arã IGNOTO DEO ſuperſcriptam reperit.

¶ De hac ara, ipſoque Paulo, plenius Camerarius in Vitis Apoſtolorũ.

¶ Aliter Tacit9 lib. 5. Dion lib. 58.

Anno Domini LII. Phœnix apud Aegyptum viſa eſt, quam volucrem ferunt DCLIIII. ex Arabia memorato loco aduolare. Beata virgo obdormiuit. Vixit enim à paſsione Domini annis *XX.* in domo Iohannis Euangeliſtæ XII. annorum fuit cùm Chriſtum Dei filium concepit. Vnde ſecundum annos Domini, quibus in mundo fuit, planè conſiderari poteſt, quòd LXV. annorum erat, cùm filius eius eam ad cœlos aſſumpſit. Anno Domini

Simoniaca hæreſis.

LIIII. Simon magus, auctor Simoniacæ hæreſis, claruit.

¶ De iſto Simone Mago mira legas apud Irenæum lib. 1. cap. 10. apud Euſeb. hiſtor. Eccl. lib. 2. cap. 13.

Anno Domini LVI. Claudius veneno interiit.

NERO Imp.

Anno Domini LVII. Nero, quintus ab Auguſto, regnũ obtinuit.

Anno Domini LVIII. Paulus vinctus Romam mittitur, & Petrus ei occurrit, & quia Linus iam exceſsit, Cletum ei ſubrogauit.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini *LXIII.* Iacobus lapidatur à Iudæis, & Simon, frater eius, ei ſuccedit.

Anno Domini *LXIIII.* Marcus patitur Alexandriæ.

Anno Domini *LXV.* Perſius moritur. Ante menſam Neronis fulmen cecidit.

Anno Domini *LXVI.* Nero Romam incendit ad ſimilitudinem Troiæ. *O ſceleſtū facinus.*

Anno Domini *LXVII.* Seneca, patruus Lucani, inciſione venæ obiit.

Anno Domini *LXX.* Veſpaſianus à Nerone mittitur contra Iudæos. Ioſephus capitur, ſed vitam obtinet, prædicendo Veſpaſiano, quòd fieret Imperator. *Ioſephꝰ Hiſtoricus.*

Petrus crucifigitur. Paulus decollatur. Nero ſe interficit. Lucas Euangelium ſcripſit, ſed *LXXXIIII.* annorum obiit. Clemens Petro ſuccedit anno *XVIII.* Tamen ſecundum Eccleſiaſticam hiſtoriam Linus eodem anno Eccleſiam dicitur ſuſcepiſſe gubernandam. *Afflictio Chriſtianorum.*

¶ De Chriſtianorum perſecutionibus explicat hiſtoria Eccleſiaſt. Euſebij, Auguſtinus lib. 18. de C. Dei. Extat etiam de hoc argumento, luculentè tractato, liber Henrici Bullingeri.

Anno Domini *LXXI* Ignatius Euodio ſuccedit Antiochiæ. Galba, Otho, Vitellius imperium inuadunt. *Ignatius Epiſc.*

Anno Domini *XLVII.* Claudij *IIII.* Petrus Romam venit. Mittuntur ab eo in Galliam Eucharius, tertius ſeptuaginta duorum, & Valerius & Maternus. Euchariū ordinauit Epiſcopum, Valerium Diaconum, Maternum ſubdiaconum. Venerunt vſque in Gelenhem Altſatiæ, & ibi Maternus obiit & ſepelitur. Sed duo Romam ad Petrum redeunt, & baculum Petri ad ſepulcrum Materni referunt, & eum ſuſcitant. A tali caſu Papa baculo nunc vtitur. Anno *LIIII.* Petri in Roma VIII. Eucharius Gallis prædicat, ſeditquè *XXX*III. annis. Anno Domini *C*XXIII. Maternus obiit. Treuirenſes paſtorem ſuum repetunt, & corpore eius contra fluctus in mari eunte, Treuirim aduehitur, & ibidem ſepelitur. *Legenda S. Materni*

¶ Ad marginem hæc aſcripta erunt: Maternus Tungrenſes & Colonienſes cōuerti, & his tribus ciuitatibꝰ præſedit.

Ioſe-

Ioſephus inter cætera, quæ de Chriſti loquebatur tempore, ſcribit, ſacerdotes commotiones & ſonitus locorũ audiiſſe, deinde ex adyto templi vocem erupiſſe: Transeamus ex his ſedibus. De Chriſto ſic dicit: Fuit autem his temporibus Ieſus ſapiens vir, ſi tamen virum eum nominare fas eſt. Erat enim mirabilium operum effector, & doctor hominum eorum, qui libenter audiunt, quæ vera ſunt. Et multos quidem Iudæornm, multos etiam ex gentibus ſibi adiunxit. Chriſtus hic erat. Hunc accuſatione primorum virorum noſtræ gentis cùm Pilatus in crucem agendum decreuiſſet, non deſeruerunt eum hi, qui ab initio eum dilexerunt. Apparuit enim eis tertiò die iterum viuus. Secundum quod diuinitus inſpirati Prophetæ vel hæc vel alia de eo innumera miracula eſſe futura prædixerant. Sed & in hodiernum diem Chriſtianorum, qui ab ipſo nuncupati ſunt, & nomen perſeuerat, & genus.

Ioſephi de Chriſto teſtimoniũ.

Anno Domini LXXII. Veſpaſianus VI. ab Auguſto regnauit annis *IX.* menſibus II. dieb. *XXII.* Hic in Iudæa Imperator ab exercitu appellatus, bellum filio ſuo Tito commendans, Romam per Alexandriam proficiſcitur.

VESPASIANVS Imp.

Anno Domini *LXXIII.* Ieruſalem à Tito capitur, *D*C. millia Iudæorum interficiuntur. Ioſephus ſcribit vndecies centena millia fame & gladio periiſſe, & C. millia captiuorum publicè vendita.

Hieroſolymæ exidiũ.

Anno Domini *LXXVIII.* Coloſſus erectus eſt, habens altitudindm pedum CVII.

Anno Domini *LXXXI.* Veſpaſianus moritur.

Titus, V*III.* ab Auguſto, ſuſcepit imperium, & regnauit annis *II.* menſibus V*III.* vir omnium virtutum genere irabilis, adeò vt AMOR ET DELITIAE HVMANI GENERIS diceretur. Hic amphitheatrum Romæ ædificat, & in dedicatione eius V. millia ferarum occidit.

TITVS Imp.

Anno

Anno Domini LXXXII. ſecundum Eccleſiaſticam hiſtoriam, Anacletus ſuccedit Lino annis XII. Sed alij negant. Nicolaitarum hæreſis orta eſt. *Nicolaitæ.*

Anno Domini LXXXIII. Domitianus IX. ab Auguſto, fratre Tito iunior, ſumpſit imperium, & regnauit annis XV. menſib. V. Hic ſecundus poſt Neronem Chriſtianos perſequitur. Sub quo Apoſtolus Iohannes in Pathmon inſulam relegatus eſt, & Flauia Domicilla in inſulam Pontianam ob fidei teſtamentum exiliatur. Iſte etiam ipſum Iohannem in feruentis olei dolium miſiſſe dicitur. Et ad tantam deuenit mentis ſegniciem, vt remotis omnibus ſolus in palatio muſcas perſequeretur. *DOMITIANVS Imp.* *Tertia perſecutio Chriſtianorum.*

Anno Domini LXXXIX. Anacletus III. à Petro, Clementi ſuccedit annis XII. Sed iuxta Eccleſiaſticam hiſtoriam Anacletus poſt XII. annos ſedem Clementi tradidit, quam ille IX. annis tenuit.

Anno Domini XCVI. Dionyſius Areopagita, primus Athenienſium Epiſcopus à Paulo conſtitutus, ſed poſtea in Gallias à Clemente directus, apud Pariſios decollatus eſt anno à paſsione Domini LXIIII. *Dionyſius Areopagita.*

Anno Domini XCVIII. Domitianus interficitur.

Nerua X. ab Auguſto ſuſcipit imperium anno I. regnans menſib. IIII. diebus VIII. Hic primo edicto ſuo cunctos exules reuocauit. Vnde & Iohannes Apoſtolus hac generali indulgentia liberatus, Epheſum rediit. Et quia concuſſam ſe abſente per hæreticos vidit Eccleſiæ fidem, confeſtim hanc, deſcripta in Euangelio ſuo verbi Dei æternitate, ſtabiliuit. *NERVA Imp.*

Anno Domini C. Traianus, XI. ab Auguſto, regnauit annis XIX. menſibus VI. diebus XV. Huius anno primo Iohannes Apoſtolus & Euangeliſta apud Epheſum obdormiuit, anno à paſsione Domini LXVIII. & vitæ ſuæ XCIX. qui in paſsione Domini erat *XXI.* annorum. Polycarpus, Iohannis Apoſtoli diſcipulus, & ab eo Smyrnæ Eccleſiæ Epiſcopus ordinatus, pro Chriſti nomine igni tradi- *TRAIANVS Imp.* *Polycarpus Epiſc.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

traditus eſt IIII. perſecutione. Hic Aniceti Papæ temporibꝰ Romam venit. Cumquè ei fortuito caſu obuius fuiſſet Marcion, & diceret, cognoſce nos, reſpondit ei: Cognoſco primogenitum Sathanæ. Cerdo III. Alexandrinorum Epiſcopus ordinatur, qui ſedit annis *XI.*

Anno Domini CIII. Euariſtus Papa IIII. ſedit annis *IX.*

Quarta perſecutio Chriſtianorum.

Anno Domini C*X* Traianus quartam perſecutionem mouit in Chriſtianos, in qua Simon, filius Cleophæ, Hieroſolymorum Epiſcopus poſt Iacobum, crucifigitur, cùm eſſet annorum C*XX*. Ignatius quoque Romam adductus, beſtiis traditur, pro quo tertius Heros conſtituitur.

Anno Domini C*X*I. Alexander Papa V. ſedit annis *X.* Quartus in Alexandria Epiſcopus, Primus, ſedit annis *XII.*

Anno Domini C*XIIII.* Quartus Hieroſolymorum Epiſcopus Zachęus.

Anno Domini C*XIX*. Traianus moritur. *A*dhuc ſupererant ex *A*poſtolorũ diſcipulis Policarpus, Smyrnæorum Epiſcopus, & Papias, apud Ieruſalem ſacerdotium gerens.

ADRIANVS Imp.

*A*elius *A*drianus *XII.* ab *A*uguſto, regnauit annis *XXI.* Hic per Quadratum, diſcipulum *A*poſtolorum, & *A*riſtidem, Philoſophum *A*thenienſem, virum fide ſapientiaquè plenum, & per Serenum Granium legatum, libris de Chriſtiana religione compoſitis inſtructus, præcepit per epiſtolam, Chriſtianos ſine obiectu criminum non damnari.

DE TR*A*NSL*A*TIONIBVS.

¶Exquiſitiores hac re Ioachimi Camerarij expoſitiones reperias Ni-

Ante incarnationem Domini CCCL*X*. annis, temporibus Ptolemæi Philadelphi L*XX*. interpretes floruerunt. Poſt aſcenſionem Domini annis C*XX*. *A*driano regnante, *A*quilia primus interpres ex Hebræo in Græcum floruit. Deinde poſt annos L*III.* Theodotio floruit ſub Commodo, Symmachus ſub Seuero. Demum poſt annos *XXX.* quinta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

quinta editio inuenta eſt Hieroſolymis, quæ dicitur vulgata, quia auctor eius ignoratur. Poſt annos *XVIII.* Origenes correxit cum aſteriſco & obelo. Hi omnes de Hebræo in Græcum tranſtulerunt, plures autem de Græco in Latinum: quia in primitiua Eccleſia ſcioli vtriuſquè linguæ de Græco in Latinum transferebant ſermonem. Hieronymus vltimo de Hebræo in Latinum tranſtulit. *cephor. Chronol. pag. 56. & ſeqq.*

*A*nno Domini C*XXI*. *A*lexander Papa paſſus eſt. Sixtus, Papa ſextus, ſedit annis *IX*.

*A*nno Domini C*XXX*. Teleſphorus Papa VII. ſedit annis *X*.

*A*nno Domini *CXXXVII*. *A*drianus Iudæos ſecundò repellens vltima cæde perdomuit, etiam introeundi eis Hieroſolymam licentia ablata, quam in optimum ſtatum extructione murorum reparauit, & locum crucifixionis vrbi addidit, & *A*eliam de nomine ſuo vocari præcepit. Idem eruditiſsimus in vtraq; lingua bibliothecam *A*thenis miri operis extruxit. *Hieroſolyma inſtaurata.*

*A*nno Domini *CXXXVIII*. Hieroſolymæ primus ex gentibus conſtituitur Epiſcopus, Marcus, ceſſantibus his, qui fuerant ex Iudæis, qui ſunt numero *XV*. & præfuerunt à paſsione Domini per annos *CV*. *Marcus Epiſc. Hieroſol.*

*A*nno Domini *CXL*. *A*drianus moritur. Et hîc anni ab initio mundi ſecundum Hebræos *IiII* millia C. computantur.

*A*ntoninus, cognomento Pius, *XIII*. ab *A*uguſto, cum filiis ſuis, *A*urelio & Lucio, regnauit annis *XXIII*. menſibus *III*. Huic Iuſtinus Philoſophus librum pro Chriſtiana religione compoſitum tradidit, benignumquè eum erga Chriſtianos fecit. Qui non longè pòſt, ſuſcitante perſecutionem Creſcente Cynico, pro Chriſto ſanguinem fudit ſub Pio. *ANTONINVS Pius Imp.* *Iuſtinus Philoſo. Martyr.*

*A*nno Domini C*XLI*. Hyginus Papa *VIII*. ſedit annis *IIII*.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

*A*nno Domini C*XLIIII*. Pius Papa *IX*. ſedit ann. *XV*.

¶ *De hac Pontificum ſerie auctor ſupra.*

*A*nno Domini *CLXIX*. *A*nacletus Papa *X*. ſedit ann. *X*.

ANTONINVS Philoſ. Imp.

*A*nno Domini *CLXII*. Marcus *A*urelius *XIIII*. ab *A*uguſto, cum fratre Lucio regnauit annis *XIX*. M. I. Hi primum æquo iure imperium adminiſtrauerunt, cùm vſque ad hoc tempus ſinguli *A*uguſti fuerint, bellumquè contra Parthos admirabili virtute & felicitate geſſerunt.

*A*nno Domini CL*XX*. Polycarpus paſſus eſt.

*A*nno Domini L*XXI*. Soter Papa *XI*. ſedit annis *IX*.

*A*nno Domini CL*XXII*. mortuo Lucio, *A*ntoninus Commodum filium ſuum conſortem regni facit.

Lucius, rex Britan.

*A*nno Domini CL*XXVIII*. Eleutherius Papa *XII*. ſedit annis *X*III. Lucius, Britanniæ rex, miſſa ad Eleutherium epiſtola, vt Chriſtianus fiat, impetratur. *A*pollinaris *A*ſianus Hierapoli, & Dionyſius Corinti clari habentur Epiſcopi.

COMMODVS Imp.

*A*nno Domini CL*XXX*II. *A*ntoninus moritur. L. *A*ntoninus Commodus, *XV*. ab *A*uguſto, regnauit annis *X*III. Hic aduerſus Germanos bellum feliciter geſsit. Cæterum ipſe per omnia luxuriæ & obſcænitati mancipatus, nil patriæ virtutis & pietatis ſimile geſsit.

*A*nno Domini CL*XXXV*III. Origenes *A*lexandriæ naſcitur.

*A*nno C*X*CI. Victor Papa *X*III. ſedit annis *X*. Iſte Epiſcopos totius *A*ſiæ à communione ſuſpendit propter diē Paſchæ. Commodus Imp. Coloſsi capite ſublato, ſuæ imaginis caput ei iuſsit imponi.

PERTINAX Imp.

*A*ño Domini C*XCV*. Heli9 Pertinax, *XVI*. ab *A*uguſto, regnauit menſes VI. Hunc occidit Iulianus, ſed non regnauit vltra VII. menſes. Victor Papa datis latè libellis conſtituit Paſcha die Dominico celebrari, ſicut & prædeceſſor eius Eleutherius à *X*III. Luna primi menſis vſquè in *XXI*. Cui9 decretis fauens Theophilus, Cæſariæ Palæſtinæ Epiſcopus, ſcripſit aduerſ9 eos, qui *XIIII*. Luna cum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

cum Iudæis Paſcha celebrant, cum cæteris, qui in eodem concilio erant Epiſcopis, Synodicam & valde vtilem epiſtolam.

¶ *Vide Hiſtoriam Eccleſiaſt: lib. 5. cap. 23. & ſeq.*

Anno Domini CXCVI. Seuerus Pertinax, XVII. ab Auguſto, regnauit annis XVIII. *SEVERVS Imp.*

Anno Domini CCI. Seuerus Parthos & Arabes vicit.

Anno Domini CCIII. Zephyrinus Papa XIIII. ſedit annis XVIII.

Anno Domini CCIIII. Leonides, pater Origenis, paſſus eſt pro Chriſto XVIII. anno Origenis, qui gentiles docuit, & multos ad fidem conuertit. *Origenes.*

Anno Domini CCVII. Perpetua & Felicitas Carthagine beſtiis deputantur.

Anno Domini CCXII. Origenes Alexandriæ ſtudet.

Anno Domini CCXIII. Seuerus moritur in Britannia.

Marcus Antoninus, XVIII. ab Auguſto, imperauit annis VI. *CARACALLA Imp.*

Anno Domini CCXIIII. Narciſſus, Epiſcopus Cappadociæ, vixit decrepitus. Qui inter cætera virtutis ſuæ inſignia in vigilia Paſchæ cùm deeſſet oleum luminaribus, aquam infundi iuſsit, quam benedicens oleum fecit. *Narciſſus Epiſc.*

Anno Domini CCXX. Opilius Macrinus, XIX. ab Auguſto, imperauit anno vno. Abgarus vir ſanctus regnauit Edeſſæ, vt vult Africanus. Macrinus cum filio Diadumeno, cum quo imperium inuaſit, apud Archelaidem militari tumultu occiditur. *MACRINVS Imp.*

Anno Domini CCXXI. Marcus Aurelius Antoninus Varius XX. ab Auguſto, imperauit annis IIII. Calixtus Papa XV. ſedit annis V. In Palæſtina Nicopolis, quæ prius Emaus vocabantur, vrbs condita eſt, legationis induſtriam pro ea ſuſcipiente Iulio Africano, ſcriptore temporum. Hæc eſt Emaus, quam Dominus poſt reſurrectionem ſuo ingreſſu ſanctificauit. *HELIOGABALVS Imp.* *Nicopolis Palæſtinæ.*

Anno Domini CCXXIIII. Alexander, XXI ab Au-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ALEXANDER Imp. guſto, imperauit annis XIII. Huius mater Mammea doctrina Origenis Chriſtiana facta eſt.

Anno Domini CCXXVI. Vrbanus Papa XVI. ſedit annis VIII.

Anno Domini CCXXXIIII. Pontianus Papa XVII. ſedit annis. *

Anno Domini CCXXXV. Origenes de Alexandria in Cæſaream tranſit.

Anno Domini CCXXXVII. Alexander Moguntinæ occiditur.

MAXIMINVS Imp. Iulius Maximinus, XXII. ab Auguſto, imperauit annis III. Hic aduerſum Chriſtianos perſecutionem exercet propter Chriſtianam Alexandri & Mammeæ, matris eius, familiam, vel præcipuè propter Origenem.

Anno Domini CCXXXIX. Pontiano paſſo, Antherus Papa XVIII. ei ſucceſsit menſe vno diebus XIII. Sed & ipſe paſſus eſt.

Anno Domini CCXL. Fabianus Papa XIX. ſedit annis XIII. Maximinus Imperator Aquileiæ occiditur.

Gordianus XXIII. ab Auguſto, regnauit ann. VI.

Anno Domini CCXLI. Origenes in Cæſarea Palæſtinæ Theodorum, agnomento Gregorium, & Athenodorum fratrem eius, poſtea Ponti Epiſcopos inſignes, diuina imbuit ſapientia.

Anno Dñi CCXLVI. Gordianus à Pilippo occiditur.

PHILIPPVS Imp. Philippus, XXIIII. ab Auguſto, inuadit imperium, & VII. annis imperat. Hic primus omnium Imperatorum cum filio ſuo Philippo Chriſtianus effectus eſt. Hi vigilia Paſchæ inter pœnitentes à Fabiano Papa locati, hoc libẽtiſsimè ſuſceperunt. Huius Philippi annus III. erat vrbis conditæ milleſimus. Hic annus eſt à Romanis cum maxima pompa per triduum celebratus.

Anno Domini. CCLIII. Philippus ſenior Veronæ, iunior occiditur Romæ.

DECIVS Imp. Deci9, XXV. ab Auguſto, regnauit duob9 annis & dimidio. Quidam ſcribunt vno, ſed hoc multum diſcordat

¶ De Chro-

paſsio-

paſsionibus ſanctorum, ſub eo paſſorum. Fabianus Papa paſſus eſt. Cornelius Papa XX. ſedit anno vno, & menſibus VII. licet in Eccleſiaſtica hiſtoria legatur tribus annis ſedem tenuiſſe.

nologia, hac in parte perturbatiore, cõſulatur Funccius.

*A*nno Domini CCLV. Cornelius Papa paſſus eſt, & Sixtus Papa XXI. ſedit menſibus X.

*A*nno Domini CCLVI. Sixtus Papa paſſus eſt, itẽ Laurentius, *A*bdon, Sennes, Hippolytus & alii multi. Dionyſius Papa XXII. ſedit annis III.

*A*nno Domini CCLVI. Gallus, XXVI. ab *A*uguſto, regnauit annis II. menſibus IIII. Origenes presbyter anno ætatis ſuæ LXX. moritur, & in Tyro ſepelitur. Dicit Hieronymus, ſe V. millia librorum eius legiſſe.

GALLVS Imp.

Origenes πολυγραφώτατος.

*A*nno Dñi CCLVIII. Gallus & Voluſianus occidũtur. Valerianus XXVII. ab *A*uguſto regnauit cum filio Gallieno annis XV. Luciꝰ Papa XXIII. ſedit menſibꝰ VIII. quo paſſo, Stephanꝰ Papa XXIIII. ſedit ãnis III. paſſꝰ & ipſe.

VALERIANVS & GALLIENVS Imp.

*A*nno Dñi CC. LXII. Sixtus Papa XXV. ſedit ann. XI.

*A*nno Domini CCLXV. Valerianus in Chriſtianos ſæuiens, poſtea in Meſopotamia bellum gerens, à Sapore, rege Perſarum, captus & cæcatus, quàm diu vixit ſemper accliuis humi Regem in equũ aſcenſurũ dorſo attollebat.

Sapores, rex Perſarum.

*A*nno Domini CCLXXIII. Dionyſius Papa XXVI. ſedit annis IX. Gallienus Mediolani interficitur. Theodorus, cuius ſuprà meminimus, cognomento Gregorius, Neocæſareæ Ponti Epiſcopus, magna virtutum gloria claret, E quibus vnum eſt, quòd vt Eccleſiæ faciendæ locus ſufficeret, montem precibus mouit.

Gregorius θαυματουργός.

*A*nno Domini CCLXXIIII. Claudius, XXVIII. ab Auguſto, regnauit I. anno. menſibus IX. Iſte Gotthos, iam per annos XV. Illyricum Macedoniamquè vaſtantes, ſuperat. Ob quæ in curia clypeus ei aureus, & in Capitolio ſtatua aurea collocata eſt. Quo mortuo, frater eius Quintilius Imperator eligitur, & XVII. imperii die *A*quileiæ occiditur.

CLAVDIVS Imp.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

AVRELIANVS Imp. Anno Domini CCLXXVI. Aurelianus *XXIX.* ab Auguſto, regnauit V. annis & VI. menſib. Hic primus apud Romanos diadema capiti ſuo impoſuit, & veſtes auro gemmiſquè contextas in vſu habuit, porcinæ quoque carnis vſum populo inſtituit.

Anno Domini CCLXXXI. Aurelianus occiditur.

TACITVS Imp. Tacitus, ab Auguſto *XXX.* poſt VI. menſes apud pontem occiditur. Huic Florianus ſucceſsit II. menſibus & *X.* diebus. Nā cùm magna pars exercitus equitū Probū militiæ peritum, legiſſet, Florianus quaſi per ludum imperio vſus, vena inciſa interiit. Inſana Manichæorum hæreſis oritur.

PROBVS Imp. Anno Domini CCLXXXII. Probus ab Auguſto *XXXI.* regnauit annis VI. menſibus IIII. Huius pater erat ruſticus, & cultor hortorum. Hic Gallias iamdudum à barbaris occupatas, per multa & grauia prælia deletis tandē hoſtibus, ad perfectum liberauit.

** Suprà ante Eutychianum nominatur Felix. Sic igitur numerus iſte rectè ſe habet.* Año Domini CCLXXXVII. Eutychianus Papa *XXVIII.* * ſedit menſi. X. Cui Caius *XXIX.* ſucceſsit annis *XV.* Hæreſis Hiſpanica pullulauit de filio Dei & filio hominis quaſi duobus. Archelaus, Meſopotamiæ Epiſcopus, librum diſputationis ſuæ, quam habuit aduerſus Manichæū, exeuntem de Perſide, Syro ſermone compoſuit, qui translatus à Græcis habetur à multis.

CARVS Imp. Anno Domini CCLXXXVIII. Carus, *XXXII.* ab Auguſto, regnauit annis II. faciens Carinum & Numerianū Cæſares.

Anno Domini CCXC. Carus fulmine perit, filii occiſi ſunt. Caius Papa paſſus eſt. *Hierius presbyter.* Hierius, presbyter Alexandriæ ſub Theona Epiſcopo, florentiſsimè populos docuit, & tantam ſermonis diſertorumquè tractatuum, qui vſq; hodie extant, inuenit elegantiam, vt Origenes iunior vocaretur, vir miræ parſimoniæ, & voluntariæ paupertatis appetitor, qui poſt perſecutionem omni tempore vitæ Romæ verſatus eſt.

Dio-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Diocletianus, *XXXIII*. ab Auguſto, regnauit annis *XX*. qui Maximianum, licèt de genere ruſticano, *C*æſarem fecit. Hic Maximianus genuit de Eutropia, Syra muliere, Maxentium & Fauſtam, coniugem *C*onſtantini, cuius pater Conſtantio dedit priuignam ſuam, ex qua ille accepit VI. liberos, fratres Conſtantini, quem ex concubina Helena generauit in Gallia. Mauritius & ſocii eius martyrio coronantur. *DIOCLETIANVS & MAXIMIANVS Imp.*

Anno Domini *CCCIII*. Marcellinus Papa *XXX*. ſedit annis IIII.

Anno Domini *CCCVII*. Marcellus Papa *XXXI*. ſedit anno, menſibus V*III*.

Anno Domini *CCCVIII*. * Diocletianus in oriente, Maximianus in occidente, Eccleſias ſubuertunt, libros diuinos ſuccendunt, & tanta perſecutio Chriſtianorum facta eſt, vt vno menſe *X*VII. millia martyrum necarentur. ** Secundū Euſebium CCCVI.*

Anno Domini *CCCIX*. Diocletianus & Maximianus vna die purpuram & regnum deponunt. Marcello Papa in Catacumbis per inediam paſſo, Euſebius Papa ſucceſſit *XXXII*. Cui poſt ann. V. M. VII. paſſo ſuccedens Melchiades, Papa *XXXIII*. ſedit annis *III*.

Anno Domini *CCCX*. Cùm Diocletianus & Maximianus regnum reliquiſſent, Conſtantius & Galerius Auguſti creati ſunt. Conſtantius filium ſuum Conſtantinum Cæſarem fecit, eiquè Galliam commiſit, & *X*VI. imperii ſui anno Eboraci in Britannia obiit. Quo mortuo, Galerius Licinium Cæſarem fecit, natum de Dacia. Sed & antea Galerius duos Cæſares creauerat, Maximinum, quem orienti præfecit, & Seuerum, cui Italiam dedit, & ipſe manſit apud Illyricum. Interea Romani excitato tumultu, Maxentium, filium Maximiani, vocauerunt Auguſtum. Quo audito, Maximianus Romam aduolauit è Lucania ſpe imperium reſumendi, & Diocletianum per litteras ſollicitans, non profecit. Tandem cùm filium Maxentium imperio nudare vellet, nec poſſet, ad Gallias *CONSTANTIVS & Galerius. Imp.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tetendit, dolo compoſito, quòd à filio expulſus eſſet, vt genero ſuo Cõſtantino ſociat⁹ ipſum doloſè interficeret. Sed per Fauſtam filiam eius nequitia detecta eſt. Quem fugientem Conſtantinus inſequitur, & Maſsiliæ captus, fractis laqueo ceruicibus, dignas perfidiæ ſuæ pœnas dedit, anno vitæ ſuæ LX.

CONSTANTINVS Magnus Imp.

Anno Domini *CCCXI.* Conſtantinus, ex Helena concubina Conſtantii filius, omnibus annuentibus qui aderant, & præcipuè Croco, Alemannorum rege, *XXXIIII.* ab Auguſto in Britannia factus eſt Imperator VI. Calend. Auguſt. regnauitquè annis *XXX.* & menſibus *X.* Hic filium ſuum *C*riſpum, & Licinianum, Licinij filium, Cæſares fecit. Huius anno primo Maxentius, Maximiani Herculij F. Auguſtus appellatur.

Anno Domini *CCCXIII.* Maximianus apud Maſsiliam turpiter occiditur.

a

Anno Domini *CCCXIIII.* Sylueſter Papa XXXIIII. ſedit annis XXII. Hic *C*onſtantinũ baptizauit. *C*onſtantin⁹ à Syluestro baptizatus, omne ſtudium ad Eccleſias conuertit. Fecit & *C*onſtantinopolin, eamquè caput orientis & Romani imperii conſtituit. Huius mater Helena Hieroſolymam periit, crucem Domini requiſiuit. Sed locus crucifixionis ad inueniendum erat difficilis: quia ab antiquis perſecutoribus idolum Veneris ibi poſitum fuerat, vt Chriſtiani, qui ibidem pro deuotione veniunt, viderentur Venerem adorare, & ideo locus à *C*hriſticolis non frequentabatur. Vnde in obliuionem venerat plurimorum Sed veniens Helena locum inuenit, purgatisq; ruderibus, crucem reperit ſub eiuſdem vrbis Epiſcopo Macario. Eodem tempore Arius, Alexandrinæ presbyter Eccleſiæ, à catholica fide deuians, plurimos infecit. Sed Alexander, eiuſdem vrbis Epiſcopus, eum ab vrbe expulit. Sylueſter quoque Papa habita Synodo *CCCXVIII.* Epiſcoporum, Arium cum ſuo dogmate condemnauit. Eodem tempore Agricius, Antiochenæ ciuitatis Epiſcopus, rogatu

¶ Vide Hiſtoriã Eccleſiaſt. lib. 10. cap. 7. & ſeq.

Arius.

Legenda Treuirẽſis. ¶ De eadẽ

rogatu Helenæ Treuerim mittitur à Papa Syluestro poſt inuentam crucem. Helena autem tunicam Domini, quam Matthias Apoſtolus de Iudæa tranſtulerat, & clauum Domini, dentem Petri Apoſtoli, ſandalia Andreæ Apoſtoli, & caput Cornelii Treuerim detulit. Maximinus ſucceſſit Agricio, qui Eufratam, Epiſcopum Colonienſem, hæreticum, depoſuit, & Seuerinum ſubrogauit. Ipſe etiam Athanaſium Alexandrinum, qui fugit Conſtantium, ſuſcepit, vndique vagabundum: quia quæſiuit eum Conſtantius vt ei deferretur viuus, aut caput ipſius. Sed Treueris VI. annis latuit in lacu pleno oſsibus Martyrum, vbi Solem non vidit, & ibidem idem Athanaſius, Quicunquè vult &c. compoſuit. *Chronicon Colon. in Syluestro.* *

^ *¶ Sic donatio Conſtantini diſtinct. 96. C. Conſtantinus, Variat Euſebius lib. 4. de Vita, Hieronymus in Chron. Rufinus lib. 1. cap. 11. Socrates lib. 1. cap. 39. Theodoretus lib. 1. cap. 31. Ambroſius lib. de obitu Theodoſij.*

* *¶ Conſulatur Hiſtoria Eccleſiaſt. lib. 10. cap. 17. & ſeq. Tripart. lib. 3. cap. 8. Hiſtoria & geſta Treuirorum lib. 2. cap. 6.*

Anno Domini CCCXVI. Conſtantinus Maxentio bellum infert.

Anno Domini CCCXVIII. Maxentius interiit, lapſu equi cadens de ponte Miluio, & in Tiberi ſubmerſus. Conſtantinus enim Romam veniens contra Maxentium, dum ipſe portis Romæ ei apertis occurreret, victus & fugatus eſt, & hoc per crucem Domini, quæ oſtenſa fuerat Conſtantino, licet adhuc Pagano, in ſomnis, vbi & audiuit: Conſtantine in hoc vinces. *Interitus Maxentij.* *ἐν τούτῳ νίκα.*

Anno Domini CCC. XIX. Diocletianus moritur. *¶ Hiſtor. miſcell. Pauli D. lib. 11.*

Anno Domini CCCXXII. Licinius perſecutionem mouet in Chriſtianos.

Anno Domini CCCXXVII. Licinius occiditur à Conſtantino.

Anno Domini CCC. XXVIII. Concilium CCC. Epiſcoporũ in Nicæa, cui Nicolaus, Myrenſis Epiſcopus interfuit. *Synodus Nicana.*

Anno Domini CCCXXIX. Crux Domini ab Helena inuenitur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini *CCCXXX.* Euſebius hiſtoriam ſuam finit, dehinc Hieronymus.

Anno Domini CCCXXXII. Iuuencus, presbyter Hiſpanus, Euangelium compoſuit.

Anno Domini *CCCXXXIII.* Athanaſius Alexandriæ ordinatur Epiſcopus XVIII.

Conſtantinopolis cõdita. Anno Domini *CCCXXXIIII.* Conſtantinus Byzantium vrbem reparauit, & ex nomine ſuo Conſtantinopolim appellauit.

Anno Domini *CCCXXXVIII.* * Marcus Papa *XXXV.* ſedit annis * *VIII.*

** menſibus*

Anno Domini CCC. *XXXIX.* Iulius Papa *XXXVI.* ſedit annis *XVI. II.* Idus April. obiit.

Anno Domini CCCXL. Conſtantia, ſoror Conſtantini, vxor Licinii, moriens Arianum quendam presbyterũ fratri commendat. Conſtantinus dum bellum molitur aduerſus Perſas, qui *M*eſopotamiam infeſtabant, egrediens à Conſtantinopoli in Nicomedia moritur VI. Calend. Iunii anno vitæ LXVI. imperii *XXXI.* Sepelitur in Byzantio in Baſilica Apoſtolorum.

Mors Conſtãtini M.

Conſtantius, filius Conſtantini, *XXXV.* ab Auguſto, annis *XXIIII.* menſib. *V.* diebus *XII.* regnauit cum fratribus Conſtantino & Conſtante, & cum his Dalmatius, filius fratris Conſtantini, ſcilicet Dalmatij.

CONSTANTIVS, Conſtantinus & Conſtans Imppp.

Anno Domini CCCXLIII. Conſtantinus fratri bellũ inferens, occiditur apud Aquileiæ Alſam.

Anno Domini CCCXLVI. Athanaſius, Alexandriæ Epiſcopus, à Conſtantio profugus, honorificè ſuſcipitur à Maximino, Treuirorum Epiſcopo.

Anno Domini CCCXLVIII. Athanaſius ad Conſtãtis litteras regreditur Alexandriam.

Anno Domini CCCLIII. Conſtans haud longè ab Hiſpania interficitur anno ætatis *XXX.*

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini CCCLV. Liberius Papa *XXXVII.* ordinatur. Quo ab hæreticis in exilium truſo, Diaconus eius Felix *XXXVIII.* ei ſubſtituitur. Qui cùm Conſtantium diceret hæreticum, ab eo poſt annum deiectus eſt, & capite truncatus IIII. Calend. Auguſti. Liberius exilii tædio victus, hæreſi ſubſcripſit, & Romam quaſi Victor intrauit. *Liberius Papa immutatur exilio.*

Anno Domini CCCLVII. Gallus, Conſtantii patruelis, Cæſar factus eſt.

Anno Domini CCCLX. Victorinus Rhetor, & Donatus Grammaticus, Romæ inſignes habentur.

Iulianus à Conſtantio Cæſar efficitur.

Anno Domini CCC. LXI. Antonius Abbas obiit anno ætatis CV.

Anno Domini CCCLXI. Hilarius, Pictauienſis Epiſcopus, Arianorum inſtinctu à Conſtãtio in Phrygiam exiliatus, cum Clyoſimo * Mediolanenſi & Euſebio Vercellenſi, IIII. exilii anno, cùm librum de fide Conſtantio porrexiſſet, redire permiſſus eſt.

Anno Domini CCCL*XIII.* oſſa Andreæ Apoſtoli, & Lucæ Euangeliſtæ, Conſtantinopolin allata ſunt. *λείψανα Andreæ & Lucæ.*

Anno Domini CCCL*XIIII.* Conſtantius Imperator moritur, anno ætatis *XLV.*

Iulianus Apoſtata, *XXXVI.* ab Auguſto, regnauit annis II. menſibus VIII. Hic Chriſtianos perſequens, paganitatem in quantum potuit, dilatauit. Erat autem filius * Conſtantii, filii Conſtantini Magni, qui fecit Conſtantinopolin. Calliſtus, qui inter familiares Iuliani militabat, & heroico verſu eius conſcripſit hiſtoriam, ait eum à Dæmone fuiſſe vulneratum. Libanius verò, Sophiſta Syrus, inter cætera, quæ de eius vita ſcribit, in fine libri ſic ait: O Dæmonum alumne, dæmonumquè diſcipule, & dæmonum obſeruator Iuliane. Nos autem in libro vitæ S. Baſilij, Cæſarienſis Epiſcopi, legimus certum, orante & ieiunante eodem Baſilio cum populo ſuo, quibus ad Perſicum bellum pergens mala minatus eſt, iuſſu S. Dei genitricis *IVLIANVS Apoſtata Imp.* *Legenda Baſilij Epiſc.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

nitricis Mariæ per Mercurium martyrem, in eadem ciuitate quieſcentem, ipſum eſſe peremtum. Fertur autem manū ſuam ſanguine impleuiſſe, & in aërem ſparſiſſe, & ita dixiſſe: Viciſti Galilæe, viciſti. Quo defuncto, ingredientes in templum inuenerunt mulierem, à capillis ſuſpenſam, extenſas manus habentem, cuius vterum aperuerat, vt exitum belli in iecinore eius inſpiceret In qua vrbe dum eius nunciatus fuiſſet interitus, publicam cuncti habuere feſtiuitatem, communiter omnes clamantes: Maxime fatue, vbi ſunt vaticinia tua? vicit te Deus & Chriſtus eius. Fuit autem hic liberalibus diſciplinis apprimè eruditus, facundia ingenti, memoria tenaciſsima atque ampliſsima, corpore validus ſed breuis, barba prolixa, oculis diſcurrentibus, & huc atque illuc directis, audax plꝰ quàm Imperatorem deceret, cultor idolorum ſuperſtitioſus, religionis Chriſtianæ inſectator ſtudioſus.

Iuliani encomium.

Anno Domini CCCLXV. Pagani apud Sebaſtiam, Palæſtinæ vrbem, ſepulcrum B. Iohannis Baptiſtæ inuadunt, oſſa per agros ſpargunt, iterum collecta cremant, & latiꝰ diſpergunt. Sed quidam Monachi ex Ieroſolymis intermixti colligunt, prout poſſunt, & ad patrem ſuum Philippum deferunt. Iſte per Diaconum ſuum Iulianum tale munus miſit Alexandriam Athanaſio, qui paucis arbitris reliquias clauſit pariete ſubcauato.

¶ *Vide Hiſtor. Eccleſiaſt. lib.* 10. *cap.* 28. *Tripart. lib.* 6. *cap.* 15.

IOVIANVS Imp.

Anno Domini CCCLXVI. Iouinianus, XXXVII. ab Auguſto, regnauit menſibus VIII. Hic natus eſt patre Varromano. Qui cùm traheretur ad imperium, dixit, ſe nolle gentilibus imperare, cùm ipſe Chriſtianus eſſet. Qui cùm clamarent, ſe Chriſtianos eſſe, conſenſit. Synodus Antiochiæ à Meletio facta & ſuis, in qua homouſio & homuſio reiecto, medium inter hoc homoiuſion Macedonianū dogma vendicauerunt. Iouiuianus lapſu Conſtantij prædeceſſoris admonitus, honorificis litteris Athanaſium requirit, ab ipſo formam fidei, & eccleſiarum diſponendarum

Athanaſiꝰ ſanæ doctrinæ magiſter.

darum ſuſcepit modum. Sed eius læta piaquè principia mors immatura corrupit. Mortuus eſt autem VIII. menſe imperij ſui XIII. Calend. Septemb. anno vitæ ſuæ XXXIII.

Anno Domini CCCLXVII. Valentinianus, *XXXVIII.* ab Auguſto, imperium ſumpſit. Hic tempore Iuliani ſcutariorum Tribunus extitit, integra fide. Et cùm aliqua die Iulianum ſequeretur, intrantem in templum Fortunæ, & miniſtri eum ſicut alios aqua aſpergerent cauſa purgationis, vt ipſi dicebant, hic indignatus, miniſtrum templi pugno percuſsit, dicens ſe tali aqua maculari potius quàm purgari. Vnde commotus Imperator præcepit, vt vel ſacrificaret, vel militiam deſereret, & ſtatim deſeruit. Hic factus Imperator, Valentem fratrem in communionem regni recepit, & Gratianum filium ſuum Auguſtum creauit. Habuit & alium filium Valentinianum de Iuſtina, cuius pater cùm eſſet Piceni iudex temporibus Conſtantij, vidit inſomnis, quòd ex dextro femore imperialem purpuram genuiſſet, & ideo eum Conſtantius occidit. Sed Dei conſilium impediri non potuit. Nam Valentinianus Iuſtinam, filiam eius pulcerrimam, duxit, & filium Valentinum ex ea genuit. Apollinaris, Laodicenus Epiſcopus, multimoda nomine religionis ſcripta componit, qui propterea à fide deuians, hæreſin ſui nominis inſtituit. Ambroſius, præſidatum vrbis agens, mortuo Auxentio, Mediolanenſe Epiſcopo Arriano, in Epiſcopum eligitur, necdum baptizatus. Sed iubente Valentiniano baptizatus, Epiſcopus ordinatur. Tunc temporis Alani rebellauerunt Romanis. Quos cùm Romani in Mæotidas paludes propulſaſſent, Valentinianus dixit, quòd ſi quis Alanos de Mæotidis paludibus expelleret, *X.* annis absque tributo permaneret. Et hoc fecerunt quidam de Sicambria. Vnde Valentinianus appellauit eos Attica lingua Françoς id eſt feroces, duros & fortes.

VALENTINIA-I. Imp.

VALENS Imp.

Apollinaris.

Ambroſius Epiſc. Mediolan.

Alani.

Fabuloſa nominis & gentis Fracorũ origo.

Sicam-

Sicambri autem venerant de Troia poſt excidium eiꝰ, & iuxta Mæotidas paludes applicuerant, terminos ſuos vſque in Pannoniam dilatantes. Aedificauerunt autem ciuitatem Sicambriam. Poſt decennium cùm Valentinianus tributum exigeret ab eis, nuncios occiderunt. Imperator iratus miſit contra eos multitudinem Romanorum, & facta eſt pugna magna, pluribus hinc inde occiſis. Tandem Franci multitudinem Romanorum ferre non valentes fugerunt, ibiquè mortuus eſt Priamus, rex eorũ. Intrauerunt autem Germaniam ad gentem Romanis infeſtiſsimam. Primumquè manſerunt in Turingia, reges ſuos habẽtes: poſtea tranſeuntes Rhenũ, totã ferè Germaniam deuicerunt. Agrippinam verò Coloniam vocauerunt. Erat ſedes regni in Sueſſonia ciuitate, & ibi regnauit Siagrius poſt Aegydium patrem ſuum, quem Hildericus, rex Francorum, ſuperauit. Et cùm *XXIIII.* annis regnaſſet, mortuus eſt, & Clodoueus filius eius pro eo regnauit, & Siagrium interfecit, omne regnum ſuum ſibi ſubiiciens, & Romanos in Gallia exiſtentes funditus deleuit. Hic accepit filiam Helperici, fratris Gundebaudi, regis Burgundionum, puellam pulchram & Chriſtianam, nomine Godehildam. Hæc Clodoueum ſæpius ad fidem hortabatur. Is promiſit ſe futurum Chriſtianum, ſi vinceret Alemannos, contra quos bellum ſuſceperat. Et victis eis & ſubiugatis, baptizatus eſt à *B.* Remigio, Rhemorum præſule cum omni gente ſua. Mortuus eſt autem anno regni ſui *XXX.* à tranſitu S. Martini anno *CXII.*

Negatur.

¶ Aegidiꝰ iſte dux Romanus fuit. Pleniꝰ de Francorũ hiſtoria Sigebertꝰ, Trithemiꝰ & alij rerum Francicarum ſcriptores.

Anno Domini CCCLXVII. Valentinianus fratri ſuo Valenti regnum Orientis dedit.

Anno Domini CCCLXVIII. Damaſus Papa *XXXIX.* ſedit *XXIII.* annis, contra quem Vrſicinus quidam, eccleſiæ Romanæ Diaconus, ſibi ſacerdotium vſurpauit. Damaſus fecit baſilicam S. Laurentii iuxta theatrum, & aliã in Catacumbis, vbi iacuerunt corpora ſancta Apoſtolorũ Petri & Pauli.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini CCCLXIX. Lana vera pluuiæ permixta de nubibus fluxit. *Pluit lana.*

Anno Domini CCCLXX. Hilarius, Pictauienſis Epiſcopus, obiit: Poſt Auxentii ſeram mortem omnis Italia ad fidem conuertitur per B. Ambroſium.

Anno Domini CCCLXXV. Martinus Turonis Epiſcopus ordinatur.

Anno Domini CCCLXXVII. Melania, quæ & Tecla, nobiliſsima Romanorum, Ieroſolymam veniens, multis virtutibus claruit.

Anno Domini CCCLXXIX. Valentinianus * rupta vena, nuper inciſa, moritur.

* *Subita ſanguinis eruptione, qui Græcis apoplexia, vt Chronicon Hieronymi.*

Anno eodem Valens, XXXIX. ab Auguſto, frater Valentiniani, cum Gratiano & Valentiniano, fratris ſuis filiis, regnauit & mortuo fratre ſtatim ab Eudoxio, Epiſcopo Ariano, rebaptizatus eſt.

Anno Domini CCCLXXX. Valens per nigromantiam à Diabolo requiſiuit, quis poſt eum Imperator futurus eſſet. Sed Diabolus ei aliqua reſponſa dedit, & multos eum interficere fecit. Monſtrauit enim ei quatuor litteras T. E. O. D. dicens, hoc nomen poſt Valentem culmen imperij accepturum. Vnde ille multos, qui habebant huius nominis initium, interfecit. Idem Valens legem dedit, vt Monachi militarent, nolentes quoque fuſtibus iuſsit interfici. Idem etiam petentibus Gotthis, vt eis prędicatores mitteret, miſit eis Arianos doctores, ſicquè omnis gens illa facta eſt Ariana. Ipſe quoq; ab eis in prælio ſauciatus, fugit: ſed eum in caſa viliſsima, in quam fugerat, cremauerunt, anno vitæ L. regni autem XV. quorum XI. regnauit cum fratre IIII. poſt illum. Prima habitatio Gotthorum fuit in Scythia, iuxta paludem Mæotidem, ſecunda in Myſia, Tertia in Dacia, quarta iuxta mare Ponticum. Habebant autem Philoſophos Doctores,

Valentis ἀλεκτρυομάντεια.

¶ Vide C. lib. 10. tit. 31. l. 26.

Antiquiſſimæ Gotthorum ſedes.

¶ *De hoc argumento conſulendi Herodotus, Thucydides, Strabo Iorandes &c.*

& erant eruditiſsimi. Gens autem Hunnorum diu inacceſsis celata montibus, repentina rabie percita exarſit in Gotthos, eosquè ſparſim conturbatos ab antiquis ſedibus expulit. Gotthi tranſito Danubio fugientes, à Valente ſine armorum depoſitione ſuſcepti, mox per auaritiam Maximi ducis fame ad rebellandum coacti ſunt. Victoquè Valentis exercitu, per Thraciam ſe miſcentes, ſimul omnia cædibus, incendiis, rapinisquè fuderunt.

Anno Domini CCCLXXXI. Valens moritur. Priſcillianus eccleſiam maculauit. Itemquè Macedonius & Apollinaris. Sedulius Poëta clarus habetur.

GRATIANVS & VALENTINIANVS II. Impp.

Anno Domini CCCLXXXII. Gratianus, XL. ab Auguſto, cum fratre Valentiniano regnauit annis VI.

Anno Domini CCCLXXXIII. Theophilus Paſchalos circulos inchoauit.

Synodꝰ Cõſtãtinopol.

Anno Domini CCCL*XXXIIII*. Synodus CL. patrum Conſtantinopoli aduerſus Macedonium, ſub Damaſo Papa, qui *XXIII*. annis rexit Eccleſiam.

THEODOSIVS I. Imp.

Anno Domini CCCL*XXX*VI. Theodoſius à Gratiano Imperator creatus, Arcadium filium ſuum conſortem regni facit. Qui Theodoſius maximas illas Scythicas gentes, hoc eſt, Alanos, Hunnos & Gotthos magnis multisq; præliis vicit.

Maximus Tyrannus.

Anno Domini CCCL*XXX*VII. Maximus ex Britannia in Gallias veniens, regnumquè ſibi vſurpans, Gratianum apud Lugdunum occidit, & fratrem eius Valentinianum Italia expulit. Qui tamen iuſtiſsimam cum matre ſua Iuſtina pœnam luit exilij. Quæ & ipſum Ariana polluit hæreſi, & eminentiſsimam catholicæ fidei arcem, Ambroſium, perfida obſidione vexauit, nec prius quàm prolatis beatorum Geruaſij & Protaſij martyrum, Deo reuelante, reliquiis incorruptis, nefanda cæpta deſeruit.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini CCC. LXXXVIII. Theodoſius, filius Theodoſij, XLI. ab Auguſto, regnum accepit ſolus. Huius temporibus in caſtello Emaus natus eſt puer integer & perfectus, ſed ab vmbilico ſurſum diuiſus, habens II. pectora & II. capita. Vno bibente & comedente, alter abſtinuit, vno dormiente alter vigilauit. Ludebant & flebant, & ſe inuicem percutiebant. Vixerunt ferè annis duobus, & vno mortuo, alter ſuperuixit diebus IIII. Symmachus præfectus Romæ claruit in Philoſophia, ad quem ſcripſit Prudentius. *Monſtrum bicorpor.*

Anno Domini CCCLXXXIX. Theodoſius Valentinianum, Italia expulſum à Maximo, in regnum reſtituit. Ambroſius reperit reliquias ſanctorum Geruaſij & Protaſij.

Anno Domini CCCXCI. Auguſtinus ab Ambroſio baptizatur.

Anno Domini CCCXCIIII. Syricius Papa XL. ſedens annis VIII. obiit V. Calend. Decembris.

Anno Domini CCCXCV. Hieronymus librum, quem de illuſtribus viris ſcripſit, huc vſque perduxit.

Anno Domini CCCXCVI. Valentinianus occiditur.

Anno Domini CCCXCIX. Theodoſius Mediolani moritur. Auguſtinus Hipponi Epiſcopus ordinatur.

Arcadius, filius Theodoſij, XLII. ab Auguſto, cum fratre Honorio regnauit annis XIII. Hi imperium diuidunt, Arcadius orientem, Honorius obtinuit occidentem. Iohannes eremita obiit. Claudianus & Prudentius claruerunt. *ARCADIVS & HONORIVS Impp.*

Anno Domini CCCC. Media nocte Dominica S. Martinus, Turonorum Epiſcopus, migrauit ad Dominum IIII. Idus Nouembris. Et CCCCI. Ambroſius obiit.

Anno Domini CCCCII. Anaſtaſius Papa XLI. ſedit annis II. obiit V. Calend. Maii.

Anno Domini CCCCIIII. Synodus Alexandriæ fit

propter doctrinam Origenis. Archadius Iohannem Chryſoſtomum inſtincti Eudoxiæ vxoris relegauit in exilium. *Ioan. Chryſoſtomus.* Iohannes Chryſoſtomus, Conſtantinopolitanæ ſedis Epiſcopus, Græca lingua condidit multa præclara opera. Hic XIII. anno Epiſcopatus ſui diſcordia Theophili, Alexandrini Epiſcopi, oppreſſus eſt, & in exilium per Archadium innocenter retruſus.

Anno Domini *CCCC*V. Innocentius Papa XLII. ſedit annis XV. obiit IIII Idus Martij. Pelagius & Cœleſtinus hæretici ſurrexerunt, quos damnauit Innocentius Papa. Corpora ſanctorum Abacuc & Micheæ Prophetarum diuina reuelatione produntur. Gotthi Italiam, VVandadali atque Alani Gallias aggrediuntur. Innocentius Papa dedicauit eccleſiam Geruaſii & Protaſii martyrum ex deuotione teſtamenti cuiusdam illuſtris fœminæ, Veſtinæ. Pelagius Brito Dei gratiam impugnat.

Sulpitius Seuerus.

Anno Domini *CCCC*VII. Seuerus vitam S. Martini deſcribit. Iſte Seuerus presbyter, cognomento Sulpitius, de Aquitania, in ſenectute ſua à Pelagianis deceptus, & recognoſcens loquacitatis crimen, ſilentium vſque ad mortem tenuit, vt peccatum, quod loquendò contraxerat, tacendo emendaret.

Anno Domini CCCCX. Arcadius Conſtantinopoli moritur.

THEODOSIVS II. Imp.

Honorius, XLIII. ab Auguſto, poſt mortem fratris cum Theodoſio eius filio, regnauit annis XV. Temporibus Honorij & Theodoſij claruit Lucianus, vir ſanctus, cui reuelauit Deus locum ſepulcri, & reliquias ſancti Stephani protomartyris, & ſcripſit ipſam reuelationem ad omnes eccleſias Græco ſermone. Verba ſunt hæc Beati Hieronymi, cui in nulla aſſertione ſua aliquis poterit refragari. Sed ipſa reuelatio inter apocrypha computetur. Auguſtinus Afer, Hipponenſis Epiſcopus, mirus Philoſophus, fide clarus, ſcripſit quanta nec inueniri poſſunt. Tempore Ho-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

re Honorij Crocus * VVandalorum rex, cum Sueuis & Alemanis Mogontiam, Metim & Treuerim ad ſolum deiecit, cùm Græciam hi etiam antè attentaſſent. Tempore Theodoſij iunioris Attila Treuerim obtinuit.

** al. Gondigiſclus, hiſtor. miſ. Modogiſclus.*

Anno Domini CCCCXIIII. Alaricus, rex Gotthorum, Romam inuaſit, partemquè eius incendio cremauit. VIII. Calend. Septemb. Anno conditionis eius M. C. LXIIII.

Anno Domini CCCCXVIII. Corpora ſanctorum, Stephani, Gamalielis & aliorum reuelata ſunt.

Anno Domini CCCCXX. Zoſimus Papa XLIII. ſedit annum vnum. Hic conſtituit, vt Diaconus læuam tegeret.

Anno Domini CCCCXXI. Bonifacius Papa XLIIII. ſedit annis tribus, menſibus VI. Britanni, Scotorum & Pictorum infeſtationem non ferentes, Romam mittunt, & ſui ſubiectione promiſſa, contra hoſtem auxilia flagitant. Quibus ſtatim miſſa legio magnam barbarorum multitudinem ſternit, cæteros Britanniæ finibus pellit, ac domum reuerſura præcepit ſociis, ad arcendos hoſtes murum trans inſulam inter duo maria ſtatuere. Qui absquè artifice magiſtro magis ceſpite qàm lapide factus, nihil operantibus profuit. Nam mox vt diſceſſere Romani, aduectus nauibus prior hoſtis quaſi maturam ſegetem obuia quæque ſibi cedit, calcat, deuorat. Iterum potentibus auxilia Romani aduolant, & cæſum hoſtem trans maria fugant, conuinctiſquè ſibi Britannis, murum non terra vt antè puluereum, ſed ſaxo ſolidum inter ciuitates, quæ ibidem ob metum hoſtium fuerant factæ, à mari vsque ad mare collocant. Sed & in littore meridiano maris, quia inde hoſtis timebatur, turres per interualla ad proſpectum maris ſtatuunt. Sic valedicunt ſociis, tã quam vltrà non reuerſuri. Oroſius presbiter claruit, Hiſpanus vir eloquens, & hiſtoriarum conditor. Scripſit in VII. libris ferè totius orbis calamitates & inſidias. Hic ab Au-

Scoti & Picti vexant Britaniam.

¶ Vide Hiſtor miſc. lib. 14.

¶ Idẽ tradit Sigebertus ad ann. 423, Polydorus Virgil. hiſtor. Angl. lib. 3. Nam Romani ſcriptores variant.

Oroſius.

ab Auguſtino ad B. Hieronymum pro diſcenda ratione miſſus, reliquias B. Stephani Protomartyris, tunc nuper inuentas, rediens primus intulit occidenti.

Anno Domini CCCCXXII. Sanctus Hieronymus obiit anno vitæ XCI. II. Calend. Octob.

Anno Domini CCCCXXIIII. Honorius Conſtantium conſortem regni fecit apud Rauennam.

Anno Domini CCCCXXV. Cœleſtinus Papa XLV. ſedit annis ferè octo, & VIII. Calend. Aprilis obiit. Hic conſtituit Sanctus cantari.

Anno Domini CCCCXXVI. Honorius Romæ moritur.

VALENTINIANVS III. Imp.

Theodoſius Arcadii filius, XLIIII. ab Auguſto, ſolus obtinuit imperium. Antea regnauerat cum patruo annis XV. & poſtea XXVI. qui fuerunt XLI. Hic Valentinianum, amitæ ſuæ Placidiæ filium, Cæſarem facit apud Rauennam, & Placidia mater eius Auguſta nuncupatur. Hieronymus: Sub iſto Theodoſio claruit Paſchaſius, Sicilien: Epiſcopus, vnam Paſchalem epiſtolam ad Leonem Papam ſcribens, in qua ſic refert: eſt inquit, poſſeſsio, quæ appellatur Mentinas, in montib. arduis denſiſsimisquè conſtituta. Illic parua, & vili opere conſtructa eſt ecclesia, in cuius baptiſterio nocte ſacroſancta Paſchali baptizandi hora, cùm nullus canalis ſit vel fiſtula, nec aqua omnino vicina, fons ex ſe repletur, paucisquè qui affuerant conſecratis, cùm deductorium nullum ſit, vt venerat aqua deſcendit, & ex ſe. Neſtorius Epiſcopus eccleſiam maculauit, quem Cœleſtinus Papa damnauit. Effera gens VVandalorum, Alanorum & Gotthorum, ab Hiſpaniis ad Africam tranſiens, omnia ferro, flamma, rapinis ſimul & Ariana impietate fœdauit. Sed B. Auguſtinus, Hipponenſis Epiſcopus, & omnium doctor eximius eccleſiarum, ne ciuitatis ſuæ ruinam videret, tertio obſidionis eius

Baptiſterÿ aqua miraculoſa.

Auguſtini Epiſc. mors

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

eius menſe migrauit ad Dominum V. Calend. Septembris, anno ætatis LXXVI. clericatus vel Epiſcopatus XL. B. Seruatius floruit. Attila, rex Hunnorum, Thraciam & Illyricum deuaſtauit. Eo tempore VVandali capta Carthagine, Siciliam, quoque deleuerunt. Cuius captiuitatis Paſchaſius, Lilybitanus Epiſcopus, in epiſtola, quam de ratione Paſchali Papæ Leoni ſcripſit, meminit. Ad Scothos in Chriſtum credentes ordinatus à Papa Cœleſtino Palladius primus Epiſcopus mittitur, anno Theodoſii VIII.

Seruatius.

Palladius.

Recedente à Britannia Romano exercitu, cognita Scoti & Picti reditus denegatione, redeunt ipſi, & totam ab Aquilone inſulam pro indigenis murotenus capeſſunt. Nec mora cæſis, captis, fugatis cuſtodibus muri, & ipſo interrupto etiam, intra illum crudelis prædo gaſſatur. Mittitur epiſtola lacrymis ærumnisquè referta ad Romanæ poteſtatis virum, *XXIII.* Theodoſii principis anno, petens auxilium, nec impetrat. In terra fames dira ac famoſiſsima profugos infeſtat, qua coacti quidam hoſtibus dedere manus. Alii de montibus, ſpeluncis ac ſaltibus ſtrenuè repugnabant, ac ſtrages hoſtibus dabant. Reuertuntur Scoti domum, poſt non multum tempus reuerſuri. Picti extremam iuſulæ partem tum primùm & deinceps inhabitatim detinent. Famem præfatam magna frugum opulentia, opulentiam luxuria & negligentia, negligentiam lues acerrima, & acrior mox hoſtium nouorum, id eſt, Anglorum plaga ſecuta eſt. Quos illi vnanimi conſilio cum rege ſuo Vertigerno, quaſi defenſores patriæ ad ſe inuitandos elegerunt, ſed exceptos mox impugnatores atque expugnatores ſenſerunt.

Iterata Scotorum & Pictorũ in Britaniam irruptio.

κλῆμαξ

Angli de auxiliariis hoſtes

¶ *Accidit id ſcilicet notorio plurimarum gentium exemplo: & conuenit de equo & ceruo Apologus apud Horatium.*

Anno

Anno Domini CCCCXXXI. Clodius, Faramundi filius, regnauit in Francia annis XI.

Anno Domini *CCCCXXXI*. Ioannes Caſsianus collationes patrum ſcribit.

*A*nno Domini *CCCCXXXIIII*. Sixtus Papa XLVI. ſedit annis VIII. Hic fecit baſilicam S. Mariæ matris Domini, quæ ab antiquis Liberi cognominabatur. Hic obiit V. Calend. Aprilis.

Synodus Epheſina.

*A*nno Domini *CCCCXXXV*. Synodus III. vniuerſalis *CCC*. Epiſcoporum congregatur in Epheſo contra Neſtorium.

*A*nno Domini *CCCCX*L. Valentinianus filiam Theodoſij in matrimonium accepit.

Terræmotus Conſtātinopol.

¶ Vide Hiſtor. miſc. lib. 14.

*A*nno Domini *CCCCX*LI. Terræmotus maximi facti ſunt Conſtantinopoli per IIII. menſes, ita vt populus extra ciuitatem cum Proclo Epiſcopo letanias cantaret. Quadam ergò die populo attentius Kyrie eleyſon clamāte, circa horam tertiam omnibus videntibus quidam adoleſcentulus in aërem ſubleuatus hanc vocem audiuit: Dic Epiſcopo & populo letanias facere, & ſic dicere: Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus & immortalis miſerere noſtri, nihil aliud apponendo. Quod cùm facerent, terræmotus ceſſauit, & Pulcheria, Soror Theodoſii, vnà cum fratre ſuper hoc miraculo valdè mirata, ſanxit per totum orbem taliter decantari. Roma etiam his temporibus multo terræmotu in ædificiis pluribus eſt concuſſa, Iulianus Pelagianiſta hæreticus à Sixto Papa damnatur.

¶ Proſper Aquitan. refert ad ann. 442.

Anno Domini *CCCCX*LII. Leo Papa XLVII. ſedit annis XVI. & IIII. Calend. Iulii obiit.

*A*nno Domini *CCCCX*LVI. B. Brictius obiit.

*A*nno Domini *CCCC*XLVII. Euſtochius Brictio ſuccedit.

Attila parricida.

*A*nno Domini *CCCC*XLIX. Bleda, Hunorum rex, fraude Attilæ fratris percutitur.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini CCCCLIII. Theodoricus naſcitur. Theodoſius iunior, orientis Imperator, obiit anno imperii *X*LI. apud Conſtantinopolin. Erat autem ſapiens, patiens & clemens, ita vt reos mortis vſque ad portam ſequens reuocaret. Fuit tamen mobilis quaſi ventus.

¶ Conſulēda Hiſtor. miſcell. in fine lib. 14.

Martianus, XLV. ab *A*uguſto, orientis Imperator efficitur. Nam Pulcheria, ſoror Theodoſij, mortuo fratre Martianum, in pudicitia conuerſantem, ſenem & idoneũ virum ſic alloquitur: Quoniam Imperator mortuus eſt, & ego te elegi ex omni Senatu, da mihi verbum, quòd virginitatem meam, quam Deo, voui, cuſtodias, pronuncio te Imperatorem. Quod illo pollicente, ipſa accerſito Patriarcha Anatolio, pronunciauit eum Imperatorem. Regnauit autem cum Valentiniano annis VII. Aëtius Attilam regem ſuperauit.

MARTIANVS Imp.

Anno Domini CCCCLV. Synodus IIII. DC. XXX. Epiſcoporum in Chalcedone ſub Leone Papa contra Eutychen. Genſericus, rex VVandalorum, deſpoliauit Romam, cui ſe Paulinus pro filio viduæ donauit in ſeruum. Gens Anglorum ſiue Saxonum Britanniam tribus longis nauibus aduehitur. Quibus dum iter proſperatum domi fama referret, mittitur exercitus fortior, qui iunctus prioribus primò hoſtes, quos petebat, abegit, deinde in in ſocios arma vertens, totam propè inſulam ab orientatali eius plaga vſque ad occidentalem igne vel enſe ſubegit, confiсta occaſione, quòd pro ſe militantibus Britones minus ſufficienter ſtipendia darent. Iohannes Baptiſta caput ſuum duobus Monachis orientalibus, qui ab oratione venerant Ieroſolymam, iuxta Herodis quondam regis habitaculum reuelat. Quod deinceps Edeſſam, Meſopotamiæ vrbem, perlatum & digno honore cultum eſt. Hæreſis Pelagiana Britannorum turbat fidem. Qui à Gallicanis Epiſcopis auxilium quærentes, Germanum, Altiſiodorenſis

Synodus Chalcedonenſis.

Anglorum in Britania primordia.

ἀποκάλυψισ *monaſtica.*

Germanus

P

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

& Lupus Epiſcopi Gallicani. dorenſis Eccleſiæ Epiſcopum,& Lupum Trecaſenum,æquè Apoſtolicæ gratiæ antiſtitem, fidei defenſores accipiunt. Confirmant Antiſtites fidem verbo veritatis ſimul & miraculorum ſignis. Sed & bellum Saxonum Pictorumquè aduerſus Britannos,eo tempore iunctis viribus ſuſceptũ, diuina virtute retundunt, cùm Germanus ipſe dux belli *Victoria miraculoſa* factus non tubæ clangore, ſed clamore Alleluia totius exercitus voce ad ſydera leuata, hoſtes in fugam vertit immanes. Qui deinceps ad Rauennam perueniens,& ſumma reuerentia à Valentiniano & Placidia ſuſceptus, migrauit ad Chriſtum. Corpus honorifico agmine comitantibus virtutum operibus Altiſiodorum defertur.

Cædes Aëtij. Anno Domini CCCCLVI. Aëtius Patricius, magna occidentalis reipub. ſalus, & regi quondam Attilæ terror,à Valentiniano occiditur, cum quo Heſperium cecidit regnum,neq; hactenus valuit releuari.

Anno Domini *CCCCLVII.* Valentinianus ab amicis Aëtii occiditur.

Anno Domini *CCCC*LVIII. Hilarius Papa XLVIII. ſedit annis VII. obiit IIII. Idus Decembris. Per hunc ſcripſit Victorius Paſchalem cyclum DXXXII. annorum.

Anno Domini CCCCLIX. Martianus, orientis Imperator, moritur.

LEO Imp. Leo Beſsita,X*LVI*. ab Auguſto, ab *A*natolio Patriarcha coronatur in oriente, & regnauit annis XVII. Hic fi- *Maiorianꝰ* lium ſuum Leonem ſocium ſibi fecit in regno. Maiorianꝰ occidentale tenuit imperium apud Rauennam. Leo Imperator pacem faciens cum Oſtrogothis, quibus tunc *Theodoricus Veronenſis.* VValemir præerat,fratis eius Thiethmari filium, Theodoricum, quem de Verona nuncupant, iam VIII. annos habentem obſidem accepit. Sub Leone autem Anthemius & Olybrius Romæ regnauerunt. Hæreſis *Acephali.* Acephalorum orta eſt,qui reſpuerunt Chalcedonenſe conſilium. Leo pro tomo Chalcedonenſe per vniuerſum orbem ſin-

gulis

gulis Orthodoxorum Epiſcopis ſingulas conſonanteſq; miſit epiſtolas, quid de eodē tomo ſentirent, reſcibi ſibi poſtulans. Quorum adeò conſonantia de vera Chriſti incarnatione ſuſcepit omnium ſcripta, ac ſi vno tempore vnoque dictante fuiſſent vniuerſa conſcripta Theodorus, Epiſcopus ciuitatis, qua à Cyro, Perſarum rege condita, Cyri nomen habuit, ſcribit de vera incarnatione Domini aduerſus Eutychem & Dioſcorum, Alexandriæ Epiſcopū, qui humanam in Chriſto carnem negant. Scribit & hiſtoriam eccleſiaſticam à fine Euſebii vſque ad ſuum tempus, id eſt vſque ad imperium Leonis huius, ſub quo & mortuus eſt. Leo moriens Leonem nepotem ſuum ex Ariadne filia, Zenonis filium, Imperatorem conſtituit, qui manu ſua patrem coronans, mortuus eſt. Primo anno Leonis ſenioris corpus S. Anaſtaſiæ delatum eſt à Syrmio in templum ei9 in porticibus Domnini. *Theodorus Epiſc.*

Anno Domini CCCCLXV. Simplicius Papa XLIX. ſedit annis XII. obiit VI. Non. Martii.

Anno Domini CCCCLXVII. Pictor quidam cum depingere præſumpſiſſet Saluatorem ad ſimilitudinem Iouis, arefacta eſt manus eius, quem pœnitentem ſanauit Gennadius Epiſcopus. *Impia pictura pœna*

Anno Domini CCCCLXVIII. Translatus eſt apud Alexandrinam Eliſæus Propheta in monaſterium Pauli leproſi, qui leproſum ſanauit, & leproſum fecit, & in domum leproſi translatus eſt.

Anno Domini CCCCLXXV. Leo ſenior obiit, & iunior paucis regnauit.

Zenon, genere Iſaurus, XLVII. ab Auguſto, regnauit in oriente annis XVII. Nepote in occidente tenente imperium, quem Oreſtes Patricius perturbans, Auguſtulum filium ſuum Imperatorem fecit, & cum rege VVandalorum Geiſerico fœdus ſtatuit. Interea Odoacar, genere *ZENO Imp.* *Auguſtul9* *Odoacer Rugus.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Rugus, de Pannonia venit in Italiam, quem metuens Oreſtes, ſe in Papia incluſit. Sed Odoacar eam expugnans, Oreſtem trucidauit, & barbari continuò totam ſibi Italiã ſubdiderunt, & Auguſtulus territus imperialem depoſuit maieſtatem, cùm vix XI· menſibus imperaſſet. Sic Auguſtalis ſublimitas, quæ DCCIX. * anno ab vrbe condita cœpit ab Auguſto, in hoc Auguſtulo periit, anno ab vrbe condita M CC. XXVIII. Igitur deiecto Auguſtulo, Odoacar vrbem ingreſſus, totius Italiæ obtinuit principatum, & hoc per XIIII. annos donec Theodoricus, quem de Verona dicunt, rex Oſtrogotthorum, permittente Auguſto, Italiam poſſeſſurus intrauit.

Auguſti nomen Imperio Rom. fatale.

Anno Domini CCCCLXXVII. Felix Papa L. ſedit añis VIII.

Anno Domini CCCC. LXXVIII. Odoacar Italiam intrauit.

Anno Domini CCCCLXXIX. Corpus Barnabæ Apoſtoli, & Euangelium S. Matthæi, ſtylo ipſius ſcriptum, inuentum eſt.

Anno Domini CCCC. LXXXIIII. Clodoueus Hilderici filius, regnauit in Francia annis XXX. Hunc B. Remigius baptizauit.

Anno Domini CCCCLXXXV. Gelaſius Papa LI. ſedit annis III. menſibus VIII. Obiit autem *XIII.* Calend. Decembris. Hic damnauit Acacium & complices eius. Saxones Galliam vaſtabant, & Britanniam Romanis abſtulerunt. Concilia Galliæ & Burgundiæ Cæſarius Arelatenſis inſtituit, & Auitus Viennenſis.

Saxones.

Anno Domini CCCC. LXXXVI. Honoric9 rex VVandalorum, filius Genſerici amarus in Africa, exulatis diffugatisq; plusquàm CCCXXXIIII. Epiſcopis Catholicis, eccleſias eorum clauſit, plebem variis affecit ſuppliciis, & quidem innumeris manus abſcindens, linguas quoq; præcidit

Honorici R. ſæuitia.

cidit

cidit, nec tamen loquelam catholicæ profeſsionis eripere potuit. Horum B. Gregorius meminit in libro dialogorum. Britanni, duce Ambroſio Aureliano, viro modeſto, qui ſolus fortè Romanæ gentis Saxonum cædi ſuperfuerat, occiſis in eadem parentibus, purpura indutis, victricem eorum gentem prouocantes ad prælium, vincunt. Ex eo tempore nunc hi nunc illi palmam habuere, donec aduena potentior tota per longum potiretur inſula.

Ambroſius, dux Britanorum, Victorioſus.

Anno Domini CCCCXC Anaſtaſius Papa LII. ſedit ann. I. menſes X.

Anno Domini CCCCXCII. Anaſtaſius, XLVIII. ab Auguſto, regnauit XXVIII. annis. Theodoricus verò cum Gotthis Romano præſedit imperio. Hic Arianus, ille Eutychianus hæreticus. His temporibus quidam Romani Symmachum, quidam Laurentium in Romanum Pontificem elegerunt. Pro qua cauſa multa homicidia facta per III. annos. donec Theodoricus Romam veniens, licèt Arianus eſſet, habita Synodo, Symmachum confirmauit, Laurentium verò in Nucerina ciuitate fecit Epiſcopum, & quia quieſcere noluit, à Symmacho depoſitus, Dalmatiam in exilium mittitur. Symmachus Papa LII. ſedit annis XIIII. Beatus Fulgentius, Epiſcopus, claruit. Ipſis diebus quidam Olympius, Arianus, dum in balneo quædam indigna & blaſphema loqueretur de S. Trinitate, ſubitò igneus gladius de cœlo venit, eumquè percuſsit. Deuterius, Arianorum Epiſcopus, dum Byzantii quendam, nomine Barbam, baptizaret ſic: baptizo te, Barbas, in nomine Patris per Filium in Spiritu ſancto, ſubitò aqua, in qua baptizare debuit, nuſquam comparuit. Et Barbas ad eccleſiam catholicam confugiens, ſe baptizari impetrauit. Tunc etiam duo Ariani * Epiſcopi venerunt ad Alamundarum, Sarracenorum regem, baptizatum, ſuadentes ei, vt ſuæ ſectæ conſentiret. Ille memorabiliter eos redarguit huiuſcemodi fabula. Ait enim: Hodiè litte-

ANASTASIVS Imp.

Schiſma Papale.

Blaſphemus diuinitus punitus.

Prodigium baptiſmi Ariani.

** Eutychiani.*

Alamundarus Sarracenus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

litteras accepi, quod Michaël archangelus mortuus eſt. Illis autem dicentibus, hoc impoſsibile eſſe, Rex ait. Et quo modo Chriſtus crucifixus eſt, ſi naturarum non eſt duarum? Vnde cum confuſione receſſerunt Epiſcopi.

Anno Domini CCCCXCIII. prima erat Indictio.

¶ *De indictionibus vide Methodum noſtram legendi Hiſtoriam.*

Anno Domini CCCCXCV. Theodoricus Odoacarum occidit, & regnum occidentis *XXXI*. ann. tenuit.

Anno Domini *CCCCXCVIII*. Traſemundus, VVandalorum rex, catholicas eccleſias clauſit & CCXX. Epiſcopos in exilium miſit. Symmachus Papa inter multa eccleſiarum opera, quæ vel à fundamentis creauit, vel priſca renouauit, ad B. Petrum & B. Paulum & B. Laurentium pauperibus habitacula conſtruxit, & omni anno per Africam vel Sardiniam Epiſcopis, qui in exilio erant, pecunias & veſtes miniſtrabat.

Symmachus Papa ἐλεήμων.

Anno Domini D. III. Boëthius Conſul Romæ plurima ingenij ſui monumenta ſcribendo reliquit.

Anno Domini D. V. Theodoricus Romam venit & multa ædificia conſtruxit.

Anno Domini D. VI. Hormiſda Papa LIIII. ſedit annis IX. obiit VIII. Idus Auguſti.

Anno Domini D. XIII. Clodoueus, Rex Franciæ, obijt, cuius filius Lotharius poſt eum regnauit annis LI.

Lotharius rex Francorum.

Anno Domini D. XV. Iohannes Papa LV. ſedit annis duobus.

Anno Domini D. XVI. Theodoricus Amalaſuuindam filiam ſuam dedit Eutharico.

Anno Domini D. XVIII. Felix Papa LVI. ſedit annis II. menſibus VIII. obiit XI. Calend. Ian. Anaſtaſius Imperator, qui hæreſi fauens Eutychetis catholicos inſecutus eſt, diuino fulmine perijt.

Anno Domini D. XIX. Iuſtinus, vir catholicus, XLIX. ab Auguſto, regnauit VIII. annis.

IVSTINVS I. Imp.

Anno Domini D. XXII. Bonifacius Papa LVII. ſedit. ann. II.

Anno

Anno Domini D. XXIIII. Iohannes, qui & Mercuri9, Papa LVIII. ſedit annis II. obiit V. Calend. Iunij.

Anno Domini D. *XXV.* Iuſtinus Imperator præcepit eccleſias à catholicis Epiſcopis conſecrari. Vnde Theodoricus, rex Arianus, Iohannem Papam miſit ad ipſum, vt eccleſias hæreticis redderet, alioquin ipſe totum Italiæ populum gladio feriret. Qui veniens Conſtantinopolin, cùm veniſſet ad portam auream cæcum illuminauit. Interea Theodoricus Symmachum Patricium & Boëtium Senatorem gladio peremit, & Papam redeuntẽ fame extinxit, inuidia ductus, quia Iuſtinus eum honorificè ſuſcepiſſet. Vnde vindicta Dei *XCIX.* dehinc die ſubitanea morte interiit, eiquè Athalaricus ſucceſsit in regnum. *¶ Vide Hiſtor. miſc. lib. 15.*

Anno Domini D. *XXVI.* Iuſtinus Iuſtinianum, filium ſororis ſuæ, conſortem regni & ſucceſſorem faciens obiit. *Agapetus* Papa *LIX* ſedit annis *X.* obiit V. Calend. Maij. Hildericus, VVandalorum rex, Epiſcopos ab exilio reuerti, & eccleſias inſtaurare præcepit, poſt annos *LXXIIII.* hæreticæ profanationis. Sigiſmundus, rex Burgundionum, à Francis martyrio coronatur. Concilium Toletanum. *IVSTINIANVS Imp.*

Anno Domini D. *XXVII.* Iuſtinianus, *L.* ab *Auguſto*, regnauit annis *XXXVIII.* Hic ſtatum reipub. reparauit. Herulorum regem, Getem, baptizatum Conſtantinopoli de fonte leuauit. Regem quoquè Hunnorum, ✻ qui iuxta Boſporum manebant, venientem ad ſe baptizari iuſsit, & cum donis remiſit, ad Romanas res cuſtodiendas, & Boſporum ciuitatem, quæ ideo ſic dicitur, quia Romanis boues pro pecunia per annos ſingulos transmiſerunt. In *Antiochia* cùm eſſet terræmotus maximus, Euphraſi9 Epiſcopus obrut9 eſt, & omnis domus & eccleſia cecidit, & pulchritudo ciuitatis exterminata eſt. Nec *Getes, rex Herulorũ. ✻ nomine Gordã, & Hiſtor. miſc. Nugatur. ¶ Hiſtor. miſcell. lib. 15.*

facta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

facta eſt diuinitus talis vltio in alia ciuitate. Interea Papa Agapetus Conſtantinopolin veniens ad Imperatorem rogatu Theodati, regis Gotthorum, cui Imperator offenſus fuerat, quia Amalaſvvindam, quæ eum regem fecerat, occidit, reperit eum in Eutychetis hæreſin corruiſſe. Sed tandem ad fidei regulam reuocauit. Anthemium, etiam Conſtantinopolitanum Epiſcopum, hæreticum mitti fecit in exilium, & non multo pòſt ibidem defunctus eſt. Belizarius patricius, à Iuſtiniano in Africã miſſus, VVandalorum gentem deleuit. Carthago quoquè anno exceſsionis ſuæ CVI. recepta eſt, pulſis deuictiſquè VVandalis, & Gelimero rege eorum capto, & Conſtantinopolin miſso. Parthi quoquè longè latèq; Romanum imperium vaſtabant. Franci etiam vaſtatis Thuringis, in terram eorum Saxones poſuerunt. Iiſdem temporibus S. pater Benedictus in monte Caſsino doctrinis & miraculis claruit. Quo cùm primo tenderet, tres corui, quos nutriebat, volando eum ſecuti ſunt, & cùm veniret ad biuium, duo Angeli viam ei in ſpecie iuuenum oſtenderunt. In ipſo autẽ loco quidam Dei ſeruus habitabat, cui vox de cœlo dixit. *His tu parce locis, alter amicus adeſt.* Et B. Benedictus venit in ſummitatem montis, & ibidem facto monaſterio habitauit.

Agapeti Papæ legatio Conſtantinopol.

Beliſarius a

Saxonum in Thuringia primordia.

Benedictus Abbas.

a ¶ *De huius origine Germanica Ioann. Leunclaius procem. in Zoſimum, & pag. 195. in margine Procopij. Encomiũ eius habet Suidas* Βελισάριος.

Anno Domini D. *XXVIII.* terræmotus magnus Antiochiæ factus eſt. Dictum igitur eſt cuidam viro Dei, vt diceret omnibus, quòd ſcriberent in ſuperliminaribus ſuis: Chriſtus nobiſcum eſt, ſtate. Hoc facto, ſtetit plaga.

¶ *Hiſtor. miſc. lib. 16*

Anno Domini D. *XXIX.* Iuſtinianus ſententiam dedit, ne militarent hæretici vel pagani.

Anno Domini D. *XXXII.* Cyclus finitus eſt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini D. XXXII. Dionyſius, Abbas Roman9 Paſchales cyclos inchoauit. Ab hoc anno, qui eſt annus Diocletiani CC. LXVIII. Poſt conſulatum Lampadij & Oreſtis, quo anno Codex Iuſtiniani orbi promulgatus eſt, Victor quoque, Capuanus Epiſcopus, librum de Paſcha ſcribens, Victorij arguit errores. Plurimi in computo ſtuduerunt, ne Paſcha ſub errore celebraretur. Iulius biſextum adinuenit, vir peritus aſtrorum, ſicut in Lucano * de eo legitur: *Media inter prælia ſemper Stellarum cœliq́ plagis ſuperisq́ vacaui.* Sed quamuis hoc pro inani gloria fecit, prout creditur, tamen in hoc ſtudio Computum magnificè emendauit. Nam ſi biſſextum Eccleſia non ſeruaret, infra DCC. XXXVI. annos dies natiuitatis Domini in diem S. Iohannis Baptiſtæ laberetur. Et biſſextum generant illæ VI. horæ, quæ ſingulis annis vltra CCC. LXV. dies ſuperſunt, de quibus IIII. anno conficitur vnus dies. Sol n. ſingulis annis percurrit totum Zodiacum id eſt CCC. LXV. gradus, & inde generatur biſſextus. Præterea Sol ſingulis annis, dum luſtrauerit prædictos grad9, & quartam partem vnius gradus annuatim adiicit percurrendo centeſimam & viceſimam partem vnius grad9. Et hæc particula nunquam fuit ab initio mundi in calculatione annorum vel temporum obſeruata, Vnde factum eſt, vt dies, qui in primo anno creationis mundi breuiſsimus erat illo tempore, quo nunc habemus VIII. Idus Februarij, nunc ſcilicet anno Domini M. CC. LVI. breuiſsimus fit XVII. Calend. Ianuarij. Dies autem Natiuitatis Chriſti, eo naſcente erat in prolongatione per *XXXIX.* annos. Hodiè autem id eſt M. CC. LVI. anno gratiæ LIII. dies pleni à mundi principio intrauerunt, & calculationem iſtam in XVIII. Cal. Ianuarij perduxerunt. Sicq; dies ille, qui nunc eſt in prolongatione, id eſt XI. ante Natiuitatem Domini, habet L*XXXXV.* annos conſumptos, XXV. inconſumptos. Illis conſumtis, iterum incipit dies proximus prolongari. Nam C. X*X*. annis ſemper vnum

Cycli Paſchales.

lib. 10.

De anno biſſexrili commentatio.

Quo tempore auctor vixerit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

diem deducunt, ita quòd per *XXI.* millia annorum, ſi mundus tam diu ſubſiſteret, vbi nunc eſt dies longiſsimus, fieret tunc breuiſsimus, & è conuerſo. Si verò ſaltus Lunæ non ſeruaretur in ducentis LXXXV. annis, plenilunium eſſet, vbi primilunium legeretur, & econuerſo. Prouenit autem ex eo ſaltus Lunæ, quòd in qualibet lunatione incircuitione, qua Luna Zodiacum peruolat, tantum ſupereſt, quòd expletis *XIX.* annis vnius diei curſus in Luna ſuperfluit, & hic *XIX.* anno adiicitur, & pro *XXIX.* *XXX.* computatur menſe Iulio. Supereſt autem cuilibet lunationi hoc, ſcilicet *IIII.* momenta vna vncia & vna atomus. Et ex horum collectione per *XIX.* annos conficitur dies vnus.

Anno Domini D. *XXXIIII.* Iuſtinianus ad pſallendum Eccleſiæ tradidit iſtud: Vnigenitus filius & verbum Dei.

Anno Domini D. *XXXVI.* Syluerius Papa ſexageſimus ſedit annis *II.* Obiit XII. Calend. Iulij.

Anno Domini D*XXXVII.* Theodoricus, filius Clodouei, frater Lotharij, obiit anno regni ſui viceſimo tertio.

Theodora Aug: ſæuit in Vigiliũ.

Anno Domini D. XXXVIII. Vigilius Papa LXI. ſedit annis XIV. Hic pro eo, quòd nollet Anthemium hæreticum reuocare in communionem, ab Auguſta Theodora iuſſus teneri, ductus eſt in Græciam, vbi per biennium de Anthemio interpellatus, & alapis cæſus, in cuſtodiam miſſus eſt, ibiq; afflictus multo tempore.

Hypapãte.

Anno Domini D. XLI. Hypapante Domini ſumpſit initium apud Byzantium.

Andreas circulator

Anno Domini D. XLIII. terræmotus magnus fuit in vniuerſo mundo. Eodem anno quidam Italus, Andreas,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

per villas diſcurrens cum cane rufo & cæco, ſtetit in medio populi, & aſtantes poſuerunt in terram annulos aureos, ferreos, argenteos, quos ille cooperuit, & ad eius præceptum canis ſingula tulit, & vnicuiquè, quod poſuerat, dedit. Similiter diuerſorum Imperatorum numiſmata iuſſus ſecundum nomina porrigebat. Interrogatus oſtendebat fornicarios, adulteros, auaros, magnanimos, deuirginatas mulieres, & quicquid aliquis de ſingulis requirebat. Vnde dicebant quidam, quòd Spiritum Pythonis haberet. ¶ Vide Hiſtor. miſc. lib. 16.

Anno Domini D. XLIIII. Corpus S. Antonij Monachi, diuina reuelatione repertum, Alexandriam defertur, & in eccleſia B. Iohannis Baptiſtæ humatur. λείψανα Antonij Abbatis.

Anno Domini D. XLVI. Arator ſubdiaconus librum ſuum coram Vigilo Papa legit. Romæ Caſsiodorus floruit, & Fortunatus, Poëta metricus, & apud Conſtantinopolin Priſcianus Cæſarienſis profundum Grammaticæ inquiſiuit, & Iuliano conſuli librum ſuum de arte Grammatica compoſitum obtulit. Priſcianus Grāmatic9

Anno Domini D. XLVII. Synodus quinta vniuerſalis in Conſtantinopoli, ſub Vigilio Papa contra Theodorum & omnes hæreticos.

Anno Domini D. XLIX. facta ſunt S. Apoſtolorum in Conſtantinopoli encænia Idib. Iulij, & recondita ſunt lipſana Andreæ & Lucæ & Timothei, & tranſiit Menas Epiſcopus cum ſanctis lipſanis, ſedens in carruca Imperatoris aurea & gemmata, tenens tres thecas Apoſtolorum in genibus ſuis, & ſic celebrauit encænia. Encænia Conſtantinopol.

Anno Domini D. LII. Pelagius Papa LXII. ſedit annis XII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Cometa. Anno Domini D. LV. apparuit ignis in cœlo quaſi ſpecies lanceæ.

Anno Domini D. LXIIII. Iohannes Papa *LXIII.* ſedit annis *XIII.*

IVSTINVS II. Imp. Anno Domini D. *LXVI.* Iuſtinus, Iuſtiniani nepos, LII. ab Auguſto, monarchiam accepit *XI.* annis, coronatus ab Eutychio Patriarcha. Hic primò pius & orthodoxus, poſtea cecidit in multa vitia. Fecit autem Tiberium, Comitem excubitorum, Cæſarem. Armenij fidem ſuſcipiunt.

Anno Domiui D LXVII. Narſes patricius, qui Totilam, regem Gotthorum, in Italia ſuperauit & occidit, per inuidiã Romanorũ, pro q̃b9 multa contra Gotthos laborauit, accuſatus apud Iuſtinum, & coniugem eius Sophiã, quòd ſeruitio premeret Italiam, receſsit Neapolin Campaniæ, & ſcripſit genti Longobardorum, vt venirent & *Longobardi in Italiã exciti.* poſsiderent Italiam. Longobardi ergo petentes Italiam, de Pannonia egreſsi ſunt duce Narſete Eunucho, contra quem Romani ſic ſcripſerunt Iuſtino & Sophiæ, vxori ei9: Melius eſſet nobis, ſeruire Gotthis quàm Græcis, tibi Narſes caſtratus imperat, & nos ſeruitio premit: Aut libera nos de manu eius, aut certè ciuitatem & nos trademus. Vnde Auguſtus Longinum præfectum miſit in Italiam contra Narſetem. Sophia quoq; Auguſta ſic ſcripſit Romanis: Ponam illum caſtratum in gynæceo, vt perpenſam filet lanam cum puellis. Ad hæc Narſes reſpondit: Talem eidem ordiar telam, quòd quàm diu vixerit illa Sophia nequeat deponere eam. Et ſtatim tranſtulit ſe Neapolin, & miſsis legatis ad Longobardos (erant n. in Pannonia) eos in Italiam introduxit.

Anno Domini D. *LXX.* Longobardi Mediolanum intrauerunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini D. *LXXV*. Iohannes, Romanæ eccleſiæ Pontifex, eccleſiam Apoſtolorum Philippi & Iacobi, quã prædeceſſor eius Pelagius cœperat, fecit & dedicauit. ¶ Iuſtinus Imperator obiit, & dicunt, quòd in hæreſin Pelagianam inciderit, & cum amentia vitam finierit.

Anno Domini D. L*XXVII*. Tiberius Conſtantinus, LIII. ab Auguſto, regnauit annis VII. Hic plurima pauperibus erogauit, & theſaurum infinitum inuenit ſub pauimento palatij, & in domo Narſetis. Hoc tempore B. Gregorius, tunc archidiaconus, miſſus eſt Conſtantinopolin à Pelagio Papa, & rogatu Leandri, Hiſpanienſis Epiſcopi, & aliorum fratrum, moralia Iob ſcripſit, & Eutychium, eiusdem vrbis Epiſcopum, præſente Tiberio in fide reſurrectionis erraſſe conuicit, ita vt ipſe Auguſtus librum eius, quem de reſurrectione ſcripſit, ſuis quoquè catholicis allegationibus deſtruens, deliberaret flammis cremari debuiſſe. Docebat enim idem Eutychius, corpꝰ noſtrum in illa reſurrectionis gloria impalpabile, & ventis aëreque ſubtilius eſſe futurum, contra illud Dominicum: Palpate & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere.

TIBERIVS Conſtantinus Imp.

Gregorius Magnus.

Anno Domini D. *LXXVII*. Benedictus Papa. *LXIIII*. ſedit annis *IIII*.

Anno Domini D. L*XXXI*. Pelagius Papa L*XV*. ſedit annis *X*. Gens Longobardorum, comitante fame & mortalitate, omnem inuadit Italiam, ipſamq; Romanam vaſtatrix obſidet vrbem, quibus tempore illo rex præerat Albuinus.

Alboinus, rex Lõgobard.

Anno Domini D. L*XXXIIII*. Tiberius Conſtantinus obiit.

Mauricius, LIIII. ab Auguſto, primus ex genere Græcorum (erat enim Cappadox) regnauit annis *XXI*.

MAVRICIVS Imp.

Anno Domini D. *XCI*. Gregorius primus, Papa L*XVI*. ſedit annis *XIII*. Hic filium Mauricij Imperatoris de fonte leua

te leuauerat antè, poſtea tamen ipſe Pontifici fuit infeſtiſsimus, quia eum pro auaritia & rapacitate corripuit. Factum eſt diluuium magnum in finibus Venetiæ, Liguriæ & Italiæ, & peſtis inguinaria. Pro quibus Gregorius adhuc Leuita letanias inſtituit, quæ vocantur maiores, Anno Mauritij IX.

Cataclyſmus & peſtis.

Anno Domini D. XCVI. Gregorius miſit Auguſtinum predicare Anglis.

¶ Hiſtor. miſcell. lib. 17.

Anno Domini DCI. Vir quidam monachico indutus habitu, ſpatam dextera tenens, à foro vsquè ad æneam gladiatoris ſtatuam diſcurrens, Imperatorem gladio moriturum omnibus pronunciauit, Vnde compunctus, ſe à tyrannide cohercuit, & ad omnes Eccleſias dona transmittens ſupplicauit, vt hîc non in futuro Deus eum punire dignaretur. Hirmingildus, * Leuildi, Gotthorum regis, filius, ob fidei catholicæ confeſsionem inexpugnabilem à patre Ariano regni priuatus inſulis, & in carcerem ac vincula proiectus, ad extremum nocte S. Dominicæ reſurrectionis ſecuri in capite percuſſus, regnum cœleſte pro terreno rex & martyr intrauit. Cuius frater Richardus mox vt regnum poſt patrem accepit, omnem Gotthorum, cui præerat, gentem, inſtante Leandro, Hiſpalenſi Epiſcopo, qui & Hirmingildum docuerat, catholicam conuertit ad fidem.

** aliis eſt Leonogildus, rex VVeſtgotthorum in Hiſpania.*

Richardus rex.

Anno Domini DC. III. Gregorius, Romanæ eccleſiæ Pontifex, & doctor eximius, Synodum Epiſcoporũ *XXIIII.* ad corpus B. Apoſtoli Petri congregans, de neceſſariis Eccleſiæ decernit. Idem miſsis in Britanniam Auguſtino, Mellito, Iohanne & aliis, Anglos ad Chriſtum conuertit. Et quidem † Edelberectus mox ad Chriſti gratiam conuerſus cum gente Cantuariorum, cui præerat, proximis prouinciis etiam Epiſcopum, doctorem ſuum Auguſtinum,

Anglorum Chriſtianiſmus.

† al. Edelbertus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

nũ, & ſed cæteros Antiſtites epiſcopali ſede donauit. Porrò gentes Anglorum ab Aquilone Humbri fluminis ſub regibus Elle & Edifrido ſitæ, necdum verbum vitæ audierant. Gregorius XVIII. anno Mauritii, indictione IIII. ſcribens Auguſtino, Lundoniæ, Cantuarienſi quoque & Eboraci Epiſcopis, accepto à ſede Apoſtolica pallio, Metropolitanos eſſe debere decernit. Tunica Domini, ſuper quam milites ſortes dederunt, in Iapha non procul ab Ieruſalem in arca marmorea reperitur, quam Gregorius, Antiochenus Epiſcopus, & Thomas Hieroſolymitanus, & Iohannes Conſtantinopolitanus cum aliis Epiſcopis, facto triduano ieiunio, ordine pedeſtri Ieroſolymam in ipſa arca producentes, in eccleſiam, vbi crux Domini adoratur, perduxerunt. Mauritius pœnas ſcelerum ſuorum in hac vita, vt ipſe orauerat, perſoluens, à Phoca turpiter decollatur. Et hoc ei antea in ſomnis fuerat reuelatum. Quidam tamen aiunt, quòd eo occiſo lac cum ſanguine effluxerit, vnde plurimi lamentabantur.

Tunica Chriſti inuenta.

Vide Cedrenũ, Hiſtor. miſc. & alios.

Anno Domini DC. IIII. Phocas, LV. ab Auguſto, regnauit annis VIII. Huius anno ſecundo B. Gregorius migrauit ad Dominum.

PHOCAS Imp.

Anno Domini DC. VI. Longobardi deſtruxerunt monaſterium B. Benedicti in monte Caſsino. Sabinianus Papa LXVII. ſedit anno I. menſib. V.

Anno Domini DC. VII. Bonifacius Papa LXVIII. ſedit annnm I. meſes VIII. Quo rogante, Phocas fecit Romam matrem Eccleſiarum: quia eccleſia Conſtantinopolitana primam ſe omnium eccleſiarum ſcribebat.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini DC. *IX*. Bonifacius Papa *LXIX.* ſedit annis VI. menſibus VIII. Cuius rogatu Phocas dedit Pantheon Eccleſiæ. Perſæ aduerſus rempublicam grauiſsima bella congerentes, multas Romanorum prouincias, & ipſam Hieroſolymam aufferunt, & deſtruentes eccleſias, ſancta quoque prophanantes, inter ornamenta locorum vel ſanctorum vel communium, quæ abſtulerunt, etiã vexillum S. crucis abducunt.

Pantheon.

Bellũ Perſicum.

Anno Domini DC. *XI.* Phocas occiditur à vulgo, & in igne apud Taurum crematur. Nam cùm multa homicidia perpetraſſet, Priſcus patricius, gener eius, ſcripſit Heraclio, patricio & prætori Africæ, vt filium ſuum Heraclium mitteret contra Phocam. Venit, impugnauit & vicit.

Interitus Phocæ.

Heraclius LVI. ab Auguſto, regnauit annis *XXVII.* *

HERACLIVS Imp.

Anno Domini DC. *XV.* Anaſtaſius Perſa Monachus factus eſt, qui natus in Perſide, magicas à patre puer artes diſcebat. Sed à captiuis Chriſtianis Chriſti nomen accepit, & in eum mox animo toto conuerſus, relicta Perſide, Chalcedone Hierapoliq; Chriſtum quærens, deinde Ieroſolymam petit. Vbi accepta gratia baptiſmatis, quarto ab eodem vrbe milliario monaſterium Abbatis Anaſtaſij intrauit. Ibi VII. annis regulariter viuens, dum Cæſaream Paleſtinæ oratoris gratia veniſſet, captus à Perſis, & multa diu verbera inter carceres & vincula, Marzabana iudice, perpeſſus, tandem mittitur in Perſidem ad regem eorum Coſdroëm. A quo tertio per interualla tẽporis verberatus, ad extremum vna ſuſpenſus manu per tres horas diei, ſic decollatus cum aliis *LXX.* martyrium compleuit. Mox tunica eius indutus quidam dæmoniacus, curatus eſt. Interea ſuperueniens cum exercitu Heraclius princeps, ſuperatis Perſis, Chriſtianos, qui erant captiui, reduxit gaudentes. Reliquiæ B. martyris Anaſtaſij pri-

Anaſtaſii Perſæ Chriſtianiſmꝰ.

Captiuitas & martyrium.

ſij primo in monaſterium ſuum, deinde Romam aduectæ, venerantur in monaſterio B. Pauli, quod dicitur ad aquas ſalinas.

Anno Domini DC. XVI. Deus dedit Papa LXX. ſedit annis VII.

Anno Domini DC. XVII. Eduinus rex fit Anglorum. *Eduinus, rex Northumbr.*

Anno Domini DC. XXI. Anaſtaſius Monachus paſſus eſt.

Anno Domini DC. XXIII. Bonifacius Papa LXXI. ſedit annis X.

Anno Domini DC. XXVI. Muchamad princeps Arabum habebatur. Hic erat pſeudopropheta maximus, oriundus ex ſtirpe Iſmaëlis, filii Abrahæ. Qui cùm eſſet orphanus & inops, decepit quandam mulierem ditiſſimam, nomine Eadigam. Erat enim epilepticus. Vnde cùm mulier turbaretur, finxit & dixit, ſe illa hora viſionem Gabrielis Archangeli contemplari, & hoc per ſuos complices mulieri & aliis intimauit. Et venit fama hæc ad viros, & primò ad † Hebuber, quem & ſucceſſorem dimiſit, relinquens ei partem hæreſis & hæredis. *Mahometes Sarracenus Pſeudopropheta.* *† aliis Ebubezer.*

Anno Domini DC. XXVIII. Honorius Papa LXXII. ſedit annis X. menſibus XI. Eduinus, rex Anglorum in Britannia tranſumbranæ gentis ad Aquilonem, prædicante Paulino Epiſcopo, quem miſerat de Cantia venerabilis Archiepiſcopus Iuſtus, verbum ſalutis cum ſua gente ſuſcepit, anno regni ſui XI aduentus autem Anglorum in in Britanniam anno C. LXXX. eiquè Paulino ſedem epiſcopatis Eboraci donauit. Profectò Regi in auſpicium venturæ fidei, & regni cœleſtis, poteſtas quoque terreni creuerat regni, ita vt vniuerſos Britanniæ fines, quod nemo Anglorum ante eum, quos vel ipſorum vel Britonum gentes habitabant, ſub ditione acciperet. Eo tempore exortum apud Scotos in obſeruatione Paſchæ errorem Quartadecimanorum Honorius Papa per epiſtolam redarguit. *Eduini R. Chriſtianiſmus.* *ἀμοιβὴ pietatis.* *Quartadecimani.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

darguit. Sed & Iohannes, qui ſucceſſori eius Seuerino ſucceſsit, cùm adhuc eſſet electus in pontificatum, pro eodem Paſcha eis ſimul & pro Pelagiana hæreſi, quæ apud eos reuiuiſcebat, ſcripſit.

Heraclij victoria Perſica.

Anno Domini DC. XXVIII. Heraclius Imperator ſuperatis Perſis, & interfecto rege eorum Coſdroë, crucem Dominicam, quam illo abſtulit, Conſtantinopolin reuexit, & anno ſequenti Ieroſolymam reduxit. Columbanus & Furſæus in Gallia prædicauerunt. Iſidorus Epiſcopus in Hiſpania claruit, doctor eximius, cum Eugenio & aliis. Columbanus, relictis in Alemania diſcipulis, receſſit in Italiam.

Furſæus *Iſidorus Epiſc.*

Dagobertus rex Francorũ.

Anno Domini DC. XXXI. Lotharius, Helperici filius, obiit anno regni ſui XLIIII. relicto filio Daguberto.

Heraclij Imp. mors.

Anno Domini DC. *XXXVIII.* Seuerinus Papa L*XXIII.* ſedit annum I. menſes II. Heraclius hydropicus obiit. Ipſe autem aliquando à Sergio Patriarcha, & quodam Anaſtaſio, & aliis hæreticis circumuentus, in Eutychianam inciderat hæreſin, & Mathematicus factus, vidit imperium ſuum à circumciſis gentibus eſſe vaſtandum. Vnde à Daguberto, rege Francorum, omnes Iudæos regni illius baptizari impetrauit, & idem ipſe fecit. Poſtea Agareni, gens circumciſa, fines & prouincias Heraclij vaſtant, & CL. millia militum eius interficiunt. Vnde Heraclius portas Caſpias, quas Alexander Macedo ſuper mare Caſpium fecerat, aperuit, & M. CL. millia auro armata cum aliarum prouinciarum militibus contra Sarracenos miſit. Et cùm craſtino pugnaturi eſſent, Angelus Dei percuſsit ipſa nocte LII. millia de exercitu Heraclii. Vnde ipſe correptus eſt, & factus hydropicus, mortuus eſt.

Ineluctabile fatum. *Nugatur.*

CONSTANTINVS Imp.

Anno Domini DC. *XXXIX.* Conſtantinus, filius Heraclj, LVII. ab Auguſto, imperium ſumpſit. Qui cùm regnaſſet menſibus *IIII.* à nouerca ſua, Martina, & Pyrrho Patriarcha impotionatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini DC. XL. Heracleonas, filius Heraclij, LVIII. ab Auguſto, occiſo per venenum fratre ſuo Conſtantino, cum matre ſua Martina regnauit annis duobus. Iohannes Papa LXXIIII. ſedit annis duobus, menſibus *IX.* diebus XVIII. Cyrus Alexandriæ, Sergius & Pyrrhus regiæ vrbis Epiſcopi, Acephalorum hæreſin inſtaurantes, vnam operationem in Chriſto diuinitatis, & humanitatis vnam voluntatem dogmatizant. E quibus Pyrrhus ſub Theodoro Papa Romam veniens ex Africa, ficta, vt pôſt apparuit, pœnitentia obtulit eidem Papæ, præſente cuncto Clero & populo, libellum cum ſua ſubſcriptione, in quo condonarentur omnia, quæ à ſe vel à deceſſoribus ſuis ſcripta vel acta ſunt aduerſus catholicam fidem. Vnde & benignè ſuſceptus eſt ab eo, quaſi regiæ ciuitatis pontifex. Sed quia reuerſus domum repetiit & errorem domeſticum, memoratus Papa Theodorus aduocatis cũctis ſacerdotibus & clero in eccleſiam, B. Petri, Apoſtorum principis, condemnauit eum ſub vinculo anathematis.

HERACLEONAS Imp. — *Acephali.* — *Pyrrhus patriarcha, hypocrita,*

Anno Domini DC. XLI. Heracleonas turpiter deiicitur cum matre. Tamen ſecundum Bedam Heracleonas fratri Conſtantino anteponitur.

Beda σφάλμα.

Anno Domini DC. XLII. Conſtans, filius Conſtantini, qui & Conſtantinus, ſecundum Bedam, LIX. ab Auguſto, regnauit annis XXVIII. Huius temporibus, B. Gertrudis obiit. Theodorus Papa LXXIIII. ſedit annis VII.

CONSTANS Im. — *S. Gertrudis,*

Anno Domini DC. XLIX. Martinus Papa *LXXV.* ſedit annis decem.

Anno Domini DC. *L*VIII. Martinus Papa apud Cherſonam obiit IIII. Idus Nouembris.

Anno Domini DC. *L*IX. Eugenius Papa LXXVI. ſedit annis II. menſibus IX.

Anno Domini DC. LXII. Vitalianus Papa *LXXVII.* ſedit annis *IX.* menſibus VI. Pyrrhi ſucceſſor, Paulus, non

Paulus patriarcha, tyrannus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tantum veſana doctrina, ſicut deceſſores eius, ſed aperta perſecutione catholicos cruciat, Apocriſiarios S. eccleſiæ Romanæ, qui ad eius correctionem miſsi fuerant, partim carceribus, partim exiliis, partim verberibus afficiens. Sed & altare eorum, in domo Placidiæ ſacratum in venerabili oraculo, ſubuertens diripuit, prohibens eos ibidem Miſſas celebrare. Vnde ipſe, ſicut prædeceſſores eius, ab Apoſtolica ſede iuſta depoſitionis vltione damnatus eſt. A quo etiam Conſtans Imperator deceptus, ſicut Heraclius, auus eius, à Sergio eiusdem regiæ ciuitatis Epiſcopo, expoſuit typum aduerſus catholicam fidem, nec vnam nec duas voluntates aut operationes in Chriſto definiens eſſe confitendas, quaſi nihil velle vel operari credendus ſit. Vnde Martinus Papa, congregata Romæ Synodo CV. Epiſcoporum, damnauit ſub anathemate præfatos Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum hæreticos.

Synodus Rom.

Et poſthac miſſus ab Imperatore Theodorus Exarchus, tulit Martinum Papam de eccleſia Conſtantina, & perduxit Conſtantinopolin. Qui poſt hæc relegatus Cherſonam, ibidem vitam finiuit, multis in eodem loco virtutum ſignis vsquè hodiè refulgens. Facta eſt hæc præfata Synodus anno imperij Conſtantis *IX.* menſe Nouemb. indictione VIII. Sarraceni à Perſis depulſi à ſedibus ſuis, imperium Romanum vaſtare cœperant. Oſvvald rex martyrio coronatur à paganis. In Gallia verò Dagubertus claruit, & Arnulfus, Epiſcopus Metenſis, à quo natus eſt * Anchiſes, pater Pippini, regis Francorum. Conſtantinus Princeps cum Vitaliano Papa, nuper ordinato, miſit B. Petro Apoſtolo Euangelia aurea, gemmis albis miræ magnitudinis ornata. Ipſe poſt aliquot annos veniens Romam, obtulit ſuper altare illius pallium auro textile, toto exercitu cum cereis eccleſiam intrante.

Oſuualdus, rex Northumb. martyr.

** infrà Angiſus.*

Conſtantis religioſa munificentia.

Sequẽte anno facta eſt eclipſis ſolis, * quam noſtra ætas meminit, quaſi *X.* hora diei V. Non. Maii. Theodorus Archiepiſc. & Adrianus Abbas, virquè doctiſsimus, à Vitaliano

** Verba ſcriptoris eius temporis, quæ noſter auctor ſequitur.*

miſsi in Britanniam, plurimas eccleſias Anglorum doctrinæ eccleſiaſticæ fruge fæcundarunt.

Anno Domini DC. LXIX. Conſtans, qui & Conſtantinus, poſt plurimas & inauditas depredationes in prouinciis factas, à quodam Andrea occiſus in balneo periit. Quo ſepulto, Mitium quendam Armenium ſpecioſum vi ſuſceperunt in imperium, qui LX. ab Auguſto regnauit. Conſtantinus autem filius Conſtantis, audiens de patris obitu, nauigio Siciliam intrauit, & Mitium interfecit, & Conſtantinopolin rediens, Romanis cum Tiberio & Heraclio fratribus ſuis imperauit.

Nex in balneo. Mitius Tyrannus.

Anno Domini DC. LXX. Conſtantinus filius Conſtantis, LXI. ab Auguſto, regnauit cum fratribus Heraclio & & Tiberio annis XVII. Huius temporibus S. Lambertus in Traiectenſi Epiſcopatu ſucceſsit Theodardo.

CONSTANTINVS Pogonatus Imp. Lampertus, Epiſc. Traiect.

Anno Domini DC. LXXII. Adeodatus Papa LXXVIII. ſedit annis IIII.

Anno Domini DC. LXXVI. Domnus Papa LXXIX. ſedit anno I. menſib. V.

Anno Domini DC. LXXVIII. Agatho, Papa LXXX. ſedit annis V. menſibus VI. Sarraceni Siciliam inuadunt, & prȩda nimia ſecum ablata, mox Alexandriam redeunt.

Anno Domini DC. LXXXI. Agatho Papa ex rogatu Conſtantini, Heraclij & Tiberii, principum piiſsimorum, miſit in regiam vrbem legatos ſuos in quibus erat Iohannes, Romanæ eccleſiæ tunc Diaconus, non longe pòſt Epiſcopus, pro adunatione facienda ſanctarum eccleſiarū. Qui benigniſsimè ſuſcepti à reuerendiſsimo fidei catholicæ defenſore Conſtantino, iuſsi ſunt, remiſsis diſputationibus Philoſophicis, pacifico colloquio de fide vera perquirere, datis eis de bibliotheca Conſtantinopolitana cunctis antiquorum patrum, quos petebant, libellis.

Synodus VI. Conſtantinopol.

O pium Imperatoris pij inſtitutum.

 Aflue-

Affuerunt autem & Epiſcopi C *L*. præſidente Gregorio, Patriarcha regiæ vrbis, & Antiochiæ Macario, & conuicti ſunt, qui vnam voluntatem & operationem aſtruebant in Chriſto, falſaſſe patrum catholicorum dicta perplurima. Finito autem conflictu Gregorius correctus eſt, Macarius verò cum ſuis ſequacibus ſimul & prædeceſſoribus, Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo & Petro anathematizatus, & in locum eius Theophanius Abbas de Sicilia, Antiochiæ Epiſcopus, factus. Tantaquè gratia legatos catholicæ pacis comitata eſt, vt Iohannes, Portuenſis Epiſcopus, qui erat vnus ex ipſis, Dominica octauarum Paſchæ miſſas publicas in ecceleſia S. Sophiæ coram Principe & Patriarchia latinè celebraret. Hæc eſt ſexta Synodus vniuerſalis, Conſtantinopoli celebrata, & Græco ſermone conſcripta temporibus Papæ *A*gathonis, exequente ac præſidente piiſsimo principe Conſtantino, ſimulquè legatis *A*poſtolicæ ſedis, & Epiſcopis C *L*. reſidentibus. In hac ergo damnatis hæreticis, tantæ aranearum telæ in medio populi ceciderunt, vt ſordes hæreticas omnes expulſas intelligerent. Prima vniuerſalis Synod9 in Nicęa congregata eſt contra *A*rium. *CCCXVIII*. patrũ, temporibus Iulii Papæ ſub Conſtantino principe. Secunda in Conſtantinopoli *CL*. patrum contra Macedonium & Eudoxium, temporibus Damaſi Papæ & Gratiani principis, quando Nectari9 eidem vrbi eſt ordinatus Epiſcopus. Tertia in Epheſo *CC*. patrum contra Neſtorium, auguſtæ vrbis Epiſcopum, ſub Theodoſio Magno Principe & Papa Cæleſtino. Quarta in Chalcedone patrum DC. *XXX*. ſub *L*eone Papa, temporibus Martiani principis contra Eutychen, nefandiſsimorum præſulem Manichæorum. Quinta item in Conſtantinopoli, temporibus Vigilii Papæ, ſub Iuſtiniano principe contra Theodorum & omnes hæreticos. Sexta hæc, de qua in præſenti diximus.

Oſtentum. *1. Oecumenicæ Synodi.* ¶ *Vide Glycam pag.* 378. & *ſeq.* 2. 3. 4. 5. 6.

*A*nno Domini DC. *LXXXIII*. *L*eo Papa *LXXXI*. ſedit anno I. menſibus *X*.

Anno

Anno Domini DC. *LXXXV.* Benedictus Papa *LXXXII.* ſedit menſibus V. obiit Non. Maii.

Anno Domini DC. *LXXXVI.* Conſtantinus Imperator obiit. Iohannes, Papa *LXXXIII.* ſedit anno vno. Conon Papa *LXXXIIII.* ſedit annis duobus menſibus *XI.* à quo S. Kilianus pontificalem accepit poteſtatem. Cononi ſucceſsit Sergius. Apud Gallias in Francia ſub nomine MAIORIS DOMVS principatum gerebat Angiſus, filius Arnulſi, viri præpotentis, & Deo dilecti, qui poſtea facta eſt Metenſium Epiſcopus. *S. Kilianus* *Angiſus, Maior Domus.*

Anno Domini DC. *LXXXVII.* Iuſtinianus, Conſtantini filius, *LXII.* ab Auguſto, regnauit annis *X.* *IVSTINIANVS II. Imp.*

Anno Domini DC. *LXXXVIII.* S. Kilianus paſſus eſt.

Anno Domini DC. *LXXXIX.* Pippinus, filius Angiſi maior regnauit in Francia *XXVII.* annis.

Anno Domini DC. *XC.* Sergius * ſedit annis *XVI.* mẽſibus VIII. & V. Idus Septemb. obiit. Hic conſtituit Agnus Dei cantari.

* *Mirum, cur numeri ſeriem in hoc Papa præterierit.*

Anno Domini DC. *XCII.* Clodoueus filius Tirici, fratris Daguberti, regnare cœpit.

Anno Domini DC. XCIIII. S. Remaclus obiit.

Anno Domini DC. XCV. VVillibrordus, qui & Clemens, à Sergio Papa ordinatur Epiſcopus ad prædicandum Friſonibus. *VVilbrodus, Epiſc. Friſiorum.*

Anno Domini DC. *XCVI.* Iuſtinianꝰ ob culpã perfidiæ regni gloria priuatus, exul in Pontum ſecedit, cogente Leontio, qui & naſum ei abſcidit, & pro eo regnauit.

Anno Domini DC. XCVII. Leo, qui & Leontiꝰ, *LXIIII.* ab Auguſto, regnauit annis tribus. Sergius Papa in ſacrario B. Petri capſam argenteam cum magna portione Dominicæ crucis inuenit, quæ omni anno in die exaltationis S. crucis ab omni populo ſalutatur. Reuerendiſſimæ eccleſiæ Lindisfarnenſis in Britannia ex anachorita *Leontius Imp.*

Anti-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Cudbertus Episc- Antiſtes, Cudbertus, totam ab infantia vſque ſenium vitam miraculorum ſignis inclytam duxit. Cuius dum XI. annos maneret corpus humatum, incorruptum poſt hæc quaſi eadem hora defuncti ſimul cum veſte, qua tegebatur, inuentum eſt.

Tiberius Abſimarus Imp. Anno Domini DCC. Tiberius, qui & Abſimarus, LXIIII ab Auguſto, deiecto Leone, cui & naſum præſcidit, regnauit VII. annis.

Synod⁹ Aquileienſis. Anno Domini DCCIII. Synodus Aquileiæ facta, ob imperitiam fidei quintum vniuerſale concilium ſuſcipere diffidit, donec ſalutaribus B. Papæ Sergii monitis inſtructa, & ipſa huic cum cæteris Chriſti eccleſiis conſentit.

Giſulfus, dux Longobardorũ. Anno Domini DCCVI. Iohannes Papa LXXXV. ſedit annis tribus. Giſulfus, Dux gentis Longobardorum, Beneuentum & Campaniam igne, gladio & captiuitate vaſtauit. Cumquè non eſſet, qui eius impetui reſiſteret, Iohannes Papa miſsis ad eum ſacerdotibus, ac donariis perplurimis, vniuerſos redemit captiuos, atquè hoſtes domum redire fecit.

IVSTINIANVS II. redux. Anno Domini DCCVII. Iuſtinianus, filius Conſtantini, à Leone expulſus, & naſo truncatus, ſecundo regnauit annis VI. Hic auxilio Trebellis, regis Bulgarorum, regnum recipiens, occidit eos, qui ſe expulerant, patricios, & Leonem, qui locum eius occupauerat, nec non & Tiberium, ſucceſſorem eius, qui eum de regno eiectum toto, quo ipſe regnabat, tempore in eadem ciuitate in cuſtodia tenuerat.

Anno Domini DCCIX. Iohannes Papa LXXVI. ſedit annis tribus. Hic inter multa operum illuſtrium fecit oratorium S. Dei genitricis opere pulcherrimo intra eccleſiam B. Petri Apoſtoli. * Heribertus, rex Longobardorum, multas curtes, & patrimonia Alpium Cocciarum, quæ quondam ad ius pertinebant Apoſtolicæ ſedis, ſed à Longobardis multo tempore fuerant ablata, reſtituit iuri

** al. Aribertus.*

Poſſeßiones Eccleſiæ Rom. reddita.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

iuri eiusdem ſedis, & hanc donationem aureis conſcriptam litteris Romam direxit.

Anno Domini DCCX. Dagubertus iunior regnare cœpit.

Anno Domini DCCXI. Siſinnius, Papa LXXXVII. ſedit dies XX. Conſtantinus Papa LXXXVIII. ſedit VI. annis. Iuſtinianus Callinicum Patriarcham, erutis oculis, miſit Romam, & dedit epiſcopatum Cyro, qui erat Abbas in Ponto, qui eum exulem alebat. Hic etiam Conſtantinum Papam ad ſe venire iubens, honorificè ſuſcepit, ac remiſit, ita vt eum die Dominico Miſſas ſibi facere iubens, communionem de manu eius acciperet, quem proſtratus in terra, pro ſuis peccatis intercedere rogans, cuncta Eccleſiæ priuilegia renouauit. Qui cùm exercitum mitteret in Pontum, multum prohibente Papa, ad comprehendendum Philippicum, quem ibi relegauerat, conuerſus omnis exercitus ad partem Philippici, fecit eum ibidem Imperatorem. Reuerſuſquè cum eo Conſtantinopolin, pugnauit contra Iuſtinianum ad 12. ab vrbe milliarum, & victo atq; occiſo Iuſtiniano, regnum ſuſcepit Philippicus.

Iuſtiniani geſta.

Anno Domini DCCXII. Iuſtinianus occiditur.

Cædes.

Philippicus LXVI. ab Auguſto, regnauit anno vno, menſibus ſex. Hic eiecit Cyrum de Pontificatu, eumquè ad gubernandum Abbatis iure monaſterium ſuum in Pōtum redire præcepit, & Iohannem quendam hæreticum fecit Epiſcopum: Erat enim & ipſe hæreticus. Idem Conſtantino Papæ miſit litteras praui dogmatis, quas ille cum Apoſtolicæ ſedis conſilio reſpuit. Et huius rei cauſa fecit picturas in porticu Sancti Petri, quæ acta ſex ſanctarum Synodorum vniuerſalium continerent. Nam & huiuſmodi picturas cùm haberentur in vrbe regia, Philippicus iuſſerat auferri, hortatu cuiuſdam Monachi incluſi, ſcilicet hæretici, qui ei prædixerat, Imperatorem ſe futurū. Statuitquè populus Romanus, ne hæretici Imperatoris

PHILIPPICVS Imp.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

nomen, aut chartas, aut figuram ſolidi ſuſciperent. Vnde nec eius effigies in Eccleſia introducta eſt, nec mors ad Miſſarum ſolennia prolata.

** qui & Artemius.* *ANASTASIVS Imp.*

Anno Domini DCCXIIII. Anaſtaſius, * LXVII. ab Auguſto, regnauit annis tribus. Hic Philippicum captũ oculis priuauit, nec occidit. Idem Conſtantino Papæ Romam per Scholaſticum patricium, & Exarchum Italiæ, litteras direxit, quibus ſe fautorem catholicæ fidei, & ſancti VI. concilii prædicatorem eſſe docuit. Dagubertus rex Francorum obiit.

** ſocero.* *Carolus Fortis, vulgò Martellus.* ** fortè Romania.*

Anno Domini DCCXV. Pippinus ſenior, Maior domus, obiit. Cui Karolus ſucceſsit. Horum tempore occiſus eſt beatus Lambertus, ſub Hilderico rege, à Diodone, * genero Karoli, qui cognominabatur Fortis. Habuit enim idem Diodones filiam nomine Alhadis, quam relicta legitima ſuperduxit Karolus. Quod dum deteſtaretur beatus Lambertus, occiſus eſt à Diodone, Pippino, patre Karoli, vt aiunt, conſentiente. In * Romano autem apud Conſtantinopolin adhuc Imperatores erant, ſed ipſi inteſtinis & intrinſecis bellis penè annullati, parum valebant. Karolus verò regnum Francorum adminiſtrauit XXVII. annis.

Luitbrandus, rex Lõgobardorũ. *Herecbertus Anglus.*

Gregorius Papa LXXXIX. ſedit annis X. Idib. Febr. obiit. Hic Sanctum Bonifacium ordinauit Epiſcopum. Luitbrandus, rex Lõgobardorum, donationem patrimonii Alpium Cocciarum, quam Heribertus rex fecerat, & ille repetierat, admonitione venerabilis Papæ Gregorii cõfirmauit. Herecbertus, vir ſanctus de gente Anglorum, & ſacerdotium monachica vita, & pro cœleſti patria peregrinus exornans, plurimas Scoticæ gentis prouincias ad canonicam Paſchalis temporis obſeruantiam, à qua diutius aberrauerat, pia prædicatione conuertit, anno Domini DCCXVI.

Anno

Anno Domini DCC. XVII. Theodoſius LXVIII. ab Auguſto, regnauit anno vno. Hic à militibus in Imperatorem electus, Anaſtaſium apud Nicæam ciuitatem graui prælio vicit, datoquè ſibi ſacramento, Clericum fieri ac presbyterum fecit ordinari. Ipſe verò vt regnum accepit, cùm eſſet Catholicus, mox in regia vrbe imaginem illam venerandam, in qua ſanctæ ſynodi erant depictæ, à Philippico deiectam, priſtino in loco erexit. Tiberis fluuius alueum ſuum egreſſus multa Romanæ fecit exitia ciuitati, ita vt in via Latina ad vnam & ſemis ſtaturam excreſceret, atque à porta Sancti Petri vſquè ad pontem oliuum aquæ ſe diſcedentes coniungerent. Manſit autem diebus VII. donec agentibus letanias crebrasq; ciuibus, VIII. demum die reuertitur. His temporibus multi Anglorũ gẽtis, nobiles & ignobiles, viri & feminæ, Duces & priuati, diuini amoris inſtinctu de Britania Romã venire conſueuerant. Inter quos etiam reuerendiſsimus Abbas Celfridus annos natus LXXIIII. cùm eſſet presbyter ãnos XLVII. Abbas autem annos XXXV. vbi Lingonis peruenit, ibi defunctus, atquè in eccleſia Beatorum geminorum martyrum ſepultus eſt. Qui inter alia donaria, quæ afferre diſpoſuerat, miſit eccleſiæ ſancti Petri Pandectem, à beato Hieronymo in Latinum ex Hebræo vel Græco fonte tranſlatum.

THEODOSIVS Imp.

Cataclyſmus Tiberis.

Anglorum religioſa peregrinatio.

Anno Domini DCC. XVIII. *Leo*, Prætor Orientalium, LXIX. ab Auguſto, regnauit annis XXIIII. Huic Theodoſius commiſit imperium, & Clericus factus vixit in pace. *LEO Imp.*

Anno Domini DCC. XXVIII. Gregorius III. Papa, XC. à Petro, ſedit annis VIII. obiit IIII. Kalend. Decembris. Hic appoſuit in canone: Nec non & illorum, quorum hodie ſolennis in conſpectu g. t. c. triumphus. Sarraceni cum immenſo exercitu Conſtantinopolin venientes, triennio ciuitatem obſident, donec ciuibus multa in-

Sarracenorũ clades.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſtantia ad Deum clamantibus, plurimi eorum fame, frigore, peſtilentia perirent, ac ſic pertæſi obſidionis abſcederent. Qui inde regreſsi Bulgarorum gentem, quæ eſt ſupra Danubium, bello aggrediuntur, & ab hac quoque victi refugiunt, ac naues repetunt ſuas. Quib⁹ cùm altum mare peterent, ingruente ſubita tempeſtate, plurimi etiã, merſis ſiue confractis per æquora nauibus, ſunt necati. Luitbrandus audiens, quòd Sarraceni depopulata Sardinia, etiam loca fædarent illa, vbi oſſa ſancti Auguſtini Epiſcopi propter vaſtationem barbarorum olim tranſlata, & honorificè fuerunt condita, miſit, & dato magno precio, accepit, & tranſtulit ea Ticinum, ibiquè cum debito tanto patri honore recondidit.

λείψανα Auguſtini Epiſc.

Anno Domini DCC. XXXI. Germanus Patriarcha propter impietatem Leonis, quam etiam ſummo Pontifici nunciauit, Patriarchatum deſeruit, functus ſacerdotio annis XIIII. menſibus V. In cuius locum Leo Anaſtaſium quendam, ſibi conſentientem, conſtituit. Sed Gregorius Papa hunc anathematizauit, & Leone redarguto, totam Italiam ab ei⁹ imperio cedere fecit. Beda Venerabilis, Anglorum presbyter, obiit.

Papa auctor defectionis ab Imperatore

Anno Domini DCC. *XXXIII.* Karolus, Maior domus, Freſiam vaſtat.

Anno Domini DCC. *XXXV.* Zacharias Papa *XCI.* ſedit annis *XVIII.*

Anno Domini DCC. *XXXVII.* Theodoricus, rex Francorum, obiit.

Anno Domini DCC. *XXXIX.* Sarraceni ceperunt Arelatum. Karolus autem miſit ad Luitprandum, regem *L*ongobardorum, pro auxilio, quo veniente, fugerunt Sarraceni.

Sarracenorũ in Galliam irruptio.

Anno Domini DCC. X*L*. Karolus Saxoniam intrat.

Anno Domini DCC. XLI. *L*eo Imperator impius obiit.

Con-

CONSTANTINVS Copronymus Imp.

Conſtantinus, filius Leonis, *LXX.* ab Auguſto, regnauit annis *XXXIIII.* menſibus duobus, diebus *XXVII.* Hic peſsimus erat, & omnibus vitiis deditus. Perſecutor erat Cleri non minus quàm Diocletianus, & alii tyranni. Huius anno I. Karolus, Pippini filius, Maior domus in regno Francorum, obiit, tribus filiis relictis, Karolomanno, Pippino & Gryphone. Sed Grypho minor natu, inſtinctu matris Svvanehildis, ad ſpem totius regni aſpirauit, ita vt fratribus bellum indiceret, & Laudunum occuparet. Quem fratres ibidem obſident, & in deditionem accipiunt.

Caroli Martelli mors & liberi.

Pipinus & Carolomanus herciſcunt paternas prouincias.

Anno Domini DCC. XLIII Pippinus & Karolomannus principatu potiuntur. Karolomannus Auſtriam, Alemanniam, Turingiam, Pippinus Burgundiam, Neuſtriam & Prouinciam obtinuit, & Karolomannus in annum VI. Pippinus in *XI.* principabatur. Neuſtria pars eſt Galliæ Celticæ, illa ſcilicet, quæ Sequanæ Ligerique interiacet.

Theodoricus Saxonum Dynaſta.

Anno Domini DCC. XLIIII. Karolomanus in Saxoniã profectus, Theodoricum Saxonem, illius loci primarium, in deditionem accepit.

Anno Domini DCC. XLV Karolomannus & Pippinus Theodoricum Saxonem ceperunt. Vuldenſe monaſteriũ fundatum eſt. *Fulda.*

Carolomanus è Principe Monachus.

Anno Domini DCC. XLVII. Karolomannus Romam tendit, Zachariæ Papæ ſe obtulit, & habitũ Monachicum ſuſcepit in monte Soracte. Sed poſtea propter frequentiam Francorum, Romam tendentium, in caſtrum Caſsinum ſe tranſtulit, & ibi tempus vitæ compleuit.

Grypho, fratri rebellis.

Anno Domini DCC. XLIX. Grypho Bauariam petiit, & Ducatum illum in ſuam poteſtatem ſubegit. Sed Pippinus illum cepit, vt cum eo domum reuerſus, more Ducum XII. ei Comitatus contulit, quod ille contemnens, in Aquitaniam abiit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini DCC. LI. Sanctus Burchardus accepit Epiſcopatum VVirceburgenſem, & ſedit in eo XL. annis. Hic itaque Sanctus Burchardus & Folradus Archicapellanus, quem quidam Abbatem, quidam Presbyterem ſcribunt, ad Zachariam, Romanum Pontificem, miſsi ſunt, vt conſulerent eum ſuper Regibus, qui tempore illo fuerunt in Francia, nomen tantùm regis, ſed nullam regiam poteſtatem habentes. Solebant enim Franci ex aliqua ſtirpe regum reges habere, qui à Meroueo, Clodii, ſecundi regis eorum, filio Merouingi dicebantur, quorum genealogia vſquè ad Hildericum, tunc temporis regem, permanebat, in quo deficiebat. Sed licèt in illo finita poſſet videri, iam dudum tamen nullius vigoris erat, nec quicquã clarum in ſe præter inane regis vocabulum præferebat. Nam & opes & potentia regni penes Palatii præfectos, qui Maiores domus dicebantur, & ad quos ſumma imperij pertinebat, tenebantur, nec aliud quicquam regi permittebatur, quàm vt regio tantùm nomine contentus, crine profuſo, barba ſummiſſa ſolio reſideret, ac ſpeciem dominationis effingeret, legatos vndecunquè venientes audiret, eisq; abeuntibus reſponſa, quæ doctus erat aut iuſſus, ex ſua velut poteſtate redderet, cùm præter inutile regis nomen, & precarium vitæ ſtipendium, quod ei præfectus aulæ, prout videbatur, exhibebat, nihil aliud poſſideret. Quamquam vnam etiam perparui reditus villam, in qua domum, & ex qua famulos neceſſaria ſibi miniſtantes, atque obſequium paucæ numeroſitatis, haberet. Quocunquè eundum erat, carpento ibat, quod iunctis bubus, & bubulco more ruſtico agente, trahebatur. Sic ad palatium, ſic ad publicum conuentum, qui Cal. Maij. ob regni vtilitatem annuatim celebrabatur, ire ſolebat, & coram tota gente præſidens, omnesquè ſalutans, & ab eis ſalutatus, debitisquè obſequiis honoratus, ſic domum redibat, ſicquè ſecum vſq; ad alium Maium domi reſidebat. At regni adminiſtrationẽ, & omnia quæ vel domi vel foris agenda

Zacharias Papa diſceptator cauſæ regiæ.

Merouingi

Maiores domus, eorũquè potentia. ¶ De his Francogallia Hotomani cap. 15.

¶ Meminit Cedrenus pag. 373. Hiſtor. miſcell pag. 691.

agenda erant, ac diſponenda, præfectus aulæ procurabat. Quo officio tunc, cùm prædicti legati Romam mittebantur, Pippinus, Karoli filius, idem Karoli pater, iam veluti hæreditario iure fungebatur. *Zacharias* verò Papa ſuper huiuſmodi negotio conſultus, remandauit, melius eſſe illum vocari Regem, apud quem ſumma poteſtatis conſiſteret, dataquè autoritate ſua Pippinum regem conſtitui iuſsit.

¶ Vide decreta Gratiani parte 2. c. 15. Q. 6. Francogalliã Hotomani cap. 16.

Anno Domini DCC. LII. Pippinus per Bonifacium, Epiſcopum Moguntinum, eleuatur in regni ſolium in Sueſsionum ciuitate. Tranſlatio Sancti Kiliani. Zacharias Papa reperit in uenerabili Patriarchio caput Georgii martyris, in capſa reconditum, quod in Romanam vrbem tranſtulit. Hic etiam libros Dialogorum IIII. quos Beatus Gregorius fecit, de Latino in Græcum tranſtulit eloquium.

Pipinus inauguratur rex Francorum.

Anno Domini DCC. LIII. Stephanus Papa *XCII.* ſedit annis V. diebus *XXVIII.*

Anno Domini DCC. LIIII. Pippinus manu valida Saxoniam ingreditur vſque ad VViſaram, & in eadem expeditione Hildegarius Epiſcopus occiſus eſt. Stephanus Papa inſolentias regis Longobardorum, Agiſtulfi, ad Pippinum deferens, eius implorat defenſionem, & apud Pariſios aliquandiu infirmatus, accepit à rege defenſionis firmitatem, iunctoquè Rege cum duobus filiis, Karolo & Karlomanno, & matre eorum Bertrada, auctoritate Beati Petri totius regni populum obligauit, vt nunquam ſibi de alia ſtirpe Regem præponerent, ſicquè Pippinum à iuramento, quod regi Hilderico fecerat, abſolutum in Regem ſublimauit. Hildericus verò, qui falſo regis nomine fungebatur, tonſo capite in monaſterium miſſus eſt.

Depopulatur Saxoniam.

Fouet Papam, & ab eodem fouetur.

Anno Domini DCC. LV. Pippinus contra Agiſtulfum, regem Longobardorum, procedit, & occurrente ſibi Re-

Mouet in Longobardos.

ge, & montes defendente, circa clauſtra Cluſarum acerbiſsimè eſt pugnatum. Sed cæſis Longobardis, Francorũ copiæ intrauerunt. Agiſtulfus cùm in Papiam ſe reciperet, tam diu à Pippino obſeſſus eſt, donec pro facienda iuſtitia Romanæ Eccleſiæ dedit obſides XL. Karlomannus autem Monachus, qui ad præceptum Abbatis ſui ad fratrem Pippinum, iubente Papa, etiam pro eodem negocio venerat, in Vienna obiit, & corpus eius iuſſu Regis ad monaſterium Beati Benedicti, vbi Monachus fuerat, eſt relatum. Sanctus Bonifacius paſſus eſt. Hic ſanctus, qui primus omnium auſtrales Germaniæ partes, idolorum cultui deditas, ad cognitionem diuinæ ac Chriſtianæ religionis adduxit, dictus erat VVunfridus, natione Anglus, verus Chriſti Philoſophus, cui poſtea cognomentum ex virtute erat Bonifacius. Et quamuis alii ſcriptorum vel Gallum in Alemannia, vel Heimeranniũ in Bavvaria, ſiue Kilianum in Franconia, ſeu certè VVillebrordum in Freſia priores aſſerant verbum Dei prædicaſſe, hic tamen omnes alios, vti Paulus Apoſtolus, ſtudio ac labore prædicationis anteuenit. Ipſe enim, vt in geſtis ſuis legitur, Apoſtolicæ ſedis autoritate fultus, legationem ad gentes ſuſcepit, Teutonumq; populos, apud quos nũc & ſumma imperii Romani, & diuini cultus reuerentia, viget ac floret, Eccleſiis, doctrina, virtutibusq; illuſtrauit. Quorum etiam prouincias in Epiſcopatus diſtribuens, ſeorſum Francos cis Rhenum, Heſſones, aut Turingos, qui Saxonum confines ſunt, primitiuo quodam laboris ſui fructu Chriſto & Eccleſiæ copulauit. Tandemq; à Freſonibus, quos iam antè ad fidem conuerterat, illuſtri matyrio coronatus eſt. Poſt paſsionem ſancti Bonifacii, VVillehadus, & ipſe Angligena, feruens amore martyrii properauit in Freſiam, vbi conſiſtens ad ſepulchrum beati martyris, paganos facti pœnitentes ſuſcepit, & credentium multa millia baptizauit. Deinde cunctam in circuitu prouinciam cum diſcipulis perluſtrans, idola confregiſſe

Mors Carolomani.

Bonifacius Epiſc. & Martyr.

VVillehadus.

giſſe, populosq; ad culturam veri Dei euangelizaſſe dicitur. Tunc etiam gentilium Zelo fuſtibus percuſſus, & gladio legum ad iugulandum proſcriptus, licèt gratia Dei maioribus eum prædeſtinaret titulis, ſuæ tamen voluntati & ſtudio nihil minus ad martyrium piger erat.

Anno Domini DCC. LVI. Pippinus quia Agiſtulfus promiſſum & fidem datam fregerat, iterum intrauit Italiam, & ad implenda, quæ promiſit, per obſidionem coëgit. Nam redditam ſibi Rauennam, & Pentapolin, & omnem Exarchatum, ad Rauennam pertinentem, Sancto Petro dedit, & in Galliam rediit. Agiſtulfus autem dum fidem & promiſſa denuò frangere cogitaret, in venatione de equo labitur, infirmatur & moritur, cui Deſiderius ſuccedit. *Interata Pipini in Longobardos expeditio.*

Anno Domini DCC. LVII. Conſtantinus Imperator miſit Pippino munera in villa Compendio, vbi & Taſsilo, Dux Bavvariæ, cum primoribus ſuis venit, & fidelitatem ſuam promiſit. *Taſsilo Dux Bauariæ.*

Anno Domini DCC. LVIII. Pippinus Saxoniam intrauit, & licèt ſe defenderint, tamen ſe dederunt, promittentes CCC. equos annis ſingulis ſe daturos. Pippinus in Galliam rediit. Paulus Papa *XCIII.* ſedit annis *X.* *Saxones Francis Vectigales.*

Anno Domini DCC. LIX. Pippino naſcitur filius Pippinus, tertio anno immatura morte decedens. *Pipinus F.*

Anno Domini DCC. LX. Pippinus VVaifarium, ducem Aquitaniæ, ſibi, acceptis obſidibus, ſubiugauit. Sanctus Othmarus in inſulam, quæ dicitur Stein, relegatus obiit. *S. Othmarus*

Anno Domini DCC. LXI. VVaifarius, promiſſorum oblitus, contra Pippinum miſit exercitum vſquè Cabillonem. Pippinus hoc audiens, Aquitaniam intrauit, quædam opida cepit, & cætera ferro & igni vaſtauit. In hac expeditione fuit cum eo primogenitus eius Karolus, ad quem poſtea imperii ſumma peruenit. *Pipini expeditiones Aquitanica.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini DCC.LXII. Pippinus tertiò Aquitaniã intrat, captaq; Biturica, & caſtello Doartis, reuertitur, & ſequenti anno quartò Aquitaniam ingreditur, per Lemouicum regrediens. Deinde in VVormatia, poſtea in Villa Antimaco conuentum habuit, quo eodem anno corpora Sanctorum Gorgonii, Naboris & Nazarii de Roma translata ſunt in Franciam. Quintò demum Rex Aquitaniam intrauit, caſtrum Argentomagum, à VVaifario deſtructũ, reædificans.

Controuerſia de Trinitate & imaginib9.

Anno Domini DCC. LXVII. orta quæſtione inter Græcos & Romanos de ſancta Trinitate, & ſanctorum imaginibus, Pippinus in Villa Gentiliaca Synodũ habuit, & ventilata quæſtione, ſeptimò intrat Aquitaniam, & multis caſtellis & pagis captis, & deſtructis, Veronam reuertitur, & ibidem Paſcha celebrauit. (†)

Pipinus in Aquitania rem feliciter gerit.

Anno Domini DCC.LXVIII. Pippinus in Biturica natalem Domini celebrauit, & cùm primum ad gerendum bellum tempus aptum videret, euocato vndiq; exercitu, ad Santonicam ciuitatem contendit: captoque in itinere Remiſteino, cùm ad vrbem prædictam veniſſet, mater & ſoror & neptes VVaifarii Ducis ad eũ adductæ ſunt. Quas cùm piè ſuſceptas ſeruari iuſsiſſet, ad Garonnam fluuiũ proficiſcitur, vbi & Herivvigus cum alia præfati Ducis ſorore occurrit, ſeq; & illam tradidit. Rebus igitur aliquot proſperè geſtis, Rex reuertitur, & in Caſtello, quod dicitur Fels, Paſcha celebrauit, aſſumptaq; ſecum vxore ſua aq; familia, iterum ad vrbem Santonicam venit, dimiſſaq; ibi vxore ac familia, cum omnibus copiis ad perſequendum VVaifarium Ducem animum intendit, nec prius deſiſtere inſtituit, quàm aut caperet inimicum, aut rebellandum interficeret. Quo interfecto in territorio Petragorico, confectoquè prælio Aquitanico, Santonas reuerſus eſt, ibiq; demorans aliquandiu ægritudine decubuit. Tum Turonis apud Sancti Martini memoriam orauit, indeq; Pariſium veniens, obiit VIII. Kalend. Octob. corpusq; eius in baſi-

Cedit è vita.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

in baſilica Dionyſii humatum eſt. Filii verò eius, Karol9 & Karolomannus, omnium Francorum conſenſu ambo Reges creati ſunt, ea conditione præmiſſa, vt totum regni corpus ex æquo partirentur, & Karol9 eam partem, quam pater tenuerat, Karolomannus verò eam, quam patruus eorum, Karolomannus, poſſedit, ſuſciperet. Et Karolus VII. Idus Octob. in Nouiomo ciuitate, Karolomannus verò in Sueſsiona regni ſuſceperunt inſignia. Karolus quoquè, qui maior erat natu, Aquasgrani profectus, natalem Domini ibi celebrauit, Paſcha verò in Rothomago ciuitate. Suſceptæ itaq; ſunt conditiones vtrique, & pars regni diuiſi iuxta modum ſibi propoſitum ab vtroq; recepta eſt: manſitq; cum iſta, quamuis cum magna difficultate, concordia, multis ex parte Karolomanni ſocietatem ſeparare volentibus, adeò vt quidam eos & bello committere ſint meditati. Sed in hoc plus ſuſpecti quàm periculi fuiſſe, ipſe rerum exitus approbauit, cùm defuncto Karolomanno, vxor eius cum quibuſdam ex primoribus eius Italiam fuga petiit, & nullis exiſtentibus cauſis, ſpreto mariti fratre, ſub Deſiderij Lōgobardorū regis, patrociniū cum liberis ſuis ſe contulit. Quia Karolomannus quidem poſt adminiſtratum communiter biennio regnum morbo deceſsit. Karolus autem defuncto fratre, conſenſu omnium Francorum Rex conſtituitur. De cuius natiuitate atq; infantia vel pueritia dicit actuum eius ſcriptor Eginhardus, ab eodem principe educatus, quòd neq; ſcriptis vnquam aliquid declaratum ſit, neq; quisquam ſuo tempore inuentus ſit, qui horum noticiam ſe habere dixerit, de actibus verò & moribus cæteriſq; vitæ illius partibus explicuit.

Carolus & Carolomanis FF. & ſucceſſores.

¶ Eginhard9 ſcriptor. Vita Caroli M.

¶ Hæc hodie etiamnum extat, eſtquè ſequens expoſitio inde decerpta. Sed & de ipſo Eginhardo ſcitu digniſſima narratio eſt, quam in vetuſto codice repertam primùm euulgauit I. Reuberus I. C.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Caroli M. bellum I. Aquitan. Omnium bellorum, quæ geſsit, primò Aquitanicum, à patre inchoatum, ſed nondum finitum, quòd citò peragi poſſe videbatur, fratre adhuc viuo, & auxilium ferre rogato, ſuſcepit. Et licèt eum frater, malis quibuſdam machinantibus, auxilio fruſtraſſet promiſſo, ſuſceptam expeditionem ſtrenuiſsimè executus non prius deſtitit, quàm hoc, quod efficere moliebatur, perfecit. Nam & Hunoldum quendam, qui poſt mortem VVaifarij Aquitaniam occupauit, bellumquè iam penè peractum reparare tentauit, Aquitaniam relinquere, & in VVaſconiam fugere coëgit. Quem tamen ibi conſiſtere non ſuſtinens, transmiſſo amne Garonna, Lupo, VVaſconũ Duci, mandat, vt perfugam reddat, quod ni feſtinatò faciat, bello ſe illum expoſtulaturum. Sed Lupus ſaniori vſus conſilio, non ſolùm Hunoldum reddidit, ſed etiam ſe ipſum cum prouincia, cui præerat, eius poteſtati permiſit. Quo bello finito, rogatu & precibus Adriani, Pontificis Romani, inſolentiam Deſiderij, Longobardorum regis, ferre non valentis, bellum contra Longobardos ſuſcepit, copiasq; quas adduxerat, diuidens, vnam partem cum Bernhardo, patruo ſuo, per montem Iouis ire præcepit, alteram partem ipſe ducens, per montem Ciniſum Italiam intrauit, nec prius deſtitit, quàm Deſiderium regem longa obſidione in Papia fatigatum, in deditionem ſuſciperet, & perpetuo exilio deportaret, filium verò eius Adalgiſum, in quo omnium ſpes ſtare videbatur, non ſolùm regno, ſed etiam Italia excedere compelleret, omnia Romanis ablata reſtitueret, Rochiſum, Foroiuliani ducatus præfectum, noua molientem, opprimeret, totamquè Italiam ſuæ ditioni ſubiugaret, ſubactæquè filium ſuum Pippinum regem præponeret. Poſt cuius belli finem, Saxonicum, quod quaſi intermiſſum videbatur, repetitum eſt, quo nullum nequè prolixius, nequè atrocius, Francorumq; populo laborioſius, ſuſceptum eſt: quia Saxones, ſicut omnes ferè Germaniæ nationes, & natura feroces, & idolorum cultui dediti,

II. Longobardicum.

III. Saxonicum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

neque diuina neq; humana iura polluere, vel transgredi arbitrantur inhoneſtum haberi. Suſceptum eſt igitur aduerſus eos bellum, quod magna vtrinquè animoſitate, maiore tamẽ Saxonũ damno, per cõtinuos XXX. años gerebatur. Poterat ſiquidem citius finiri, ſi Saxonum perfidia hoc pateretur. Dictu difficilè eſt, quoties ſuperati ac ſupplices Regi ſe dederunt, imperata facturos polliciti ſunt, obſides, qui imperabantur, absquè dilatione dederunt, legatos, qui mittebantur, ſuſceperunt, aliquoties ita edomiti & molliti, vt etiam cultum dæmonum dimittere, & Chriſtianæ religioni ſe ſubdere velle promitterent. Sed ſicuti ad hæc facienda aliquoties proni, ſic ad eadem peruertenda ſemper fuere præcipites. Regis verò magnanimitas aut per ſe, aut per Comites ſuos miſſo exercitu, perfidiam illorum ſemper vlciſcebatur: donec omnibus, qui reſiſtere ſolebant, profugatis X. millia hominum ex his, qui vtrasquè ripas Albis fluminis incolebant, cum vxoribus & paruulis ſublatos tranſtulit, & per Galliam & Germaniam multimoda diuiſione diſtribuit. Eaquè conditione bellum, per tot annos tractum, conſtat eſſe finitũ, vt abiecto dæmonum cultu, Chriſtianæ religionis ſacramenta ſuſciperent. Hoc autem bellum licet tam diu protraheretur, ipſe tamen non amplius quàm bis acie conflixit cum hoſte, ſemel iuxta montem, qui Oſneggi dicitur, in loco * Theotmelli nominato, & iterum iuxta Haſam fluuium, & hoc vno menſe, paucis diebus interpoſitis. Sed his duobus præliis ita deuicti ſunt, vt vlterius Regem neque prouocare, neque venienti reſiſtere in aliqua loci munitione defenſi auderent. Plures tamen eo bello tam ex nobilibus Francorum, quàm Saxonum, & functi ſummis honoribus viri, conſumpti ſunt. Tandem anno XXX. finitum eſt. Nec minus interea Hiſpaniam quoquè debellauit: nam Aquitaniam & VVaſconiam primùm ſubiecit. Britones quoquè domuit, miſſaq; expeditione, imperata facere coëgit. Ipſe præterea cum exercitu

** hodie eſt Dethmolde aula Lippiẽſis ſedes*

IIII. Hiſpanicum.

V. Britanicum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

citu Italiam ingreſſus,ac per Romam iter agens,Capuam, vrbem Campaniæ, acceſsit: ibiq; poſitis caſtris, bellum Beneuentanis,ni dederentur, comminatus eſt. Præuenit hoc Dux gentis Aragiſus,filiosq; ſuos, Rumoldum & Grimoldum,cum magna pecunia Regi obuiam mittēs, rogat vt filios ſuos obſides ſuſcipiat, ſe cum gente imperata facturũ, præter hoc ſolum, ſi ipſe ad conſpectum venire non cogeretur. Quod pro magno munere conceſſit,& maiore filio gratia obſidatus retento, maiorem patri remiſit. Legatis quoque ob ſacramenta fidelitatis, à Beneuentanis exigenda,cum Aragiſo dimiſsis,Romam rediit,conſumptisq; ibi in veneratione Sanctorum aliquot diebus,Galliam reuertitur. Bauaricum demum bellum & repentè ortum, & celeri fine completum eſt, quod ſuperbia ſimul & concordia Taſsilonis Ducis excitauit. Qui hortatu vxoris,quæ filia Deſiderii regis erat,ac patris exilium per maritum vlciſci poſſe putabat, vnito fœdere cum Hunnis, qui Bauariis contermini ſunt, non ſolùm imperata non facere, ſed Regem bello prouocare tentabat. Cuius contumaciam,quæ nimia videbatur,animoſitas Regis ferre nequiuerat. Ac proinde contractis vndiq; copiis Bauariam petiturus, ad Lechum amnem venit, qui Bauarios & Alemannos diuidit. Cuius in ripa caſtris collocatis,priusquam prouinciam intraret, animum Ducis ſtatuit experiri. Sed ille pertinaciter agere, nec ſibi vel genti vtile ratus, Regi ſe ſupplex permiſit, obſides, qui imperabantur,dedit,inter quos & filium ſuum Theodonem,data inſuper fide cum iuramento, quod ab illius poteſtate ad defectionem nemini ſuadenti conſentiret. Sicquè bello, quod quaſi maximum videbatur futurum, celerrimus finis eſt impoſitus. Taſsilo tamē poſtea euocatus ad Regem,neque redire permiſſus eſt, neque prouincia,quam tenebat, vlterius Duci, ſed Comitibus eſt commiſſa. Nam cùm Taſsilo Dux, reus maieſtatis iudicatus,

VI. Beneuentanum.

VII. Bauaricum.

¶ *NOTA de finibus Bauarorũ & Alemanorum.*

capite

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

capite damnaretur, clementia Regis vita ſibi conceſſa, mutato habitu in monaſterium miſſus eſt. Filius quoq; eius monaſticæ conuerſationi deputat9 eſt. His motib9 ita compoſitis, Sclauis, qui noſtra conſuetudine VVilci, propria verò lingua VVeletabi dicuntur, bellum illatum eſt, in quo & Saxones velut auxiliares inter cæteras nationes, quanquam ficta & minus deuota obedientia, militabant, vnaque expeditione iidem Sclaui ita ſunt domiti, vt vlterius non contrairent iuſsis. Maximum omnium, quæ à Karolo geſta ſunt bellorum, poſt Saxonicum, huic bello ſucceſsit, illud ſcilicet quod contra Auares ſiue Hunos ſuſceptum eſt. Quod ille & animoſius quàm cætera, & longè maiori apparatu adminiſtrauit. Vnam tamen per ſe in Pannoniam (Nam hanc prouinciam ea gens incolebat) expeditionem fecit, cætera Pippino, filio ſuo, ac præfectis prouinciarum, Comitibus ac legatis perficienda commiſit. Quæ cùm ab his ſtrenuiſsimè fuiſſent impleta, octauo tandem anno idem bellum conſumatum eſt. Quot prælia in eo geſta ſint, quantumquè ſanguinis effuſum, teſtatur Pannonia, omni penè habitatore vacua, & locus, in quo regia Cagani erat, ita deſertus, vt ne veſtigium quidem humanæ habitationis in eo appareat. Tota in hoc bello Hunorum nobilitas periit, tota gloria decidit, omnis pecunia & congeſti ex longo tempore theſauri direpti ſunt. Neque vllum bellum contra Francos exortum humana poteſt recordari memoria, quo illi magis ditati, & opibus aucti ſunt, quippe cùm vſque in id tempus penè pauperes viderentur. Tantum auri & argenti in regia repertum, tot ſpolia precioſa in præliis ſublata, vt meritò credi poſsit, hoc Francos Hunis iure abſtuliſſe, quòd Huni prius iniuſtè aliis gentibus eripuerunt. Terra quippe Hunorum, vt antiquorum temporũ relatores teſtantur, *IX*. circulis, quos

VIII. Slauicum.

IX. Hunnicum.

Cagani regia.

Teu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Teutonici Haga dicunt, cingebatur, quorum ſinguli ita
Haga. ſtipitibus quernis, ſiue faginis, vel abiegnis erant extru-
cti, vt de margine ad marginem XX. pedum ſpacium ten-
deretur in altum, & totidem ſubrigerentur in altum, ca-
uitas autem vniuerſa aut duriſsimis lapidibus, aut creta
tenaciſsima repleretur, porro ſuperficies vallorum, eo-
rundem integerrimis ceſpitibus tegeretur. Inter quo-
rum confinia plantabantur arbuſculæ, quæ, vt cernere ſo-
lemus, abſciſſæ, atque proiectæ, comas caulium foliorũq;
præferunt. De primo autem circulo vſquè ad ſecundum
XX. milliaria Teutonica protendebantur. Et inde ſi-
militer ad tertium, & ita vſquè ad nonum, quamuis ipſi
circuli, alius alio multo contractiores fuiſſent. Inter
hos igitur aggeres vici villæq; erant locatæ, vt de aliis ad
alias humana vox poſsit audiri. Contra eadem verò ædi-
ficia inter inexpugnabiles muros portæ non ſatis latæ e-
rant conſtitutæ, per quas latrocinandi gratia non ſolùm
exteriores, ſed etiam interiores ſolebant exire. De cir-
culo quoque ad circulum ſic erant peſſeſsiones & habita-
cula vndiq; verſum ordinata, vt clangor tubarum inter
ſingula cuiusq; rei poſſet ſignificatiuus aduerti. Ad has
ergo munitiones per CC. & eo amplius annos, qualeſcunq;,
omniũq; occidentaliũ, diuitias congregantes, cùm & Got-
thi & VVandali quietẽ hominũ perturbarent, orbem oc-
ciduum pene vacuum dimiſerunt. Quos inuictiſsimus
Karolus in annis VIII. ita perdomuit, vt de eis ne minimas
quidem reliquias remanere permiſerit. A VVolga-
Bulgari. ribus verò ideo manum retraxit, quia videlicet Hunis ex-
tinctis, regno Francorum nihil nocituri viderentur.
Porro prædam in Pannonia repertam per Epiſcopia vel
monaſteria liberaliſsima diuiſione diſtribuit. Duo ta-
men ex proceribus Francorum eo bello perierunt, Hein-
ricus, Dux Foroiulianus, in Liburnia iuxta Tarſicam ma-
ritimam ciuitatem, inſidiis oppidanorum interceptus, &
Geroldus, Bavvariæ præfectus, in Pannonia, dum contra
Hunos

Hunos præliaturus aciem ſtrueret, incertum à quo, cum duobus tantùm, qui eum obequitantem, ac ſingulos cohortātem, comitabantur, interfectus eſt. Cæterum incruentum penè Francis bellum hoc fuit, & proſperrimum exitum habuit, tametſi diutius ſua magnitudine traheretur. Poſt quod & Saxonicum ſua prolixitate finem accepit. Boëmicum quoquè & Lilonicum, quæ poſtea exorta ſunt, durare non potuerunt, quorum vtrumquè ductu Karoli iunioris celeri fine completum eſt. Vltimum cōtra Normannos, qui Dani vocantur, primò piraticam exercentes, deinde maiori claſſe littora Galliæ atque Germaniæ vaſtantes, bellum ſuſceptum eſt. Quorum Rex Godefridus adeò inflatus vana ſpe erat, vt ſibi totius Germaniæ poteſtatem promitteret. Freſiam quoq; atq; Saxoniam haud aliter atq; ſuas prouincias æſtimabat. Præterea * Achodritos, vicinos ſuos, in ſuam deditionem redegerat, & eos ſibi vectigales fecerat. Iactabat etiam, ſe breui Aquasgrani, vbi Regis comitatus erat, cum maximis copiis aduenturum. Nec dictis eius, quamuis vaniſſimis, omnino fides abnuebatur, quin potius aliquid tale inchoaturus, ni feſtinata fuiſſet morte præuentus, putabatur. Nam à proprio filio, cuius matrem abiecerat, & aliam duxerat, interfectus, & ſuæ vitæ, & belli à ſe inchoati, finem fecit. Hæc ſunt bella, quæ Rex potentiſsimus per annos XLVI. (tot enim annis regnauit) in diuerſis terrarum partibus ſumma prudentia, atq; felicitate geſſit. Quibus Francorum regnum, quod poſt patrem Pippinum magnum quidem & forte ſuſceperat, ita nobiliter ampliauit, vt penè duplum reddiderit. Nam cùm prius non amplius, quàm ea pars Galliæ, quæ inter Rhenum & Ligerim fluuium, Oceanumquè ac mare Balearicum iacet, & pars Germaniæ, quæ inter Saxoniam, & Danubium ac Salam fluuium, qui Turingos & Sorabos diuidit, poſtea à Francis, qui Orientales dicuntur, incolitur: & præter hæc Alemanni atque Bavvarii ad regni Francorum poteſtatē

X. Boiemicum & Lilonicum.

XI. Danicū

**Obetriten*

Carolus ann. 46. rerum potitus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Profert pomœria regni Fräcici. pertinerent, ipſe per bella memorata primo Aquitaniam & VVaſconiam, totumquè Pyrenæi montis iugum, & vſq; ad Iberum amnem, qui apud Nauarros ortus, & fertiliſsimos agros Hiſpaniæ ſecans, ſub Dertoſæ ciuitatis mœnia Balearico mari miſcetur, demum Italiam totam ab Auguſta prætoria vſque in Calabriam minorem, in qua Græcorum ac Beneuētanorum conſtat eſſe confinia, tum Saxoniam, quæ Germaniæ quidem magna pars eſt, & eius, quæ à Francis incolitur, duplum in lato habere putatur, cùm ei in longitudine poſsit eſſe conſimilis, item vtramq; Pannoniam, & oppoſitam in altera Danubii ripa Daciam, Hiſtriam quoquè & Liburniam atque Dalmatiam, exceptis maritimis ciuitatibus, quas ob amicitiam, & iunctum cum eo fœdus, Conſtantinopolitanum Imperatorem habere permiſit. demum omnes barbaras & feras nationes, quæ inter Rhenum ac Viſtulam fluuios, Oceanumq; ac Danubium poſitæ, lingua quidem penè ſimiles, moribus verò atque habitu valde diſsimiles, Germaniam incolunt, ita perdomuit, vt eas tributarias efficeret. Auxit & gloriam regni ſui, quibusdam Regibus ac gentibus per amicitiam ſibi coniunctis. Adeò namq; Adelfonſum, Galiciæ atq; Aſturiæ regem, ſibi ſocietate deuinxit, vt is cùm ad eum vel literas vel legatos mitteret, uon aliter ſe apud illum, quàm proprium ſuum appellari iuberet. Scotorum quoque Reges ſic habuit ad ſuam voluntatem per munificentiam inclinatos, vt eum nunquam niſi dominum, ſeq; ſubditos & ſeruos eius pronunciarent. Cum Aaron, rege Perſarum, qui excepta India totum penè tenebat Orientem, talem habebat in amicitia concordiam, vt is gratiam eius omnium, qui in toto erant orbe, Regum ac principum amicitiæ præponeret, ſolumq; honore ac munificentia ſibi colendum iudicaret. Imperatores etiam Conſtantinopolitani, Nicephorus, Michael & Leo vltrò amicitiam & ſocietatem eius expetentes, complures ad eum miſere legatos. Cum quibus tamen propter ſuſce-

Iungit amicitiam & fœdera cũ exteris Regibus.

ptum à ſe Imperatoris nomen,& ob hoc, quaſi qui imperiũ eis præripere vellet,valde ſuſpectum,fœdus firmiſsimũ ſtatuit,vt nulla inter partes cuiuslibet ſcandali remaneret occaſio. Erat n. ſemper Romanis & Græcis Francorum ſuſpecta potentia. Vnde & illud Græcum conſtat prouerbium: τὸν Φραγκὸν Φίλον ἔχῃς, γείτονα οὐκ ἔχῃς. Qui cùm tantus in ampliando regno, & ſubigendis exteris nationibus exiſteret, & in eiusmodi occupationibus aſsiduè verſaretur, opera tamen plurima, ad regni decorem & commoditatem pertinentia, diuerſis in locis inchoauit, quædam etiam conſummauit. Inter quæ præcipua non immeritò videri poſſunt, baſilica ſanctæ Dei genitricis Aquisgrani opere mirabili conſtructa, & pons apud Moguntiam in Rheno quingentorum paſſuum longitudinis (nam tanta eſt ibi fluminis latitudo) qui tamen vno anno, antequam decederet,incendio conflagrauit, nec refici potuit propter feſtinatum illius deceſſum, quanquam in ea meditatione eſſet, vt pro ligneo lapideum reſtitueret. Inchoauit & palatia operis egregii,vnum haud longè à Moguntiaca ciuitate iuxta villam, cui vocabulum eſt Ingelenheim, alterum Nouiomagi ſuper VVahalem fluuium. Præcipuè tamen ædes ſacras vbicunquè in toto regno ſuo vetuſtate collapſas comperit, Pontificibus & Abbatibus, ad curam quorum pertinebant, vt reſtaurarentur, imperauit,adhibens curam per legatos, vt imperata perficerent. Talem eum in ampliando, & tuendo, ſimulquè ornando regno fuiſſe, conſtat. Iam qualis in domeſtica cura fuiſſet,dicatur. Poſt mortem patris regnum cum fratre partitus, tanta patientia ſimultates & inuidiam eius tulit, vt omnibus mirum videretur, quod ne ad iracundiam quidem ab eo prouocari potuiſſet. Deinde cùm matris hortatu filiam Deſiderii, regis Longobardorum, duxiſſet vxorem, poſt annum repudiauit eam, & Hildegardam,de gente Suauorum præcipuæ nobilitatis fœminam, in matrimonium accepit. De qua filios

Tranſigit cum Byzantinis Imperatoribus.

Studet extructionibus.

Caroli vita interior.

Moderatio.

Matrimonia & ſoboles.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tres, Karolum videlicet ac Pippinum & Lodevvicum, totidemq; filias, Rothrudem, Bertam & Giſlam genuit. Habuit & alias filias tres, Theodoratam, Hilthrudã & Rotheidem, duas de Faſtrada vxore, quæ de Orientaliũ Francorum, ſcilicet Germanorum gente erat, tertiam de concubina quadam. Defuncta Faſtrada, Lutgardam Alemannam duxit, de qua liberos non habuit. Poſt cuius mortem habuit concubinas: Gerſuindã, Saxonici generis, de qua ei filia nomine Adeltrud nata eſt, Reginam, quæ ei Drogonẽ & Hugonẽ genuit, Adelindam quoq;, quæ Theodoricum procreauit. Mater quoque eius Bertrada in magno apud eum honore conſenuit. Colebat .n. eam cum magna reuerentia, vt nulla vnquam inuicem ſit exorta diſcordia, niſi adiutorio filiæ regis Deſiderii, quam illa ſuadẽte acceperat. Deceſsit tandem poſt mortem Hildegardæ, cùm iam tres nepotes ſuos, totidẽq; neptes in filii domo vidiſſet, quam ille in eadem baſilica, qua pater ſitus eſt, apud ſanctum Dionyſium magno cum honore fecit humari. Erat ei vnica ſoror, Giſla nomine, à puellaribus annis religioſæ conuerſationi mancipata. Quam magna pietate ſimiliter vt matrem coluit, quæ etiam paucis ante obitum illiꝰ annis, in eo, quo conuerſata eſt monaſterio, deceſsit. Liberos ſuos ita cenſuit inſtituẽdos, vt tam filii quàm filiæ primò liberalibus ſtudiis, quibus & ipſe operam dabat, erudirentur. Tũ filios, cùm primum ætas patiebatur, more Francorum equitare, armis ac venatibus exerceri fecit: filias verò lanificio aſſueſcere, coloquè ac fuſo, ne per ociũ torperent, operã impendere, atq; ad omnem honeſtatem erudiri iuſsit. Ex his omnibus duos tantùm filios, & vnã filiam, priuſquam moreretur, amiſit, Karolum, qui maior natu erat, & Pippinum, quem regem Italiæ fecerat, & Rothrudem, quæ filiarum eius primogenita, & Conſtantino, Græcorum Imperatori, filio Leonis & Irenes, fuerat deſponſata. Quorum Pippinus vnum filium, Bernhardum, filios autem V. ſuperſtites reliquit, in quibꝰ Rex præcipuũ pietatis

Cõcubinæ.

Pietas erga matrem.

Giſela ſoror.

Educatio liberorum & nepotũ.

pietatis documentum oſtendit,cùm nepotem patri ſucce- *In eosdem pietas.*
dere,& neptes inter filias ſuas educari fecit. Filiorum ac
filiarum tantam in educando curam habuit, vt nunquam
poſitus domi ſine ipſis cænaret, nunquam iter ſine illis
faceret. Adequitabant ei filii, filiæ verò ponè ſequeban-
tur,quarum agmen extremum ex ſatellitum numero ad
hoc ordinati tuebantur. Quæ cùm pulcherrimæ eſſent, &
ab eo plurimum diligerentur, mirum dictu, quòd nullam
earum cuiquam aut ſuorum,aut exterorum nuptum dare
voluit,ſed omnes ſecum vſq; ad obitum retinuit in domo
ſua,dicens,ſe earum contubernio carere non poſſe. Ac
propter hoc,licèt aliâs felix, aduerſæ fortunæ indignita- *Probrum filiarum diſsimulatum.*
tem expertus eſt,quod tamen ita diſsimulauit, ac ſi de eis
nulla vnquam alicuius probri ſuſpicio exorta, vel fama
fuiſſet diſperſa. Erat ei filius, nomine Pippinus, ex con-
cubina editꝰ, cuiꝰ inter cæteros mentionem facere diſtuli, *Pipinus nothus.*
facie quidem pulcher, ſed gibbo deformis. Is cùm pater
bello cum Hunis ſuſcepto in Bauaria hyemaret, cum qui-
busdam è primoribus Francorum, qui eum vana regni
promiſsione illexerant, aduerſus patrem coniurauit. Quē
poſt fraudem detectam, & coniuratorum damnationem
detonſum, in cœnobio Prumia religioſæ vitæ iam volen-
tem vacare permiſit. Facta eſt & alia prius contra eum *Altera in Carolum coniuratio.*
in Germania valida coniuratio,cuius auctores partim lu-
minibus orbati,partim membris incolumes, omnes tamē
exilio deportati ſunt,neq; vllus ex eis interfectus eſt, niſi
tres tantùm, qui cùm ſe ne comprehenderentur ſtrictis
gladiis defenderent,aliquos etiam occidiſſent, quia aliter
coërceri non poterant,interempti ſunt. Harum tamen
coniurationum Faſtradæ reginæ crudelitas cauſa & origo
dicitur extitiſſe,& idcirco in ambabus contra Regem cō-
ſpiratum eſt; quia vxoris crudelitati conſentiens, à ſuæ *Eiusdem γυναικοκράτεια.*
naturæ benignitate, ac ſolita manſuetudine videbatur ex-
orbitaſſe. Cæterùm per omne vitæ ſuæ tempus ita cum
ſum̃o omnium amore, atquè fauore, domi & foris con-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

uerſatus eſt, vt nunquam ei vel minima iniuſtæ crudelitatis nota à quoquam fuiſſet obiecta. Amabat peregrinos, & in eis ſuſcipiendis magnam habebat curam, adeò vt multitudo non ſolum palatio, verùm etiam regno non immerito videretur oneroſa. Ipſe tamen præ magnitudine animi huiuscemodi pondere minimè grauabatur, cùm etiam ingentia in comoda laude liberalitatis ac famæ bonæ mercede in compenſaret. Corpore fuit amplo atq; robuſto, ſtatura eminenti, quæ tamen iuſtam non excederet: nam VII. ſuorum pedum proceritatem eius conſtat habuiſſe menſuram: apice capitis rotundo, oculis prægrandibus ac vegetis, naſo paululum mediocritatem excedenti, canicie pulchra, facie læta & hilari: nam formæ auctoritas ac dignitas tam ſtanti quàm ſedenti plurima acquirebatur. Quamquam .n. ceruix obeſa & breuior, venterquè videretur proiectior, tamen hæc cæterorum membrorum celabat æqualitas. Inceſſu erat firmo, totaquè habitudine virili, voce clara quidem, ſed quæ minus corporis formæ côueniret, valetudine proſpera, præter quod anteq̃ decederet, per IIII. años crebris febrib9 corripiebatur, ad extremum etiam vno pede claudicabat. Erat eloquentia copioſus & exuberans, poteratq; quicquid vellet aptiſsimè exprimere. Nec patrio ſermone contentus, etiã peregrinis linguis ediſcendis operam dabat, in quibus Latinam ita didicit, vt æquè ea ac patria orare ſit ſolitus. Græcam verò melius intelligere quàm pronuntiare poterat. Artes liberales ſtudioſiſsimè coluit, earumq; doctores plurimum veneratus, magnis extulit honoribus. In diſcenda Grammatica Petrum Piſanum, Diaconum, ſenem audiuit, in cæteris diſciplinis Albinum, cognomento Alcuuinum, item Diaconum de Britannia, virum vndecunquè doctiſsimum, præceptorem habuit, apud quem & Rhetoricæ & Dialecticæ, præcipuè tamen Aſtronomiæ ediſcendæ plurimum & temporis & laboris impendit. Diſcebat & artem computandi, & intentione ſagaci ſyderum

Benignitas erga exteros. *Forma corporis.* *Inceſſus.* *Valetudo.* *Eloquẽtia.* *Peritia linguarum* *Studium bonarum artium.*

curſum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

curſum curioſiſsimè rimabatur. Tentabat & ſcribere, tabulasquè & codicillos ad hoc in lecto ſub ceruicalibus circumferre ſolebat, vt cùm vacuum tempus eſſet, manum literis effigiandis aſſueſceret. Sed parum ſucceſsit labor præpoſterus, ac ſerò inchoatus. Aſsiduè exercebatur equitando ac venando, quod illi gentilicium erat, quia vix vlla in terris natio inuenitur, quæ in hac arte Francis poſſit coæquari. Delectabatur etiam vaporibus aquarum naturaliter calentium, frequenter ſe natatu exercens, cuius adeò peritus fuit, vt nullus ei iuſtè valeat anteferri. Ob hoc etiam Aquisgrani regiam extruxit, ibiq; extremos vitæ annos vſque ad obitum perpetim duxit. In cibo & potu erat temperans, ſed in potu temperantior, ita vt ſuper cœnam raro plus quàm ter biberet. Cibo non adeò abſtinere poterat, vt ſæpè q̃reretur, noxia ſuo corpori eſſe ieiunia. Conuiuabatur rariſsimè, & hoc præcipuis tantùm feſtiuitatibus, tunc tamen cum magno hominũ numero. Cæna quotidiana quaternis tantùm ferculis præbebatur, præter carnem aſſam, quam venatores verubus inferre ſolebant, qua ille libentius quàm vllo alio cibo veſcebatur. Inter cænandum aut aliquod acroama, aut lectorem audiebat. Legebantur ei Hiſtoriæ, & antiquorum res geſtæ. Delectabatur etiam libris Sancti Auguſtini, præcipuè his, qui de ciuitate Dei prætitulati ſunt. Circa pauperes ſuſtentandos, & gratuitam liberalitatem, quam Græci eleemoſynam vocant, deuotiſsimus erat, vt qui non in patria ſolùm, & in ſuo regno, id facere curauerit, verùm etiam trans maria in Syriam, & AEgyptum, atque Africam, Ieroſolymas, Alexandriam, Karthaginem, vbi Chriſtianos in paupertate viuere compererat, pecuniæ eorum compatiens, pecuniam mittere ſolebat, ob hoc maximè tranſmarinorum Regum amicitias expetens, vt Chriſtianis, ſub eorum dominatu degentibus, refrigerium aliq̃d ac releuatio ꝑueniret. Colebat præ cæteris ſacris locis apud Romã beati Petri Apoſtoli eccleſiã, in cuius donaria magnam

Exercitia corporis.

Temperantia.

ἀναθήμα τὰ δοῦτος.

Reſpectus ad egenos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Amor Eccleſiæ & Vrbis Rom.

magnam vim pecuniæ congeſsit. Nequè ille toto regni ſui tempore quicquam duxit antiquius, quàm vt vrbs Roma opera ſua, ſuoq; labore, vetere polleret auctoritate, & Eccleſia ſancti Petri per illum non ſolùm tuta ac defenſa, ſed etiam operibus ſuis præ omnibus Eccleſiis eſſet ornata, atque ditata. Quam cùm tanti penderet, tamen intra XLVI. annorum, quibus regnauerat, ſpacium quater tantùm illò votorum perſoluendorum, ac ſupplicandi cauſa, profectus eſt. Vltimi aduentus ſui non ſolùm hæ fuerunt cauſæ, verùm etiam, quòd Romani Pontificem Leonem, multis affectum iniuriis, erutis ſcilicet oculis, vt quidam dicunt, linguaq; amputata, fidem Regis implorare compulerunt. Idcirco Romam veniens propter reparandum, qui nimis conturbatus erat, Eccleſiæ ſtatum, ibi totum

ἀξίωμα Imperij.

hyemis tempus extraxit. Quo tempore Imperatoris & Auguſti nomen accepit; quod primò in tantum auerſatus eſt, vt affirmaret, ſe eo die, quamuis præcipua eſſet feſtiuitas, Eccleſiam non intraturum fuiſſe, ſi præſcire potuiſſet Pontificis conſilium. Inuidiam tamen ſuſcepti nominis, Conſtantinopolitanis Imperatoribus ſuper hoc indignãtibus, magna tulit patientia, vicitq; eorum contumaciam magnanimitate, qua eis procul dubio longè præſtantior erat, mittendo ad eos crebras legationes, & in epiſtolis fratres eos appellando. Poſt ſuſceptum Imperiale nomé cùm multa aduerteret legibus populi ſui deeſſe (Nam

Cura legũ.

Franci duas habent leges, in plurimis locis valde diuerſas) cogitauit quæ deerant addere, & diſcrepantia vnire, praua quoque ac perperam prolata corrigere. Sed de his nihil aliud ab illo factum eſt, niſi quòd pauca capitula, & ea imperfecta, legibus addidit. Omnium tamen nationum,

φιλιστο-ρία.

quæ ſub eius dominatu erant, iura, quæ ſcripta non erant, ſcribi, ac literis mandari fecit. Item barbara & antiquiſsima carmina, quibus veterum regum actus, & bella canebantur, ſcripſit, & memoriæ mandauit. Inchoauit &

Grammatica Francica.

Grammaticam patrii ſermonis. Menſibus etiam iuxta pro-

impoſuit, qui ante id tempus apud Francos partim Latinis partim barbaris nominibus pronunciabantur. Et Ianuarium appellauit VVinturmanoth, Februarium Hornung, Martium Lerinmanoth, Aprilem Oſtermanoth, Maium VVunnemanoth, Iunium Brachmanoth, Iulium Hovvimanoth, Auguſtum Arnanmanoth, Nouembrem Herbiſtmanoth, Decembrem Heilichmanoth.

Nomina menſium.

Item ventos XII. propriis nominibus inſigniuit, cùm non amplius quàm IIII. ventorum vocabula poſſent inueniri. Et Subſolanum vocauit Oſtervvinth, Eurum Oſtſundroni, Euroauſtrum Sundroſtoni, Auſtrũ Sundroni, Auſtroafricum Sundvveſtroni, Africum VVeſterſundroni, Zephyrum VVeſtroni, Corum VVeſternordroni, Circium Nordvveſtroni, Septentrionem Nordroni, Aquilonem Nordoſtroni, Vulturnum Oſtnordroni.

Item ventorum.

Religionem Chriſtianam, qua ab infantia fuerat imbutus, ſanctiſsimè vixit, & cum ſumma pietate excoluit, ac propter hoc plurimæ pulchritudinis baſilicam Aquisgrani extruxit, auroquè & argento & luminaribus, atque ex ære ſolido cancellis & ianuis adornauit: Ad cuius ſtructuram cùm columnas & marmora aliunde habere non poſſet, Roma atque Rauenna deuehenda curauit.

Religionis Chriſtiana cultura.

Eccleſiam manè & veſpere, item nocturnis horis & ſacrificii tempore quoad valetudo permiſerat, impigrè frequentabat, curabatq; magnopere, vt omnia, quæ in ea gerebantur, cum maxima fierent honeſtate, æditυos creberrimè commonens, ne quid indecens aut ſordidum vel inferri vel in ea remanere permitterent.

εὐταξία Eccleſiaſtica.

Sacrorum vaſorum ex auro & argento, veſtimentorumq; ſacerdotalium tantam in ea copiam procurauit, vt in ſacrificiis celebrandis ne ianitoribus quidem, qui vltimi ordinis ſunt, priuato habitu miniſtrare neceſſe fuiſſet. Legendi atque pſallendi diſciplinam diligentiſſimè emendauit: erat .n. vtriuſquè admodum eruditus; quanquam ipſe nec publicè legeret, nec niſi ſubmiſsè & in cōmune cantaret. Fuit autem conſuetudo, vt in baſi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ψαλμῳδία. lica eius magiſter ſcholæ deſignaret pridie ſingulis, quod reſponſorium quis cantare in nocte deberet, lectiones verò nullas cuiquam recitandas iniunxit, nullas ad terminum, vel ceram impoſuit, vel vnguibus ſaltem quantulumcunquè impreſsit, ſed cum homelia, quæ legenda erat, ita ſibi nota facere curârunt, vt cùm inopinatò legere iuberentur, irreprehenſibiles apud eum inuenirentur. Digito autem, vel baculo porrecto, vel ex latere ſuo ad procul ſedentes aliquo directo, demonſtrauit, quem legere voluiſſet. Finem verò lectionis ſono gutturis deſignauit, ad quem vniuerſi ita intentè ſuſpenſi ſunt, vt ſiue finita ſententia, ſiue in media diſtinctione, ſiue ſubdiſtinctione ſignificaret, nullus ſequens ſuperius, nullus inferius incipere præſumeret, quantumcunq; incongrua finis aut initium viderentur. Et hoc modo factum eſt, vt etiamſi non intelligerent, omnes in ſuo palatio optimi lectores fuiſſent. Nullus alienus, nullus etiam nouus, ni legere ſciens & canere, chorum eius auſus eſt intrare. Extremo vitæ tempore cùm iam morbo & ſenectute permeretur, euocatum ad ſe Lodevvicum filium ſuum, Aquitaniæ regem, qui ſolus filiorum Hildegardæ reginæ ſupererat, congregatis ſolenniter de toto regno Francorum primoribus, cunctorum conſilio conſortem ſibi totius regni, & Imperialis nominis hæredem, conſtituit, impoſitoquè capiti eius diademate, Imperatorem & Auguſtum iuſsit appellari. Suſceptum eſt hoc conſilium ab omnibus, qui aderant, cum magno fauore: nam diuinitus propter regni vtilitatem ei videbatur inſpiratum; auxitq; maieſtatem eius hoc factum, & exteris nationibus non minimum terroris incuſsit. Dimiſſo deinde in Aquitaniam filio, ipſe more ſolito, quamuis ſenectute confectus, non longè à regia Aquenſi venatum proficiſcitur: exactoquè in huiuſcemodi negocio quod reliquum erat autumni, circa Kal. Nouemb. Aquaſgrani reuertitur. Cumq; ibi hyemaret, menſe Ianuario febre valida correptus decubuit, ſtatimq;

Carolus deſignat ſucceſſorem Ludouicum F.

Venatur.

Febricitat.

ſtatimq;, vt in febribus ſolebat, cibi abſtinentiam ſibi indixit, arbitratus hac continentia morbum poſſe depelli, vel certè mitigari. Sed accedente ad febrem lateris dolore, quem Græci pleuriſin dicunt, illoq; adhuc inediam retinẽte, neq; corp9 aliter quàm rariſsimo potu ſuſtentãte, ſeptimo, poſtquã decubuit, die ſacra communione percepta, deceſsit, anno ætatis ſuæ LXXII, & ex quo regnare cœperat, XLVI, Indictione VII. V. Kalend. Februar. hora diei tertia, Anno Domini DCCC. XIIII. Cuius corp9 more ſolenni lotum, & curatum, maximo totius populi luctu Eccleſiæ illatum atque humatum eſt. Dubitatum eſt primò, vbi reponi deberet, eò quòd ipſe viuus de hoc nihil præcepiſſet. Tandem omnium animus ſedit, nuſquam honeſtius eum tumulari poſſe, quàm in ea baſilica, quam ipſe propter amorem Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ob amorem ſanctæ & æternæ Virginis genitricis eius, proprio ſumptu in eodem vico conſtruxit. In hac ſepultus eſt eadem die, qua defunctus eſt. Arcusq; ſuper tumulum eius deauratus cum imagine & titulo extructus eſt. Qui titulus hoc modo deſcriptus eſt : SVB HOC CONDITORIO SITVM EST CORPVS KAROLI MAGNI ATQVE ORTHODOXI IMPERATORIS, QVI REGNVM FRANCORVM NOBILITER AMPLIAVIT, ET PER ANNOS XLVI. FELICITER REXIT. His ſummatim de rege Karolo explanatis, iterum ad propoſitum redeamus.

Cedit è vita.

Inhumatur Aquiſgrani.

Anno Domini DCC. LXVIII. Stephan9 Papa XCIIII. ſedit annis III. mens. V. dies viginti octo.

Anno Dominicæ incarnationis DCC. XIX. Karolus, Pippini filius, Magnus regnare cœpit, & XLVI. annis regnauit, tribus cum fratre, XLIII. ſolus.

Anno Domini DCC. LXX. Karolus conuentum habuit in VVormatia. Corpus S. Othmari in inſula, qua de-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

functus eſt, per X. annos incorruptum reperitur, & in baſilica Sancti Galli ſepelitur.

Mors Carolomani. Anno Domini DCC. LXXI. Karlomannus obiit II. Non Decemb. cuius vxor cum filiis, & parte optimatum, ad Italiam eſt profecta. Karolus ad capiendum ex integro regnum intendens animum, in Villam Carbonacum venit. Ibi ad eum primates & Comites acceſſerunt.

Caroli expeditio Saxonica. Anno Domini DCC. LXXII. Karolꝰ, habito in VVormatia conuentu, Saxoniam bello adiens, caſtrũ Eresburg cepit, idolum, quod Erminſul vocabatur, euertit. Poſtea ad VViſaram fluuium acceſsit, ibiq́; acceptis à Saxonibus XII obſidibus receſsit. Adrianus Papa X C V. ſedit annis X X I I I I.

Alia in Longobardos. Anno Domini D C C L X X I I I. Adrianus Papa inſolentiam Deſiderii, regis Longobardorum, ferre non valens, opem Karoli implorauit. Qui veniens Deſiderium inter Ticinum obſedit, & totam hyemem in hac obſidione conſumpſit. Saxones pro abſentia Karoli contiguos ſibi Haſſorum populos deprædantur: & Fritſlar venientes, *Fritislaria Haſſorum.* eccleſiam Sancti Bonifacii moliti ſunt incendere. Apparuerunt autem quibusdam duo iuuenes, qui eam defenderunt ab igne, & hoſtes terrore percuſsi, in fugam ſunt conuerſi, nemine perſequente. Inuentus eſt poſtea *Pœna ſacrilegij.* vnus è Saxonibus iuxta eccleſiam mortuus, ligna & ignem habens in manibus, & quaſi ore flans ad eandem eccleſiam incendendam. Prædixerat enim Beatus Bonifacius, ipſam eccleſiam nunquam incendio concremandam. Rex dimiſſo exercitu apud Ticinum, Romam pergit orandi gratia, reuerſusquè longa obſidione ciuitatem ad deditionẽ compulit, quam reliquæ ciuitates ſunt ſecutæ. Rex pro *Excidium regni Longobardorum.* tempore ordinata Italia, reuertitur in Franciam, ducens ſecum Deſiderium regem. Adalgiſus verò filius eius in Græciam ſeſe contulit ad Conſtantinum Imperatorem, ibiquè in Patriciatus honore vitam finiuit.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini DCC. LXXIIII. Karolus in Saxoniam tripertitum miſit exercitum, qui interfectionibus, prædis & incendiis omnia vaſtantes, cum magnis ſpoliis ſunt reuerſi. *Saxonia vaſtata.*

Anno Domini DCC. LXXV. Karolus Saxones aut religioni Chriſtianæ ſubdere, aut omnino delere cupiens, totis viribus Saxoniam petiit, caſtrum Sygiburgum cepit, Eresburgum caſtrum à Saxonibus deſtructum muniuit, & in eo Francorum præſidium poſuit, & multa ſtrage facta, obſides ab eis & à VVeſtualis accipiens, eſt reuerſus. Corpora Sanctorum, Gordiani & Epimachi, de Roma in Alemanniam ſunt tranſlata. Conſtantinus Imperator, filius Leonis, perſecutor Chriſtianorum, mortuus eſt. *Caroli ſucceſſus.*

Anno Domini DCC. LXXVI. Leo, filius Conſtantini perſecutoris, LXXI. ab Auguſto, regnauit annis V. Hic à principio pius viſus eſt, & Monachorum amicus. Vnde ex Monachis Metropolitanos in primis ſedibus collocauit, multosq; ordines amplificauit in vrbe. Hic ad petitionem populi & Principum Conſtantinum, filium ſuum, in ſancto die Paſchæ fecit coronari Imperatorem, licet adhuc paruulum, Principibus & populo iurantibus, ſe nunquam alios Imperatores admiſſuros, præter Leonem & Conſtantinum, & ex ſemine ipſorum, & hoc ſcripto cófirmauerunt. Primo itaque Leonis anno, qui eſt Karoli VIII. Karolus tendens in Italiam, Rotgaudum interfecit, quia plures ciuitates ſibi allexerat, non reminiſcens, quod Karolus eum Foroiulienſibus Ducem dederat. Rex autem audiens Saxones rebellaſſe, illuc tetendit, & quòd veniam petebant, baptizauit qui volebant, & acceptis obſidibus, in Franciam eſt regreſſus. *LEO Imp.* *Rotgaudꝰ Dux Foroiul.*

Anno Domini DCC. LXXVII. Karolus Padebrunno veniens, iterum intrauit Saxoniam, omnesquè fallaciter deuotos inuenit. Cuncti quippe ad eum venerunt. Sed VVidikindus, vnus ex primoribus, qui multorum ſibi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

VVidekindus Saxon dynaſta. conſcius erat facinorum, ad Sigifridum, regem Danorum, profugit. Et baptizata eſt multitudo maxima Saxonum, ita quòd ſi vlterius ſua ſtatuta violarent, tam libertate quàm patria priuarentur.

Caroli expeditio Hiſpan. Anno Domini DCC LXXVIII. Karolus Hiſpaniam petens, quaſdam vrbes ſubegit, obſides à Sarracenis accepit. Interea Saxones, comperto quòd Rex tam longè abiſſet, armis aſſumptis, vſque Rhenum ſunt profecti, & quicquid à Tuicio ciuitate vſque ad Moſellam villarum fuit, ferro & igni populati ſunt, non prædandi occaſione ſed vlciſcendi. *Victoria Saxon.* Rex Antiſiodori poſitus hoc audiuit, & Orientales Francos & Alemannos contra eos miſit. Qui inuenerunt eos in partibus Haſſorum ſuper fluuium Adernam. Et tanta cæde ſtrauerunt, quòd paucißimi redierunt.

Benignitas in Spoletanum. Anno Domini DCC. LXXIX. Karolus in villa VVirciniaco benignè ſuſcepit Hildebrandum, Ducem Spoletanum, ad ſe venientem, & honoratum redire dimiſit. Ipſe verò Saxoniam petens, Rhenum traiecit, & vſque ad Lippiã cum exercitu peruenit. *Iterata de Saxonibus victoria.* Saxones autem reſiſtere tentantes, victi ſunt, & fugati, & Rex VVeſtfaliam ingreſſus, omnes in deditionem accepit, & inde ad VViſarã veniens caſtra poſuit. Ibi Angrarii & Oſtfali obſides dederunt, & fidelitatem iurauerunt. Rex autem rediens in VVormatia hyemauit.

Profectio Saxon. Anno Domini DCC. LXXX. Karolo Saxoniam intranti omnes Orientalium partium Saxones occurrerunt, multis de populo baptizatis. Veniens ad locum vbi Hora & Albia confluunt, ordinauit Reſtam tam Saxonum *Item Romana.* quàm Sclauorum, reuerſusq; in Franciam, Romam cau-

ſa orationis cum vxore Hildegarde & liberis perexit, & Natalem Domini Papiæ celebrauit.

CONSTANTINVS Imp.

Año Domini DCC. LXXXI. Cóſtantinꝰ,filius *Leonis*, LXXII. ab Auguſto, cum matre ſua Irene regnum accepit,& annis XVII. regnauit. Huic filia Karoli & Hildegardis reginæ, Rothrudis, deſponſata fuit, ſed mater eius aliam ei,eo inuito,coniunxit. Huius anno primo Karolus ab Adriano Papa Romæ honorificè ſuſcipitur, & cùm ibi ſanctum Paſcha celebraret, baptizauit idem Papa filium eius Pippinum, eumquè de ſacro fonte ſuſceptum vnxit in Regem Italiæ, & fratrem eius in Regem Aquitaniæ. Rex autem cùm rediiſſet Mediolanum, baptizata eſt filia eius Giſla ibidem ab Archiepiſcopo Thoma. Karolus VVormatiam venit, vbi Taſsilo dux, datis XII. obſidibus, fidelitatem Regi iurauit, ſed domum rediens non diu in fide permanſit.

Pipinus Caroli F.

Taſſilo Bauarus.

Legatio Danica & Vngarica.

Anno Domini DCC. LXXXII Karolus,traiecto apud Coloniam Rheno,ad fontem Lippiæ venit,& ibi inter cætera recepit legatos Sigifridi, regis Danorum, & illos, quos pacis cauſa miſerant ad eum Caganus & Iugarrus. Rege redeunte in Franciam, VVedekindus Saxones rebellare perſuaſit. Intellexit etiam Rex,quòd Soraui Sclaui, qui habitant inter Salam & Albiam, fines Turingorum & Saxonum prædarentur. Contra quos cùm Rex ſuos ſatellites direxiſſet, illi ad Saxones ſe diuertunt, & ab ipſis penè omnes occiſi ſunt. Rege pro eadem re veniente,omnes VVedekindum iſtius ſceleris auctorem clamauerunt. Sed illo fugiente, alii qui conſenſerant circiter IIII. mill. & quingenti ad eius imperiū ſunt decollati.

VVidekindus fax belli.

Sorabi.

Carolus animaduertit in rebelles.

Anno Domini DCC. LXXXIII. Rege iam Saxoniam intrare volente, Hildegardis regina obiit II. Kalend.

Maii

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Hildegardis. Maii, ſcilicet vigilia Aſcenſionis Domini. In Saxoniam veniens, in loco, qui Theotmelli dicitur, vicit eos. Inde Patherbrunnen veniens, audiuit eos in finibus VVeſtfalorum iterum ad pugnam paratos, ad quos rediens feliciter dimicauit. *Noua Saxonũ clades.* Inde reuerſus in Franciam, duxit vxorem Radolfi filiam de Orientali Francia, nomine Faſtradam, de qua habuit duas filias. *Faſtrada.* Berthrada regina, mater Regis, obiit IIII. Idus Iulii.

Anno Domini DCC. LXXXIIII. Karolus, traiecto Rheno, in loco, qui dicitur Lippenheim, pagos VVeſtfalorum vaſtauit. *Lippenheim.* Veniens ad VViſaram, dimiſit Karolũ, filium ſuum, in finibus VVeſtfalorum. Ipſequè per Turingiam diuertens, depopulatus eſt partes circa Albiam, & in Franciam reuerſus eſt. Saxones verò congregati, pugnabant cum filio eius Karolo, ſed ille magna cæde facta, cum victoria rediit ad patrem ſuum VVormatiam. *Caroli F. prælium ſecundum.*

Anno Domini DCC. LXXXV. VVidikint, dux Saxonum, incentor rebellionis, & Albio de Tranſalbia venerunt ad Karolum, adducente eos vno aulicorum, & recepti ſunt in gratiam, & baptizati, quieuitquè Saxonicæ perfidiæ peruicacitas per aliquot annos. *VVidekindi & Albionis Chriſtianiſmꝰ.*

Anno Domini DCC. LXXXVI. Rex miſit exercitum contra Britannos, quos Angli & Saxones olim extorres egerant, ductorem ſtatuens Audolfum, præpoſitum menſæ reginæ. *Britanni ſubacti.* Hic contumaciam eorum citò repreſsit, & obſides acceptos cum populi primoribus VVormatiam ad regem adduxit. Rex iterum ſtatuit ire Romam, vt Beneuentum ſuæ ſubiiceret poteſtati, cuius maiorem partem, capto Deſiderio, iam ſibi ſubiecerat. Pergens igitur, natalem Domini apud Florentiam celebrauit.

Anno Domini DCC. LXXXVIII. Karolꝰ Romæ honorificè ſuſceptus eſt à Papa Adriano, inde Beneuentum cum Papa contendit. *Bellum Beneuentanum.* Aragiſus autem Dux Beneuentanorum, relicto Beneuento, Salernum ſe tranſtulit, & duos filios Regi obtulit, metuens ante conſpectum eius venire. Et

Rex

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Rex iuniore retento, ſcilicet Grimoldo, maiorē dimiſit, & acceptis à populo obſidibus, Beneuentum ſacramento ſibi aſtrinxit. Et dimiſsis legatis Irenes & Conſtantini, filii eius, qui pro petenda filia Karoli venerant, Romam reuerſus, ibidem Paſcha Domini celebrauit. Poſtea in Frāciam rediens, in VVormatia conuentum habuit generalem. Deinde contra Taſsilonem, Ducem Bavvarlæ, proceſsit. Et ſuper Lycum fluuium in ciuitatis Auguſtæ ſuburbio ſe transferens, aliosq; Francos ſuper Danubiū in locum, qui Pheringa dicitur, conſtitutens, Bauaros vndiq; circumfudit. Hoc videns Taſsilo, ad ipſum veniens, veniam petiit, & Rex, quia pius erat, ſupplicanti pepercit: acceptoquè ab eo filio eius Theodone cum aliis XII. obſidibus, in Franciam remeauit. *Taßilo Bauarus.*

Anno Domini DCC. L*XXXVIII.* Karolo Paſcha celebrante, & generale conſilium habente, Taſsilo tam de fide violata, quàm de aliis hoſtiliter actis apud Regem eſt accuſatus, videlicet quòd ſuadente vxore ſua Lutburga, Deſiderii Longobardorum regis filia, Auares in diſsipationem regni vocauit, vnde reus maieſtatis iudicatus eſt. Sed pro agenda pœnitentia tonſuratur, & in monaſterium cum filio mittitur, cæteri verò exilio retruduntur. Eo anno fundata eſt Eccleſia Bremenſis. Nam VVillehadus miſſꝰ à Karolo rege in Saxoniam, primus omnium doctorum maritimas & boreales Saxoniæ partes, ac transalbinos populos, ad Chriſtianam prouocauit fidem. Septem annos prædicaſſe dicitur in ea regione, vſque ad annum rebellionis Saxonum *XII.* Tum VVidikind perſecutionem moueus in Chriſtianos, Francorum terminos vsquè ad Rhenum vaſtabat. In qua perſecutione diſcipuli ſancti VVillehadi quidam Bremæ, multi per Freſiam, cæteri trans Albiam paſsi leguntur. Vnde confeſſor Dei maius adhuc lucrum expectans de conuerſione plurimorum, legitur ſecundum Euangelicum præceptum de ciui- *Idem maieſtatis damnatus.* *VVillehadus Euangeliſta Saxonum.*

tate in ciuitatem fugiſſe, diſperſiſq; ad prædicandum ſo-
Luitgerus. ciis, ipſe Romam cum Luidgero veniſſe. Vbi ſanctiſsimi
Papæ Adriani conſolatione releuati, Luidgerus in mon-
tem Caſsinum ad profeſsionem ſancti Benedicti, VVille-
hadus in Galliam ad ſepulchrum ſancti repedauit VVille-
brordi. Itaq; biennio vterq; recluſi, contemplatiuæ vitæ
operam dabant, orantes pro perſecutoribus & gente Sa-
xonum, ne iactum in eis ſemen verbi Dei inimicus homo
zizaniis oppleret. Nam VVidikind dux, incentor rebel-
lionis, ad fidem, ſicut dictum eſt, venit, baptizatus cum a-
liis Saxonum magnatibus. Et tunc demum Saxonia ſub-
acta in prouinciam redacta eſt, quæ ſimul in VIII. Epiſco-
patus diuiſa, Moguntino & Colonienſi Archiepiſcopis eſt
ſubiecta. Exemplar piuilegii, Bremenſi Eccleſiæ à Karo-
lo donati. In nomine Domini Dei & ſaluatoris noſtri
Ieſu Chriſti. Karolus, diuina ordinante prouidentia
Rex. Si Domino Deo exercituum ſuccurrente, in bellis
victoria potiti ſumus, in illo & non in nobis gloriamur,
& in hoc ſeculo pacem & proſperitatem, & in futuro per-
petuæ mercedis retributionem nos promereri confidi-
mus. Quapropter nouerint omnes Chriſti fideles, quòd
Saxones, quos à progenitoribus noſtris ob ſuæ pertinaciã
perfidiæ ſemper indomabiles, ipſiq; Deo & nobis tam diu
rebelles, quouſq; illis non noſtra virtute ipſos & bellis vi-
cimus, & ad baptiſmi gratiam Deo annuente perduximus,
priſtinæ libertati donatos, & omni nobis debito cenſu ſo-
lutos, pro amore illius, qui nobis victoriam contulit, ipſi
tributarios & ſubiugales deuotè addiximus, videlicet vt
qui noſtræ poteſtatis iugum hactenus ferre detrectaue-
runt, victi iam, Deo gratias, & armis ac fide, Domino ac
ſaluatori noſtro Ieſu Chriſto, & ſacerdotibus eius, omniũ
ſuorum iumentorum & fructuum, totiuſq; culturæ deci-
mas ac nutrituræ, diuites ac pauperes legaliter conſtricti
perſoluant. Proinde omnem terram eorum, antiquo Ro-
manorum more, in prouinciam redigentes, & inter Epiſ-
copos

VVidekindus δαδȣχὸς Chriſtianiſmi per Saxoniam.

Diploma fundationis Eccleſiæ Brem.

Saxones libertate donati, Deo vectigales addicuntur.

copos certo limite diſterminantes, ſeptentrionalem illi> partem, quæ & piſcium vbertate ditiſsima, & pecoribus alendis habetur aptiſsima, piè Chriſto, & Apoſtolorum ſuorũ principi Petro, pro gratiarum actione deuotè obtulimus, ſibiq; in VVigmodia, in loco Bremon vocato, ſuper flumen VVirraham, Eccleſiam & Epiſcopalem ſtatuimus cathedram. Huic parochiæ X. pagos ſubiecimus, quos etiam, abiectis eorum antiquis vocabulis, & diuiſionibus, in duas redegimus prouincias, his nominibus appellantes, VVigmodiam & Lorgoë. Inſuper ad præfatæ conſtructionem Eccleſiæ in ſuprà dictis pagis LXX. manſos cum ſuis colonis offerentes, totius huius parochiæ incolas decimas ſuas Eccleſiæ ſuoquè prouiſori fideliter perſoluere, hoc noſtræ maieſtatis præcepto iubemus, donamus, & confirmamus. Adhuc etiam ſummi Pontificis & vniuerſalis Papæ Adriani præceptò, nec non & Mogontiacenſis Epiſcopi, Hillonis, omniumq; qui affuere Pontificum conſilio, eandem Bremenſem Eccleſiam cum omnibus ſuis appendenciis VVillehado, probabilis vitæ viro, coram Deo & ſanctis eius commiſimus. Quem etiam primum eiuſdem Eccleſiæ III. Idus Iulii conſecrari fecimus Epiſcopum, vt populis diuini ſemina verbi, ſecundum datam ſibi ſapientiam, fideliter diſpenſando, & nouellam hanc Eccleſiam canonico ordine, & monaſteriali competentia, vtiliter inſtruendo, interim plantet & riget, quouſq; precibus ſanctorum ſuorum exoratus, incrementum det omnipotens Deus. Innotuit etiam idem venerabilis vir ſerenitati noſtræ, eam, quam diximus, parochiam propter barbarorum infeſtantium pericula, ſeu varios euentus, qui in ea ſolent contingere, ad ſuſtentacula, ſiue ſtipendia, Dei ſeruorum inibi Deo militantium, minimè ſufficere poſſe. Quamobrem quia Deus omnipotens in gente Freſonum, ſicut & Saxonum, oſtium fidei aperuit, partem prænominatæ regionis, videlicet Freſiæ, quæ contigua huic parochiæ eſſe dinoſcitur, eidem Bremenſi Eccleſiæ, ſuoque prouiſori VVillehado Epiſco-

Eccleſiæ Brem. prouincia.

VVillehadus I. Epiſc.

Iuriſdictio in Friſia.

po, eiuſquè ſucceſſoribus perpetualiter delegauimus retinendam. Et quia caſus præteritorum nos cautos faciunt in futurum, ne quis, quod non optamus, aliquam ſibi in eadem diœceſi vſurpet poteſtatem, certo eam limite fecimus terminari, eique hos terminos, mare Oceanum, Albiam fluuium, Liam, Steinbach, Haſalam, VVimarcham, Sneielbach, Oſtam, Mulinbach, Motam paludem, quæ dicitur Sigefridiſmor, Quiſtinam, Thiſemnor, Aſcbroch, VViſebroch, Biuernam, Vternam, iterumq; Oſtam. Ab Oſta verò vſque quo perueniatur ad paludem, quæ dicitur Heſſenvveg, Sturmegœ & Longœ diſterminantem, Sethba- Sigefridiſmor, Quiſtinam, Thiſennor, Aſcbroch, VViſebroch, Biuernam, Vternam, iterumq; Oſtam. Ab Oſta verò vſq; quo perueniatur ad paludem, quæ dicitur Caldenbach. Deĩde ipsã paludẽ vſq; VVennã fluuiũ, à VVeña verò Bicinam, Farſtinam, vſq; in VVirraham fluuium. Deinde ab orientali parte eiusdẽ fluminis viam publicam, q̃ dicitur Heſſenvveg, Sturmegoë, & Lõgoë diſtirminãtẽ, Sethbaſam, Alapam, Taldhovva, iterumq; VVirraham. Ex occidentali autem parte viam publicam, quæ dicitur Foltvveg, Detue & Lorgoë diuidentem vſque in Huntam flumen. Dein ipſum flumen, & Amrinum lucum ſilueſtrem, quem incolæ loci VVildloch nominant, Finolam, VValdesmor, Bercpol, Eddenriad paludem, Emiſgoë & Oſtergoë diſterminantem, Bruſtlacho, Biberbach, iterumq; mare firmos & intransgreſsibiles circumſcribi iuſsimus. Et vt huius donationis ac circumſcriptionis auctoritas noſtris futuriſq; temporibus, Domino protegente, valeat inconuulſa manere, manu propria ſubſcripſimus, & anuli noſtri impreſsione ſignari iuſsimus. Signum Domini Karoli, regis inuictiſsimi. Hildibaldus, Archiepiſcopus Colon. & ſacri palatii Capellanus, recognoui. Data II. Id9 Iulii, Anno Dominicæ incarnationis DCC. *LXXXVIII.* Indictione *XII.* Anno autem regni Domini Karoli *XXI.* Actum palatio Nemetenſi feliciter. Amen.

Limites.

Hildibaldus, Archiepiſc. Brem.

Mors VVillehadi.

Sedit igitur in Eccleſia Bremenſi Beatus VVillehadus

poſt

poſt ordinationem ſuam annos II. menſes III. dies *XXVI*. prædicauitq; tam Freſis quàm Saxonibus poſt martyrium Sancti Bonifacii, omnes annos *XXXV*. Obiit autem ſenex & plenus dierum in Freſia in villa Pleccazce, quæ ſita eſt in Ruſtris. Corpus eius Bremam deportatum, in baſilica ſancti Petri, quam ipſe ædificauit, ſepultum eſt. Tranſitus eius celebratur feſtiuis gaudiis VI. Idus Nouemb. ordinatio III. Idus Iulii.

VVilzi debellati.

Anno Domini DCC. *LXXXIX*. Rex contra Sclauos, qui VVilzi dicuntur, ducens exercitum Albiam duobus pontibus tranſiuit, & alterum ex vtroq; capite vallo & turri muniuit, & tam diu terram eorum vaſtauit, donec eos ſubiecit. Hoc anno Irene Imperatrix adduxit puellam de Armeniacis, nomine Mariam, & eam filio ſuo copulauit. Sed ille grauiter hoc tulit, quia erga filiam Karoli flagrabat, ſibi antea deſponſatam.

Irene Aug. fœdifraga.

Anno Domini DCC. *XC*. Karolus reſedit in VVormatia, audiens legatos Hunorum.

Anno Domini DCC. XCI. Sanctus Burchardus, VVirceburgenſis Epiſcopus, obiit. Facta eſt diſſenſio inter Irenen & filium eius, Conſtantinum, & hæc inſtinctu malorum hominum, ita vt ipſum regno priuare vellet. Karolus de VVormatia in Bavvariam iuit, vt Hunis bellum inferret, vnam partem exercitus per aquilonare latus Danubii ire iubens, ipſeq; cum altera per auſtrale latus deſcendit. Venienſq; ad Aneſum fluuium, qui eſt limes Pannoniæ & Bavvariæ, ibi caſtra poſuit. Huni autem diuinitus territi fugerunt. Karolus Pannonia vſque ad Raba flumen deuaſtata, diſpoſuit per Sabariam remeare.

S. Burchardus.

Bellum Hunicum.

Anno Domini DCC. XCII. Karolo à natali Domini per totam æſtatem Ratisbonæ commorante, conſpirauit contra eum Pippinus, ex concubina filius, & multi alii propter Faſtradam reginam, ſcilicet ob eius crudelitatem. Fardolfus Longobardus hoc detexit. Vnde conceſſum eſt ei monaſterium Sancti Dionyſii intrare. Alii partim gladio cæſi, partim patibulo ſunt ſuſpenſi.

Coniuratio Pipini nothi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Danubij & Rheni coniunctio fruſtra tẽtata.

Anno Domini DCC. XCIII. Perſuaſum eſt regi, poſſe commodè à Danubio in Rhenum nauigare, ſi inter Radantiam & Altmonam fluuios foſſa duceretur nauium capax, quia horum fluuiorum alter Rheno, alter Danubio miſceretur. In hoc opere laboratum eſt duum millium paſſuum in longitudine, & ducentorum pedum in latitudine, ſed fruſtra, quia propter iuges pluuias, & loca paluſtria, opus non poterat conſumari. Interea nunciatur Karolo Saxonum defectio, & Francorum à Sarracenis plurima interfectio. Reuertitur in Franciam, natalem Domini in Herbipoli celebrans, & Paſcha Frankeneforde, vbi etiam hyemauerat.

Hæreſis Feliciana. Synodus Oecumenica VII. dãnata. ¶

Saxones imperata facere coacti. ¶ *De his motibꝰ plenius annales Frãcici.*

Anno Domini DCC. XCIIII. Magna Synodus eſt collecta, & legati Adriani Papæ affuerunt, vbi damnata eſt hæreſis Felicis Epiſcopi, qui Chriſtum adoptiuum filium eſſe aſſeruit ſecundum carnem. Synodus etiam, quæ ante paucos annos in Conſtantinopoli ſub Irene, & Conſtantino, filio eius, ſeptima & vniuerſalis dicta eſt, quaſi ſuperuacua, eſt ab omnibus abdicata. Faſtrada regina obiit, & apud Sanctum Albanum in Moguntia ſepelitur. Rex diuiſo inter ſe & filium Karolum exercitu, cum magno intrat Saxoniam apparatu. Sed ipſi eum reueriti, datis obſidibus, ſe obſecuturos per omnia iurârunt.

¶ *Atqui Synodo hac veneratio imaginum (Græcis eſt εἰκόνων προσκύνησις) ſancita fuit. Necdum Friderici Barbaroſſæ temporibus eã apud Germanos receptam fuiſſe, è Nicetæ hiſtoria liquet.*

Anno Domini DCC. XCV. Rex ob perfidiam Saxonum conuentum habuit generalem in villa Cuffenſtein, vltra Rhenum contra Moguntiam, iuxta Mœnum flumen, ac deinde penè totam Saxoniam depopulatus eſt, acceptisq; item obſidibus, in Gallias remeauit.

Anno Domini DCC. XCVI. Leo Papa XCVI. ſedit annis XX. quidam dicunt XXV. Hic Karolum fecit Imperatorem, & claues confeſsionis Sancti Petri, & vexillum Roma-

Romanæ vrbis Karolo cum muneribus miſit. Rex Saxoniam petens, Pippinum filium ſuum Italiæ regem fecit. Ipſeq; depopulata Saxonia, Aquaſgrani redit. Pippinus fugatis Hunis vltra fluuium Tiza, reuertitur cum reſiduo Hunorum theſauro. *Pipinus, rex Italiæ.*

Anno Domini DCC. XCVII Karolus expeditionem mouit in Saxoniam vltra omnes paludes ad Oceanum vſq; in Hadoloha, quod nunc vrbanius dicitur Hatheleria (Ibi enim Oceanus Saxoniam alluit) & moratus aliquandiu in Albia in eo loco, qui ab ipſo Karleſſant dicitur, Aquasgrani reuertitur, accepta prius in deditionem tota Saxonum gente. Accepit etiam ibidem legatum Conſtantini, Imperatoris Conſtantinopolitani. Hyemauit autem in Saxonia, natalem Domini & Paſcha ibi celebrãdo. Proximum Sancto VVillehado ex diſcipulis eius VVillericum in Bremenſi eccleſia præfuiſſe legimꝰ, quem alii VVilleharium nuncupant. Seditq; annos L. vſq; ad annum Lothevvici ſenioris penultimum. *Hadeleria* *Carlſand.* *VVillericus, ſucceſſor VVillehadi.*

Anno Domini DCC. XCVIII Saxones trans Albiam aduocatos Karoli trucidant, & capiunt. Vnde Rex totam Saxoniam inter Albiam & VViſeram populando tranſiuit. Transalbiani contra Obodritos, Karolo fideles, arma mouent. Sed Dux eorum Thraſico cum ipſis pugnans IIII. mill. ex eis occidit. Rex in Franciã reuertitur, & vbi Aquasgrani venit, nuncios Irenes Imperatricis, de pace agentes, audiuit, cuius filius Conſtantinus conſilio, vt creditur matris, fuerat exæcatus. Recepit etiam legatos Adelfonſi, regis Galiciæ & Aſturiæ. Conſtantinus Imperator poſt excæcationem obiit. Poſt illum mater eius V. annis regnauit. Sol obſcuratus eſt per dies XVII. ita vt naues in pelago oberrarent. *Saxonum rebellio.* *Obotriti.* *Alfonſus rex.* *Eclipſis ſolis.*

Anno Domini DCC. XCVIIII. Cùm Leo Papa in Letania maiore procederet de Lateranis ad eccleſiam Sancti Laurentii ad Craticulã, Romani iuxta eandem eccleſiam eum ab equo deiicientes, cæcauerunt, & lingua amputata, nudus ac ſemiuiuus in media platea dimiſ- *Seditio cõtra Papam.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

dimiſſus eſt, cognatis Adriani Papæ eandem ſeditionem mouentibus. Papa enim ſuperbiæ Romanorum reſtiterat, dum ea, quæ Imperialis erant poteſtatis, ſibi vendicare volebant. Dicunt quidam, quòd Romani vnum oculum ei eruerint, alii quòd neutrum, ſed raſorio per medios oculos inciderint, nec viſum abſtulerint. Mittitur in monaſterium Sancti Eraſmi martyris. Sed à VVinigiſo, Duce Spoletano, qui audito tali facinore Romam feſtinus venerat, ſuſcipitur, & Spoletum deducitur. His auditis, Karolus ipſum cum ſummo honore ad ſe adduci præcepit. Rhenoquè tranſmiſſo in loco, qui Lippenheim dicitur, Paderbrunne venit, ibiq; Pontificem expectauit. Venit Pontifex, & diebus aliquot cum eo manſit, tandem à Rege remiſſus eſt, & honorificè reſtitutus.

VVinigiſus, dux Spoletan9.

Anno Domini DCCC. Rex Turonos venit, ibiq; Lutgardis eius coniunx obiit II. Non Iunii. Rex iterum verſus Italiam direxit. Cui Romam tendenti, pridie quàm Romam intraret, Leo Papa occurrit, eoquè vna nocte ibi dimiſſo, Romam præceſsit. Poſtera die Papa cum Epiſcopis, Clero & populis honorificè Karolum ſuſcepit, cunctisq; pſallentibus, in eccleſiam Beati Petri eum introduxit VIII. Kalend. Decemb. Poſt VII. dies cauſam aduentus ſui, concione facta, omnibus expoſuit, ſcilicet de diſcutiendis, quæ obiecta erant Papæ, criminibus. Calumniatores Pontificis, vt ſe monſtrarent innoxios, ei crimen mortiferum impegerunt. Sed cùm nullus eſſet criminis probator, Pontifex ſumpto Euangelio, ambone cõſcenſo, omnibus aſtantibus plenè ſe, inuocato ſanctæ Trinitatis nomine, expurgauit.

Luitgardis reginæ mors.

Carolus petit Romam.

Cognoſcit Papa cauſam.

Anno Domini DCCCI. Karolus Magnus, Rex Francorum, Pippini regis filius, LXXIII. ab Auguſto, Romanorum Imperator creatur, anno regni ſui *XXXIII.* Sicque imperauit annis *XIIII.* Nam Leo Papa in die natiuitatis Domi-

Creatur Imperator.

Domini infra Miſſarum ſolennia, dum ante confeſsionem Beati Petri Apoſtoli Karolus ab oratione ſurgeret, ei coronam impoſuit, & Imperatorem Romanum pronunciauit. Et ſtatim eſt à cuncto populo acclamatum: KAROLO AVGVSTO, A DEO CORONATO, MAGNO ET PACIFICO ROMANORVM IMPERATORI VITA ET VICTORIA. Et decantatis laudibus vnctus ab Apoſtolico, Imperator & Auguſtus eſt de cætero appellatus. Poſt paucos dies aduerſariis Papæ quæſtionem mouit, qui ſecundum legem Romanorum decollationi ſunt adiudicati. Papa pro ipſis intercelsit: Sed pro magnitudine facinoris ſunt exilio perpetuo relegati. Quidam tamen dicunt, quòd de maioribus eorum vna die in Lateranenſi campo CCC. ſunt decollati. Sic autem Dominus beati Leonis innocentiam approbauit, vt clariores oculos ei poſtea donauerit, tantùm cicatrice pulcherrima remanente. Ordinatis itaq; tam publicis quàm Eccleſiaſticis rebus, Imperator VIII. Kalend. Maii Romam egreditur. *Plectit ſontes.*

Anno Domini DCCCII. Irene Imperatrix legatum ſuum, Leonem, ad Imperatorem Karolum direxit, pro pace firmanda inter Francos & Græcos. Et Imperator legatos ſuos vicisſim ad ipſam miſit, Ieſſe ſcilicet Epiſcopū Ambianenſem, & Helmgaudum Comitem, Irenen ei in coniugium poſtulantes. Sed eiſdem legatis adhuc in Conſtantinopoli exiſtentibus, Nicephorus imperium inuaſit, & Irenen in monaſterium, quod ipſa conſtruxerat in quadam inſula, relegauit. *Ambit cōiugium Irenes Aug.*

Anno Domini DCCCIII. Legati Imperatoris de Conſtantinopoli redeunt, & Apocriſiarii Nicephori pro pace facienda veniunt ad Imperatorem Karolum, & inueniunt eūm in Germania ſuper fluuium Salam, & cum epiſtola eius redeunt. *Nicephori, Imp. Byzant. legatio.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Colonia Saxonum in Gallia. Anno Domini DCCCIIII. Imperator Aquisgrani hyemauit, & in æſtate omnes Saxones, trans Albiam habitantes, duxit in Franciam, & pagos tranſalbianos Obodritis dedit. *Godefridus rex Danorum.* Godefrid, Rex Danorum, venit in confinium regni ſui & Saxoniæ in Diesdorp. Sed territus, ad Imperatorem non acceſsit, ſicut promiſerat, ſed nuncios ad ipſum miſit in loco dicto Holdenſtein prope Albiam. Nunciatum eſt tunc Imperatori, ſanguinem Domini in Mantua repertum, & pro inquiſitione huius facti ipſe miſit ad Papam. Vnde Papa in Longobardiam tendit, deinde ad Imperatorem, denuncians ei, ſe velle cum eo natalem Domini celebrare. Qui ſtatim miſſo filio ſuo Karolo ad ſanctum Mauricium, præcepit eum honorificè ſuſcipi, obuiamq́; ei pergens, apud villam Cariſiacum cum eo natalem Domini celebrauit. *Congreſſio Caroli Imp. & Papæ.* Deinde Aquasgrani perduxit, donatiſq́; magnis muneribus, per Bavvariam ire volentem deduci fecit vſque Rauennam.

Anno Domini DCCCV. Karolus, filius Imperatoris, miſſus à patre, Boëmiam totam depopulatus eſt, & Ducem illius terræ, Lechonem, occidit. *Lecho, dux Boiem.*

Anno Domini DCCCVI. Imperator filiis ſuis regnum diuiſit, vt eo mortuo vnusquiſq́; terminos ſuos tueretur, & hoc eſt cum Francorum primoribus confirmatum. *Imperator filijs regna diſpertitur.*

Anno Domini DCCCVII. Legati Regis Perſarum * Imperatori precioſiſsima munera detulerunt, ſcilicet tria tentoria maxima & pulcherrima, omnia byſsina tam funes quàm tentoria, pallia ſerica, vnguenta, balſamum, Horologium ex aurichalco arte mechanica mirificè compoſitum, in quo XII. horarum curſus ad clepſydram vertebatur cum totidem pillulis, quæ in completione horarum cadebant, & caſu ſubiectum cymbalum tinnire faciebant, additis duodecim equitibus, qui per XII. feneſtras completis horis exibant, & impulſu ſuo feneſtras prius apertas claudebant. Et alia multa in Horologio erant.

** Is fuit Aaron Calipha. Vide appendicē noſtrā ad Haythonū.*

Honoratur legatione & muneribus Regis Perſarum.

Anno

Expeditio Godefridi R. in Obotritos.

Anno Domini DCCC. VIII. Imperator Karolum, filium ſuum, miſit contra regem Danorum, Godefridum, qui Obodritos inpugnauit, & ille, ſcilicet Danorum Rex, expugnatis aliquib9 Sclauorum caſtris, non ſine detrimẽto reuertitur; nam inter alios filium fratris amiſit, nomine Reinoldum.

Ludouici R. in Hiſp.

Anno Comini DCCC. IX. Lodevvicus, filius Imperatoris, Hiſpaniam ingreſſus, Dertoſam obſedit, & dimiſſa obſidione, in Aquitaniam ſe recepit.

Pipinus.

Anno Domini DCCCX. Pippinus, rex Italiæ, Venetiam ſubiugauit. Imperator autem Aquisgrani manens, contra Godefridum ire cogitans, nuncium accepit, CC. naues de Normannia Freſiam appuliſſe. Qui poſitis iuxta VViſaram caſtris Godefridum expectat, qui ſe velle congredi cum Imperatore iactauerat. Interea diuerſi veniunt nuncii, ſcilicet claſſem Godefridi regreſſam, & Godefridum à ſuo ſatellite, vel à proprio filio, cuius matrem, alia ducta, dimiſerat, interfectum, caſtellum quoq; Hochburi, quod nunc Hamburg dicitur, Albiæ appoſitum, in quo vico legatus Imperatoris erat, à VVilzis captum, & Pippinum, filium eius, VIII. Idus Iulii defunctum. Eo anno Sol & Luna bis defecerunt, Sol VII. Idus Iulii & pridie Kalend. Decemb. Luna XI. Kalend. Iulii & VIII. Kalend. Ianuar. Rodthruth, maior filia Imperatoris, VIII. Idus Iunii obiit. Eodem tempore cùm Sclauorum quoq; gens Francorum Imperio ſubiiceretur, Karolus Hamburg, ciuitatem Nordalbingorum, extructa ibidem Eccleſia, Heridago cuidam ſancto viro, quem loci Epiſcopum deſignauit, ad regendam commiſit. Cui etiam propter infeſtationem barbaricam, vbi interdum poſſet conſiſtere, cellam quandam in Gallia Rodnach donauit, diſponens, eandem Hamburgenſem Eccleſiam cunctis Sclauorum Danorumquè gentibus metropolin ſtatuere. In qua re ad perfectum ducenda, & mors Heridagi

Godefridi R. interit9 Hochburi nunc Hamburgum.

Eclipſis Solis & Lunæ.

Epiſcopat9 Hamburg. primordia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

presbyteri, & occupatio regni Karolum Imperatorem, ne deſiderata compleret, impediuit. VVillericus etiam, Bremenſis Epiſcopus, tranſalbianis ante Anſcharium prædicauit, & Eccleſiam in Milinthorp * frequenter viſitauit, vſque ad tempus, quo Hamburg metropolis facta eſt. Karolus Imperator nouiſsimum bellum cum Danis ſuſcepit. Dani autem & cæteri, qui trans Daniam ſunt populi, omnes Normanni vocantur. Quorum Rex Godefridus iam antea Freſis, itemq; Nordalbingis, Obodritis & aliis Sclauorum populis tributo ſubactis, ipſi Karolo bellum minatus eſt. Hæc diſſenſio voluntatem Imperatoris vel maximè de Hamburg retardauit. Tandem extincto cælitus, vt dictum eſt, Godefrido, Hemmingus patruelis eius ſucceſsit, qui mox pacem cum Imperatore faciens, Egdoram fluuium regni ſui terminum accepit.

** hodie Meldorp, nẽpe Ditmarſiæ oppidum.*

Dani & cæteræ boreales gentes Francis Normãni.

Hemmingꝰ R. patruelis & ſucceſſor Godefridi.

Anno Domini DCCC. XI. Imperator habito placito generali, vnum exercitum miſit trans Albiam, & Liniones vaſtauit, & caſtellum Hochburi, nunc dictum Hamburg, à VVilzis ſuperiori anno deſtructum, reſtaurauit: Alium in Pannoniam contra Hunos & Sclauos: Tertium contra Britones, & omnes proſperè redierunt. Karolus, filius Imperatoris maior natu, pridie Nonas Decembris obiit.

Imperatoris triplex expeditio.

Mors Caroli F.

Anno Domini DCCC. XII Nicephorus, Imperator Conſtantinopolitanus, pugnans contra Bulgaros, occiditur, cui Michaël, gener eius ſucceſsit. Hic pacem cum Karolo firmauit.

Res Byzantinæ.

Anno Domini DCCC. XIII. Imperator Aquisgrani conuocatis principibus, Lotheuvicum, filium ſuum, ad imperium coronauit, & Bernardum, filium Pippini, filii ſui, Italiæ regem præfecit. Iuſſu quoque eius ſuper ſtatu Eccleſiæ per totam Galliam ſunt concilia celebrata, Moguntiæ, Rhemis, Cabillone, Arelati. Michaël, Imperator Orientis, à Bulgaris non proſperè rediens, Monachus efficitur.

Ludouicus deſignatur Imperator.

tur. Cui Leo, filius Bardæ patricii, ſucceſsit. Pons Rheni apud Moguntiam, quem Karolus per decem annos mirabili opere de lignis ita conſtruxerat, vt perenniter poſſe durare videretur, in menſe Maio ita tribus horis infortunato incendio conflagrauit, vt præter hoc, quod aqua tegebatur, ne vna quidem haſtula remaneret. *Pons Rheni ſublicius.*

Anno Domini DCCC. XIIII. Karolus Imperator dum Aquisgrani hyemaret, febre & pleuriſi tactus, V. Kalend. Februarii hora tertia obiit, anno ætatis LXXI. regni XLVI. ſubactæ Italiæ XLIII. ſubactæ Saxoniæ anno XIII. Imperii verò anno XIIII. VVillerici, Bremenſis Epiſcopi, anno XXV. & Lothevvicum filium ſuum imperii reliquit hæredem. Qui die triceſimo de Aquitania Aquasgrani veniens, Lotharium filium ſuum Bavvariæ, Pippinum præfecit Aquitaniæ. *Mors Caroli Magni.*

Anno Domini DCCC. XV. Lothevvicus, Karoli Magni filius, LXXIIII. ab Auguſto, regnum XXVI. annis obtinuit. Audiuit eodem anno, quòd in mortem Leonis Papæ conſpiraſſent quidam de primoribus Romanorum, & miſit eos, qui ſuper hac re diligentius indagarent. *LVDOVICI Pij imperium.*

Anno Domini DCCC. XVI. Leo Papa vita deceſsit IIII. Kalend. Iunii. Cui Stephanus, Diaconus, Papa *LXXXXVII.* ſucceſsit menſibus VII. Hic Rhemis Lothovvicum coronauit. *Inauguratio.*

Anno Domini DCCC. XVII. Stephanus Papa III. menſe poſtquam Romam redierat, VIII. Kalend. Februarii vitam finiuit. Paſchalis Papa XCVIII. ſedit annis iuxta quosdam IX. Imperator Aquisgrani Lotharium, primogenitum ſuum, imperii conſortem fecit. Bernardus rex Italiæ, nepos Imperatoris, tyrannidem meditans, tandem armis depoſitis, apud Cabillonem Imperatori ſeſe tradidit. *L*othevvicus Imperator voluntatem patris oblitus, pro- *Lotharius imperij cōſors lectus. Bernardus rex Italiæ.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Motus Danici. prouinciam tranſalbianam Bremenſi & Ferdenſi Epiſcopis commendauit. Per idem tempus Hemmingo, Danorum rege, mortuo, Sigefrid & Anulo, nepotes Godefridi, cùm inter ſe de primatu regni conuenire non poſſent, prælio ſceptrum diuiſerunt: in qua congreſsione XI. millibus hominum interemptis, Reges ambo ceciderunt, pars Anulonis cruenta victoria potita, Reginfridum & Haroldum in regnum poſuerunt. Moxq; Reginfridus ab Haroldo pulſus, piraticam exercuit, Haroldus verò cum Imperatore fœdus inijt. In diebus illis Ebo Rhemenſis, cùm de ſalute gentium religionis ſtudio ferueret, legationem ad gentes cum Halugario ſuſcepit à Paſchali Papa, quam poſtea beatus Anſcharius, diuina opitulante gratia, feliciter peregit.

Ebo Rhemenſis Zelotes.

Anno Domini DCCC. XVIII. Imperator, detecta fraude coniurationis, Aquaſgrani reuertitur, & paucis poſt Paſcha diebus auctores coniurationis luminibus iuſſit orbari. Hermingardis regina V. Nonas Octobris obiit, quæ genuit Imperatori Lotharium, Pippinū & Lothevvicum.

Hermingardis reginæ mors.

Anno Domini DCCC. XVIIII. Imperator habito conuentu Aquiſgrani, duxit VVelpi Comitis filiam, nomine Iudith, quæ genuit ei Karolum Caluum.

Iuditha, VVelfi F. Aug.

¶ *De familia VVelforum diligenter explicat Vrſpergenſis. Habent etiam idem argumentum Origines noſtræ illuſtriſs. familiæ Brandeburg.*

Anno Domini DCCC. XX. Leo, Imperator Conſtantinopolitanus, in baſilica ſanctæ Dei genitricis intra Palatium occiditur conſilio Michaëlis Comitis, qui infulas imperii ſuſcepit, & IX. annis regnauit.

Michael Imp. Byzant.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini DCCC. XXI. Leo Papa, ſecundū quoſdam, obiit, & Stephanus ei ſuccedit.

Anno Domini DCCC. XXII. in Turingia iuxta fluuium quendam ceſpes in longitudine pedum L. in latitudine XIIII. in altitudine ſesquipedali, de terra ſe eleuauit, & per ſpacium XXV. pedum ſe tranſtulit. In parte orientalis Saxoniæ, iuxta lacum Arneſſe terra in modum aggeris quadam nocte in longitudine leucæ ſe erigendo intumuit. Stephanus Papa ſecundum quosdam obiit, & Paſchalis ſucceſsit. Lotharius, filius Imperatoris, duxit Hermingardam, filiam Hugonis Comitis, de qua genuit Lotharium, Lothevvicum, poſt ſe regnantem, & Karolum. Eundem Imperator miſit in Italiam, Pippinum verò in Aquitaniam, cui iunxit filiam Tyderici, Comitis Matricenſis. *Prodigia.* *Nuptiæ Lotharij.*

Anno Domini DCCC. XXIII. Imperator habuit conuentum Franconfurth, quod nunc vrbanis dicitur Frankeneuorde, & venerunt duo fratres ad Imperatorem de regno VVilzorum, Milegaſt & Celeadrogo, filii Lubith, regis VVilzorum, qui Milegaſtum filium ſuum Regem conſtituerat. Sed cùm non dignè regnum adminiſtraret, VVilzi illo abiecto, Celeadrogo iuniori honorem regium detulerunt. Vnde ambo ad Imperatorem venerunt. Imperator autem ad fauorem gentis iuniori regnum dedit, & ambos remiſit muneribus honoratos. Lotharius, filius Imperatoris, diſpoſita Italia, rogatus à Papa Paſchali, Romam venit, & in die Sancti Paſchæ apud ſanctum Petrum regni coronam accepit, vocatus Imperator & Auguſtus, & in menſe Iunio ad patrem rediit. Imperator Drogonem, fratrem ſuum, Canonicum Metenſem, ibidem Pontificem fecit. Eodem *Contentio de regno VVilzorū* *Lotharius inauguratur Imp.* *Drogo, frater Imp.*

anno

Prodigia. anno terræmotus factus eſt in Aquenſi Palatio. Et in Tullenſi territorio puella quædam annorum duodecim, poſt communionem in die Paſchæ per duos annos & dimidium ſine omni ciborum deſiderio ieiunauit, & poſtea more hominum manducauit. In territorio Tumecenſi, Italicæ ciuitatis, in vico Grabadona, in Eccleſia ſancti Iohannis Baptiſtæ, imago Beatæ Virginis, puerum gremio continens, in apſide eiuſdem Eccleſiæ depicta, & ob vetuſtatem penè deleta, tanta claritate fulſit per duos dies, vt ſplendorem nouæ picturæ ſua pulchritudine offuſcaret: Imagines tamen trium Magorum, iuxta eam depictas, ſplendor ille minimè illuſtrabat, præter munera, quæ manibus continebant.

Legatio Byzant. *Tempeſtas.*

Anno Domini DCCC. *XXIIII.* Paſchalis Papa obiit, duobus per contentionem electis. Eugenius tamen, Preſbyter tituli ſanctæ Sabinæ, Papa *XCIX.* ordinatur, ſeditq; annis III. Legati Michaëlis, Imperatoris Conſtantinopolitani, pro pace firmanda ad Imperatorem Lotheuvicum veniunt, condignoq; reſponſo, & literis abſoluuntur. Hoc anno circa feſtum Beati Iohannis in territorio Auguſtodunenſi, aëre in tempeſtatem ſubita mutatione conuerſo, fragmentum ex glacie in longitudine XV. pedum, in latitudine VII. craſsitudine duorum, narratur cum grandine decidiſſe.

λείψανα Sebaſtiani Martyris. *Corbeia condita.* *Anſgarius.*

Anno Domini DCCC. *XXVI.* Hildvvinus, Abbas Sancti Dionyſii, impetrauit à Papa Eugenio corpus Sebaſtiani Martyris, & in Sueſſona ciuitate, in baſilica Sancti Medardi, iuxta ipſius tumulum collocauit. Vbi tunc temporis inſignia miracula contigerunt. Lotheuvicus Imperator nouam in Saxonia Corbeiam exorſus, religioſiſſimos Franciæ Monachos ad illud congregauit cœnobiū. Inter quos præcipuus fuit ſanctiſsimus Chriſti Philoſophus, Anſcharius, vitæ atq; ſcientiæ merito clarus, & omni

Saxo-

Saxonum populo acceptus. Eodem tempore rex Danorum Haroldus à filiis Godefridi regno ſpoliatus, ad *Lothevvicum* ſupplex venit Imperatorem. Qui & mox Chriſtianæ fidei catechiſmo imbutus, apud Moguntiam cum vxore, fratre ac magna Danorum multitudine baptizatus eſt. Quem Imperator à ſacro fonte ſuſcipiens cùm decreuiſſet in regnum ſuum reſtituere, dedit ei trans Albiam beneficium, fratri eius Horico, vt piratis obſiſteret, partem Freſiæ conceſsit. Quæ adhuc Dani, quaſi legitima ſui iuris, repoſcunt. Cùm autem nemo doctorum facilè poſſet inueniri, qui cum illis ad Danos ire vellet, propter barbaricam crudelitatem, qua gens illa fugitur ab omnibus, Sanctus Anſcharius, diuino, vt credimus, Spiritu accenſus, & qui ad martyrium aliqua optabat occaſione pertingere, cum ſocio ſe vltroneum obtulit Audberto, non ſolùm inter barbaros, verùm etiam in carcerem, & in mortem pro Chriſto ire paratus. Itaquè biennio in regno Danorum commorati, multos ex gentilibus ad Chriſtianam fidem conuerterunt. Inde reuerſi, cùm denuò ab Imperatore poſtularentur, vltimos * Sueonum populos Euangelii gratia tentare, intrepidus Chriſti athleta Anſcharius, aſſumptis ſecum fratribus Giſlemaro & VVithmaro, doctoribus, gaudens peruenit ad Daniam. Vbi relinquens Giſlemarum Haroldo, ipſe cum VVithmaro in Sueoniam transfretauit. Vbi benignè à rege Biorn ſuſcepti, verbum Dei publicè prædicare permiſsi ſunt. Multos itaquè per annum integrum lucrati ſunt Domino Ieſu Chriſto. In quibus Hertgarius, oppidi Bircæ præfectus, credidit, quem tradunt etiam miraculis & virtutibꝰ inſignem. Hac legationis ſuæ proſperitate gauiſi, Corbeiam noui Apoſtoli cum triumpho duarum gentium regreſsi ſunt. Tunc Imperator cum magnatibus ſancto Anſchario de gentium congratulatus ſalute, ingentes Chriſto gratias perſoluerunt.

Haroldi R. Chriſtianiſmus.

Horicus donatur parte Friſiæ.

Euangeliſtæ Danorum & Sueonum.

** Hi etiam à Tacito nominantur: nunc populari enunciatione Schuuedẽ, Latin. Suecos vocamꝰ Sed & auctor Suediã memorat ad an. 928. & alibi.*

Biorn rex.

Hertgariꝰ.

Succeſſio Paparum.

Anno Domini DCCC. XXVII. Eugenius Papa deceſſit menſe Auguſto, & Valentinus, Diaconus, Papa ei ſucceſsit, complens vix vnum menſem in Papatu. Poſt quem Gregorius, Presbyter tituli ſancti Marci, Papa CI. eligitur, deinde Sergius III. poſt quem Leo ciuis. Corpora ſanctorum Marcellini & Petri menſe Nouembri de Roma in Germaniam ſunt tranſlata.

Prodigiũ.

Anno Domini DCCC. XXVIII. In VVaſchonia trans Garonnã in pago Aginenſi añona ſimilis frumento quaſi pluuia cecidit, quod Imperatori Aquisgrani allatum eſt.

Ecſtaſis monaſtica.

VVentinus, Augienſis Monachus, raptus in ſpiritu mirabilem vidit viſionem.

Terræmotus.

Anno Domini DCCC. XXIX. In quadrageſima Aquisgrani terræmotus & ventus maximus eſt exortus, qui non ſolùm domos, ſed etiam capellam Beatæ Virginis, tectam plumbeis laminis, denudauit.

Anno Domini DCCC. XXX. Michaël, Imperator Orientis, obiit.

Theophilꝰ Imp. Byzant.

Anno Domini DCCC. XXXI. Theophilus, filius Michaëlis, regnauit annis XII.

Hamburgum fit metropolis.

Anſgarius Archiepiſ.

Anno Domini DCCC. XXXIII Habito generali ſacerdotum conſilio, pius Cæſar votum parentis cupiens implere, Hamburg transalbianorum ciuitatem, metropolim omnibꝰ barbaris ſtatuit nationibus, Danorum, Sueonum, itemq; Sclauorum, & aliis coniacentibus in circuitu populis, eiq; cathedræ primum Archiepiſcopum ordinari fecit Anſcharium. Conſecratus eſt autem à Drogone, Metenſi Epiſcopo, Cæſaris fratre germano, aſtantibus atque fauentibus Othgario Magontienſi, Ebone Rhemenſi, Hetti Treuerenſi, & aliis, conſentientibus etiam VVillerico Bremenſi, & Helmgaudo Ferdenſi, Epiſcopis, quibus antea diœceſis illa commendata eſt, roborante id Papa Gregorio IIII. Apoſtolica auctoritate, & pallii donatione. Habentur in Eccleſia Bremenſi præcepta Imperatoris, & priuilegia Papæ, ſancto Anſchario data. In

quibus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

quibus hoc quoque vnà continetur, quandam ei cellam in
Gallia, Turholt vocatam, ad ſupplementum legationis *Turholt.*
ſuæ à Cæſare conceſſam. Beatus autem Anſcharius nunc
Danos nunc transalbianos viſitans, innumerabilem vtri-
uſq; gentis multitudinem traxit ad fidem. Si quando ve-
rò perſecutione barbarorum impeditus eſt ab ſtudio præ-
dicandi, apud Turholt ſe cum diſcipulis ſuis retinuit. In
adiutorium etiam prædicationis ſuæ datus eſt ei, Ebo *Ebo Rhe-*
Rhemenſis Archiepiſcopus, de quo & antea diximus. Hic *menſis è*
ſeu fatigatione itineris, ſeu corporis debilitate impeditꝰ, *zelote aſo-*
ſiue potius occupatione ſeculi delectatus, vicarium pro ſe *tus.*
dedit Anſchario nepotem Gaudbertum. Quem ipſi ambo *Gaudber-*
conſecrantes Epiſcopum, vocauerunt eum Simonem, *tꝰ, Epiſco-*
eumq; diuinæ gratiæ commendatum in Sueoniam miſe- *pus Sueco-*
runt. Imperator Lothevvicus filio ſuo Karolo, ex Iudith *rum.*
nato, dedit Alemanniam & partem Burgundiæ, indignã- *Carolus Caluus.*
tibus fratribus. VVillericus, Bremenſis Epiſcopus, diœ-
ceſin ſuã ſolicitè circũeundo, gentiles baptizando, & fide- *VVilleri-cꝰ Epiſcop.*
les in Chriſto confortando, ſtrenui prædicatoris officium *doctor Ec-*
peregit. Eccleſias vbiq; per Epiſcopium congruis erexit *cleſiæ.*
in locis, tres verò Bremæ, quarum primam, ſcilicet domũ
Sancti Petri, de lignea lapideam fecit, & corpus Sancti
VVillehadi exinde tranſlatum, in auſtrali, quod fecit, ora-
torio recondidit. Quod fecit præ timore piratarum, qui
propter virtutem miraculorum corpus eius auferre ma-
luerunt. Eodem tempore Beatus Anſcharius corpora
Sanctorum, quæ dono Ebonis Archiepiſcopi ſuſceperat,
trans Albiam deportauit, & corpus Sancti Materniani a-
pud Heiliganſtad repoſuit, Sixti verò & Sinnicii cum alio-
rum Martyrum patrociniis in vrbe Hamburg collocauit,
Beati verò Remigii cimelia cum ingenti honore ſeruauit
Bremæ. VVillericus igitur Clerum maximum collegit,
de populo verò magnam Eccleſiæ Bremenſi hæreditatem
acquiſiuit. In diebus ſuis Karolus eleëmoſynam obtu-
lerat Saluatori ad Bremenſem eccleſiam centum manſos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Leudericꝰ ſucceſſor Vuillerici. *Anſgarius Archiepiſ. ſtreuum doctorem agit.* *S. Rembertus.*

Anno Domini DCCC. XXXVII. VVillericus, Bremenſis Epiſcopus, obiit IIII. Non. Maii, ſepultusq́; eſt in domo ſancti Petri à parte altaris aquilonari. Cui ſucceſsit Leudericus, & ſedit annis VIII. Hunc tradunt ſuperbum fuiſſe, quod exinde coniici poteſt, quia ſe aliquando cuſtodem, aliquando paſtorem Bremenſis gregis gloriatur. In diebus illis Sanctus Anſcharius legationem ſibi creditam fideliter executus, apud Hamburg nouellæ plantationi inſudauit, doctrina oris & opere manuum exercens Eccleſiam. Sæpe etiam monaſterium Galliæ, quod dono Cæſaris poſſedit, Turholt viſitans, fratribus ibidem Deo militantibus ſalutaris regulæ tramitem verbo exemploq́; monſtrauit. In quorum nobili contubernio iam tunc à puero ſanctus effulſit Rembertus. Quem ſanctus Anſcharius adoptans in filiū prophetico ſpiritu, quo plenus erat, longè antè prædixit, illum ſuæ virtutis æmulum, & in cathedra pontificali ſuccedere, gratiaq́; meritorum in cœleſti regno conſortem fore.

Mors Pipini.

Anno Domini DCCC. XXXVIII. Pippinus, filius Imperatoris, obiit.

Item Imperatoris. *Normanni piratæ.* *Vaſtant Hamburgum.* *Afflictio Chriſtianorum in Suecia.*

Anno Domini DCCC. XL. Lothevvicus Imperator obiit XII Kalend. Iulii. Sepultus eſt in eccleſia Metenſi. Paſchalis Papa, ſecundum quoſdam, obiit. Nordmanni piraticis excurſionibus vſque quaq; degraſſati, Freſones tributo ſubiiciunt. Eodemq́; tempore per Rhenum vecti, Coloniam obſederunt, per Albiam verò Hamburg incenderunt. Inclyta ciuitas tota aut præda aut incendio diſperiit. Ibi eccleſia, ibi clauſtrum, ibi bibliotheca, ſummo collecta ſtudio, conſumpta eſt. Sanctus autem Anſcharius cum reliquiis ſanctorū Martyrum nudus euaſit. Tunc quoquè Gaudberthus Epiſcopus, zelo gentilium à Sueonia depulſus, & Nithardus, Capellanus eius, martyrio cum aliis coronatus eſt. Et exinde Sueonia ſeptennio caruit ſacerdotali præſentia. Quo tempore Anundus, regno pulſus, in Chriſtianos mouit perſecutionem. Heri-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Herigarius verò, Bircæ præfectus, Chriſtianitatem ibi ſolus ſuſtentauit. Qui etiam tantam fidei gratiam meruit, vt potentia miraculorum,& exhortatione doctrinæ, multa paganorum millia ſaluaret. *Herigar*

Anno Domini DCCC. XLI. Lothevvicus, filius Lothevvici ſuperioris, LXXV. ab Auguſto, regnauit *XXXVI.* annis. Poſt mortem Lothevvici, Lotharius, frater Lothevvici iunioris, reuerſus de Italia, & Pippinus, filius Pippini,patrui ſui,de Aquitania, voluerunt Karolū Caluum priuare ea parte, quam pater ſibi conceſſerat, & ſecundum teſtamentum Karoli Magni regnum inter ſe in tres partes diuidere, ſicq; regnum in contentione remanſit. Vnde apud Antiſiodorum magna ſtrage pugnauerūt, vbi etiam omnes Francorum vires conſumptæ ſunt,nullo tamen eorum triumphante. Diſcordiæ incentor Ebo, Rhemenſis Archiepiſcopus, qui & antè in patrem filios armauerat, & nunc fratres inteſtina ſeditione concitauerat,conſpirationis crimine accuſatus, à Papa Gregorio deponitur. Sed aliis hoc criminantibus, aliis hoc rectè factum aſtruentibus, veritatem nos in medio relinquemus, præſertim cùm à ſancto Anſchario ea dilectione, quam ab initio ſecum habuit, vſque in finem habitus fuerit. Tandem mediante Papa Sergio,fratres pacificati regnum per quatuor tetrarchias diuiſerunt. Lotharius cum nomine Imperatoris poſſedit Italiam, Lothevvicus Germaniam,Pippinus Aquitaniam, Karolus Galliam. Hac inter fratres ſortita regni diuiſione, Turholt monaſteriū in partem ceſsit Karoli: Sicquè alienatum eſt à iure Sancti Anſcharii. At ille in paupertate ſua Deum glorificans, verbum Dei cuius legatione functus eſt, tam ſuis, quàm alienis infatigabiliter ſeminauit. Vnde contigit,vt prædium, quod Ram ſolan dicitur, à quadam venerabili matrona ſuſceperit, nomine Ikia. Qui locus in Epiſcopatu Ferdenſi poſitus, ab Hamburg tribus diſperatur raſtris. Ibi ſanctus Dei cænobium conſtituens, reliquias ſanctorū

Ludouicus rex Germaniæ.

Fratrum exitialis diſcordia.

Ebo tuba belli.

Tetrarchia

Sixti & Sinnicii locauit confeſſorum, & alia patrocinia, quæ ab Hamburg fugiens portauit, vbi & gregem profugum collegit, depulſosq́; à gentilibus ſocios in eo portu retinuit. Ab eo ergo loco Hamburgenſem Eccleſiam viſitans, Nordalbingos in fide reformauit, quos antea perſecutio turbauit. Tunc quoq; ne legatio gentilium tarditate ſua frigeſceret, prædicatores miſit in Daniam, Hargarium verò eremitam direxit in Sueoniam. Fertur etiã veniſſe Bremam, atque ab Epiſcopo illius loci, qui doctrinæ ac virtutibus eius inuidit, depulſum eſſe. Theophilus Imperator Orientis obiit, cuius filius Michaël regnauit annis XXVI.

Hamburgum inſtauratur.

Hargarius doctor Sueonum.

Michael Imp. Byzant.

¶ Mirum autem, cur ab auctore Imperatorum numero accenſeatur, & infrà Pius cognominetur, ἀνιστορησίᾳ vtrunquè craßißima, verùm qua αὐθέντην habeat Adamum Brem. lib. 1. cap. 4. Interim tamen Lotharium Imp. agnoſcit, ſed vt de ſucceßorum ſerie variet. Quæ notoria ſcilicet, commonitione noſtra tantùm non explicatione indigebant.

Mors Leuderici Epiſcopi.

Anno Domini DCCC. XLIIII. Leudericus, Bremenſis Epiſcopus, obiit, & ſepultus eſt in eccleſia Beati Petri ab auſtrali parte altaris. Deceſsit autem IX. Kalend Septembris, & Eccleſia diu viduata permanſit.

Anſgarius ſucceſſor.

Anno Domini DCCC. XLV. Lotheuvicus Pius, Cæſar inclytus, Hamburgenſis Eccleſiæ deſolationem miſeratus, venerabili Anſchario contulit Bremenſem Epiſcopatum. At ille quamuis Canonum non ignoraret decreta, quibus cautum eſt, vt Epiſcopus, qui à ſua ciuitate perſecutionem paſſus, expellitur, in alia vocante recipiatur, tamen ne per inuidiam cæteri ſcandalizarentur, Cæſari ſuper hac re diu reſtitit, poſtremô ſi absq; fratrum querela fieri poſſet, tunc ſolummodo concederet. Ductus eſt autem in Epiſcopatum ab Aldrico, Clerico, & Comite Reginbaldo, anno Lotheuvici Secundi IX. Multum verô temporis fluxit, ex quo Bremenſem Epiſcopatum ſuſcepit, antequam hoc

à Pa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

à Papa Nicolao firmaretur. Sanctus itaq; Anſcharius Bremis receptus ſedit annis XVIII. Nam antea in Hamburgenſi cathedra præfuit annis XVI. qui fiunt ſimul XXXIIII. Hoc regalis munificentiæ dono confeſſor Dei valdè gauiſus, in Daniam feſtinauit. Vbi regem Danorum Horicum inueniens, Chriſtianum reddidit. Is ſtatim eccleſiam in portu maritimo erexit apud Sliasvvig, data pariter licentia, vt quisquis vellet in regno ſuo, fieret Chriſtianus. Infinita gentilium credidit multitudo, de quibus plures vt aqua baptiſmatis loti ſunt, ab omni etiã corporis infirmitate liberati ſunt.

Horicus, rex Danorum.
Sliaſuuig ¶ Hodie eſt Sleſuuig.

Anno Domini DCCC. XLVII. Iudith Imperatrix, vxor Lothevvici prioris, obiit.

Iuditha Aug. mors.

Anno Domini DCCC. LV. Eccleſia Sancti Kiliani in VVirceburg fulminibus eſt exuſta. Lotharius Imperator, Monachus factus in Prome, obiit. Cui Lotharius filius cum fratre Lothevvico ſucceſsit. Tranſlatio Sancti Martini.

Lotharius ex Imp. Monachus.

Anno Domini DCCC. LVII. Leo Papa deceſsit. Cui Benedictus Papa CIIII. ſuccedens, & ipſe eodem anno vitam finiuit.

Anno Domini DCCC. LVIII. Nicolaus Papa CV. ſedit annis XI. Anſcharius rebus ex voto completis, dum adhuc pro gente Sueonum æſtuaret, cum Gaudberto Epiſcopo conſilium habuit, quis eorum laudabile pro Chriſto ſubiret exilium. At ille periculum ſponte declinans, ſanctum, vt potius iret, rogauit Anſcharium. Extemplò athleta intrepidus Horici regis miſſum rogauit atque ſigillum, & à littore Danorum transfretans, in Sueoniam peruenit. Vbi tunc Oleph rex apud Bircam generale populi ſui habuit placitum. Quem præueniente miſericordia Dei, ita placatum inuenit, vt ex eius imperio, & populi conſenſu, & iactu ſortis, & idoli reſpon-

Anſgarius denuò ad Sueciam animum adijcit.
Olaus rex.

reſponſo, Eccleſia ibidem fabricata, & baptiſmi licentia omnibus conceſſa ſit. His etiam ex ſententia finitis, ipſe Sueonum Eccleſiam Erimberto commendauit Presbytero, & rediit. Interea quæſtio magna ſurrexit in regno Francorum de Bremenſi Epiſcopatu, ad inuidiam Beati Anſcharii conflata. Ea contentio diu per regnum graui & ancipite diſſenſione profligata, multis partium ſtudiis collidebatur. Tandem orthodoxus Cæſar Lothevvicꝰ, compoſitis hinc inde contradicentium voluntatibꝰ, præcipuè Guntharii, Colonienſis Archiepiſcopi, cuius ſuffraganea prius erat Brema, ſuper his Romam nuncios ad ſanctiſsimum Papam direxit Nicolaum. Ille verò quod Eccleſiaſtica neceſsitas perſuaſit, & quod Patrum conſiliis fieri poſſe comprobatum eſt, facilè conſenſit. Ergo Bremenſem ac Hamburgenſem Epiſcopatum Apoſtolica auctoritate copulari, & deinde pro vno ſanxit haberi. Idem etiam Nicolaus Papa tam ipſum Anſcharium, quàm ſucceſſores eius, legatos & vicarios Apoſtolicæ ſedis conſtituit in omnibus gentibus Danorum, Sueonum & Sclauorum, quod & antea Gregorius Papa conceſsit. Poſt hæc beatus Anſcharius veniens in Daniam, iuniorem Horicũ in regno reperit. Eodem tempore Nordmanni per Ligerim vecti, Turonos ſuccenderunt, per Sequanam Pariſios obſederunt, Karolum verò, timore compulſum, terram eis ad inhabitandum dare coëgerunt. Deinde Lotharingia vaſtata, & Freſia ſubacta, ſunt in ſua victrici conuerſi viſcera dextra. Contendentibus namquè ad inuicem Gudure principe Nordmannorum cum patruo ſuo, Horico ſcilicet, rege Danorum, tanta cæde vtriquè mactati ſunt, vt vulgus omne caderet, de ſtirpe autem regia nemo omnium remaneret, præter iam dictum Horicum iuniorem. Qui mox vt regnum ſuſcepit Danorum, ingenito furore ſuper Chriſticolas efferatus, ſacerdotes Dei expulit, & eccleſias claudi præcepit. Ad quem ſanctus Anſcharius venire non trepidans, comitante ſecum gratia diui-

Controuerſia de Epiſcopatu Bremenſi.

Papa diſceptator.

Horicus iunior, rex Dan.

Normannorum irruptio in Galliam.

Bellum ciuile.

Anſgarius perſuadet Horico R. Chriſtianiſmum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

diuina, crudelem tyrannum ſic placatum reddidit, vt Chriſtianitatem ipſe ſuſciperet, ſuisq; omnibus, vt Chriſtiani fierent, per edictum mandaret, inſuper in alio portu regni ſui apud Ripam extrueret Eccleſiam in Dania ſecundam. His ergo Eccleſiaſtico ordine compoſitis, beatus Anſcharius Eccleſiam illam Remberto commendauit Presbytero. In Hamburg reuerſus, de venditione Chriſtianorum Nordalbingos correxit. Vnde Freſos adiens, caſtigauit eos ꝓ labore Dominici diei, pertinacius verò agentes igne cœleſti mulctauit. Et quoniam totum ſtudium eius erat pro ſalute animarum, ſi quando à prædicatione gentilium foris liber erat, domi congregationū ſuarum curam egit. Quarum primam, quæ ab Hamburg olim barbarica incurſione depulſa eſt, ipſe, vt prædiximꝰ, tranſtulit ad Ramſolas; ſecundam in Bremis habuit ſanctorum virorum, qui habitu quidem vſi Canonico, regula viuebant monaſtica, vſq; ad noſtri ferè temporis ætatem: tertiam ſanctarum virginum congregationem in Brixinon adunauit. Vbi deuota Chriſti matrona, *Luidgart*, totum patrimonium ſuum offerens cœleſti ſponſo, magnū chorum caſtitatis ſuo nutriuit ducatu. Ad curam autem pauperum, & ſuſceptionem peregrinorum, multis locis hoſpitalia præparauit. Vnum autem vel præcipuum habuit Bremæ, quò per ſe ipſum quotidie veniens, infirmis non erubuit miniſtrare, quorum plurimos verbo vel tactu ſanauit.

Satagit officij ſui

Luidgard.

Anno Domini DCCC. LXI. Beatus Anſcharius trāſtulit corpus Sancti VVillehadi in matricem Beati Petri Apoſtoli eccleſiam ab illo auſtrali oratorio, quo deportatum eſt à VVillerico. Eo tempore in Saxoniam tranſlatio ſancti contigit Alexandri. Interea beatus Anſcharius captiuos redimendo, tribulatos refouendo, domeſticos erudiendo, barbaros euangelizando, foris Apoſtolus, intus Monachus, nunquam ocioſus comparuit.

λείψανα S. Alexandri.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini DCCC. LXV. Fidem Huni recipiunt. Superuixit autem beatus Anſcharius poſt illam plenariā Hamburg & Bremæ copulationem annis VIII. Sedit annis XXXIIII. Cuius depoſitio colitur III. Non. Februa. Obiit ergo anno Domini iſto, Indictione XIII. qui eſt Lothevvici XXVI. Sepultusq; eſt in baſilica ſancti Petri ante altare ſanctæ genitricis Mariæ. Eadem verò die, qua ipſe commendatus eſt, Rembertus, Diaconus eius, à Deo ſimul & populo electus eſt. Sedit ergo Sanctus Rembertus annis XXIII. Mox autem vt electus eſt, à Theodoro, Mindenſi Epiſcopo, & Adalgario, Corbeienſi Abbate, iuſſu Cæſaris ductus eſt Magontiam, vbi à clariſsimo Pontifice conſecratus Lutberto, venit Corbeiam, veſtemq; ſuſcepit cum profeſsione monaſtica. Cui Adalgarius Abbas germanum & æquiuocum ſuum conceſsit, Adalgarium, qui poſtea & ſocius prædicationis, & hæres meruit eſſe dignitatis. Pallium pontificale ſuſcepit à Papa Nicolao, ferulā poſtoralem à Cæſare Lothevvico. Præterea legationis ſuæ officium, quod ad prædicandum gentibus verbum Dei primitus à deceſſore ſuo ſuſceptum eſt, & poſtmodum ſibi iure ſucceſsionis quaſi hæreditarium prouenit, impigrè executus eſt, ipſe quidem per ſe, quoties occupationes aliæ ſinerent, eidem legationi inſiſtens, ſemper autem conſtitutos habens Presbyteros, per quos & verbum Dei gentiles audirent, & ſolatium captiui Chriſtiani haberent ad Eccleſias, inter ipſos paganos longè conſtitutas, quodquè grauiſsimum erat, marinis diſcriminibus adeundas. Quæ diſcrimina ipſe frequenter ſuſtinens, ſæpè naufragiū pertulit, ſæpè etiam alia pericula ſuſtinuit. In diebus ſuis Sigifrid cum fratre Haldan regnauit in Dania. Qui etiam munera Lothevvico Cæſari miſerunt, gladium videlicet capulo tenus aureum, & alia multa, pacem rogantes, & miſsis vtrinquè ad Egdoram fluuium mediatoribus, pacem firmam ritu gentis per arma iurauerunt. Erant & alii reges Danorum, vel Nordmannorum, qui piraticis excur-

Hunorum Chriſtianiſmus.

Mors Anſgarij.

Rembertus ſucceſſor.

Idem doctrinæ intendit.

Sigefrid & Haldan reges Danorum.

Normanni ijdem qui Dani.

excur-

excurſionibus eo tempore Galliam vexabant. Quorum præcipui erant: Horig, Ordvvig, Godefrid, Rodulf & Inguar, Tyranni. Crudeliſsimus omnium erat Inguar, filiꝰ Lotparchi, qui Chriſtianos vbiquè per ſupplicia necauit.

¶ *Loquitur eodem modo paulo pòſt, & infrà aliquoties. Sequitur autem Adamum Brem.*

Anno Domini DCCC·LXVII. Baſilius, occiſo Domino ſuo Michaële, Imperatore Orientis, regnauit XX. annis. *Baſilius Imp. Byzant.*

Anno Domini DCCC. LXVIII. Adrianus Papa CVI. ſedit annis V.

Anno Domini DCCC. LXX. Lotharius, filius Lotharii, cùm vxorem aliam legitimè ſuperduxiſſet, Romam vocatus eſt, nolensquè Papæ conſentire, excommunicatus eſt, & in redeundo Placentiæ mortuus. *Lotharius bigamus arcetur ſacris.*

Anno Domini DCCC. LXXII. Iohannes Papa CVII. ordinatur. Martinus CVIII. Adrianus CIX. Agapetus CX. * Baſilius CXI. Stephanus CXII.

¶ *De Pontificum ſerie iſta deprauatiore conſulantur rerum Pontificiarũ ſcriptores. Baſiliꝰ quidẽ etiã à Sigeberto nominatur ad an.* 891.

Anno Domini DCCC.LXXV. Lothevvicus, filius Lotharii Imp. item Lotharii frater, obiit.

Anno Domini DCCC.LXXVI. Lothevvicus Pius, Imperator, ſuperioris Lothevvici filiꝰ, obiit. Ipſe Boëmaños, Sorabos, Luſos & cæteros Sclauorũ populos ita ꝑdomuit, vt tributarios efficeret, Nordmãnos autẽ, fœderibꝰ ac bellis cõpreſſos, eo modo retinuit, vt cùm Franciã totã vaſtauerint, regno eiꝰ vel minimè nocuerint. Poſt mortẽ verò Imperatoris effera barbaries laxis regnabat habenis. Tũc Saxonia à Danis, vel Nordmannis, vaſtata eſt, Brun Dux occiſꝰ cũ aliis XII. Comitibꝰ, Tiadricꝰ & Marquardꝰ Epiſcopi obtruncati. Tũc Freſia depopulata eſt, Traiectũ ciuitas exciſa. Sãctꝰ Rabbodꝰ, vrbis Epiſcopꝰ, cedẽs ꝑſecutioni, Dauentriæ ſedẽ cõſtituit, ibiq; cõſiſtens, anathematis gladio paganos vltꝰ eſt. Tũc piratæ Coloniã & Treuiros incẽderũt, Aq̄ſgrani palatiũ ſtabulũ eq̄s ſuis fecerũt. Mogõtia verò, ꝓpter metũ barbarorũ inſtaurari cœpit. Quid multa? *Mors Ludouici, regis Germ.* *Normanni vaſtant Germaniã.*

vrbes cum ciuibus, Epiſcopi cum toto grege ſunt obruti ſimul, eccleſiæ illuſtres cum fidelibus incenſæ ſunt. *Lothevvicus* Imperator cum paganis dimicans, victor extitit.

Remberti pietas in captiuis redimẽdis.

Interea beatus Rembertus ad redemptionem captiuorum, cunctis penè quæ habebat expenſis, cùm multos adhuc apud paganos detentos miſerabiliter cerneret, altaris etiam vaſa non dubitauit impendere, dicens melius eſſe animas Domino quàm aurum ſeruare. Contigit eo tempore, Nordmãnos diuino iudicio ad quendam Freſiæ pagum deuolui, qui in remotis, ac mari magno vicinis locis, ſitus eſt, Nordvvige hunc appellant. Quem ſubuertere aggreſsi ſunt: erat enim illic eo tempore venerabilis Epiſcopus, Rembertus; cuius adhortationibns & doctrinis confortati & inſtructi Chriſtiani, cum hoſtibus ſunt congreſsi, & proſtrauerunt ex eis X. mill. CCC. LXXVII. pluribus inſuper, dum fugæ præſidium quærerent, in trãſitu fluuiorum necatis. Cuius rei miraculo vſque hodie merita Sancti Remberti penes Freſones egregia, & nomen eius ſingulari quodam gentis colitur deſiderio, adeò vt collis, in quo ſanctus orauit, dum pugna fieret, perpetua ceſpitis viriditate notetur.

Animoſitas aduerſus hoſtem.

Nordmanni plagam, quam in Freſia receperunt, in totum imperium vlturi, cum Regibus, Sigafrido & Godefrido, per Rhenum, Moſam & Scaldam fluuios Galliam inuadentes, miſerabili cæde Chriſtianos obtruncauerunt, ipſumq́; Karolum bello petentes, ludibrio ſuo habuerunt. In Angliam quoq; miſerunt vnum ex ſociis Haldani, qui dum ab Anglis occideretur, Dani in locum eius Gundredum conſtituerunt. Is autem Northumbriam expugnauit, atque ex illo tempore Freſia & Anglia in ditione Danorum eſſe feruntur.

Sigefridus & Godefridus reges Danorum.

Gundredus.

Sanctus Rembertus quædam miracula frequenter operatus eſt. Dum iret in Sueoniam, tempeſtatem maris oratione ſedauit, cæcum per confirmationem, quam Epiſcopali more in eo faciebat, illuminauit. Sed & filium regis à dæmonio liberauit, Karolum nomine. Vbi multis aſtantibus

Rembertꝰ θαυματουργός.

bus

bus Epiſcopis, ſpiritus immundus ſæpe ex ore vexati clamabat, Rembertum ſolum inter eos dignè commiſſum egiſſe officium, ipſumq; ſibi eſſe cruciatui. Idem Karolus, Lothevvici iam defuncti filius ille ipſe eſt, qui paterno regno potit9, & nouiſsimis Sancti Remberti temporibus à regno depoſitus, Arnulfum, germani ſui filium, accepit ſucceſſorem. Quadam etiam vice cùm ad partes veniſſet Danorum, vbi etiam Eccleſiam nouellæ Chriſtianitati conſtructam habebat in loco, qui dicitur Sliaſvvig, vidit multitudinem Chriſtianorum catena trahi captiuã, ſtatimq; catenam oratione dirupit, & captiuos equo ſuo redemit. Et quia vaſtatio Nordmannorum, vel Danorum, excedit omnem crudelitatem, eo plus mirum videri poſſet, quòd ſancti confeſſores Dei, Anſcharius & Rembertus, per tanta pericula maris & terræ illas gentes intrepidi adibant, & prædicabant, ante quarum impetum nec armati Reges, aut potentes Francorum populi, ſubſiſtere poterant.

¶ Vide Adamum Brem. lib. 1 cap. 36. Metropolin Crancij lib. 2. cap. 10.

CAROLVS Craſſus Imp.

Sliaſuuig.

Anno Domini DCCC. LXXVII. Karolus junior, filius Lothevvici, qui fuit nepos Karoli, LXXVI. ab Auguſto regnare cœpit, & cum fratribus, Karolomanno & Lothevvico, regnauit annis XI. Nam Lothevvicus tenuit Oſtfranciam, Karolus Alemanniam, Karlomannus Bavvariam, cuius filius Arnulfus poſtmodum obtinuit monarchiam.

Ludouici, regis Germaniæ filij.

Anno Domini DCCC. LXXVIII. Karolus, Rex Galliæ, cognomento Caluus, frater Lothevvici ſecundi, obiit.

Mors Caroli Calui.

Anno Domini DCCC. LXXIX. Lothevvicus Balbus, filius Karoli, obiit.

Item Ludouici Balbi.

Anno Domini DCCC. LXXX. Lothevvicus, frater Karoli, viuente fratre ſuo Karlomanno, Bauariam ingreditur.

Imperator inauguratur. Anno Domini DCCC. LXXXI. Karolus iunior cum vxore ſua Richarda imperiali benedictione ſublimatur.

Ludouicus rex Oſtfranciæ. Anno Domini DCCC. LXXXII. Lothevvicus, Rex Franciæ, frater Karoli Imperatoris, obiit. Sanctus Rembertus defuncti animam presbyteri, qui ſic in viſu ei apparens ſupplicauit, XL. dies in pane & aqua ieiunans, à tormentis abſoluit. *Φάσμα Pontificiū.* Prædeceſſor eius IIII. cœnobia fundauit. His ille quintum addidit in ſolitudine Buckin. Cæterum omnium diſtrictam ſolicitudinem habens, Hamburgenſis cathedræ præcipuam egit curam, tam fratribus quàm pauperibus opportuna miniſtrans ſolatia. *Rembertus ſedulum et beneficum Epiſcopum agit.* Xenodochium Bremæ, quod à ſancto Anſchario ad ſuſtentationem pauperum inſtructum eſt, ipſe nobiliter auxit, & non ſolùm in Epiſcopatu, ſed vbicunquè eſſet pauperibus, alimoniam cum omni diligentia miniſtrauit, nobile paſtoris verbum relinquens exhortationis: Non eſt, inquiens, tardandū, vt cunctis ſubueniamus pauperibus: quia qs ſit Chriſtus, vel quando ad nos veniat, ignoramus. Eleemoſynam verbi inceſſanter omnibus miniſtrauit, ad quod opus dicta Sancti Gregorii curauit excerpere, quæ & manu ſua deſcripſit.

Otho, rex Galliæ. Anno Domini DCCC. LXXXVI. Vto, vir militaris & ſtrenuus, à principibus Galliæ Rex creatur in palatio Compendii. Hic patrem habuit ex equeſtri ordine Robertum, auum verò VVidikindum, ex Germania profugum. Et idcirco eum in regnum promouerunt, quia Karolus, filius Karoli, nepotis Karoli Calui, Galliarum regis, cui regnum debebatur, vix adhuc triennis erat, patre defuncto cùm puer biennis fuit, matre vix per quadriennium ſuperſtite. *Carolus, Calui N.*

Anno Domini DCCC. LXXXVII. Karolus viuus regnum dimiſit. Baſilius, Imperator Orientis, obiit. Cùm iam ſenio grauaretur ſanctus Rembertus, etiam continuus ei pedum dolor acceſsit. Vnde apud glorioſiſsimos

Rembertꝰ decrepitus laborat ex pedibus.

mos principes, Lothevvicum & filios, eius hoc obtinuit, vt inſignis vir, Adalgarius, Monachus videlicet Corbeiæ, in adiutorium illi confirmaretur, quatenus ipſe infirmitate detentus, in Adalgario haberet ſolatium circũeundi Epiſcopatum, placita adeundi, & quando exigeretur, in expeditionem vel ad palatium cum comitatu ſuo proficiſci. Impetrauit etiam, vt ipſe illi in electione ſucceſſor confirmaretur, & inter conſiliarios Regis locaretur, aſſentientibus fratribus, & Abbate monaſterii eius, ac ſancta Synodo hæc omnia roborante.

Legit ſibi adiutorem & ſucceſſorem.

Anno Domini DCCC. LXXXVIII. Arnulfus, filius Karlomanni, fratris Karoli iunioris, LXXVII. ab Auguſto regnauit annis XII. Huius anno primo Karolus Imperator, dimiſſo prius imperio, obiit. Leo & Alexander, filii Baſilii, regnum Conſtantinopolitanum tenuerunt annis XXII. Poſtea Alexander anno 1. deinde Conſtantinus Porphyrogenitus, qui fuit Leonis filius, annis VI. cum matre ſua Zoë. Poſtea Romanus Lecapenus cum eodem Conſtantino annis XXVI. Deinde idem Conſtantinus cum filio ſuo Romano annis XV. Sanctus Rembertus, morbo confectus & ſenio, quos ipſe per ſe non potuit, per Adalgarium, Coadiutorem ſuum, in Domino confortans, eumquè manibus Regis commendans, obiit hoc anno Domini Indictione VI. Cuius depoſitio III. Idus Iunii celebratur. Sepultus eſt extra baſilicam ſancti Petri ab oriente, vt ipſe rogauit, eiquè ſucceſsit Adalgarius, & ſedit annis *XX.* Ferulam paſtoralem ſuſcepit ab Arnulfo rege, pallium pontificale à Stephano Papa. Conſecratus eſt autem à Mogõtino Archiepiſcopo, Lindroldo, ſeditq; difficili tempore barbaricæ vaſtationis, nec tamẽ legationis ſuæ ad gẽtes ſtudiũ omiſit, verũ ſic vt p̄deceſſores ſui, Presbyteros ad hoc op⁹ cõſtitutos & ipſe habere curauit. Bellũ cœlitus adminiſtratũ, in quo Nordmañi, vel Dani, ab Arnul-

ARNVLFVS Imp.

¶ Vide Byzant. hiſtoriæ auctores.

Remberti Epiſc. mors

Adalgarius ſucceſſor.

fo rege

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

rege vſque ad internecionem ſunt deleti. Siquidem centum millibus paganorum proſtratis, vnus de Chriſtianis cecidiſſe repertus eſt. Godefrid & Sigrafrid Reges, ibi ſunt occiſi, & ita reſtincta eſt perſecutio Nordmannorum, Domino vindicante ſanguinem ſeruorum ſuorum, qui iam per annos LXX. effuſus eſt. Arnulfus itaque Rex potens principabatur Bavvaris, Svveuis, Francis orientalibus, & poſt mortem Karoli Calui, Lotharingis, audacibusq; Saxonibus. Cui Zuentebaldus, Morauenorum rex, viriliter repugnauit. Quo deuicto, regno ſecurius eſt potitus.

Strages Normanorum.

Zuentebaldus, rex Morauorum.

Anno Domini DCCC. LXXXIX. Arn, VVirceburgenſis Epiſcopus, occiſus eſt in Saxonia inter Miſſarum ſolennia.

¶ De Arno Epiſc. diſertius Ditmarus lib. 1.

Anno Domini DCCC. XCI. Ratisbona incendio deflagrauit.

Anno Domini DCCC. XCV. Arnulfus Italiam ſibi ſubiecit.

Anno Domini DCCC. XCVI. Arnulfus Rex Romam veniens, Imperator efficitur. Huius temporibus Formoſus erat Papa CXIII. quem ſucceſſor de tumulo eiecit, ſicut ſuperius in catalogo Pontificum inuenitur. Poſt cladem Nordmannicam Heiligo in Dania regnaſſe legitur, vir populis amabilis propter iuſticiam & ſanctitatem ſuam. Cui ſuccesſit Olaph, qui veniens à Sueonia regnũ obtinuit Danicum vi & armis, habuitq; filios multos. Ex quibus Ehnob & Giurd regnũ poſt patris ſui obitũ tenuerũt. Eodem tempore Herimannus, Colonienſis Archiepiſcopus, magnis Adalgarium fatigabat iniuriis, Bremam Coloniæ ſubiungere conatus. Collecta ergo apud Triburiam ſynodo, Haddone Mogontino præſidente, caſſata ſunt Apoſtolicæ ſedis priuilegia, & glorioſorum principum annullata ſunt præcepta, conſentientibus iniquis decretis Formoſo Papa & Arnulfo rege. Deinde facta ſubſcriptione, Adalgarius Archiepiſcopus in cauda concilii

Imperator inauguratur.

Res Danicæ.

Colonienſis Bremenſi litem mouet.

cilii

cilii poſitus eſt. Fabula grandis de Adalino & VVidgero, qui diſceptantes, ad ſpectacula ſynodum traxerunt. Tragœdia lugubris, victum VVidgerum, & poſtero die mortuum. Et amplius ſub Adalgario & Hogero omni tempore Brema Coloniæ facta eſt ſuffraganea. Anno deinde ſecundo Formoſus Papa, quartò verò pòſt Arnulfus Imperator miſerabilem vitæ finem inuenerunt, magna Dei vindicta, ſicut in ſubſequentibus apparebit. *Nemeſis.*

Anno Domini DCCC. XCVII. Karol9 iam quinquennis creatur in regem Galliæ, Vtone viuente, ſed eodem anno moriente. Huius Vtonis frater Robertus, à Karolo Dux Celticæ prælatus, cùm regnum affectaret, à militibus Karoli eſt interfectus. Cuius filio Hugone, dante conſilium, Rodulfus, filius Burchardi Burgundionis, Rex creatur: Et Karolus Rex ab Heriperto, Hugonis cognato, capitur, & carceri mancipatur, in quo poſt quinquenniũ moritur anno regni ſui XXXVI. vitæ verò LIIII. Karolus ex ſorore Adelſtani, regis Anglorum, filium procreauerat nomine Lothevvicum, qui poſt patris necem, & Rodulfi mortem, paternum rexit imperium. Hic ex Gerberga, ſorore Ottonis Magni, & Heinrici, Ducis Saxonum filia, filium accepit Lotharium, qui patri ſucceſsit in regno. *Motus Gallici.*

Anno Domini DCCC. XCVIII. Formoſus Papa deceſsit, qui à ſucceſſore ſuo etiam mortuus degradatus, de ſepulchro eiectus eſt, eiq; Papa Iohannes CXIIII. ſucceſsit.

Anno Domini DCCC. XCIX. Magna fames homines ſe inuicem comedere coëgit. *Horribilis fames.*

Anno Domini DCCCC. Arnulfus Imperator multos Romanorum decollando, Formoſi Papæ iniuriam vindicauit. Ipſe verò eodem anno viuens à vermibus conſumptus, veneno tandem extinctus eſt. Stephanus Papa CXV. ſedit. *Imperatoris mors.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

LVDOVICVS F. & ſucceſſor.

Añ Domini DCCCCI. Lothevvicus, Arnulfi Imperatoris filius, *LXXVIII.* ab Auguſto, regnauit annis *XII.*

Conradus Dux.

Anno Domini DCCCC. VII. Pugna erat inter Albertum, filium ſororis Heinrici Ducis, qui erat pater Magni Ottonis, & Conradum, fratrem Lothevvici Imperatoris, in qua Conradus occiditur.

Alberti Com. ſupplicium.

Adalgarius ſenex depontanus.

Anno Domini DCCCC. VIII. Albertus perfidia Hattonis, Archiepiſcopi, & cuiuſdam Lippaldi deceptus, *Lo*thevvico iubente decollatur. Bavvari ab Vngaris interficiuntur. Adalgarius ſenex valdè minus poterat vel inimicis reſiſtere, vel agenda diſponere. Quare à monaſterio Corbeienſi Hogerum ſuſcepit Adiutorem, cuius ope fultus, & miniſterio, ipſe emeritæ ſenectutis ocio potiretur. Sergius Papa, qui ferè per totidem annos 7. à Formoſo cathedram tenuit, calumnias Adalgarii miſeratus, priuilegia Bremenſis Eccleſiæ renouauit, & omnia quæ à Gregorio & Nicolao, prædeceſſoribus ſuis, Anſchario & Remberto conceſſa ſunt, roborauit. Ad hoc, quia ſenectutis pondere grauatus, paſtorale officium obire non poterat, circumeundo prædicando & conſecrando Epiſcopos, dati ſunt ei adiutores à Papa circum vicini quinq; Epiſcopi, Simundus Haluerſtadenſis, VVigbertus Ferdenſis, Biſo Padarburnenſis, Bernarii duo, Mindenſis ſcilicet & Oſnabrugenſis, quorum ope ſenex fulciretur.

Reſtituitur in integrum.

Subleuatur opera vicinorũ.

Defungitur vita.

Hogerus ſucceſſor.

Anno Domini DCCCC. *IX.* Vngari Saxoniam & Turingam vaſtant. Adalgarius obiit VII. Idus Maii, & ſepultus eſt in baſilica ſancti Michaëlis, quam ipſe pro dilectione magiſtri ſuper tumbam eius erexit. Cui ſucceſsit Hogerus, qui ſedit annis ſeptem. Pallium ſuſcepit à Sergio Papa, ferulam à rege Lothevvico, ordinatusq; eſt per contentionem ab Epiſcopo Colonienſi. Iſte ſeuerisſimus in Eccleſiaſtica diſciplina, pro conſuetudine monaſteria ſuæ diœceſis crebrò circuiuit. Nam etiam cùm apud Hamburg conſiſteret, explorans quid fratres agerent, nocte intempeſta Ramſolam ad vigilias properauit matutinas.

Anno

Irruptio Vngarorũ.

Anno Domini DCCCC. *X.* Vngari Alemanniam petunt. *Leo* Imperator Conſtantinopolitanus obiit.

Anno Domini DCCCC. *XI.* Franci pugnant cum Vngaris.

Anno Domini DCCCC. *XII.* Lothevvicus Rex obiit. Hic iuxta quoſdam vltimꝰ dicitur Karolorũ apud Orientales Francos Imperatorum,& ſecundum quoſdam Conradus,qui poſt eum imperauit,vltimus computatur.

CONRADVS Cæſar.

Anno Domini DCCCC *XIII.* Conradus, filius Conradi,quem Albertus occidit *LXXIX.* ab Auguſto,regnauit annis VII. ſub quo potentiſsimi principes erant,Arnodus in Bavvaria,Burchardus in Sueuia, Euerhardus, Comes potentiſsimus in Francia, Geiſelbertus Dux in Lotharingia, inter quos Heinricus, Dux Saxonum & Turingorum præpotens, clarebat. Hi ſecundo regni eius anno ei rebelles extiterunt,quos ille tam ſapientia quàm fortitudine ad ſuam fidelitatem perduxit. Primo anno Conradi Vngari ab Alemannis & Bavvaris occiduntur. Poſt Olaph, Sueonum principem, qui regnauit in Dania cum filiis ſuis,ponitur in locum eius Sigerich. Cumq́; paruo regnaſſet tempore,Hardegon, filius Suein, à Nordmannia * veniens eum regno priuauit. In diebus illis immaniſsima perſecutio Saxoniam oppreſsit,cùm hinc Dani & Sclaui, inde Boëmi & Vngri laniarent Eccleſias. Tunc parochia Hamburgenſis à Sclauis, & Bremenſis Vngrorum impetu demolita eſt.

Primarÿ Imperÿ principes.

Clades Vngarorum.

Res Danicæ.

* *Noruegiam dicere videtur. Eodem modo loquitur ad ann.* 913. 920. 921. 948. *Primùm autem Noruegiam nominat ad ann.* 984. *etſi ibi quoque Normaniæ nomen inculcat, & iterum ad ann.* 1028. 1029. *&c. Sequitur autem Adamum Brem.*

Anno Domini DCCCC. *XIIII.* Rodulfus Rex obiit. Martinus Papa *CXVI.* extitit.

Mors Hattonis & Hogeri, Archiepiſc.

Anno Domini DCCCC. *XV.* Vngari Alemanniam deuaſtant. Hatto Archiepiſcopus obiit. Cui Herigerus ſucceſsit. Hogerus Archiepiſcopus obiit *XIII.* Kalend. Ianua-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Ianuarii, & ſepultus eſt in eccleſia ſancti Michaëlis cum prædeceſſore ſuo, cuius corpus cùm poſt annos C. & XX. diruta ſenio capellula, quæreretur, præter cruces pallii & ceruical Epiſcopi nihil potuit inueniri. Reginvvardꝰ, Hogero ſuccedens, vix vnum annum ſedit. In diebus illis grande miraculum Bremæ contigit. Vngri, incenſis Eccleſiis, ante altaria ſacerdotes trucidauerunt, & clerũ vulgo mixtum aut impunè occiderunt, aut in captiuitatem duxerunt. Tunc etiam Cruces, à paganis truncatæ, ludibrio ſunt habitæ, cuius ſigna furoris vſq; ad noſtram durauerunt ætatem. Sed Deus Zelotes, cuius ibi deriſa eſt paſsio, incredulos abire non paſſus eſt inultos. Nam ſubita & mirabilis orta tempeſtas ab eccleſiarum tectis ſcindulas eleuauit, quas in faciem & ora paganorum rotans, dum fugæ præſidium quærunt, aut in fluuium præcipitari compulit, aut in manus ciuium concludi. Nec mora proſtratum gregem boni paſtoris occubitus ſecutꝰ eſt. Qui depoſitus in Kalend. Octobris, vnà cum prædeceſſoribus ſuis in baſilica ſancti Michaëlis commendatus eſt. Eique Vnni ſucceſsit, qui ſedit annis XVIII. Cùm ergo tranſiſſet Reinvvardus, Leidradus, Bremæ chori præpoſitus, à Clero & populo eſt electus, qui hoc Vnni pro capellano vtens, venit ad curiam. Rex autem Conradus diuino, vt creditur, afflatus ſpiritu, contemta Leidradi ſpecie, paruulo Vnni, quem retrò conſpexit ſtare, virgam obtulit paſtoralem. Cui etiam Papa Iohannes X. dedit pallium. Erat autem vir, ſicut in eius tranſitu videri poteſt, ſanctiſsimus. Pro qua ſanctitate Conrado & Heinrico regibus familiaris & reuerendus permanſit.

Regĩuuardus. — *Vngarorũ immanitas.* — *Vltio cæleſtis.* — *Vnni ſacellanus præfertur Epiſcopo ſuo.*

Anno Domini DCCCC. XVII. Vngari Alemanniam totam igne & gladio vaſtant, & ſequenti anno per Alemanniam & Alſatiam tranſeuntes, Lotharingiam inuadunt. Burchardus Dux conſtituitur, & Conradus Rex moritur. Cuius conſilio & præcepto Heinricus, Dux Saxoniæ,

Vngari vaſtant Germaniam. — *Burchardus Dux.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

xoniæ, in regnum prouehitur. Et ſic defecit imperium Karolorum, ſublimitate regni per Heinricum ad Saxones tranſeunte. Sed antequam procedamus, pauca de origine Saxonum prælibemus.

HENRICVS Anceps Cæſ.

Tempore quo Tidericus, rex Francorum, contra Hirminfridum, Ducem Turingorum, dimicabat, Saxones ſtudio & neceſsitate quærendarum ſedium Germaniæ littoribus ſunt appulſi in loco Hathuloga, qui nunc vrbanis dicitur Hatheleria. Super origine eiusdem gentis varia eſt opinio. Quidam æſtimant, quia de Danis originem traxerint & Nordmannis. Dicunt alii, quòd ab Anglis, Britanniæ incolis, ſint egreſsi. Inuenitur etiam, quòd reliquiæ fuerint Macedonum, & mortuo Alexandro per totum orbem ſint diſperſi. Quia enim Alexander virtute eorum deuicerat Aſiam, eo defuncto, ſe illi terræ amplius committere non audebant, ſed cum CCC. nauibus receſſerunt, quæ omnes perierunt, exceptis LIIII. quarũ XVIII. Pruciam * occupârunt, XII. Rugiam, XXIIII. applicuerunt ad Albiam, quarum vna trans Albiam ſyluam incoluit & ſuccidit, in qua poſtmodum ſunt inuenti, & Holzati appellati. Cùm verò applicuiſſent littori prædicto, Turingi, cultores eiusdem terræ, aduentum eorum grauiter ferentes, arma contra eos mouerunt. Sed Saxones acriter reſiſtentes, portum obtinuerunt. Diu dimicatum eſt, & multis hinc inde cadentibus, vtrisquè placuit pacem taliter confirmare, vt Saxones vendendi & emendi haberent copiam, & à cæde & ſpoliis abſtinerent. Stetit tale fœdus diebus plurimis. Deficiente pecunia Saxonibus, inutilem ſibi pacem iudicant, quod emerent aut venderent non habentes. Contigit adoleſcentem quendam egredi de nauibus, oneratum multo auro, torque aurea & armillis. Cui Turingus obuians, ait: Quid ſibi vult tam ingens aurum circa collum tuum famelicum? Cui Saxo: Aurum gero, emptorem quæro, qui fame periclitor, cur auro delecter? Et Turingus, quale precium pro auro vis?

Fabuloſa Saxonum origo.

¶ Eadem habent annales VVidechindi.

Notio nominis Saxonum petatur è cõmentario noſtro de Myſis.

** Pruſsiã.*

Holſati.

Aurũ non paſcit ventrem.

Nullum, ait Saxo, mihi eſt diſcrimen in precio, quicquid dabis, gratum habeo. Turingus ſubridens, Saxoni arenã obtulit, & ille recepit. Turingus ad ſuos rediens de emtione auri & argenti pro arena riſum maximum excitauit. Saxo autem ad ſuos rediens, & ſubſannatus mirabiliter: Socii, ait, ne me pro hoc mercimonio ſubſannetis, ſequimini, & quod perſuaſero, faciatis. Exeunt de nauibus hortatu illius, totam terram ſeminant cum arena. Eia, inquit, ſocii terra hæc noſtra eſt, quam auro & argento proprio comparaſtis: State viriliter, & vt fortes viri eam fortiter defendite contra hoſtes. Continuò Saxones rapiunt, & mactant animalia Turingorum. Audientes hoc Turingi veniunt, & Saxones incuſant de pacis fœdere violato. Reſpondent Saxones, ſe terram eandem ſua pecunia comparaſſe, & retulerunt eis modum emptionis, ita dicentes: Vos primò terram iſtam quaſi veſtram à noſtro impetu defendiſtis: modò nos eam quaſi noſtram à veſtris incurſibus defendemus: mori volumus, aut noſtram terram, quam emimus, poſsidere. Turingi redeunt, arma præparant, Saxones expulſuri. Bellum exoritur diuturnum, Saxones viriliter ſe defendunt, pax tandem promittitur. Turingi autem à viribus diffidentes, Saxones ad colloquium inuitant, ſtatuentes, vt ſine armis idem colloquiũ celebretur. Cogitant verò Saxones dolo inuadere, & ſic interemptos ab his finibus propulſare. Res Saxonibus innoteſcit, præparant ſibi cultellos abſconditos, & eos ſecum ad colloquium deferunt, hoc ſignum inter ſe colloquentes, vt dum hoc verbũ auditum fuerit, nemeth iuvve * Saxes, confeſtim Turingos inuadant, & eiſdem cultris interimant. Factum eſt ita. Vnde ab eodem inſtrumento ſunt Saxones appellati. Inuadunt deinde reliquam prouinciam, Turingos ſine differentia occidentes. Plures autem ſe eis dederunt proprios, & qui ab eis viuere ſunt permiſsi, Litones ſunt ab eodem vocabulo nuncupati. Inde Litones in prouincia Saxonum ſunt exorti. Vexillum

¶ Similis huic de Didone ſeu hiſtoria ſeu fabula apud Virgilium Aeneid. 1. Iuſtinum lib. 18.

** Sahs.*

Litones. ¶

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

xillum eorum habebat ſacrum Leonis & Draconis, & deſuper Aquilæ volantis, ſignificans fortitudinem, potentiam & conſtantiam eorundem. Poſtea, ſicut ſuperius inuenitur, Karolus Magnus plusquàm XXX. annos contra eos pugnans, ad fidem conuertit. Ducem habebant VVidikindum, perfidiæ incentorem, quem Karolus ad fidem coëgit, & apud Timachum baptizari fecit, & de fonte leuauit. VVidikindus filium habuit VVicbertum Chriſtianum. Hic genuit VValbertum, qui cauſa orationis Romam veniens, corpus ſancti Alexandri, filii ſanctæ Felicitatis, integrum accipiens à Papa Leone, in Saxoniam detulit, & loco, qui dicitur * VVigalthingohuſen, locauit. Ex eadem Saxonicæ gentis ſtirpe vir nobilis eſt egreſſus, nomine Ludolfus, qui etiam orationis cauſa Romam profectus, reliquias Papæ Innocentii inde adduxit. Hic habuit duos filios, Brunonem & Ottonem, quorum maior Bruno cùm Ducatum totius Saxoniæ adminiſtraſſet, exercitum contra Danos ducens, ibidem occubuit, & Ottoni fratri Ducatum relinquit. Huic erat ſoror, nomine Ludgard, quam Lothevvicus rex, filius Arnulfi Imperatoris, duxit vxorem. Quo ſine filiis mortuo, omnis Francorum Saxonumquè populus voluit Ottoni Duci diadema regni imponere. Ille propter ſeniũ recuſauit, ſed eius conſilio Conradus, Francorum Dux, coronam accepit. Natus eſt Ottoni filius, nomine Heinricus, qui primus libera poteſtate regnauit in Saxonia. Conradus Rex virtutem Heinrici Ducis ſemper extimuit. Hatto Moguntinus Archiepiſcopus, qui etiam Albertum Bavembergenſem deceperat, huius doli miniſter fuit: fecit fieri torquem auream, & conſiderandi operis gratia ingreſſus ad aurificem, viſa torque, ingenuit. Gemitus cauſam aurifex requiſiuit. Præſul reſpondit: Optimi, & mihi chariſsimi viri, ſcilicet Heinrici Ducis, ſanguine hæc torques debet intingui. Aurifex tacuit, ſed Duci hæc poſtea reuelauit. Inuitatus tandem ab Hattone ad cõuiuium

VVidekindi poſteritas.

** nunc VVildeshuſen.*

Ludgard.

Henricus Auc. primo libera poteſtate in Saxonia dominatur.

Dux

Dux, tanquam magnis muneribus honorandus, ſic inuitãti reſpondit: Vade, dic Hattoni, quia durius collum non gerit Heinricus, quàm Albertus: domi ſedebo, de Hattonis ſeruitio tractaturus. Et ſtatim reuerſus, omnia quæ Hattonis erant in Saxonia & Turingia, occupauit. Hatto autem Epiſcopus præ triſticia non diu pôſt interiit. Quidam dicunt, eum fulmine interiiſſe. Sub eodem Duce inter Francos & Saxones multa prælia ſunt commiſſa, & ſemper Duci Heinrico fortuna fauit in prælio. Septimo autem anno regni ſui, Conradus Rex ægrotare cœpit, & conuocatis principibus omnibus præter Heinricum Ducem, perſuaſit eis, & fratri ſuo Euerhardo, vt eo defũcto, Heinricum in honorem imperii ſublimarent. Conſenſerunt omnes, & frater cœpit lacrymari. Mortuo rege, Euerhardus Heinricum adiit, ſeq; cum omnibus theſauris illi tradens, pacem cum eo fecit, & amicitiam eius in finem obtinuit. Deinde congregatis principibus, & exercitu Francorum in loco Friteslare, deſignauit eum Regem coram populo Saxonum & Francorum.

Vlciſcitur Moguntinum pellacem.

Deſignatur Rex ſuffragio hoſtis.

¶ *Forſan ijdem ſunt, qui Saxonum legibus LITI dicuntur. Quatuor enim apud hos fuere hominum genera, Nobiles, Liberi, Liti & Serui. Eadem de Anglis traduntur, vocibus tamen duabus commutatis: nam pro Nobilibus Adelingi, pro Litis liberti nominantur. Conuenit inſuper de Saxonibus Adamus Brem. lib. 1. cap. 5. ſed vt & ipſe pro Litis Libertos inculcet.*

Anno Domini DCCCC. XX. Heinricus, genere Saxo; filius Ottonis Ducis, vir illuſtris & ſapiens, & omnino virtuoſus, LXXX. ab Auguſto, in regnum eligitur. Regnauit annis XVII. Cui cùm vnctio & diadema à ſummo Pontifice, qui eo tempore Herigerus erat, offerretur, noluit acceptare, ſe tanto honore indignum iudicans, dicens ſibi ſufficere, quòd Regis nomine vocaretur. Hic aduerſarios ſuos ſibi ſubiecit, videlicet Burchardum, Ducem Alemaniæ, & Arnulfum, Ducem Bavvariæ, cui etiam conceſsit, vt Pontifices Bavvariæ ſuæ poteſtati in dignitatum conceſsio-

Reſpuit inaugurationem.

Arnulfus, Dux Bauariæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ceſsionibus ſubiacerent. Huius anno ſecundo Robert9, frater Vtonis regis, Dux Celticæ, conſilium habuit, vt abiecto Karolo, rege Francorum, ipſe eligeretur in Regem. Robertus à militibus Karoli interficitur. Cui Rodulfus, vt dictum eſt, ſubrogatur, & Karolus captus cuſtodiæ mancipatur. Contigit, Henricum regem tranſire Rhenũ, ſcilicet Lotharingos, pro imperio dilatando. Miſit ad eum Karolus, ſe quondam Regem, modò priuatum regno denuncians, & licet ab inimicis eſſet circumuentus, nihil ei iucundius, quàm de magnitudine ſui profectus & gloria aliquid audire. Et hoc tibi ſignum fidei & veritatis, ait nuncius, & protulit de ſinu manum precioſi martyris Dionyſii, auro & gemmis incluſam, Regiquè obtulit, hoc, inquiens, pignus fœderis perpetui & amoris vicarii, ecce vnicum Francorum ſolatium. Poſtquam ſanctus Martyr nos ad noſtram perniciem deſeruit, & corpus eius tranſlatum eſt à nobis, nunquam prælia ceſſauerunt. Nam eodem anno Dani & Nordmanni regionem noſtram hoſtiliter inuaſerunt. Dico etiam tibi bone Rex, quòd quidam Folradus ſanctum Vitum de Roma tranſtulit, & in pago Pariſiaco collocauit. Regnante Lothevvico Imperatore hæ venerandæ reliquiæ in Saxoniam ſunt trãſlatæ, & ex hoc tempore res Francorum cœperunt minui, & Saxonum dignitas dilatari. Rex autem diuinum munus multa gratiarum actione ſuſcipiens, reliquiis ſanctis proſternitur, & eas deoſculans ſumma reuerentia veneratur. Burgundionum Rex Rodulfus, qui nonnullis annis Italicis imperabat, lanceam quandam à Samſone quodam Comite dono acceperat, quam Conſtantini Magni, Helenæ filii, fuiſſe dicebat, quæ excepta cæterarum ſpecie lancearum, nouo quodammodo opere, nouaquè elaborata arte & figura, iuxta mediam ſpinam habuit vtrobiq; quaſi feneſtram, & in media cruces ex clauis, manibus & pedibus Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti affixis. Heinricus itaquè Rex, audiens Rodulfum tam cœleſte

Motus Gallici.

¶ Diſertiꝰ de hac hiſtoria Sigebertus. Adde quæ auctor infrà habet ad an. 922.

λείψανα Dionyſii.

Lancea Domini.

donum habere, vt erat Domini timens, totius religionis amator, legatis directis, tentauit ſi præmiis aliquib9 poſſet illud acquirere. Quod cùm Rex Rodulfus modis omnibus ſe nunquam acturum diceret, Rex Heinric9, quia hunc muneribus mollire nequiuerat, minis terrere magnopere curabat, omne quippe regnum eius cæde atque incendiis ſe de populaturum eſſe minabatur. Quia verò munus, quod petebatur, illud erat, quod cœleſtibus terrena coniunxerat, Rodulfi Regis cor Deus emolliuit, iuſtoq; regi iuſta iuſteq; petenti protinus tradidit. Quanto autem amore rex Heinricus prædictum cœleſte munus dilexerit, cùm in multis reb9 tum in hoc maximè claruit, quòd huius datorem non ſolùm auri argentiq; munerib9, verùm etiam Sueuorum prouinciæ parte non minima honorauit. Hac ergo occaſione, imò Dei voluntate, ſanctam Rex Heinricus adeptus eſt lanceam, per quam ipſe de hoſtibus ſæpè triumphauit, eamque filio ſuo Ottoni decedens cum regno reliquit. Ipſaquè eſt, quæ extunc hodiequè in Imperatorum tutela ſolet manere. Hinc Rex Boëmiam ingreditur, ipſaq; tributaria facta, in Saxoniam reuertitur. Erat Regi vxor & conſors regni clara & nobiliſsima, nomine Machthilda, filia Theodorici, ex eadem Saxonum gente, cuius fratres erant VVidikint, Immod & Reginbern. Reginbern autem ipſe erat, qui pugnauit contra Danos, multo tempore Saxoniam vaſtantes, vicitq; eos, liberans patriam ab illorum incurſionibus vſq; in præſentem diem. Et hi erant ex ſtirpe VVidekindi Magni, Ducis, qui bellum potens geſsit contra Karolum Magnum per annos fermè XXX. Genuit autem Heinrico Machtilda ante regni ſuſceptionem filiam Gerbergam, quam Giſelberto, Duci Belgicæ dederat, filium quoque Ottonem. Poſt regiam dignitatem genuit ſecundum, quē patris nomine vocauit Heinricum, tertium quoque Brunonem, quem frater poſtea Otto præſulem fecit Colonienſium. Duxit autem Otto, filius Regis, viuente

Pro eadem ἀντίδωρον

Cæſaris expeditio Boëm.

Mathilda vxor.

VVidekĩd9 Magnus.

adhuc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

adhuc patre vxorem ex gente nobiliſsima Anglorum, filiam fratris Adelſtani regis, quæ Otgit, ſiue Edidis vocabatur. Hæc peperit ei filium, quem vocauit Ludolfum, qui ſibi poſtea rebellauit.

Editha.

Anno Domini DCCCC. XXI. Vngri non ſolùm Saxoniam, aliasquè cis Rhenum prouincias, verùm etiam trans Rhenum Lotharingiam & Franciam demoliti ſunt. Dani quoquè Slauos auxilio habentes, primò tranſalbianos Saxones, deinde cis Albiam deuaſtantes, magno Saxoniam terrore quaſſabant. Apud Danos eo tempore filius *Hartevvich, Gvvrm regnabat, crudeliſsimꝰ inquam vermis, & Chriſtianorum populis non mediocriter infeſtus. Ipſe enim Chriſtianitatem, quæ in Dania fuit, prorſus delere molitus, ſacerdotes Dei à finibus ſuis depulit, plurimos quoque per tormenta necauit. At verò Heinricus Rex iam tunc à puero timens Deum, & in eius miſericordia totam habens fiduciam ſuam, Vngros quidem multis & grauibus prælijs triumphauit, itemq; Bohemos & Sorabos à prioribus regibus domitos, & cæteros Sclauorum populos vnà, grandi prælio ita percuſsit, vt reſidui, qui pauci remanſerant, & Regi tributum & Deo Chriſtianitatem vltro promitterent. Deinde cum exercitu ingreſſus Daniam, Gvvrm regem primo impetu adeò perterruit, vt imperata ſibi faceret, & pacem ſupplex depoſceret. Tunc venerabilis Vnni Archiepiſcopus, videns oſtium fidei gentibus eſſe apertum, latitudinem ſuæ diœceſis per ſe ipſum elegit circuire. Poſtquam verò peruenit ad Danos, vbi prædictus Gvvrm regnauit, illum quidem pro ingenita flectere nequiuit ſæuitia, filium autem eius Haroldum ita fidelem Chriſto perfecit, vt Chriſtianitatem, quam pater eius ſemper odio habuit, ipſe haberi publicè permitteret, quamuis nondum baptiſmi ſacramentum perceperit. Ordinatis

Vngari depopulatur Germaniã.

**forſan Haroldi.*

Gormo Rex Chriſtiani nominis hoſtis.

Cæſar compeſcit rebellantes.

Vnni Archiepiſc. doctor Danorum & Suecorum.

Haroldus, Gormonis F.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

itaquè in regno Danorum per ſingulas Eccleſias ſacerdotibus, multitudinem credentium Haroldo commendauit. Cuius etiam fultus adiutorio, & legato, omnes Danorum inſulas penetrauit, prædicans verbum Dei gentibus, & fideles, quos ibi captiuatos inuenit, in Chriſto confortans. Deinde mare Balticum nauigans, graui labore venit ad Bircam, oppidum Gotthorum, in medio Sueoniæ poſitum. * Ad id ergo quia nauium ſtatio ibi tutiſsima eſt, in maritimis Sueoniæ regionibus ſolent Danorum, Nordmannorum, Sclauorum, Semborum naues, Scytiæq; populi pro diuerſis commerciorum neceſsitatibus ſolenniter conuenire. In eo portu confeſſor Dei egreſſus, inſolita populos appellare cœpit legatione. Sueones quippe, Gotthi & Nordmanni propter barbaricæ excurſionis tēpora, qua paucis annis multi Reges cruento dominati ſunt imperio, Chriſtianæ religionis penitus obliti, haud facilè poterant ad fidem perſuaderi. Apud Sueones tunc temporis imperauit Ring, cum filiis Erich & Emund, ipſeq; ante ſe habuit Amund, Biorn & Olaph. Hos ergo Vnni adiens, eorum licentia verbum Dei per Sueoniam prædicauit. Sueones igitur & Gotthi, à ſancto Anſchario primùm in fide plantati, iterumq; relapſi ad paganiſmum, à Sancto Vnni ſunt reuocati.

Birca. | * | *Ring, rex Sueciæ.*

** non longè ab eo templo, quod celeberrimum Sueones habent in cultu Deorum, Vpſala dicto, vt Adamus Brem. lib. 1. cap. 50. De eodem idolo idem lib. 2. cap. 41.*

Anno Domini DCCCC. XXII. Ropertus, frater Vtonis regis, & pater Hugonis, machinante Giſelberto Duce, * ſocero Heinrici regis, in deiectionem Karoli regno Galliarum præponitur.

** genero.*

Anno Domini DCCCC. XXVI. Sanguis Domini in Augiam inſulam venit.

Anno Domini DCCCC. XXVII. Burchardus, Dux Alemanniæ, in Italia occiditur, & Herimanno Alemannia committitur.

Duces Alemaniæ.

Anno

Anno Domini DCCCC. XXX. Heriger Archiepiſcopus obiit,cui Hiltipertus ſuccedit.

Anno Domini DCCCC. X X X I. Heinricus Boëmiam petit.

Anno Domini DCCCC. XXXIIII. Heinricus Vngaros interficit. Poſt Martinum Papam, Agapetus CXVII. Romanæ ſedi præfuit. Deinde Octauianus CXVIII. Leo CXIX. Benedictus CXX. Iohannes CXXI. Heinricus Rex cùm eſſet in exaltando gentem ſuam,rarus aut nullus nominatorum virorum in omniSaxonia erat,quem aut præclaro munere,aut officio aliquo non promoueret. Erat autem ingenti prudentia pollens, forma quoquè corporis regiæ dignitati decorem adiiciens. In exercitiis etiam ludi tanta eminentia omnes ſuperabat, vt terrorem cæteris oſtentaret. In venatione tam fuit acer, vt vna vice XL. aut amplius caperet feras. Et licet in conuiuiis ſatis iucundus eſſet, nihil tamen regalis diſciplinæ minuebat. Tantum quippe fauorem pariter & timorem infundebat, vt etiam ludenti non crederent ad aliquam laſciuiam ſe diſſoluendos.

Succeſſio Pontificum

Cæſaris encomium.

¶ Idem de ſe Iobus affirmat cap. 29.

Anno Domini DCCCC. XXXV. * Heinricus Rex,perdomitis circumquaq; gentibus,poſtremo Romam ſtatuit proficiſci. Sed infirmitate correptus, intermiſit iter. Infirmatus autem eſt in caſtello, quod dicitur Hiemeleuua, quod eſt inter Saxonum & Turingorum confinia, vbi & defunctus eſt. Cumq; ſe iam morbo grauari ſenſiſſet,cõuocato omni populo, deſignauit Ottonem,filium ſuum, Regem, cæteris filiis ſuis prædia cum theſauris diſtribuens,ipſum verò Ottonem,qui maximus natu fuit, & optimus,fratribus & omni Francorum imperio præfecit. Et in hoc qnantæ ſapientiæ fuerit, & religionis, probari poteſt, quòd eum, quem potiſsimum & religioſiſsimum nouerat, licet in imperio natus non eſſet, Regem conſtituit. Teſtamento itaquè legitimè facto, & rebus omnibus ritè compoſitis, defunctus eſt anno regni ſui X VIII.

Mors.

Prudentia in ſucceſſore deligendo.

Sepultura. vitæ autem ferè LX. Tranſlatum eſt autem corpus eius à filiis ſuis in ciuitatem, quæ dicitur Quidilingaburg, & in baſilica ſancti Petri ante altare ſepultus.

OTTO Magnus Imp.

Anno Domini DCCCC. XXXVI. ab vrbe autem condita M. DC. LXXXVIII. Otto Magnus, Heinrici filius, LXXXI. ab Auguſto, eligitur ab omni populo Saxonum & Francorum. Regnauit annis XXXVIII. Electus eſt autem apud Aquisgranum, vbi & mox vnctus eſt in Regem à Pontifice Moguntinæ ſedis, nomine Hildeberto, Fuldenſis monaſterii Monacho. Rex autem vnctione benedictionis accepta, quàm ſapientem in regni moderamine, quàm fortem in aduerſantium certamine, quàm ſtrenuum in religione ſe exhibuerit, facilè enarrari non valet. *Vnni Archiepiſc. mors.* Vnni Archiepiſcopus, peracto legationis ſuæ tempore, apud Bircam ægritudine correptus, ibidem feſsi corporis tabernaculum depoſuit. Diſcipuli autem eius cætera quidem membra ſepelierunt in eodem oppido, caput verò Bremam deportantes decenti honore condiderunt in eccleſia ſancti Petri ante altare. Obiit autem hoc anno, qui eſt à tranſitu ſancti VVillehadi CXLVIII. *Adaldagus ſucceſſor.* Iſti ſucceſsit Adaldagus, & ſedit annis LIIII. Iſte genere illuſtris, ætate iuuenis, ſpecie decorus, morumq; probitate ſpecioſior, à choro ſumptus Hiltineshemenſi, conſanguineus & diſcipulus beati Adalvvardi, Ferdenſis Epiſcopi, cuius tunc vita probata, fama illæſa, & fides in palatio erat cognitiſsima. Qui etiam doctrina & miraculis celebris, Sclauorum populis eo tempore prædicauit, quo Vnni ad Scythas legatus extitit. Eius nimirum opera & teſtimonio commendatus in curia Adaldagus, ferulam paſtoralem à Magno Ottone ſuſcepit, pallium à Papa Leone VII. manus impoſitionem, ſicut prædeceſſores eius, à Mogũtino præſule. Necdum autem Hamburgenſis cathedra ſuffraganeos habuit, quos huius Adaldagi ſtudio recepit. Adaldagus itaque primò vt ingreſſus eſt Epiſcopatum, Bremam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

mam, longo prius tempore poteſtatibus ac iudiciariæ manu oppreſſam, præcepto Regis abſolui, & inſtar reliquarum vrbium immunitate, ſimulq; libertate fecit donari. Regis autem ita vſus eſt familiaritate, quòd à latere eius rarò vnquam diuelleretur. Nunquam tamen aut parochiæ neceſsitati defuit, aut legationis ſuæ curam poſtpoſuit, quinimo victorioſi & iuſtiſsimi Regis animum in omnibus, quæ Dei ſunt, paratum cernens, ſtudium eius ad conuerſionem paganorum incitare non ceſſauit.

Anno Domini DCCCC. XXXVII. Vngari Franciam & Alemanniam & Galliam, vſque Oceanum, Burgundiamq; deuaſtantes, per Italiam redierunt. Monaſteria ſancti Galli & ſancti Bonifacii cremantur. Rodulfus, rex Burgundiæ, & Arnolfus, Dux Noricorum, obierunt. *Graſſationes Vngarorum.*

Anno Domini DCCCC XXXVIII. Heinricus, frater Ottonis regis, ab Euerhardo Comite in præſidio Bachliki comprehenditur. Thankmarus, frater Regis ex patre, non ex matre, cuius mater erat filia materteræ Sigifridi Comitis, cùm mortuo Sigifrido, ea affinitate legationem Comitatus Saxoniæ ſibi vendicaſſet, quæ regali dono ceſſerat Geroni Comiti, capta vrbe Hereburg, in qua ſedens multa exercuit contra Regem latrocinia, cùm tandem ad reprimendam eius inſolētiam à Rege impeteretur, ſtans iuxta altare in eccleſia B. Petri in eadem vrbe, à quodam per feneſtram à tergo perfoſſus eſt. *Heinrici D. captiuitas. Tancmarus perduellis. Iugulatur ad aram.*

Anno Domini DCCCC. XXXIX. Otto Rex, militibus ſuis pugnantibus contra Heinricum fratrem ſuum, & Giſelbertum, Ducem Belgicæ, ſocerum ſuum, & Euerhardū Comitem, de equo deſcendens, orationemquè ante lanceam, in qua erant claui Domini, faciens, hoſtes fugat, ſuisquè victoriam reportat. *Imperatoris victoria votis parta. ¶ Vide annales VVidechindi.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domin i DCCCC. XL. Rege in partibus Alſatiæ caſtellum Briſach obſidente, Epiſcopi quidam, relictis noctu tentoriis, ſubtraxerunt ſe. Eberhardus Comes ab Vtone & Conrado iuxta Rhenum occiſus eſt, Giſelbertus Dux in aqua ſuffocatus, Heinricus, frater Regis, aſſumptis ſecum quibusdam Epiſcopis, nudis pedibus ad Regem ipſo ignorante peruenit, ſupplexq́; miſericordiam eius *Clementia erga fratrem.* implorans, veniam obtinuit. Deinde defuncto Duce Bavvariorum Bertoldo, monitu & interceſsione ſanctæ matris ſuæ præfecit eum regno eidem, faciens cum eo miſericordiam & pacem, in qua etiam fideliter permanſit in finem.

Anno Domini DCCCC. XLI. Grauis perſecutio Monachis oritur, affirmantibus quibusdam Pontificibus, melius eſſe paucos vitæ claros, quàm multos negligentes in monaſteriis eſſe, ideoq; oportere conuerſationes per monaſteria perſpicere, & non benè conuerſantes abiicere. Vnde plures infirmitatis propriæ conſcii, relictis mona- *Moguntini artes.* ſteriis, habitum depoſuerunt. Fridericus, Moguntinæ ſedis Epiſcopus, qui etiam in deiectionem Regis Heinrico, Giſelberto & Euerhardo conſenſerat, huius rei magiſter erat, quod idcirco fecit, quatenus virum venerabilem Hademarum, Fuldenſem Abbatem, dehoneſtaret. Ipſe autem Abbas, qui Fuldenſe templum famoſum, ſuis temporibus igne conſumptum, in melius reſtaurauit, eundem *Captiuitas.* Pontificem, propter coniurationem prædictam à Rege captum, ſub cuſtodia tenuit, primò quidem honorificè, ſed cùm literas ab eo ſcriptas deprehendiſſet, ſatis ſeuerè. *Vindicta cupido.* Poſtea miſeratione Regis Pontifex dimiſſus, & à rege priſtinæ dignati reſtitutus, dum vltionem quæreret, nec contra tantum virum præualeret, humilima monaſteria ſtatuit tentare, ſi fortè ad excellentiſsima poſſet æqualiter accedere. Sed huiusmodi ſimulationes in caſſum profuſæ ſunt. Nam Abbas in gratia Regis permanſit, & cauſis intercurrentibus ipſe, quod voluit, non impleuit. Otto

igitur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

igitur Rex diuino fultus auxilio, cùm primùm ab inſidiis fratrum ſuorum ereptus eſt, iudicium & iuſticiam populis fecit. Abiit autem in Burgundiam, & Regem cum regno accepit in ſuam poteſtatem. Defuncto autem Ottone, Lothariorum præſide, ac regis nepote, Heinrico, Giſelberti filio, Ducatum regionis Conrado Rex conceſsit, cui & vnicam filiam ſuam, Luthgardam, deſponſauit, qui erat adoleſcens acer & fortis, domi militiæq; optimus, commilitonibus ſuis carus. Huic Lutholfus, filius Regis, nimia dilectionis familiaritate aſtrictus eſt. Otto Rex Gallias petiit.

Imperator δικαςής.

Confert Lotharingiam Conrado genero.

Anno Domini DCCCC.XLII. Otto & Lothevvicus reges pacificantur. Huic Lothevvico ſoror Ottonis, Gerberga, genuit duos filios, Karolum & Lotharium poſt ſe regnantem.

Pacificatur cum Gallo.

Anno Domini DCCCC. XLIIII. Vngari cum Bavvaris pugnant, & vincuntur. Lothevvicus à Duce Hugone capitur, quod dolens Otto Rex, feſtinat intrare regnum Karoli, cauſa vindicandæ iniuriæ amici. Quod audiens Hugo, iurat, legatione miſſa, per animam patris ſui, quòd tanta ſibi armorum copia eſſet, quantam Rex nunquam vidiſſet, addiditquè contemptum, loquendo vanè tumidequè ſuper Saxonibus, quia imbelles eſſent, & quia facilè poſſet vna potione ſeptem Saxonica tela abſorbere. Ad quod Rex ſatis famoſum reddidit reſponſum, ſibi fore tantam multitudinem pileorum feninorum, quos ei repræſentari oporteret, quantam nec ipſe nec pater ſuus vnquam vidiſſet, aut viſurus eſſet. Et reuera cùm eſſet magnus exercitus valdè, XXX. ſcilicet & duarum legionum, non eſt inuentus, qui fenino non vteretur pileo, vt Abbas Corbeius cum tribus ſuis ſequentibus. Dimiſſus ergo Lothevvicus, occurrit Regi cum ſuis, quibus etiam Conradus, rex Genaunorum, cum magna expeditione occurrit. Iuncti ergo pariter Lugdunum adeunt. Sed

Agit conſtantem amicum.

Retundit ſtolidam iactantiã.

eam locorum aſperitate capere non valentes, Rhemenſem ciuitatem expetunt, vbi nepos Hugonis Ducis, Hugo, contra ius & fas ſubrogatus eſt Epiſcopus, legitimo pontifice adhuc ſuperſtite. Vrbem verò capientes, iniuſtum ſacerdotem expellunt, legitimumquè ſedi propriæ reſtituunt. Poſt tres itaquè menſes Rex Saxoniam cum incolumi exercitu rediit, omnibus, quæ armis exquiſita ſunt, Lothevvico relictis. Hugo autem expertus potentiam Regis, Saxonumq; virtutẽ, non paſſus eſt eos vltrà terminos ſuos hoſtiliter intrare, ſed anno ſequenti in eandem expeditionem Regi pergenti occurrit iuxta fluuium, qui dicitur Kar, & iuxta imperium regis cum Domino ſuo Lothevvico pactum iniit, manum dedit, vtilisquè exinde permanſit.

Gerit rem feliciter.

Cogit perduellẽ ad officium redire.

Anno Domini DCCCC. XLVI. Edidis regina obiit, relicto filio Ludolfo, filia quoque Lutgarda, quæ nupſerat Conrado Duci.

Mors Edithæ.

Anno Domini DCCCC. XLVIII. Otto Rex, poſtquam ferè omnia regna, quæ poſt mortem Karoli defecerant, ſuo imperio ſubiugauit, in Danos arma corripuit. Enimuero tum rebellare moliti, apud Heidebam legatos Ottonis cum Marchione trucidant, omnem Saxonum coloniam funditus extinguentes. Ad quam rem vlciſcendam Rex cum exercitu inuadit Daniam, transgreſſusquè terminos Danorum, ferro & igne totam vaſtauit regionem, vſque ad mare nouiſsimum, quod Danos à Nordmannis dirimit, & vſquè in præſentem diem à victoria Regis Ottinſunt dicitur. Cui regredienti Haroldus apud Sliaſvvig occurrit, bellumquè intulit. In quo vtriſq; viriliter certantibus, Saxones victoria potiti, Danos ad naues cedere coëgerunt. Tandem conditionibus ad pacem inclinatis, Haroldus Ottoni ſubiicitur, regnumquè ab eo

Imperatoris expeditio in Danos.

Victoria.

Haroldi R. Chriſtianiſmus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ab eo ſuſcipiens, Chriſtianitatem in Dania recipere ſpopondit, ſtatimquè ipſe cum vxore ſua Gunhild & filio baptizatus eſt, quem filium Rex Otto à ſacro fonte ſuſceptum Sueinotto vocauit. Eo tempore Dania cismarina, quæ Iuthlant dicitur, in tres diuiſa Epiſcopatus, Hamburgenſi Epiſcopatui eſt ſubiecta. Rex autem Otto regnũ Danicũ in ſua ditione adeò tenuit, vt etiam ipſe Epiſcopatus donauerit. Agapetus verò Papa de ſalute gentium congratulatus, omnia quæ à prædeceſſoribus ſuis, Gregorio, Nicolao, Sergio, Hamburgenſi conceſſa ſunt Archiepiſcopatui, & ipſe conceſsit Adaldago. Cui etiam ſua vice ius ordinandi Epiſcopos tam in Dania quàm in Septentrionis populos Apoſtolica auctoritate conceſsit. Igitur Adaldagus omnium primus ordinauit in Dania Epiſcopos, Haroldum ad Sliaſvvig, Liafdagum ad Ripam, Reinbardum ad Arhuſan. Quibus etiam illas commendauit Eccleſias, quæ tranmare ſunt in Suinæ, Seland, Sconæ & in Sueonia. Eo etiam tempore Rex Otto vniuerſos Sclauorum populos ſuo ſubiecit imperio. Et quos pater eius vno grandi bello domuerat, ipſe deinceps tanta Dei adiutorio potentia conſtrinxit, vt tributum & Chriſtianitatem pro vita ſimul & patria libenter offerrent victori. Sicquè baptizatus gentilium populus vniuerſus, & Eccleſiæ tunc primum in Slauania ſunt conſtitutæ. Igitur poſt hæc Colonienſis Archiepiſcopus, Bruno, videns Hamburg diuina opitulante gratia ſuffraganeos habere, veterem de Brema inſtaurauit querelam, ſperans, ſe quæ voluit eò facilius adepturum, quòd filius erat Ottonis regis. Sed dum fruſtra omnibus modis laboraſſet, nec Papæ conſilium, nec patris meruit habere auxilium. Ita vir nobilis atquè ſapiens auctoritate Pontificis Adaldagi facilè ſuperatus, in gratiam Bremenſis Eccleſiæ cum digna ſatisfactione rediit, prædicans ipſam Eccleſiam, quæ in tanto gentilium periculo conſtituta ſit,

Epiſcopatus Iutiæ.

Adaldagi Brem. iuriſdictio.

Slaui domiti.

Colonienſis irrita machinatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

non debere lædi in aliquo, verùm dignam eſſe, quæ omni conſolationis amore foueatur, & celebretur ab omnibus vbique Eccleſiis. Adhuc poſteris in memoria eſt, quendam Erp, Diaconum Adaldagi, qui fideliter ei aſtitit in præfata contentione, Ferdenſi à Rege Epiſcopatu donatum, & ſimul alios fratrum, qui in prædicatione Danorum & Sclauorum cum eo ſtudioſi fuerunt, pro labore ſuo maioribus aſſerunt cathedris inthronizatos. Nempe ſtudium Adaldagi totum in conuerſione fuit gentilium, in exaltatione Eccleſiarum, in ſalute animarum, pro cuius rei magiſterio meruit vir Deo & hominibus dilectus, vt omnibus in veneratione haberetur etiam inimicis.

Adaldagi παρρησία. *Encomiũ.*

Anno Domini DCCCC. XLIX. Herimannus, Dux Alemannorum, obiit, cuius Ducatum Ludolfus, filius regis Ottonis, cum omni poſſeſsione ſua, copulata ſibi vnica filia eius, iure hæreditario poſſedit. Eo tempore vſurpato imperio, regnauit in Longobardia homo ferus & auarus, & qui omnem iuſtitiam pecunia venderet, Berengarius, qui ad regem Ottonem quondam venit, Hugonem, regem Italiæ, fugiens, benignèq; ab illo tractatus, cùm multam pecuniam Hugo pro eo dare vellet, non eſt redditus.

Ludolfus ſucceſſor Hermanni. *Beringarius Tyrannus.*

Anno Domini DCCCC. L. Otto Rex Italiam venit, eamquè ſibi ſubiecit, rediensquè, Papiam Conrado, Duci Lotharingorum, tuendam commiſit.

Anno Domini DCCCC. LI. Berengarius, rex Longobardorum, Conrado ſuadente, apud Auguſtam cum filio ſuo Adelberto ad deditionem venit, factusquè miles Regis, remiſſus eſt in regnum cum pace.

Venit in deditionẽ.

Anno Domini DCCCC. LII Otto Rex Italiam intrauit cauſa Adelheidæ reginæ, ipſaquè accepta vxore, nuptias celebrauit Papiæ. Quod videns filius eius Ludolfus, triſtis ab eo diſceſsit, profectusq; eſt in Saxoniam. Lapis miræ magnitudinis, tonitru ac tempeſtate iactus de cælo, apud Auguſtam ingens miraculum multis videntibus.

Imperatoris alteræ nuptiæ. *Prodigiũ.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tibus præbuit. Nati ſunt autem Regi filii ex ſereniſsima regina, primogenitus Heinricus, ſecundus Brun, tertius paterni nominis maieſtate deſignatus, filia quoq; ſanctæ matris eius vocabulo inſignita.

Anno Domini DCCCC. LIII. Ludolfus Dux patri rebellat, & Dux Conradus cum eo. *Ludolfi & Conradi rebellio.*

Anno Domini DCCCC. LV. Vngarii totam Bavvariã depopulantes, iuxta Auguſtam ab Ottone pugna victi, immenſa cæde necantur. *Clades Vngarorum.*

Anno Domini DCCCC. LVI. Ludolfus, filius Regis, Italiam hoſtiliter intrauit.

Anno Domini DCCCC. LVII. Ludolf9 Adelbertũ vincit, & ipſe eodem anno moritur.

Anno Domini DCCCC. LXI. Otto Rex victorioſiſsimus, cùm ad liberandam ſedem Apoſtolicam vocaretur in Italiam, conſilium habuit, quem poſt ſe vicarium poteſtatis ad faciendam iuſticiam relinqueret in his partibus, quæ barbaris confines ſunt terminis. Nondum enim poſt tempora Karoli, propter veteres gentis illius ſeditiones, Saxonia Ducem accepit niſi Cæſarem. Qua neceſsitate Rex perſuaſus, Hermanno primùm tutelæ vicem in Saxonia commiſit. Vir iſte pauperibus ortus natalibus, primo VII. manſis totidemquè manentibus, ex hæreditate parentum fuit contentus. Deinde, quia erat acris ingenii, decoriſq; formæ, cùm pro merito fidei & humilitatis, quam Dominis & paribus exhibuit, facilè notus eſſet in curia, ad familiaritatem ipſius Regis peruenit. Qui comperta iuuenis induſtria, ſuſcepit eum in numero miniſtrorũ, deinde nutricium præcepit eſſe filiorum, mox etiam, ſuccedentibus proſperis, commiſit ei vices præfecturæ. In quibus officiis ſtrenuè adminiſtratis, manentes ſuos pro furto in iudicium delatos, data ſententia, omnes ad mortem damnauit. Cuius nouitate facinoris & tunc carus in populo, & clariſsimus deinceps factus eſt in palatio. Poſtquam verò Ducatum meruit

Saxonia Ducatus expers. *Hermanni Billingi incrementa.* *Ducatus.*

Saxoniæ, iudicio & iuſticia gubernauit prouinciam, & in defenſione ſanctarum Eccleſiarum ſtudioſus vſque in finem permanſit. Nam & Bremenſi Eccleſiæ, & Hamburgenſi fidelis extitit, ac deuotus, multa faciens bona in fratres, & in omnes Saxoniæ congregationes. Igitur tali viro piiſsimus Rex & Archiepiſcopus Adaldagus, vices ſuas in hac regione commendantes, in Italiam diſceſſerunt. Vbi Rex Epiſcoporum habito conſilio, Iohannem Papam, cui Octauianus nomen erat, multis accuſatum criminibus fecit deponi, quamuis abſentem (nam fuga iudicium ſubterfugerat) & in locum eius promotum Leonem, ordinari præcepit: A quo ipſe mox coronatus, Imperator & Auguſtus à populo Romano conſalutatus eſt, anno regni ſui XXVI. * poſt coronatum Karolum Romæ CLI. Dicunt tamen alii, quòd Otto Rex rogatu prædicti Iohannis Papæ, & querimonia multorum, de Berengario & filiis eius proclamantium, Romam tendens, ibiquè Imperator ab eodem Papa factus, Berengarium ceperit, & cum coniuge ſua, VVilla nomine, ad caſtellum Bauenberg miſerit, ibiquè præſentem vitam clauſerint. Eo tempore Imperator in Italia per quinquennium commoratus, filium ſuum Ottonem ad ſe venire fecit, qui & in natali Domini coronam regni ab Apoſtolico accepit. Miſſa etiam legatione Conſtantinopolin, filiam Imperatoris Theophano inde accepit, quam celebratis nuptiis in Italia, eidem filio ſuo coniunxit. Interea filios Berengarii debellauit, Romamquè priſtinæ libertati reddidit. His diebus, annisquè totidem, Adaldagus Archiepiſcopus, apud quem ſumma conſiliorum pendebat, in regno Italiæ conuerſatus eſt, non ſponte inquam, sed quòd à Regũ latere diuelli non poterat, vnde magnum Eccleſiæ ſuæ lucrum parauit. Tunc etiam Sanctorum, quibus nunc & in æuum hoc triumphat Epiſcopium, patrocinia collegiſſe traditur. Populus itaquè boni paſto-

Proregnũ.

Imperator exauctorat Papam.

Inauguratur.

** Variat de hac Chronologia Adamus Brem. lib. 2. cap. 5*

Deportat Beringarium.

Othonis F. nuptiæ.

Adaldag9 Archiepiſ. conſilij Cæſarei princeps.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

paſtoris diuturnam grauiter ferens abſentiam, nunciis & litteris, metum ingerentibus, tandem vt ſuum reuiſeret gregem, ſollicitare curauit. Cui etiam demum in patriam venienti, totus ſimul populus, & extranei cum ipſis, itinere tridui occurſantes, & præ gaudio flentes, quaſi alteri Chriſto clamabant, dicentes, Benedictus qui venit in nomine Domini. Reuerſus ergo in patriam, duxit in comitatu ſuo Benedictum, Papam ordinatum, ſed ab Imperatore Ottone depulſum, quem ille in Hamburg cuſtodiæ mancipari præcepit, Archiepiſcopus verò ipſum cum magno honore vſque ad obitum eius detinuit. Nam vir ſanctus & literatus fuiſſe dicitur, qui & dignus Apoſtolicæ ſedi videretur à populo Romano, niſi quòd per tumultum electus eſt, expulſo eo, quem ordinari præceperat Imperator. Igitur in ſancta conuerſatione, aliosq; ſanctè docens, cùm iam Romanis poſcentibus à Cæſare reſtitui debuiſſet, apud Hamburg in pace quieuit IIII. Nonas Iulii. Quo tempore Bremæ claruit Eilhardus, vir ſpontanea paupertate clarus, Eccleſiæ præpoſitus, & regulæ canonicæ cuſtos. Tunc & ſcholas Eccleſiæ florentiſsimo ſtudio rexit Tiadhelmus, qui fuerat magni Octrici Magdaburg diſcipulus. Adaldagus autem ſanctorum martyrum reliquias, quas ab vrbe Roma deportauit, magna per parochias ſuas diligentia diſtribuit. Nam anteceſſores ſui Deo ſeruientium animarum quinque cænobia fundarunt. His ille ſextum addidit apud Heislinge, vbi nobiliſsima Chriſti virgo, VVendilgard * & pater eius, Haddo nomine, totum patrimonium ſuum offerens Deo, & martyri ſancto Vito, magnam virginum turmam congregauit. Septimam in Freſia congregationem fecit ſanctorum virorum, de prædio & oblatione quarundam nobilium matronarum, Reingerd & VVendile, vbi & reliquias ſanctorum locauit. Hæ ſunt reliquiæ ſanctorum quas

Reuocatur domum.

Habet Benedictum ex papam honorificè.

Eilhardus

Tiadhelmus Eccleſiaſtici ludi magiſter.

Monaſteria ab Adaldago cõſtructa.

** Ditmaro lib. 2. pag. 25. dicitur VVinbulgert, pater Hed:*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

λείψανα Italica.

quas ab Italia Adaldagus deportauit, corpora videlicet Quiriaci & Cæſarii, Victoris & Coronæ, Felicis & Feliciani, Coſmæ & Damiani. Cumq; ſanctus Pontifex omnium Eccleſiarum paternam gereret ſolicitudinem, Xenodochii Bremenſis magnam habuit curam. Quod etiam multò maioribus auxit reditibus, quàm anteceſſores eiꝰ, adeò vt præter hoſpites, qui frequenter ſuſcipiebantur, quotidie in hoſpitali XXIIII. pauperes paſcerentur. In quo miniſterio fidelisſimus exitit Libentius, quem ſecum duxit ab Italia.

Xenodochium Brem.

Imperator redux.

Anno Domini DCCCC. LXVII. Otto Imperator de Italia in Saxoniam rediit.

Anno Domini DCCCC. LXIX. Mater Imperatoris Machtildis obiit.

Chaſma.

Anno Domini DCCCC. LXXI. Signum quoddam ignei coloris in cœlo apparuit. Otto Imperator ſubiugatis, Chriſtianæq; fidei copulatis, Sclauorum gentibus, inclytam vrbem Magdaburg ſuper ripas Albiæ fluminis condidit, quam Sclauis metropolin ſtatuens, Albertum, magnæ ſanctitatis virum, ibidem conſecrari fecit Archiepiſcopum. Is primus in Magdaburg ordinatus XII. annis ſtrenuè Pontificatum adminiſtrauit, multosq; Sclauorum populos prædicando conuertit. Cuius ordinatio facta eſt hoc anno Domini, Imperatoris & Adaldagi XXXV. poſt ordinationem ſancti Anſchari C. XXXVII. Otto Imperator Magdeburgenſem Eccleſiam condidit in reſtitutionem, vt dicitur, eccleſiæ ſancti Mauricii, quā deſtruxit, quando Romam pro conſecratione iturus, ibidem eſt prohibitus. Magdeburgenſi autem Archiepiſcopatui ſubiecta eſt tota Sclauania vſque ad Penem fluuium.

Magdeburgum, metropolis Sclauorū.

Eiuſdem ſuffraganei.

Epiſcopatus ſuffraganei V. quorum Mersburg & Cicia ſuper Salam fluuium condita, Miſna verò ſuper Albiam, Brandanburg & Hauelberg interius vadunt. Sextus Epiſcopatus Sclauaniæ eſt Aldinburg, quem quia nobis vicinior eſt, Imperator Hamburgenſi Archiepiſcopatui ſub-

ſubiecit, ibiquè Adaldagus Edvvardum primum ordinauit Epiſcopum, quem latinè dicimus Euagrium.

Eduuardꝰ I. Epiſc. Aldeburg.

Anno Domini DCCCC. LXXIIII. Otto Imperator cum filio rege Galliam ingreſſus eſt, inde Germaniam trãſiturus, & primùm Paſcha Quitinlaburg celebraturus. Tertia verò feria ante Pentecoſten venit ad locum, qui dicitur Mimilevva. Proxima nocte tranſacta, hora conſtituta lætus ad menſam conſedit, venienteque tempore veſpertinis laudibus interfuit, ſed peracto cantu Euangelii æſtuare ac fatigari cœpit. Quod cùm intellexiſſent principes circũſtantes, impoſuerũt eũ ſedili: Inclinãtẽ autẽ caput quaſi iãdefeciſset, refocillauerũt eum, expetitoq; ſacramẽto Dominico, & accepto, ſine gemitu cũ magna trãquillitate ſpiritũ reddidit Domino, Nonis Maii, IIII. feria ante Pontecoſten. Inde transportatur in cubiculum, & cùm ſerò iam eſſet, tranſitus eius nunciatur populo. Cuius corpus magnis lugentium exequiis à filio Rege tranſlatũ eſt in ciuitatem, quam ipſe conſtruxit, ſcilicet Magdeburg, ibiquè honorificè tumulatum eſt. Huius temporibus Dani ſunt ad fidem per Popponem quendam conuerſi, qui ferrum candens & ignitum, in modum chirothecæ formatum, coram populo ſine læſione portauit. Quod videns Rex Haroldus, abiecta idolatria, cum toto populo ad colendum verum Deum ſe conuertit. Poppo autem in Epiſcopum eſt promotus. VVẽcezlaus, princeps Bohemiæ, à fratre ſuo Bugezlao, quia principatum ſibi vſurpauit, martyrizatur, pro quo Deus vrbem Pragam, vbi requieſcit, multis miraculis illuſtrat. Poſt Iohannem Papam Benedictus CXXII. ordinatur, poſt quem item Benedictꝰ.

Imperatoris εὐθανασία.

Funus.

Poppo, Danorum doctor.

Haroldus Rex.

S. VVenceslaꝰ Mart.

Anno Domini DCCCC. LXXV. Otto ſecundus, Magni Ottonis filius, LXXXII. ab Auguſto, regnare cœpit, & annis IX. regnauit. Hic viuente patre in regnum electꝰ, Romæquè ab Apoſtolico regni corona decoratus, mox vt pater defunctus eſt, ab omnibus, qui aderant, denuò eligitur, & in regni ſede locatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

OTHO II. Imp.

Anno Domini DCCCC. LXXV. Otto ſecundus, Magni Ottonis filius, LXXXII. ab Auguſto regnare cœpit, & annis IX. regnauit. Hic viuente patre in regnum electꝰ, Romæquè ab Apoſtolico regni corona decoratus, mox vt pater defunctus eſt, ab omnibus, qui aderant, denuò eligitur, & in regni ſede locatur.

Eiuſdem anceps fortuna.

Anno Domini DCCCC. LXXXII. Otto Imperator, Lothario & Karolo Francorum regibus ſubactis, cùm in Calabriam bellum transferret, occiſo à Græcis exercitu, de naui exiliens natando aufugit.

Mors.

Anno Domini DCCCC. LXXXIII. Otto Imperator Romæ moritur VI. Idus Decembris, ibiquè ſepelitur. Poppo Epiſcopus obiit.

OTHO III. Imp.

Anno Domini DCCCC. LXXXIIII Otto tertius, Ottonis ſecundi filius, admodum puer, LXXXIII. ab Auguſto, in regnum patri ſubſtitutus, annis XVIII. forti & iuſto ſceptrum ornauit imperio. His tribus, æquè fortiſſimis ac iuſtiſsimis, Imperatoribus tam carus & familiaris erat Adaldagus pro virtutum merito, & doctrinæ magiſterio, vt à latere eorum vix aut rarò diuelleretur, ſicut præcepta Imperatorum, ad nutum eius diſpoſita, oſtendunt, in quibus etiam hoc eſt notandum, quòd tertius Otto in VVildashuſan conſiſtens, præcepta fecit.

Adaldagi Archiepiſ. auctoritas.

Eodem tempore Herimannus, Saxonum Dux, obiens Bennonem filium ſuum reliquit hæredem, qui etiam vir bonus & fortis memoratur, excepto, quòd degenerans à patre, populum rapina grauauit.

Benno dux Saxon.

Apud Magdaburg quoque defuncto Alberto Pontifice, Giſilarius ſucceſsit, & ipſe vir ſanctus, qui nouellos VVinulorum populos doctrina & virtutibus illuſtrauit.

Giſilarius, Archiepiſ. Magdeburg.

Haroldus, rex Danorum, religione ac fortitudine inſignis, Chriſtianitatem in regno ſuo iam dudum benignè ſuſceptam vſque in finem conſtanter retinuit. Vnde & regnum ſuum ſanctitate & iuſticia confirmans, vltra mare in Nordmannos & Anglos ſuam dilatauit potentiam.

Haroldus Rex.

Emund rex Sueciæ.

Emund, filius Erici, tunc in Sueonia, regna-

regnauit. Is Haroldo confœderatus, Chriſtianis eò venientibus placabilis fuit. In Nordvvegia Acquin princeps erat, quem dum Nordmanni ſuperbius agentem regno depellerent, Haroldus ſua virtute reſtituit, & Chriſticolis placatum reddidit. Acquin iſte crudeliſsimus ex genere Inguar, & Giganteo ſanguine deſcendens, prim9 apud Nordmannos regnum obtinuit, cùm antea Ducibus regerentur. Igitur Acquin XXXV. annis in regno exactis obiit, * Haroldum ſceptri relinquens hæredem, qui ſimul Daniã poſſedit atque Nordvvegiam. Anglia autem poſt mortẽ Gundredi à filiis eius, Analaph, Sigirich & Reginold, per annos ferè C. permanſit in ditione Danorum. Tunc verò Haroldus Hiring, filium ſuum, miſit in Angliam. Qui ſubacta inſula, à Northumbris tandem proditus, & occiſ9 eſt. Adaldag9 igitur ordinauit in Daniam plures Epiſcopos, quorũ nomina quidẽ reperim9, ad quas verò ſedes ſpecialiter inthronizati ſint, non facilè potuimus inuenire: æſtimo ea faciente cauſa quòd pro rara Chriſtianitate nulli Epiſcoporũ adhuc certa ſedes deſignata fuerit. Verùm ſtudio plantãdæ Chriſtianitatis quiſq; in vlteriora progreſſ9, verbũ Dei tam ſuis, quàm alienis cõmuniter prædicare certabant, quod hodie trans Daniam per Nordmanniã & Sueoniã facere videntur. Igitur Epiſcopi in Dania ordinati ſunt Hored, Liafdag, Reinbrand, & poſt eos Harig, Stercolph, Folbrecht, Adelbrecht, Merha, & alii Odinkarũ ſeniorẽ ferunt ab Adaldago in Sueonia ordinatũ, ſtrenuè in gentib9 legationẽ ſuã adimpleuiſſe. Erat enĩ vir ſanctiſsim9 & doct9 in his, quæ ad Deũ ſunt, quantũ verò ad ſeculũ, nobilis, & origine Dan9. Vnde & barbaris quælibet potuit de Chriſtiana religione perſuadere. Cæterorũ verò Epiſcoporũ vix aliquẽ ſic clarũ prodit antiquitas, præter Liafdagũ Ripẽſem, q & miraculis celebris fuit, & transmarinis p̃dicauit Sueonib9 & Nordmannis. In Aldinburg ordinauit Adaldag9 primò, vt dixim9, Evvardũ, deĩde VVegonẽ, poſtea Ericonẽ, quorũ tẽpore Sclaui Chriſtiani permãſerunt.

Acquin, rex Noruegiæ.

**Hartildũ vt Adamus Brem. lib. 2. cap. 15*

Gundredi R. filij.

Hering, Haroldi F.

Adaldagus conſtituit Epiſcopos Daniæ.

Odincar9.

Liafdagus.

Epiſcopi Aldẽburg.

Ita etiam Hamburg in pace fuit. Eccleſiæ in Sclauonia vbiquè erectæ ſunt, monaſteria etiam virorum & mulierum, Deo ſeruientium, conſtructa ſunt plurima. Sclauania in duos deuiginti pagos eſt diſpertita qui omnes absquè tribus ad Chriſtianitatem ſunt conuerſi. Principes etiam eius temporis Chriſtiani, ſub quibus pax continua fuit, Sclauiquè ſub tributo ſeruierunt. Hæc nomina principum, Miſizza, Naccon & Sederich. Nouiſsimis itaque temporibus Adaldagi Chriſtianitas in Dania turbata eſt. Nam tunc Suenotto, filius magni Haroldi, regis Danorum, multas in patrem molitus inſidias, quomodo eum iam longæuum, & minus validum, regno priuaret, conſilium habuit cum his, quos pater ad Chriſtianitatem inuitos coëgit. Subitò ergo facta conſpiratione, Dani Chriſtianitatem abnegantes, Suein regem conſtituunt, bellumquè Haroldo indicunt. At ille, qui ab initio regni ſui totam ſpem in Deo poſuit, tunc verò maximè Chriſto euentum rei commendans, cùm bellũ execraretur, armis ſe tueri decreuit. Et procedens ad bellum, lugebat filium, magis illius dolens ſcelus, quàm ſua pericula. In quo miſerabili, & plus quàm ciuili bello, victa eſt pars Haroldi. Ipſe autem vulneratus ex acie fugiens, aſcenſa naui elapſus eſt ad ciuitatem Sclauorum, quæ Iumne dicitur. A quibus contra ſpem, quia pagani erant, receptus, poſt aliquot dies ex eodem vulnere deficiens, in confeſſione Chriſti deceſsit. Cuius corpus in patriam ab exercitu reportatum, apud Roskild ciuitatem in eccleſia, quã ipſe primus in honorem ſanctæ Trinitatis conſtruxit, eſt ſepultum. Regnauit autem annis L. Ipſequè tranſalbianis & Freſonum genti leges & iura conſtituit, quæ adhuc pro tanti auctoritate viri ſeruare contendunt.

Slauorum Chriſtianiſmus.

Principes.

Haroldus R. filij bello petitus.

Perit e vulnere.

Anno Domini DCCCC. LXXXVIII. Adaldagus, Bremenſis Archiepiſcopus, migrauit ad Dominum IIII. Kalend. Maii, Indictione I. anno ſacerdotii ſui LIIII. ſepultusq;

Mors Adaldagi.

tuſquè eſt in eccleſia Bremenſi à capite Leuderici Epiſcopi à meridionali plaga. Cui ſuccedens *Libentius*, ſedit annis XXV. Pallium ſuſcepit à Papa Iohanne XV. virgam paſtoralem ab Ottone tertio, primus omnium conſecratus eſt à ſuffraganeis. Erat itaque vir litteratiſsimus, & omni morum probitate decoratus, ab Italia quondam ſecutus Adaldagum. Cuius etiam vitam æmulatus & magiſterium, ſolus ex diſpoſitione tanti patris dignus eſt inuentus, cui Bremenſis cura parochiæ crederetur. Erat enim vir tantæ caſtitatis, vt rarò ſe mulieribus videndum præbuerit, tantæ abſtinentiæ, vt pallida ieiuniis ora portauerit, tantæq; humilitatis & charitatis, vt in clauſtro, ſicut vnus fratrum, vixerit. Multæ nimirum virtutes eius; quippe contentus acquiſitis, rarò curiam adiit pro acquirendis, domi ſedens quietus. Parochiæ ſuæ curam egit diligentiſsimam, totumquè ſtudium ad lucra vertens animarum, diſtrictiſsima regula omnes congregationes ſuas cuſtodiuit. Archiepiſcopus etiam per ſe curam egit Hoſpitalis, fratribus & infirmis quotidiano miniſtrans obſequio, ipſe quoquè vice ſua xenodochium nepoti ſuo commendauit Libentio. Dum adhuc pax eſſet in Sclauania, transalbianos populos frequenter viſitauit, & matrem Hamburg paterno fouit honore. Legationem ſuam ad gentes, vt prædeceſſores eius, ſtudioſè executus eſt, licet dierum obſtaret malicia. Quo tempore cùm magnã Chriſtianorum perſecutionem in Dania Suein Rex exercuiſſet, ſupplicibus Archiepiſcopus legatis, crebriſquè muneribus, laborabat, quatenus ferocis Regis animum manſuetum redderet Chriſtianis. Quibus ille reiectis, in ſua nimirum crudelitate ac perfidia ſæuire non ceſſauit. Vnde & vltio diuina Regem Deo rebellem eſt ſubſecuta. Nam cùm contra Slauos bellum ſuſciperet, bis captus, & in Sclauiam ductus, totiens à Danis ingenti auri pondere eſt redemptus. Nec tamen adhuc ad Deum reuerti voluit, quẽ primò in morte patris oſtẽdit, & deide in

Libentius ſucceſſor.

Eiusdem encomiũ.

Sueno Tyrannus.

Ericus, rex Sueciæ.

nece fidelium irritauit. Tunc potentiſsimus Sueonum Rex, Hericus, collecto innumerabili exercitu, Daniam inuaſit, & occurrit ei Suein, à Deo derelictus. Sed cùm vtrinq; bello nauali (ſic enim gens illa confligere ſolet) omnes copiæ eſſent Danorum obtritæ, Hericus rex victor Daniam obtinuit. Suein ergo depulſus à regno, dignam factis ſuis à Deo mercedem recepit.

Aſchomani piratæ vexant Saxoniam.

Eodem tempore claſsis piratarum, qui Aſchomanni vocantur, Saxoniæ appulſa, omnia Fræſiæ atq; Hatheleriæ vaſtauit maritima. Cumq; per Albiæ fluminis oſtium aſcendentes irrumperent prouinciam, congregati Saxonum magnates, cùm paruum habuiſſent exercitum, egredientes à nauibus apud Stadium barbaros exceperunt, quod eſt opportunum Albiæ portus præſidium. Magnum & memorabile minusq; felix erat illud prælium, in quo viriliter vtrisq; certantibus, Saxones tandem minores ſunt reperti. Sueones ergo & Dani totam Saxonum obtriuere virtutem.

Sæuiunt in captiuos.

Capti ſunt ibi Sigafridus Marchio, Thiadricus Comes, & alii illuſtres viri, quibus poſt terga iunctis manibus, barbari traxerunt ad naues, pedesq; eorum catena ſtrinxerunt, totam exinde prouinciam impunè deprædantes. Sed cùm ex captiuis ſolus Marchio Sigafridus cuiuſdam auxilio piſcatoris furtim noctu ſublatus euaderet, piratæ mox in furorem verſi, omnes, quos in vinculis tenuerunt, meliores ludibrio habentes, manibus pedibusq; truncauerunt, ac nare præciſa deformantes, ad terram ſemianimes proiecerunt. Ex quibus nobiles quidam viri erant, qui multo ſuperuixerunt tempore, opprobrium imperio, & miſerabile ſpectaculum omni facti populo.

Benno D. et Sigefridus M. ἀμυνόμενοι.

Quam videlicet plagam, mox cum exercitu ſuperuenientes, Dux Benno & Sigafridus Marchio, vindicârunt in tantum, vt piratæ omnes, qui apud Stadium egreſsi ſunt, ab ipſis, auxiliante Domimino, fuerint contriti. Altera pars Aſchomannorum per VVirraham flumen egreſſa, per quendam Equitem Saxonum, ab eis captum, nomine Heriyvard, qui ductor

eorum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

corum factus, in difficiliora eos paludis loca perduxit, nomine Glindeſmor, à Saxonibus vſque ad vnum obtruncata eſt. Quorum numerus erat XX. millia. Ex eo tempore piratarum hoſtilisquè crebra irruptio facta eſt in hac regione, & omnes Saxoniæ ciuitates grandi metu perculſæ ſunt, & exinde Brema muro muniri cæpit.

Aſchomanorum internecio.

Brema muro cincta.

Anno Domini DCCCC. LXXXVIIII. Fames magna facta eſt.

Anno Domini DCCCC. XCIIII. Sanctus Albertus, Epiſcopus de Praga ciuitate, à * Prucis martyrio coronatur.

**Pruſsis.*

Anno Domini M. In Nordmannia à Rege eorum Cracaben Chriſtianitas per edictum ſuſcipi iuſſa.

Cracabe, rex Noruegia.

¶ Adamo Brem. lib. 2. cap. 25. & 27. eſt Thrucco, Haconis, ſeu Acquini F. Idem tamen cap. 36. & ipſe Cracaben nominat.

Anno Domini M I. Otto Imperator, qui iam Danos, Sclauos, Francos & Italos domuerat, cùm iam tertiò Romam victor intraſſet, immatura morte præuentus, occubuit V. Kalend. Februarii. Cuius inteſtina Auguſtæ, reliquum corpus Aquiſgrani ſepelitur, regnumquè in contentione remanſit. Tunc Sclaui à Chriſtianis iudicibus plus iuſto compreſsi, excuſſo tandem iugo ſeruitutis, libertatem ſuam armis defendere ſunt coacti. Primò autẽ totam Nordalbingiam depopulati ſunt, deinde reliquam peragrantes Sclauaniam, omnes eccleſias incenderunt, & ad ſolum vſq; diruerunt, ſacerdotes autem reliquosquè Eccleſiarum miniſtros variis necantes ſuppliciis, nullum trans Albiam Chriſtianitatis veſtigium reliquerunt. Apud Hãburg eo tẽpore multi ex Clero & ciuibus in captiuitatẽ abducti ſunt, plures etiã interfecti propter odium Chriſtianitatis. In Aldinburg, ciuitate magna Sclauorũ, q̃ Vaigri dicũtur, ſita iuxta mare Balticũ, vel Barbaricũ itinere diei ab Hamburg, ſexagīta Presbyteri, cæteris pecudũ more obtruncatis, ibi ad ludibriũ ſeruati ſunt, taliq; martyrio cõſumati, vt cute capitis in modũ crucis inciſa, ferro ſingulis) cere-

Mors Othonis III.

Slaui deficiunt à nomine Chriſtiano.

Saniunt in Clericos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

cerebrum aperiretur. Deinde ligatis poſt terga manibus, profeſſores Dei per ſingulas Sclauorum tracti ſunt ciuitates, aut verbere aut alio modo vexati, quouſquè deficerent. Ita illi Angelis & hominibus ſpectaculum facti IIII. Nonas Iunii victorem exalauerunt ſpiritum. Omnes igitur Sclaui, qui inter Albiam & Egdoram habitant, per annos LXX. & amplius Chriſtianitatem coluerunt, omni videlicet tempore Ottonum, taliquè modo ſe à corpore Chriſti & Eccleſiæ, cui ante coniuncti fuerant, abſciderunt. Eodem tempore venerabilis Comes Heinricus in Roſafeldan, quod nunc Herſeuelde, vel vrbanius Roſenuelde dicitur, fecit Præpoſituram, annuente Libentio Archiepiſcopo, & Eccleſiam conſecrante. Hæc facta ſunt vltimo tempore Libentii ſub Duce Bernhardo ⁎ filio Herimanni, qui populum Sclauorum grauiter afflixit. Quo etiam tempore contentio Bernarii, Ferdenſis Epiſcopi, de Ramſolan coram Papa Sergio eſt terminata. Ramſolan ſita eſt in Epiſcopatu Ferdenſi, non lõgè à vico Bardorum, cuius ordinationem, & ius gubernandi, cùm Ferdenſis Epiſcopus repoſceret, Apoſtolicæ ſedis decreto ceſsit ab incepto.

Henricus Comes.

⁎ qui ſuprà & paulo pòſt Benno.

HENRICVS II. Imp.

Anno Domini M. II. Heinricus ſecundus, primùm Dux Bavvariæ, deinde Ottone III. absq; filiis defuncto, in regni prouectus culmine, LXXXIIII. ab Auguſto regnum accepit, & annis XXIII. regnauit, XII. ſub nomine Regis, XI. dignitate & nomine Imperatoris. Hic in regni ſede ſublimatus, Marchionem Heinricum, alioſquè ſibi reſiſtentes, cum exercitu petit & ſuperat.

Anno Domini M. III. Heinric9 Rex Italiam, Boẽmiam, Bolizlaum Ducem cum omni Sclauorum gente ſubiugauit.

Anno Domini M. IIII. Fames magna facta eſt.

Fundatio Epiſcopatus Bamberg.

Anno Domini M. VI. Epiſcopium Babenberch à rege Heinrico conſtituitur, & Eberhardus ibi Epiſcopus præficitur.

Anno

Anno Domini M. VIII. Brun Epiſcopus à Prucis multis ſuppliciis afflictus, & pedibus manibusq; abſciſsis, poſtremò capite plexus, cœlos petiit.

Brunonis Epiſc. martyrium.

Anno Domini M. X. Gens Vngariæ ad fidem conuertitur per Giſlam, ſororem Imperatoris, quæ nupta regi Vngariæ, ipſum regem induxit, vt ſe & ſuos baptizari faceret, & in baptiſmo Stephanus eſt appellatus, qui poſtea ſanctus fieri meruit. Eodem anno Benno, Dux Saxonum obiit, & Lutgerus frater eius, qui cum vxore ſua venerabili, Emma, Bremenſi Eccleſiæ plurima bona fecit. Apud Magdaburg Giſilario Archiepiſco Daganus ſucceſsit, deinde VValthardus. Interea Libentius Archiepiſcopus, de legatione ſua in gentes ſollicitus, plurimos ordinauit Epiſcopos, quorum nomina & ſedes incertæ ſunt, quia tẽpus perſecutionis incubuit. Poſt obitum Adaldagi, tota regio Iuthland in duos Epiſcopatus bipertita eſt, tertio apud Arhuſen deficiente. In Sclauania verò ordinauit Libentius Folquardum, deinde Reginbertum, quorũ prior à Sclauania pulſus, in Sueoniam vel Nordmanniam miſſus eſt à Libentio. Qui multos in Domino lucratus, cum gaudio remeauit.

Chriſtianiſmus Vngarorum.

Funera Prĩcipum & Antiſtitũ.

Epiſcopat9 Iutiæ.

Folquard9 doctor Normannorum.

Anno Domini M. XIII. Heinricus Romæ imperiali benedictione coronatur à Benedicto Papa. Eodem anno Libentius Archiepiſcopus obiit, vnaq; Ferdenſis Epiſcopus, Indictione XI. & ſepultus eſt in medio chori ante gradus Sanctuarii pridie Nonas Ianuarii. Cui ſuccedens Vnvvanus, ſedit annis XVI. Ferulam ſuſcepit ab Heinrico Imperatore, pallium à Papa maiore benedicto. Iſte Vnvvanus primus omnium congregationes ad canonicam traxit regulam, quæ antea quidem mixta ex Monachis vel Canonicis conuerſatione degebant. Iſte per Simoniacam peſtem inthronizatus dicitur, eo quòd magnam habuerit hæreditem, cuius partem ipſe inuitus Imperatori dimiſit, partem verò alteram Eccleſiæ ſuæ obtulit, quam piè gubernauit, tertiam parentibus dimiſit. Hic etiam omnes ritus pa-

Mors Libẽtij Archiepiſc.

¶ Adde huc quæ habet Adamus Brem. lib. 2 cap. 33.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Luci excisi. ganicos in hac regione funditus amouit, ita vt ex lucis, quos paludicolæ ſtulta frequentabant reuerentia, faceret Eccleſias XII. renouari. Ex quibus baſilicam ſancti Viti extra oppidum conſtrui,& capellam ſancti VVillehadi cõbuſtam iuſsit reparari. Ipſo tempore ferunt aggerem Bremenſem firmatum contra inſidias & impetus inimicorum, *Vallum Brem.* præcipuè quoniam Dux Bernardus Heinrico Imperatori auſus rebellare, turbauit omnes Eccleſias Saxoniæ. Ex illo enim tempore, quo Dux in Saxonica conſtitutus eſt regione, nunquam diſcordia inter Archiepiſcopum & Ducem ceſſauit, illo impugnante Regem & Eccleſiam, iſto ꝓ ſalute Eccleſiæ certante. Hæc æmulatio partiũ dum priꝰ occulta eſſet, ex eo tempore vires accepit, & creuit in imẽnſum. Bernardus enim Dux tam initæ humilitatis, quàm paternæ religionis oblitus, primò quidem per auaritiam gentem VVinulorum crudeliter opprimens, ad neceſsitatem paganiſmi coëgit. *Bernardi Ducis maleficia.* Deinde per ſuperbiam beneficiorum immemor, totam ſecum ad rebellandum Cæſari mouit Saxoniam. Nouiſsimè ſurgens in Chriſtum, Eccleſias impugnauit, præcipuè Bremenſem, quæ & ditior eo tempore cæteris, & Hamburgenſem, quæ remotior videbatur à manu Imperatoris. Huius impetum viri Vnvvanus taliter ſua magnitudine refregit, vt præ pudore ſapientiæ ac libertatis Epiſcopi cogeretur ipſe Dux Eccleſiæ, cui antè aduerſatus eſt, deinceps hilaris & beneuolus in omnibus exiſtere. *Recõciliatio cũ Imp.* Ergo habito Vnvvani conſilio, rebellis tandem flexus princeps, Scaldinborg Cæſari Heinrico ſupplex dedit manus. Moxq́; fauente Vnvvano, Sclauis tributo ſubactis, pacem reddidit Nordalbingis, & Eccleſiæ Hamburg. Ad cuiꝰ reſtaurationem Vnvvanus poſt Sclauicam cladem, ciuitatem & eccleſiam fecit nouam, ſimul ex ſingulis con- *Hamburgũ inſtauratũ.* gregationibus ſuis, quæ virorum eſſent, tres eligens fratres, ita vt XII. fierent, qui in Hamburg canonica degerent conuerſatione, populum ab idolatriæ reuocantes errore. Ordinauit etiam in Sclauaniam, mortuo Reginberto,

Benno-

Bennonem, virum prudentem, qui de fratribus Hamburgenſis Eccleſiæ electus, in populo Sclauorum multũ prædicando fructum attulit.

Benno Epiſc.

Anno Domini M. XIIII. Erneſt9 Dux in venatu occiditur.

Mors Erneſti D.

Anno Domini M. XIX. Benedictus Papa Babenberg veniens, Eccleſiam ſancti Stephani dedicauit. Eodem anno VVerenherus, ciuitatis Argentinæ Epiſcopus, cum Alemannis contra Burgundiones pugnauit, & vicit.

VVernerus Epiſc. bellator.

Anno Domini M. XX. Terræ motus factus eſt IIII. Idus Maii, feria V. Eo anno Heribertus, Colonienſis Archiepiſcopus, obiit, cui Biliginus ſucceſsit.

Terræmotus.

Anno Domini M. XXI. Euerhardus, primus Eccleſiæ Babenbergenſis Epiſcopus, ordinationis ſuæ anno XIII. dedicauit eccleſiam ſancti Michaëlis in monte, in honore eiuſdem ſancti Archangeli, ſanctiq; Benedicti Abbatis. Eundem locum inhabitare cœpit primus Pater eiuſdem monaſterii, Rato, anno incarnationis Domini M. XV. Eodemquè anno fundaměta ipſius monaſterii locata ſunt, & ſecundo año Heinrici, Abbatis ſecundi, templum ipſum dedicatum eſt. In Villa * Colbizce in Saxonia, in monaſterio ſancti Magni martyris, completis matutinis, cœperunt chorizare XV. viri & tres mulieres in cœmeterio. Presbyter cùm primam Miſſam inchoaret, non ceſſârunt à cantilenis & chorea, donec ipſe, volens inſolentiam eorũ compeſcere, acceſsit ad eos, rogans, vt quieſcerent. Nolebant. Et presbyter, dictus Egbertus, ſic eis imprecatus eſt: Vtinam potentia Dei, & meritis ſancti Magni martyris, ſic inquieti annum ducatis. Qui verba eius ſubſannantes, perſtiterunt cantando. Erat vna trium mulierum filia presbyteri, nomine Merſindis. Quam iubente patre frater matris, Iohannes, brachio apprehendens, nitebatur eam à chorea extrahere. Et brachium eius detraxit à corpore, nec inde gutta ſanguinis emanauit, ſed in

Euerhard9 1. Epiſc. Bamberg.

** Colbeke, villa Halberſtad. vt Metropolis Crancij lib. 4. cap. 34.*

Chorea prodigioſa.

cantando, & pedibus ſtrependo, cum aliis per annum in chorea permanſit. Sex menſibus euolutis, terræ vſq; ad genua ſunt immerſi. In toto anno illo nec biberunt nec comederunt, nec pluuia illos irrigauit. Fiebant tegumēta ſuper eos, quæ ſtatim aura deicit. Veſtimenta eorum & calciamenta non ſunt attrita, vngues & capilli non creuerunt. Anno euoluto, demerſi erant in terra vſq; ad latera. Tunc die natiuitatis Domini veniens Herbertus, Colonienſis Archiepiſcopus, orationem fudit ſuper eos, & à ligatura, qua ſe inuicem manibus tenebant, eos ſoluit, & ante altare ſancti Magni ductos reconciliauit. Ante altare autem grauiſsimus, eos ſopor inuaſit, & itidem tribus diebus & totidem noctibus continuis dormierunt. Vnus autem ex ipſis, Iohannes nomine, cum filia Presbyteri, & cum duabus aliis fœminis, ante Archiepiſcopum ſolo proſtrati, ſtatim ſpiritum emiſerunt. Alii poſt excitationem ſe leuantes, ad propria ſunt reuerſi, cibum ſumentes, ſed in recordatione huius ſigni mirifici, vſq; in diem mortis, non ſunt à timore corporis liberati. Vnus eorum, qui Otbertus nomen habuit, hoc factum poſtea plurimus indicauit. Aliqui ſe emendauerunt, & profecerunt in tantùm, vt ex diuina gratia poſt mortem miraculis coruſcarent.

Herbertus Archiepiſc. Colon.

Anno Domini M. XXII. Heinricus Imperator nouam Troiam in deditionem accepit, & mortalitas magna ſecuta eſt in exercitu. Vnvvanus Archiepiſcopus theſaurum Eccleſiæ, diu ſolliciteq; collectum, & quaſi minus neceſſarium, ſi infra parietes clauderetur, ad commodum legationis ſuæ intrauit expendere, vt ferociſsimos Aquilonis reges hilaritate ſuorum munerum ad omnia, quæ voluit, benignos & obedientes haberet. Suein, regi Danorum, Knut filius eius ſucceſsit, qui deuicto Adelrad, rege Anglorum, victor ab Anglia rediens, in ditione ſua per annos multos regnum Daniæ poſſedit & Angliæ. Quo etiam tēpore multos in Daniam ab Anglia adduxit Epiſcopos. De

Vnuani callida munificentia.

¶ Conſulatur Adamꝰ Brem. lib. 2 cap. 36. 37. 38.

qui

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

quibus Bernardum poſuit in Sconiam, Gerbrandum in Sclandiam, Reinherum in Friune. Quod zelatus Vnvvanus, Herbrandum redeuntem ab Anglia cepit, quem ab Elnodo, Anglorum Archiepiſcopo, ordinatum eſſe cognouit. Ille verò vt neceſsitas perſuaſit, ſatisfaciens, fidelitatem Bremenſi Eccleſiæ cum ſubiectione debita ſpondens, familiariſsimus deinceps Vnvvano effectus eſt. Per quem & ſuos legatos ad Knut regem cum muneribus transmittens, congratulatus eſt ei de rebus benè geſtis in Anglia, ſed corripuit eum de præſumptione Epiſcoporum, quos tranſtulit ex Anglia. Quod Rex grauiter accipiens, in poſterum coniunctus eſt Archiepiſcopo, vt ex ſententia eius omnia deinceps facere maluerit. *Legatio ad Canutum Regem.*

Anno Domini M. XXIIII. Vnvvani XII Heinricus Imperator, iuſticia & ſanctitate inſignis, cùm iam Saxones, Italos & Burgundiones imperio ſubiecerat, ad cœleſtè migrauit imperium, ſepultusq; eſt Babenberg in Epiſcopio à ſe facto, in ſancti Petri Apoſtoli monaſterio, anno regni ſui XXIIII. imperii XI. vitæ verò LII. eiusq; vxor Conigunt absq; filiis obiit. *Mors Henrici II.*

¶ *Hîc auctor familiam Imperatorum Saxonicorum, facto initio à LVDOLFO, inſeruerat. Nos transferenda huc cenſuimus, quæ tanquã* ἀπροσδιόνυσον κ꙯ οὐδὲν πρὸσ ἔπος *infrà ad ann. M.C.LII. Imperatorum catologo aſſuiſſet, & HEINRICI Aucupis mentioni præmiſiſſet. Vt perperam diuulſa membra coagmentarentur, & omnia in iuſtam compagem redirent. Quæ* συμμετρικὴ σύνοψις, *cuius* βάσις, *ſeu, feucundiſſimè germinans quaſi ſtipes, VVIDEKINDVS MAGNVS (nam hoc ei cognomentum auctor ſuprà appoſuit ad ann. DCCCCXX.) ita ſe habet.*

VVIDEKINDVS, inclytus Dux Saxonum, per Carolum baptiʒatus.

VVicbertus, Dux Saxonum Chriſtianus.

VValbertus, Dux Saxonum Chriſtianiſsimus.

LVDOLFVS, Dux Saxonum nobiliſsimus.

Bruno, Dux, à Danis occiſus.

OTTO, Dux Saxonum inuictiſsimus — Daua.

Ludgard, vxor Lotheuuici regis, Arnulfi Imp. F.

¶ A LVDOLFO deductam generis proſapiam, dedimus locupletiorem in calce Ditmari noſtri.

HEINRICVS Rex.

OTTO MAGNVS, Imperator primus de Saxonibus.

OTTO, Imperator ſecundus.

OTTO, Imperator tertius.

Heinricus, Dux Bavvariæ.

Heinricus, Dux. Bavvariæ.

HEINRICVS Bauenbergenſis, Dux Bavvariæ, poſtea Imperator.

Anno

Anno Domini M·XXV. Conradus, ex regni primoribus vnus, LXXXV. ab Auguſto, regnum ſuſcepit. Hic ſublimatus in regni ſede conſilio Brunonis, Epiſcopi Auguſtenſis, fratris Heinrici Imperatoris, qui ſemper felicibus fratris actibus inuidebat, Babenbergenſem Epiſcopatum meditabatur deſtruere. Sed per viſionem fratris idē Bruno territꝰ in ſōnis, ne Rex ꝓpoſitū perficeret, impediuit. Primo itaq; regni ſui anno diſſenſio magna contra eum in regno tumultuatur, ſed diuinitus citò ſedatur. *CONRADVS II. Imp. Bruno, Henrici II. frater.*

Anno Domini M. XXVI. Conradus Rex Heinricum filium ſuum regem facit, & ipſe Romam pergens, imperialem benedictionem adeptus eſt. *Henricus Imp. F.*

Anno Domini M. XXVII. Bruno, Auguſtenſis Epiſcopus, & VVelp Comes, prædas & incendia inter ſe conficiunt. *VVelfus Comes.* Conradus Imperator Polanos, & regem eorum Miſingum, magna cum virtute perdomuit, & auxiliatores eorum Bohemos, cæteroſq; Sclauorum populos, ſub tributum miſit. *Imperatoris bellum Polonic.* Herico, regi Sueonum, Olaph, filius eius, ſucceſsit, & alter Olaph in Nordmannia regnum poſt patrem ſuum Cracaben * obtinuit, qui Chriſtianiſmi ſimili religionis amore floruerunt. *Res Suecicæ & Danicæ.* Separati ſunt autem à rege Danorum, ideoq; inter eos & Knut continuū fuit bellum, nec ceſſauit omnibus diebus vitæ ſuæ eorum, Danis pro imperio certantibus, ipſis verò pro libertate pugnantibꝰ. Eo tempore cùm eſſet pax firma inter Sclauos & tranſalbianos, Vnvvanus Archiepiſcopus Hamburg renouauit, Clerumq́; diſperſum collegit, magnamq́; ibidem tam ciuiū quàm fratrum multitudinem adunauit. *Vnuuanus ſatagit rerum ſuarū.* Itaq; cum Duce Bernardo frequenter inhabitans locum, ſæpè dimidium annum vixit in Hamburg, glorioſiſsimum regem Knut inuitans ad colloquium, item Sclauorum Satrapas, Vtonē & Sedericum. *Vto & Sedericꝰ Sclauorū reguli.* Accepit etiam ibidem nuncios Olaph, regis Nordmannorū, cum muneribꝰ petentis ſuppliciter, vt Epiſcopos eius benignè ſuſciperet, ſuoſq́; ad eum tranſmitte-

mitteret, qui rudera Nordmannorum populum in Chri-
Scarrane. ſtianitate confortarent. Ad ciuitatem autem Scarrane, in occidentali Gothia maximam, petente Chriſtianiſmo rege Sueonum Olaph, primus ab Vnvvano Archiepiſcopo Turgot eſt ordinatus Epiſcopus. Qui ſtrenuè legationem ſuam agens in gentibus, duos nobiles Gotthorum populos Chriſto ſuo lucratus eſt labore. Per illum ergo Epiſcopum rex Sueonum Olaph ingentia Vnvvano direxit munera. Idem autem Rex duos habuit filios, quos ambos cum vxore ſua ac populo baptizari præcepit. Quorum alter, qui natus eſt ex concubina, Emund nomen habuit,
Emund & Amund, Sueci FF. alter Amund, quem ex legitima genuit, qui cognomento fidei & genere dictus eſt Iacobus, qui ſapientia & pietate omnes, qui fuerunt ante eum Reges, præceſsit, nec quiſquam eorum populo Sueonum tam acceptus fuit, ſicut ille. Tali modo Vnvvanus domi foriſq; clarus legationem ſuam in gentibus impleuit.

VVelfus. Anno Domini M.XXVIII. Erneſt, Dux Alemannorum, & VVelf Comes, Conrado Imperatori ad deditionem veniunt. Olaph, Nordmannorum Rex, ſolertiſsimus feſti-
Olaus, rex Norueg. uitatum obſeruator, cùm propter diuinam religionem, & ob gratiam Knut, Regis Danorum, à principibus ſuis depulſus eſſet à regno, & denuò bello regnum adiutorio O-
¶ Vide Adamũ Brẽ. lib. 2. cap. 40. & 43. laph, regis Sueonum, cuius habebat filiam, recuperaſſet, in ipſo procinctu, in papilione dormiens, ſomnium vidit. Cumq; ſuperuenirent hoſtes, adhuc illo quieſcente, Dux exercitus ſui, Phin nomine, accedens Regem excitauit. Tunc ille ſuſpirans, ò quid feciſti, inquit, videbam me per ſcalam, cuius vertex ſydera tangeret, aſcendiſſe, heu iam perueneram ad ſchalæ illius ſummum, cælumq; mihi apertum eſt ingredienti, niſi tu me ſuſcitando reuocaſſes. Poſtquam viſionem vidit Rex, circumuentus à ſuis, ob gratiam regis Knut, cùm nõ repugnaret, occiditur, & martyrio coronatur. Regnauit autẽ annis XII. cuius paſsio celebratur IIII. Kal. Auguſt. Corpꝰ verò eius in ciuitate regni ſui, quæ Trondẽnis dicitur, requieſcit. Et regnauit Knut in Anglia, Nord-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Nordmannia, ſimul & Dania, quod nulli regum prius contigit in Dania. *Canutus, trium regnorū monarcha.* Per idem tempus quidam ab Anglia, VVolfredus nomine, inſtinctu diuini amoris Suediam ingreſſus, paganis verbum Dei cum magna fiducia prædicauit. Qui cum multos prædicatione ad fidem Chriſtianam conuertiſſet, idolum gentis, nomine Torſtan, in concilio paganorum cœpit anathematizare, ſimulquè arrepta bipenni ſimulachrum in fruſta concidit. *VVolfredi Angli martyrium.* Qui pro talibus auſis ſtatim mille confoſſus vulneribus, animam martyrii laurea dignam tranſmiſit in cœlū. Cui corpus barbari laniatum poſt multa ludibria merſerunt in paludem. Eo tempore apud Magdaburg, VValthardo ſucceſsit Gero, deinde Humfrid, ambo viri ſancti, & Epiſcopali nomine digni. *Funera & ſucceſsiones Antiſtitum.*

Anno Domini M. XXIX. Vnvvanus Archiepiſcopus obiit VI. Kalend. Februarii, Indictione XII. & ſepultus eſt iuxta prædeceſſorem ſuum à latere ſiniſtro. Brun, Auguſtenſis Epiſcopus, obiit. Poppo, celeberrimus Danorum Epiſcopus, obiit, cui mox ſubrogatus Eſico, cùm ad Egdoram fluuium perueniſſet, ibidem ægritudine correptus, obiit. Vnvvano Libentius Bremæ ſucceſsit, & ſedit annis ferè quatuor. *Libentius, Archiepiſ. Brem.* Is cùm eſſet nepos alterius Libentii, & tunc maior domus præpoſitus, fauore Giſlæ Imperatricis ferulam ſuſcepit à Cæſare Conrado, pallium verò à Papa Iohanne XIX. vir ſimplex & rectus, ac timens Deum. Cumq; omnibus eſſet affabilis, ſingulari quodam amore Clerum dilexit, inopum neceſsitatibus erat valde compatiens. *Eiuſdem encomium.* Ipſe igitur vicum trans flumen redimens ab incolis terræ p̄cio, & fratribꝰ offerēs XXX. ex eo dari per annū cōuiuia, ſtatuit. At verò xenodochii talem omnino ſollicitudinem curauit habere, vt hac in parte ſola negligentias omnium prædeceſſorum ſanare videretur. Adeò redundauit Epiſcopatus & præpoſitura & xenodochium, vt vix egens quiſquam inueniri poſſet. Sed fortè hoc incredibile videtur his, qui huius temporis] egeſtatem vident, nec

hh fortaſſe

fortaſſe tunc quiſquam crederet ea futura, quæ nunc facta videntur. Libentius itaquè bonus in præpoſitura, multo melior in cathedra, legationem ſuam ad gentes feruenti animo ingreſſus eſt. Et primo omnium concilians ſibi Knut, regem Danorum, in Seland Gerbrando ſubrogauit Auoconem, in Aldinburg ordinauit Meinherum. Turgoto autem ſucceſſorem poſuit de Ramſola Godeſchalcũ Epiſcopum. Illis namq; diebus beatiſsimus Turgot Epiſcopus, pro labore prædicationis Bremæ cum Archiepiſcopo diutius conſiſtens, aſperrimo lepræ morbo percuſſus, diem vocationis ſuæ cum magna expectauit patientia, tandemq; bono conſummatus fine, in ſancti Petri tumulatus eſt baſilica, vbi & Foliquardus, & Harich, & magnus Odinkarus, & Poppo in pace quieſcunt. Aderant tunc cum Archiepiſcopo prædicatores inclyti, Odinkarus iunior, Sigafrid à Suedia, Rodulf à Nordmannia Epiſcopus; narrantes ei, quanta fecerit Dominus in ſalute gentium, qui quotidiè conuertebantur ad Dominum. Quos Libentius, vt par fuit, honorificè dimiſſos, ad prædicationem denuò miſit.

Curatio doctrinæ. *Turgotus.* *Epiſcopi Sueciæ & Noruegiæ.*

Anno Domini M.XXX. Conradus Imperator Stephanum, Pannoniæ regem, cum exercitu petit. Interea in Alemannia Erneſt Dux, & VVernerus Comes, cum aliis multis occiduntur XVI. Kalend. Septembris.

Imperatoris bellum Vngaricũ.

Anno Domini M. XXXI. Stephanus rex per legatos cum Imperatore pacificatur.

Anno Domini M. XXXII. Rodulfus, Rex Burgundiæ, moriens diadema ſuum Conrado Imperatori miſit. Eo tempore virtute regis Knut, & Bernardi Ducis, pax firma trans Albiam erat, & Libentius crebrò Hamburg viſitabat. Cæſar autem VVinulos bello domuerat, quorum principes Gneus & Anatrog Pagani erant, Vto verò III. filius Miſtivvoi malè Chriſtianus. Vnde & pro crudelitate ſua à quodam Saxonum transfuga interfectus eſt, filium

Res ſecundæ. *Reguli Slauorum.*

habens

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

habens Godeſchalcum, qui per idem tempus apud Luniburg, monaſterium Ducis, liberalibus erudiebatur ſtudiis. Godeſchalco, Gothorum Epiſcopo, eiusdem cœnobii curam habente. Verùm is comperta morte parentis, ita furore commotus eſt, vt reiectis cum fide litteris, arma corriperet, amneq; tranſmiſſo, VVinulis ſe Dei inimicis coniungeret. Quorum fretus auxilio Chriſtianos impugnans, multa millia Saxonũ in patris vindictam proſtrauit. Hunc tandem quaſi latronũ principem Bernardus Dux capiens, in cuſtodia tenuit, virumq; arbitrans fortiſsimum, iuncto ſecum fœdere, dimiſit eum. Qui veniens ad Knut regem, profectus eſt cum eo in Angliam, & ibi manſit multo tempore. Interea Libentius piis operibus ſemper intentus Eccleſiam ſuam epiſcopaliter exordinauit, & filios Eccleſiæ paſtoraliter educans, omnibus erat acceptus, etiã quod difficile eſt, Principibus. Suo ergo tempore Bernardus Dux, & frater eius Theothmarus, exhortante piiſsima Emma, quæ Eccleſiam valde dilexit, Bremenſi Eccleſiæ multa bona fecerũt, ſuumq; theſaurum Deo & genetrici eius, ſanctoq; VVillehado confeſſori, eadẽ Emma ferè totum obtulit. Eodem año Libentius ægreſcens in feſtiuitate ſancti Bartholomæi duas celebrauit Miſſas, finitoq; pro more pſalterio, eadem die gaudens migrauit ad Dominũ. Cuius obitus contigit Indictione XIII. VIII. Kalend. Septemb. anno Domini M. XXXII. Iſti ſucceſsit Herimannus, & ſedit annis vix tribus. Ferulam ſuſcepit à Cæſare Conrado, pallium à Papa iuniore Benedicto. Ab Haluerſtadenſi choro electus, eiusdem eccleſiæ præpoſitus fuit, vir miræ ſimplicitatis, ſed parum habens prudẽtiæ ſerpentis, ideoq; facilè decipiebatur à clientibus. Raro parochiam viſitauit, ſemel Hamburg acceſsit, & tunc cum exercitu veniens, Epiſcopatum quaſi non ſuum deſpoliauit, abiensq; velut terrã ſalſuginis dereliquit. Rapacitatis incentor, & auctor conſiliorum, quidã Macco fuit, Archiepiſcopi Vice Dominus. Cæterùm nobiles viros habuit capel-

Godeſchalcus.

Bernardus dux Sax.

Theothmarus frater.

Mors Libẽtij. Hermanus ſucceſſor

Macco μηχανοῤῥαφος κακῶν.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Suidger⁊ capellanos, Theodericum, Suidgerum. Iſte Suidger ex Babergenſi Epiſcopatu, aſſumptus eſt in ſedem Apoſtolicam, reiectis ex ordine tribus Schiſmaticis, dictusquè eſt Clemens. Subdiaconus autem Archiepiſcopi erat Albertus, poſtea Bremenſis Archiepiſcopus, iam tunc minax vultu & habitu, verborumquè altitudine audientibus ſuſpectus. Herimannus ergo parui pendens omnia, quæ in Epiſcopatu inuenit, primo quidem muſicum Guidonē Bremam adduxit, cuius induſtria melodiam & clauſtralem diſciplinam correxit. Quod ſolùm ex eius proſperè ceſsit operibus. Deinde antiquiſsimum ſancti Michaëlis oratorium diruens, corpora trium prædeceſſorum eius, Adaldagi, Hogeri & Reinvvardi, ab eo loco ſuſtulit, & recondidit in maiori baſilica ſub ipſo tribunali.

Alberti tirocinium.

Guido Muſicus.

Anno Domini M. XXXIII. Conradus Imperator in hyeme Burgundiam petit. Eclipſis ſolis facta eſt III. Kalend Iulii, hora VI.

Eclipſis Solis.

Anno Domini M. XXXIIII. Imperator Franciam petit contra Vtonem, item Burgundiam vaſtat.

Anno Domini M XXXV. VVirbina, caſtellum in confinio Saxoniæ poſitum, pagani, qui & Luitici dicuntur, obtinent, multis ex Chriſtianis occiſis & captis. Quos Imperator cum exercitu petit. Herimannus Archiepiſcopus, magnum ingreſſurus opus, murum ciuitati Bremenſi circumdare voluit, vixq; iactis fundamentis, cum opere vitam finiuit IIII. Kalend. Octobris, corpusq́; eius ſubterratum eſt in medio chori, eiq́; ſucceſsit Bezelmus, cognomento Alabrandus, & ſedit annis X. Iſte aſſumptus eſt ex Eccleſia Colonienſi, vir omni bonorum genere decoratus, Epiſcopali dignus officio, dilectusquè Deo & hominibus, ipſique Conradus Imperator baculum obtulit, & Benedictus Papa pallium miſit; Ordinatus autem eſt à ſuffraganeis & aliis VII. Saxoniæ Epiſcopis in vrbe Hamburg

Luitici Slaui graſſantur.

Bezelinus Archiepiſ. amor & deliciæ ſuorum.

burg cum ingenti gloria. Hic ergo cum omnibus eſſet talis, qualem ſinguli deſiderabant, ſingularem curam & amorem ſuper Clericos habuit, de quibus nec tolerare poterat, vt cuiquam malum diceretur verbum. Nam & clauſtrum renouauit, & Canonicis menſam primus inſtituit. Prius enim cùm præbenda ferè tenuis videretur, XXX. conuiuia, quæ *L*ibentius Epiſcopus dari per annum conſtituit, adiectis ex ſua parte quibusdam decimis, ita ordinauit, vt albus detur fratrib9 panis vltra ſolitam annonã quotidiè, in dominicis verò diebus duplex mellitæ copia. Nam & vinum dari fratribus contra naturam Saxoniæ diſpoſuit, quod & in diebus ſuis peregit. Compoſita igitur menſa, manum vertit ad clauſtrum, quod dum prius eſſet ligneum, lapideum fecit forma vt mos eſt quadrata, vario cellarum ordine diſtinctum, & viſu delectabile. Deinde murum ciuitatis, à prædeceſſore ſuo Herimanno orſum, in giro conſtruens, aliquibus in locis eum vſque ad propugnacula erexit: aliâs quinq; aut VII. cubitorum altitudine ſemiperfectum dimiſit. Cui etiam ab occaſu porta grandis inhæſit, ſuperquè portam firmiſsima turris Italico munita opere, & VII. ornata cameris ad diuerſam oppidi neceſsitatem.

Lautitia Canonicorum.

Murus Brem.

¶ *Hos alio nomine VVilzos dici, quo etiam auctor noſter ſuprà vſus eſt, docet Adamus Brem. lib. 2. cap. 12.*

Anno Domini M. XXXVI. Conradus Imperator filiã regis Knut Heinrico filio ſuo accepit in matrimonium. Et regio ſtatim faſtu Italiam ingreſſus, Knut regem itineris ſui homines comitem, potentia trium regnorum barbaris gentibus valde terribilem, regno fecit iuſticiam. Knut autem cùm tres haberet filios, ſingulos ſuper ſingula regna poſuit, ipſe aliquando viſitans Danos, aliquando verò Nordmannos, ſæpiſsimè autem ſedit in Anglia. Luitici tributarii facti ſunt Imperatori. Piligrinus, Colonienſis Archiepiſcopus, moritur, pro quo Herimannus ordinatur.

Imperatoris cum Dano affinitas.

Luitici repreßi.

Imperatoris expeditio Italica.

Anno Domini M. XXXII. Conradus Imperator Italiã cum exercitu petit, & Mediolanenſem Epiſcopum in cuſtodiã mittit, qui fuga elapſus, Imperatori rebellat. Vto, princeps Karolingorum, * à Gazilone, Lothariorum Duce, pugna victus, fugiensq; à quodam milite occiditur. Eodem tempore Bezelinus dum prædicta Bremæ operis inſignia relinqueret, mox ad Hamburgenſis eccleſiæ ædificationem toto cordis amore accingitur. Ibi enim poſt cladem Sclauanicam, quam ſuprà contigiſſe retulimus, Vnvvanus Archiepiſcopus, & cum eo Dux Bernardus, clauſtrum nobile de ruinis antiquæ ciuitatis eleuantes, eccleſiam & diuerſoria omnia conſtruxerunt lignea. Bezelinus verò Pontifex aduerſus crebras hoſtium incurſiones aliquod fortius præſidium pro inopia loci neceſſarium arbitratus, primus omnium eccleſiam, quæ conſtructa erat in matris Dei honore, lapide quadrato ædificauit. Aliam deinde ſibi domum fecit lapideam, turribus & propugnaculis valde munitam. Cuius æmulatione operis Dux prouocatus, & ipſe domum in eodem loco parauit.

Bezelini Archiepiſ. extructiones.

* *Francos occidentales dcit à Carolo Caluo ſic denominatos, vt à Lothario Lotharingos. Vide de hac hiſtoria Sigebertum ad ann.* 1033. *& ſeq.* 3. *Schafnaburg. ad ann.* 1033. *&* 1037.

Mors Stephani Regis.

Anno Domini M. XXXVIII. Stephanus, Vngariorum rex religioſus, obiit.

Cunegunde Aug. Hermanni Ducis.

Anno Domini M. XXXIX. Cunigunt Imperatrix, mater pauperum, migrauit ad Chriſtum V. Non. Martii. Hermannus, Dux Alemannorum, filius Giſlæ Imperatricis, obiit. Eodem tempore Bezelinus pro legatione, ſibi ad gentes credita, amore prædeceſſorum ſuorum, ſollicitus, coadiutores prædicationis ſuæ ordinauit Epiſcopos, Rodulfum ex Capellanis ſuis in Sliaſvvig, Abellinum in Slauaniam, VVal à Bremenſi choro in Ripam. Trans Albiam ſuo tempore, ac per totum regnum, pax firma erat. Principes Sclauorum Anatrous, & Gneus, & Ratibor, pacificè ad Hamburg venientes, Duci ac præſuli militabant.

Epiſcopi à Bezelino lecti.

bant. Sed cùm diuerſo modo in gente VVinulorum Dux & Epiſcopus laborarent, dux ſcilicet pro tributo, Pontifex verò pro Chriſtianitate augenda, iam dudum ſacerdotum ſtudio Chriſtiana ibidem religio conualuiſſet, ſi conuerſionem gentis auaricia Principum non præpediret. Eodem tempore Herimannus, nobiliſsimus Colonienſis Archiepiſcopus, veterem de Brema querimoniam renouauit. Sed & ipſe tam auctoritate Bezelini, quàm triennali ſilentio repulſus, Archiepiſcopo ſatisfecit, & per integrum menſem eum ſecum Coloniæ habuit in conuiuio. Anno Bezelini ſexto Conradus obiit II. Idus Iunii, & ſepultus eſt Spiræ. Reginboldus, Spirenſis Epiſcopus, obiit III Idus Octobris. Anno eodem Eclipſis Solis facta eſt XI. Kalend. Septembris.

Auaritia religionis remora.

Mors Conradi II.

Anno Domini M. XL. Heinricus tertius, Conradi Imperatoris filius, iam dudum patre viuente Rex cōſtitutus, LXXXVI. ab Auguſto, regnauit annis XVII. Euerhardus primus, Bauenbergenſis Epiſcopus, obiit.

HENRICVS III. Imp.

Anno Domini M. XLI. Heinricus Rex Ducem Boëmiæ, Vratiſlaum, bello petiit. Sed multis proceribus & militibus in præſtructione ſyluæ occiſis, vel captis, nil memoria dignum efficere potuit. Petrus quoque Vngariorum Dux eidem Duci contra Regem auxilia miſit.

Eiuſdem bellum Boiem.

Anno Domini M. XLII. Vngarii quendam Ouonem ſibi Regē fecerunt, & Petrū regē ſuum expulerūt. Qui profugus & exul Heinrici regis, cui priori anno rebellauit, gratiā quærit, & inuenit. Heinricus Rex Boëmiā ingreſſus, igne, prædaq; cuncta deuaſtat, & rebellē Ducē obſides dare ipſumq; poſt ſe Ratisbonā ad deditionem humilimam venire, ſibiq; iureiurando fidelitatē ac ſeruitium cōfirmare coartat. Ouo, Rex Vngariorū, ob ſuſceptū à Rege Heinrico Petrum, à ſe expulſum, fines Bavvariæ prædis depopulatur. Sed Magna pars exercitus eius ab Albertone

Motus Vngarici.

Dux Boiem. debellatus.

Mar-

Marchione deletur. Illo tempore Suein, * Nordmannorum Rex, dum in Angliam iter ageret, maritima Hatheleriæ nauibus appulit. Quem proxima quæq; locorum more piratico vaſtantem, milites quidam Bezelini Archiepiſcopi capiunt, & in præſentiam eius pertrahunt. Ille verò captiuum cum honore recipiens Bremam duxit, & iuncta ſecum amicitia, poſt dies aliquot regiè donatum permiſit abire. Qui reuerſus in patriam, retulit ſuis de regio Pontificiis apparatu, & theſauro Eccleſiæ inæſtimabili, ſumma laude prædicans illum, forma corporis & liberalitate animi omnibus acceptum. Pro hac enim à Duce Bernardo, ac eius germano Dietmaro, valde honoratus eſt. Solis inuiſus erat malefactoribus, ſicut Vtoni Marchioni, cuius ſuperbiam ſua confudit magnanimitate. Ipſo tempore Aſcomanni & piratæ per oſtium VVirrahæ progreſsi, vſque ad Liſmonam venerunt, inſperatè omnia vaſtantes. Quibus inde ad naues redeuntibus bellum ad locum, qui Anno dicitur, illatum eſt, ibique maxima pars eorum trucidata eſt. Eodem tempore filius Olaph martyris, Magnus nomine, regnauit in Dania ſimul & in Norvvegia. Ad quem Bezelinus vſquè ad Sliaſvvig pro colloquio venit, habens in comitatu ſuo Ducem Bernardum, & Thiatmarum, Hildenſemenſem Epiſcopum, & Rodulfum eiuſdem ciuitatis Sliaſvvig Epiſcopum. In quo colloquio ſoror Magni regis, Ordulfo, filio Ducis, deſponſatur. Qui vix peractis nuptiis, in gratiam cognati quendam Haroldum Danorum principem, redeuntem ab Apoſtolorum liminibus, trans Albiam obtruncauit innoxium. Ea res initium calamitatis peperit in familiam Ducis. Interea Ratibor, Sclauorum Dux, interfectus eſt à Danis, qui Chriſtianus vir magnæ inter barbaros erat poteſtatis. Habuit enim VIII. filios, Sclauorum Principes, qui omnes occiſi ſunt à Danis, dum patrem vlciſci quæſiuerunt. Ad cuius mortẽ vlciſcendam cum magno exercitu VVinuli venientes, vſq; ad

Margin notes:

* *iunior ſcilicet, natus ſorore Canuti Magni. Vide Adamum Brem. lib. 2. cap. 54. et ſeq.*

Sueno Rex captiuus tractatur βασιλικῶς.

Vdo Marchio.

Piratæ repreſſi.

Magni R. colloquiũ cum Bezelino.

Affinitas cum Ordulfo.

ad Ripam vaſtando progreſsi ſunt. Eo tempore Magnus rex à Nordmannia rediens, * Heidabam appulit. Qui Danorum copiis vndiq; collectis, egredientes à Dania VVinulos in campeſtribus Heidabæ excepit, & XV. millibus occiſis, facta eſt pax & lætitia Danis omni tempore Magni. Eodem etiam tempore Godeſchalcus poſt regi Knut mortem, & filiorum eius, rediens ab Anglia, contra Sclauaniam venit infeſſus, omnes impugnans, magnumq; Paganis terrorem incutiens. Et hæc quidem dum varia ſorte ſunt geſta, in Bremis ſtatus rerum labefactari cœpit.

** Sleſuuig quæ nunc Hedheby, vt Adamus Brem. lib. 1. cap. 48.*

Victoria de Slauis.

Godeſchalcus regulus.

In diebus illis nobiliſsima ſenatrix Emma obiit, vxor quondam Liudgeri Comitis, & ſoror Meginvverki, Epiſcopi Padaburnenſis, ſed vidua iam per annos XL. quæ ingentem theſaurum, quem habuit, totum ferè pauperibus & Eccleſiis diſperſit, cuius corpus Bremæ quieſcit. Quæ dum adhuc viueret, Bremenſi Eccleſiæ curtem Stiplaga iuxta Rhenum dedit, *L*iſmonia verò in partem ceſsit Imperatoris, pro qua Giſla regina eo tempore Bremam accedens, fratribus multa bona & Eccleſiæ fecit, & omnibus indigenis, deinde Liſmonam cum Archiepiſcopo viſitauit.

Mors Emmæ Comitiſſæ.

Anno Archiepiſcopi penultimo domus ſancti Petri Bremæ conflagrauit. Eiuſdem flamma incendii clauſtrum cum officinis, vrbem cum ædificiis totam conſumpſit, veteris quoq; habitaculi nullum remanſit veſtigium. Ibi ſacer theſaurus Eccleſiæ, ibi libri & veſtes, ibi omnia ornamenta conſumpta ſunt. Ex illo tempore fratribus, qui antea Canonicè vixerant, extra clauſtrum vagantibus, regula ſanctorum patrum, per multa prius ſecula ſtudioſè cõſeruata, primò negligentius haberi cæpit, deinde funditus abiecta conſenuit. Et ſunt ab ordinatione ſancti VVillehadi, cùm Bremenſis Eccleſia fundata eſt, vſque ad finem Bezeliniquando eadem eccleſia combuſta eſt, anni ferè CC. LXX. Combuſta eſt autem III. Idus Septemb. Eodem tempore Archiepiſcopus in Freſia iter egit. Qui conflagratione eccleſiæ audita, mox pedem retorſit, ia-

Bremæ conflagratio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Bezelinus noui fani fundamenta iacit. ctisq; ſequenti æſtate fundamentis, ad formam Colonienſis eccleſiæ diſpoſuit ipſius magnitudinem perficere. Et profectò ſi longiorem vitam ſibi fata conceſsiſſent, omne opus eccleſiæ paucis perfeciſſet annis. Tanta erat illius animoſitas,& in omni opere inſtantia, præcipuè verò in templi ædificatione. Porrò ſola æſtas,qua inceperat hoc opus,fundamenta eccleſiæ iacta,columnas & arcus earum, lateraq; earum in alta erecta vidit.

Anno Domini M. XLIII. Tranſacta hyeme,cùm iam Paſchalis immineret feſtiuitas, beatiſsimus Pontifex Bezelinus,qui & Alabrandus, pridie ante Dominicam cœnã, non inſcius vocationis ſuæ, ab eccleſia Scirinbeke Bremam nudis pedibus acceſsit. Vbi multa oratione cum lachrymis effuſa, Deo & Sanctis eius commendauit Eccleſiam: Cumq; iam febribus tangeretur,nauigio ad Buccenſem delatus eſt præpoſituram,ibiq; VII. ſuperuixit diebus. Contigit autem depoſitio eius circa diem XVII Kalend. Maii, Indictione XI. Corpus eius cum ingenti luctu Bremam deportatum, in medio nouæ, quam ipſe tunc orſus eſt,baſilicæ tumulatum eſt. Per idem tempus apud Magdaburg felicis memoriæ Hunfrid Archiepiſcopus obiit, cui Engilhard,reiecto VVinthero, qui Epiſcopatum ſperauit, ſucceſsit. Odinkar, Ripenſis Epiſcopus, obiit. Heinricus rex Pannoniam ingreſſus, duas populoſiſsimas ciuitates euertit,populos deditione ſibi ſubiecit. Albertus,Archiepiſcopus Bremenſis, ſedit annis XXX. Virgam paſtoralem ſuſcepit ab Heinrico Imperatore, pallium à ſupradicto Papa Benedicto. Ordinatio eius facta eſt Aquiſgrani, Cæſare præſente cum principibus aſtantibus, & XXI. Epiſcopis ei manum imponentibus. Iſte nobiliſsimus genere,Haluerſtadenſis prius Præpoſitus erat, ingenio acri, memoriæ celebris, eloquentiæ ſingularis, forma corporis ſpecioſus, caſtitatis amator, largitatis eiuſmodi,vt petere haberet indignum, tardè aut humiliter acciperet,promptè verò hilariterq; ſæpè non petentibus

Agit religioſè.

Cedit è vita.

Imperatoris expeditio Vngarica.

Albertus Archiepiſcopus Brê.

Eiuſdem encomium.

bus largiretur. Humilitas in eo dubia videbatur, quam ſolis exhibuit ſeruis Dei, pauperibus & peregrinis, adeò vt ſæpè antequam cubitum iret, XXX. & amplius mendicãtibus ipſe genu flexo pedes lauaret. Principibus autem ſeculi, & coæqualib9 ſuis, humiliari nullo modo voluit. Anno ergo ordinationis ſuæ primo, videns baſilicæ nouiter inceptæ opus immenſum vires quærere maximas, nimis præcipiti vſus conſilio, ſtatim murum ciuitatis, à prædeceſſoribus ſuis orſum, & quaſi minus neceſſarium, deſtrui fecit, lapidesq; in templo iuſsit poni. Tunc & turris ſpecioſa, quæ ſeptem cameris ornata fuerat, funditus diruta eſt. Clauſtrum quoque, quod lapide polito conſtructum pulchritudine ſua viſus contuentium refecit, abſq; mora diſsipari præcepit, quaſi aliud pulchrius citò facturus. Cogitauit enim, vt ipſe fratribus ſciſcitantibus de ea re aperuit, refectorium, dormitorium, cellarium, & cæteras fratrum officinas per omnia ex lapide facere, ſi locus aut otium ſuppeditarent. Ad quæ omnia cùm ſibi cuncta ad manus fore gloriaretur, ſolam Clericorum & lapidum penuriam ſæpè querebatur. Interea feruet opus, ſurgit eccleſiæ murus, cuius formam ante Alabrandus ad inſtar Colonienſis incepit. Ipſe verò ad exemplum Beneuentanæ domus cogitauit perducere. Giſla Imperatrix obiit XVI. Kalend. Martii, & ſepelitur Spiræ.

Inſtitutum temerarium.

Mors Giſelæ Aug.

Anno Domini M. XLIIII. Heinricus rex Pannoniam inuadens, ſatisfactionem & obſides, ac munera, paciſq; confirmationem per iuſiurandum accipiens, diſceſsit, indeq; reuerſus Synodo Conſtantienſi affuit, vbi cunctis in ſe delinquẽtib9 debita dimiſit, õnibuſq; inimicitiis deſtructis pacẽ hacten9 inauditã tam in tota Sueuia, quàm in aliis regni ſui prouinciis per edictum regiæ cenſuræ confirmauit. Deinde Agnetem, VVilhelmi, Pictauienſis Principis, filiam apud Mogontiam vngi faciens in Reginam, regalibus ſibi nuptiis apud Inglenheim copulauit, vnde infinitam hiſtrionum atque ioculatorum

Imperatoris iterata in Vngaros expeditio.

Edictum de pace.

Nuptiæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

multitudinem non ſolùm muneribus, ſed etiam cibo potuq; vacuam, & merentem, abire permiſit. Peſtis pecudũ maxima, hyemsq; dura & niuoſa.

¶ Nimirum exemplo non diſsimili, quod de Alexandro M. memoria prodidit Quintilianus lib. 2. cap. 21.

Ouo Tyrannus. Anno Domini M. XLV. Heinricus Rex tertiò Pannoniam ingreſſus, Ouonem cum vxore & filiis à regno effugauit, Petrum in regnum reſtituit, ſubditoq; ſibi Vngariorum regno, cum honore ſummo reuertitur. *Godefridꝰ Dux perduellis.* Godefridus, Dux Lotharingorum, Heinrico regi rebellans, ad deditionem coactus, in caſtello Gibichenſtein vſq; ad dignam ſatisfactionem cuſtodiæ mancipatur.

Papatus triceps. Anno Domini M. XLVI. Heinricus rex Italiam ingreſſus, à Romanis pacificè ſuſcipitur, Papas tres, qui pro Apoſtolica ſede certauerant, Benedictum, Gratianum & Syluestrum, ſynodaliter depoſuit, & Suidgerum, Bauenbergenſis Eccleſiæ ſecundum Epiſcopum, Papam conſtituit, *Imperatoris inauguratio.* à quo ipſe & vxor eius Agnes in ſancto Dominici natalis die Imp̃iali benedictione ſublimantur. Huic Synodo interfuit Albertꝰ, Archiepiſcopus, ad cuius petitionem Suidgerus Papa, qui & Clemens, renouauit Eccleſiæ Bremenſi & Hamburgenſi priuilegia omnia, quæ dudum à Romana ſede conceſſa ſunt. *Succeſſus.* Imperatrix verò Agnes inde reuerſa, apud Rauennam genuit filiam. Imperator autem per Apuliam, multasq; prouincias, feliciter ducens exercitum, cum honore magno reuertitur. Clemens Papa deceſsit VII. Idus Octobris, cui Poppo, Patriarcha Aquileienſis, ſucceſsit.

Petrus, rex Vngar. exoculatꝰ. Anno Domini M. XLVII. Petrus, Vngariorum Rex, à quodam Tyranno Pannonico captus, & cæcatus eſt, ille verò qui eum expulerat, regnare cœpit.

Anno Domini M. XLVIII. Poppo Papa obiit, pro quo Brun, qui & Leo, Tullenſium Epiſcopus, Papa ordinatur.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini M. XLIX. qui eſt Alberti Bremenſis Archiepiſcopi VII. incæpti operis in Brema moles eſt à fronte leuata, ac principale ſanctuarii altare in honore ſanctæ Mariæ eſt dedicatum. Nam ſecundum, in occidentali apſide conſecratum altare, in honore ſancti Petri diſpoſuit, ſub cuius vocatione legitur antiqua baſilica fuiſſe extructa. Emergentibus itaq; multis Archiepiſcopo anguſtiis, opus imperfectum vſq; ad XXIIII. Pontificii eius annum permanſit. Et tunc demum templi parietes dealbabantur, occidentalisq; crypta ſancto Andreæ dedicata eſt. Et quoniam Pontifex vidit Eccleſiam, Epiſcopatumq; ſuum, quē prædeceſſoris ſui Adaldagi prudentia liberauerat, iniqua Ducum potentia iterum vexari, ſummo niſu reddere conatus eſt eandem Eccleſiam priſtinæ libertati, ita vt nec Dux, nec Comes, nec aliqua iudicialis perſona aliquam iurisdictionem aut poteſtatem in ſuo haberet Epiſcopatu. Quod niſi per odium fieri nequiuit, dum correpti pro nequicia Principes ad iram magis accenderentur. Bernardus enim Dux cùm pro nobilitate ſua ac ſapientia ſuſpectum haberet Pontificem, ſæpè fertur dixiſſe, eum quaſi exploratorem poſitum in has regiones, qui infirma terræ alienigenis & Cæſari eſſet proditurus. Ideoq; dum ipſe aut aliquis filiorum eius aduixerit. Epiſcopum nunquam in Epiſcopatu diem bonum habiturum. Quod in Epiſcopi pectus altius, quàm quisquam ratus erat, deſcendit. Itaq; ex eo tempore ira & metu anxius, moliri, atq; in animo habere cœpit ea, quæ Duci & ſuis profutura nō eſſent. Diſsimulatoquè ad tempus animi dolore, cùm alia via conſilium non inueniret, totus ad auxilium Palatii confugit, nec ſibi, nec ſuis, nec Eccleſiæ pepercit, Cæſarem & alios ſuos aulicos placando, dummodo id efficeret, quo Eccleſia poſſet liberari. proinde tantos in curia labores tolerauit, tantisq; vbiq; terrarum expeditionibus cum ſuis ſponte deſudauit, vt infatigabilem eius conſtantiam miratus Cæſar, ad omnia Reipublicæ conſilia eum

Baſilica Brem.

Alberti Archiepiſc. ambitio.

Suſpecta induſtria.

Vindicta cupiditas.

Laborum tolerantia.

ii 3 habe-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

habere primum maluerit. Expeditiones verò eius, quas in Vngariam, Sclauaniam, Italiam & Flandriam cum Cæſare fecit, multæ erant, quæ ſingulæ magnis Epiſcopii ſumtibus, multisq; familiarum oppreſsionibus, exigebantur.

Imperator appellit Bremam.

Anno Domini M. L. Albertus Archiepiſcopus Imperatorem ab Italia reuertentem Bremam vocauit, occaſione data, quaſi Liſimonam viſere deberet, vel regem Danorum ad colloquium inuitare, ſed reuera vt Ducum fidem exploraret. Imperator autem Bremæ regio, vt decuit, apparatu receptus, curtem, quæ Balga dicitur, fratribus obtulit, Eccleſiæ verò Comitatum Freſiæ conceſsit. Inde Liſmonam veniens, per inſidias à Ditmaro Comite circũuentus eſt, ſed Archiepiſcopi ſtudio defenſus. Quare idẽ Comes à Cæſare in ius vocatus, cùm ſe duello expurgare mallet, à ſatellite ſuo eſt interfectus. Cuius mortem germanus eius Dux, filiiq; illius, zelantes in Archiepiſcopum, ex eo tempore ipſum & Eccleſiam, Eccleſiæq; familiam lethali proſecuti ſunt odio. Cumq; pax ficta interdum vtrasq; conciliaſſe videretur partes, nihilominus tamen illi, qui Ducem ſequebantur, antiqui memores odii, quod patres eorum in Eccleſiam exercuerunt, ipſam inquietare & impugnare non ceſſabant, affligentes omnibus modis. Archiepiſcopus autem econtra bonis certans ſtudiis, & beneficiis redimens tempus, quoniam dies mali erant, pacem cum Ducibus fecit. Deinde verò ſollicitudinem gerens parochiæ, aliquod magnũ dignumq; cogitauit vbiq; nobilitatis ſuæ monumentum relinquere. Igitur magnis animi & ſumtuum conatibus pugnans, vt Bremam cæteris coæquaret vrbibus, ſtatim ex bonis, quæ ipſe acquiſiuit, duas fecit Præpoſituras, vnam ſancto VVillehado, vbi corpus eius aut requieſcit, aut tranſlatum eſt, alteram ſancto Stephano, cuius ſe famulum multotiens gloriabatur. Has duas conſtruxit à principio, verumetiam alias poſtea fecit, hoc eſt in Bremis tertiam ſancto Paulo, de bonis, quæ hoſpitali pertinebant Liaſtmonæ; quartam de præ-

Anquirit Ditmarum Com. maieſtatis.

Albertus Archiepiſ. ſeruit tempori.

Amplificat rem Eccleſiaſticam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

de prædio eiuſdem curtis : quintam voluit fieri apud Stache : ſextam verò trans Albiam in Sullenberg : ſeptimam quoq; incepit in Aſpice, qui locus in Mindenſi parochia eſt ſylueſtris & mõtuoſus. Octaua eſt Abbatia Gozzicana iuxta Salam fluuium, quæ fundata eſt à parentibus Archiepiſcopi. Alia etiam plurima diuerſis locis inchoauit opera, quorum pleraq; ipſo adhuc viuente defecerunt, & Reipublicæ negotiis intento, ſicut illa domus lapidea, quæ in Aſpice ipſo præſente ſubito caſu lapſa corruit. Cætera verò ex raptu vel negligentia præpoſitorum diſsipata probantur, in quos comperta fraude atrociter aliquando vltus eſt Archiepiſcopus. Et res quidem domeſticæ à principio ab illo benè & laudabiliter prouiſæ ſunt. Hoc autem foris pro legatione gentium egit. Statim vt ingreſſus eſt Epiſcopatum, ad reges Aquilonis pro amicitia legatos miſit. Epiſtolas quoq; commonitorias per omnem ſparſit Daniam, ſiue Nordmanniam, ac Suediam, & vſq; in fines terræ, exhortans Epiſcopos & Presbyteros, in illis partibus degentes, vt Eccleſias Domini noſtri Ieſu Chriſti fideliter cuſtodirent, atq; ad conuerſionem paganorum intrepidi accederent. Eo tempore cùm Rex iuuenis Suein tria pro libitu ſuo regna, Danorum videlicet, Nordmannorum & Anglorum teneret, mox ſuccedentibus proſperis, regis cœleſtis eſt oblitus; quia conſanguineam ſuam à Suedia duxit vxorem. Quod dum Alberto Archiepiſcopo valdè diſpliceret, furentem Regem, miſsis ad eum legatis, de ſcelere tanto terribiliter increpauit; poſtremò ni reſipiſceret, excommunicationis gladio feriendũ eſſe minatus eſt. Tunc ille in furorẽ cõuerſꝰ, omnẽ Hamburgẽſem parochiã vaſtare & exſcindere minabatur. Ad quas minas inperterritus Archiepiſcopꝰ, arguẽs & obſecrãs, perſtitit imobiliter, donec tãdẽ ꝑ litteras Papæ Danorũ Tyrañus flexus, libellum repudii dedit conſobrinæ.

Satagit muneris ſui.

Sueno triũ regnorum monarcha.

Anno Domini M. LI. Iacobus, Sueonum rex Chriſtianiſmus, obiit, & ſucceſsit ei frater eiꝰ Emũd, Gamul peſsimꝰ. Nã iſte à concubina Olaph natꝰ erat & cùm baptizatus

Emund Rex, ſucceſſor Iacobi.

eſſet,

Oſmund ἀλλοτριοεπίσκοπος.

eſſet, non multum de Chriſtiana religione curauit. Habuitquè ſecum Epiſcopum, nomine Oſmund Acephalum, quem dudum Sigafridus, Nordmannorum Epiſcopus, Bremæ ſcholis docendum commendauit. Quo egreſſo Bremenſe clauſtrum, regula, diſciplina fratrum, & concordia defecit, Acephalis omnia turbantibus. Verùm is poſtea beneficiorum oblitus, Romam pro ordinatione acceſsit, indeq; repulſus, per multa loca circumiuit erroneus, & ſic demum meruit à quodam Poloniæ ordinari Archiepiſcopo. Qui veniens in Suediam, iactauit ſe à Papa cõſecratũ ad illas partes Archiepiſcopũ Sed cùm Albert9 Archiepiſcop9 legatos ſuos ad regẽ dirigeret Emũdũ, inuenerunt ibi eundẽ gyrouagũ Oſmũd, crucẽ Archiepiſcopali more ante ſe ferentem. Audierunt etiã, quòd barbaros adhuc neophytos non ſana doctrina fidei Chriſtianæ corruperit. Quorum ille territus præſentia, ſolitis Regem populumq; dolis impulit, vt legati repellerentur, quaſi Apoſtolici non habentes ſigillum. Erant autem legati fratres Bremenſis Eccleſiæ, quorum potiſsimus fuit Adalvvardus, Bremenſis clauſtri Decanus, verùm tunc Sueonum genti ordinatus Epiſcopus. Hos igitur à Sueonibus

Steinkeil.

taliter expulſos, quidam Regis nepos, nomine Steinkeil, proſecutus ſuppliciter ſe commendauit orationibus eorũ. Iſte namq; ſolus ſup fratres miſericordia motus, obtulit eis munera, transmiſitq; eos per montana Suedorũ

Gude regina repudiata.

ſaluos, vſq; ad ſanctiſsimã Gude reginã, quæ à rege Danorum pro conſanguinitate ſeparata, in prædiis ſuis trans Daniam commorabatur, hoſpitalitati eleemoſyniſq; vacans, & cæteris ſanctitatis inſiſtens operibus. Quæ legatos cum ingenti honore, quaſi à Deo miſſos, recipiens, magna per eos xenia Archiepiſcopo miſit. Interea Sueones, qui Epiſcopum ſuum repulerant, diuina vltio ſubſecuta

Amund, Emundi F. Amazones

eſt. Et primò quidem filius Regis, nomine Amund, à patre miſſus, vt dilataret imperium, cùm ad Amazonas perueniſſet, veneno, quod illæ fontibus immiſcuerunt, tam

ipſe

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ipſe quàm exercitus eius perierunt. Deinde cum aliis cladibus tanta ſiccitas & frugum ſterilitas Sueones afflixit, vt miſsis ad Archiepiſcopum legatis, Epiſcopum ſuum cũ ſatisfactione repoſcerent, fidem gentis pollicentes. Gauiſus ergo Pontifex, petenti gregi Adalvvardum præfecit paſtorem. Qui perueniens in Sueoniam, tanta omnium acceptꝰ eſt alacritate, vt gentem VVirnilanorum & Scritifingorum integram Chriſto lucratus, etiam miracula virtutum in populo fecerit. Eodem tempore mortuus eſt Amund, Rex Sueonum: poſt quem Steinkil, nepos eius, leuatur in regnum, qui fidelis erat Domino Ieſu Chriſto. Adalvvardus Epiſcopus à rege Haroldo inuitatus venit in Nordmanniam, ibiq; corpus cuiusdam viri, qui ante annos LX. defunctus eſt, nec omnino putreſcere potuit, facta abſolutione reconciliationis, mox in puluerem redegit. Erat enim ille homo quondam à Libentio Archiepiſcopo propter piraticam excurſionem excommunicatus, ſicut ipſi Adalvvardo per viſionem reuelatum eſt. Synodus generalis habita eſt apud Moguntiam, præſidente Domino Leone Apoſtolico, & Heinrico Imperatore, cum Epiſcopis Bardone Moguntino, Euerhardo Treuirenſi, Hermanno Colon. Alberto Bremenſi, Engelardo Magdaburgenſi, cæterisq; Prouinciarum ſacerdotibus. In qua quidam Spirenſis Epiſcopus, Sibico, cui adulterii crimen intendebatur, examinatione ſacrificii purgatus eſt. Præterea multa ibidem ſancita ſunt in vtilitatem Eccleſiæ, præ quibus Simoniaca hæreſis, & nefanda ſacerdotum coniugia holographa Synodi manu perpetuò damnata ſunt. Albertus Archiepiſcopus eo tempore, quo tam clari in Eccleſia homines fuerunt, ſapientiæ ac virtutum merito ferè omnes præcelluit. Tantus itaque apud Papam, tantus apud Cæſarem habebatur, vt de rebus publicis absq; eius conſilio nihil ageretur. Quapropter nec in procinctu belli, vbi vix locum habet Clericus, Imperator illum ſibi deeſſe voluit, cuius inexpugnabile conſilium ſæpè ad

Adaluuardus Epiſcopus.

Steinkil, ſucceſſor Amundi.

Synodus Mogunt.

Interdictũ de Eccleſiaſticorum matrimonÿs, id eſt portentũ in vltimas terras exportandum.

Alberti Archiepiſ. auctoritas.

pè ad euincendos expertus eſt inimicos. Eodem tempore Cæſar Heinricus ingentibus diuitiis regni vtens, in Saxonia Goſlariam fundauit, quam de paruo, vt dicitur, molendino, vel tugurio formans venatorio, in tam magnam, ſicut nunc videri poteſt; ciuitatem bono auſpicio, & celeriter perduxit. In qua etiam ſibi conſtruens palatium, duas omnipotenti Deo congregationes inſtituit, vnam ex his donans regendam tenendamq; Pontifici, eo quòd illi indiuiduus comes, vel cooperator, in omnibus exiſteret. Tunc etiam ſibi data eſt ſpes acquirendi vel accipiendi Comitatus, & Abbatias, vel prædia, quæ magno deinceps Eccleſiæ periculo mercata eſt Bremenſis Eccleſia, vtputa cœnobia Laureſſe, vel Corbeiæ, Comitatus autem Bernardi & Ekberti, prædia verò Syncicum, Pliſna, Gromingor, Diſpergum & Liſtmona. Quibus iam dubia fide poſſeſsis, arbitrabatur Archiepiſcopus, ſe aut per mare ambulaturum, aut per terram nauigaturum, poſtremò omnia, quæ in animo habuit, facilè perfecturum, præſertim eo fultus amminiculo, quod potentiſsimus Papa Leo, pro corrigendis Eccleſiæ neceſsitatibus, venit in Germaniam, quem ſciret ſibi pro veteri amicitia nil negaturum, quod iure cuipiam præſtari deberet.

Goslaria condita.

Poſſeßiones Eccleſiæ Brem. acquiſitæ.

Leo Papa petit Germaniam.

Anno Domini M. LII. Imperator Pannoniam petit, & macte redit, habuitq; ſecum in comitatu Leonem, Apoſtolicæ ſedis Præſulem. Qui Papa veniens Ratisbonam, reliquias Beati Dionyſii Martyris, de quibus diu dubitatum eſt, an ibi haberentur, præſentibus Pariſiorum legatis proſpexit, ibiq; teneri probauit. Sanctum quoq; VVolfgangum, eiusdem vrbis Epiſcopum, de tumulo leuauit, indeq; Bauenberg cum Imperatore tranſiens, priuilegia eiusdem loci, à Cancellario ſuo Friderico, qui ſibi poſtea ſucceſsit, perſpici, & coram Imperatore, populoq; pronunciari mādauit, ſuaq; auctoritate illa confirmauit.

Facit fidem reliquiis Dionyſii.

VVolfgangum Epiſc. aſcribit Diuorū albo.

Anno Domini M. LIII. Apoſtolico & Imperatore natalem Dominicum diuino & regio cultu VVormatiæ agē-

tibus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tibus, Miſſarum celebratione in ſancta die peracta, vt oportuit Apoſtolico, in ſequenti die Luitboldum, Mogontinæ ſedis Archiepiſcopum, vtpote in ſua diœceſi præcipuum, ſubrogauit officio. Qui peracta proceſsione, & vbi ad hoc ventum eſt, dicta oratione, poſtquam ſe in ſua ſede locauit, quidam ex Diaconis, Humbertus nomine, ſicut multi ob illius feſti venerationem ſolent, lectionem decantauit. Quod quidam ex Romanis Papæ aſsiſtentibus, vituperantes, & contra Papam, quaſi Romano more non ageretur, obiurgantes, perſuaſerunt ei, vt ad eundem Diaconum mitteret, & decantationem interdiceret. Quod cùm ille iuuenum more contemneret, iterum Papa mittendo interdixit. Sed mox ille eadem vocis ſonoritate, qua prius cantauit, legendo decenter, lectionem vſq; ad finem perduxit. Qua finita, Papa ad ſe illum vocauit & quaſi pro inobedientiæ contumacia degradauit. Archiepiſcopus ergo miſit ad Papam, vt ſuum ſibi redderet miniſtrum. Quod vbi Papa abnuit, Pontifex, vt erat antiquæ diſciplinæ, licèt ægrè, patienter tamen interim tacendo ſuſtinuit. Perlecto autem Euangelio, & decantato offertorio, vbi ſacrificii tempus aduenit, Pontifex in ſede ſua reſedit, verè conſtans, nec ſe nec alium quenquam completurum illud officium, niſi reciperet proceſsionis ſuæ miniſtrum. Quod vbi Papa intellexit, Pontifici ceſsit, reindutumquè miniſtrum continuò remiſit. Quo recepto, debito ſe Præſul iniunxit officio. Qua in re & Pontificis auctoritas, & Apoſtolici conſideranda eſt humilitas, dum & ille officii ſui dignitatem defendere contendebat, & iſte licèt maioris dignitatis, Metropolitano tamen in ſua diœceſi cedendum perpendebat.

Luitboldus Archiepiſ. Mogunt.

Idem iuris ſui tenax.

Anno Domini M. LIIII. Leo Papa obiit, cui Victor ſucceſsit.

Anno Domini *M.* LVI. Fames multas regiones afflixit, egeſtas & penuria vndique præualuit, multi

Fames.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Principes diuerſarum prouinciarum perierunt, multa mala tunc temporis facta ſunt. Heinricus Imperator pro his rebus corde tenus dolore compunctus, infirmari cœpit, & perductus ad mortem, ſapienti vſus conſilio, ab omnibus, quibus potuit, veniam petiit, quibuſdam prædia, quæ abſtulit, reſtituens, cunctis quoq;, qui contra eum & regnum culpas damnabiles fecerant, relaxans, filium quoque ſuum Heinricum, Romani Pontificis, cunctorumque Pontificum & Principum regni electione, Regem conſtituit. His & aliis, pro vt vitæ poſsibilitas admiſit, benè diſpoſitis, III. Non. Octobris præſentem vitam finiuit. Poſt cuius obitũ, quia filius eius Heinric9 adhuc puerulus fuit, Domina Agnes Imperatrix, mater pueri, regnum ſub ſua cura aliquandiu tenuit, ac ſapienter & ſtrenuè rexit, donec Principes aliqui inuidia ducti, puerum matri abſtulerunt, eamq; regimine regni abalienauerunt, quorum numero Anno, Colonienſis Archiepiſcopus, ſe immiſcuit, qui puerum in loco, qui VVerida dicitur, naui imponens, matri abduxit, & ex eo tempore multa incommoda orta, & deinceps aucta ſunt. Nam exinde diſſenſio in regno, perturbatio Eccleſiæ monaſteriorum deſtructio, Clericatus deſpectio, totius iuſticiæ ac religionis conculcatio & cœpit & permanet. Imperatrix verò rerum permutationes conſiderans, in Italiam ſe contulit, & apud monaſterium, quod dicitur Fruteria, religioſam vitam aliquanto tempore duxit, poſtea Romæ defuncta, in eccleſia ſanctæ Petronillæ honorificè eſt ſepulta.

Imperatoris morbus ex animi ægritudine. Mors. Agnes Aug. exauctoratur. Defungitur vita.

Anno Domini M. LVII. Heinricus quartus, Heinrici Imperatoris filius, LXXXVII. ab Auguſto, regnare cœpit, & regnauit annis XLII. * Agnes Imperatrix, mater eius, Ducatum Bavvariæ ſuſcepit. Victor Papa decedit, eiq; Stephanus Papa ſuccedit, Saxones congregato exercitu, gentem efferam Luiticiorum hoſtiliter inuaſerunt, diuerſiſq; malis eam affligentes, Romanæ ditioni ſubdiderunt, & acce

HENRICVS IIII. Imp. Luitici debellati.

& acceptis obſidibus,ad propria redierunt. Ex illo tempore Bremenſem Eccleſiam omnes calamitates oppreſſerunt,Alberto Archiepiſcopo tantum curiæ negotiis intento. Ad gubernacula .n. regni mulier cum puero magno imperii præfuit detrimento. Indignantes enim Principes,aut muliebri poteſtate conſtringi, aut infantuli ditione regi, primò quidem communiter vendicârunt ſe in priſtinam libertatem,vt non ſeruirent, deinde contentionem mouerunt inter ſe,quis eorum videretur eſſe maior, poſtremò armis audacter ſumtis, Dominum & Regem ſuũ deponere moliti ſunt. Tandem ſeditionibus ad pacem inclinatis,Albertus Bremenſis, & Anno Colonienſis, Archiepiſcopi, Conſules declarati ſunt,& in eorum conſilio deinceps ſumma rerum pendebat. Otto de Sueinfurte obiit,& Rodolfus de Reinueldon Ducatum eius accepit.

ἀναρχία.

Duumuiri reipub. cõſtituendæ.

Rudolfus D. Sueuiæ.

Anno Domini M LVIII. Stephanus Papa deceſsit. Cui Alexander,Lucenſis Epiſcopus,ſucceſsit. Huius tempore Hildibrandus,poſtea Pontifex,Archidiaconatus officio functus eſt Romæ. In Nordvvegia Rex Haroldus crudelitate ſua omnes Tyrannorum furores exceſsit illo tempore. Multæ .n. per illum eccleſiæ dirutæ, multi Chriſtiani ab illo per ſupplicia ſunt necati. Oblationes quoque ac theſauros, qui ſumma fidelium deuotione ad tumulum fratris ſunt collati, ipſe vnca manu corrodens, militibus ſuis diſperſit. Pro quibus cauſis Albertus Archiepiſcopus legatos ſuos direxit ad eundem Regem, literis ſuis tyrannicas eiꝰ increpans præſumptiones,ſpecialiter verò admonens de oblationibus,quas non liceret cedere in vſus laicorum, & de Epiſcopis,quos vel in Anglia vel in Gallia contra fas,ſe contempto,fecit ordinari, cùm per eum auctoritate ſedis Apoſtolicæ iure conſecrari deberent. Ad hæc mandata tyrannus commotus in iram, legatos Pontificis ſpretos abire præcepit,dicens,ſe neſcire,quis ſit Archiepiſcopus,aut potens in Nordvvegia, niſi

Haroldus Tyrannus.

¶ De hoc plenius Adamus Brẽ. lib.3,cap.18

Floccipendit legatione Alberti Archiepiſ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſolus Haroldus. Et alia plura deinde fecit & dixit, quæ ſuperbiæ eius proximam intendebant ruinam. Nam & Papa Alexander, confeſtim miſsis ad eundem Regem literis, præcepit, vt tam ipſe, quàm Epiſcopi ſui vicario ſedis Apoſtolicæ dignam exhiberent ſubiectionis reuerentiam. Et ecce reſcriptum literarum.

Literæ Papæ ad Haroldum.

Alexander Epiſcopus, ſeruus ſeruorũ Dei, Haroldo, Nordmannorũ regi, ſalutem & Apoſtolicã benedictionẽ.

Quia adhuc rudes in fide exiſtitis, & in Eccleſiaſtica diſciplina quodammodo claudicatis, oportet nos, cui totius Eccleſiæ commiſſum eſt regimen, diuinis admonitionibus vos frequentius viſitare. Sed quia ob longarum difficultatem viarum per nos hoc agere minimè valemus, ſciatis, nos Alberto, Bremenſi Archiepiſcopo, vicario noſtro, hæc omnia firmiter commiſiſſe. Prædictus itaq; venerabilis Archiepiſcopus, legatus noſter, ſuis nobis eſt conqueſtus Epiſtolis, quòd Epiſcopi veſtræ prouinciæ aut non ſunt conſecrati, aut data pecunia contra Romana priuilegia, quæ ſuæ Eccleſiæ ſibiq; data ſunt, in Anglia vel in Gallia peſsimè ſunt ordinati. Vnde ex auctoritate Apoſtolorũ Petri & Pauli vos admonemus, vt ſicuti Apoſtolicæ ſedi reuerentiam ſubiectionis debetis exhibere, ita præfata venerabili Archiepiſcopo, vicario noſtro, & vice noſtra fungenti, vos veſtriq; Epiſcopi impendatis.

Alberti Archiepiſc. artes.

His apud Nordmanniam geſtis, magnopere ſtuduit Archiepiſcopus, vt regi Danorum conciliaretur, quem prius offenſum habuit in repudio conſobrinæ: Sciuit enim ſi talem ad ſe colligeret virum, leuiorem ſibi ad cætera, quæ in animo geſsit, introitum fore. Venit igitur Sliaſvvig, vbi facilè notus, & ſuperbo Regi reconciliatus, muneribus atq; conuiuiis certauit Archiepiſcopalem potentiam regalibus anteferre diuitiis. Deniq; ad confirmandum

dum pactum fœderis, ſicut mos eſt inter barbaros, habito viciſsim per octo dies conuiuio, & rebus Eccleſiaſticis ibi diſpoſitis, Pontifex cum gaudio domum reuerſus, perſuaſit Cæſari, vt euocatus Rex Danorum in Saxoniam, vterq; alteri perpetua confæderaretur amicitia. Cuius confæderationis beneficio multum lucri BremenſisEccleſia ſuſcepit, & legatio borealium nationum, cooperante Suein rege, proſperis ſemper aucta eſt incrementis. Trans Albiam quoque, & in Sclauania adhuc res Eccleſiæ magna gerebantur proſperitate. Godeſchalcus .n. de quo ſuprà dictum eſt, vir prudentia & fortitudine prædicandus, accepta in vxorem filia regis Danorum, Sclauos ita perdomuit, vt eum quaſi Regem timentes tributum offerrent, & pacem cum ſubiectione peterent. Qua temporis occaſione Hamburg pacem habuit, & Sclauania ſacerdotibus Eccleſiisquè plena fuit. Godeſchalcus igitur vir religioſus & timens Deum, Archiepiſcopo etiam familiaris, Hamburg ſoluendorum cauſa votorum ſolitus erat frequenter venire. Procul dubio in omni Sclauania nemo vnquam ſurrexit potentior, & tam feruidus Chriſtianæ religionis cultor. Igitur omnes Sclauorum populi, qui ad Hamburgenſem pertinent curam, toto tempore, quo Godeſchalcus ſuperuixit, Chriſtianam fidem deuotè coluerunt. Tunc etiam per ſingulas vrbes cœnobia fiebant ſanctorum virorum canonicè viuentium, item Monachorum atque ſanctimonialium, ſicut teſtantur hi, qui in Lubice, Aldenburg, Racisburg, Leontio, & in aliis ciuitatibus ſingula viderunt. In Magnopoli verò, quæ eſt ciuitas Obodritorum, tres Deo ſeruientium dicuntur fuiſſe congregationes. Gratulabatur ergo Archiepiſcopus de nouella plantatione Eccleſiarum, miſitquè de ſuis Epiſcopis & Presbyteris viros ad Principem Godeſchalcum ſapientes, qui rudes in Chriſtianitate

Godeſchalcus Slau9

popu-

Albertus comminiſcitur nouos Epiſcopatꝰ

populos confortarent. Ordinauit autem in Aldenburg, defuncto Abelino, Eizonem Monachum. Iohannem Scotum conſtituit in Magnopoli. Ariſtonem quendam, ab Hieroſolymis venientem, in Racisburg deſtinauit. Sicq́; Aldenburgenſis Eccleſia in tres diuiſa eſt Epiſcopatus, quod quidem Imperiali minimè factum inſtitutione, ſed Alberti Archiepiſcopi adinuentione. Ipſe.n. vir magnificus & præpotens in regno, cùm Papam & Cæſarem propicios, atq; voluntati ſuæ per omnia conſentaneos haberet, in omnibus borealibus regnis, Daniæ, Suediæ & Nordvvegiæ functus eſt auctoritate Archiepiſcopali, & legationis Apoſtolicæ miniſterio. Nec his contentus, Patriarchatus honorem aſſequi voluit, atq; infra terminos ſuæ parochiæ XII. ſtatuere Epiſcopatus diſpoſuit.

Affectat Patriarchatum.

Bernardi D. mors.

Ordulfus & Hermānus FF.

Anno Domini M. LXII. Bernardus, Dux Saxonum, obiit, qui à tempore ſenioris Libentii iam per XL. annos Sclauorum atq; Nordalbingorum res ſtrenuè adminiſtrauit. Cuius hæreditatem Ordulfus & Herimannus, filii eius, inter ſe partiti ſunt. Hi ergo memores antiqui odii, quod patres eorum, licèt occultè, contra Bremenſem Eccleſiam exercuerunt, ſtatuerunt apertè iam vltionem repetendam in Epiſcopum, totamq́; Eccleſiæ familiam. Et quidem Dux Ordulfus viuente adhuc patre, hoſtili ſtipatus multitudine, Bremenſem in Freſia deuaſtauit Epiſcopatum, hominesq́; Eccleſiæ cæcauit, alios etiam legatos ad ſe pro pace directos, publicè verberari & decaluari iuſſit. Poſtremò omnibus modis Eccleſiam & ſuos impugnare, ſpoliare, cædere, & pro nihilo habere cœpit. Archiepiſcopus ergo querelam ad curiam deferens, nihil aliud meruit, quàm derideri. Nam & Rex puer à Duce & fratre eius primò deriſui habitus eſt. Quapropter Archiepiſcopus, vt fratres ab inuicem diuelleret, Herimannum Comitem adoptauit in militem, profectusquè eo in Vngaricam expeditionem cum Rege, quaſi Princeps militiæ

Bremenſis ager vaſtatus.

Alberti Archiepiſ. aſtus.

Militia Vngarica.

litiæ eius, relicto ſuper negocia regni Annone, Colonienſi Archiepiſcopo. Reſtituto autem in regnum Salomone, quem Vngri bello expulerant, Albertus cum Rege puero victor ab Vngaria regreſſus eſt. Tunc Comes Herimannꝰ magnum ambiens beneficium, quod dare noluit Epiſcopus, ſtatim in furorem verſus eſt, venitquè contra Bremam cum exercitu copioſo, diripiensquè omnia, quæ ibi erant, ſoli pepercit Eccleſiæ. Caſtella verò omnia, quæ Pontifex diuerſis conſtruxerat locis, diruta ſunt. Archiepiſcopus eo tempore primatum Curiæ tenebat. Cuius audita querela, Comes ſecundum iudicium palatii exilio relegatus poſt annum clementia Regis abſolutus eſt. Deinde verò idem Comes, & frater eius Ordolfus, ad ſatisfactionem Eccleſiæ venientes, pro delicto ſuo L. manſos obtulerunt, & terra quieuit dies paucos. Tunc etiam Rex vaſtationi Bremenſis Eccleſiæ condolens, transmiſit ad ſolatium ferè centum pallia, cum aliis vaſis argenteis, itemquè libris, candelabris & thuribulis auro paratis. Hæc autem ſunt munera, quæ Rex miſit ad reædificationem eccleſiæ, tres calices aureos, in quibus erant libræ auri X. vnum vas chriſmale argēteum, ſcutum argenteum deauratum, Pſalterium aureis ſcriptum literis, thuribula & candelabra argentea, dorſalia IX. regalia, caſulas XXXV. cappas, Dalmaticas & ſubtiles XIIII. & vnum plenarium, cuius tabula IX. libras auri habuit, & alia multa. Tunc etiam Corbeia acq; Laureſſa cœnobia, pro quibus diu multumq; Epiſcopus laborauerat, Eccleſiæ Bremenſis præceptis tradita ſunt. Tunc & Liſmona in ditionem venit Eccleſiæ, quæ cortis ſeptingentos manſos habet, & maritimas Hatheleriæ regiones poſsidet, pro qua ſoluenda Archiepiſcopus Agneti reginæ dedit IX. libras auri, quoniam hæc in partem ſuæ dotis ceſsit. Quinquaginta ergo Cortes dominicales habuit Archiepiſcopus, ex quibus VVande maxima vnius menſis perſoluit ſeruitium, cæterarum Ambergon minima XIIII. dierum. Tanta erat opulentia huiꝰ

Hermannꝰ Com. ob repulsā agit hoſtiliter.

Eiuſdem et fratris donaria piacularia.

Alia Henrici IIII. Imp.

Res Brem. adaucta.

Albertus diœceſios ſuæ μονοκράτειαν molitur.

Epiſcopi. Statuit autem omnes Comitatus ſuæ parochiæ, qui in ſua diœceſi aliquam iurisdictionem videbantur habere, in poteſtatem Eccleſiæ redigere, ad inſtar aliorum Præſulum, & maximè VVirceburgenſis, qui in Epiſcopatu ſuo neminem dicitur conſortem habere. Ipſe enim cùm teneat omnes Comitatus ſuæ parochiæ, Ducatum etiam prouinciæ gubernat. Quapropter ab initio quidem illũ maximum Freſiæ Comitatum de Fingoe à Rege adeptus eſt, quem prius habuit Dux Gotafridus, tunc verò Ecbertus. Penſionem annuam dicunt eſſe mille librarum argenti, quarum CC. Ecbertus ſoluit, fuitq́; miles Eccleſiæ. Archiepiſcopus autem obtinuit eundem Comitatum per X. annos, vſq; ad expulſionis ſuæ diem. Alter Comitatus erat Vdonis, qui per omnem parochiam Bremenſem ſparſim diffunditur, maximè contra Albiam, pro quo Archiepiſcopus Vdoni tantum obtulit de bonis Eccleſiæ, quod ſingulis annis mille libras argenti ſoluit. Cùm vtiq; tanta quantitate precii maior poſſet fructus Eccleſiæ omni anno parari, niſi quòd ſufficit, ideò pauperes eſſe, vt diuites ſeruos habeant. Tertius erat Comitatus in Freſia, Bremenſi parochiæ vicinus, qui dicitur Emiſgoe, pro quo Archiepiſcopus Regi pactus eſt, ſe mille libras argenti daturum. Cuius pecuniæ ſummam cum facilè non poſſet habere, iuſsit cruces, altaria, coronas, & cætera ornamenta Eccleſiæ deponi. Quibus denudatis, infelicem maturauit contractum perficere. Gloriabatur autem, pro argentea citò ſe auream facturum Eccleſiam, omniaquè ablata reſtituere in declupum, ſicut & prius in deſtructione clauſtri viſus eſt egiſſe. Tunc & ornamenta aurea, quæ obtulit domina Emma, confracta ſunt. Aurifaber autem illa conflans, ad ſonitum mallei audiuit quaſi vocem gementis pueri. Tali modo theſauri Bremenſis Eccleſiæ, à veteribꝰ ſummo labore, magnaq́; fidelium deuotione collecti, tunc pro nihilo ſunt peſſundati. Vix tamen ex pecunia eadem media pars debiti conflata eſt. Gemmæ autem

Conuaſat & diſtrahit ornamẽta templorum.

tem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tem diſtractæ quibusdam meretriculis donatæ ſunt. Ab illo ergo die ruentibus in occaſum proſperis, omnia Bremenſi Eccleſiæ aduerſa fuerunt, Archiepiſcopus & ſui ab omnibus ſicuti hæretici exſibilabantur. At ille omnium voces paruipendens, ſimul etiam relicta rei domeſticæ cura, totus in curiam vehemens, & in gloriam præceps ferebatur. *Malè audit.*

Anno Domini M. LXVI. Albertus Archiepiſcopus conſulatum curiæ adeptus eſt, æmulisq; remotis, ſolus primatum arcemq; Capitolii poſſedit, non tamē ſine inuidia, quæ ſemper gloriam ſequitur. Tunc verò quædam aurea renouaturus ſecula in conſulatu ſuo, cogitauit diſperdere de ciuitate Dei omnes operantes iniquitatem, præcipuè illos, qui vel in Regem manus miſerunt, aut Eccleſias deprædaſſe videbantur. Cuius delicti conſcientia cum ferè omnes Epiſcopi & Principes regni tangerentur, vnanimiter conſpirabant, vt ille ſolus periret, ne cæteri periclitarentur. Igitur omnes Triburiam congregati, cùm Rex præſens adeſſet, Albertum Archiepiſcopum, quaſi ſeductorem & magum, à curia depulerunt. Audientes autem Duces Ordulfus & filius eius Magnus, Comesq; Herimannus, Pontificem ab ordine Senatorum eſſe eiectum, gauiſi ſunt, atq; vt eum penitus à ſuo Epiſcopatu depellerent, cogitabant. Ipſe autem eo tempore cùm nihil tutius haberet, Bremæ ſedit, inimicorum cuſtodia vndiq; vallatus. Cumq; tota Ducis familia paſtorem & Eccleſiam perſequerētur, Magnus ante omnes ſæuiebat, glorians ſe reſeruatum eſſe, vt rebellem domaret Eccleſiam. Aiunt Ducem Bernardum, futurorū præſcium, hoc ipſum ſæpè cum gemitu narraſſe, qui in extremis poſitus, dixit, filios ſuos ad excidium Bremenſis Eccleſiæ fataliter deſtinatos. Vidit .n. per ſomnū, ex penetralibus ſuis egreſſos in Eccleſiā vrſos, aprosq;, deinde ceruos, ad vltimum lepores. Vrſi inquit, & apri erant parentes noſtri, fortitudine ſicut dentibus armati: Cerui ſumus ego & frater meus, ſolis decori cornibus:

Imperii rempub. ſolus gerit.

Somniat aureum ſeculum.

Exauctoratur.

¶ De hac hiſtoria fuſius Schafnaburgenſis.

Vexatur à Ducibus Saxon.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Lepores autem ſunt filii noſtri, modicæ virtutis & timidi. De quibus metuo, ne impugnantes Eccleſiam, diuinam incurrant vltionem. Quapropter ſub obteſtatione diuini timoris, præmonuit eos, ne quid impium cogitarent aduerſus Eccleſiam & paſtorem, neuè læderent etiam hunc aut illam, quorum iniuria redundet in Chriſtum. Hæc ille ſurdis auribus præcepta reliquit. Magnus enim filiꝰ Ordulfi, filii Bernardi, collecta latronum multitudine, non eo modo Eccleſiam impugnare conatus eſt, quemadmodum parentes eius, verùm ipſum Eccleſiæ paſtorem perſecutus, vt contentionem diutinam finiſſe videretur, aut membris truncare, aut funditus interficere quærebat Epiſcopum. Nec tamen illi dolus ad cauendnm defuit, auxilium verò in militibus nullum habuit prorſus. Ipſo ergo tempore Archiepiſcopus à Magno Duce obſeſſus, clàm metu fugit Goſlariam, ibiq; ſecurè apud Loctunam in prædio ſuo per dimidium annum manſit, caſtra autem & ſeruitia eius ab hoſtibꝰ direpta ſunt. Tandē fœdus cū Magno pepigit, offerens ei beneficium de bonis Eccleſiæ mille māſos & amplius, vt qui hoſtis erat, miles fieret, eo nimirum tenore, vt Comitatus Freſiæ, quorum alterum Bernardus, alterum Ecbertus inuito retinebat Pontifice, Magnus absq; omni dolo iuri Eccleſiæ vendicaret, atq; defenderet. Ita prorſus diuiſo in tres partes Epiſcopatu Bremenſi, vnam partem Vdo, alteram partem Magnus poſſedit, tertia verò vix remanſit Epiſcopo, quam etiam ipſe poſtea Bernardo, aliisq; Regis adulatoribus diſtribuens, ferè nihil ſibi retinuit. Nam & curtes Epiſcopii, & decimæ Eccleſiarum omnes, ceſſerunt in vſum Laicorum. Tantis ergo largitionibus nil erga Vdonem & Magnum lucratus eſt, quàm ne expelleretur à ſuo Epiſcopatu, à cæteris verò nihil aliud ſeruitii meruit, niſi vt Dominus vocaretur. Eo tempore Godeſchalcus, de quo ſuprà dictum, à Sclauis eſt interfectus, quos ipſe ad Chriſtianitatem nitebatur conuertere. Et quidem vir omni æuo memorabilis magnam partem

Fuga ſalutem quærit.

Placat Magnum Ducem.

Attenuatur.

Godeſchalci reguli martyriū.

partē Sclauaniæ conuerterat ad diuinam religionem. Paſſus eſt autem in vrbe Leontia, quæ & Lenzin, VII. Idus Iunii cnm presbytero Ippone, qui ſuper altare immolatus eſt, & aliis multis tàm Laicis, quàm Clericis, qui diuerſa pro Chriſto tulerunt ſupplicia. Anſuerus etiam Monachus, & cum eo alii apud Racisburg lapidati ſunt. Qui cùm ad paſsionem veniſſet, rogauit paganos, vt prius ſocii, quos deficere metuebat, lapidarentur: Quibus coronatis, ipſe gaudens cum Stephano genua poſuit. Huius ſancti Anſueri ſeruatur brachium integrum apud Stadium in eccleſia beatæ Virginis. Iohannes etiam ſenex Epiſcopus in Mikilinburg, peregrinationis amore quondam Scotiam egreſſus, venerat in Saxoniam, & clementer ab Archiepiſcopo ſuſceptus, non multo pòſt Sclauaniam ab illo directus eſt ad Principem Godeſchalcum, apud quem illi9 commoratus diebus, multa paganorum millia baptizauit. Iſte igitur pro confeſsione Chriſti in Mikilinburg fuſtibus cæſus, deinde per ſingulas ciuitates Sclauorum ad ludibrium ductus, cum à Chriſti nomine flecti non poſſet, truncatis manibus ac pedibus, in platea corpus eius proiectum eſt, caput verò deſectum. Quod barbari cōto præfigentes, in titulum victoriæ Deo ſuo Radigoſt immolauerunt. Hæc in metropoli Sclauorum Rethra geſta ſunt 4 Idus Nouembris. Filia quoque regis Danorum, *Vxor.* vxor videlicet Godeſchalci, apud Mikilinburg cum cæteris mulieribus diu cæſa, nuda dimiſſa eſt. Ex hac [illegible]idem *Filij.* Princeps filium ſuſceperat Heinricum, ex alia verò Buthue natus fuit. Sclaui igitur potiti victoria, totam Hamburgenſem parochiam ferro & igne demoliti ſunt: Sturmarii & Holtſati ferè omnes aut occiſi, aut in captiuitatem ducti: caſtrum Hamburg funditus exciſum eſt, & in diriſionem Saluatoris noſtri etiam cruces à paganis truncatæ ſunt. Ciuitas etiam Sliaſvvig exciſa eſt funditus. Huius *Pluſſo auctor Slauicæ defectionis.* auctor cladis Pluſſo dicitur fuiſſe, qui ſororem huius Godeſchalci habuit, domumq; reuerſus, & ipſe obtruncatus eſt.

eſt. Itaq; omnes Slaui facta conſpiratione, ad paganiſmũ denuò ſunt relapſi, eis occiſis, qui perſtiterunt in fide. Dux Ordulfus ſæpè contra Sclauos dimicans, per XII. annos, quibus patri ſuperuixit, nullam obtinuit victoriam. Igitur expulſio Archiepiſcopi, & mors Godeſchalci, anno Heinrici regis VIII. Archiepiſcopi XXII. præſenti anno Domini contigit. Ab hoc autem anno vacauit ſedes Aldenburgenſis annis LXXXIIII. Hæc eſt Sclauorum tertia negatio. Quos primò Karolus conuertit, ſecundò Otto tertius, tertia verò Princeps Godeſcalcus. Et hæc mala ſignauit ille horribilis Cometa, qui ipſo anno apparuit circa dies Paſchæ. Eodem quoq; anno clades maxima per VVilhelmum Nordmannicum in Anglia facta eſt.

Ordulfus, Princ. infelix.

Cometa.

Anno Domini M. LXVII. Heinricus Rex Bertham, Ottonis cuiuſdam Italici & Adelheidis filiam, accepit vxorem. Poſt mortem Godeſcalci ad filium eius Buthue principatus eius hereditaria peruenit ſucceſsio. Timentes autem hi, qui patrem interfecerant, ne forte filius paternæ cædis vltor fieret, conſpirata manu ſtatuerunt † Critonem in principatum, excluſis filiis Godeſchalci, quibus iure debebatur dominium, quorum iunior Heinricus profugit ad Danos, eo quòd regia Danorum ſtirpe eſſet oriundus, at ſenior Buthue declinauit ad Bardos, quærens auxilium à Saxonum Principibus, quibus pater eius deuotus ſemper & fidelis extiterat. Qui etiam ſuſceperunt pro eo prælium, multoq; præliorum fatigio reſtituerunt eum in locum ſuum. Attamen ſtatus eius ad plenum roborari non potuit, eò quod Chriſtiano parente natus, & amicus principum, apud gentem ſuam vt proditor libertatis haberetur. Defuncto Ordulfo, Duce Saxonum, ſucceſsit filius eius Magnus in Principatum, natus de filia regis Danorum: ſtatimq; in ipſo principatus ſui exordio ad ſubiugandos Sclauos animum & vires intendit, exacuente eum ad id Buthue, filio Godeſcalci. At illi vnanimiter rebellare cœperunt, ſecuti Critonem, filiũ Grimi, qui erat inimi-

Imperatoru nuptiæ.

† al. Crucõ. Crito Tyrannus.

Magnus Dux Saxõ.

inimicitias exercens aduerſus Chriſtianũ nomen, & Principũ honorem. Et primò quidem Buthue prouincia depulerunt, diripientes præſidia, in quibus confugiũ habebat. Qui confugit ad Ducem Magnum, deditq́; ei Dux Bardos, Sturmarios, Holtſatos atq; Tietmarſos in adiutoriũ. Cùm autem illi egredi tardarent, Buthue aſſumptis ſecũ fortiſſimis Bardorũ ſexcentis, & eo amplius viris, venit ad caſtrũ Plunenſe, inuenitq́; vrbem viris vacuam, ingreſſusq́;, per noctem manſit in eodem caſtro. Craſtina ergo luceſcente, ecce Sclauorum infinita agmina vrbem obſidione vallauerunt. Buthue igitur cum ſociis ita obſeſsis magnam famis difficultatem ſuſtinuit. Audito autem hoc nuncio, Holtſati, Sturmari, Tietmarchi, accelerauerunt, vt vrbem obſidione liberarent. Cumq; perueniſſent ad riuũ Suale, præmiſerunt virum gnarum Sclauicæ linguæ, qui exploraret, quid Sclaui agerent, aut qualiter obſidioni vrbis inſtarent. Hic ergo perueniens ad Critonem, acceptisq́; ab eo XX. marcis, reuerſus ad ſuos, dixit, Buthue & ſocios ſuos nullam obſidionis moleſtiam ſuſtinere. Atq; in hũc modum reuocauit exercitum, ne obſeſsis fierent præſidio. Statim autem vbi obſeſsi, traditoris dolo decepti, à ſpe euaſionis deciderunt, cœperunt perquirere ab hoſtibus, ſi quid pro vitæ remedio acceptare vellent. Quibus reſpondentibus, aurum & argentum ſe ab eis non recipere, vitam tamen & membrorum integritatẽ poſtulantibus præbere, ſi exeuntes caſtrũ darent arma, Buthue cultiorib9 indutus veſtimentis cũ ſociis egreſſ9 eſt. Tranſierũtque pontẽ bini ac bini, dantes arma, atq; in hũc modũ ꝑducti ſunt in faciẽ Critonis. Vbi igitur õnes præſentati ſunt, mulier quædam præpotens de caſtro mandauit Critoni, cæterisq́; Sclauis, vt perderẽt viros, qui ſe tradidiſſent eis, quia intuliſſent maximas violentias vxorib9 ſuis, quæ derelictæ erant cum ipſis in vrbe. His auditis, Crito & ſocii ſui inſiluerũt in eos, õnemq́; multitudinem hanc interfecerunt in ore gladii. Inualuitq́; Crito, & obtinuit dominium in vniuerſa terra Scla-

Buthue expeditio in populares.

Obſidio.

Deditio.

Crito triumphat.

Sclauorum. Atritæ ſunt vires Saxonum, & ſeruierunt Critoni ſub tributo Holtſati, Sturmarii & Tietmarchi, portauerũtq; duriſsimum iugum ſeruituris omni tempore Critonis. Et repleta terra latrunculis, facientibus mortem & captionem in populo Dei, & deuorauerunt gẽtem Saxonum toto ore. In diebus illis ſurrexerunt de populo Holtſatorum amplius quàm DC. familiæ, transmiſſoq; amne, abierunt via longiſsima, quærentes ſedes opportunas, vbi furorem perſecutionis declinarent, veneruntq; in montes Harthicos, & manſerunt ibi ipſi & filii & nepotes eorum vſque in hodiernum diem. Eodem tẽpore Albertus, Bremenſis Archiepiſcopus, zelo, vt aiunt, Colonienſis Epiſcopi à curia perturbatus, Bremæ ſedit priuatus, ſolitarius & quietus. Cùm autem nihil reſidui haberet, de rapinis pauperum vixit, & bonis ſanctarum congregationum. Toto autem ſeptennio, quo ſuperuixit Archiepiſcopus, ex illo famoſo & opulento Bremenſis Eccleſiæ hoſpitali nulla prorſ9 data eſt eleemoſyna. Quod ex eo miſerabile & inhumanum videbatur, quoniam & tẽpus famis incubuit, & multi pauperes vbiq; in plateis reperti ſunt mortui.

Holſatorũ in Hercinia colonia.

Albertus Archiepiſ. inglorius.

Anno Domini M. LXVIII. Albertus Archiepiſcopus poſt triennium expulſionis ſuæ voti compos effectus, in priſtinum curiæ gradum reſtitutus eſt, Moxq; ſuccedentibus proſperis, ſummam rerum, quod eſt Vicedominat9, iam ſepties Conſul meruit. Deliberans verò iam tunc cautè ambulandum eſſe erga Principes, vt non eos, ſicut antea, offenderet, Colonienſi primùm Pontifici reconciliari voluit, deinde cæteris, in quos ipſe, vel qui in ipſum peccaſſe videbantur. Deinde remotis Eccleſiæ ſuæ impedimentis, pro cuius exaltatione tam in ambitu curiæ, quàm in profuſione pecuniæ videbatur improbior, non fuit otioſus. Quo tempore Pliſnam, Dusburg, Groningin & Sincicum acquiſiuit. Vildeshuſen præpoſituram,

Reſtituitur in integrũ.

Cõciliatur inimicis.

Redit ad ingenium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Bremæ vicinam, propè in manibus habuit,&Roſenuelde, Hamburg proximam. Diſpoſuit verò Archiepiſcopatui ſuo XII. ſubiicere Epiſcopatus, quos ex ſua diuideret parochia,propter eos ſuffraganeos, quos in Dania cæterisq; gentibus Bremenſis tenet Eccleſia,ita vt primus eſſet in Palmis,ſecundus in Heligenſtat, tertius in Racisburg, quartus in Aldenburg,quintus in Mikilinburg, ſextus in Stade,ſeptimus in Liſmonia,octauus in VVildeshuſen, nonus in Bremis, decimus in Ferda, vndecimus in Ramſola, duodecimus in Freſia. Nam Ferdenſem Epiſcopatum ſe facilè poſſe adipiſci, non ſemel gloriatus eſt. Poſtremò autem in Hamburg iam apertè laborauit Patriarchatum efficere. Heinricus Rex adoleſcentiæ vſus libertate, Saxoniam ſolam ex omni Romano imperio cœpit incolere, Principes deſpicere,nobiles opprimere, inferiores ſuſtollere,venatui, luſibus, cæterisq; huiusmodi exercitiis,plus quàm iuſticiis faciendis, vt incuſatus eſt, operam dare, filias illuſtrium, quibuslibet obſcurè natis coniugare, priuata præſidia,nimirum potentibus regni non ſatis fidens, inſtituere. His diſcordiæ ſeminariis contigit Regi quàm plurimos inſidiatores tam vitæ quàm regni ſuccreſcere. Qui tamen cùm maturitatis necdum plenè attigiſſet annos,erant qui non tam ipſum,quàm Albertum Bremenſem Archiepiſcopum culpandum iudicarent,quòd eius conſilio omnia ageret.

Imperatoris adoleſcentia laſciua.

Anno Domini M.LXIX. Agnes Imperatrix, mater regis Heinrici,obiit. Eodem anno famoſum illud colloquiũ Heinrici regis cum rege Danorum habitum eſt in Luniburg,vbi ſub obtentu fœderis contra Saxones arma laudata ſunt. Eodem anno reſtincta eſt illa conſpiratio prima in Regem facta. In qua Dux Otto & Magnus, deuaſtata per annum Saxonia, tandem conſilio Archiepiſcopi in poteſtatem Regis ſe dederunt. Archiepiſcopus autem bona Eccleſiæ recepit,quæ antè Magnus habuerat.

Fœdus cum Dano.

Fortuna in perduelles.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Otho Dux, damnatur maieſtatis. ¶

Anno Domini M. LXXI. Otto, Dux Bavvariæ, qui erat genere Saxo, congredi contemnens cum Egimone, qui eũ de Regis nece ſecum tractaſſe mentitus erat, Ducatum Bavvariæ, vt reus maieſtatis, amiſit, quem Rex VVelpo, qui erat natu Sueuus, dedit. Poſthæc omnẽ gentẽ Saxonũ atrociter perſequi cœpit, ad cuiꝰ depreſsionẽ in Harthico cliuo caſtrũ firmiſsimũ, Hartesburg, collocauit. Quamobrẽ irati Saxonum Principes, & in vnum conglobati, caſtrũ, quod ipſis propter iugum poſitũ fuerat, ad ſolũ diruerunt. Fuerunt autem eis Principes: VVicilo Magdaburgen. Bucco Haluerſtaten. Otto Dux, Magnus Dux, Vdo Marchio, & alii multi nobiles. Ad quorum audaciam obtundendam Rex cum exercitu venit, adiuncto ſibi Sueuorum Duce Rodolfo, multisq; regni Principibus. Sed & Saxones nil morati, viriliter occurrerunt in prælium, conuenerunt q; exercitus iuxta fluuium Vnſtroth. Cumq; non longè abeſſet pugna, factum eſt ex conſilio vtriusq; partis, vt laudaretur pax vsq; poſt biduum. Saxones igitur pace delectati, ſtatim exuerunt ſe armis, & diffuſi ſunt per latitudinem campi, curam corporis exequentes. Speculatores igitur Regis videntes Saxones remiſſos, & nihil mali ſuſpicantes, feſtini renunciauerunt Regi, quòd Saxones præpararent ſe ad prælium. Itaq; concitatꝰ exercitus Regis, transmiſſo vado, irruit ſuper quietos & inermes, proſtrauerunt que multa millia Saxonum in die illa. Cùm igitur Saxones pro tuenda libertate bellũ adhuc intentarent, Rodolfus, Dux Sueuorum, vir bonus, & amator pacis, primùm regio honore, deinde Saxonum ſaluti conſulens, apud Saxones obtinuit, vt ſe in poteſtatem Regis traderent Principes eorũ, VVicelo Magdaburgen. Bucco Haluerſtaden. Otto Dux, Magnus Dux, Vdo Marchio, tali conditione, ne aut captiuitate grauarentur, aut vllam ſuſtinerent læſionis moleſtiam. Statim igitur vbi Saxones poteſtati ſe regiæ dede-

Motus Saxonici. ¶

O ſceleſtos exploratores.

Rudolfus D. ſequeſter.

¶ *De hoc VVelfo, eiusquè poſteritate, quæ hodie illuſtriſs. Ducum Brunouic. & Luneburg. domus eſt, Appendix noſtra ad Chronicõ Hieroſol.*

¶ *Vide infra ad ann. 1073 & ſeq. Item Sigebertum & Schafnaburgenſem, qui de tota hac hiſtoria plenius explicant.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

runt, iuſsit eos Rex acriori cuſtodiæ mancipari, non reueritus promiſsionum fidem. Et contriſtatus eſt Rodolfus Dux eô, quòd promiſſa implere non potuiſſet. Poſt paucos autem dies Principes Saxonum præter voluntatẽ Regis captiuitate abſoluti, in propria ſunt reuerſi, nec vnquam de cæteris promiſsionibus Regis fidem præbuerunt. Interea Albertus Archiepiſcopus in ſumma rerum gloria poſitus, licèt crebra corporis moleſtia pulſaretur, negociis tamen publicis deeſſe noluit, à Rheno ad Danubium, indeq; in Saxoniam cum Rege portatus in lectica. Dicunt quidam, regia ſponſione laudatum eſſe, vt in proxima ſollennitate Paſchali conuenientibus apud traiectum Rheni Principibus, ibi confirmarẽtur ei omnia, quæ de Laureſſa vel Corbeia & cæteris deſiderauit anima eius. Alii autem aſſerunt, callidis à Rege dilationibus protractum eſſe, quo ſcilicet Laureſſam dimittens, vbicumq; mallet in regno, bis tantùm ſuæ reciperet Eccleſiæ donandum. Verùm ille pertinax incœpti, dum nihil aliud velle reſpondit, tandem fruſtrato niſu decidens, vnà & vitam & Laureſſam cum cæteris Eccleſiæ bonis perdidit. Siquidem mores viri licet ſemper à communi mortalium habitudine diſſentirent, circa terminũ tamẽ inhumani, intolerabileſq;, & alieni à ſemetipſo videbantur, maximè poſt diem expulſionis ſuæ, vel parochiæ deuaſtationis. Poſt illum inquam diem, ira, pudore, doloreq; maiori, quàm ſapientem virum decuit, permotꝰ, quia recuperandi bona Eccleſiæ non inuenit cõſiliũ, ex nimia ſollicitudine impos mentis effectus eſt. Porro quæ per eum deinde gerebantur, alicuius errantis vel deſipientis videbantur, ſicut eſt illud, quia noctem integrã vigilãdo, diẽ tranſegit dormiendo, illudq;, quod à veritate auditũ auertẽs, ad fabulas & ſomnia cõuerſus eſt. Itẽ illud, ꝙ eleemoſynarũ oblitꝰ in pauperes, omnia habere potuit, diſperſit in diuites, præcipuè in adulatores, & quòd diſperſis bonis Eccleſiæ cùm nihil haberet reſidui, de rapinis

Promiſſi fides interuerſa.

Albertus Archiepiſc. aulæ Cæſareæ aſſecla.

Coruus hians.

Exit à mentis poteſtate.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

miſerorum vixit,& legitimis ſanctarum congregationum, & quod de Præpoſitura villicationem, & de hoſpitali Præpoſituram fecit. Illud etiam quod facilius ſolito prouocatus ad iram,aliquos manu percuſsit vſq; ad effuſionem ſanguinis. Multos etiam ignominioſis exaſperans verbis,non minus ſe quàm illos inhonorauit. Talis ille ante finem, à ſe totus alteratus,& priſtina virtute peſſundatus, quid vellet,quid nollet,nec ſibi,nec vlli ſuorum ſatis poterat eſſe notum. Cæterum talis erat eloquentia eius vſque in finem,vt ſi eum audires concionantem, tibi facilè perſuaderetur,omnia per illum plena ratione magnaquè auctoritate fieri. Igitur inſignis vir, germanus eius,ſcilicet Palatinus Comes Fredericus, audita fama deteriorationis viri,ad corripiendum fratrem vſq; Liſmoniam peruenit. Sed fruſtra commonens eum de his, quæ honori eius attingerent, vel ſaluti, moleſtus abſceſsit, Nothebaldum, qui erat vir maleficus, adulator, & mendax apertiſsimus, ſuosquè pares accuſans,qui ſuis maleficiis illuſtrem virũ circumuenerunt,ſuisq; dementem reddiderunt conſiliis. Pontifex autem eo tempore ad tantam peruenit infamiã, vt magicis inſeruiſſe artibus diceretur. In principio autem introitus ſui vnum dixit verbum, quod vtinam non dixiſſet: Omnes ſcilicet Epiſcopos, qui ante eum præſederunt, obſcuros fuiſſe ac ignobiles, ſolum ſe generis & diuitiarum titulis excellere, porro dignum, qui maiorem ſortiretur cathedram, vel ipſam ſedem Apoſtolicam. Talia non ſemel iactantem viſio magna perterruit. Vidit igitur nocte intempeſta,ſe in conuentum Eccleſiæ raptum, vbi Miſſarum ſolennia deberent celebrari,aſtantibꝰ XIIII. ſuis ex ordine prædeceſſoribus,ita vt proximus, qui ante eum fuit, Alebrandus perageret Miſſarũ ſolennia: Cumq; lecto Euangelio,ſacerdos ad ſuſcipienda offerentium munera conuerſus, perueniſſet ad Albertum,qui ſtabat in vltimo chori loco,mox toruis in eum intuens luminibus, oblationem eius repulit,dicens: Tu homo nobilis & clarus

¶ Nimirũ æger animꝰ ſemper errat.

Non audit recta monẽtem fratrẽ.

Contemnit præ ſe deceſſores.

Immutatur ſomnio.

rus non potes habere partem cum humilibus. Et abſceſſit in hæc verba. Sane ex illa hora pœnitens ſuper his, quæ incautè protulit, verbis, omnes prædeceſſores in ingenti veneratione habuit, ſeq; multis gemitibus teſtababatur indignum ſanctorum conſortio virorum. Vnde etiam mox ſtatuit, per ſingulos anteceſſorum ſuorum anniuerſarios de curte Bromſtede conuiuia fratribus dare pleniſsima, atq; pauperibus. Nam & alia multa pœnitẽtiæ ſig na reliquit, ſicut eſt illud, quia poſt diem vaſtationis Eccleſiæ, ſiue expulſionis ſuæ, nunq̃ balneis vſꝰ eſt, nunq̃ hilaris viſꝰ, rarò ꝓceſsit in publicũ, vel ad conuiuiũ, niſi ad curiam iſſet, aut diei feſti neceſsitas popoſciſſet. Multotiẽs etiam amariſsimè fleuit, ſi quando vaſtationis Eccleſiæ recordatus eſt, ſiue cùm ipſos vaſtatores conſpexit. In die itaq; natalis Domini cùm Dux Magnus præſens adeſſet, magnaq; recumbentium multitudo, hilares conuiuæ, finitis epulis, plauſum cum voce leuauerunt, quod tamen non parum diſplicuit Archiepiſcopo. Itaquè innuens fratribus, qui tum aderant ſimul, præcepit cantori, vt imponeret antiphonam : Hymnum cantate nobis. At verò laicis denuò perſtrepentibus, inchoari fecit, Suſtinuimus pacem & non. v. d. Tertio verò cùm adhuc in poculis vlularent, iratus valde, leuari menſam præcepit, magna voce pronuncians: Conuerte Domine captiuitatem noſtram, reſpondentibus fratribus, ſicut torrens in Auſtro. Ita fugiens in oratorium, ſequentibus fratribus, incluſus fleuit amarè.

Horret memoriam & auctores illatarum cladium.

Hæc & alia in eo conpunctionis lamenta videbantur, adeò vt Monachus multotiens fieri deſiderârit, aut in miniſterio legationis ſuæ in Sclauania, vel in Suedia, ſiue Iſland mori optauerit, aut vt pro Chriſto decollari mereretur. Tandem ſæua morum perturbatione infractus, cùm ſimul fortunæ exterioribus quateretur aduerſis, etiam corpore debilitari cœpit. Dumq; medicorum auxilio ſtuduit valetudinem recuperare in grauiorẽ mox incidit infirmitatem. Quo etiam tempore ad curiam

Optat Monachatum vel martyrium.

Tentatur valetudine

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tendens, graui caſu de equo lapſus eſt. Tunc ergo compunctus, fleuit amarè, correctionemq; vitæ ſuæ Deo promittens, ſtatim conualuit, totumq; ſuperuiuens trienniũ, multa compleuit, non tamen omnia quæ promiſit. Ex eo nimirum balneis, quæ ferè quotidie ſueuit habere, ſale recoctis abſtinuit, & reliq̃s multis, quæ populo grauia eſſe pẽ ſenſit. In iſtis diebus peruenit quædã mulier, habens ſpiritum Pytonis. Hæc voce publica dixit omnibus celerem Archiepiſcopi tranſitum aſtore infra biennium, ni fortè conuerteretur. Hoc & medici teſtati ſunt. Erant autem cum Pontifice Nothebaldus, & alii Pſeudoprophetæ, vaticinantes illum tam diu victurum, donec poneret õnes inimicos ad ſcabellum pedum ſuorum, quibus melior fides habebatur. Viſæ ſunt eo tempore apud Bremam cruces ſudaſſe lachrymis, porci caneſq; violaſſe eccleſiam, adeò vt vix poſſent ab ipſa altaris crepedine repelli. Viſi ſunt & lupi in ſuburbanis locis gregatim vlulantes, horribili iurgio certaſſe cum bubonibus. Hæc ab omnibus ſiniſtra nunciabantur in Epiſcopum reſpicere. Quatuordecim ergo dies ante obitum ſuum Goſlariæ poſitus, ex conſuetudine ſua nec potionibus nec phlebotomiis contineri voluit. Quare grauiſsimo dyſenteriæ morbo correptus, & vſq; ad oſſa attenuatus, ſuæ adhuc immemor ſalutis, Reipublicæ negocia vſq; ad extremam tranſitus ſui horam tractauit. Aderat ibi Magdaburgenſis Epiſcopus VVezel, & alii fratres, petentes vt intromitterentur, quos tamen ipſe excludi præcepit à ianuis, dicens ſe præ immundicia infirmitatis indignum, vt ab aliquo videretur. Soli tamen Regi concedebatur aditus ægrum viſitandi, quem dilexit etiam vſq; in finem. Illum ergo ſuæ fidei admonens, & diuturni ſeruitii, multis generibus commendauit ei Eccleſiã ſuam. Adamatus quidam medicus ante triduum mandauit Archiepiſcopo, obitus ſui diem proximũ adeſſe. Quod ille diſsimulans, Nothebaldũ ſolũ præ oculis habuit, quia ſpopondit ei mutationis ſuæ horam citò affuturam.

Attendit magis adulatoribus quàm præſagijs & oſtentis.

Laborat dyſenteria.

Auerſatur omnes præter imperatorem.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini M. LXXII. Albertus Archiepiſcopus cùm adhuc de præſenti vita ſperaret, die medio ſextæ feriæ, ſuis ad epulas ſedentibus, in agone ſolus iacens exhalauit ſpiritum XVII. Kalend. Aprilis Indictione X. anno Alexandri Papæ XI. Heinrici regis quarti XVI. præter libros ſanctorumq; reliquias, & veſtimenta ſacra, ferè nihil inuentum eſt in theſauris eiusdem viri. Quæ tamen õnia Rex accipiens, vnà cum præceptis Eccleſiæ, tulit etiam manum ſancti Iacobi Apoſtoli, quam dono Vitalis, Venetiarum Epiſcopi, ab Italia Archiepiſcopus rediens quondam ſecum deportauit. Igitur corpus Archiepiſcopi magno totius regni ſtupore à Goſlaria Bremam deportatum eſt decimo demùm die, quod eſt in annunciatione ſanctæ Mariæ, ſepultumq; eſt in medio chori, nouæ, quam ipſe cõſtruxit, baſilicæ. Aſſerunt tamen quidam, quod cùm ita ſolus iacuiſſet, de omnibus geſtorum ſuorum offendiculis amaram geſſerint pœnitentiam, flens & eiulans, ſe dies ſuos perdidiſſe. Eodem anno Hamburg incenſa, & bis vaſtata eſt. Pagani victores totam Nordalbingiam deinceps habuerunt in ſua ditione, bellatoribusq; occiſis, aut in captiuitatem ductis, prouincia in ſolitudinem redacta eſt. Hanc Pontifex Albertus, ſicut prædeceſſores ſui, omni ſemper amore cenſuit eſſe colendam: Fertarq; ſæpè antea rogaſſe, vt in ea ſepeliretur. Ibi namquè, dum adhuc viueret, plerumq; totam æſtatem tranſigens, præcipuas ſolennitates cum magna gloria celebrauit, ibi promotiones Eccleſiaſticorum ordinum legittimis temporibus impleuit, ibi tempus & locum, quo à Principibus, ſeu à Sclauorum gentibus, ſiue à cæteris arctoæ gentis legatis adire poſſet, conſtituit. Huic ſuccesſit Leimarus, natione Bavvarus, & ſedit annis XXX. Rex Heinricus Ottonem Ducem vſq; quaque perſecutus, prædiaq; ipſius deuaſtans, vt verè Reipublicæ hoſtem omnino delere conatus eſt. Otto autem præda & flamis, quia regiis copiis confligere non poterat,

Expirat.

Inhumatur Bremæ.

Hamburgũ Alberti deliciæ.

Leimarus ſucceſſor.

ſuas

Otho Dux, fax belli. ſuas iniurias vltus eſt. Ipſo namq; mediante, gens Saxonum vnanimiter coniurat aduerſus Regem, accuſationesquè in illum ad ſedem Apoſtolicam nuntiis & literis referre non ceſſat, ſociosquè ſibi Principes totius regni Teutonici facit. Quorum inſidiis Rex territus, Saxonia ceſsit, & in aliis regni partibus agendis rebus inſtitit. Liemarus natione Bavvarus, de miniſterialibus Heinrici regis IIII. originem trahens, vir litteratus & prudens, Epiſcopatum ſuſcepit ab ipſo Heinrico, adhuc exulante Pontificum electione. Ordinatus eſt autem à ſuffraganeis. Pallium ei miſit Papa Alexander.

Tributum Romanorū. Anno Domini M. LXXIII. Anno Colonienſis, & Hermannus Bauenbergenſis, Epiſcopi, Romam miſsi ſunt, pecuniam, quæ Regi debebatur, congregare. Qui legatione peracta reuerſi, litteras Alexandri Apoſtolici detulerunt, Regem vocantes ad ſatisfactionem pro Simoniaca hæreſi, aliisq; nonnullis emendatione dignis, quæ de ipſo Romæ fuerant audita. *Hartesburgum dirutum.* Eodem anno Saxones caſtrum Hartesburg diruunt, clauſtrum Monachorum, quod ibi erat, deſtruunt, & oſſa filii Regis, ibidem ſepulti, in contumeliam patris de ſepulchro proiiciunt.

Gregorij VII. Papatus illegitimus. Anno Domini M. LXXIIII. Alexander Papa deceſsit, cui Hildebrandus, qui & Gregorius VII. ſucceſsit. Qui cùm absq; Regis conſenſu, ſolis tantùm Romanis fauentibus, hunc apicem conſcendiſſet, fuerunt, qui illum non canonicè dicerent conſtitutum, vnde etiam à nonnullis Epiſcopis abdicatus eſt. *¶ Sic igitur κακῆς ἀπ᾽ ἀρχῆς κακὸν ἔρχεται τέλος. ¶* Huic Saxonum Principes, miſſa relatione ad Apoſtolicam ſedem, conqueſti ſunt, qualiter Rex diuinæ legis contemtor, Eccleſias Dei in ſtatuendis Epiſcopis omnem canonicæ electionis libertatem ademeret, ponens per violentiam Epiſcopos, quos voluiſſet, inſuper quòd more Nicolaitarum de vxore ſua publicum feciſſet proſtibulum, ſubiiciens eam per vim aliorum libidi- *Saxones Imperatori dicam ſcribunt.*

ni, aliaq;

ni,aliaquè multa inconuenientia &auditu difficilia.Quam obrem Apoſtolicus zelo iuſticiæ permotus, crebris nunciis & epiſtolis Regem denuò ad ſynodalia reſponſa,&ſedis Apoſtolicæ audientiam vocauit. Sed Rex ſecundam &tertiam eius vocationem diſsimulauit. Anno Colonienſis, Sifridus Maguntinus, Bucco Haluerſtadenſis, VVezelo Magdaburgenſis,& omnes Principes Saxoniæ, fauebant Apoſtolico. Liemarꝰ verò Bremēſis adhærebat regi Heinrico.

Capita factioſorum.

¶ Et veniunt hîc conſideranda, quæ legimus c. 2. diſtinct. 23. item c. ſi quis pecunia, diſtinct. 79. tum quæ in eandem ſententiam Canoniſtæ ſcripſere, in primis Felinus in c. Ego N. de iureiurand.

Anno Domini M. LXXV. Bellum iuxta Vnſtroth inter Regem & Saxones. Anno Colonienſis Archiepiſcopꝰ, plenus ſanctitates & meritis ſepultus eſt, & in monaſterio Sigebergenſi,quod ipſe conſtruxerat,poſitus,cui ſucceſsit Hildoſus. Herimannus Bauenbergenſis Epiſcopus deponitur, eiq; Rotpertus à Rege ſubrogatur.

Conflictus ad Vnſtrotum.

Anno Domini M. LXXVI. Habitum eſt concilium apud VVormatiam,præſente Heinrico rege,in quo vniuerſi ferè Teutonici Epiſcopi,præter Saxonicos, Gregorium Papam abdicârunt. Eodem anno colloquium maximum apud Oppenheim factum eſt,vbi penè totius regni Principes,ſed maximè Saxonum & Alemannorum, ſubiectioni Regis renunciabant,cauſam prætendentes,quòd à duobus Apoſtolicis vocatus ad ſatisfactionem non veniſſet,& pro hoc contemtu ſententiam excommunicationis in Romana Synodo accepiſſet, CVM IPSE TAMEN INAVDITVS ET ABSENS FVISSET. Hac commotione coactus Rex,humiliter Romam,vtpote veniam ab Apoſtolico poſtulaturus,inimicis non ſperantibus tetendit, in-

Synodus VVormatienſis.

σκέμμα *rebellionis*

NOTA.

Imperator ſtudit expiationi.

¶ Coniunge cum hac expoſitione de vita Henrici IIII. hiſtoriam auctoris ἀνωνύμȣ, *& alterā Bennonis de Gregorio VII. quæ vtraquè noſtro quoque ſtudio prodiit. Enimuero in Anaſtaſio Cæſ. prædicatur, quòd ad ſui temporis Eccleſiaſticorum quorundam petulantiam conniuere, quàm vel GVTTAM CHRISTIANI SANGVINIS EFFVNDERE maluerit. Iſthuc ergo & hoc Henrici Imp. iniquiſsimè circūuenti, & indicta cauſa iam condemnati, atque exauctorati, factum referatur. ¶*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Congruit etiam alterius Imp. MICHAELIS Rangabæ factum apud Curopalatem, qui Leoni Armenio, vi & fraude imperium rapienti, vltrò ceſſit, SATIVS ARBITRATVS, vt idē Curopalates loquitur, VEL IPSAM VITAM PROFVNDERE, QVAM PARVAM CHRISTIANI SANGVINIS GVTTAM EFFVSAM INTVERI.

uentoquè Papa in oppido Canuſino, ibi per triduum ante portam caſtri, depoſito omni regio cultu, diſcaltiatus & lanis indutus perſtitit, nec prius cum multo fletu Apoſtolicæ miſerationis auxilium & conſolationem implorare deſtitit, quàm omnium, qui ibi aderant, precibus & lachrymis intercedentibus, laxato tandem anathematis vinculo, in communionis gratiam & ſinum matris Eccleſiæ receptus eſt, acceptis ab eo in futurum vitæ ſuæ correctionis ſecuritatibus multis. Accepit igitur Rex in mandatis, vt anno integro Roma non diſcederet, equum non aſcenderet, ſed in veſte humili circuiret limina eccleſiarum, orationibus & ieiuniis reddens dignum pœnitentiæ fructum. Quod Rex humiliter adimplere ſatagebat. Videntes igitur Cardinales, & hi qui de curia erant, quòd præ timore ſedis Apoſtolicæ contremiſcunt poteſtates, & curuantur, qui portant orbem, ſuggeſſerunt Apoſtolico, vt transferret regnum in alium virum, dicentes, indignum eſſe talem regnare, qui de publicis conuictus eſſet facinoribus. Percontanti autem Apoſtolico, quisnam in Alemania dignus eſſet tanto culmine, deſignatus eſt Dux Sueuorum Rodulfus, quòd ſcilicet fuerit vir bonus & amator pacis, & circa cultum ſacerdotii & Eccleſiarum optimè affectus. Cui Papa auream transmittit Coronam, hoc verſu intitulatam,

Exauctoratur fraude Papa.

Petra dedit Romam Petro, tibi Papa coronam.

Præ-

Præcepitquè Moguntino & Colonienſi cæteriſquè Epiſcopis & Principibus, vt adiuuarent partes Rodulfi, & ſtatuerent eum Regem. Quotquot igitur receperunt verbum Papæ, elegerunt Rodulſum in Regem, additiquè ſunt ei9 parti Saxones & Sueui, Cæteri Principum ciuitatesquè, quæ ſunt circa Rhenum, omnesquè Francorum populi, non receperunt eum, eo quòd iuraſſent regi Heinrico, & iuramenta temerare noluiſſent. Porrò Heinricus conſiſtebat apud Romam, mandatis obſecundans, ignarusq; malorum, quæ aduerſus eum agebantur.

Ordines Imperij ſciduntur in contraria ſtudia.

Anno Domini M. LXXVII. Rodulfus, indigena Sueuiæ, quæ regalis omnino ſtemmatis aliena eſt, à Principibus Saxoniæ, fauentibus Sigefrido Moguntino, & Adalberone VVirceburgenſi, Bertolto quoque Duce Carinthiæ, in præſentia quorundam Romanæ ſedis legatorum apud Forchem in Regem eleuatur, & ab eodem Sigefrido apud Moguntiam XII. Kalend. Aprilis in Regem vngitur. Vbi eodem die ſeditione facta, multa turba vulgi cæſa eſt ab eiuſdem militibus. Vnde vulgus accenſum multos ex ipſis obtruncauit, cæterosquè in curtem Palatii fugauit, ipſasquè regias ædes incendere voluit, niſi quod Sigefridus Epiſcopus pro veloci diſceſsione Rodulfi obſidem ſe interpoſuit. Ita Rodulfus, & cuncti qui cum eo venerunt, eiecti ſunt. Sigefridus quoque Epiſcopus magnis blaſphemiis eliminatus, Moguntiam non intrauit amplius, Surrexit interea quidam Straceburgenſis Epiſcopus, amiciſsimus regis Heinrici, & velociter vadens Romam, diu quæſitum Regem inuenit inter memorias Martyrum deuerſantem. De cuius aduentu Rex lætior effectus, cœpit percunctari de ſtatu regni, aut ſi omnia

Inauſpicata Rudolfi inauguratio.

Epiſcopi Argentin. fides.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

In pace conſiſterent. Cui ille indicauit nouum Principē electum, factuq́; opus eſſe, vt quanto citius Teutonicam terram reuiſeret, ad confortandos amicorum animos, & conatus hoſtium comprimendos. Cumq́; Rex prætenderet, nequaquam ſibi ſine licentia ſedis Apoſtolicæ abeundum, ille reſpondit: Noueris certè, hoc omne conſpirationis malum de fonte Romanæ perfidiæ manaſſe, imò ſi captionem euadere voles, de vrbe tibi clanculo exeundem eſt. Egreſſus igitur ex vrbe Rex noctu exiit Italiam, firmatisq́; pro tempore rebus in Longobardia, venit in Teutoniam. Lætati ſunt de inſperato aduentu Principis omnes ciuitates Rheni, & vniuerſi qui fauebant parti eius. Congregauitq́; exercitum grandem, vt expugnaret Rodulfum. Fuitq́; cum eo famoſus ille Dux Godefridus, qui poſtea liberauit Ieruſalem, multiq́; potentum. Saxonum verò & Sueuorum exercitus erant cum Rudolfo. Rudolfus VVirceburg obſidet, ſed terrore Heinrici de Italia reuerſi mactè abſcedit. Heinricus Rex cum exercitu ſuo Alemāniam petit, Hugonem aliosq́; ſibi rebelles inibi, prouincia vaſtata, debellat. Bertoldus Dux obiit. Vto., Treuirorū Archiepiſcopus, obiit.

Sedes Romana Imperij peſtis. ¶

Imperator ἀμυνόμενος.

¶ *In eandem ferè ſententiam Pandulfus Collenutius pag. 153. Pius Pontifex. inquit, in hiſtoria Auſtrali ſcripſit, nihil excellenter malum in Eccleſia Catholica patrari, cuius prima origo non à ſacerdotibus dependeat &c.*

Clades Saxonum.

Anno Domini M. LXXVIII. Bellum iuxta Strovvi VII. Idus Auguſti, in quo VVecilo, Magdaburgenſis Archiepiſcopus, occiditur, Magnus Dux deſpoliatur, Hermannus Comes, eiusdem Ducis patruus, & Albert9, VVormatienſis Epiſcopus, capiuntur, pluresq́; de militibus Saxonicis turpiter ſunt interempti. Ex parte quoq; regis Heinrici Poppo mirè fortis occubuit.

Altera Fladenheim.

Anno Domini M. LXXIX. Iterum bellum inter Heinricum & Rudolfum iuxta Fladecheim, vbi in primo con

greſſu

greſſu Saxones terga vertunt. Ibi Dux Boëmiæ Vratiſlaus regalem lanceam Rodulfi adeptꝰ eſt,quæ exinde ſemper quemuis illius gentis Ducatu inſignẽ in omni feſtiua proceſsione præcedit.

Vratiſlaus Dux Boiẽs

Año Dñi M. *LXXX.* cõuẽtꝰ *XXX.* Epiſcoporũ & optimatũ Italiæ & Germaniæ apud Brixinam Noricam iuſſu regis Heinrici habetur contra Gregorium Papam,quem de ſede Apoſtolica depellendum,quamuis abſentem, diiudicabãt, & VVicbertum, Rauennenſem Archiepiſcopum , ipſi ſubrogandum eligebant. Anſelmus autem, Lucenſis Epiſcopus, vir litteratus, ingenio acutiſsimus, & facundia præcipuus, & quod omnibus maius eſt, in Dei timore & ſancta conuerſatione nominatiſsimus, qui etiam tam in vita,quàm poſt mortem miraculis claruit,ſcripſit epiſtolã ad eundem VVicbertum,in qua illum præuaricatorem ac ſuperbum cognominat, Hildebrandum verò Gregorium Papam patrem ſuum appellat. Bellum inter Heinricum & Rodulfum iuxta fluuium Elleſtram geritur, in quo Rodulfus vulneratus in manu dextra,fugit Merſeburg, mortiq; iam proximus dixit ad familiares ſuos : Videtis dexteram meam de vulnere ſauciam: Ecce hæc eſt manus, qua Domino meo Heinrico fidem firmavi ſacramento, ſed iuſſio Apoſtolica,Pontificumq petitio, me ad id deduxit, vt iuramenti transgreſſor, honorem mihi indebitum vſurparem. Quis igitur finis nos exceperit, videtis, quia in manu, vnde iuramenta violaui, mortale hoc vulnus accepi. Viderint ergo hi,qui nos ad hoc inſtigauerunt, qualiter nos duxerint, ne fortè deducti ſimus in præcipitio damnationis æternæ.Et hæc dicens,diem clauſit extremũ.

Synodus Brixin. cõtra Papam.

Anſelmus Epiſc. zelota Gregorianus. ¶

ἀδράςεια in Rudolfum. ☞

¶ Vltra Sauromatas , & glacialem Oceanum eundum eſt ijs, qui Hypocritas effugere cupiunt, & cùm eò venerint, nihilominus non carebit hypocriſi locus. Hæc AEneas Syluius.

☞ Sua quenque fraus, & ſuus eror maximè vexat, ſuum quenque ſcelus agitat, amentiaquè afficit, ſuæ malæ cogitationes amentiaquè animi terrent: hæ ſunt impijs aſsiduæ domeſticaquè furiæ. Cicero pro Roſcio Amerino. Pertinet eòdem locus Senecæ Epiſt. 16. *Item Iuuenalis Sat.* 3.

Anno Domini M·LXXXI·Heinricus Rex Romam profectus eſt,habens in comitatu ſuo Liemarum , Bremenſem Archiepiſcopum,penes quem tunc ſumma conſilii erat.

Imperator obſidet Papam.

Et reſiſtente ſibi Papa Hildebrando cum Romanis , ante caſtellum Sancti Petri caſtra poſuit,vbi etiam crebris per biennium incurſibus Romanorum infeſtatus,parua manu multa viriliter peregit· Monaſterium Bauenbergenſe crematur in vigilia Paſchæ.

Tumultus per Imperium.

Bellum inter Conradum, Ducis Boëmiæ fratrem, & Luitpaldum Marchionem IIII· Idus Maii· Item aliud inter Alemannos & Bavvaros III· Idus Auguſti iuxta Danubium Apud Hochſtein, vbi Palatini Comitis Chononis filius,Chono,occiſus eſt . Saxones & Alemanni ad colloquium venientes in orientalẽ Franciam,non ſine magna clade eiuſdem Prouinciæ redierunt·

Hermannꝰ Rex tragicus.

Anno Domini M. LXXXII· Hermannus quidam vir præpotens, ac nobilis ex Germania, à Saxonibus Rex conſtituitur· Cui cùm ſuis in partibus nemo bellicis in rebus, atque diuitiis,poſſet æquiparari, ſumto Regis nomine tam ſuis quàm alienis cœpit in breui deſpectus haberi·

Φάσμα.

Anno Domini M· LXXXIII· Hermannus cum paucis orientalem Franciam hoſtiliter inuadit· Et per eandem partem viſus quaſi equitum diſcurrens exercitꝰ, cuiꝰ tamen veſtigia nullo modo poterant agnoſci·

Roma capta.

Heinricus Rex Paſcha celebrauit apud Sanctam Rufinam , moxq́; Romam tendens , caſtra poſuit , vbi & prius , ad occidentalem partem caſtelli ſancti Petri, captaq; eſt Roma IIII· Non: Iunii,feria VI· ante octauam Pentecoſtes· Hoc tẽpore Papa Hildebrandus in caſtello Cerſcentiæ , quod vulgò domus Theodorici appellatur, incluſus exſpectabat euentum rei. Rex verò in Palatino monte munitionem inſtituens, multos eorum,quos in præſidio poſuerat , ingraueſcente ſuper eos æſtatis inſueto furore amiſit , ſed &

Peſtis.

alios multos eadem mortalitas abſumpſit· Romani autem XX· obſides Regi dantes ex nobilibus, petierunt diem conſtitui,in qua Papa & omnes Senatores in præſentia Regis venirent·

Fuga Papæ.

Papa autem ad ſtatutum,tempus ſcilicet

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

licet Kalend. Nouembris, in præſentia eius non venit, fugiéſq́; occultè Salernam ſeceſsit, ibiq́; vſq; ad diem mortis ſuæ permanſit.

Anno Domini M. LXXXIIII. Heinricus natalem Domini Romæ apud ſanctum Petrum celebrauit. Inde in Campaniam tranſiens, ipſam & magnam Apuliæ partem cepit. Poſt hæc per legatos rogatus Romanorum, vt pacificus rediret, Romam rediit, & ad portam Lateranenſem caſtra ponens, omnes deditiones accepit, ipſiſq́; petentibus, vt VVicbertum, Rauenatenſem Epiſcopum, eis Apoſtolicum præficeret, XI. Kalend, April. feria VI ante diem Palmarum cum gloria magna intrauit, ducens ſecum prædictum Epiſcopum. Qui ſequenti dominica per multos Pontifices Apoſtolico nomine dicatus, nomenq́; Clementis accipiens, eſt intronizatus: A quo Rex cum regina Bertha in dominica Paſchæ imperiali benedictione ſublimatus eſt. Inde digrediens, Auguſtam ciuitatem, ab Alemannis inuaſam obſedit, & cepit. Sigifrido Moguntino VVecil ſucceſsit.

Imperatoris ſucceſſ9.

Inauguratio.

Anno Domini M. LXXXV. Synodus Moguntiæ habetur, cui interfuit Imperator cum Papa VVicberto. Vbi præſentibus Romanorum legatis, omnes Epiſcopi rebelles Imperatori deponendi iudicantur, cæteri verò cum Papa Gregorio, quem Regni traditorem, & Eccleſiaſticæ pacis perturbatorem nominat, anathemate condemnantur. Adelberoni VVirceburgenſi Meinhardus ſubrogatur. Hildebrandus Papa, qui & Gregorius, apud Salernam moritur, cui Deſiderius, Cardinalis Romanus, & Abbas Caſsinenſis, verus Chriſti famulus, licet multum renitens, ſubſtituitur aſſenſu Nordmannorum, & Matthildis, potentiſsimæ per Italiam fœminæ, cunctorumq́; eiuſmodi ſectam æmulantium. Et hi quidem, qui videbantur perfectiores, & columnæ in domo Dei, adhæſerunt ſicut Grægorio, ita & Deſiderio, cæteri verò, quos aut timor aut fanor Cæſareus agebat, ſecuti ſunt VVicbertũ, qui & Clemẽs, durauitq́; ſchiſma hoc annis *XXV*. Defuncto enĩ Deſiderio ſuc-

Synodus Mogunt.

¶ Adiunguntur hic, quæ habet Sigebertus ad an. 1085. *Socij factionis Gregorianæ.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſucceſsit Vrbanus,deinde Paſchalis,qui omnes Imperatorem cum Papa ſuo excommunicationis ſententia damnauerunt,continentes ſeſe apud Reges Franciæ,Siciliæ & Hiſpaniæ,qui Catholicam partem tueri videbantur.

VVirceburgum amiſſum & recuperatum.

Anno Domini M. LXXXVI. Heinricus Imperator Saxoniam vaſtat. VVirceburg à Saxonibus & Alemannis obſidetur. Ad quam Imperator copióſum ducens exercitum,pugna iuxta Blechfelt commiſſa, digreditur absq; victoria. Mox vrbe ab hoſtibus capta,Adalbero introducitur, relictoq; cum eo militari præſidio, ad propria quisque proficiſcitur. Sed paulo pòſt eadem vrbs ab Imperatore recipitur, expulſoquè Adelberone cum ſuis, Meinhardus reſtituitur.

Hermanni nex.

Anno Domini M.LXXXVII.Hermãnus Clufloch,Saxonum Rex, cùm iam ſecundo potitus victoria caſtrũ quoddam victor ingrederetur, contigit miro Dei iudicio, vt porta cardinibus auulſa Regem cum aliis quàm pluribus attriuerit. Conatusq; Saxonum etiam tunc fruſtratus concidit, nec adiecerunt vltrà arma ferre aduerſus Cæſarem.

Cades Bucconis Epiſc.

VVigoldus Auguſtan.

Anno Domini M. LXXXVIII. Tranſlatio ſancti Nicolai de Mira in Barum. Berta Imperatrix obiit, & ſepulta eſt Spiræ. Bucco, Haluerſtadenſis Epiſcopus, occiditur Goſlariæ. Auguſta ciuitas à Sueuis in cœnaDomini capta, II. feria Paſchæ deſtruitur, Sigifridus, eiusdem vrbis Epiſcopus,cuſtodiæ mancipatur, VVigoldꝰ inuaſor eiusdẽ Eccleſiæ,intra paucos dies moritur. Meinhardus VVirceburgenſis Epiſcopus obiit. Cui Emehardus ſucceſsit, viuente adhuc Adalberone. VVecilo Moguntinus obiit. Cui Rothardus ſucceſsit.

Imperatoris nuptiæ.

Anno Domini M. LXXXIX. Imperator nuptias Coloniæ celebrat,quandam Ottonis Marchionis viduam ducens vxorem. Poſt hæc obſedit caſtrum Gliche,ſed Ec-

bertus Marchio eum inde fugauit, ibiquè occiſus eſt Burchardus, Laſſanenſis Epiſcopus, qui lanceam regalem ferebat. Ibi etiam Liemarus, Bremenſis Archiepiſcopus, captus eſt à Comite Ludero, qui poſtea regnauit, qui dedit pro redemptione ſua Aduocatiam Bremæ, & CCC. marcas argenti, & ita reſtitutus eſt Epiſcopatui ſuo. Hic baſilicã, quam Albertus prædeceſſor ſuus cœperrat ædificare, de incendio villæ parumper maculatam, funditus deſtruxit, & à fundamentis hanc, quæ hactenus cernitur, conſtruxit.

Clades. Luderus, qui poſtea LOTHARIVS Imp.

Anno Domini M. XC. Imperator Italiam ingreditur, ibiq; ferè per annos VII. moratur. Prædictus Ekbertus à quibuſdam Imperatoris fidelibus in quodam molendino pauſandi gratia deprehenſus, turpiter occiditur. Adalbero, VVirceburgenſis Epiſcopus, obiit. VVelp iunior habitu peregrini Italiam ingrediens, Matthildam vxorem accepit.

Cædes Ecberti March.

VVelfi iunioris nuptiæ.

Anno Domini M. XCI. Viſi ſunt per multas regiones vermiculi nimis ignoti, non longè à terra volantes, ita vt vel manu vel virga tãgi poſſent, groſsitudine quidẽ muſcis æquales, ſed longitudine ſatis deductiores, quorũ tam infinitꝰ extitit exercitus, vt vnũ pene milliarium in latitudine, tria in longitudine occuparẽt, denſitate verò ſua ipſam Solis lucem terris negarent. Per quam prodigioſam viſionem, illam, quæ poſt quadriennium facta eſt, profectionem quidam interpretati ſunt figurari.

Prodigiũ.

Anno Domini M. XCII. Peſtilentia magna facta eſt hominum atque pecudum.

Peſtilentia ſontica.

Anno Domini M. XCIII. Conradus, filius Imperatoris & Berthæ Imperatricis, patri ſuo rebellat. Hæc eſt autem cauſa rebellionis. Imperator Heinricus deteſtabili malitia cœpit proſequi vxorem ſuam, Vtonis viduam, de qua ſuprà dictum eſt, ita vt quoslibet,, quod dictu nefas eſt, ad eam

Conradus Rex patri rebellis.

¶ Bona verba: Nihil enĩ de ſycophantica

hac calumnia Sigetus, nihil auctor de vita Henrici IIII. Nec planè conuenit Helmoldus lib. 1. cap. 28. vti Vrſpergenſis potius attigit, quàm explicauit. Noſter auctor Dodechinum ſecutus videtur, nempe Monachus Monachum, caſcus caſcam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

eam comprimendam inuitaret, tandem filio ſuo proprio Conrado, quem iam coronauerat, vt ad eam ingrederetur, præcepit. Qui facinus exhorrens, non inquit, Domine, filius enim veſter ſum, & illa vxor veſtra. Et Rex, non es, ait, filius meus, ſed peregrini. Erat autem idem Conrado ſimilimus cuidam peregrino Principi de Sueuia. Regina tandem à cuſtodia elapſa, venit in Italiam ad præpotentē illam Machtildam, & eius conductu ad Papam Vrbanum, cui ſuam calamitatem lamentabiliter expoſuit. Papa verò tam horrendi criminis accuſatione permotus, denuò Imperatorem excommunicauit. Regina verò reuerſa eſt

** Rußiam.* in * Ruciam, & monaſterio ſe mancipauit, & facta eſt tandem Abbatiſſa. Illis temporibus claruit Anſelmus, Cantuarienſis Epiſcopus. Hic deteſtabatur Heinricum, ſicut

Anſelmus Henricomaſtix. ¶

& cæteri Epiſcopi, appellans eum in quadam epiſtola ſucceſſorem Neronis & Iuliani Apoſtatæ contra vicarium Petri. Eclipſis Solis facta eſt VIIII. Kalend. Octobris, hora

Eclipſis Solis.

tertia diei, & Draco viſus eſt, & mortalitas magna ſubſecuta eſt.

¶ Quàm nugator iſte diſsimilis vel Ethnicæ mulierculæ Theanô? Hæc enim iuſſa diris Alcibiadem abſentem deuouere, excuſans ſe reſpondit: εὐχῶν οὐ καταρῶν ἱέρειαν γεγονέναι. Et nota de magiſtratu ſanctio cæleſtis, maledicta interdicens. Referendus igitur ad hunc Bonaſum locus Bernardi: Prælati eſſe volunt formidini, vtilitati rarò.

Anno Domini M. XCVI. Imperator in Italiam proficiſcitur. Eodem anno die quadam adueſperaſcente, nulla in aëre apparente nubecula, diuerſis in locis globi ignei

Prodigiū.

emicuerunt, rurſumquè in alia cœli parte ſe condiderunt. Quod non ignem, ſed Angelicas fuiſſe poteſtates, animaduerſum eſt, vagatione ſua eam, quæ poſtea totum penè corripuit occidentem, ſignificantes commotionem, & de locis ſuis populi præmonſtrantes profectionem. Eodem anno Petrus quidam genere Hiſpanus, profeſsione Monachus, ingreſſus fines Romani Imperii, vocem prædicationis emiſit in vniuerſo regno, adhortans populum ire Hieroſolymam.

Bellū ſacrū

¶ De hac hiſtoria copioſiſsimè Chronicon noſtrum Hieroſol.

lymam pro liberatione ciuitatis ſanctæ, quæ tenebatur à Barbaris. Protulit autem epiſtolam quandam, quam de cœlo affirmauit allatam, in qua continebatur ſcriptum, quia impleta ſunt tempora nationum & cætera. Tunc igitur vniuerſarum poteſtates regionum, Epiſcopi, Duces, præfecti, militares & plebeii viri, Abbates, Monachi, mulieres cum pueris aggreſsi ſunt iter Hieroſolymitanũ. Claruit inter hos viatores Dux Lotharingiæ, Godefridus. Qui etiam nefandiſsimas Iudæorum reliquias per ciuitates, quas tranſibant, aut omnino delebant, aut ad baptiſmatis refugium compellebant.

Godefridꝰ. Dux Lotharing.

Vrbanus quoque Papa, omnisquè Eccleſia Romana, excitatus in zelum frequentibus nunciis Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, ſuper oppreſsione Dominici ſepulchri, ac deſolatione omnium Orientaliũ Eccleſiarum, quas gens ferociſsima Turcorũ ꝑ aliquot annos ſuo ſubactas dominio, inauditis calamitatibus iam iamque deleuerat, conquerentis, Epiſtolis quoque Alexii, Imperatoris Conſtantinopolitani, ſe non ſufficere ad defenſionem earundem Eccleſiarum deplorantis, generale concilium in Hiſpaniæ confinio congregari fecit.

Querimonia Eccleſiæ Hieroſol. & Alexij Imp. de Turcis.

Concilium Claremont.

Quo etiam laborioſo nimis itinere perueniens, innumeris, qui ibi conuenerant, populis, diuerſorumque regnorum legatis, vniuerſa quæ ad eum ſcripta fuerant, & multo ampliora, ore facundiſsimo declamauit. Mox tot millibus in lachrymas reſolutis, variarum quoque lignuarum planctibus in altum leuatis, Doctor egregius in hoc eis remiſſionem omnium condonat peccatorum, ſi renunciatis omnibus, quæ poſsidebant, crucem vnanimiter poſt Chriſtum portantes, periclitantibus Chriſtianis ferrent auxilium. Deſignata ſunt ad præſens circiter C. M. virorum in Domini militiam.

Expiatio Papalis.

Et tunc peregrini ſignaculo crucis in veſtibus ſignati ſunt, omnes quidẽ vnius regis Chriſti milites, ſed ſingulis Ducibus procuratæ ſingulæ gentes. Godefrido Lotharĩgii, eiusquè fratribꝰ Baldvvino & Euſtachio, Roperto Flandrenſes, item Roperto Nordmañi,

Sacræ militiæ ſymbolum.

Duces.

Reginmundo, Comiti de ſancto Aegidio, de Prouincia populi, Hugoni fratri Philippi, regis Galliæ, * cæteriſq; eiuſdem induſtriæ, nobilitatis atque fortitudinis. His omnibus venerandæ ſenectutis & ſapientiæ virum, Hademarum Epiſcopum, præfatus Apoſtolicus præfecit, cui etiam ligandi ſoluendique poteſtatem ſua vice exercendam conceſsit, inſignitumq; cœleſtis militiæ ſtigmate exercitum Apoſtolica benedictione conſignans, condicto ab vniuerſis tempore profectionis, ipſe cum non modica eiuſdem expeditionis turma in Italiam rediit. Legatis deniquè ſingulis ad propria miſsis, mox orbem cunctum hæc fama commouit. Inſuper, quod dictu miſerabile eſt, ipſum Oceanicum limitem ſuperuolans, inſulanorum etiam claſſibus maria ipſa in cœleſtis regis militiam redundare fecit. Præterea ſignum in Sole, multaquè, quæ tàm in mari quàm in terris portẽta apparuerunt, ad huiusmodi exercitia non paucos antea torpidos excitauerunt. Nam & tunc Cometam, in plaga meridiana ſtantem, ſuum ſplẽdorem in obliquum gladii more protendentem, circa Nonas Octobris multi viderunt. Poſt hæc VI Kalend. Martii ſtellam aliam, in oriente locum ſuum longo interſtitio ſaltibus mutantem, conſpexerunt. Nubes quoque ſanguineæ tam ab oriente quàm ab occidente ſurgentes, ſibiquè inuicem in cœli centro concurrentes, rurſumq; mediis ferè noctibus à ſeptentrione ignei exſurgentes ſplendores, plerumquè etiam faculæ volitantes per aërem, à plerisquè viſæ ſunt. Quidam etiam presbyter, Suiggerus nomine, cuiusdam diei hora ferè nona duos equites in aëre concurrentes, diuq; certantes conſpexit, alterumquè qui etiam crucem non modicam ferebat, qua percutere videbatur, in altero victorem exiſtere. Alius etiam presbyter Monachus hora quadam meridiana cum duobus comitibus in ſylua deambulans, gladium miræ longitudinis venti vertigine, ignotum vnde leuaretur, in ſublime deferri vidit, & quo vſq; viſum latitudo celaret, tam fra-

Hademar9 Epiſc. Propapa.

Oſtenta.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

gorem auribus, quàm metallum oculis diſcreuit. Referebant aliqui, qui in equorum paſtibus vigilabant, ciuitatis ſpeciem ſe in aëre vidiſſe, diuerſas etiam turmas diuerſis ad eam partibus, tam equeſtri quàm pedeſtri itinere properantes, perſpexiſſe. Nonnulli etiam crucis ſignaculum ſibimet in frontibus, vel veſtibus, ſiue in quo libet corporis loco, diuinitus impreſſam oſtendebant, ipſoquè ſe ſtigmate ad eandem Domini militiam præſcriptos credebant. Item aliis, ſubita mentis mutatione compunctis, *Enthuſiaſmi.* vel viſione nocturna edoctis, prædia resq; familiares diſtrahere, ſignumque mortificationis veſtibus aſſuere placuit. Et in his omnibus, vltra quàm credi poteſt, cateruatim currentibus ad Eccleſias populis, nouo ritu gladios cum fuſtibus & capſellis ſacerdotalibꝰ benedictio diſpertiuit. Eodem tempore mulier quædam duobus annis continuis imprægnata, tandem dirupto vtero filium loquentem profudit, eumq; per omnia bimembrem. Alii autem alterum bino capite. Agnelli quoque aliqui binis capitibus exorti ſunt. Pulli etiam equorum dentes maiores, quos equinos vulgò appellant, quosq; non niſi caballis concedit natura, in ipſo partu protulerunt. His & huiuſmodi ſignis tota creatura in creatoris militiam cohortante, inimicus humani generis milites Chriſti per ſuos ſatellites multis ſeductionibus impugnare non ceſſauit. *Partꝰ prodigioſi.*

Anno Domini M XCVII. Heinricus Imperator ab Italia rediens, Ratisbonam venit, ibiquè aliquandiu moratus, Iudæis, qui baptizari coacti ſunt, legibus ſuis vti conceſsit. *αὐτονομία Iudæis conceſſa.* Interea Godefridus, Dux Lotharingiæ, vir genere, armis & ingenio clariſsimus, qui priori anno cunctis, quæ poſsidebat, in precium redactis, militibus copioſis, fideq; *Godefridi expeditio.* non modica inſtructus, iter per orientalem Franciam fecerat, & tam Heinrici Imperatoris, quàm regis Colomanni permiſsione Pannoniam Bulgariamq; permeârat, Conſtantinopolitano fœderatur Imperatori, eiusq; præſidiis

Succeſſus. fultus Romaniam attigit. Ibi ſociatis ſibi tam Siciliæ quàm Græciæ, Danorum, Nordmannorum, cæterorumquè transmarinorum exercitibus, frequenti congreſſu barbaros atterere cœpit. Tandemq; Romania ſubacta, & Nicæa expugnata, Antiochiæ conſedit obſidio. Heinricus Imperator Moguntiæ cum Principibus colloquium de pace habuit, & natalem Domini apud Argentinam celebrauit. Eo anno æſtas fertiliſsima, hyems verò lenis & peſtilens fuit, imbrium & fluminum inundationes increuerunt.

Primordia Monachorum Ciſtercienſium. Anno Domini M. XCVIII. Luna Paſchali XII. Kalend. Aprilis, Indictione VI. epacta XV. concurrente IIII. ſumſit initium Ciſtercienſe collegium.

Hieroſolyma capta.

Anno milleno cum centeno minus
vno,
Ieruſalem ſcribo captam Duce ſub
Godefrido.

HENRICVS V. deſignatur Rex. Heinricus Imperator natalem Domini Coloniæ celebrauit, in Epiphania verò Aquisgrani filium ſuum Heinricum iuniorem quintum Regem fecit, reprobato maiore filio Conrado, quem prius coronauit. Conradus verò cauſam rebellionis ſuæ paucis tantùm, ſibiq; familiariſsimis detegens, aſſumto quodam ex ordine miniſterialium patris æquè Conrado nomine, forti & prudenti viro, per quasdam Italiæ partes & nomen & dignitatem Regis annis ferè IX. obtinuit. *Conradi rebellis elogium.* Erat autem vir per omnia catholicus, & Apoſtolicæ ſedi ſubiectiſsimus, plꝰ religioni quàm faſcibus vel armis deditus: fortitudine tamen & audacia ſatis inſtructus, lectioni quàm luſibus vacare malebat; miſeris omnimodis, ſed præcipuè militibus inopia ſtrictis, compaſsione & miſericordiæ fructu proximus fiebat, nemini contemptum, nemini vim, nemini præiudicium intē-dens,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

dens, omni perſonæ, omniquè conditioni fuit affabilis, indeq; non immeritò Deo & hominibus ſemper extitit amabilis. Hoc anno Conradus, Traiectenſis Epiſcopus, à ſuis occiſus eſt. Hermannus, Colonienſis Epiſcopus, obiit. Cui Fredericus ſucceſsit. Fames improuiſa in multis locis inualuit. Vrbanus Papa deceſsit. Hic ſuper Eccleſiarum hactenus heu manente commotione, congregauit multa concilia, multa etiam decreta promulgauit, inter quæ, conuocatis ad Placentiam ciuitatem CC. ferè patriqus, Heinricũ Imperatorẽ tam à ſe q̃ à prædeceſſoribus ſuis communione priuatum declarauit, maximè Regina, ipſius Cæſaris vxore, aſtante, multaq; in illum nefanda ad aures totius Synodi teſtificante. Sed antequam ex hac vita migraret, ſpiritu inſtinctus diuino, Reinerum Cardinalem de ſancto Clemente, ſanctæ conuerſationis, & boni teſtimonii, Abbatem Romanum, deſignauit in regimen Apoſtolicum eligendum, quem etiam reuelationibus inſuper denotatum vniuerſa Romana Eccleſia paſtorem ſibi conſecrat, licet inuitum, Paſchalem appellans eum. Hoc anno Godefridus Dux, Regimundus, Comes ſancti Aegidii, Ropertus, Comes Flandriæ, Ropertus, Comes Nordmanniæ, cum turmarum copiis, quibus præerant, multa vſq; Ieruſalem difficultate pertingunt, quarto iam anno poſtquam in eadem militia pro Chriſto tanti ſe bellatores ſponte crucifixerunt. Cuius in obſidione cùm laborarent maximè propter aquæ inopiam, habito conſilio, Epiſcopi & Principes circumeundam eſſe ciuitatem nudis pedibus prædicabant, vt ille, qui eã in humilitate ingreſſus eſt, per humilitatem ipſorum eam illis aperire dignaretur. Placatus itaquè hac humilitate Dominus, VIII. poſthac die ciuitatem illis tradidit, ſicuti ſuperius in deſcriptione huius anni in duobus verſibus continetur, eo videlicet die, quo primitiua Eccleſia inde abiecta fuit, cùm feſtum de diſperſione Apoſtolorum à multis fidelibus celebratur. Monaſteria à Sarracenis deſtructa reædificantur. Solum namquè

Vrbani Papa cõcilia.

Anathematiſmi.

Paſchalis II. ſucceſſor.

Tempus obſeſſæ & captæ Hieroſol.

κακοζηλία.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Sepulchrũ & templũ Domini. namquè ſepulchrum Domini, quæſtus duntaxat gratia, intemeratum relictum fuerat, templumq́; Domini famoſiſsimum, & nulli humani operis ſtructuræ comparandũ, ſacrilegæ paganorum religioni deditum fuerat, tantæquè ſemper apud eos habebatur venerationi, vt nunquam illud niſi nudis & lotis pedibus intrarent, nullum verò de Chriſtianis, quos vtiquè maximè immundos iudicabant, per tot annorum curricula tam Sarracenorum quàm Turcorum tempore, vel intra atrium ingredi permitterent. *¶ De rege Babylõ. qui eſt Calipha Aegypti, cõſulatur Appendix noſtra ad Chronicon Hieroſol.* Rex enim Babyloniæ cùm exercitus, ſicut ſuprà dictum eſt, in obſidione Antiochiæ moraretur, miſsis legatis, pacem cum Chriſtianis fecerat, & eis fauentibus Hieruſalem obſederat & ceperat, ſed Turcis fugatis, omni ciuitatem conatu machinis atq; militibus contra Chriſtanorum aduentum præmunierat. Sicq; factum eſt, vt Hieruſalem bis caperetur anno vno, primò à Sarracenis de manu Turcorum, deinde à Chriſtinis de poteſtate liberata Sarracenorũ. *Strages Sarracenorum.* Erat autẽ tanta multitudo occiſorũ, vt in porticu Salomonis, & in tẽplo eius, Chriſtiani victores equitarent Sarracenorũ vſq; ad genua equorũ. Nũciatũ eſt eis in ſanguine interea, quòd Rex Babyloniæ Aſcalonẽ veniſſet cum innumerabili multitudine paganorum, ducturus Chriſtianos, qui Hieruſalem erant, in captiuitatem, & expugnaturus Antiochiam. Relictis igitur ſarcinis ſuis infinitis in Hieruſalem cum præſidio, contenderunt obuiam illis: Cumq́; hoſtium exercitum innumerabilem vidiſſent, *Victoria Votis parta* flexis genibus Dominum inuocârunt, vt qui in aliis neceſſitatibus illis ſemper affuerat, in præſenti quoque bello ſuccurrere dignaretur. Nec mora clamantibus ad ſe Dominus affuit, atque tantas audaciæ vires miniſtrauit, vt pro ſolo impetu eorum hoſtes in fugam verſi ſint, cùm tamen in exercitu Chriſtiano V. mill. equitum & X V. mill. peditum fuiſſent, in exercitu verò hoſtium C. mill. equitum & CCCC. mill. eſſe peditum potuiſſent. Omnia etiã arma eorum diripuerunt, ita vt ſi deinde reſiſtere vellent,

non

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

non haberent arma, in quibus confiderent. Ceciderunt ibi pluſquam C. mill. gladio. Timor autem illis tantus erat, vt in porta ciuitatis ad II. mill. ſuffocati ſint. Pridie autem quàm bellum fieret, multa millia Camelorum & boum & ouium cepit exercitus. Cumq; iuſſu Principum populus hæc dimiſiſſet, multas & multiplices turmas fecerunt Cameli, oues & boues, atque ita comitabantur exercitum, vt cum ſtantibus ſtarent, cum procedentibus procederent, cum currentibus currerent. Nubes etiam ab æſtu Solis Chriſtianos defendebant, & refrigerabant, tantaq; erat abundantia alimentorum, vt aries nummo, bos ſiclo venderetur. Celebrata itaq; victoria, reuerſus eſt exercitus Ieruſalem, & relicto ibi Duce Godefrido, Regimund, Comes ſancti Aegidii, & Ropertus, Comes Nordmanniæ, & Ropertus, Comes Flandriæ, Laodiceam reuerſi ſunt, ibiq; claſſem Piſanorum & Boëmundum inuenerunt. Cumq; Archiepiſcopus Piſanus Boëmundum & alios cum eo diſcordãtes concordare feciſſet, Regimũdꝰ ꝑ Deo & ꝑ fratribus regredi ſtatuit, magna verò multitudo ad patriã remeare contendit, cæteri qui remanſetunt, terram, Deo diſponente, in pace obtinuerunt. Interea Dux Godefridus Eccleſias Clerumq;, quantum potuit, renouauit, cœnobitas alibi congregauit, donaria multa tam monaſteriis quàm hoſpitali, quod nunquam defecerat in Ieruſalem, deuotiſsimè contulit.

Mirum de brutis.

Claßis Piſana.

Godefridꝰ conſtituit religionẽ.

Anno Domini M. C. Sub Godefrido Duce, Hieroſolymitanam Eccleſiam defenſante, conuentus ingens factus eſt in Hieruſalem ab omnibus, qui ſunt in Oriente, Chriſticolis, maximè qui vel Antiochiæ, vel in Syria Rohas, vel Palæſtina reſederant, peregrinis, in tantum, vt in ipſis Dominicæ natiuitatis feſtis quàm plures regionibus adiacentibus conſecrarentur Epiſcopi. Incaleſcente poſthæc æſtate, corumpitur per Palæſtinam aër cadauerum fœtore. Dixerunt quidam, fontes à barbaris infectos veneno, vel

Conuentus Hieroſol.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ciſternas occiſorum ſanie. Vnde exorta peſtilentia multos ex peregrinis, vtpote ſub aëre peregrino militantes occidit, inter quos ipſum Godefridum nimis immaturè populo Dei ſubtraxit. Vno tantùm anno populo præfuit, XV. Kalend. Auguſti plenam fide, operibusq; bonis, præſentem in Chriſto vitam finiuit. Ante montem Caluariæ in veſtibulo Golgothanæ Eccleſiæ extat Mauſoleum eius lapide Pario conſtructum. Huic ſucceſsit in principatu frater eius, Baldevvinus, qui ſtatim inclinans caput ſuũ ſuper Dominici tumbam ſepulchri, ipſius ſe ſeruituti perpetualiter ſubiugauit. Poſthæc vt maior paganis Chriſtianorum timor incuteretur, die Pentecoſtes per legatum ſedis Apoſtolicæ accepta benedictione, in Regem coronatur. Deinde Aſſur & Cæſaream ciuitates maritimas debellauit, cæſisq;, qui ibi erant, Sarracenis, regnum ſuum regis Babyloniæ damno dilatauit. Eodem anno VVicbertus, Rauennenſis Epiſcopus, qui ſuper Hildebrandũ Gregorium poſitus, Clemens Papa dictus eſt, obiit: Vir vtiq; ſatis ingenio, facundia, nobilitate, perſonæq; reuerentia clarus, nec Roma tunc, nec Rauenna benè vſus, & qui vnum Papam viuentem, quamuis coactus, vt aiunt, aſcenderat, ipſe tres alternatim ſuccedentes ſuperuixit, extorris vtraquè ſede, & Romæ & Rauennæ, malens, vt ab ipſius ore multi audiuerant, Apoſtolici nomen nunquam ſuſcepiſſe. Tunc primùm ſopita ſunt ſchiſmata, & rediit vniuerſa Eccleſia ad Paſchalem. Eodem anno inſtituta eſt congregatio Monachorum in Herſenuelde.

Peſtis.

Balduinꝰ, frater & ſucceſſor Godefridi.

Mors VVigberti Antipapæ.

Item Conradi Regis

Anno Domini M. CI. Conradus rex adoleſcens VIIII. poſtquam à patris Palatio diſceſſerat, anno, Machtildi magnæ illi, & nobiliſsimæ fœminæ, ſicut ſanguine, ita & contubernio iunctus, & in rebus per Italiam diſponendis tàm illius quàm Apoſtolici, cæterarumq; Deum timentium perſonarum conſilio vſus, immaturo præuentus occaſu, obiit. Sunt qui eum veneno dicant interiiſſe. Teſtabantur qui aderant, in brachio ſuo crucem ſe vidiſſe.

Eodem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Eodem anno viſus eſt à quodam ab Oriente in Occidentẽ volans ignis ad inſtar non modicæ ciuitatis. Vermiculorũ quoq; (papiliones à ſimilitudine tabernaculorũ vocant) exercitus incredibilis multitudinis per III. cõtinuos dies quaſi à Saxoniæ finibus in Bavvariã volabant. Mox ꝓfectio populoſa, & quæ penè priori poſſet numero æquari, auditis rebus proſperè geſtis, Ieruſalem ſubſequitur. Eo tempore Heinricꝰ Craſſus, filius Ottonis Ducis, occiditur in Freſia cum aliis multis. Liemarus, Bremenſis Archiepiſcpus, obiit XVII. Kalend. Iunii, cui ſuccesſit Humbertus.

Prodigium.

Henrici Craſſi cædes.

Anno Domini M CII. Heinricus habito cũ Principibꝰ colloquio, Romã ſe profecturũ, ac generale conciliũ circa Kl. Februar. inibi conuocaturũ, cõdixit, quatenꝰ tã ſua q̃ Apoſtolici cauſa Canonicè ventilata, inter regnũ & ſacerdotiũ catholica confirmaretur vnitas, quæ tot annis ſciſſa permãſit. Conſtat tamẽ, nec ipſũ iuxta placitũ veniſſe, nec nuncia, dignitati Apoſtolicæ ſubiectionẽ profitentia, miſiſſe, quôdq; alterũ Papã ipſi Paſchali ſuperponere, ſi fieri poſſet, conatus ſit, nec profecerit. Igitur vbi firmatus eſt Paſchalis in ſede Apoſtolica, præcepit excommunicari Imperatorem ab vniuerſis Epiſcopis, & catholicæ Eccleſiæ cultoribus. Hartvvigus Magdaburgenſis Epiſcopus obiit. Stephanꝰ Haluerſtadenſis, & Robertꝰ Bauẽbergẽſis, Epiſcopi obeunt. Cõmiſſum eſt prælium à Baldvvino, & his, ꝗ ſecũ erant Hieroſolymis, contra infinitam Sarracenorũ multitudinem. Vbi dùm inconſideratè res agitur, circumuenti ſagittariis Chriſtiani, intra muros ciuitatis Ramæ, quæ vicina erat, cedere compelluntur, Rex verò cum paucis equitibus euaſit. Barbari autem cùm plures lapidibus caſtri viderentur, in breui vniuerſa mœnia demoliuntur, captisquè ac cæſis vniuerſis, quos inuenerant, ipſos captiuos cum nunciis victoriæ ſuæ Babylonem præmittunt, caſtra autem ſua ſecuriter, & quaſi iam terram gladiis acquiſitam poſſeſſuri, interim donec nuncii Regis ſui redeant, in campeſtribus illis ponunt. Die

Imperator conſultat de compoſitione.

Excommunicatur tertiò.

Balduini Regis clades.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Victoria ἐπιφαλκῆς.

autem tertio Baldvvinus Rex ſuperueniens cum exercitu copioſo, quem Regimundus à Tripoli, quam nuper deuicerat, & Tancradus ab Antiochia ſibi adducebant, quos prius exſpectauerat, tanta illos internecione percuſsit, vt nec libuerit nec profuerit viciſſe. Boëmundus enim, auunculus Tancradi, ante biennium à Turcis dolo captus, Antiochiæ principatum ſibi dimiſerat.

Imperatoris inſtitutum gratioſum.

Anno Domini M. C I I I. Imperator natalem Domini Moguntiæ celebrans, filio ſuo Heinrico regi rerum ſummam dimiſſurum, ſeq; ſepulchrum Domini viſitaturum, per Emehardum Epiſcopum publicè prædicari fecit, indeq; fauorem maximum tam vulgi quàm Principum, & Clericorum, totiusq; regni acquiſiuit, multoſq; è diuerſis regni partibus ad eiusdem itineris comitatum ſe præparare voto ipſo ſuccendit. Chono, filius Ottonis Ducis, frater Heinrici Craſsi, noctu à quibuſdam funeſtis interimitur.

Cædes Cononis.

Anno Domini M. C I I I I. Heinricus Imperator natalem Domini Ratisbonæ celebrauit, vbi Comes Sigehardus à militibus eius interfectus eſt. Humbertus, Bremenſis Archiepiſcopus obiit, cui ſucceſsit Fredericus. Eodem anno nonnulli palmati, de Ieruſalem redeuntes, Accaron à Chriſtianis expugnatam renunciabant, aliaq; non pauca ſuper Hieroſolymitanæ Eccleſiæ ſtatu, quæ audientibus magnam læticiam miniſtrabant. Boto Comes, cognomento Fortis, frater Erbonis, iam plenus dierum non longè à Ratisbona obiit, & ad monaſterium Tharſirenſe, quod ipſe ſuis opibus & prædiis largè ditauerat, delatus ibiq; humatus eſt. Hi duo fratres, Erbo ſcilicet & Boto, paterno de ſanguine Noricæ gentis antiquiſsimam nobilitatem tenebant, illius nimirum famoſi, Erbonis poſteri, quem in venatu à VViſonta * beſtia confoſſum, vulgares adhuc

Item Sigehardi Cõ.

Palmiferi Hieroſol.

Boto Fortis Com.

* *Biſontes inter Hercinia ſylua feras à Caſare deſcribuntur potius quàm nominantur. Vide Plinium lib. 8. cap. 15. lib. 18. cap. 10. Manſueſieri, atque adeò ad currum iungi ſolitos, docet hic Martialis Verſus: Turpes eſſeda cùm trahant Biſontes.*

adhuc cantilenæ reſonant, Hartvvici Palatini Comitis filii, qui germanus fuit illius Sigehardi, qui Sigehardum genuerat, Ratisbonæ peremptum. Maternum verò illis erat ſtemma de Saxonia, & Immidingorum tribu egregia, quæ & Ottonum inclytæ ſtirpi traditur vicina. Erat enim clariſsima, & nobiliſsima, ac ſingularis prudentiæ regina, Machtildis, Magni Ottonis mater, filia Theodorici, cuius fratres erant VVidikind, Immid & Reginbern. Reginbern autem erat, qui pugnauit contra Danos, multo tempore Saxoniam vaſtantes, vicitquè illos, liberans patriam ab illorum incurſionibus vsq; in hodiernum diem. Et hi erant ſtirpis magni Ducis VVidikindi, qui bellum geſsit contra Karolum magnum pótens per XXX. ferè annos. De quorum, vt diximus, clariſsimorum ſemine nobilis Friderun, Erbonis & Botonis mater, à Retingo, filio Botonis, filii Retingi, de ſecundo Botone nati, procreatur, quæ poſt mortem Hartvvigi ſtatim viduitatis velamine conſecratur, adhuc Erbone paruulo, Botone ĩpregnata poſthumo. Quorum vterq; litteris & armis atq; rebus ſatis profecit. Attamen Boto ſicuti corpore procerior & elegantior, ita rebus bellicis præſtantior intantum fuit, vt verè de Gigãtibus antiquis vnus fuiſſe in Pannonia crederetur. Circa ſolſtitium æſtiuale, commutato in tempeſtatem aëre, decidiſſe fertur inter grandinum lapides in pago VVirceburgenſi tantæ magnitudinis glacies, vt in IIII. diuiſa totidẽ hominibus importabilis eſſet. In Epiſcopio verò Spirenſi ſanguis ex panibus fluere viſus, nec non & in lenticulorum edulio prodigioſè repertus, ciuile imò inteſtinum bellum protendere, ſecundum antiquam Romanæ hiſtoriæ ſimilitudinem coniiciebatur. Iohannes Spirenſis Epiſcopus obiit.

Immidingi. *Reginbern* *Friderum Comitiſſa.* *Prodigia.*

Anno Domini M C. V. Dum Imperator natalem Domini Moguntiæ celebrauit, Heinricus filius eius rebellationem aduerſus patrem in Bavvaria parat, machinantibus Dietpaldo Marchione, Berngero Comite, & Ottone quo-

Hẽrici V. defectio à patre.

quodam nobili viro, ſibiq; materna ſtirpe cognato, quorū conſilio & adiutorio ante paucos dies à latere patris diſceſſerat. Primò quippe hæreſin præſcriptam anathematizans, Apoſtolicæ ſedis Pontifici debitam obedientiā profitetur. Indeq; ſociatis ſibi Noricis Principibus atq; ab Alemannia, nec non orientali Francia, nonnullis nobilibus, ad Saxones conuertitur. A quibus honorificè ſuſceptus, & in Quintilineburg Paſcha celebrans, in breui vniuerſis Saxoniæ optimatibꝰ potitus, dignitate regia ſatis eſt honoratus. Conſilio tamen & miniſterio Rothardi Moguntini, & Gebehardi Conſtantienſis, Epiſcoporum, reſponſalium ſcilicet Paſchalis Papæ, totam Saxoniam Romanæ Eccleſiæ communioni reconciliauit, Epiſcopis verò atque Clericis conuentum generalē in villam regiā, quæ Northuſen dicitur, IIII. Kalend. Iunii, vbi ſuper Eccleſiaſticæ inſtitutionis iam deprauatæ diſciplina tractaretur, indixit. In quo concilio idem Rex non modicam ſpem bonæ indolis magna humilitate ſimul & authoritate coram omnibus prætendit. Nam cùm ſeruorum Dei conuentui non niſi vocatus intereſſe vellet (ingens enim ibi cum Epiſcopis & Clericis, etiam Abbatum & Monachorum, Eccleſiaſticam ſitiens vnitatem, turba confluxerat) tandem in abiecto productus habitu, locoq; ſtans editiori, omnibus iuxta Principum decreta ſuas leges atquè iura rationabiliter innouauit. Si qua verò irrationabilia rogabantur, mira & vltra ſuos annos prudentiæ magnanimitate confutauit, in omnibus his & ſibimet miro modo ſeruans adoleſcentiæ verecundiā, & Chriſti ſacerdotibus dignam exhibens reuerentiā. Inter hæc obortis lachrymis, ipſum regem cœli teſtabatur, ſe nulla regnandi cupiditate paternum regnum ſibi vſurpare, neq; Dominum & patrem ſuum à Romano deponi imperio exoptare, imò debitam pertinaciæ & inobedientiæ eius compaſsionem ſemper exhibere, ſiq; ſancto Petro, ſuiſq; ſucceſſoribus lege Chriſtiana ſubiici velit, ſiue regno cedere, ſiue ſeruiliter ipſi ſe ſubeſſe

Moguntinus & Cōſtantienſis emiſſarij Papæ.

Conuentus Northuſanus.

O fucatam nequitiam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

eſſe promiſit. Quod auditum omnis multitudo collaudãs, lachrymas ſimul & preces tã pro patris conuerſione, quàm pro filii proſperitate fundere cœpit, voce magna declamans Kyrieeleiſon. Rebus igitur Eccleſiaſticis ibi ſatis prudenter ordinatis, aſſumpto ſecum legato Romano, Bavvariã Saxoniamq; adiit, inuaſores ſynodaliter depoſuit, reliquos verò fautores Hæreſiarchæ ab officio ſuſpendit, ac ſubiacere examini Domini Apoſtolici coëgit.

Legatus Papæ flabellum turbarum.

Eodem anno Baldvvinus Rex Aſcalonem non paruo cingens exercitu, tributariam ſibi fieri longa obſidione coëgit. Poſt duos menſes exercitum L. millium Sarracenorum, improuiſè ſe inuadentium, virtus diuina ante ipſum IIII. tantũ millium manib9 ſtrauit.

Balduini Regis ſucceſſus.

Chriſti clementia peregrinis ſuis apud Antiochiam, Syriam, Palæſtinam, totamquè per Aſiã proſperante, eorumq; ſeruitute barbaricas circumquaq; ſpurcicias eliminante, inuidus & occultus eatenus Eccleſiæ perſecutor Alexius, Imperator Conſtantinopolitanus, ſuæ diu tectam perfidiæ rabiem euaginat, Turcis, quibus iam nulla vel rara in Oriente ſpes regnandi remanſerat, ſe tutiſsimè conciliat, & Nicæam, fidei Chriſtianæ turrim firmiſsimam, Salomani Tyranni filiis reddidit, cuſtodias ad prohibendum tranſitum peregrinis terra mariq; conſtituit, Babylonicum regem contra Chriſtianos frequentibus nunciis animauit. Cuius claſſes contra Antiochenos directas ipſi bello ceperunt, & in confuſionem Alexii, naſis atq; pollicibus omnium abſciſsis, eidem Regi, multorum millium homicidæ, vnam de nauibus inde onerantes huiusmodi pulmentum transmiſerunt.

Alexius Imp. prodit rem Chriſtianam.

Boimũd quoq; iã triẽnii captiuitate ꝑ diuinã ſolutus prouidentiã, Italiã nauigio venit, ibiq; claſſes fabricari conſtituẽs, ipſe vſq; ad Hiſpaniæ regna peragrare, cunctamq;, quam poſſet, militiam quocunque pacto contra Tyrannum prædictum cœpit congregare.

Boëmundi reducis apparatus bellicus.

Eodem anno pridie ante vigiliã natiuitatis Domini viſ9 eſt ab occidẽte tãt9 inter ſydera ignis flãmare, vt Solis iubar crederetur, ſi in oriẽte eſſet parte.

Prodigiũ.

Otto, Saxo genere, quem, ſicut prædictum eſt, Cæſar ducatu priua-

Othonis D. Saxõ. mors

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

priuauerat Bavvariæ, & VVelponi Sueuo dederat, obiit. Imperator enim exquiſita arte Egmonem quendam non alti ſeminis, ſed viribus & audacia præſtantem, accuſare fecit iam dictum Ottonem de crimine læſæ maieſtatis, quod ſcilicet de nece tractaſſet Regis. Vnde pro expurgatione dictato duello, per ſententiam Principum abiudicatus eſt ei Ducatus. Hic ſepultus eſt Northem, & habuit tres filios, Heinricum Craſſum, qui fuit Landgrauius, pater Rikencen, Imperatricis, qui occiſus eſt Norden in Freſia, & Cononem, Comitem de Bichelinc, qui etiam occiſus eſt, & Sifridum de Bomeneburgh, patrem iunioris Sifridi. Habuit etiam IIII filias, quarum vna mater fuit Conradi de VVitin, Marchionis, ſecunda mater Friderici, Comitis de Arnesberch, cuius vnam filiam duxit Godefridus de Cuc, pater Comitum Heinrici & Friderici de Arnesberch, ſecundam duxit Otto de Cappenberch, cuius filia Elica, vxor Eilmari, mater fuit Heinrici & Chriſtiani, Comitum de Aldenburch, & Præpoſiti Ottonis Bremenſis. Tertia vxor fuit Hermanni de Caluela, quæ genuit Ottonem & Heinricum, Comites de Rauenesberch. Quartam deduxit quidam ſeruus. Quilibet etiam fratrum filiorũ Ottonis Ducis in Comitatu Stadenſi vnam curiam habuit. Heinricus Craſſus habuit curiam Alerſtede, Cono curiam, quæ dicitur Connigehoue, in villa Herſeuelde. Hic fundauit Catelenburg, & eandem curiam illi clauſtro dedit, quam poſtea Fridericus Stadenſis primo oppigneratam, deinde emptam Herſeuelde dedit. Sifridus habuit curiã Hethuelde, quam filius ſuus Sifridus dedit clauſtro Amelingesburne, quam poſtea Heinricus, Dux de Brunisvvic, emit à Monachis. Hanc tamen, vt dicitur modò, quidam Abbas loci illius apoſtatare volens, Duci vendidit, conuentu ignorante. Tandem medietate pecuniæ ſoluta, & re comperta, Abbas fugit, & Dux curiam vſurpauit. Præterea bona in * phoedo data poſſedit illius curiæ, quæ non fuerunt clauſtro data.

Filij tres.

Filiæ quatuor.

Amelingsborn monaſterium.

** al. feud.*

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini M. CVI. ab vrbe verò condita DCCC. * LVII. ab origine autem mundi, vt quidā dicunt, VI. mill. LVIII. Heinricus huiꝰ nominis quintus, LXXXIII. ab Auguſto, XI. * patris ſui anno regnare cœpit, adhuc viuente patre. Mediante igitur Heinrico iuniore, tantus apud Moguntiam factus eſt in natali Dominico totius regni Teutonici conuentus, quantus per multa annorum curricula nuſquam eſt viſus. Referebant enim, qui aderant, LII. optimates ibi tunc vel eo amplius laicos affuiſſe, adeò vt ſolus Dux Saxoniæ Magnus, quem iam grauior ætas impediebat, defuiſſet. Ibi ſuperuenientes Apoſtolicæ ſedis legati, Epiſcopus ſcilicet Albanus cum Conſtantienſi, ſententiam anathematis in Heinricum ſeniorem, dictum Imperatorem, à tot ſibi ſuccedentibꝰ Apoſtolicis ſæpius promulgatam, ſcriptis ſimul & dictis teſtificantes, vniuerſam multitudinem, imò totam toto orbe diffuſam Eccleſiam, ab eius communione, Chriſti & beati Petri auctoritate, multis iam annis ſequeſtratam confirmabant, & eo vſq; ſententia inualuit, vt Heinrico diadema tollendum, & ad filium decernerent transferendum. Venerunt ergo Principes ad eum Hingelesheim, ſcilicet Moguntinus, Colonienſis, VVormatienſis, & Imperialia ab ipſo exegerunt. Quo requirente, quare, obiecerunt ei in conferendis Abbatiis & Epiſcopatibus ſimoniam. Quibus Imperator: Dic Moguntine, dic Colonienſis per nomen æterni Dei, quid à vobis receperimus? At illi dixerunt, nihil. Et Imperator: Gloria in excelſis Deo, quia vel in hac parte inuenti ſumus fideles. Certè hæ maximæ dignitates potuiſſent magnum quæſtum noſtræ cameræ impendiſſe. Domino VVormatienſis nouit, & nos nouimus, vtrum quæſtu vel gratia ipſum receperimus. Nolite temerare fidem veſtram: Ecce iam ſenio laboramus, ſuſtinete modicum, & nolite in confuſione veſtram gloriam terminare. Generalem curiam expedimus, ſi cedendum eſt, propriis manibus coronam filio reſignabimus. Illis renitentibus, habito

Conuentus Mogunt.

Magnus, D. Saxon.

Legati Papæ flagitij διαδόχοι.

Actio tragica.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

bito parumper conſilio, Imperialibus ſe veſtiuit, hæc dicens: Hæc Imperialis honoris ſunt inſignia, hæc mihi præſtitit æterni regis pietas, & Principum concors electio. Potens eſt Dominus, nos in his conſeruare, & manus veſtras à cœpto opere cohibere, quamuis ſimus armis & militia deſtituti. Securi enim de tali violentia nobis non præcauimus, ſed terror Dei vos coerceat, quos pietas non reuocat. Quod ſi neutrum reueremini, ecce præſentes ſumus, non poſſumus refragari. Hæſitant Pontifices, ſed inſtinctu Moguntini accepto conamine, Regem adeunt, coronam de capite rapiunt, & de ſede detractum eum omnibus Imperialibus

O ſcelus. ¶ exuunt. Imperator confuſus ſic ad eos loquitur: Deus vltionum Dominus videat, & vindicet, quam facitis iniquitatem. Ignominiam ſuſtineo antea inauditam, ſed delicta iuuentutis meæ luo à iuſto iudice: ſed vos immunes non eritis, quia iusiurandum præuaricati eſtis: Non proſperetur honor veſter, ſit portio veſtra cum eo, qui tradidit Chriſtum. Illi obturantes aures ſuas recedunt, filio imperiala deferunt.

Imperatoris exiliũ. Et filius patrem expulit à regno. Venit Imperator in Ducatum Limborch, inuenit in venatione quendam Principem, quem eodem Ducatu priuauerat. Hic vt audiuit rem geſtam, miſertus eſt eius. Collegit ergo DCCC. loricatos, & perduxit eum Coloniam. Colonienſes receperunt eum, ſtatimq́; filius obſedit Coloniam. Creſcente autem obſidione, Cæſar noctu elapſus fugit Leodium, & quia ad eum plurimi conuenerunt, ſtatuit dimicare. Quem cùm filius perſequeretur, ſtatuit occurſum eius ad aquas Maſanas.

Pietas in filium. Rogauit autem, vt ſi victor exiſteret, filio parceretur. Commiſſum eſt prælium, & pater præualens, fugauit filium trans pontem, & multi occiſi ſunt gladio, & aquis plurimi ſuffocati. Denuò prælium inſtauratur, pater vincitur, & comprehenditur.

Captiuitas ignominioſa. Quanta vir ille magnificus pertulerit opprobria, indignum eſt relatu.

¶ *Etſi ad tempus damnaris ab homine, aliud eſt ſella terrena, aliud tribunal cæleſte: ab inferiore accipis ſententiam, à ſuperiore coronam. ugustinus.*

latu. Petiuit tandem ab Epiſcopo Spirenſe, qui amiciſſimus ſuus fuerat, vt præbendulam in Spira ſibi conferret, vbi ipſe glorioſum monaſterium ſanctæ Virginis conſtruxerat. Sed Epiſcopo renuente, Cæſar ſuſpirans cum lachrymis exclamauit: Miſeremini mei ſaltem vos amici mei: quia manus Domini me tetigit. Mortuus eſt autem Leodii, ſtetitq; in deſerta capella inhumatus V. annis. Tandē apud Spiram ſepelitur. *Mors.*

Factum eſt, poſtquam Crito, Sclauorum Princeps, & Chriſtiani nominis perſecutor, confectus eſt ſenio, Heinricus, filius Godeſcalci, egreſſus Dacia, percuſsit Aldinburg, & omnem maritimam Sclauorum prouinciam, duxitque de eis infinitam prædam. Et cùm ſecundò & tertiò feciſſet, factus eſt timor magnus omnibus Sclauorum populis, inſulas & littus maris inhabitantibus, adeò vt ipſe Crito, conceſſo ſibi introitu, pacem cum eo faceret, & villas ei opportunas ad habitandum concederet, vt ſic quem vi nequibat, fraudulenter ſecum habitantem opprimeret. Vxor autem Critonis, Sclauina, ſæpius præmuniuit eum, denuncians ei inſidias. Deniq; marito iam vetulo inuiſa, Heinrico nubere affectabat. Vnde etiam inſtinctu eiusdem Sclauinæ Heinricus inuitauit Critonem ad conuiuium, quem temulentum Danus quidam ſecuri percuſsit, & vno ictu caput amputauit. Et accepit Heinricus Sclauinam in vxorem, & obtinuit principatum in terra, cepitq; munitiones, quas habuit Crito, fecitq; iuramentum fidelitatis ac ſubiectionis cognato ſuo, Duci Magno. Audientes autem Sclaui, qui habitabant ad Orientem & Auſtrum, quia ſurrexiſſet inter eos Princeps Chriſtianus, qui diceret, Principibus tributa ſoluenda, conuenerunt omnes, vt pugnarent cōtra Heinricū. Sed inito certamine, prupta eſt acies Sclauorū, diſiectiq; per fugas, occiſi ſunt in ore gladii. Seruierunt à die illa omnes orientalium Sclauorum nationes Heinrico ſub tribnto. Præcepitq; Sclauorū populo, vt vir coleret agrū ſuū, & exſtirpauit latrūculos de terra. Et exierunt Nordalbingorū populi

Henrici Princ. in Sclauos populares expeditio.

Vltio de hoſte.

Victoria.

Nordalbingi redeunt in poſſeſſiones ſuas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

populi de munitionibus, in quibus concluſi tenebantur propter bellorum timores, & reuerſi ſunt vnuſquiſq; in villam & poſſeſsionem ſuam,& reædificatæ ſunt domus & Eccleſiæ, bellorum tempeſtatibus dudum dirutæ. Porro in vniuerſa Sclauia nec dum erat eccleſia vel ſacerdos, niſi in vrbe tantùm, quæ nunc vetus Lubika dicitur, eo quòd Heinricus cum familia ſua ſæpius illic moraretur.

Lubeca Vetus.

Eodem anno Luidgerus Marchio, qui & Vdo, habita conuentione cum Magno Duce,& Friderico, Bremenſi Epiſcopo, vehementi infirmitate repentè cœpit laborare, deportatusquè Herſenvelde, ibidem obiit. Eodem anno Dux Saxoniæ Magnus obiit,& dedit Rex Heinricus Ducatum Ludero Comiti, eò quod Magnus non habuerit filiũ, ſed filias. Quarum vna, Eilike nomine, nupſit Ottoni Comiti, genuitq; ei Albertum Marchionem, * cognomento Vrſum. Altera filiarum, VVlfildis nomine, data eſt Duci Bavvariæ. VVelp, quæ peperit Heinricum Leonem. Luderus autem obtinuit Ducatum Saxoniæ, gubernauitque tam Sclauos quàm Saxones cum modeſtia. Eo tempore Godefridus, Comes Holſatorum, occiſus eſt à Latrunculis Sclauorum, deditq; Luderus Dux Cometiam nobili viro de Scovvenburg Adolfo, fuitq; pax inter Adolfũ Comitem & Principem Sclauorum Heinricum.

Mors Vdonis Marchion. Item Magni Ducis.

**Brandeburg.*

Luderus, Dux. Saxõ.

Adolfus Schauuenburg. Com. Holſat

Anno Domini M. CVII. Heinricus Magdaburgenſis, Geuehardus Spirenſis, Epiſcopi, & Marquardus, Abbas Corbeienſis, obierunt. Heinricus Rex Goſlariæ conuentum habuit, & ibi iura regni, prout voluit, diſpoſuit, deinde Flandriam cum manu valida intrauit, ferro & igne cuncta deuaſtans, & cum omni populo Rotpertum Comitem ſibi ſubiugauit.

Robertus Flandr.

Anno Domini M. CVIII. Heinricus Rex Pannoniam cum exercitu aggreditur, vbi ob infidelitatem quorũdam Principum nihil dignum memoria ab eo agitur. Eodem anno

HENRICI V. expeditio. Vngar.

anno Boëmiorum ferè ad III. mill. à proprio Duce necati ſunt. Sifridus etiam Comes obiit.

Anno Domini M. CIX. Rothardus, Moguntinus Archiepiſcopus, obiit, cui ſucceſsit Albertus. Heinricus Rex Poloniam cum exercitu ingreditur, eaq́; vaſtata reuertitur. In ea expeditione Dux Boëmiæ à ſuis furtiuè occiditur. *Alia Polonica.*

Anno Domini M. CX. Heinricus Rex iuuenis, vbi depulſo & extincto patre obtinuit monarchiam Imperii, viditq́; quia vniuerſa terra quieſcit in conſpectu eius, fecit ab vniuerſis Principibus iurari expeditionem Italicam, volens iuxta moram aſſequi plenitudinem imperialis honoris de manu ſummi Pontificis. Et ingreſſus Italiam manu valida, ferro & igne caſtella & oppida depopulatur. *Profectio Italica.*

Anno Domini M. CXI. Tranſcenſis igitur Alpibus, perrexit Romam cum ingenti armatorum multitudine. Paſchalis verò Papa, audito introitu eius, fecit accerſiri numeroſum Clerum, ſuſcepitq́; eum cum magno plebis tripudio. Vbi autem ventum eſt ad conſecrationem, exegit ab eo Papa iuramenta, quatenus in Catholicæ fidei obſeruantia integer, in Apoſtolicæ ſedis reuerentia promptus, in Eccleſiarum defenſione ſollicitus exiſteret. Sed Rex iurare noluit, dicens, Imperatorem nemini debere iurare, cui iuramentorum ſacramenta ab omnibus ſunt exhibenda. Facta eſt contentio inter Papam & Regem, & interceptum eſt opus conſecrationis. Statim armatus Regis exercitus iniecit manus in clerum, exuenteſq́; eos veſtibus ſacris ſpoliauerunt. Romani videntes iniuriari Clerum, proruunt ad obſiſtendum, ortumq́; eſt in eccleſia beati Petri bellum tale, quale non eſt auditum ab annis antiquis. Præualuit autem exercitus Regis, attriueruntq́; Romanos interfectione magna nimis. Et repleta eſt domus ſanctificationis cadaueribus, profluxeruntq́; de aceruis mor- *Iuramentũ papale Imperatori delatum.* ¶ *Seditio Romanorum multa cæde vindicata.*

¶ Hîc recognoſce, lector, veteres veteratoriaſquè Pontificum artes: nam vnum ſi noris, omnes noris. Plura de iuramento Imperatorum, quod hodie obſeruatur, Clementinæ lib. 2. tit. 10. candidiſsimè Aeneas Syluius in hiſtoria de Friderici III. Imp. bello Auſtriaco.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

mortuorum riui ſãguinis,adeò vt Tiberina fluenta muta-
rentur in colorem ſanguinis. Papa verò & cæteri,qui oc-
Papa captiuus. ciſioni ſuperfuerãt, in captiuitatem ducti ſunt, Cardina-
les,funibus in colla miſsis, iunctiſq; poſt terga manibus,
& de ciuibus immenſæ catenatorum cateruæ nudi deducti
ſunt. Poſtquam igitur profecti de Roma venerunt ad pri-
mæ manſionis locum,acceſſerunt quidam Epiſcopi ad Pa-
pam,dicentes: Magnus dolor eſt cordi noſtro, ſanctiſsme
Pontifex, de tanto facinore, quod commiſſum eſt circa
te,& Clerum tuum,& ciues vrbis tuæ. Sed mala hæc,exi-
gentibus noſtris peccatis, inprouiſa magis, quàm delibe-
rata fuerunt. Conſenti itaq; nobis, & complacare Do-
mino noſtro Regi,& perfice in eo opus benedictionis tuæ,
vt & ipſe complacetur tibi. Quibus ipſe reſpondit: Quid
dicitis fratres? Virum hunc iniquum, virum ſanguinum
& doloſum,à nobis dicitis conſecrandum. Benè expiauit
manus ſuas ad percipiendam conſecrationem,qui aras Dei
perfudit cruore ſacerdotum, & domum ſanctificationis
Peruicacia. repleuit cadaueribus interfectorum. Abſit à me verbum
hoc. Cumq; illi dicerent, cautum eſſe ſaluti ſuæ,& eorum,
qui erant capti,reſpondit libera voce: Non timeo domi-
num veſtrum Regem,occidat corpus, ſi vult, amplius non
habet, quod faciat. Multum quidem proſperatus eſt in
cæde ciuium, & Cleri,ſed dico vobis in veritate, quia de
cætero non aſſequetur victoriam,nec videbit pacem in die-
bus ſuis, ſed nec filium generabit, qui ſedeat in throno
eius. Cumq; hæc renunciata fuiſſent Regi, iratus eſt val-
dè,iuſsitq; omnes captiuos decollari in facie Papæ. Ipſe
verò inſtanter hortabatur eos pro iuſticia mori, promit-
tens eis vitæ æternæ præmia. At illi vnanimiter prouo-
luti pedibus eius,orabant dilationem vitæ. Tunc Ponti-
fex, fuſis lachrymis,conteſtatus eſt cordium conſpectorẽ,
ſe malle mori,quàm cedere, ſi non præpediret ouibꝰ Chri-
ſti iure impendenda compaſsio. Fecit igitur,quod neceſ-
Coactum obſequium. ſitas imperauit, promiſitq; ſe Regem conſecraturum, vt
captiuitas relaxaretur. Reuerſiq; in vrbem Papa & Car-
dina-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

dinales, fecerunt Regi ſecundum voluntatem eius, extorto quidem obſequio, dederuntq; ei priuilegium ſuper omnibus, quæ deſiderauit.

Anno Domini M. CXII. Poſtquam Imperator, percepta benedictione, Teutonicas reuiſit terras, collecta eſt in vrbe Roma Synodus CXX patrum, vbi Papa acrius incuſatus eſt pro eo, quòd Regẽ ſacrilegũ ad imperiale culmen prouexiſſet, inſuper conſtitutiones Epiſcoporũ, quas patres ſui Eccleſiaſtico iuri vſq; ad mortẽ & exilia defenſaſſẽt, huic omniũ indignisſimo etiã priuilegio ſtabiliſſet. Ille prætendere cœpit neceſsitatis articulũ: ſe quidẽ peccaſſe, ſed impulſum, emẽdaturũ ſe hanc noxam, ſecundum quod dictaret ſanctum concilium. Accepta igitur ſatisfactione, incuſantium refriguit feruor: definitoq; conſilio, priuilegium illud non priuilegium ſed prauilegium vocitandũ, ideoq; anathemate reſcindendum, ſanxerunt, ipſum præterea Imperatorem à liminibus ſanctæ Eccleſiæ ſequeſtrãdum cenſuerunt. Quo audito, Principes occaſione accepta, rebellionem aggreſsi ſunt. Inter quos præcipuus erat Albertus, Moguntinus Epiſcopus, ſociatis ſibi quàm pluribus, maximè verò Saxonum Principibus, quos ad reſiſtendum partim neceſsitas, partim conſuetudo trahebat. Siquidem nouies cum ſeniore Heinrico cõflixerant. Quod ſentiens Imperator, primo ipſum auctorem rebellionis Moguntinum cepit Epiſcopum, deinde totam Saxoniam maxima ſtrage percuſsit, Principibus eorum occiſioni, aut certè captiuitati traditis. Eodem tempore Eilmarus iunior, Comes de Aldenburg, filius Eilmari & Rikencen, filiæ Idæ de Elſtorpe, mouit quæſtionem de hæreditate eiusdem Idæ contra Principes Stadenſes, Vdonem Marchionẽ & filiũ eius Heinricũ, qui eandẽ hæreditatẽ, quoad vixerunt, quietè poſsederunt. Sed Comes Fridericus eum à q̃ſtione ſumouit. Iſta namq; Ida, nobilis fœmina de Sueuia nata

Synodus Roman.

Sanctio ληστρική.

Fructus anathematis. ¶

Eilmarus Com. Oldẽburg.

Ida.

¶ Nihil in ſpeciem fallacius eſt, quàm praua religio. Vbi Deorum numen prætenditur ſceleribus, ſubit animum timor, ne fraudibus humanis vindicandis, diuini iuris immixtũ aliquid violetur. Liuius Decad. 4. lib. 9.

nata, in villa Elſthorpe manens, hæreditatem habuit, quæ adhuc hæreditas Idæ dicitur. Hæc fuit filia fratris Imperatoris Heinrici III. filia quoq; ſororis Leonis Papæ, qui & Bruno. Hæc nupſit Lippoldo, filio Dominæ Gliſmodis, & peperit Odam ſanctimonialem de Rinthelen, quam

Oda, è Monacha regina Rußiæ.

poſtea clauſtro abſoluit, recompenſans villam Stedeſtorp prope Heſlinge pro filia, & tradidit regi Ruziæ, cui peperit filiũ VVarteſlavv. Sed rege mortuo, Oda infinitã pecuniam in opportunis locis ſepeliri fecit, & in Saxoniam rediit cum filio & parte pecuniæ, & ſepultores occidi fecit, ne proderent, & cuidam nubens, peperit filiam Aliarinam,

Aliarina.

matrem Comitis Burchardi de Lucken, quem poſtea Hermannus, Landgrauius de VVincenburg, in dolo occidit, cùm eſſet vaſallus ſuus. VVarteſlavv autem reuocatus in Ruziam pro patre regnauit, & ante obitum ſuum recuperauit pecuniam, quam mater abſconderat. Habuit etiam

VVartislaus, rex Rußiæ.

Ida filium Ecbertum Comitem, quem primus Vdo, Marchio VViſtede, prope Elſtorpe occidit, cùm tamen eſſet cognatus ſuus. Ida verò orbata hæredibus, Romam profecta eſt ad auunculum ſuum Papam Leonem, & ſalubrib9 monitis dimittendi debitoribus ſuis debita ab ipſo inſtructa, rediit Elſtorpe, plenariè Vdoni dimittens iniuriam de nece filii, & vt quietius ſuis poſſet frui poſſeſsionibus, ipſum Vdonem ſuum hæredem fecit, adoptans eum in filiũ,

Ecbertus Comes.

qui etiam verſa vice de hæreditate ſua CCC. manſos Idæ dedit poſsidendos quàm diu viueret, curiam videlicet Tuſchenſen, curiam Otfredheſsen, curiam Hulſinge, curiã VVaſten, curiam Bumen, curiã Rotholuingenhuſen curiã Slimæ, curiam Ride, & præterea pecuniam, pro cuius parte, ſcilicet pro L. Marcis obſignauit Frogerſen & Frankenburſtold Eccleſiæ Heſlinge, quæ eodem titulo adhuc poſſidentur. Ida verò duos habuit maritos abſq; Lippoldo, ſcilicet Comitem Dedonem, & Comitem Ethelerum Album, quorum vterq; in Thietmarſchia occiſus eſt, cùm eſſet ibi Comes. Alter eorum de Ida genuit filiam Rikencen,

Ida adoptiu9 F. Vdo March.

Mariti tres.

Liberi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

cen, quam duxit Eilmarus, Comes de Aldenburg, genuitq́; ex ea filium Eilmarum, ſicut prædictum eſt. Item Ida peperit Aliarinam, matrem Burchardi de Lucken. Item Idæ filius fuit Burchardus, Treurienſis maior Præpoſitus, qui poſtea in Archiepiſcopum eſt electus. Hic ædificauit lapideam ſtructuram in Elſtorp. Ida ergo mortua, deuoluta eſt hæreditas ad prædictum Vdonem, Marchionẽ primum, cui etiam competebat alia ratione. Nam cùm nullus de eius ſanguine hæreditatem illam ſibi multo annorum ſpacio vendicaret, in ius regiæ poteſtatis ceſsit, & ita Bremenſi Eccleſiæ prouenit, & prædictus Vdo tenuit Comitatum Stadenſem ab Eccleſia Bremenſi in beneficio, qui Comitatus erat illam hæreditatem continens. Hanc igitur prædicti Principes, Vdo primus & ſecundus, & filius ſecundi Heinricus, absq́; vlla contradictione vſq; in præſentem diem & annum poſſederunt, quo videlicet anno Eilmarus iunior de Aldenburg eam impetens, à Friderico, qui Cometiam Stadenſem à ſæpe dictis Principibus in adminiſtratione tenuit, tranſactione de rebus dominorum ſuorum facta, à quæſtione ſummotus eſt. Huius namquè Friderici auia & mater de Anglia nauigantes, in Comitatu Stadenſi naufragium paſſæ ſunt, & ſecundum priſci iuris rigorem tam homines quàm res regiæ ditioni ſunt mancipati. Mulieres quidem ad cameram Odonis, vxoris primi Vdonis, tranſlatæ ſunt, & mater cuidam nupſit, à quo ſuſcepit tres filias, quarum vna peperit VVardingum de Bliterſtorpe, patrem VVernonis, VValdingi & Teronis de Lindena, & matrem Sicconis, qui fuit pater Hermanni de Poppenburgſtolde, & Roperti Mulen. Altera peperit Aldonem, patrem Bertholdi de Elme & Arnoldi de Beueren, & patrem Arneſti de Emelenthorpe, & Baldvvini de Horechthorpe. Tertia verò nupſit Reinoldo, qui genuit ex ea filios Fridericum & Olricum, filias, Odiliam Abbatiſſam in Heſlinge, & Rokelen, quæ nupſit VValdeſtorpe. Filii autem fauorabiliter à Dominis educati ſunt, & adultis

Vdo II. & Henric9 F.

Friderici, Comitis Stad. origo

Odonis Marchioniſſa.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

collata adminiſtratio & diſpenſatio quarundam villarum. Eo tempore tres Epiſcopi de Dania tranſitum per terram illam facturi, multam pecuniam tulerunt, & ipſis cum omnibus comitibus eorum à præfatis fratribus in Albia ſubmeſis, pecunia direpta eſt, & licet propter hanc iram Dei meruerint, tamen in tranſitoriis multum locupletati ſunt. Fridericus quidem tam primo Vdone viuente, quàm ſecundo, nunquam iugum ſuæ conditionis detrectauit, vnde ad adminiſtrationē Comitatꝰ Sradenſis vocatus eſt, cui ſe idoneum diſcretione & ſtrenuitate præbuit. Olricus verò in diebus ſecundi Vdonis liberum ſe iactitans, curiam Imperatoris Heinrici adiit; quem cùm coram Imperatore Vdo vidiſſet Goſlariæ, quæſiuit in ſententia, an licitè poſſet vendicare ſibi mancipium ſuum, vbicunq; reperiret. Et cùm lata eſſet ſententia, quod poſſet, dedit magnam alapam Olrico. Vnde Imperator commotus eſt, & ad arma concurritur, ſed propter æqualitatem partium lis facilius ſopitur. Suggeſtione illorum fratrum Vdo primus interfecit filium Idæ Ecbertum. Mortuo Olrico, Abbatiſſa de Heſlinge, ſoror ſua, balniata in ſtuba oblita eſt pectinis, quem ancillam afferre iubet. Illa reuerſa, tremens dicit, Olricum ſedere in ſtuba, & Aethiopem cum pectere illo pectine. Domina minas intonans, præcepit, vt afferret pectinem. Illa reuerſa, poſtea ibidem reperta eſt mortua. Tandem mortuo ſecundo Vdone, relictus eſt puer Heinricus, ſub quo Fridericus cœpit aſpirare ad libertatem, vtpote qui multum erat locupletatus, & penes quem adminiſtratio Comitatus, & omnium poſſeſsionum parui erat. Adiit ergo Imperatorem Heinricum vltimum, dans ei XL. marcas auri, quas omnes cum aliis rebus, tribus Epiſcopis ſubmerſis, dicitur abſtuliſſe, vt libertatem ſuam in Comitatu, cui præerat, teſtimonio poſſet aſtruere.

Opes latrocinio parta.

Ius mancipationis. ¶

Spectrum.

Friderici Com. varia fortuna.

Dux

¶ *De Adriano Imp. ſeuere illud quidem, ſed ioculare extare ſcripſit Spartianus: Cùm quodam tempore ſeruum ſuum inter duos Senatores è conſpectu ambulare videret, miſit, qui ei colaphum daret, & diceret: Noli inter eos ambulare, quorum eſſe adhuc potes ſeruus. Hæc ille.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Dux autem Luderus infeſtus erat ei; quia cùm Vdoni quódam guerram mouiſſet, iſte ſtrenuè ei reſtiterat. Suggeſſit ergo Dux Friderico, Bremenſi Archiepiſcopo, vt ipſe Comitem Fridericum Eccleſiæ ſuæ mancipium euincere ſatageret: In Bremenſi quippe Eccleſiæ Comitatu auia & mater ſua, prætextu naufragii, ſeruituti ſunt addictæ. Miſit ergo Imperator hoc anno Domini ad diſcuſsionem cauſæ iſtius nuncium ſuum, & Radolueſthorpe indicto placito, conuenerunt Archiepiſcopus Fridericus cum Duce Ludero, Rodulfus Comes cum filio fratris, Heinrico puero, & Fridericus Comes cum teſtibus, plebeis videlicet, quos ad quidlibet iurandum compellere poterat. Comes ergo Rodulfus rem tam diu poſſeſſam leui teſtimonio non exponens, cùm in manu valida veniſſet, Fridericum captiuatum abduxit, & Saltvvedele incarcerauit, donec Imperator, ne ignominiosè fruſtra datum aurum haberet, eum à carcere abſoluit, & multo tempore, quia reditus ad propria non patuit, ſecum detinuit. Tandem reſtitutus in integrum, dominos ſuos humiliare ſtudioſiſsimè ſemper laborauit, & efficaciter ſuppeditauit, vtpote affluentia rerum abundanti, & ingenii vigore præeminenti. Cùm igitur Heinricus Marchio vacuum nomen principatus geſtaret, & Fridericus tam Domini ſui rebus, quàm eis, quas variis modis conquiſierat, afflueret, ex deliberato Comes Rodolfus & nepos ſuus Heinricus Marchio iuuenis, cum multa militia Stadium properant. Sed Fridericus audito introitu eorum, ex altera parte oppidi fugit, & vix tam nocte quàm nemore exceptus, inſequentium manus declinauit. Elapſus itaquè Ducem Luderum adiit, & ipſi & quæ potuit, & quæ non potuit, dedit. Principibus ergo Stadenſibus, quæcunquè in Friderici poſſeſsione fuerant, ſibi vendicantibus, Luderus caſtrum Vorde ædificauit, & totius Ducatus Saxoniæ vires ad Fridericum reſtituendum informat. Tandem mortuo Rodolfo, Fridericus reſtitutus eſt priori poſſeſsioni.

Luderus D. Saxon.

Rudolfus, Com. Vdo. II. frater.

¶ Locum hunc adducit Crancius Vandalia lib. 3. cap. 17

Henricus Marchio nomine tenus.

Nuptiæ Luderi D.

Anno Domini M. CXIII. Luderus, Dux Saxoniæ, accepit filiam Heinrici Craſsi & Gertrudis Comitiſſæ, nomine Rikenzam, quæ peperit ei filiam Gertrudem, quæ nupſit Duci Bavvarorum Heinrico, genuitq; Heinricum Ducem. Sifridus, Comes Palatinus, obiit. VVernerus Abbas obiit.

Item Imperatoris.

Anno Domini M.CXIIII Heinricus Imperator aſſociatus eſt regi Anglorum, ducens filiam eius Machtildam vxorem, celebrans nuptias apud Moguntiam. Fridericus, Colonienſis Epiſcopus, alienauit ſe ab Imperatore, nec non & alii Principes.

Bellū Saxonicum.

Anno Domini M.CXV. Imperator Saxoniam cum exercitu aggreditur. Cui Luderus Dux, Reingerus, Haluerſtadenſis Epiſcopus, & Fridericus, Comes de Arnesberg, multiquè alii nobiles conglobati in vnum, occurrerunt in loco, qui dicitur VVelſpesholt, (*) produxeruntquè exercitum ſuum aduerſus exercitum Imperatoris, licet impares numero. Tres enim contra quinquè pugnauerunt. Commiſſumq; eſt prælium illud noſtra ætate famoſiſsimum Kalend. Februarii: quo Saxones ſuperiores inuenti, virtutem Regis attriuerunt. Cecidit in eo prælio Hogerus, princeps militiæ Imperatoris, natus & ipſe de Saxonia, deſtinatus ad Ducatum Saxoniæ, ſi res proſperè ceſsiſſent. Tunc propter victoriam ſubleuati, perpendẽtes Cæſaris iram non facilè impunitatem tantæ calamitati præbituram, frequentibus colloquiis cauſam ſuam muniunt, ſeditiones, quæ infra prouinciam erant, fœderibus conciliant, aliunde auxiliantium manus conſciſcunt, poſtremò ne complices fœdera rumpant, omnes in defenſionem patriæ arma coniurant. Albertus, Moguntinus Epiſcopus, ciuium ſuorum, qui Cæſarem Moguntiæ obſederant, ſtudio carceri erutus, & ſedi ſuæ reſtitutus, ſuper omnes aduerſus Imperatorem deſæuit, & quantas mortes in captiuitate pertulerit, quantum macerati corporis ſpecie, tantum vltionis acerbitate expreſsit. Qui etiam lega-

Hogerus Mansfeld. Cæſarei exercitus Imperator.

Furor Moguntini.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

legatione ſedis Apoſtolicæ functus, frequentibus concilijs Epiſcoporum, aliorumquè, quos iuſticiæ ſpecies induerat, excommunicationis verbum in Cæſarem deponebat.

(x) prope Helmſtetam, quæ nunc academia Iuliæ ſedes eſt, in campo ab alaudis dicto, vt Georgius Fabricius in Electoribus Saxon. Ibidem à Saxonibus victoribus trophæum erectum eſt, quod poſtea ab agreſtibus nomine Iodut cultum, vt Onomaſticon Pyrnenſe, deſtruxit VVernerus, Præſul Merſepurg.

¶ Mala mens malus animus ſecundum Comic. Et παροιμιακὸν *eſſe cœpit: Moguntia ab antiquo nequam.*

Anno Domini M. CXVII. Terræmotus factus eſt, adeò vt plura mænia corruerent. Heinricus Cæſar tranſiit in Longobardiam cum vxore ſua Machtilde, filia regis Angliæ, transmiſitq; legatos ad Paſchalem Papam, oraturus veniam ſuper excommunicationis verbo. At ille diſtulit cauſam ad audientiam ſancti concilii, legitimè Cæſari præfigens inducias, laxato interim excommunicationis vinculo. *Terræmot9*

Anno Domini M. CXVIII. Paſchalis Papa deceſsit XI. Kalend. Februarii, cui ſucceſsit Gelaſius, quem Heinricus Cæſar à Roma expulit, & Burdinum, qui & Gregorius, ſubſtituit, factumq; eſt denuò ſchiſma in Eccleſia Dei. Gelaſius fuga elapſus, in regno Francorum manſit vſq; ad diem mortis ſuæ. Quo defuncto, Caliſtus ſubrogatur, à quo Cæſar cum ſuo Papa excommunicatur. Cæſar ab Italia reuertitur. In illis diebus claruit vir inſignis ſanctitate, Otto Epiſcopus, qui inuitante pariter & adiuuante Bolizlao, Polenorum Duce, adiit peregrinationem ad gentem Sclauorum, qui dicuntur Pomerani, prædicauitq; barbaris verbum fidei, omnemq; gentem illam cum principe eorum, VVerteſlao, conuertit ad Dominum. *Burdinus Antipapa.* *Otho Apoſtolus Pomeranorū.*

Anno Domini M. C. XIX. Adalgor, Magdaburgenſis Archiepiſcopus obiit, cui ſucceſsit Rotcherus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Calixtus Papa opprimit æmulũ.

AnnoDomini M. CXXI. Burdinus,qui & Gregorius, à Caliſto Papa capitur, & monaſterio, cui nomen eſt cauea, intruditur, & ipſe in ſedem Romanam excipitur ab omnibus honorificè.

Imperator diris ſolutꝰ

Anno Domini M. CXXII. Caliſtus Papa reuocauit in communionem Eccleſiæ Heinricum Imperatorem, ab anteceſſoribus ſuis Paſchali & Gelaſio excomunicatum. Canonica autem auctoritate ſancitum eſt, NE AMPLIVS SIBI IMPERIALIS POTESTAS VSVRPARET INVESTIRE SPIRITVALIA, SED LIBERA ELECTIO FIERET A CLERO ET A POPVLO, ET SIC INSIGNIRETVR REGALIBVS PER SCEPTRVM. Quod Papa & Imperator confirmauerunt,ſicq; facta eſt pax & concordia in Eccleſia & inter ipſos.

¶ *Hoc ſcilicet Pontifices, iacta alea, voluere,hoc tyrannidis ipſorũ, hoc perpetuarum in Imperio factionum fundamentum & fomentum extitit. Exempla ſubminiſtrant ſequentes expoſitiones.*

Mors Friderici Brem. & Henrici March.

Fridericus à præfecto Comes.

Anno Domini M. C.XXIII. Fridericus, Bremenſis Archiepiſcopus, obiit III. Kalend. Februarii,cui ſucceſsit Albero. Heinricus Marchio puer veneficio interiit. Quo defuncto,Comitatum Stadenſem, quem prius Fridericus habuit in adminiſtratione, obtinuit per pecuniam ab Archiepiſco Alberone in beneficio. Theodoricus, Cicenſis Epiſcopus, occiditur cultro à quodam infra ambitum templi.

Eclipſis Solis.

**qui ſuprà Comes.*

Anno Domini M. C. XXIIII. Fridericus de Arnesberg obiit. Eclipſis Solis facta eſt III. Idus Auguſti hora quaſi quinta & ſexta. Rodolfus Marchio * obiit VIII. Idus Decembris. Caliſto Papæ ſucceſsit Honorius.

Mors Henrici V.

Anno Domini M. C.XXV. Nouum monaſterium inſtituitur. Heinricus Imperator apud Traiectũ moritur X. Kalend. Iunii, anno regni ſui XIX. & in Spira iuxta patrẽ Heinricum, auum Heinricum, & proauum Conradum ſepelitur. Vnde adhuc hodie ſupra quatuor eorum tumbas gradatim inuenies ſcriptum:

Filius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Filius hîc, pater hîc, auus hîc, proauus iacet iſtic.
Rex etiam Philippus iuxta eos eſt ſepultus.

Anno Domini M.C. XXVI. *L*uderus, qui & Lotharius, filius Geuehardi Comitis, Dux Saxoniæ, LXXXIIII. ab Auguſto, regnauit, qui hoc modo electus eſt. Fridericus, Dux Sueuiæ, poſt mortem Heinrici auunculi ſui accepit regalia, certiſsimus quod à Principibus eligeretur. Sed Albertus Moguntinus, ab Heinrico quondam captiuatus, iniuriam in nepote vindicare diſponens, complicibus coadunatis, conſilium concepit, quò regalia poteſtati Friderici eripiant, & ſic ad alium eligendum roborentur. Ipſi ergo, de quibus Dux Fridericus minus certus erat, imò aduerſarios æſtimabat, conſona voce eius lectioni in publico applaudebant. Vnde certior factus, ad fauorem Principum magis captandum, & vt ſincerius ad Imperium videretur accedere, quod etiam ſe fidelem oſtenderet in commiſso, regalia Principibus reddidit. Et quia ad hoc op9 erat, ſagaciter eum à promotione ſummouere, vtpote acceptum omnibus quia liberaliſsimum, manſuetum, grandeuum, & regii ſanguinis, callidè nominauerunt cum Epiſcopo aliquos de ſua ſocietate, qui ex condicto onus imperii ſuis viribus impar certatim abnuerent, aſſerentes, quòd debilitata regni iura ſtrenuum afflagitarent adminiſtratorem. Fridericus ergo ſub forma aliorum humiliter onus recuſauit. Vnde ſtatim arrepta occaſione, Lotharium elegerunt, vltrò ſe offerentem, videlicet etiam quòd promiſsiſſet plura, quæ non perſoluit. Ipſo igitur celebriter electo. Principes tam ſacramentis quàm hominiis ſe ei aſtrinxerũt. Sed poſtea detectis dolis, Fridericꝰ ſe Regi oppoſuit. Indignati autẽ Frãcigenæ, virũ Saxonẽ eleuatũ in regnũ, conati ſunt aliũ ſuſcitare regẽ, Cõradũ videlicet, conſobrinũ Heinrici Cæſaris. Præualuit autẽ pars, q̃ fuit cũ Ludero, ipſoq; coopante, ſucceſſꝰ Friderici, Comitis Stadẽſis, multiplicati ſũt. Rex Luderꝰ Boëmiã manu valida ingreditur, ſed mox in ingreſſu à Duce illiꝰ gẽtis ꝑ inſidias cir-

LOTHARIVS Imp. qui antè Luderus.

Moguntini artes.

Repulſa Friderici Ducis.

Fridericus Com. Stad.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Imperatoris expeditio Boiem. circumuenitur, & multitudo nobilium de comitatu eius occiditur XI. Kalend. Martii cum aliis pluribus. Albertus etiam Marchio cum aliis multis capitur. Tandem Dux cum Rege pacificatur, indulta in ipſo exercita iniuria, ſicq; reuertitur. Arnoldus, Merſeburgenſis Epiſcopꝰ, occiditur. Rotchero ſucceſsit Norbertus in ſedem Magdaburgenſem. Heinricus, Dux Bavvariæ, obiit.

¶ *De huius ortu & familia, quæ eſt à Comitibus Querfurtenſibus, legantur Georgij Fabricij Electores Saxon. item Stemmata Andreæ Hoppenrodij.*

Anno Domini M. C. XXVIII. Otto, Haluerſtadenſis Epiſcopus, à Papa deponitur propter Simoniam.

Anno Domini M. C. XXX. Honorius Papa deceſsit Idib. Februarii, cui ſucceſsit Innocentius. Principatum Heinrici Marchionis ſuſcepit Conradus, filius auunculi eius. Cono, Abbas Herſenueldenſis, obiit VII. Kalend. Nouembris. *Conradus, ſucceſſor Henrici March.*

Anno Domini M. C. XXXI. Conuentus apud Leodium agitur, in quo Otto, Haluerſtadenſis Epiſcopus, ab Innocentio Papa priſtino honori reſtituitur. Fridericus, Colonienſis Epiſcopus, obiit VIII. Kalend. Nouembris, cui ſucceſsit Bruno. *Otho Epiſcopus reſtituitur in integrum.*

Anno Domini M. C. XXXII. Sanctus Godehardus Epiſcopus apud Hildenesheim de tumulo leuatur, & multa miracula per eum patrantur. Luderus Rex Romam proficiſcitur. Auguſta ciuitas igne deflagrat propter ſeditionem ciuium, Rege inibi commorante. In hac expeditione Conradus Marchio interiit. *Conflagratio Auguſtæ* *Conradi March. interitus.*

Anno Domini M. C. XXXIII. Luderus imperiali benedictione ſublimatur cum vxore ſua Rikenza ab Innocentio Papa, quo etiam ſuffragante, Conradus eo vſq; propulſus eſt, vt ſe traderet in poteſtam Luderi, qui etiam Lotharius, factusq; eſt ex hoſte amiciſsimus. Cœpit in diebus Lotharii Cæſaris oriri noua lux, non tam in Saxoniæ finibus, quàm *Imperatoris inauguratio.*

quàm in vniuerſo regno, tranquillitas temporum, abundantia rerum, pax inter regnum & ſacerdotiũ. Sed & Sclauorum populi agebant ea, quæ pacis ſunt, eo quòd Heinricus, Sclauorũ Rex, Comitem Adolfum, & continuos Nordalbingorum populos, omni beneuolentia amplexatus fuerit. In diebus illis non erat Eccleſia vel ſacerdos in vniuerſa gente Luticiorum, Obrodritorum ſiue VVagirorum, niſi tantùm in vrbe Lubeke, eò quòd Heinricns ibi cum familia ſua moratus fuerit. Sacerdos quidam Vicelinus ſurrexit eo tempore, & venit ad Regem Sclauorum Lubeke, rogauitq́; dari ſibi facultatem prædicandi verbum Dei infra terminos ditionis ſuæ. Hic natus de Quernhamele manſit aliquandiũ in caſtro Euerſtein cum matre Cõradi Comitis. Vnde inuidia ſacerdotis hoc modo eſt diſturbatus. Quadam die requiſiuit ab eo, vtrum legiſſet Statii libros Achilleidos, & verſum vnum ex Statio recitare iuſsit. Is verò expedire eum non potuit: vnde erubuit, abiitq́; Patherburnen, & ſub magiſtro Hartmanno ſtuduit. Dedit autem Dominus illi intellectum, & cor docile, cœpitq́; in breui magiſtri coadiutor exiſtere. Orationi etiam ſæpius vacans, omnium ſanctorum ſuffragia efflagitabat, præcipuè verò Beati Nicolai, cui ſpecialius ſe mancipauerat. Vnde etiã contigit, vt vice quadam eiusdẽ natalicia celebraturus, in Oratorio ſanctæ Brigidæ ſocios conuocauerit; vbi veſpertino & matutino officio ſolenniter expleto, Angelicæ voces à quibuſdam auditæ ſunt, pſallentes iuxta morem Cleri reſponſorium: Beatus Nicolaus iam triumpho potitus. Poſt mortem igitur confeſſoris Chriſti, Ludolfi, auunculi ſui, ſacerdotis de Feule, ſub Friderico Archiepiſcopo vocatur Bremam, ibiq́; ſcholas ſtrenuè rexit. Poſtea cum quodam iuuene Thietmaro perrexit in Franciam, & ſtuduit ſub Magiſtris Rodolfo & Anſelmo. Tribus igitur annis in ſtudio tranſactis, reuerſi ſunt. Tietmarus Bremæ fit Canonicus, Vicelinus Magdaburg ad Nortbertum veniens, fit ſacerdos.

Henricus rex Sclauorum.

Vicelinus.

¶ De huius hiſtoria copioſius Helmoldus.

Conradus, Com. Eberſtein.

Superſtitio Pontificia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Deinde venit Bremam ad Archiepiſcopum Alberonem, à
quo legationem accepit ad Sclauos cum Rodolfo Hilden-
Henrici Regis comitas
ſemenſi, & Ludolfo Verdenſi Canonico. Hi ergo repertũ
in Lubeke regem Heinricum conuenerunt, rogantes dari
ſibi poteſtatem prædicandi verbum Dei. Qui nil titubans,
viros digniſsimos coram gente ſua magnis honoribus ex-
tulit, deditque eis Eccleſiam Lubeke, vbi tuta ſecum ſta-
tione poſſent conſiſtere, & agere quæ Dei ſunt. Redeunt
in Saxoniam, ordinaturi de rebus ſuis, & præparaturi ſe ad
iter Sclauicum. Interea Heinricus, Sclauorum Rex, de-
Mors & liberi.
ceſsit, ſicq; ad præſens vota eorum retardata ſunt. Filii
enim Heinrici Zuenteploch & Kanutus dominio ſucceſſe-
re, & tranquillitatem temporum inteſtinis bellis pertur-
bauere. Eodem tempore Archiepiſcopus Albero tran-
ſiit Albiam, venitq; Meltorp, & Vicelinus cum eo. Vene-
Faldera
runt ad eum ciues de Faldera, rogantes dari ſibi ſacerdo-
tem. Archiepiſcopus acceptum per manus Vicelinum,
Marchradus.
commiſit eum cuidam Marchrado præpotenti viro, ſicq;
abiit cum ipſis. Dedit autem ei Dominus gratiam in con-
ſpectu gentis illius, ſtatimq; vt prædicare cœpit, multa po-
puli caterua ad pœnitentiam confugit. Tunc conuene-
runt ad ipſum Ludolfus, Eppo, Luthmundus, Volchardus,
ſacerdotes. Eodem tempore Kanutus, filius Heinrici iu-
nior, interfectus eſt in vrbe Luttilinburg, & Zuenteploch
Zuentepolci expeditio in Obotritos.
ſolus dominium obtinuit. Qui conuocans Adolfum Co-
mitem cum Holtſatis & Sturmariis, direxit expeditio-
nem in terram Obodritorum, obſeditq; vrbem, quæ dici-
tur VVerlo. Qua in poteſtatem redacta, progreſſus eſt ad
vrbem Kicine, obſeditq; hebdomadibus V. Tandem vrbe
ſubacta, acceptiſq; obſidibus, Zuenteploch reuerſus eſt
Lubike, Nordalbingi ad ſedes ſuas redierunt. Videns
Humanitas erga Chriſtianos.
autem Vicelinus ſacerdos, quia Princeps Sclauorum hu-
manius ſe gereret erga Chriſticolas, acceſsit ad eum, &
innouauit apud eum paternæ policitationis cœptum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Impetratoq; Principis fauore, miſit in vrbem Lubike venerabiles ſacerdotes Ludolfum & Volchardum. Qui benignè recepti à mercatoribus, habitanerunt in eccleſia ſita in colle, qui eſt è regione vrbis trans flumen. Poſthæc Rugiani Lubike irrumpentes nauibus, oppidum cum caſtro demoliti ſunt. Sacerdotes, barbaris vnam eccleſiæ ianuam irrumpentibus, per aliam elapſi ſunt, & ad Falderã refugerunt. Zuenteploch non longè pòſt interfectus eſt dolo cuiuſdam Daſonis prædiuitis de Holſatia. Remanſit autem Zuenteploch filius, nomine Zuineke. Sed & hic interfectus eſt apud Erteneburg, defecitq; ſtirps Heinrici in principatu Sclauorum, quod & idem Princeps prædixerat, edoctus quodam oraculo, ſtirpem ſuam quantocius defecturam. Poſthæc tranſlatus eſt principatus Sclauorum ad nobilem principem Kanutum, filium Herici, regis Danorum. Hericus enim potentiſsimus Rex cùm deuouiſſet ſe ad iter Hieroſolymitanum, fratri ſuo Nicolao regnum cum filio ſuo Kanuto commendauit, accepto iuramento, vt ſi non rediret, filio ſuo, poſtquam adoleuiſſet, regnum contraderet. Hericus ergo Rex Hieroſolyma rediens mortuus eſt, & Nicolaus frater eius, licet concubina natus, Danorum regnum obtinuit, habuitq; filium nomine Magnum. Vbi autem Kanutus adoleſcere cœpit, timens ſe inſidiis patrui ſui obrui, tranſiit ad Imperatorem Lotharium, & manſit apud eum diebus multis. Inde rediens in patriam, à patruo benignè receptus, Ducatu totius Daniæ præditus eſt. Hic erat vir pacificus, & omnibus beneficus, præcipuè verò Sleſvvicenſibus. Comprehenſi ſunt latrones eo tempore, & perducti in faciem Kanuti. Quos cùm ille ſuſpendio addixiſſet, vnus ex eis vitæ conſulere cupiens, proclamauit, ſe conſanguineum eius eſſe, regia Danorum ſtirpe oriundum. Cui Kanutus; turpe, inquit, eſt conſanguineum noſtrum vulgarium morte affici, decet nos ei impendere claritatẽ; & iuſsit ei in nautica pinu ſolenne exhiberi ſuſpendium.

Cædes.

Zuineke F.

Res Danica.

Canuti encomium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Iuſtitia. Adiit poſthæc Imperatorem Lotharium, emitq́; multa pecunia regnum Obotritorum, omnem ſcilicet poteſtatem, *Regij honores.* qua præditus fuerat Heinricus. Et poſuit Imperator coronam in caput eius, vt eſſet Rex Obotritorum, recepitq́; eum in hominem. Poſthæc tranſiit Kanutus in terram VVagirorum, & occupauit montem Alberg, impo- *Pribizlaus & Niclotus, Obotriti.* ſuitq́; illic manſiunculas. Sed et fratruelem Heinrici Pribizlaum, & maiorem terræ Obotritorum, Niclotũ, captiuauit, poſuitq́; eos Sclesvvich in cuſtodiam, quouſquè ſe pecunia redimentes ſubiectionem promitterent. Sæpius etiam in terram VVagirorum diuerſans Falderenſi hoſpitio vſus eſt, præbuitquè ſe familiarem Vicelino, & omnibus illic commorantibus, promittens eis bona, ſi Dominus res ſuas in Sclauia direxiſſet. Veniens quoque Lubeke, dedicari fecit eccleſiam quam conſtruxerat Heinricus, aſtante venerabili ſacerdote Ludolfo, & cæteris qui de Fal- *Adolfi Com. mors.* dera eidem loco mancipati fuerant. In diebus illis obiit Comes Adolfus, habuitquè duos filios, quorum ſenior, *Filij.* Hartungus, vir militaris habiturus erat Cometiam. At iunior filius Adolfus literarum ſtudiis deditus erat. Interfectus eſt autem Hartungus cum aliis multis in expeditione Imperatoris Lotharii in Boëmiam, & accepit Adolfus Cometiam. Venit eo tempore Kanutus, rex Obotritorum, Sleſvvich, habiturus cum patruo ſuo Nicolao colloquium. Vbi ſe per omnia patruo & loco & dignitate adæ- *Magnus, Nicolai F. parricida.* quauit. Quod videns Magnus, filius Nicolai, nimium indignatus, inſtigante eum ad hoc matre ſua, cœpit à die illa moliri inſidias, vt Kanutum occideret. Quod ſentiens Nicolaus Rex, conuocauit Principes regni, & iuuenes diſſidentes confœderauit. Sed fœdera licet ab vtriſq́; iurata, & apud Kanutum firma fuiſſent, apud Magnum doloſa fuerunt. Rogat poſt hoc Kanutum Magnus, vt occurrat ſibi ad ſingulare colloquium. Diſſuadet Kanuto vxor ſua, timens inſidias, ſimul exaſperata ſomnio, quod præterita nocte viderat. Nec tamen vir fidelis retineri potuit, ſed

ſicut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſicut laudatum fuerat, occurrit ad locum placiti, comitatus quatuor tantùm viris. Adeſt Magnus cum viris totidem, amplexum deoſculatur nepotem, conſederuntquè tractaturi negocia. Nec mora, ſurrexerunt inſidiæ de loco ſuo, percuſſumquè Kanutum interfecerunt, diuiſoque membratim corpore, crudelitatem ſuam etiam in mortuo exſaturare geſtiuerunt. Et multiplicatæ ſunt à die illa perturbationes & inteſtina bella in Dania. Quo audito Lotharius Imperator, vxorq; eius Rikenza, contriſtati ſunt, venitquè cum graui exercitu prope ciuitatem Sleſvvich ad vallum Dinevverch, vlturus mortem Kanuti. Territi igitur Reges, pater & filius, venerunt ſuppliciter ad præſentiam Imperatoris, datoq; ſibi immenſo auro, iuſticiam faciendã de interfectione Kanuti promittunt. Quod videns Hericus, frater Kanuti, natus de concubina, congregauit multitudinem Danorum, ſumptoq; regio nomine, cœpit impugnare Magnum. Sed ſuperatus ſæpius, fugatus eſt. Vnde etiam Hericus Haſenvoth appellatus eſt. Dania tandem exturbatus, fugit in ciuitatem Sleſvvig, receptuſq; eſt à Sleſvvicenſibus. Obſederunt igitur Reges, pater & filius, Sleſvvig diebus multis. Lacus autem ille, cui ciuitas adiacet, glacie concretus peruius erat, impugnaueruntq; eam terra & mari. Tunc Sleſvvicenſes miſerunt ad Comitem Adolfum, offerentes ei centum marcas, vt ciuitati præſidio foret. Congregato igitur exercitu, Adolfus Comes tranſiit Egdoram. Populus autem prædæ auidus tanta feſtinatione præterlapſus eſt, vt venientibus primis ad ſyluam Thieuelam, nouiſsimi Egdorã vix attigerint. Quo audito, Magnus elegit de exercitu mille loricatos, abiitq; in occurſum Comitis, & commiſit cum eo prælium, & fugatus eſt Comes, percuſsiq; Nordalbingorum populi attritione magna. Magnus autem potitus victoria reuerſus eſt ad obſidionem, fruſtrato tamen labore; nam neq; ciuitate neq; hoſte potitus eſt. Laxata enim hyeme, Hericus obſidione elapſus, venit in Sconiam.

Imperatoris expeditio Danica.

Ericus, galeatus lepus.

Adolfi Com. clades.

Año Domini M.C.XXXIIII. Lotharius Imperator Coloniæ natalem Domini celebrauit, Paſcha verò Haluerſtede, eiusquè curiæ affuit Rex Danorum, Magnus, quem pacificè ſuſcepit, ac cum honore ad propria remiſit. Qui reuerſus in patriam, direxit expeditionem contra Hericum in Sconiam cum innumera claſſe. At ille è regione conſederat, ſtipatus accolarum breui numero. Soli .n. Sconenſes vniuerſis Danis reſtiterant. Cùm igitur Magnus in ſacro die Pentecoſtes aciem vrgeret ad congreſſum, rogauerunt eum Epiſcopi, vt quieſceret eo die, pugnaturus in craſtinum. Qui monita contemnens, aggreſſus eſt prælium. Ceciditq; Magnus in die illa cum quatuor Epiſcopis & multis Clericis, deletiq; ſunt à Sconenſibus vſq; ad internecionem. Et factus eſt Hericus ea victoria inſignis, creatumq; eſt ei nomen nouum Hericus Emun, hoc eſt memorabilis. Porro Nicolaus, rex ſenior, naui elapſus, venit Sleſvvig, percuſſusq; eſt à viris ciuitatis illius. Et regnauit Hericus in Dania, genurauitq; ex concubina Tunna filium Suein. Sed & Kanuto erat filius nobilis VValdemar, Magnus quoq; genuit Kanutum. Poſtquam igitur mortuus eſt Kanutus, rex Obotritorum, ſucceſſerunt in locum eius Pribizlauus atq; Niclotus, vno VVairenſium atq; Polaborum, altero Obotritorum prouinciam gubernante. Fueruntq; hi Chriſtianis valde infeſti. Inualuitq; in diebus illis multiplex idolorum cultura, errorq; ſuperſtitionum in omni Sclauia. Eo tempore Bardvvich conſiſtentem adiit Vicelinus Lotharium Imperatorem pro conuerſione gentis Sclauorum, nuncians ei, quòd in VVairenſi prouincia mons haberetur aptus ad regale caſtrum. Venit ibidem Lotharius, præcipiens omnibus, vt occurrerent ad ædificationem caſtri. Principes Sclauorum cùm triſticia conuenerunt. Vides, ait vnus ad alterum, hanc ſtructuram firmam & eminentem. Ecce vaticinor tibi, quia caſtrum hoc erit iugum vniuerſæ terræ. Hinc enim egredientes, primùm

Magnus redit ad arma.

Occumbit in acie.

Erici nouũ cognomentum.

Soboles.

Pribizlaus & Niclotus Chriſtiani nominis hoſtes.

Sigeberga conſtructa.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

primùm Plunen, Aldenburg, Lubeke, deinde transgreſsi Trauenam, Racesburg, & omnem Polaborū terram ſubiicient. Sed neq; Obotritorum terra effugiet manus eorum. At ille: Quis nobis hoc malum parauit? Cui ille, Vides homuncionem illum caluum prope Regem ſtantem? Ille induxit ſuper nos hoc vniuerſum malum. Perfectum eſt igitur caſtrum, & dictum Segeberg, poſuitq; in eo Cæſar quendam ſatellitem ſuum Hermannum, qui caſtro præeſſet. Fundatur eccleſia ab Imperatore ad radicem montis, & committitur Vicelino, ſed & Lubicenſis Eccleſia. Nortbertus, Archiepiſcopus Magdaburgenſis, obiit. Cui ſucceſsit Conradus. *Hermannus præfectus.*

Anno Domini M. C. *XXXV.* Fridericus, Comes Stadenſis, obiit Idibus Aprilis. *Friderici Com. Stad. mors.*

Anno Domini M. C. *XXXVI.* Lotharius Imperator Herſenuelde veniens, pecuniam, quam Fridericus, Comes Stadenſis, eidem monaſterio contulerat, ſcilicet DC. marcas argenti, de altari ſanctæ Mariæ abſtulit, ordinatiſq; rebus dedit Ducatum Saxoniæ Heinrico genero ſuo, Duci Bavvariæ, qui erat filius filiæ Ducis Magni, VVulfildis, & Ducis Bavvariæ, Catuli. Quem etiam ſecum aſſumens, profectus eſt ſecundò in Italiam. Interea Vicelinus legationis ſibi creditæ ſolers curator, idoneas Euangelio perſonas ad opus conſciuit, ex quibus Ludolfum, Hermānum, Brunonem in Lubeke conſtituit, Luthmundum cum cæteris Segeberg eſſe mandauit. Iactumq; eſt miſericordia Dei, & virtute Lotharii Cæſaris, ſeminarium nouellæ plantationis in Sclauia. Iſte Luthmundus poſtea factus eſt Præpoſitus in Heſlinge, & clauſtrum in locum, in quo nunc eſt, ſcilicet in Treuena tranſtulit. Conuentus ille quondam Abbatiſſas habuit, quarum nouem adhuc Heſlinge in eccleſia ſunt ſepultæ. *Donarium abalienatum.* *Henricus, gener Imperatoris.* *Vicelinus satagit muneris sui.* *Luthmundus.*

Anno Domini M. C. *XXXVII.* Bruno, Colonienſis Archiepiſcop9, in expeditione Imperatoris obiit. Cui ſucceſsit Hugo, in eadē expeditione elect9 & cōſecrat9, q mox vitam *Funera Archiepiſcoporum.*

vitam finiuit. Albertus, Moguntinus Archiepiſcopus, obiit. Moguntia, Spira, Goſlaria deflagrauerunt. Lotharius Imperator poſtquam Roma cum Italia potitus eſt, Rogerum quoque Siculum Apulia pepulit. Cùm iam redire pararet, maxima mortalitas ſubito in exercitu eius orta eſt, de qua & ipſe infirmabatur, & III. Nonas Decembris immatura morte præventus eſt, anno regni ſui XII. Conturbati ſunt hac fama omnes Principes Imperii, virt9 quoque Saxonum tanto Principe illuſtrata penitus concidit, & in Sclauia res Eccleſiaſticæ labefactatæ ſunt. Statim n. vt corpus defuncti Cæſaris perlatum eſt in Saxoniam, & Lutteri tumulatũ, ortæ ſunt ſeditiones inter Heinricum, generum Cæſaris, & Albertum * Marchionem, contendentes propter Ducatum Saxoniæ. Hi enim filii fuerunt duarum filiarum Magni, Ducis Saxoniæ.

Imperator in Italia feliciter belligerat.

Defungitur Vita.

Turba inde nata.

** Vrſum, Vt ſuprà.*

Anno Domini M. C. XXXVIII. Conradus, filius Friderici Ducis, nepos Heinrici Imperatoris ex ſorore, LXXXV. ab Auguſto regnauit annis XV. Hic ergo in ſolium regni leuatus, Albertum Marchionem in Ducatu Saxoniæ firmare niſus eſt, iniuſtum eſſe perhibens, quenquam Principum duos tenere Ducatus. Nam Heinricus duplicem ſibi vendicabat, Bavvariæ atq; Saxoniæ. Hac de cauſa Principes auxilium Heinrico ferentes, cum Rege diſcordabant. Albertus autem dolo præcipiens caſtrum Luniburg, cum ciuitatibus Bardevvich atq; Brema, occidentali Saxonia potitus eſt. Sed & Nordalbingorum fines partibus eius appliciti ſunt. Quamobrem Comes Adolfus prouincia pulſus eſt, eo quòd fidem iuratam Imperatrici Rikencæ & genero eius temerare noluiſſet. Cometiam eius, vrbes & ſeruitia Heinricus de Badevvide beneficio Alberti aſſecutus eſt. Sed & caſtrum Segebergin cuſtodiam accepit, mortuo ſcilicet Hermanno, cæteriſq; exturbatis, quos Cæſar impoſuerat. Eo tempore Pribizlau9 de Lubike, aſſumpta latronum manu, ſuburbium Sege-berg

CONRADVS III. Cæſ.

Diſsidium Alberti Vrſi & Henrici Superbi.

Adolf9 Cõ. pellitur finibus.

Henricus de Badunide.

Pribizlai excurſiones.

berg, & omnia circumiacentia, in quibus Saxonum erant contubernia, penitus demolitus eſt. Ibi Oratorium nouum igne conſumptum eſt, Volkerus frater miræ ſimplicitatis gladio percuſſus eſt. Cæteri fratrum, qui euaſerunt, ad Falderam refugerunt. Etiam locus idem antiquitus VVippenthorp vocabatur. Ludolfus autem ſacerdos, & qui cum eo Lubike demorati ſunt, ea vaſtitate non ſunt diſsipati, eo quod in caſtro & tuitione degerent Pribizlaui, ſtantes vtiq; loco & tempore difficili. Præter egeſtatem enim, & quotidiana vitæ pericula, cogebantur aſpicere vincula & varia tormentorum genera, Chriſticolis illata, quos latrones captiuauerant. Non multo pòſt venit quidam Race de ſemine Critonis cum claſsica manu, arbitratus ſe hoſtem ſuum Pribizlaum Lubike repertu-rum. Duæ enim cognationes, Critonis atq; Heinrici, propter principatum contendebant. Cùm igitur Pribizlaus abeſſet, Race cum ſuis caſtrum & circumiacentia demolitus eſt, ſacerdotes ad Falderam refugerunt. Vicelinus ergo cæteriq; prædicatores graui mæſticia confecti ſunt, continueruntq; ſe in Falderenſi eccleſia, orationibus & ieiuniis intenti aſsiduè. In diebus illis contigit, virginem quandam, Imme nomine, à Dœmone vexari, & ad Vicelinum perduci. Quem cùm interrogaret, cur vas incorruptum temerare præſumpſiſſet, reſpōdit, quia tertio me offendit. In quo, ait, te offendit. Quia, inq̄t, negotiū meū p̄pediuit. Bis enī trāſmiſi fures ad perfodiendā domū, ſed hæc iuxta ignem ſedens clamore ſuo eos abſterruit. Nunc quoque legatione principis noſtri in Daniam functus, videns hanc in via, tertiò offenſus in eam deuolutus ſum. Sed cùm vir Dei eum coniuraret, ait: cur propellis paratum vltrò egredi: Iam enim abibo ad proximam villam, viſitaturus ſodales meos, qui illic latent: Hoc enim in mandatis accepi, priuſquam in Daniam proficiſcar. Quod tibi, ait, nomen? aut qui ſocii tui? vel cum quibus habitant? Ego, inquit, Rufinus vocor, vnus ſodalium meorum eſt cum

Race amulus.

Vicelini exorciſmus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Rotheſto, alter cum muliere quadam eiuſdem oppidi, hos hodie viſitabo, caſtrina, priuſquam prima pulſata fuerit, huc valedicturus reuertar, & tunc in Daniam proficiſcar. Et hæc dicens egreſſus eſt, virgoq; liberata. Tunc iuſsit eam Vicelinus refici, & craſtina ante horam primæ ad eccleſiam reduci. Quam cùm manè parentes ad Eccleſiam ducerent, priusquam limen calcarent, prima pulſari, & virgo vexari cœpit. Nec tum Vicelinus prius abſtitit, quàm idem Spiritus potentia Dei fugatus abceſsit. Rodeſtus in breui maligno ſpiritu correptus, laqueo ſemet

Tumultus Danicus.

ſtrangulauit. In Dania quoque occiſo Herico, perturbatio grauis erupit, adeò vt oculis probari potuerit, magnū ibi Diabolum aduenille in afflictionem gentis illius. Heinricus etiam, qui Cometiam adminiſtrabat, congregato

Slaui plectuntur talione.

exercitu de Holſatis & Sturmariis, hyemali tempore intrauit Sclauiam latenter, percuſsitq; omnem terram plaga magna. Proxima æſtate Holſati ſe mutuò adhortantes, etiam ſine Comite caſtrum Plunen adierunt, diuinoq; adiuti præſidio, munitionem hanc cæteris firmiorem obtinuerunt, Sclauis, qui inibi erant, occiſis, vaſtaueruntq; crebris incurſionibus terram Sclauorum, feceruntq; eis vt ſibi facere propoſuerant, omni terra eorum in ſolitudinem redacta.

Anno Domini M. C. XXXIX. Conradus Rex natalem

Henricus Superbus recuperat Saxoniam.

Domini Goſlariæ celebrat, & ibi cum Principibus de concordia regni tractat. Heinricus Dux, gener Lotharii regis, auxilio ſocrus ſuæ Rikence Imperatricis, caſtrum Luneburg obſedit cum Rudolfo Comite, & cepit, & Ducatum obtinuit, & nepotem ſuum Albertum Saxonia de-

Adolfus redux.

turbauit. Sicq; Adolfus Comes rediit in Cometiam ſuā. Videns autem Heinricus de Badvvid, quia ſubſiſtere non potuit, ſuccendit caſtrum Segeberg, arcemq; firmiſsimam Hamburg, quam Comitis mater murato opere conſtruxerat,

rat,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

rat, & quicquid nobile ſenior Adolfus fecerat, ipſe fugam meditatus, demolitus eſt. Conradus Rex Saxoniam petiit, habens in comitatu ſuo Ducem Boëmiæ, contra quē Saxones ſtrenuè venientes, circa Hamburg caſtra poſuerunt, Heinrico Duce auctore. Bello itaq; per inducias protracto, Rex propoſito principibus Saxoniæ placito VVormatiæ, in purificatione ſanctæ Mariæ reuertitur. Sed & Dux rediit in Saxoniam. Interea Rodulfus Comes & Fridericus Palatinus adunata manu Bremam profecti, totam depopulati ſunt ciuitatem, Archiepiſcopo Alberone Romam profecto. Heinricus Dux Saxoniæ obiit XIII. Kalend Octobris, obtinuitq; filius eius, Heinricus Leo, Ducatum Saxoniæ, puer adhuc infantulus. Tunc Gertrudis, mater pueri, dedit Heinrico de Badevvid VVairenſium prouinciam, accepta ab eo pecunia, volens ſuſcitare preſſurias Adolfo Comiti, eo quòd non diligeret eum. Poſtquam autem eadem Gertrudis nupſit Principi Heinrico fratri Conradi Regis, & alienata eſt à negotiis Ducatus, acceſsit Adolfus Comes ad Ducem puerum, & ad Conſiliaros eius, egitq; cauſſam ſuper VVairenſi prouincia, præualuitq; & iuſtiori cauſſa & ampliori pecunia. Diſſenſiones igitur, quæ fuerunt inter Adolfum & Heinricum, taliter compacatæ ſunt, vt Adolfus Segeberg & omni VVairorum terra potiretur, Heinricus in recompenſationem acciperet Racesburg, & terram Polaborum. Tunc Adolfus reædificauit caſtrum Segeberg, cinxitq; illud muro. Poſthæc ædificauit ciuitatem in loco, qui dicitur Bucu, quam olim ædificauerat Crito, quam præterfluit ex vna parte Trauena, ex altera VVokenece, vocauitquè eam Lubike, eo quòd non longè eſſet à vetere Lubike, quam Heinricus conſtruxerat, fecitq; amicitias cum Nicloto, Obotritorū principe, & compacauit terrā ſuā. Cæperuntq; inhabitari deſerta VVairenſis prouinciæ, & multiplicabatur numerꝰ accolarū eius de variis nationibus venientiū. Vicelinus quoq; prædia recepit adiutorio Comitis Adolfi,

Cæſaris expeditio.

Rudolfus Comes.

Fridericus Palatinus.

Henricus Leo.

Gertrudis Duciſſa.

Reconciliatio Adolfi & Henrici, Comitum.

Lubeca ædita.

Vicelinus reſtituitur in integrũ. quæ Lotharius Imperator ad conſtructionem monaſterii, & ſubſidium ſeruorum Dei, ſibi coram caſtro Segeberg tradiderat. Viſum autem fuit eis propter incommoda fori,& tumultus caſtri,monaſterium in proximo oppido, quod Sclauicè Cuzalina,Teutonicè Hagareſthorp dicitur, fundari commodius eſſe. Miſitq; Vicelinus illuc Volchardum ſacerdotem cum induſtriis viris,qui oratorio & clauſtralibus officinis ædificandis operam darent. Porro forenſis Eccleſia in curam parochiæ ad radices montis poſita eſt. Eo tempore Vhietmarus,Vicelini quondam diſcipulus, relicta Decania Bremenſi, deuouit ſe Falderenſi collegio. Qui deſtinatus Hagereſthorp, tranſmigrationi nouæ magno fuit ſolatio, vir vtiq; in ſpiritali conſeruatione ſummæ perfectionis. Vicelinus quoque nouellæ Eccleſiæ,ſibi commiſſæ,ſolers curator omni ſtudio egit,vt Eccleſiæ locis opportunis ædificarentur, prouidens eis de Faldera tam ſacerdotes quàm reliqua vtenſilia.

Volchard9.

Ditmarus.

Anno Domini M. C. XL. Conradus Rex purificationem ſanctæ Mariæ celebrat VVormatiæ, quò prædicti Principes minimè venerunt,Rege eis ducatum præbere nolente,quibus aliud placitũ propoſuit Frankeneuorde. Sed nec huic interfuerunt, prima Dominica poſt octauam Paſchæ prædictum beneficium petentes,nec impetrantes. Principes Albertum Marchionem,qui Ducatum à Rege ſuſcepit,patria expellunt. Cuius Marcam Rodulfus Comes, adeptis vrbibus,occupauit. Olricus, Dux Boëmiæ,VVilhelmus Palatinus, LotheVVicus Comes de Turingia obierunt. Geuehardus Strazburgenſis obiit. Siuardus Mindenſis obiit. Cui ſucceſsit Heinricus Abbas. Eclipſis Solis XVII. Kalend. Aprilis hora quaſi X.

Cæſar fruſtra conuẽtus indicit.

Rudolfus, datur ſucceſſor Alberto Vrſo.

Funera Pricipum.

Anno Domini M. C. XLI. Rikenza Imperatrix obiit,& poſt paululum ſedatæ ſunt concertationes Principum Saxoniæ,quæ fuerant contra Regem & Albertum Marchionem.

nem. Albertus, Moguntinus Archiepiſcopus, obiit, cui ſuceeſsit Marcolfus.

Anno Domini M. C. XLII. Indictione quinta ſuſcitauit Deus ſpiritum trium fratrum, Dudonis, Adekonis & Ricberti, vt nouellam plantationem in ſuburbio Stadenſi erigerent, capellam ibi ligneam conſtruentes, quam Albero, Archiepiſcopus Bremenſis, anno Pontificatus ſui VI. Nonis Iulii dedicauit, & Côradus, Abbas Herſelueldenſis, virum venerabilem, Adalvvardum, * cum Eluero, Godeſcalco & aliis fratribus ibidem tranſmiſit. Dedicata eſt autem Eccleſia lignea in nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, & perpetuæ Virginis, Petri & Pauli Apoſtolorum, Iohannis Apoſtoli & Euangeliſtæ, Viti, Coſmæ & Damiani martyrum. Statuitq; Albero Epiſcopus, vt iidem tres fratres cum vxoribus, & filiis & filiabus, & reliqua progenie, & familia ipſorum, ibidem in perpetuum reciperent ſacramenta Eccleſiæ & ſepulturam. Conceſsit etiam, omnes colonos eccleſiæ ab omni cenſu, expeditione, villæ vel vrbis munimine, & petitione precaria, liberos & immunes. Eodem anno Eilica, mater Alberti, filia Ducis Saxoniæ Magni, obiit. Conradus Magdaburgenſis Archiepiſcopus, obiit, eiq; ſucceſsit Fridericus. Marcolfus Moguntinus obiit. Cui ſucceſsit Heinricus. Albertus Marchio reuocatus eſt in gratiam Principum, & recepit omnia ſua, Comitatum & Marcam.

Abbatiæ Stadenſis fundatio.

** qui primus ibi Abbas inauguratur ann. 1147. Vt infra.*

Mors Eilicæ.

Albertus Vrſus redit cum aduerſariis in gratiam.

Anno Domini M. C. XLII. Conradus Rex venit in Saxoniam, & Principes pacificauit. Gertrudis, mater Heinrici Leonis, filiaq; Lotharii & Rikencæ, obiit. Innocentio Papæ ſucceſsit VVido, & qui Cœleſtinus.

Saxonia pacata.

Anno Domini M. C. XLIIII. Rodulfus iunior, Comes, in Thietmarſia occiſus eſt in Cometia ſua, & frater ſuus Hartvvicus, maior Præpoſitus Bremenſis, dedit omnem hæreditatem ſuam Bremenſi Eccleſiæ, vt concederetur ſibi Comitatus Bremenſis. Et ſic Bremenſis Eccleſia quæ Principes Stadenſes in quieta poſſeſsione longo tempore te-

Rudolfi Com. cædes. Hartuicus frater & hæres. ¶ Vide de hac hiſtoria diſertis explicantẽ Craciũ Saxon. lib. 6. cap. 6

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

nuerant, in ſuum dominium recepit, hæreditatem videlicet Principum, & Idæ & Friderici, & facta eſt legitima hæres parentum præpoſiti Hartvvici per ſolennem & legalem donationem. Inueſtitus eſt ergo Hartvvicus Præpoſitus, & Fridericus Palatinus, ſororius ſuus, ſuſcepit pannum à rege Conrado, & ſtatutum eſt, vt eſſet coadiutor ſuus, & iudicaret pro eo in placitis Principalibus. Dux autem Heinricus adhuc puer per tutores ſuos conqueſtus eſt Regi & omnibus Principibus, quòd Archiepiſcopus Albero matri ſuæ promiſiſſet, quòd ſi moreretur Rodolfus, filio ſuo Duci conferret Comitatum. Vnde poſt multas querelas ſecundum mandatum Regis conuenerunt Rameſlo ad cauſæ definitionem. Archiepiſcopus præfuit in iudicio vna ex parte, puer Dux ex alia. Præpoſitus & Palatinus conſtiterunt ad negotii ventilationem. Auditores aderant Thietmarus, Verdenſis Epiſcopus, Albertꝰ Marchio, Comes Hermannus de VVinceberch, & frater ſuus, Heinricus de Daſle, & magna multitudo militum. Ibi in litis conteſtatione homines Ducis arma rapuerunt, & ſeditione facta Archiepiſcopum captiuauerunt, & aliquandiu Lunenburg in captiuitate detinuerunt, vt aliquid extorquerent ab eo. Tandem videntes, quòd moueri pœnis vel minis non poſſet, liberum abire permiſerunt. Præpoſitus Hartvvicus ab Hermanno de Luchore captus, cùm ſperarent homines Ducis, quòd ipſis eſſet præſentandus, & cum iam intentarent ei mortem, adductus eſt ad Marchionem Albertum, & ſic liberatus. Oportet ad ſuperiora parumper recurrere, vt genealogiam eiuſdem Hartvvici explicemus. Tempore Imperatoris Heinrici II. Heinricus Caluus, qui manſit in caſtro Herſevelde bonus & manſuetus, vxorem Hildigardam, quibus filius ſolus fuit ſuperſtes, Heinricus, Canonicus in Hildenſem. Hic cùm à ſuis à Clericatu tractus eſſet, vt apoſtaſiam eleemoſinis redimeret, deſtructo caſtro Herſenvelde tempore Libentii ſenioris, Archiepiſcopi Bremenſis, & Bernardi, Ducis Saxoniæ, fecit ibidem

Henricus Leo vrget ius ſuum.

Iudicium in vim conuerſum.

Auctoris digreßio de familia Stadenſi.

ibidem conuentum Clericorum. Hic quaſi damnatus eſſet legum cenſura, ter ſe redemit prædiis, ornamentis & aliis poſſeſsionibus, & omnia contulit eidem Eccleſiæ, fecitq; ibidem præpoſituram, annuente Libentio Archiepiſcopo, & Eccleſiam conſecrante. Hic appellatus eſt bonus Heinricus, & genuit duos filios, Sifridum Comitem, qui Stadium ædificauit. Hic à piratis capto caſtro, cum fratre comprehenſus eſt. Frater * cùm in tranſtris cōpedibus vinctus ſederet, in nauim piſcatoris ſaliuit, & ſic abductus ſaluatus eſt. Piratæ ſiquidem dederant pacem volentib9 redimere captiuos, & ita patuerat aditus piſcatori. Barbari ergo de fuga Principis offenſi, fratri videlicet Sifrido, vtramq; manum amputauerunt, & omnes captiuos diuerſis pœnis peremerunt. Elapſus autem, finitimos colligens, piratas vicit, & quos viuos comprendit, ſuſpendit prope Stadium in loco, qui ab eodem euētu * VVargabor vocatur. Mutilatus autem liberatus eſt, & vxonem duxit de Bavvaria, & genuit filium Sifridum, fratre mortuo ſine hærede. Iunior Sifridus vxorem duxit Adalam, & dedit Herſeveldo bona Trebenece prope Berneburg. Hic genuit Comitem Luderum, qui accepit vxorem Adelheithim, amitam Rodolfi, quem Saxones elegerunt in Regem contra Heinricum, genuitq; ex ea Vdonem Primum, qui factus eſt Marchio. Huius Vdonis tempore Comitatus Stadenſis donatus eſt Bremenſi Eccleſiæ, & ſuſceptus ab iſto in phœdo. Iſte Vdo duxit Odonim, priuignam Ducis Ottonis, genuitq; ex ea Heinricum Longum, Vdonem II. qui & Luderus, Rodolfum & Sifridum, Præpoſitum Magdaburg. ad ſanctum Nicolaum, & Canonicum in Eccleſia maiori filiasq; duas quarum vna Abbatiſſa fuit Aleſleuæ, altera Adelheidis nupſit Lodevvico, & genuit ſecundum Lodevvicum, qui à Lothario Rege impetrauit prouincialē

Stadium conditum.

** Crancio VVorgebur.*

Vdo. I. Marchio.

Odonis.

¶ Huius ſuprà quoque meminit.

** Suprà ad ann. DCCCCLXXXVIII. idem de ipſo Sifrido retulit. Conuenit Ditmarus lib. 4. ſed vt de fratrum horum numero, & reliqua hiſtoria, nonnihil variet. Itaque potior ei fides habenda: quippe qui eo tempore vixerit, natus Cunegunda, eorundem fratrum ſorore. Porro de diſcrepantia iſta, & ipſa Stadenſi familia, conſulendus amplius Crancius Saxon. lib. 6. cap. 5. vbi rem totam in medio relinquit.*

Comitatum in Turingia, cum eo per ſententiam priuatus eſſet Hermannus de VVincenburg. Secundus Lotheuvicus genuit tertium, tertius quartum, qui eſt filius ſororis Imperatoris Friderici. Heinricus Longus mortuus eſt ſine hærede, habens vxorem de Ruzia. Marchio Vdo proponens ducere Eilikam, filiam Magni Ducis, declinauit in domum Helprici, Comitis de Plocꝭke, & videns valde pulchram ſororem ſuam, Ermengardam, duxit eam. Vnde multum indignati ſunt vaſalli ſui, qui pares erant Helprico, & quidam maiores. Genuit autem ex ipſa Heinricum, qui duxit Adelheithim, ſororem Marchionis Alberti, quam, cùm ſine hærede moreretur, duxit vaſallus ſuus VVernerus de Velthem, qui genuit Albertum de Aſterburg, & reliquam prolem. Et Marchio Vdo ex Ermegarda genuit filiam, quam duxit Marchio Heinricus, putatiuꝰ frater Rikecen Imperatricis, quem de Sclaua natum ideo ſuum fratrem dicebat, vt hæreditatem non perderet, quæ in quæſtione multorum poſita, litigioſa fuit. Tandem Domina Rikence fratre impotionato, ſola poſſedit hæreditatem, quam duxit Lotharius. Habuit tum ſororem, vxorem Palatini Ottonis de Rinekge, à qua deſcenderunt fratres de Hollant. Habuit etiam Vdo filiam, quam duxit Poppo de Hinneberch, & mortuo Vdone, & filio ſuo Heinrico, Ermegardis nupſit Gerardo de Hemſberg, fratri Gorvvini, ex quo habuit filium Sifridum, qui in expeditione Lotharii apud Barim in Apulia ſagitta interiit, inſuper filiam Vde, quam duxit Sifridus de Erteneburg, qui vocabatur cum ſue, ex qua genuit tres filias, Alheidam, quam duxit Burggrauius de Groche, Luder, qui ſine hærede obiit, Odam, quam duxit Albertus de Oſterburgk, & genuit multam prolem. Item Rodolfus, filius Vdonis primi, duxit Richardim de Franconia cum multa hæreditate, vnde genuit Vdonem, qui duxerat ſororem Hermanni, qui occiſus eſt VVincenburg ſed ante ſuſceptã prolem occiſus eſt prope Aſcerleue à militibus Marchionis

Helpericꝰ, Com. Plocenſis.

VVernerus de Velthẽ.

Henricus Marchio, frater Rixæ Aug.

Otho Palatinus.

Sigefridus ſuarius.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

nis Alberti. Item Rodulfi,qui duxit Elizabeth, ſororem Odokkar de Stire, ſed ante prolem occiſus à Thietmarchis. Item Archiepiſcopum Hardvvigum,& Lutgardim, quam duxit Fridericus, Palatinus de Somersgenburg, & genuit ex ea Albertum Palatinum,qui duxit filiam Popponis de Hinnenberch, & mortuus eſt ſine prole. Item Abbatiſſam de Quidelingeburg. Tandem ratione propinquitatis Lutgardis ſeparata à Palatino nupſit Herico, qui dicebatur Lam, repi Danorum, & eo mortuo, reuerſa nupſit Heremaño de VVinceburg,de qua genitæ ſunt tres filiæ. Vnam duxit Heinricus,Comes de Suarceburg, (Iſte poſtea ſubmerſus eſt Erfordiæ in latrina) quam poſtea duxit Olricus de VVitin. Secundam duxit Magnus Burtzius,Dux Daniæ, quo à VValdemaro rege cæcato, & caſtrato,vxor in Saxoniam rediens,miſerabili ſorte truncato naſo à ſeruo mutilata eſt. Cæleſtino Papæ ſuccedit Gerardus, qui & Lucius. Sigefridus Comes obiit.

Fridericus, Palatinus Saxon.

Ericus Lam, rex Daniæ.

Herici Com. Schuarceburg. fœda nex.

Anno Domini M. C. XLV. *L*ucio Papæ ſuccedit Eugenius.

Anno Domini M. C. XLVI. Conradus Rex placitum habuit in Saxonia cum Principibus. Gertrudis vxor eius interim obiit.

Anno Domini M. C. XLVII. Conradus Abbas obiit. Principes Saxoniæ cum duabus turmis per duos aditus Sclauiam intrant, & deuaſtant terram, obſeſsis munitionibus eorum. Sub Rege Conrado & Papa Eugenio Bernardus, Clareuallenſis Abbas, virtutibus inſignis, in curia Frankenuorde crucem verſus Hieroſolymam prædicauit,vbi etiam puerum cæcum & claudum in præſentia Comitis Adolfi ſanauit. Signati ſunt Conradus Rex, Lothevvicus Rex Franciæ, Fridericus Dux Sueuiæ, VVelf Dux & multi Principes Franciæ & Teutoniæ. Exercitus ſe in tres partes diuiſit,prima & maxima pars cum Regibus,Conrado & Lothevvico, tranſiuit Vngariam & Græciam

Bernardus Abbas, auctor expeditionis Hieroſol.

Tripartitus exercitus.

ciam multis periculis. Dum enim inter quædam montana circa latera montis caſtra metati eſſent, bigæ & quadrigæ, victualia ſarcinaſq; portantes, item iumenta oneraria & armenta in medium vallis ſunt locata propter paſcua. Circa crepuſculum facta ſunt tonitrua in ſupercilio montis, & tempeſtas maxima. Et ecce noctis medio aqua deſcendens omnia quæ erant in vallibus, homines & iumenta, in momento in mare proiecit. Reſidui tranſierunt Conſtantinopolin, deinde ad brachium ſancti Georgii. Lothevvicus Rex dirigens iter verſus Hieroſolymam contra barbaros, totum ſuum perdidit exercitum. Homines Conradi Regis fame & ſiti perierunt, Rege cum validioribus in Græciam reuertente. Alter exercitus nauigio tranſiens, rogatu regis Galeciæ cepit Lacebonam, antea à gentilibꝰ, poſtmodum à Chriſtianis inhabitatam. Tertius exercitus ſe accinxit ad Sclauos cum Alberone Archiepiſcopo, & aliis Epiſcopis Saxoniæ. Intererat Heinricus Dux adoleſcens, Conradus Dux de Zaringe, Albertus Marchio, Córadus de VVithin cũ pluribus, & hi tali ſe ſignabant contra Sclauos charactere †. Niclotus hoc ſentiens, congregauit exercitũ, & primus aggreſſus eſt bellũ. Et fama rei volauit per VVeſtfaliã & Saxoniam, & omnes ſignati proceſſerunt contra ipſos obſidere Dobin & Dimin. Ad vltimũ Sclaui promiſerunt fidẽ Chriſtianam recipere, & Danos captiuos laxare, ſed fallaciter ſeruauerunt. Sic illa grandis expeditio eſt ſoluta. Albero, Bremẽſis Archiepiſcopus, Adalvvardum primum Abbatem ſanctæ Mariæ in Stadio conſecrauit, cum Abbate Roſenveldenſe pridie Nonas Iulii.

Primi imperatores & clades. *Succeſſus alterius.* *Tertij ductores.* *Symbolum.* *Irrita cum hoſte pactio.* *Adaluuardus, primus Abbas Stad.*

Año Dñi M C.XLVIII. Eugeniꝰ Papa Ciſtercienſe monaſteriũ conſecrauit. Albertus Archiepiſcopꝰ Bremenſis, obiit. Cui ſucceſsit Hartvvicus, maior Præpoſitus, Rodolfi Marchionis filius. Thetmarus Verdẽſis Epiſcopus, obiit.

Hartuicus, Archiepiſc. Brem.

Anno Domini M.C.XLIX. Conradus Rex reuerſꝰ eſt ab Hieroſolymis. Hartvvicus, Bremenſis Archiepiſcopus, q̃a pax erat in Sclauia præpoſuit reædificare ſedes Epiſcopales, quas barbaricus furor olim deſtruxerat, ſcilicet Aldenbur-

Studet iuriſdictioni recuperandæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

burgenſem, Raciſburgenſem, Mikilinburgenſem. E quibus Aldenburgenſem Otto Magnus primus inſtituerat, ſubiiciens ei Polabos, Obotritos à terminis Holtſatorum vſq; ad flumen Panem & ciuitatem Dimin. Poſuit in Aldẽburg primum Pontificem Marconem. Poſt hunc ſecundus erat Ecvvardus, tertius VVago, quartus Ezike, quint9 Folchardus, ſextus Rembertus, ſeptimus Benno, octauus Meinnerus, nonus Abelinus, decimus Ezo. Huius temporibus ſurrexit in Hamburg. Eccleſia magnus Adelbertus, qui de peregrinis Epiſcopis, quos in menſa ſua habebat, Iohannem ſtatuit Mikilinburg, Ariſtonem Racisburg, atq; in hũc modum Aldenburgenſis ſedes in tres diuiſa eſt Epiſcopatus. Poſtquam igitur permittente Deo propter peccata hominum Chriſtianitas adnullata eſt in Sclauia, vacauerunt hæ ſedes annos LXXX. quatuor, vſq; ad tempora Hartvvici Archiepiſcopi. Qui propter generis nobilitatẽ duplici principatu clarus, magno ſtudio eniſus eſt ꝑ recuperãdis Suffraganeis Epiſcopis vniuerſæ Daciæ, Norvvegiæ, Suediæ, quos Hamburg. Eccleſiæ quõdã pertinuiſſe, cõmemorat antiquitas. Sed cùm obſequiis & variis largitionib9 apud Papã & Cæſarem nihil profeciſſet, ne omnino careret Suffraganeis, aggreſſus eſt iam pridem abolitos Epiſcopatus Sclauiæ ſuſcitare. Accitum autẽ venerabilem ſacerdotem Vicelinum, Aldenburg. ſedi conſecrauit Epiſcopum, cùm iam eſſet ætate prouectus, & manſiſſet in terra Holtſatorum annis XXX. In Mikilĩburg ordinauit Emehardũ.

Series Epiſcoporum Aldeburg.

Chriſtianiſmus in Sclauis abolitus.

Vicelinus inauguratur Epiſcopus.

Año Dñi M.C.L. Hartbert9, Traiectẽſis Epiſcop9, obijt.

Año Dñi M.C.LI. Bernard9, Clareuallẽſis Abbas, obijt. Arnold9, Archiepiſcopus Colonienſis, obijt. Cõradus rex cõuentũ habuit apud VVirceburg, & Dux Saxoniæ ib nõ venit; nam Dux* ei oppoſitus erat, ideoq; Ducatũ voluit obtinere Sueuiæ. Et Dux frater erat Regis, & vitricus Ducis. Duce exiſtente in Sueuia, & vitricum inpugnante, Rex tetendit Goſſariam, Brunſvvic arrepturus. Dux mutata veſte cum tribus venit Brunſuuic, & Rex rediit.

Diſsidium Henrici Leonis cum Vitrico.

** Is fuit Henricus Auſtriac9.*

Anno Domini M.C.LII. Conradus Rex obijt.

SERIES IMPERATORVM, AB AVCTORE VSQVE AD ſua tempora repetita.

AVGVSTVS, poſt Iulium primus Imperator, ſub quo natus eſt Chriſtus.
Tiberius, priuignus Auguſti, ſub quo paſſus eſt Dominus.
Caius.
Claudius.
Nero.
Veſpaſianus, qui Hieruſalem obſedit.
Titus, Veſpaſiani filius, qui Hieruſalem cepit.
Domitianus, frater Titi.
Nerua, Chriſtianos exules reuocauit.
Traianus, quem Beatus Gregorius legitur ab inferis liberaſſe.
Adrianus, qui locum crucifixionis vrbi addidit.
Antoninꝰ.
M. Aurelius Antoninus Philoſophus.
Commodus.
Pertinax.
Seuerus Pertinax.
Antoninus.
Opilius Macrinus.
Aurelius Antoninus Varius.
Alexander.
Iulius Maximinus.
Gordianus.
PHILIPPVS Hic primꝰ omnium Imperator factus eſt Chriſtianus.
Decius.
Gallus.
Valerianus.
Claudius.
Aurelianus.
Tacitus.
Probus. Huius pater erat ruſticus.
Carus.
Diocletianus & Maximianus.
Conſtantius & Galerius.
CONSTANTINVS, à Sylueſtro baptizatus, imperium ad Græcos tranſtulit.
Conſtantius, filius Conſtantini.
Iulianus Apoſtata.
Iouinianus.
Valentinianus, Catholicus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Valens, frater Valentiniani.
Gratianus.
THEODOSIVS.
Arcadius.
Honorius.
Theodoſius II.
Martianus.
Leo, Beſsita.
Zenon, hæreticus.
Anaſtaſius, hæreticus.
Iuſtinus, Catholicus.

IVSTINIANVS, reipublicæ reparator.
Iuſtinus.
Tiberius.
Mauricius.
Phocas.
Heraclius.
Conſtantinus.
Heraclonas.
Conſtans.
Conſtantinus.
Iuſtinianus.
Leo.
Tiberius.
Iuſtinianus.
Philippicus, hæreticus.
Anaſtaſius.
Theodoſius.
Leo.
Conſtantinus, filius Leonis.
Leo, filius Conſtantini.
Conſtantinus, filius Leonis.

CAROLVS MAGNVS, per quem imperium ad Frãcos tranſiuit.
Lothevvicus, Caroli Magni filius.
Carolus, Lothevvici, nepotis Caroli filius.
Arnulfus, Karolomanni, fratris Caroli, filius.
Lothevvicus, Arnulfi filius.
Conradus, Conradi filius, qui erat frater Lothevvici.
Heinricus, Dux Saxoniæ, per quem imperium tranſiuit ad Alemannos.
OTTO MAGNVS, Heinrici filius.
Otto, filius Ottonis.
Otto, filiꝰ Ottonis, ſine hærede.
Heinricus, Dux Bavvariæ, cuius atauus erat Heinricꝰ, frater Ottonis Magni.

CONRADVS, vnus ex regni primoribus.
Heinricus, Conradi filius.
Heinricus, Heinrici filius.
Heinricus, Heinrici filius. Hic in VVelpesholt pugnauit.
LVDERVS, Dux Saxoniæ, Geuehardi Comitis filius.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

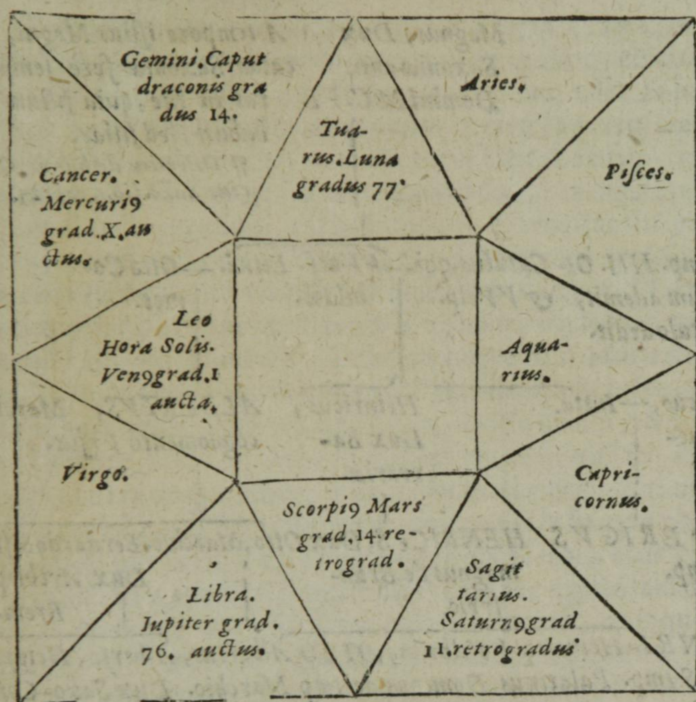
Conradus, filius Friderici, Ducis Sueuiæ, & nepos Heīrici.
FRIDERICVS, filius Friderici, Ducis Sueuiæ.
Heinricus, filius Friderici.
OTTO, filius Heinrici Magni Brunſuicenſis.
Fridericus, filius Heinrici, ſicut ego puto.

Placuit etiam ab auctore ſubiectam hîc geneſin Aſtronomicam, & è regione appoſitum familiæ Billinganæ ſtemma, addere. Etſi illius quidē ἐπιγραφὴ ἀκέφαλος erat. Reliqua ita ſe habent: aſtronomicè inuentam de natiuitate Domini Friderici, filij Domini Friderici, Romanorum Imp. quem domina Beatrix Auguſta enixa eſt ann. Domini M. C.LXIIII. XVI. die Iulij. V. feria hora III. in ciuitate Papia. Cuius Beatricis obitum infrà habes ann. Domini M. C. L X X X V. cum Papa Lucio. Et idem Fridericus frater erat Philippi Regis. Hactenus auctor. Idem deinde verſus quoſdā ſubſcripſerat neſcio de quibus inceſtis nuptijs, verſus inquā rudes illos quidem, ſed quos vel propter antiquitatem dignos cenſuerimus, qui non omitterentur. Atq; haud ſcio, an non credi illis notatas oporteat primas Friderici .I. cum Adelheide Bauarica nuptias. Satis enim cōſtat, has ob propinquitatem diremtas. Sed iſta de re lectoris iudicium liberum eſto. Nunc verſus videamus, qui eiuſmodi ſunt:

Non potuit tædis finis bonus eſſe caninis.
Eſt vbi Semiramis? hanc deglutiuit Erinnys.
Quæ dum more canum cognata ligamina fregit,
Quicquid honeſtatis natura colebat, abegit.
Eius amatores, vt & illa, ferentur ad orcos.
Non eſt, qui laudet, homines vt viuere porcos.
Res nimis inſolita de virgine facta lyciſca.
Certè non nouit gens hæc contagia priſca.
Hippolytum laudo, quem ſæua nouerca perire
Fecit, naturæ renuit contrarius ire.

Gemi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

HERMANNVS, Dux primus extra progeniem VVidekindi.

|

Bernardus, Dux Saxoniæ.

|

Bernardus, Dux Saxoniæ.

|

Ordulfus, Dux Saxoniæ.

|

Iſte Hermannus Ottonis Magni temporibus in Ducatu inualuit, à quo cùm adhuc iuuenis eſſet, commiſſionem terræ accepit, & pater eius Bulling vocabatur. Ecce quot ab eo Imperatores, Reges & Principes proceſſerūt. Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus, qui hunc humiliat, & hunc extollit.

Ma-

Magnus, Dux Saxoniæ ann. Domini M.C.VI.

A tempore iſtius Magni, Ducatus Saxoniæ ferè ſemper erat in lite, quia filium non habuit, ſed filias.

¶ Diſertius de hac re, Crancius Saxõ, lib. 5, cap. 25.

Henricus Imp. IIII. Ottoni Ducatum ademit, & huic Catulo dedit. — Catulus, qui & VVelp. — VVulfhildis. — Elika. — Otto Comes.

Fridericus, Dux Sueuiæ. — Iutta. — Heinricus, Dux Bauuariæ. — ALBERTVS, Marchio, cognomento Vrſus.

FRIDERICVS Imp. — HENRICVS, Dux magnus de Brunſvvic. — Otto, Marchio. — Bernardꝰ Dux. — Sifridꝰ Archiepiſc. Brem.

HEINRICVS Imp. — Heinricꝰ Palatinus. — VVilhelmꝰ, Dominus de Lunenburg. — OTTO Imp. — Albertus, Marchio. — Albertꝰ, Dux Saxoniæ. — Heinricꝰ, Comes.

FRIDERICVS Imp. — OTTO, Dux de Brunſvvic. — Otto. — Ioannes. — Mechtildis. — Elizabetha, gnꝰ. Hanc duxit Ioannes, Comes Holſatiæ, filius Fr. Adolfi.

Mechtildis, vxor Alberti Marchionis. — Helena, nupſit Alberto, Duci Saxoniæ: erat enim ei in ſecundo gradu, & ipſa Duci in quarto.

Tem-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Tempore eiuſdem Cõradi regis,& Eugenii Papæ,puella quædam,Hildegardis nomine,iuxta Pinguiam * celebris habebatur. Hæc cùm quadraginta duorum eſſet annorum, magnæ coruſcationis igneum lumen, aperto cœlo aduenicns,totum cerebrum eius transfudit,& totum cor, & totum pectus eius,& ſic eam Sanctus ſpiritus inflammauit, vt ſtatim omnium catholicorum librorum ſeriem, tam veteris quàm noui Teſtamenti, ad integrum intelligeret,cùm tamen nihil vnquam didicerit, niſi ſolum Pſalterium more nobilium puellarum,à quadam incluſa in mõte ſancti Iſibodi,quod eſt clauſtrum nigrorum Monachorum. Fecit autem tres libros, ſcilicet librum Sciuias, librum diuinorum operum, & librum Epiſtolarum, & hoc Deo iubente, imò cogente, in quibus valde quædam vtilia de futuris temporibus, & de Antichriſto prophetauit, & miſerum ſtatum Eccleſiæ futurum præuidit ſpiritu prophetico,& prædixit Et Papa Eugenius ſcripta eius canonizauit in concilio Treuirenſi. Inſuper epiſtolam direxit ei,præcipiens, vt ſcribere non omitteret, quicquid ei Dominus reuelauit. Recepit etiam epiſtolas non ſolùm Eugenii, verùm etiam Anaſtaſii & Adriani, Pontificum Romanorum, ſed & Conradi Regis, & Friderici Imperatoris,Patriarchæ Hieroſolymitani, Archiepiſcoporum,Epiſcoporum,& plurium Prælatorum. Bernardus, Clareuallenſis Abbas,vir per omnia ſanctiſsimus, eam per ſuam epiſtolam reuerentiſsimè ſalutauit, & ipſa ei tanquam religioſiſsimo reſcripſit. Manſit autem apud ſanctum Ropertum propè Pinguiam, vbi etiam eſt ſepulta. Philippus, maioris Eccleſiæ Decanus in Colonia, & totus eiuſdem ciuitatis Clerus,eam per ſuam epiſtolam ſalutantes, ad vltimum ſubiecerunt: Beatitudinem igitur veſtram quàm intimè rogamus, vt deſideria noſtra, quæ ad cu-

** Bingam oppidum.*

Hildegardis, Abbatiſſa, Prophetria. ¶

Cleri Colõ. & Hildegardis epiſtolæ amorbia.

¶ *Vide Trithemium de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. Ac peruenit in manus noſtras propter ea, quæ mentione illius inculcantur monumenta, Phyſica Hildegardis,comprehenſa libris 4. cùm cætera digna quæ legatur, tum præter linguæ Germanicæ antiquitates.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

curam animarum reſpiciunt, Deo intentius commendetis,& ſi quid adhærens Deo animus veſter in vera viſione de nobis præuiderit,litteris veſtris nobis inſinuare velitis. Quibus ipſa epiſtolam hanc reſcripſit: Qui erat, qui eſt, & qui venturus eſt,paſtoribus Eccleſiarum dicit. Qui erat, creaturam facturus erat, ita quod teſtimonium teſtimoniorum in ſemetipſo habuit,omnia opera ſua faciendo, ſicut voluit. Qui eſt, omnem creaturam fecit, & teſtimonium teſtimoniorum in omnibus operibus ſuis oſtẽdebat, ita quod vnumquodq; formatum apparuit. Qui venturus eſt,omnia purgabit,& ea denuò in alia viciſſitudine iterabit,& omnes rugas temporum & temporum abſterget,& omnia ſimul ſemper noua faciet, & poſt purgationem omnia ignota oſtendet. De ipſo ventus ſic dicens fluit: Firmamentum cum omnibus ornamentis ſuis poſui, nulla vi carens. Oculos enim quaſi ad videndum, aures ad audiendum,nares ad odorandum,os ad guſtandum habet. Nam Sol quaſi lumen oculorum eius eſt, ventus autem auditus aurium eius,aër odoramentum eius, ros guſtus eius, viriditatem ſpirando vt oris ſpiramen. Luna quoque tempora temporum dat,& ſic ſcientiam hominibus oſtendit. Stellæ autem velut rationales ſunt,ſic ſicut quia circulum habent. Sicut etiam rationalitas multa comprætendit. Quatuor etiam angulos orbis igne, nube, aqua firmaui,& ſic omnes terminos terræ quaſi venas coniunxi. Lapides de igne & aqua ſicut oſſa fudi, & terram de humiditate & viriditate quaſi medullam conſtitui. Abyſſus velut pedes,qui corpus ſuſtinent in fixura, excontudi,circa quas ſudantes aquæ ſunt ad firmamentum earum. Sic omnia conſtituta ſunt,ne deficiant. Si nubes ignem & aquam non haberent, firma coagulatio non eſſet, & ſi terra humiditatem & viriditatem non haberet, velut cinis eſſet. Sed & ſi cætera luminaria lumen ab igne Solis non haberent,per aquas non fulgurarent, ſed cæca eſſent. Hæc ſunt etiam inſtrumenta ædificationis hominis, tangendo

¶ *Iſta* παράδοξα, *& reliqua oraculorũ inuolucra, qui volet, excutiat.*

gendo

gendo ſcilicet quia homo in ipſis manet, oſculando, quoniam cum ipſis ſcientiam habet, amplectendo, quia nobilem poteſtatem cum eis exercet. Sed & homo nullam licentiam poſsibilitatis haberet, ſi iſta cum eo non eſſent. Sic iſta cum homine, & homo cum illis. O filioli mei, qui *Apoſtropha* greges meos paſcitis, de inſtanti inſtructione vocis Dominicæ quare non erubeſcitis? cùm cæteræ creaturæ præcepta, quæ de magiſtro ſuo habent, non deſerunt, ſed perficiunt? Vos conſtitui ſicuti Solem & cætera luminaria, vt luceatis hominibus per ignem doctrinæ, in bono rumore fulgurantes, & ardentia corda parantes. Hoc in prima ætate mundi feci. Abel enim elegi, Noê dilexi, Abrahæ me oſtendi, Moyſen ad inſtitutionem legis imbui, Prophetas etiam amantiſsimos amicos meos conſtitui. Vnde etiam Abel ſacerdotium præfigurabat, Noë principale magiſterium, Abraham renouationem ſobolis, Moyſes regale nuntium, & Prophetæ plurima magiſteria. Sed & Abel vt Luna ſplendorum ſuum effudit, quia tempus obœdientiæ in munere ſuo oſtendit, & Noë velut Sol, quia ædificium obœdientiæ perfecit, at Abraham, vt fortes Planetæ, cùm Circumciſionem attulit, & Moyſes vt cæteræ ſtellæ, cùm per obedientiam legem collegit, & Prophetæ vt quatuor anguli, qui terminos terræ ſuſtinent, in fortitudine perſtiterunt. Linguæ autem veſtræ mutæ ſunt, inclamante voce clamantis tubæ, Domini ſanctam rationabilitatem non amantes, quæ ſicut ſtellæ circulum circuitionis habent. Tuba Domini, iuſticia DEI eſt, quam magno ſtudio in *Tuba Domini.* ſanctitate ruminare deberetis, eam in officiali lege & obedientia cũ ſancta diſcretione per cõueniẽtia tẽpora iterãdo populis, & non in nimietate eã illis incutiendo. Sed hoc ꝓpter pecuniã ꝓpriæ volũtatis veſtræ nõ facitis. Vnde firmamento Dei iuſticiæ luminaria in linguis veſtris deſunt, velut cũ ſtellæ nõ lucẽt. Vos enĩ nox ſpirans tenebras eſtis, *Obiurgatio* & quaſi populus non laborãs, nec ꝓpter tædiũ in luce ãbulans. Sed velut nudꝰ coluber in cauerna ſe abſcõdit, ſic vos

fœditatem in vilitate pecorum intratis. Heu heu vos eſſe deberetis, vt dictum eſt. Mons Syon, in quo habitaſtis in eo. Nam vos benedicti & ſignati in cœleſtibus perſonis habitaculum eſſe debuiſtis, myrra & thus redolens, in quo etiam Deus habitaret. Sed hoc non eſtis, ſed veloces eſtis ad laſciuiam pueriliis ætatis, illorum ſcilicet, qui de ſalute ſua loqui neſciunt & quicquid caro veſtra, poſtulat, facitis. Quapropter de vobis dicitur: Leua manus tuas in ſuperbias eorum in finem, quanta malignatus eſt inimicus in ſancto: Nam poteſtas Dei colla veſtra in iniquitate erecta deprimet, & ad nihilum deducet quæ veluti inflatu vẽti inſufflata ſunt; cùm Deũ nõ cognoſcitis, nec hominem timetis, nec iniquitatem contemnitis, vt eam in vobis finiri deſideretis. Deum enim non videtis, nec eum videre deſideratis, ſed opera veſtra inſpicitis, & ea in vobis metipſis iudicatis, ſcilicet faciendo & relinquendo ſecundum cor veſtrum quæ vultis. O quanta malignitas hæc eſt, & inimicitia, quòd homo nec propter Deũ nec propter hominem in bona conuerſatione eſſe vult, ſed quòd honorem appetit ſine labore, & præmia æterna ſine abſtinentia, & quòd tamen velut in ſanctitate inaniter cupit perſonare, ſecundũ quod Diabolus dicit, bonus & ſanctus ſum, ſed non hîc. Quid nunc dicitis? Oculos non habetis, cùm opera veſtra in igne Spiritus ſancti non lucent, & cùm bona exempla eis non ruminatis. Vnde firmamentum Dei in vobis luce Solis caret; & aër ædificio virtutum in odore ſuauitatis. Vnde dictum eſt: Oculos habent, & non videbunt, nares habent & non odorabunt. Nam ſicuti venti flant, & omnem orbem perfundunt, ſic vos veloces venti cum doctrina veſtra omni populo eſſe deberetis, ſicut dictum eſt. In omnem terram exiuit ſonus eorum. Vos autem in vnaquaque ſeculari volante fama iam laſſati eſtis. Itaq; interdum milites, interdum ſerui, interdum ludificantes cantores exiſtitis, & per fabuloſa officia veſtra muſcas aliquando in æſtate abigitis. Per doctrinam quoquè ſcripturarum,

Exclamatio.

Mores Cleri.

rarum,

rarum, quæ de igne Spiritus ſancti compoſitæ ſunt, anguli fortitudinis Eccleſiæ eſſe deberetis, eam ſuſtentantes, ſicuti anguli, qui terminos terræ ſuſtinent. Sed proſtrati eſtis, nec Eccleſiam tenetis, ſed in cauernam voluptatis veſtræ fugitis, ac propter diuitiarum & auaritiæ tædium, & cæterarum vanitatum, ſubditos veſtros non imbuitis, nec eos à vobis doctrinam quærere permittitis, dicentes, omnia elaborare non poſſumus: nam eos per præcepta legis conſtringere deberemus, ne vllus eorum per fragilitatem, quaſi per medullam, faceret, quod ſibi eligit, velut terra humiditate perfuſa & conſtricta eſt, ne cinis ſit. Propter vos autem vt cinis ſparguntur, & vnaquaque cauſa, quæ volunt, faciunt. Vos autem ignea columna eſſe deberetis, illis præcedendo, & bona opera coram ipſis exercendo, & eis clamando & dicendo: Apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de via iuſta. Nam lex Domini per amorem & timorem plena diſciplinæ eſt, & ideo quemadmodum creatura, ſcilicet ſpiritualis ac carnalis, in recto itinere exercenda eſt, ne creator minetur eis, quos creauit, quia vias ſuas non ambulant. Sed voſmetipſos ſeducitis, dicentes: Nec hos nec illos ſuperare poſſumus. Quod ſi per rationalitatem, quam Deus vobis dedit, ſubditos veſtros corriperetis, veritati reſiſtere non auderent, ſed quantum poſſent, verba veſtra vera dicerent. Sed quia hoc non facitis, de vobis dicitur: Turbati ſunt, & moti ſunt, ſicut ebrius, & omnis ſapientia eorum deuorata eſt. Hoc tale eſt. Nam turbati eſtis, cùm nullum reſpectum bonum in vobis habetis, ita quòd benè ambuletis. Moti quoque in magna dubitatione eſtis, cùm opera veſtra rectum reſponſum vobis non dant, velut neſciatis, quid faciatis, ſicut ebrius, quando illa, quæ optio mentis ac propriæ voluntatis eſt, facitis. Vnde omnis ſapientia, quam de ſcripturis & de doctrina quæſiuiſtis, in puteo propriæ voluptatis veſtræ deuorata eſt, cùm hoc, quod tangendo & ſapiendo ſciebatis, in plenis deſideriis

Explicat' ſe.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

veſtris,& in pinguedine carnis veſtræ,facitis, velut infans, qui neſcit,quid faciat. Quapropter ad vos dicit: Morem moralitatis ad populum in recta ſtabilitate non habetis, ſicut pedes reliquum corpus ſuſtinent, quatenus ſcripturis eos circumdetis,velut abyſſus aquis ſudantibus vndiq; circumdata eſt,ſed dicitis: Tempus loquendi modò non habemus,nec etiam nunc tempus eſt, vt audiamur, ſicut in prioribus temporibus erat. Sed dico. Abel propter odiũ fratris munus ſuum non deſeruit, ſed illud Domino obtulit,quamuis ob hoc occiſus ſit. Noë in tremendo iudicio ſuffocationis creaturarum multum ſudorem fudit, cùm mortem valde timuit, vbi iuſſa Dei compleuit. Quod quidam alii homines videntes,dixerunt: Quid facit ſtult9 iſte,venti eum deſtruent. Sed tamen ipſe impleuit, quod Deus ei præceperat. Abraham nec propter dolorem cordis ſui,nec propter dolorem filii ſui ceſſauit, quin eundem filium ſuum in holocauſtum ligaret. Moſes quoque legiſlator dura & aſpera à fratribus, & à vicinis ſuis, in multo dolore paſſus eſt, ſed tamen legem non dereliquit, ſed præcepta Dei adimpleuit. Prophetæ etiam de infidelibus hominibus, veluti de rapidis lupis, occiſi ſunt cùm Deo obediebant. Vos autem in modico & conuenienti tempore iniurias cum Apoſtolis ſufferre non vultis, & ideo innumerabilia & infinita tormenta in ſinum veſtrum colligitis. Dies .n. eſſe deberetis,ſed eſtis nox. Nã aut nox, aut dies eritis,eligite vobis,in qua parte ſtare velitis. Vos autẽ in firmamento iuſticiæ,& legis Dei,Sol, Luna & ſtellæ non eſtis,ſed tenebræ in quibus velut mortui iacetis. Vnde iterum dico,Deus opera,quæ per ſemetipſum fecit, illis, qui ab eo declinant, proponit, quoniam manipulos bonorum fructuum rectè non ferunt, quemadmodum pater opera probitatis ſuæ filiis ſuis oſtendit, dum ab eo recedunt,vbi in honeſtate non benè ambulant. Adam in beneuolentia mandatum Dei ſuſcepit, ſed conſilio Diaboli defecit. Vnde claritatem, quam veluti lucidum

Agit exemplis.

veſti-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

veſtimentum habuit,& patrimonium Paradiſi,perdidit,ac lamentabile veſtimentum induit,& in tenebroſam terram iuit. Tunc Diabolus gaudebat,quòd hominem deriſerat, & hoc fecit vſque ad Abel,qui bona voluntate Deum dilexit, & voluntatem illam bono opere oſtendit. Ibi autem Diabolus Cain inuaſit, ita quòd fratrem ſuum occidit. Hæc Deus in mente ſua velut in libro ſcripta inſpexit, quæ myſteria Diabolꝰ neſciuit,quoniã in ſancta diuinitate tantũ apparuerũt. Quia virginitas in Abel, in ſacerdotali officio, & ſãguine martyrii ordinata eſt,ꝙ poſtea in Filio Dei completum eſt. Deinde Deus per Noë in ædificatione arcæ cœleſte fundamentum præfigurauit, vino verò modum produxit. Tunc namq; terra nouum ſuccum, ſcilicet vinum, dedit, in quo mors & vita eſt. Vbi etiam Diabolus filio Noë perſuaſit, quod propter nuditatem patrẽ ſuum inhonoraret. Vnde & idem filius eius de benedictione libertatis denudatus, etiam ſeruusfactus eſt. Poſtea diuinitas per Circumciſionem & veram oſtenſionem muros eiuſdem fundamenti in Abraham demonſtrabat, & etiam in ſterili muliere. Circumciſio enim confuſio ſerpentis,& vulnus mortis erat. Quorum prima mulier ſterilis vitæ fuit,Eccleſia verò fœta per fidem erat. Diabolus autem in quibuſdam de genere Abrahæ cum maledictione irriſionem per homicidium, & per alia praua opera fecit, vnde benedictione Dei ceciderunt. Sed digitus Dei legem Moyſi ſcripſit, vbi turres prædicti fundamenti in altum produxit. Quapropter Diabolus ibi peſſimum & ſummum malum iniuit, quod prius conſiliatus fuit. Hoc manifeſtè oſtendit,cùm in Baal ſe eſſe Deum dixit,vnde filios Iſraël Deus multis plagis percuſsit. Tunc vnicornis venit,& in ſinu virginis dormiuit; quoniam verbũ caro factum eſt, & cœleſte fundamentum totum compleuit. ¶

Diaboli ἐπιχαιρεκακία.

Chã, patris irriſor.

¶ De Vnicorne Plinius lib. 8. cap. 21. de admirabili eius natura, quòd ſcilicet feminam virginem, quæ ſplendidis ſit induta veſtibus, & ornatu vario exculta, non tantùm accedat, ſed etiam ad genua accumbens quieſcat, Glycas part. 1. pag. 85.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

uit. Poſt modicum autem ſubiungit: Et de viuente luce iterum audiui vocem, dicentem: O filia Syon, corona capitis filiorum tuorum inclinabitur, & pallium dilatationis diuitiarum eorum imminuetur, quia tempus illud nō cognouerunt, quod eis ad videndum, & ſubditos ſuos ad docendum dedi. Et poſt pauca: Iſta flagella præcurrent, alia autem & poſtea alia & peiora venient Nam Diabolus in ſemetipſo de vobis dicit, eſcas epulantium, & conuiuia omnis voluntatis meæ, in iſtis inuenio. Sed oculi & aures & venter meus pleni ſunt de ſpumis iſtorum, & verba mea plena ſunt de vitiis eorum. Et paulò pōſt: Sed ego qui ſum, audientibus me dico. In tempore illo cūm iſtud fiet per quendam errantem populum, peiorem errante populo, qui nunc eſt, ſuper vos præuaricantes præuaricatores ruina cadet, qui vbiquè vos perſequetur, & qui opera veſtra non celabit, ſed qui ea denudabit, & qui de vobis dicet: Iſti ſcorpiones ſunt in moribus & in operibus ſerpentinis, Sed & quaſi in zelo Deum de vobis imprecabitur, iter ipſorum peribit. Nam vias veſtras iniquitate veſtra ad internecionem deridebunt, & ſubſannabunt. Sed populus, qui hæc faciet, à Diabolo ſeductus & miſſus pallida facie veniet, & velut in omni ſanctitate ſe componet, ac maioribus ſecularibus Principibus ſe coniunget, quibus de vobis ſic dicet: Quare hos vobiſcū tenetis, & quare hos vobiſcum patimini, qui totam terram in maculoſis iniquitatibus polluunt? Iſti enim ebrii & luxurioſi ſunt, & in eos á vobis abiiciatis, tota Eccleſia deſtruetur. Populus autem, qui hoc de vobis dicet, vilibus cappis, quæ alieni coloris ſunt, induitur, & recto modo tonſus incedet, atq; omnibus moribus ſuis placidum & quietum ſe oſtendet hominibus, auaritiam quoque non amat, pecuniam non habet, ac in occultis tantam abſtinentiam imitatur, quod etiam vix vll9 ex aliis reprehendi poterit. Diabolus enim cum hominibus iſtis eſt, latitante fulgore ſe oſtendens, velut in conſtitutione mundi ante ruinam fuit

Mali obſonium Diabolorum.

Sumit ſibi Vatis partes.

fuit,& Prophetis ſe aliquantulum ſimilem facit, & dicit:
Populus iocando loquitur ſcilicet velut rapida & imun-
da animalia,& ei me oſtendam. Sed nunc in pennas ven-
torum fulgurante tonitru volare volo, & eos omnibus
modis ita infundere,quòd omnem voluntatem meam per-
ficient,& ita in omnibus iſtis ſigna mea omnipotenti Deo
aſsimilabo. Nam Diabolus per aërios ſpiritus hoc ope- *Diabolus*
ratur,qui propter praua opera hominum in flatu venti & *ſimia Dei.*
aëris ita innumerabiles circa quoſdam diſcurrunt, ſicut
muſcæ & culices,qui in ardore caloris homines præ mul-
titudine coloris infeſtant. Ipſe enim homines iſtos hoc
modo infundit,quòd incaſtitatem habere voluerunt. Et
iterum circa ſe dicit: Caſtitatem & continentiam Deus
diligit,quod & ego in iſtis imitabor. Ac ſic antiquus ho-
ſtis per aërios ſpiritus eoſdem homines inflat, quòd ince-
ſtis peccatis ſe abſtinent. Vnde mulieres non amant, ſed
eos fugiunt. Et ita quaſi in omni ſanctitate hominibus
ſe oſtendét,ac illudentibus verbis dicent:Cæteri homines,
qui caſtitatem ante nos habere vdebant, vt aſſum piſcem
ſe torrebant,nulla autem pollutio carnis & concupiſcen-
tiæ nos tangere audet,quia ſancti ſumus, & Spiritu ſancto
infnndimur. Vah errantes homines, qui nunc ſunt, neſ-
ciunt,quid faciunt,ſicut & illi, qui nos in prioribus præ-
ceſſerunt temporibus. Nam & alii homines, qui eo tem-
pore in fide catholica erant, iſtos homines timebunt, ſer-
uili officio eis miniſtrabunt, & quantum poterunt, eos i-
mitabuntur. Tunc de conuerſatione iſtorum populus
gaudebit,quoniam eis iuſti videbuntur. Cumq; illi cur-
ſum erroris ſui hoc modo confirmauerint, doctores & ſa-
pientes,qui tunc in fide catholica fideliter perſiſtunt, vn-
diquè perſequentes expellent,ſed tamen non omnes, quo-
niam aliqui eorum fortiſsimi milites in iuſticia Dei ſunt.
Sed & quaſdam congregationes ſanctorum, quorum con-
uerſatio ſancta eſt, mouere non poterunt. Quapropter
diuitibus & Principibus conſilium dant,vt eoſdem magi- *Hypocritæ*
tyranni.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſtros Eccleſiarum, ac reliquos ſpirituales homines, ſcilicet ſubditos eorum, fuſtibus & lignis coherceant, quatenus iuſti fiant. Et in aliquibus hoc complebitur, vnde alij territi contremiſcent: Sed tamen ſecundum quod Eliæ dictum eſt, multi iuſtorum ſeruabuntur, qui in erroribus non confundentur, nec à fundamentis ſuis deſtruentur. Seductores autem iſti in conceptione erroris ſui mulieribus dicent: Non licet vobis nobiſcum eſſe, ſed quoniam rectores doctores non habetis, nobis obedite, & quæcumq; vobis dicimus, & præcipimus, facite, & ſaluæ eritis. Et hoc modo fœminas ſibi contrahunt, & in errorem ſuum ducunt. Vnde & in ſuperbia tumentes animi dicent, omnes ſuperauimus. Qui tamen eiſdem fœminis ſecreta luxuriæ commiſcebuntur poſtea, & ita iniquitas & ſecta eorum denudabitur. Sed qui ſum dico. Sic iniquitas, quæ iniquitatem purgabit, ſuper vos ducetur. Et poſt modicum ſubinfert. Infideles autem homines iſti, & à Diabolo ſeducti, ſcopa veſtra erunt, ad caſtigandum vos, quoniam Deum purè non colitis, & tam diu vos cruciabunt, quo vſq; iniuſticiæ veſtræ & iniquitates purgentur. Iſti autem illi deceptores non ſunt, qui ante nouiſsimum diem venturi ſunt, cùm Diabolus in altum volabit, vti in initio cum Deo pugnare cœpit, ſed præcurrens eorum germen ſunt. Sed tamen poſtquam ipſi in peruerſitatibus Baal, & in aliis prauis operibus ſic inuenti fuerint, Principes & alii maiores in eos irruent, & velut rapidos lupos eos occident, vbicunq; eos inuenerint. Tunc aurora iuſticiæ, & nouiſsima veſtra meliora prioribus erunt, ac de omnibus præteritis timorati eritis, & quaſi puriſsimum aurum fulgebitis, & ſic per longa tempora manebitis. Et iterum in eadem epiſtola: In temporibus veſtris inquieta bella propter proprias voluntates, & propter incompoſitos mores veſtros, habebitis. Et hanc epiſtolam poſt admonitiones & narrationes quaſdam, ſuperioribus ſimiles, finiuit. Hæc quoq; verba eius ſunt: Vidi ad aquilonē, & ecce ibi quinq; beſtiæ

Ecce tibi, Qui Curios ſimulant, & Bacchanalia viuunt.

beſtiæ ſtabant, quarum vna erat vt canis igneus, ſed non ardens, vna vt Leo fului decoris, alia vt equus pallidus, alia vt niger porcus, alia vt lupus griſeus. Significabant autem, vt ipſa dicit, hæ quinq; beſtiæ, quinq; ferociſsimos curſus temporalium regnorum, ferociter in ſe bacchantes. Canis igneus ſed non ardens, homines ſuæ conſtitutionis mordaces, velut ignes apparentes, ſed in iuſticia Dei non ardebunt. Leo fului decoris bellicoſos homines, bella mouentes ſine rectitudine, ſed in fuluo decore regna illa incipient fatigationem debilitatis incurrere. Equus pallidus homines in diluuio peccati, & in velocitate voluptatis ſuæ operationem bonarum virtutum tranſilientes, vbi tunc cor illorum regnorum in pallore ruinæ ſuæ confringetur, quoniam ruborem fortitudinis ſuæ iā perdet. Niger porcus rectores, magnam nigredinem triſticiæ in ſemetipſis facientes, & ſe luto immundiciæ inuoluentes, ſignificat, & diuinam legem in multis contrarietatibus fornicationem & aliorum ſimilium malorum poſt ponentes, ac multa ſchiſmata diuinorum præceptorum in ſanctitate machinantes. Lupus griſeus, ſignificat homines multas rapinas tam in poteſtatibus, quàm in reliquis ſucceſsibus ſibi inferentes, cùm in his certaminibus nec nigros nec albos, ſed veluti griſeos in verſutiis ſe oſtendentes, capita illorum regnorum, ea deuidentes, deiiciunt. Dicit etiam, quòd tunc veniet tempus irretitionis multarum animarum, vbi error errorum vſq; in cœlum erigitur, & filii lucis filium perditionis abiicient, qui diabolicis artibus voluntates ſuas perficere tentabit ¶ Creditur, quòd hæc quinq; tempora cœperint circa annum

φάσμα fatidicum.

¶ Atque tunc maximè contentio vigebat de Eccleſiaſticorum, quæ vocatur inueſtitura. Quæ vt Imperatorum potentiam vehementer labefactauit, planequè eneruauit, ita Pontificum extulit. Præterea circa idem tempus natum commentum de Conſtantini donatione, legimus apud Auentinum lib. 5.

Chriſti M. centeſimum,& durabunt vſq; ad mortem Antichriſti. Primumq; tempus,quod cœpit anno Domini M. C. durabit vſq; ad annum magnum,quo Epiſcopi & omnes Clerus expellentur de locis & ciuitatibus ſuis. Et hoc tempus appellat virgo Hildegardis muliebre propter molliciem & diſſolutionem morum,& quod ſequitur virile propter reſtaurationem & virorem virtutum, & tempus Antichriſti nominat tempus errans. Dicit autem ſic: Iuſticia poſtquam ad ſupernum iudicem querelam ſuam direxerit,ille voces querimoniæ eius ſuſcipiens, iuſto iudicio ſuo vindictam ſuam ſuper præuaricatores rectitudinis inducet,atq; tyrannidem inimicorum eorum ſuper eos graſſari permittet, ſic ad iudicem dicentium: Quam diu lupos rapaces iſtos patiemur,& tolerabimus, qui medici deberent eſſe, & non ſunt. Sed quoniam poteſtatem loquendi,ligandi & ſoluendi habent,idcirco vt ferociſsimæ beſtiæ nos rapiunt: Scelera quoque eorum ſuper nos cadunt,& omnis Eccleſia ſuper eos areſcit,quia quod iuſtum eſt, non clamant, & legem deſtruunt, quemadmodum lupi agnos deuorant,atque in crapula voraces ſunt, & adulteria quàm plurima perpetrant,& per talia peccata abſq; miſericordia nos iudicant. Et poſt talia & alia ſic: Nunc autem dicamus eis,quòd officium ſuum compleant,quemadmodum antiqui patres conſtituerunt, vel à nobis recedant,& ea quæ habent,relinquant. Hæc & his ſimilia, diuino iudicio excitati, illis acriter proponent, atq; ſuper eos irruentes,dicent:Nolumus hos regnare ſuper nos cum ¶ prædiis & agris & reliquis ſecularibus rebus, ſuper quas principes conſtituti ſumus. Et quomodo decet, vt tonſi cũ ſtolis ſuis & caſulis plures milites, & plura arma quàm nos habeant? Sed non conueniens eſt, quòd Clericus miles ſit,& miles Clericus ſit. Vnde abſtrahamus eis, quod non

¶ Perpende hîc lector, quæ Eraſmus habet in prouerbio: Sileni Alcibiadis. Et notum Chriſti dictum: Reges gentium dominantur eis, Vos autem non ſic.

non rectè ſed iniuſtè habent. Diligenter enim conſideremus, quid cum magna diſcretione pro animabus defunctorum oblatum ſit, & illud eis relinquamus, quoniam hoc rapina non eſt. Et plurima in hunc modum: Sed Pontificales dignitates, & omnes in ſpirituali habitu ſub eis degentes, illis cum clauſura cœli primitus reſiſtere multum laborant. Sed cùm tandem perſenſerint, quod nec poteſtate ligandi, nec ſoluendi, nec confirmatione oblationum ſuarum, nec ſtrepitu armorum, nec blandiciis, nec minis illis reſiſtere poterunt, diuino iudicio territi, inanem & ſuperbam fiduciam, quam prius ſemper in ſemetipſis habuerant, deponentes, & in ſe redeuntes, coram illis humiliabuntur, atq; vlulando clamabunt, & dicent: Quia omnipotentem Deum in ordine officii noſtri abiecimus, idcirco ſuper nos hæc confuſio inducta eſt. Et hæc omnia benè concordant his verbis, quæ aliâs virgo dicit Hildegardis ſic: Cùm peccata hæc in populis ſe inuicem coniunxerint, ſcilicet odium, homicidium, & Sodomiticum peccatum, tunc conſtitutio legis Dei diuidetur, & Eccleſia quaſi vi dua concutietur, & principes, nobiles & diuites, per con ſimiles atq; per ſuos minores de locis ſuis expellentur, & à ciuitate in ciuitatem fugabuntur. In libro quoq; diuinorum operum dicit ſic: Cumq; homines prædictis afflictionibus purgati fuerint, tædium præfatorum præliorum incurrent, atq; iuſticiam in cunctis eccleſiaſticis inſtitutionibus, quæ Deo placitæ ſunt, per timorem Dei apprehendent, & illis plurima bona ſuperaddent. Et poſt pauca: Nam de præterito timore, & de præterito dolore confortabuntur, & quaſi puriſſimum aurum fulgebunt, & ſic per longa tempora ſanctitas, iuſticia & pax durabit. Tunc etiam veri Angeli hominibus adhærebunt, tunc etiã fortes & ſapientes viri ſurgent, & prophetabunt, & omnia vetera & noua ſcripturarum, & ſermones omnes, per Spiritum ſanctum effuſos, colligent, & intelligentiam eorum

Calamitates auctorã mẽtum ſcelerum.

Aureum ſeculum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſicut monile cum precioſis lapidibus ornabunt, & omnes fideles in his velut in ſpeculo conſiderabunt ſe. Dicit etiam Virgo Hildegardis aliâs, quòd tunc omnia arma, quæ ad necem hominis parata erant, principes interdicent, illa tantùm ferramenta ſeruantes, quibus terra colitur, & ſi quis ea tranſgredietur necabitur ferro proprio. In diebus illis vera æſtas per virtutem Dei erit; quia tunc omnia in veritate conſiſtent, Sacerdotes ſcilicet & Monachi, virgines quoque, & continentes, & reliqui ordines in veritate ſtabunt, iuſtè & benè viuentes, omnemq; ſublimitatem & ſuperfluitatem diuitiarum obiicientes. Subiunxit etiā, quòd Iudæi & Hæretici lætabuntur, gloriam ſuam in proximo eſſe dicentes, & quòd plurimi paganorum baptizati Chriſtum prædicabunt. Interdum iniquitas ſurget, & iterum cadet, interdum quoque bella, fames, peſtilentia & mortalitas graſſabuntur, & iterum euaneſcent. Cùm homines in eiuſmodi quiete reſidebunt, alii omnium dolorum dies aduenient, omnibus præ timore continuarum afflictionum mortem deſiderantibus, & dicentibus, vt quid nati ſumus? & optantibus, vt montes decidant ſuper eos: priores namque dies dolorum & calamitatum aliquam refocillationem & reparationem interdum habebant. Iſti autem omnium dolorum pleni, à malis non ceſſabunt; homicidium & iniuſticia pro nihilo computabuntur. Pagani de longinquis regionibus ferociſsimam atque immundiſsimā gentem conuocabunt, cui ſe in fornicatione atq; omni malo adiungent, & populum Chriſtianum vbiq; & præliis & rapinis inuadent, & plurimas regiones & ciuitates deſtruent, Eccleſiaſticas diſciplinas, & omnes, quos poterunt, polluent & contaminabunt. Dies illi alios dies peſsimos, & aduentum perditi hominis, denunciabunt. Filii Dei protectione ipſius in eos irruent, & victores eorum exiſtent, & maxima turba Paganorum Chriſtianis in vera fide tunc addetur. In illis diebus Imperatores Romanæ dignitatis à fortitudine,

¶ *Quaſi vero non ea ſemper rerum viciſſitudo extiterit.*

¶ *Tales quidem Tartaros eſſe cōſtat.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

dine,qua prius Romanorum regnum tenuerant, deſcen-
dentes, in gloria ſua imbecilles fient: Reges & Principes *Ruina im-*
multorum populorum, qui prius Romano imperio ſub- *perij Rom.*
iecti erant,ſe ab eo ſeparabunt, nec vlterius ei ſubiicien-
tur. Et ſic Romanum imperium in defectum diſpergetur.
Nam vnaquæq; prouincia, & quiſq; populus Regem ſibi
tunc inſtituet cui obœdiat,dicens,quòd latitudo Romani
imperii magis ſibi oneri fuerit, quàm honori. Poſtquam
imperiale ſceptrum hoc modo diuiſum fuerit,nec repara-
ri potuerit,tunc etiam infula Apoſtolici honoris diuide- *Papatus.*
tur. Quia enim nec Principes nec reliqui homines tam
ſpiritualis quàm ſecularis ordinis in Apoſtolico nomine
vllam religionem tunc inuenient, dignitatem nominis il-
lius imminuent. Alios quoq; magiſtros & Archiepiſco-
pos ſub alio nomine in diuerſis regionibus ſibi præferent,
ita vt etiam Apoſtolicus eo tempore dilatione honoris
priſtinæq; dignitatis attenuatus,Romam, & pauca illi ad-
iacentia loca, vix tunc ſub infula ſua obtineat. Hæc e-
tiam ex parte belli euenient,ex parte quoq; per commune
conſilium & conſenſum & ſpiritualium & ſecularium po-
pulorum, vel hortantibus,vt quiſq; ſecularis princeps re-
gnum & populum ſuum muniat & regat,& vt quilibet Ar-
chiepiſcopus,ſeu alius ſpiritualis magiſter, ſubditos ſuos
ad rectitudinem diſciplinæ conſtringat. Tunc iterum i-
niquitas aliquantulum debiliter iacebit, interdum quoq;
ſurgere attentabit. Tunc vnusquiſq; Rex & Princeps ac
epiſcopus ſe ipſum in alio caſtigabit. Aër quoquè tunc
iterum ſuauis erit, & fructus terræ vtilis, & homines
ſani ac fortes. In ipſis etiam diebus multi Prophetæ *Imago no-*
& ſapientes erunt, & occulta Prophetarum & aliarum *ſtri ſeculi.*
ſcripturarum ſapientibus tunc ad plenum patebunt,
& filii & filiæ eorum prophetabunt, etiam in ſimili-
tudine doctrinæ Apoſtolorum. Interim & multæ hæ-
reſes, & plurimæ turpitudines cum aliis malis pullu-
labunt, qui Antichriſtum in proximo adeſſe oſtendunt.

Im-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Fabula de Antichriſto ¶

Immunda quoq; mulier immundum filium concipiet. Cùm enim tempus aduenerit, quo iſte nequiſsimus deceptor horribiliter apparebit, dicit virgo Hildegardis, mater illa, quæ iſtum fallacem in mundum eijciet, à pueritia ſua in puellari ætate diabolicis artibus vitijsq; plena, in deſerto abiectionis inter nefandiſsimos enutrita eſt, ibi parentibus ſuis eam neſcientibus, nec illis, cum quibus moratur, eam ſcientibus. Quoniam Diabolus illuc eam ire perſuadet, & ibi eam ſecundum voluntatem ſuam decipiendo componit, quaſi Angelus ſanctus. Et ideo ab omnibus ſe ſeparat, vt tanto facilius celari poſsit. Vnde etiam aliquibus, ſed tamen paucis viris nequiſsimo latrocinio fornicationis occultè commiſcetur, & in tanto ſtudio turpitudinis cum illis ſe polluit, velut Angelus ſanctꝰ feruorem prauitatis illius eam perficere iubeat. Et ſic feruentiſsimo ardore fornicationis iſtius filium perditionis concipiet, neſciens de quo ſemine virorum illorum eum conceperit. Sed Lucifer, ſerpens videlicet antiquus, turpitudine iſta delectatus, coagulationem hanc iuſto meo iudicio artibus ſuis inflat, & eam omnibus viribus totam in ventre matris poſsidet. Sic illo proditore de ventre matris ſuæ, pleno diabolico ſpiritu, egrediente, deinde conſuetam fornicationem deuitat, & apertè ſtulto & inſipienti populo dicit, quia virum non habet, nec patrem infantis ſui ſciat, fornicationem quam perpetrauit, ſanctam dicit. Vnde populus illam ſanctam putat, & nominat. Sic filius perditionis diabolicis artibus vſq; ad fortiorem ætatem nutritur, ſemper noto ſibi populo ſeſe ſub-

tra-

¶ De Antichriſto noſtrarum Eccleſiarum ſententia, ſacrarum litterarum roborata veritate, in medio eſt. Qui volet, addat, quæ Auguſtinus diſſeruit lib. 20. de ciuitate Dei cap. 19. Et memorabilis eſt locus lib. 2. Sibyllin. oracul. in hanc ſententiam:

Fallaces aderunt in terris vaticinantes:
Et Belial veniet, facietquè inſignia multa
Inter mortales tunc, ſancti funditus, atque
Electi, fidiquè, euerſi diripientur:
Nec non Hebræi, quos ſæuior impetet ira.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

trahens, nec ſe manifeſtauit, vſque dum ſe plenum & ſuperabundantem in cunctis iniquitatibus cognouerit. Ab initio autem ortus illius multa certamina, & multa contraria rectarum ordinationum ebullient, & ardens iuſticia à rectitudine ſua obtenebrabitur, & caritas in omnibus extinguetur, hæreſes fient, vt etiam hæretici errores ſuos apertè indubitanterq; prædicent, & tanta dubietas & incertitudo in fide catholica fiet, vt homines in dubio habeant, quem Deum inuocent, atq; plurima ſigna in Sole, Luna & ſtellis, & in cæteris elementis & creaturis apparebunt. Vnde etiam homines tanta triſticia in illo tempore occupabit, vt mori quaſi pro nihilo ducant. Qui autem in catholica fide tunc perfecti erunt, in magna contritione expectabunt, quid Deus ordinare velit. Et hæ tribulationes hoc modo procedent, vſque dum filius perditionis os ſuum ad contrariam partem aperiat. Sed cùm ille verba falſitatis, & deceptionum ſuarum protulerit, cœlum & terra contremiſcent, & catena monilis iuſticiæ, velut magno flatu venti, tota tunc primùm mouebitur. Quoniam vſq; ad idem tempus inconuulſa permanebit. Antiquꝰ hoſtis quoniam hominem primum ſuperauerat, per alium hominem, ſcilicet Antichriſtum, æſtimat ſe poſſe perficere, quod olim inceperat, cùm aduerſus Deum pugnare tentauit. A Diabolo quippe Antichriſtus infuſus, omnia quæ Deus in antiqua lege & noua conſtituerat, deſtruet, & inceſtum & alia ſimilia peccata non eſſe peccata affirmabit, affirmans, quòd omnia caſtitatis præcepta per ignorantiam facta ſunt. Multitudinem populorum ſeducendo ſibi attrahet, & ſe vt Deum adorari faciet, vt filius Dei paruum numerum in comparatione numeri ſui habeat. Pro redemptione populi ſui per occiſionem ſe mori, & per reſurrectionem ſe ſurgere ſimulabit, & quandam ſcripturam in fronte ſequentium ſe ſcribi faciet, per quam omne malum eis immittet, atq; per eandem ſcripturam contra baptiſmum, & contra Chriſtianum nomen

ἐποχὴ fidei.

πάρεδρος.

¶ De facinoribꝰ Antichriſti 2. Theſſal. 2. Apocal. 19. & ſeq.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

arte magica ita eos infundet, vt ab illo diſcedere non cupiant, & vt ſecundum ipſum, quemadmodum Chriſtiani ſecundum Chriſtum, omnes vocentur. Hanc ſcripturam Lucifer in ſe diu habuit, nec eam vlli hominum reuelauit, excepto huic ſoli, quem in vtero matris ſuæ totum poſſedit. Scriptura autem hæc in nulla lingua viſa vel inuēta eſt, quia Lucifer eam primùm in ſemetipſo inuenit. Sed Deus omnes conatus eiuſdem ſcripturæ cum auctore ſuo deſtituet. Sancti & iuſti in timore magno concutientur. Tunc Eliam & Enoch eadem vis, per quam prius ablati de medio hominum fuerant, reducet, & quam diu cum hominibus morabuntur, ſemper per quadraginta dies reficiētur. Maiora ſigna filio perditionis facient, homines ex omnibus populis ad ipſos current, ad martyrium, quod eis filius perditionis inferet, cum ardenti fide veluti ad conuiuium properantes, multitudo ſanguinis eorum ſicut riuꝰ effundetur. Hos cùm filius perditionis nec blanditiis nec minis ſuperare poterit, iubebit eos crudeli martyrio conſumari. Sequaces filii perditionis gaudebunt, ſed cùm ſpiritus vitæ eos ſuſcitauerit, ac rurſus in nubes ſuſtulerit, gaudium illorum in timorem vertetur. Deinde perditionis filius populum conuocabit, & in cœlos ire tentabit. Sed cùm diabolica arte ſe ſurſum extulerit, diuina virtute eiicietur, atq; fœtor ſulphuris & picis eum ſuſcipiet, ita etiam, vt aſtantes populi ad præſidia montiū fugiant. Tantus quippe terror hæc videntes & audientes occupabit, vt Diabolo & filio eius abrenunciantes, ad veram fidem baptiſmi conuertantur. Poſt caſum Antichriſti gloria & laus Chriſti filii Dei amplificabitur. Obiit autem virgo Hildegardis tempore Adriani Papæ, regnante Imperatore Friderico.

¶ *Simile quid de Simone Mago perhibetur, ſed quod tamen ſcriptorum ἀξιοπίστων auctoritate careat, vt Volaterranus. Vide Arnobium lib. 2. Nicephorum Calliſt. Glycam, cæteros.*

Eodem

Eodem tempore ſederunt duo iuuenes litterati, curiales & curioſi, in vigilia natiuitatis Domini, inter ſe inuicem per problemata diſceptantes. Vnus Firri, alter Tyrri vocabatur. Firri autem ad ſocium ſuum Tyrri: Si vixiſſes, quantum vixiſti, & adhuc tantum & dimidium tanti, & dimidium dimidii, centum annos haberes. Quot annorum erat ille? Viginti ſex, ait Firri, & duarum partium vnius anni, computa, & inuenies ita eſſe. Et Tyrri ſubiecit: Dicas & tu mihi, qua arte poteris hæc ſub regulam retorquere. Firri ait: Sumo numerum, habentem poſitas propoſitiones, id eſt dimidium & quadrantem, ſcilicet quatuor, & totiens multiplico ſummam, ſcilicet C. & fient CCCC. Tunc adiungo omnes propoſitiones prius dictas ipſi quaternario, ter ſcilicet quatuor, id eſt duodecim, & dimidium tanti, id eſt duo, & dimidium dimidii, id eſt vnum, & erunt XV. Deinde diuido multiplicatam ſummã, ſcilicet quadringentos per XV. & quot quiſque habuerit, tot annis vixit, & id quod ſuperfuerit, quota pars fuerit de quindecim, tantum vixit de vno anno. Et ſic potes in omnibus ſimilibus operari. Tyrri ait ſocio: Sex denarios inter tres, quocunq; velis modo, diuide, dicam tibi quantum quisq; habeat. Et Firri diuiſit. Volrado dedit vnum, Ottoni duos, Galtero tres, neſciẽte ſocio. Tyrri duplauit numerum Volradi, Ottonis nonuplauit, Galteri declupauit. Hoc totum ait in vnam ſum̃am reducite, & mihi dicite. Collegerunt & L. ei dederunt. Et Tyrri dixit, Volradus I. Otto II. Galterus habet III. Firri ait, da regulam ſuper iſto. Dabo, ait Tyrri. Sex de- ¶ *Dialogiſmus arithmeticus.*

¶ *Volumus, lector, in arbitrium tuum venire, an de iterata hac digreſsione æſtimari auctoris ingenium φιλόλογον debeat. Adhuc in medio relinquimus, dramane vel hiſtoriam credi oporteat. Etſi ſententia poſterior auctoris aſſertioni atque inſtituto magis quadrare videtur. Niſi quod* τῶν διαλογιζομένων *nomina ſuſpecta ſunt,* ἄσημα *illa quidem, ſed forſan ita accipienda, vt iureconſultorum diſputationibus Manij, Seij, Sempronij, Titij &c, inculcantur.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

nariis inter tres diuiſis,do vni duplum, alteri nonuplum, tertio decuplum. Quo numero ab his collecto, & à me recepto,conſidero quantum differat à LX. Differentiam retineo,aliud reiicio,& in differentia quot habuero vnitates, tot illi attribuo, cui nonuplum commiſsi, & quot habuero octonarios,tot illi attribuo, cui duplum commiſi, & habitis duabus partibus, tertiam non ignoro. Verbi gratia. Volrado, qui vnum habuit, dedi duplum, vnde duo habuit,Ottoni,qui duo habuit, dedi nonuplum, vnde habuit XVIII. Galtero,qui tria habuit, dedi decuplum, vnde habuit XXX. Collegerunt & L. repererunt. Conſideraui ergo differentiam huius numeri à Sexagenario,& erat denarius. Ecce vnus octonarius in denario, & duæ vnitates. Vnde attribui Volrado vnum, cui duplum dederam, Ottoni duo, cui nonuplum, & cognitis duabus partibus, ſciui tertiam. Hæc eſt regula huius problematis. Nullus octonarius nihil oſtendit habere illum,cui duplum commiſiſti. Nulla vnitas nihil oſtendit habere eum,cui nonuplum commiſiſti. Ecce examen omnium.

Vnus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

LI.	IX.	*Vnus Octonarius, & vna vnitas.*	I.	I.	IIII.
L.	X.	*Vnus octonarius, & duæ vnitates.*	I.	II.	III.
XLIX.	XI.	*Vnus octonarius, & tres vnitates.*	I.	III.	II.
XLVIII.	XII.	*Vnꝰ octonarius, & quatuor vnitates.*	I.	IIII.	I.
XLVII.	XIII.	*Vnus octonarius, & quinq; vnitates.*	I.	V.	
XLIII.	XVII.	*Duo octonarij, & vna vnitas.*	II.	I.	III.
XLII.	XVIII.	*Duo octonarij, & duæ vnitates.*	II.	II.	II.
XLI.	XIX.	*Duo octonarij, & tres vnitates.*	II.	III.	I.
XL.	XX.	*Duo octonarij, & quatuor vnitates.*	II.	IIII.	
XXXV.	XXV.	*Tres octonarij, & vna vnitas.*	III.	I.	II.
XXXIV.	XXVI.	*Tres octonarij, & duæ vnitates.*	III.	II.	I.
XXXIII.	XXVII.	*Tres octonarij, & tres vnitates.*	III.	III.	
XXVII.	XXXIII.	*Quatuor octonarij, & vna vnitas.*	IIII.	I.	I.
XXVI.	XXXIIII.	*Quatuor octonarij, & duæ vnitates.*	IIII.	II.	
XIX.	XLI.	*Quinq; octonarij, & vna vnitas.*	V.	I.	
LII.	VIII.	*Vnus octonarius, & nulla vnitas.*	I.		V.
XLIIII.	XVI.	*Duo octonarij, & nulla vnitas.*	II.		IIII.
XXXVI.	XXIIII.	*Tres octonarij, & nulla vnitas.*	III.		III.
XXVIII.	XXXII.	*Quatuor octonarij, & nulla vnitas.*	IIII.		II.
XX.	XL.	*Quinq; octonarij, & nulla vnitas.*	V.		I.
XII.	XLIX.	*Sex octonarij, & nulla vnitas.*	VI.		
LIX.	I.	*Nullus octonarius, & vna vnitas.*		I.	V.
LVIII.	II.	*Nullus octonarius, & duæ vnitates.*		II.	IIII.
LVII.	III.	*Nullus octonarius, & tres vnitates.*		III.	III.
LVI.	IIII.	*Nullꝰ octonariꝰ, & quatuor vnitates.*		IIII.	II.
LV.	V.	*Nullꝰ octonarius, & quinq; vnitates.*		V.	I.
LIIII.	VI.	*Nullus octonarius, & ſex vnitates.*		VI.	
LX.	nihil.	*Nullus octonarius, & nulla vnitas.*			VI.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Iterum Firri ait: Tres erant fratres in Colonia, habentes IX. vaſa vini. Primum vas continuit vnam amam, ſecundum duas, tertium tres, quartum quatuor, quintum ſex, ſeptimum VII. octauum VIII. nonum IX. Diuide vinum iſtud æqualiter inter illos tres vaſis inconfractis. Faciam ait Tyrri: Seniori do primum, quintum & nonum, & habet, XV. amas. Medio do tertium, quartum & octauum, & habet ſimiliter XV. amas. Iuniori autem ſecundum, ſextum & ſeptimum attribuo, & illo etiam ſic habente XV. diuiſum eſt vinum, vaſis non confractis. Bone Firri, & ego tibi proponam aliud, & certè ſubtilius: Dominus meus conuiuium habiturus, miſit me in ciuitatem proximam, vt vinum afferrem. Vas mecum accepi, capiens octo metretas. Impleui illud, plus in taberna non erat: mihi redeunti occurris in via, vinum etiam allaturus. Quæris vnde veniam? Et ego, de foro venio, vinum attuli Domino meo. Requiris quantum? Octo, aio, metretas. Dicis mihi, & ego pro vino ibo. Reſpondeo, vinum non inuenies. Petis ergo à me, vt tecum diuidam. Quæro vtrùm vaſa habeas? Dicis te habere duo vaſa, vnum quinquè metretas capiens, aliud tres. Exhibeo ergo tibi mediam partem, id eſt quatuor metretas, ſi per hæc vaſa diuidere poteris. Diuidas, vel vino careas. Firri ſubticuit, nec diuiſit. Cui Tyrri: ego diuidam, ſi ignoras, pone vaſa tua. Ecce, ait, meum octo habet metretas, tuum maius quinq; capit, minimum tres. Et fudit in maius vas quinquè metretas, implens illud, & de eodem in minimum tres, etiam implens illud, poſtea de minimo vaſe in vas maximum octo metretarum, tres metretas, quæ in ipſo erant. Ita erant in maximo vaſe VI. metretæ, in medio duæ. Tunc fudit de medio vaſe in minimũ duas metretas, & medium mãſit vacuũ. Deinde fudit iterũ. V. metretas in mediũ vas vacuum, implens illud, & de eodem fudit vnam metretã in minimum. Ecce, ait, habes quatuor metretas in tua maiori lagena. Et de minima lagena effudit tres metretas in ſuam magnam lagenam, quæ erat VIII. metretarum, &

IIII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

IIII. retinuit. Et Firri ait: Sic vinum debueras diuiſiſſe. Firri ſe vindicare cogitans, ita dixit: Lupum, hircum & pondus caulium per aquam ducas in modica nauicula, ſolam rem capiente, ne lupus hircum mordeat, nec hircus caules deuoret. Cui Tyrri: Iabax, hæc eſt fabula puerorum. Quidam puerulus vix quinq; annorum primò hircum tranſuexit,& rediens lupum attulit, & hircum reduxit,tunc caulibus tranſuectis, iterum pro hirco perrexit. O Firri,ego te ad rem ſimilem prouocabo. Tres viri cum vxoribus ſuis Rhenum tranſire volebant. Modica erat nauicula,nec amplius quàm duos homines capiebat. Sicq; tranſeundum erat, vt in tranſuectione quilibet vir vxorem ſuam cuſtodiret ab altera. Vocabantur ita, Bertoldus & Berta,Gerardus & Greta, Rolandus & Roſa. Quomodo tranſibunt? Firri modicum dubitante, Tyrri ait: Berta & Greta primò tranſierunt. Greta rediit, & Roſam attulit. Ecce tres mulieres tranſierant. Berta ad Bertoldum rediit. Gerardus & Rolandus tranſierunt ad ſuas vxores. Gerardus & Greta redierunt. Bertoldus & Gerardus tranſierunt. Roſa ſola rediit, tribus viris in vlteriore littore manentibus. Berta & Greta tranſierunt ad ſuos viros Rolandus ad Roſam rediit,& eam ſecum tranſuexit. Sic omnes benè tranſierunt. Quo audito,Firri gauiſus eſt, aitq; : Scis aliqua ad retinendum ea? Cui Tyrri, Scio,ecce duo verſus: αἰνιγματισμοί.

Binæ,ſola,duæ,mulier,duo, vir, mulierq́;,
Bini,ſola, duæ,ſolus, vir cum muliere.

Ad hæc Firri,expone. Et Tyrri: Binæ Berta & Greta: Sola,Greta: duæ,Greta & Roſa: mulier, Berta: duo, Gerardus & Rolandus, vir mulierq́;, Gerhardus & Greta. Bini,Bertoldus & Gerardus: ſola,Roſa: duæ, Berta & Greta: Solus,Rolandus: vir cum muliere, Rolandus & Roſa.

Vade,ait iterum Tyrri,in forum cum *XXX*.denariis,& eme *XXX*. volucres. Aucas prò IIII. denar. quamlibet anetam pro duobus, fiſcedulam pro obulo, viginti quatuor

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Alij Arithmetici.

tuor fiſcedulas pro XII denariis,tres aucas pro XII. tres finetas pro VI. Firri ait: Vigilia natiuitatis Domini eſt, ante mediam noctem ſurgemus,eamus ſoporatum,tractatum iſtum vſq; in craſtinum differentes. Tyrri ait: Ad honorem ſolennitatis huius eſt tribus vicibus offerendũ, pauper quidam tot vicibus offerre volens,non habuit. Petiuit ergo à Deo, vt tantum adhuc ei daret, quantum in marſupio haberet. Accepit tantum,& obtulit denarium in Miſſa primi galli cantus. Denuò petiuit,vt tantum, quantum retinuerat,ei daret,fecit,& iterum obtulit denarium. Tertiò tantum impetrauit, quantum habuit,& oblato ad ſummam Miſſam denario, nihil retinuit. Dic Firri,quantũ ad eccleſiam portauit?Firri ait: obolum,& dimidium obolum,& dimidium dimidij oboli. Cui Tyrri: Da exemplum. Ad hæc Firri. In prima petitione obolus fecit denarium,dimidius obolus integrum, dimidium dimidii,dimidium. Obtulit ergo denarium, & retinuit obolum integrum & dimidium. Secunda petitio fecit denarium,& de dimidio obolo integrum. Obtulit denarium, & retinuit obolum integrum. Vltima petitio de eodem obolo impetrauit denarium, & pauper eundem obtulit, & nihil retinuit. Firri ad hæc: Dixiſti numerum, eamus dormitum.

Alio veſpere Firri & Tyrri ante caminum ſedentibus, Firri iterum ait ad Tyrri: Quid hodie comediſti? Tyrri ait, volucres paruulas. Cui Firri: Dicam tibi,quot famulus tuus comparauit. Dicas,ait Tyrri. Ad hæc Firri:Scis, quantum precii ei dederis? Scio,ait Tyrri. Firri reſpondit: Ad quemlibet ſolidum do tibi denarium. Accipe meum datum, & compara vnam volucrem. Illa comparata,reliquas tuo precio eme, & quamlibet tot denariis, quot vnam comparaſti. Feci, ait Tyrri. Iterum Firri: Seruus tuus XIII. volucres comparauit. Cui Tyrri:benè intelligo. Vnus obolus datus XXV. volucres oſtendit, denarius XIII. duo denarii VII. tres V. quatuor IIII.

ſex

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſex III, duodecim duas,quotcunq; fuerint ſolidi cogitate.
Et Tyrri ſubiunxit: Dicam tibi,'quot denarios in marſu-
pio habeas. Firri ait,quot habeam, ego noui. Et Tyr-
ri: bis tantum adde. Fecit ita. Iterum Tyrri: Reiice me-
diàm partem. Reiecit. Tyrriq; : Ad mediam partem re-
tentam bis irerum tantum addas. Addidit. Tyrri dixit:
Iterum reiice mediam mediam: Reiecit iterum. Et Tyrri:
habuiſti in prima diuiſione obolum? Non ait Firri. Cui
Tyrri: habuiſti in ſecunda? Firri, non. Scis,quid retinue-
ris? ait Tyrri. Scio, reſpondit. Et Tyrri: Da nouem
VValtero de retento. Do,ait. Iterum Tyrri: da nouem
Ottoni. Non poſſum, ait Firri. Tyrri ſubiunxit, qua-
tuor denarios in marſupio habes. Firri reſpondit, nobi-
lis res,adhuc immoremur. Cui Tyrri, cogita quantum
vis, adde bis tantum, & diuide, medium reiice,habes obo-
lum in diuiſione? Habeo. Sit denarius. Da nouem VVal-
tero. Non poſſum. Cogitaſti ergo tres denarios. Et
vt plenè te doceam, vnus denarius in prima diuiſione ha-
bet obolum, in ſecunda non, & nouem dare non poteſt.
Duo denarii in ſecunda diuiſione habent obolum, in pri-
ma non, & VIIII. dare non poſſunt. Tres denarii in v-
traq; diuiſione habent obolum, & IX. non poſſunt dare.
Quatuor in neutra diuiſione habent obolum, & poſſunt
dare IX. Quinq; ſicut vnus in prima diuiſione habent o-
bolum, in altera non ſed dare poſſunt IX. Sex ſicut duo
in altera diuiſione habent obolum, in prima non, & poſ-
ſunt dare IX. Septem ſicut tres in vtraq;, & poſſunt dare
IX. Octo ſicut IIII. in neutra, ſed his poſſunt IX. Sic vſq;
in infinitum procedere potes, nouem ſe in diuiſione ha-
bentibus, ſicut vno & V. decem ſicut duobus & VI. vnde-
cim ſicut tribus & VII. duodecim ſicut quatuor & VIII.
& ita ſemper deinceps,niſi quòd ad quemlibet quaterna-
rium ſemper nouem adaugentur. Verbi gratia. De IIII.
dari poſſunt IX. ſemel uſq; ad octo, de VIII. bis vſq; ad
XII. de XII. ter vſq; ad XVI. de XVI. quater vſq; ad XX.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

& ſic vlterius. Medios autem numeros, videlicet inter quaternarios ſic aſcendentes, ſecundum obolos in diuiſione habitos, conſidera. De ſolidis marcis & libris eodem modo inuenies. Firri ait: conſidero rem aliam circa iſtud. Si magnus eſt numerus, vtpote manus plena de piſis, facio habentem piſa totum numerum in tres partes diuidere, & quod ſuperfuerit, ſeorſim ponere, quia non poterunt niſi vnus aut duo ſupereſſe. Diuiſo numero in tres partes, circa tertiam partem operor ſecundum iam dictum modum de denariis, & inuenta tertia parte, ſcio duas reliquas, & quod ſeorſim poſitum eſt, iterum inuenio eo modo. Tyrri ait, & ego aliud conſidero circa idem. Poſitis in ordinem tribus vel quatuor & deinceps hominibus, pono denarium inter eos: leuet, qui voluerit, dicam eis. Do primo vnum, alteri duos, tertio tres, quatuor IV. & ita deinceps. Hoc facto, dico ſic: Qui denarium leuauit, benè nouit, quantum habeat. Addat dimidiam partem totius toti, & ſi obolum in additione habet, ſit denarius. Iterum addat dimidium tanti, quantum ex toto habet, & ſi habet obolum, ſit denarius. Tali additione, & oboli conſideratione, & nouenarii habitione, occurret tibi numerus in ſuperioribus denotatus. Si vnum inueneris, primus leuauit denarium, ſi duo, ſecundus, ſi tria, tertius, & ſic deinceps. Firri ait: Quidam famulus iuit de Colonia in Nuſsiam, occurrit ei alter, properans de Nuſsia in Coloniam. Salutant ſe inuicem. Poſt ſalutationem quilibet alteri ſuæ matris hoſpitium demonſtrauit, & ei idem hoſpitium conſuluit. Bertoldus vnus, alter Stephanus vocabatur. Bertoldus intrauit hoſpitium matris Stephani, & eam accepit vxorem, Berta vocabatur. Stephanus intrauit hoſpitium matris Bertoldi, & eam ſimiliter accepit vxorem. Et hæc dicta erat Oſanna. Quiuis eorum de vxore ſua puerum generauit: qualis eſt inter eos cognatio? Tyrri ait: Primò tibi depingam pares ſedes, & in eadem diſtinctione demonſtrabo, quod quiuis eorum patruus eſt alterius.

Iterum alij conſanguinitatem ſpectantes.

con-

coniuges		coniuges	
Bertoldus, filius Oſannæ, & frater Galteri.	Berta, mater Stephani.	Oſanna, mater Bertoldi.	Stephanus, filius Bertæ, & frater Conradi.
Conradus, filiꝰ Bertoldi, & patruꝰ Galteri.	*Verba Bertæ ad Galterũ, vel Oſannæ ad Conradũ: Care puer ſedeas, tibi qui pater, eſt mihi natus, Meque vocas auiam, tibi fratrem dico maritum.*		Galterus, filius Stephani, & patruus Conradi.

Et Tyrri ſubiunxit: Etiam mitto te per ſubiectam figurã ad conſiderationem ſimilis rei. Duas filias habent duo milites. Quiuis eorum filiam ducit alterius. Hæ duæ gignunt duos pueros. Cùm milites alieni ſint inter ſe, & etiam eorum duæ filiæ, inquiſitione dignum eſt, vtrum aliqua cognatio ſit inter pueros.

coniuges		coniuges	
Florentius, pater Floræ.	Gertrudis, filia Gerardi, & ſoror Iacobi.	Flora, filia Florentii, & ſoror Petri.	Gerardus, pater Gertrudis.
Petrus, auunculus Iacobi.	*Quilibet iſtorum auunculus eſt alterius, quia Gertrudis ſoror eſt Iacobi, & Flora ſoror Petri.*		Iacobus, auunculus Petri.

Firri iterum ait: Dominus meus prandere nunquam voluit, niſi aliquam rem quæſtione dignam primitus audiuiſſet. Emiſit aliquem. Ille reuerſus ei talia nunciauit: Eunti mihi in via ſenes XII. occurrerunt. His ſalutatis, proceſsi. Iterum mihi alii XII. viri ætatis mediocris occurrerunt. Poſt paulum tertio mihi XII. iuuenes occurrerunt, qui ſenem iam decrepitum præceſſerunt, qui

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſecum quandam iuuenculam deducebat. Senex me reuertentem ſalutauit: Vides, ait, hanc iuuenculam, hæc mea vxor eſt, duodecim iuuenes iſti mei & eius filii ſunt. XII. viri mediocris ætatis, quibus occuriſt, mei ſunt filii, & iſtius iuuenculæ patrui. Senes XII. mei item ſunt filii, & omnes huius iuuenculæ auunculi. Bone Tyrri, hanc generationem expone mihi. Tyrri ait: Faciam, & ſic:

coniuges. — coniuges.

Lucia, vxor ſenis, quæ Petrũ genuerat ab alio viro.

Miles, ſenex iam decrepitus, Bartolomæus.

Berta, vxor ſenis, quæ Cõſtantiã genuerat, antequam ſenem duceret.

con | iuges.

Senes XII. filii Luciæ, patrui Margaretæ, quos genuit à ſene milite.

Petrus, filius Luciæ, quem ipſa genuerat antequam militem duceret.

Conſtantia, filia Bertæ, vxor Petri, mater Margaretæ.

Viri XII. mediocris ætatis, filii ſenis & Bertæ, auunculi Margaretæ.

Margareta, filia Petri & Conſtantiæ, vxor ſenis, mater XII. iuuenum ab eodem.

XII. iuuenes, filii ſenis militis & Margaretæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Firri iterum dixit: Bone Tyrri, Romam ire volo, expedias me de itinere. Cui Tyrri: Qua via vis procedere? Et ille: verſus vallem Maurianam: ſed prius ibo in Daciã pro equo, & ſic procedam de Stadio. Ad quem Tyrri: Loca tibi nominabo, & milliaria interponam. Stadium X. Brema IIII. VVildeshuſen II. Vechta V. Brameozke III. Tekeneborch V. Monaſterium III. Ludinchuſen I. Sulſene. Ibi venies ſuper Lippiam fluuium I. Tore IIII. Enuſcherna fluuius. Lippenæ I. Dusborch. Ibi Rhenum tranſeas. Sed ſi magna fuerit abundantia aquarum, difficulter aut minimè poteris Dusborch venire. Quod ſi ita eſt, de Monaſterio vadas vſq; Coloniam: ita procederes per Ardaniam, tunc venies Metis. Sin autem ſic, & monticulos plurimos euitabis. Dusborch tranſacto Rheno vadas I. Aſberge. Sequitur IIII. Nuſsia I. Hemerthe IIII. Rura fluuius III. Herle II. Clumene, Moſa fluuius, Traiectum ſuperius, Sancta Maria in Bieſſe I. Curtece II. Ciuitas ſancti Trudonis I. Velme. Sed melior eſt via de Traiecto vſque Tungris, inde Velme I. Landene. Hæc villa mixta eſt & Gallico & Teutonico II. Liſmea. Ibi intras linguam Gallicam. Reliquas villas pronunciabo Gallicè non Latinè, quia hæc pronunciatio magis eſt neceſſaria viatori I. Geldenake IIII. Monſam VVibert IIII. Niuele V. Benis II. Viren II. Mabuge II. Beafort III. Auens I. Epora fluuius Sauage. Hæc aqua ſubitò creſcit in pluuia, & impedit viatores. Quòd ſi contigerit ad ſiniſtram manum, ad proximam villam declinans ibi tranſeas, & Rulie. Ibi lapis poſitus eſt in media villa iuxta viam, quæ diſterminat Imperium & regnum Franciæ IIII. Eſtreiz II. Veruin, Nouum caſtellum IIII. Remis X. Chaluns ſcilicet Catalaunũ. Merna fluuius IIII. Eſtreie IIII. Moalis IIII. Affreie. Abele fluuius. Artiz IIII. VVed III. Trois. Secana fluuius VII. Bar. Surſeme II. Geſurſeme II. Muſſe II. Furcherres III. Chaſtilium Surſeme V. Mani Lambert V. Chancheaus. Iuxta villam illam oritur Secana. Florie VI. Beane prope Ciſter-

Itinerariũ Roman. ex oppido Stadio.

Limes Imperij & regni Francici.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Ciſtercium· III· Chani. III· Chalon ſcilicet Cabilon· Ibi venis ſuper fluuium Arar, de quo Lucanus: *

** lib. 1.*

Quà Rhodanus raptum velocibus vndis
In mare fert Ararim.

IIII Grone·III· Turnꝰ·V·Maſcũ·IIII.Beleuile·II· VileFrã-ce· I· Anſe.IIII· Liun Surrone IIII.Ayri·V.Turdeſpine·III· Lakebele·III· Monſcatus,ꝗ tres leucas habet ad trãſeundũ· Chameri II·Monnulian·In illo caſtello dicitur Karolus captiuatus, Iſara fluuius· III. Akebele. II·Aypere.III Chambri·I· Ermelion· In caſtro illo conſtruendo habitus eſt ſanguis equorum & hominum pro cæmento. Homo tranſiens dabat vnam libram ſanguinis, equus duas· III· San Michel. Si vis videre digitum Beati Iohannis Baptiſtæ, de Ermelion vadas in ciuitatem Maurianam. Ibi eſt ſedes Epiſcopalis, & digitus beati Iohannis reconditus, quem in locum illum quædam virgo deportauit. Inde habes duo milliaria ad ſanctum Michaëlem.IIII. Furneaꝰ. IIII· Termemon· I· Aland· Ibi eſt in pede montis Siniſu,& in illo loco verſus Italiam finit vallis Mauriana, quæ incipitur trans montem Catum verſus Burgundiam. Vallis autem Mauriana dicta eſt à Mauris,id eſt,nigris aq̃s,videlicet Orca,Arca & Iſara. Hi enim fluuii, ſcilicet Orcus,Arcus & Iſara, in valle eadem nigri valde conueniunt,& iuxta Viennam in Rhodanum deſcendunt nigro & obſcuro gurgite. Huius Arci mentionem facit Horatius in arte Poëtica ſic:

Sanguis humanus & equinus pro cæmẽto

Aut flumen Rheni,aut pluuius deſcribitur arcus.

Gerra Sicula.

Hoc plurimi ignorantes,dicunt pluuiꝰ arcꝰ,id eſt,Iris, ſed falluntur: eſt enim ille fluuius, & dicitur pluuius à pluuia, quia tempore pluuiali maxima inundatione labitur, & multa profunditate impedit viatores, & tunc eſt per latera tranſeundum montium vſq; ad montem Siniſum, qui habet in ſuo tranſitu. V. leucas magnas. Quo tran-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tranſacto, vnam leucam procedas, & occurret tibi Secutia X. Auilian. X. Turing. X V. Salugri. IIII. Lauur. XIII. Vercellis X L. Papia. XXV. Placentia XX. Burſandonum XV. Parma. XV. Regium. XV. Mutina XX. Bolonia. Ibi habes optionem duarum viarum trans montes, vel ad balneum ſanctæ Mariæ, vel ad aquam pendentem. Sed puto, quòd melior ſit via ad balneum ſic. Bolonia XIII. Caſtellum ſancti Petri VII. Emula. X France X. Furlin II. Sanmartinnenſtrate IIII. Meldola X. Ciuitella X V. balneum ſanctæ Mariæ. Alpes XV. leucarum. Champ VIII. Subean VI. Aretium VIII. Chaſtelum VIII. Vrſage XVI. Caſtel X. Sarminian. VI. Orbete XII. Mons Flaſcun. VIII. Viterbium XVI. Sutrium XVI. Caſtellum ſancti Petri. VIII. Roma. Si Papa fuerit Peruſii, Aſsiſii, Interamnes vel circa loca illa, de Vrſage ito *IIII.* leucas vſq; Gunfin, & ſic vlterius, & habebis lacum Peruſinum ad manum dextram, ſed prædicta via de Vrſage vſq; Caſtellum ad manum ſiniſtram. Ecce habes iter Romanum per vallem Maurianam. Sed dico tibi, quòd ad multa milliaria plus habet itineris, quàm reliquæ viæ. His auditis Firri reſpondit: qua via mihi redire conſulis? Cui Tyrri: Neſcio, ſocietas & rerum euentus, & temporum, tibi reditum mõſtrabunt. Sed dic, quorſum vis redire? Cui Firri: in Daciam, vnde exibo. Et Tyrri: poteris redire per vallem Tarentinam, per Eluelinum, per montem Iouis, poteris etiam per Puſterdal. Per vallem Tarentinam ſic. A Roma redeas per Viterbium, & ſic vltra Alpes ad balneum ſanctæ Mariæ via prædicta vſq; Meldonam. Et tunc Furlim non veniens, eas XX*V.* leucas ad Trauenam. Inde *IX.* per modicam aquam, ex vtroq; latere omninopaludoſam, vſq; trans Padum *III.* ad ſanctum Albertum. *XXX.* ad Argenteam. *XX.* Ferrariam. *X.* ad aquam. *VII.* per aquam. Hæc aqua quamuis ſit modica, tempore tempeſtatis valde eſt periculoſa, quia à nullo latere refugium eſt, obſtantibus paludi- *Ferraria.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

paludibus & deſerto. Et licet primò ſit arta, ad vltimum ſe dilatat, vnde conſulo tibi, vt traquillo tempore tranſeas in bona naui. Bonos homines ibi habere non potes, quia ibi nequiſsimi leccatores manent. Tranſeas autem contra diem non contra noctem. Aqua tranſacta, vadas V. leucas vſq; Ruuinæ V. iterum ad Anguillariam XXVIII. ad Paduam. VIII. Corterole, VIII. Paſſanum. Ibi eſt introitus ad montana III. Solaniæ XII. Syſino. II. Coualle. Ibi eſt antrum naturale in monte, & vrbs facta de antro. Nequam ſunt in antro, cum ſociis tranſeas. VIII. Grind. X. Aufuge. V. Leuin. V. Tergine V. Tarentum XXV. Nouum forum V. Fanzole X. Boz. Statim occurrit tibi Rede Rethna habens VI. milliaria Teutonica, quia Langeſten ſunt. II. Aboz inde duo ad Cluſam, inde duo ad Brixam, de Brixa quatuor vſq; Stercinge. Si verò ſuaſum tibi fuerit redire per Canolum, cùm à Roma veneris Rauennam, de Rauenna eas per mare Venetiam, & item Teruiſium, & ſic tranſibis Puſterdal, & ſimiliter venies Stercinge. Sed per Puſterdal cariſsima ſunt tempora, & mala hoſpitia. De Stercinge quatuor milliaria vſq; Materel. III. Enſpruc. Prope locum illum eſt clauſtrum, vbi iuxta altare ad læuã ſepultus eſt Heymo, cuius ſepulchrum habet longitudinem XIII. pedum, quorum duo porrigunt ſubter murum, XI. ſunt extra murum. De Enſpruc II. vſq; Cirle. IIII. Medevvald. III. Bardenkerke II. Amergo V. Schlange. Ibi eris de montanis. Inde per IIII. milliaria occurret tibi Ingelinge per V. Auguſta V. Danubius. Tranſi Danubium, & ſtatim intra VVerthen. IIII. Offinge III. Einkepole IIII. Rodenborch. III. Ouvve, II. Oſſenuorde. Moyn fluuius III. Herbipolis V. Suinuorde III. Mureſtad I. Nieſtad IIII. VVerra fluuius. Meminge II. Smalekalte V. Gota III. Salza V. Northuſen regis. Harticus mons tria habet milliaria. Haſſeuelde II. VVernigerode III. Hornborch III & Brunſvvic. II. Rithhuſen III. Teſſe XVI. Stadium tranſi Albiam, & curre in Daciam. Si placuerit tibi, redire per

Paſſanum. *Oenipons.*

per Eluelinum montem, quem Longobardi vocant Vrſare, *Vrſare.*
à Roma eas iterum *VIII.* leucas ad caſtellum ſancti Petri. *XVI.* Sutrium *XVI.* Viterbium *VIII.* Mons Flaſcun. *VIII.* ad lacum ſanctæ Catharinæ *VII.* ad aquam pendentem *XX.* ad ſanctum Clericum *XX.* ad Sexnam X. Marcelburg. *XXIIII.* Florentiam *XX.* Recorniclam *XXXIII.* Bononiam *XX.* Mutinam *XV.* Regium. Parmam *XV.* Burſandonim. *XX.* Placentiam *XL.* Mediolanum. *XXIIII.* Cumam. Cùm veneris Sexnam, poteris etiam redire per aliã viam, quàm per Marcelburg, Bononiam & Burſandonim, videlicet de Sexu eas per Luceam, Lukkemange, VVoſtelune, Pontremele, & ita vſq; Placentiam, Mediolanum & Cumam. Ibi venies ad lucum Cumanum. Qui ſunt de Sueuia, vel huiuſmodi regionibus, lacum Cumanum tranſeunt, & vadunt per Secemunt in ſuam regionem. Tu autem omittas lacum ad dexteram manum, & eas ad ſiniſtram verſus Lovvens *XVI.* milliaria cum lacu. Ibi mons incipit, & currit vſq; Zonrage, Delovvens vſq; Belenze vna dieta, item *III.* dietæ vſq; Lucernam cum ſtagno. Procedas V. & occurret tibi Zoninge. Sed maxima ſunt illa milliaria *IIII*, Baſilea *XVI.* Stracesborch *XVIII.* Spira *VI.* *Argentina.*
VVormatia VII. Binge V. Botbarde *II.* Confluentia *II.* Andernake. V. Bunna *IIII.* Colonia. Cùm veneris Baſileam, benè fac pedibus tuis, & intrando nauem deſcende vſq; Coloniam. *VIII.* Rikelekhuſen *IIII.* Monaſterium, & ſic eas vſq; Bremam. Iterum ſi vis, vadas de Colonia V. milliaria vſq; Nuſsiam. IX. Xantis *VII.* Arnem. *VI.* Seilt, *I.* Traiectum. Ibi intra nauem, & deſcende vſq; Muchen, & ita per mare in Stauriam, & ſic in Daciam. Si vis tranſire montem Iouis, cùm Roma redieris, de Placentia eas Vercellis, & ita trans montem Iouis venies ad ſanctum Mauricium, & ſic Baſileam. Ecce habes omnes ferè vias itineris verſus Romam. Firri ait: Quo tempore conuenientius iter verſus Romam arripitur? Er Tyrri: Circa medium Auguſtum, quia tunc aër temperatus eſt, viæ ſiccæ

bbb ſunt,

ſunt, aqua non abundat, dies longi ſatis ad ambulandum, noctes etiam ad corpus recreandum, & inuenies horrea nouis frugibus adimpleta. Iterum Firri ait: Expone mihi trans mare iter verſus Hieruſalem. Et Tyrri: Si proſperum ventum habueris, velificare potes de Ripa in Flandriam ad Cinkfal duobus diebus & totidem noctibus, de Cinkfal ad Prol in Angliam duobus diebus & vna nocte. Inde eſt vltimum caput Angliæ verſus Auſtrum de Prol in Bitanniam ad ſanctum Matthiam vno die. Inde ad Far iuxta ſanctum Iacobum tribus diebus & totidem noctib9. Inde ad Leſchebone * duobus diebus & totidem noctibus, & eſt proceſſus iſte angularis totus inter Auſtrum & Occidentem. De Leſchebone ad ſtrictum mare, ſcilicet Narevveſe, tribus diebus & tribus noctibus, angulariter inter Orientem & Auſtrum. De Narevveſe ad Arragun quatuor diebus & totidem noctibus, angulariter inter Aquilonem & Orientem. De Arragun ad Barzalun vno die inter Aquilonem & Orientem. De Barzalun ad Marſiliam vno die & vna nocte, ferè verſus Orientem, declinando tamen parum ad plagam auſtralem. In Barzalun omnes viduæ contemptui habentur ab indigenis. De Marſilia ad Meſsin in Sicilia quatuor diebus & totidem noctibus angulariter inter Orientem & Auſtrum. De Meſsin ad Akkaron 14. diebus & totidem noctibus inter Orientem & Auſtrum, magis tamen ad Orientem. Plures tamen exeuntes de Marſilia altum mare petunt, ad ſiniſtram manũ tam Sardiniam quàm Corſicam relinquentes. De Akkaron tres dietas habes vſq; Hieruſalem, quæ diſtat à Sichem XXIIII. milliaribus XVI. ab Dioſpoli. XVI. ab Hebron XIIII. ab Hiericho, IIII. à Bethlehem, XVI. à Berſabee XXIIII ab Aſcalone, totidem à Ioppe. XVI. à Ramatha. In Bethlehem iuxta locum natiuitatis inuenies præſepe Domini, & XII milliario à Bethlehem refulſit ſtella paſtoribus. Non longè à præſepio inuenies tumulum Beati Hieronymi. Milliario à Bethlehem, verſus Hieruſalem,

Hieroſolymit. itinerarium è Dania.

** ſuprà ad ann. 1147. Lacebonã, infrà ad ann. 1194. Vlyxisbonã vocat Nũc vulgò Liſsibona dicitur.*

Barcino.

Viduarum contemtus.

¶ De Terra ſancta plenius Borchard9 Monachus & Bartolomæus de Saligniaco.

Monumentum Hieronymi.

lem, locus eſt, vbi Rachel occubuit. Vade igitur & adora in monte Caluariæ, vbi crucifixus eſt Dei Filius, vade & adora ad ſepulchrum Domini, curre & adora in monte Sion, quia per hunc tramitem aſcendit Ieſus Hieroſolymam die Palmarum. In monte illo lauit pedes diſcipulorum, ibi cœnam fecit, ibi Iohannes ſupra pectus eius recubuit. Curre ad ſiniſtram montis Sion ſuper agrum Akeldama, ſecus viam, quæ ducit Ephrata, & vide montem Gihon, vbi Salomon diadema recepit. Curre in accubitum montis OlIueti, in quo eſt Bethania, & vade contra Orientem trans Cedron iactu lapidis à Gethſemani, quia ibi Saluator noſter orando ſudauit. Vade etiam in vallem Ioſaphat, iuxta Hieruſalem. Ibi currunt aquæ Siloë cum ſilentio quaſi ſubterraneo curſu. Videre poteris ibi monumentum Abſalonis, imò tumulum perpetuæ Virginis, q̃ in monte Sion è mundo migrauit. Scio ꝙ omittere non vis, quin etiam vadas Emaus, quæ dicitur Nicopolis, quæ diſtat ab Hieruſalem ſtadiis X V. quia ibi diſcipuli in fractione panis Dominum cognouerunt. Vade ante portam Hieruſalem, quæ reſpicit occaſum, pro reuerentia beati Stephani, qui ibi lapidatus eſt, & in Sion ſepultus inter Nicodemum, Gamalielem & Abybon. Deinde Conſtantinopolin tranſlatus, ad vltimum Romæ iuxta beatum Laurentium tumulatus. Curre, ſi vis, ad montem Modin VI. milliario ab Hieruſalem contra meridiẽ VIII. mill. à Modin via, quæ ducit Ioppen, ſepulchrum beati Georgii in Lydda, quæ & Dioſpolis. Milliario à Ramatha III. à Bethlehem oppidum Tecua, vnde Amos, ibi ſepultus. Quarto mill. ab Hieruſalem contra Auſtrum, oppidum Zachariæ, in quo Maria ſalutauit Elizabeth. Ibi natus eſt Iohannes, & beata virgo eum excepit. Curre curre, quod penè oblitus fueram, curre ad baptiſterium, ad ieiunium, & ad tentationem Chriſti, curre XIIII. mill. ab Hieruſalem vſq; Hiericho, & caue ne incidas in latrones. Iterum ſecundo lapide ab

Item Abſalonis.

Emaus.

Modin.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Hiericho ad ſiniſtram, deſertum pete, quod Quarentena vocatur, in quo Dominus ieiunauit, & ſecundo mill. à Quarentena contra Galilæam aſpice, vbi mons excelſus, in quo regi omnium ſeculorum omnia regna mundi rex omnis ſuperbiæ demonſtrauit, & audiuit: vade Sathana. Sub Quarentena eſt riuulus fontis, quem Heliſæus de amaro reddidit potabilem. De Hiericho curre, & in Iordane lauare. Hæc omnia loca deuotionem tibi, ſi felix fueris, excitabunt. Reſpondit Firri: Benè mihi Hieroſolymitanum iter & loca, in quibus ſteterunt pedes Domini, deſcripſiſti, deſcribas etiam alia loca tranſmarina aliqua, vt tui per hoc valeam reminiſci, & incipias ad Hebron, loco ſcilicet, à quo omnes egreſsi ſumus: quia plaſmator rerum Adam, patrem noſtrum, ibidem plaſmauit. Ibi etiam quatuor reuerendi patres, Adam, Abraham, Iſaac & Iacob ſunt ſepulti, & eorum vxores quatuor, Eua, Sara, Rebecca, Lia. Hebron iuxta vallem eſt lachrymarum, ideo ſic dictam, quia Adam filium ſuum in ea C. annis luxit. In Hebron eſt ager, cuius gleba rubea eſt. Hæc effoditur & comeditur, & pro medicina cariſsima emitur, effoditur, ſed anno finito integra reperitur. Secundo milliario ab Hebron eſt ſepultura Loth. Iuxta Hebron mons Mambre, ad cuius radicem eſt quercus, ſecus quam diu eſt Abraham commoratus, hoc teſtante Hieronymo. Vſque ad tempora Theodoſii Imperatoris ſinum ſuum dilatauit, & adhuc videtur quamuis arida. Qui de ea ſecum aliquid detulerit, equus eius non infundit. Decimo mill. ab Hebron eſt mare mortuum. Supra lacum in accubitu Iudææ eſt Segor: In exitu Segor vxor Loth mutata eſt in ſalis effigiem. Supra ripam maris mortui multum colligitur aluminis. Supra lacum in deſcenſu Arabiæ circa Naim eſt ſpelunca Moabitarum, in qua Balac adduxit Balaam. Item mare Iudæam diuidit & Arabiam. Arabia tempore filiorum Iſraël eremus erat. In Arabia eſt Elim, locus fontiũ Moyſi & palmarum. In Arabia vallis Moyſi, in qua bis per-

Generis humani primordia.

Vallis lachrymarũ.

Lacus Aſphaltites.

percuſsit ſilicem,dantem duos riuulos, qui nunc totam irrigant patriam. In Arabia eſt mons Sinai, & mons Or, in quo ſepultus eſt Aaron, & mons Abarim, in quo Moyſes. In Arabia mons regalis, quem Baldevvinus, primus rex Francorum in Hieruſalem, firmum fecit, & ſubdidit Chriſtianis. Arabia iungitur Idumęæ in finibus Boſtui. Idumęa eſt terra cum Syria, caputq; Syriæ eſt Damaſcus. Idumęam & Phœniciam diuidit Libanus. In Phænicia eſt Tyrus, circa cuius fines Chriſtus ſæpius ambulauit. In Tyro tumulus Origenis. Ante Tyrum lapis marmoreus, ſuper quem ſedit Ieſus, nunc ſuper ſe habens quandam theculiolam. *VIII.* mill. à Tyro contra Orientem ſupra mare eſt Sarepta Sidoniorum. Ibi habitauit Elias, ibiq; ſuſcitauit filium viduæ,Ionam ſcilicet. Sexto mill. à Sarepta eſt Sidon, de qua Dido. XV*I*. mill. à Sidone ciuitas eſt Berytus, in qua Saluatoris imago, à Iudæis crucifixa, ſanguinem produxit & aquam. Damaſcus eſt in Syria. Hanc conſtruxit Eliezer,ſeruus Abrahæ, pater illius terræ Hus,ex qua Iob. Secundo mill. à Damaſco locus, in quo Saulo apparuit Dominus. Ad radicem Libani oriuntur Abana & Pharphar,fluuii Damaſci. Montes Libani & planicies Arthados tranſcurrit Abana, & magno mari immergitur in finibus illis, in quibus beatus Euſtachius,vxore ſua priuatus, & filiis deſolatus. Pharphar per Syriam tendit in Antiochiam,labens ſecus muros eius, & X. mill. ab Antiochia in portu Solin ,ſcilicet portu ſancti Simeonis, mediterraneo mari ſe commendat. Ad radicem Libani eſt Cæſarea Philippi. Ior & Dan,fontes duo,de quibus Iordanis conficitur ſub montibus Gelboê, in quo Chriſtus baptizatus eſt, tertio lapide ab Hiericho.Ior non longe à Cæſarea Philippi lacum illius facit ex ſe, & poſtea mare Galilęæ,ſumens initium in Bethſaida & Capernaum. Dan contra Galilęam gentium ſe obliquans, ſub vrbe Cedar ſecus medicabilia balnea ſpineti plana tranſiens, Ior copulatur.Iordanis ferè ab ortu ſuo ſubterraneum ducit

Mons regalis.

Origenis monumentum.

Portus Simeonis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Medan. gurgitem vſq; in planiciem, Medan vocatam, quaſi Dan medius. Labitur autem in mare mortuum, & illud tranſiens cadit in mare rubrum. V. mill. à Bethſaida eſt Chorozaï,& V à Chorozaï Cedar,ciuitas opulenta. Capharnaũ in dextro maris ſita eſt. Secũdo mill. à Capharnaũ deſcenſꝰ montis,in quo Dominus docuit turbas & Apoſtolos, vbi & leproſum curauit. Mill. à deſcenſu illo locus, in quo *Menſa.* pauit quinq; millia hominum, & idem locus Menſa vocatur. Illi loco ſubiacet locus, in quo Chriſtus poſt reſurrectionem diſcipulis apparuit, comedens cum eis, mare ſcilicet, quod Dominus ſicco pede perambulauit, cùm circa noctem Petro & Andreæ apparuit piſcantibus, & in quo Petro mergenti ait: Modicæ fidei, quare dubitaſti? Ibi etiam alia vice diſcipulis periclitantibus mare quietum reddidit. In ſiniſtro capite montis concauo eſt Genezareth, lacus generans aurum. Milliari verò à Genezareth Magdalum, oppidum Mariæ. Hæc autem regio eſt Galilæa gentium. Secundo mill. à Magdalo eſt Tiberias, V. à Tiberiade Bethulia ciuitas, de qua Iudith. IIII. à Tiberiade contra meridiem eſt Dothaim. XII. lapide à Sebaſte, Ioſeph fratres ſuos in paſtura gregum reperit. Ibi etiam eum vendiderunt. Audi, vbi etiam ire debes in Nazareth, ſcilicet quæ diſtat X. mill, à Tiberiade. Hæc. n. eſt propria ciuitas Saluatoris, eo ꝙ in ea nutritus ſit. In Nazareth labrus fons ille exiguus, ex quo puer Ieſus aquam ſæpius hauriens matri miniſtrauit. Secundo mill. à Nazareth Sephoris ciuitas, quæ ducit Accaron, de qua Anna, mater Mariæ, & Philippus & Nathanaël. In illa Ieſus aquã conuertit in vinum. Mill. à Nazareth contra meridiem locus præcipitii: quia inde volebant Ieſum præcipitare. Ieſus autem tranſiens per medium illorum, ibat. Quarto mill. à Nazareth mons Thabor contra Orientem: In deſcenſu montis Thabor dicunt quidam Melchiſedech obuiaſſe Abrahæ. Secundo mill. à Thabor Naim ciuitas. Supra Naim mons Endor, ad cuius radicem torrens Ciſon.

¶ Locus hic mutilꝰ eſſe videtur. Conſulatur hiſtoria Euangelica Ioannis.

Quinto

Quinto mill. à Naim Iezraël ciuitas,quæ & Seboim, de qua Iezabel regina iniquiſsima. Iuxta Iezrael campus Mageddo, in quo rex Iozias à rege * Samariæ victus, occubuit, demum in Sion ſepultus. Mill. à Iezrael mons Gelboë. Secundo mill. à Gelboë contra Orientem Scythopolis ciuitas,ſupra cuius muros ſuſpenderunt caput Sauli. Vno mill. à Iezrael geminum oppidum illud, à quo incipit Samaria. Decimo mill. à gemino Sebaſte, in qua ſepultus fuit beatus Iohannes Baptiſta. Decollatus eſt autem trans Iordanem iuxta lacum Alphaltitem in caſtello Macherunte,& delatus à diſcipulis ſuis in Sebaſten, ibiq; ſepult9 inter Heliſæum & Abdiam,cuius corpus poſtea concremaſſe dicitur Apoſtata Iulianus, in ventum cineres iactitando. Sed caput eius Alexandriam delatum eſt,& poſtea Conſtantinopolin, ad vltimum in Galliam in pago Pictauenſi. Indicem verò detulit in vallem Maurianam Tecla virgo, & adhuc in magna veneratione cuſtoditur in ciuitate Mauriana, vbi eſt ſedes Cathedralis. Quarto mill. à Sebaſte Neapolis, quæ eſt Sichem. Dimid. mill. à Sichem ab Emor Dina, filia Iacobi, rapta eſt. In Sichem relata fuerunt oſſa Ioſephi ex Aegypto. Et in Sichem iuxta fontem Ieroboam vitulos aureos fabricauit. Iuxta Sichem eſt prædium, quod dedit Iacob filio ſuo Ioſeph. Ibi etiam Fons Iacob,ſuper quem ſedit Ieſus, fatigatus ex itinere. Iuxta Sichem terebinthus, ſub qua abſcondit Iacob idola. Milliario à Sichem Luza ciuitas,vbi habitauit frequenter Abraham Ibi etiam Iacob dormiens ſcalam vidit, & titulum erexit. Et ſicut ſuprà dictum eſt, XX. mill. à Sichem habes Ieruſalem. Engaddi eſt iuxta mare mortuum. VIII. mill. à Nazareth contra Carmelũ Kara mõs,ad cui9 radicẽ iuxta fontẽ Lamech occidit Cain. Tertio mill. à monte Cain,mõs Carmeli, habitatio Eliæ & Heliſæi VII. mill. à Nazareth cõtra Orientem viculus Gergeſa,in quo Saluator obſeſſum curauit, & porcos in mare præcipitauit. XVI. mill. à monte Carmeli contra meridiẽ Cæſa-

** Aegypti.*

λείψανα Ioannis Baptiſtæ.

Neapolis ante Sichẽ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Cæſarea, metropolis Palęſtinæ, ex qua Cornelius, quem Petrus Apoſtolus baptizatum ibidem Epiſcopum conſecrauit. Ieruſâlem deſcripſimus, & circa Ieruſalem loca plurima, in quibus ſteterunt pedes Domini. Tranſeamus ad alia. Ecce habes ô Firri topographiam tranſmarinæ regionis, & fortè ibis aliquando ſepulchrum Domini viſitare. Tunc cogita, quod dicitur,

Cælum non animum mutant, qui trans mare currunt.

Fructus religioſarum peregrinationum.

Vix aliquos vidi, imò nunquam, qui redierint meliores, vel de tranſmarinis partibus, vel de ſanctorum liminibus. Firri ait: Vnde eſt hoc propter Deum? Et Tyrri: Puto ex eo, quòd debita deuotione nec exeunt, nec redeunt. Deberent n. tali cognitione proficiſci, quali eſſent de ſeculo migraturi. Et ita Firri & Tyrri receſſerunt ab inuicem.

FRIDERICVS I. Imp.

Anno Domini M. C. LII. regnauit Fridericꝰ, LXXXVI. ab Auguſto, filius Friderici Ducis, potens ſapientia & fortitudine, & Pentecoſten Mersburg celebrauit, vbi regi Danorum Suenoni regnum confirmauit, & Kanutum parte regni, & poſſeſsionibus ſuis propriis, contentum eſſe fecit. Rex VVirceburg conuentum habuit, ibiq; Heinricum Ducem & Albertum Marchionem diſcordantes pacificauit, & Principes expeditionem in Longobardiam iurare fecit. Circa idem tempus Dux Heinricus Vicelino Epiſcopo grauiter inſtitit, vt ferulam paſtoralem ab eo reciperet, quod Bremenſes omnino diſſuaſerunt. Fecit tamen, ne Epiſcopatus periclitaretur.

Componit diſcordantes.

Anno Domini M. C. LIII. Eugenius Papa obiit. Cui ſuccesſit Conradus, qui & Anaſtaſius. Fridericus Rex Saxoniam intrat; & eodem anno ab vxore ſua coram legatis Apoſtolici ſeparatur.

Repudiat vxorem primam.

Anno Domini M. C. LIIII. Vicelinus Epiſcopus obiit pridie Idus Decembris. Sederat autem annis V. Statim fratres de Faldera receſſerunt à ſubiectione Aldenburgenſis Epiſcopatus, eligentes ſibi Epponem Præpoſitum. Vicelino

Vicelini mors.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

celino ſucceſsit Geroldus, natus de Sueuia, Cappellanus Ducis. Fredericus Rex Magdeburg Paſcha celebrauit, & Romam proficiſcitur Anaſtaſius Papa obiit, cui ſucceſſit Nicolaus, Albanenſis Epiſcopus, qui & Adrianus.

Geroldus ſucceſſor.

Anno Domini M. C. *LV*. Proficiſcente rege Frederico verſꝰ Romã, Dux poſt ſe vocauit Geroldũ Aldenburgẽſem electum, vt ſecum Romam iret. Siquidem Hartvvicus Archiepiſcopus ipſum noluit conſecrare, quia quaſi per Ducem & Duciſſam electus erat. Nam Archiepiſcopus & Dux minus ſibi fauentes erant ad inuicem, quia Dux bona Epiſcopalia ad libitum occupans, quaſi pro capellano Archiepiſcopum reputabat. Veniente igitur rege Friderico prope Romam, miſerunt Romani legatos ſuos ad Regem in caſtra, qui dicerent, paratum eſſe Senatum, & vniuerſos ciues vrbis ad eum excipiendum cum triumphalibꝰ pompis, ſiquidem Imperatorio more ſeſe exhibuiſſet. Quo percontante modum, quo ſeſe exhibere deberet, illi aiebant: Regem propter imperiale faſtigium Romam venientem, decere venire more ſuo, hoc eſt in curru aureo, purpuratum, agentem præ curru ſuo Tyrannos bello ſubactos, & diuitias gentium. Præterea oportere eum honorare vrbem, quæ caput eſt orbis, & mater imperii, & dare Senatui, quæ edictis præfixa ſunt, videlicet XX. millia librarum argenti, vt per hoc ſuſcitentur animi Senatus ad beneuolentiam, & exhibeant ei honorem triumphalem, & quem electio Principum regni creauit Regem, authoritas Senatus perficiat Cæſarem. Tunc Rex ſubridens: Grata, inquit, promiſsio, ſed cara dura emptio. Magna requiritis, ô viri Romani, de exinanita camera noſtra. Puto autẽ, quia occaſionẽ quæritis aduersũ nos, imponendo nõ imponenda. Conſultius verò agetis, ſi his omiſsis, amicitiæ potius, quàm armorum ceperitis experimentum. At illi pertinacius inſtabant, iura ciuitatis nullatenus irritanda, alioquin vrbis introitum obſerandum. Rex autem reuerenter vocauit Dominum Adrianum Papam in caſtra, pro-

Hartuici Archiepiſc. & Henrici L. ſimultas.

Legatio Romanorum inſolens.

Imperatoris congreſſio cũ Papa

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

propter participationem conſilii. Siquidem Romani Papam in multis offenderant. Veniente ergo eo in caſtra, Rex feſtinus ei occurrit, & deſcendenti de equo tenuit ſtrepam, duxitq; per manum in tentorium, factoq; ſilentio, locutus eſt Dominus Bauenbergenſis Epiſcopus verbum ex ore Regis & principum, dicens: Honorabilem ſanctitatis tuæ præſentiam Apoſtolice pontifex, ſicut dudum ſitienter deſiderauimus, ita nunc lætanter ſuſcipimus, gratias agentes omnium bonorum largitori Deo, qui nos deduxit, & adduxit in hunc locum, & ſacratiſsima viſitatione tua dignos fecit. Notum igitur tibi eſſe volumus, reuerende Pater, quia omnis Eccleſia, de finibus orbis propter honorem regni collecta, adduxerint Principem ſuum ad tuam beatitudinem, prouehendum ad cultum imperii: Siquidem eſt nobilis, prudens, victorioſus, Deum timens, pacificus, catholicæ cultor fidei, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ venerator. Ecce te venientem excepit intrepidus, ſanctiſsimis tuis veſtigiis humiliter inclinatus. Ergo venerande Pater, tu circa ipſum peragas, vt quæ ei deſunt de plenitudine Imperialis culminis, per tuæ benedictionis munificentiam ſuppleantur. Frater, ait Papa, verba ſunt, quæ loqueris. Princeps tuus debitam beato Petro hac vice non exhibuit reuerentiam: nam ſiniſtram nobis ſtrepam tenuit, cùm dexteram debuerit tenuiſſe. Rex ſe excuſat, aſſerens, ſe in tenendis ſtrepis minimum ſtuduiſſe, & hunc defectum non ex indeuotione, ſed ex inſcientia prouenisse. Tu, inquit, ſancte pater primus es, quem tali ſumus obſequio venerati. At Papa, Rex veſter per ignorantiam minima negligit, quomodo maxima expediet? Rex aliquantulum motus ait; Vellem inſtrui, mos iſte vtrum ex beneuolentia ſit, an ex debito? Si ex beneuolentia, cauſari non potero ſuper eo, quod feci non de iure, ſed de arbitrio. Si ex debito, quid refert inter ſtrepam dextram & ſiniſtram, dummodo ſeruetur humilitas, & Princeps ad pedes ſummi Pontificis incuruetur. Inter hæc & talia ſine oſculo

¶ Grande nefas ſcilicet, d.gnūquè Papali Zelo. Vide formulam donationis Conſtātini.

Maſcula reſponſio.

oſculo receſſerunt. Rex iterũ hortatu Principũ Papã reuocat, & reuerenter ſuſcipiens redeuntẽ, ſtrepã dextrã Papæ tenuit, & ſederunt. Omnibus ſuper hoc exhilaratis, iterum Papa: Princeps, ait, veſter requirat beato Petro Apuliã, quã VVilhelmus Siculus per vim poſsidet, & ſic ad nos redeat coronandus. Ad hæc Principes: Sancte Pater, ſupra vires noſtras eſt, quod poſtulas, attriti ſumus laboribus & expenſis, qualiter nunc Apuliam requiremus? Opus conſecrationis impleas, vt ſic ad patriam redeamus, reſpiremus paululum de labore, poſtmodum ad agenda, quæ debemus, redibimus expediti. Papa conſenſit, conſilium fit de introitu vrbis, & cauendis inſidiis Romanorum. Dux autem Heinricus acceſsit ad Papam, ſupplicans conſecrari ſuum electum Geroldum. Renuit Papa, ſollicitatus per litteras Archiepiſcopi Hartuuici. Mane facto, præcedente Papa cum Cardinalibus, Rex venit cum omni exercitu ſuo, & Papa ſuſcepit eum ad gradus, intranteſq; domũ Petri, aggreſsi ſunt opus conſecrationis. Miles armatus vallabat templũ contra inſolentiã Romanorũ. Poſt conſecrationẽ Imperator vrbe egreditur, & militia reficitur. Inter prandendum Romani irrũpunt in caſtra Ducis, proxima muris. Sed Duce cũ ſuis fortiter reſiſtente, victoriã obtinuit glorioſè. Papa ergo cũ muneribus ei mandauit: Cras cõſecrabo electum tuũ, & factũ eſt ita. Sueno, Rex Danorũ, regno depellitur, & regnũ à Kanuto & VValdemaro, ipſius nepotibus, occupatur. *Inauguratio.* *Henricus L. profligat ſeditioſos Romanos.* *Motus Danici.*

Año Dñi M C LVI. Fredericus Imperator Monaſterii Paſcha celebrauit. Cõuentũ apud Haluerſtad habuit Kalẽd. Maii. Heinricus Dux Freſiã hoſtiliter ingreditur, ſed macte reuertitur. Fridericus Impator Ratisbonæ cõuentũ habuit, vbi Chriſto mediãte, Heĩricus Dux Saxoniæ Ducatũ Bavvariæ obtinuit. Heĩricus Bavvaricus Marchiã terræ illius retinuit. Heĩricus Dux Suenonẽ, regẽ Danorũ, regno ſuo reſtituit. *Conuentus Imperij.* *Henrici L. geminata victoria.*

Anno Dñi M.C.LVII. Fridericus Impator Poloniã hoſtiliter ingreditur. Kanutus Rex à Suenone doloſè interimitur, VValdemarus vulneratus vix euaſit. Poſtea factũ eſt pliũ inter *VValdemarus, Rex ἀμυνόμενος.*

inter Suenonem & VValdemarum. Suenonis victa pars corruit, ipſe autem fugiens capitur, & obtruncatur. Fridericus Imperator natalem Domini apud Magdeburg celebrat.

Bellum Mediolan. Anno Domini M. C. LVIII. Fridericus Imperator Franconfort conuentum habuit, paſcha verò apud Traiectum celebrauit, Italiam hoſtiliter intrauit, Mediolanum obſidens ſubiugauit. Heinricus Dux Sclauiam cum exercitu intrans, terram ferro & igne vaſtauit. *Tempeſtas* Eodem anno immaniſsima tempeſtas extitit, ventus turbinis fortiſsimus arbores immenſas radicitus euulſit, Eccleſias cum domibus ædificiisq; euertit. Aquarum quoquè inundantia infinitam hominum multitudinem cum pecoribus ſuis extinxit.

Anno Domini M. C. LIX. Heinricus Dux & cæteri Principes collecto exercitu Italiam intrant. Imperator caſtrum Grimme obſidet, rebellantibus Mediolanenſibus. *Schiſma Papale.* Adrianus Papa obiit, & ortum eſt ſchiſma in Eccleſia Dei inter Alexandrum, qui & Rolandus, & Victorem, qui dictꝰ eſt Octauianus. Adrianus Papa & Fridericus Imperator inter ſe promiſerant, vt contra Siculum & alios quilibet eorum alterius iniurias propulſaret. Rolandus Cancellarius, Mediolanenſis genere, Franciam intrans, omnes, quos potuit, Imperatori infeſtos fecit, & Mediolanenſiũ, de quibus ipſe ortus fuit, contra eum inuidiam ſuſcitauit. Ad hæc omnia fauorem Siculi habuit. Rediens autem, plures Cardinalium ſibi attraxit, & aliquos Romanorum, qui omnes in eadem voluntate perſtiterunt. Iurauerunt inſuper, vt mortuo Adriano Papa, de ſuis vnum eligerent, qui cum ipſis in eodem propoſito permaneret. *Secta Cæciliana.* Et hæc conſpiratio in tantum inualuit, vt ſecta Cęciliana ab aliis vocaretur. Mortuo autem Adriano Papa, omnes Cardinales conueniunt in vrbe, promittunt voto vnanimi, quòd nullus in Papam ſublimetur, niſi communiter ab omnibus eligatur, etiam ſolo reclamante. Medio tempore

pore illi de ſecta Cæciliana intendebant, aliis neſcientibus, Rolandum Cancellarium Papam proclamare. Sed ſecreto ingenio Mantum * quærentes, minimè inuenerunt. Interea Octauianus ab aliis, & deniq; ab omnibus nullo reclamante eligitur, & Papa Victor ab omnibus proclamatur. Venerunt quidam ad Rolandum Cancellarium, dicentes, Domine nos ſperabamus, quòd veſtræ perſonæ debuiſſet Papalis dignitas eueniſſe. Et ipſe reſpondit: Ego veſter Dominus non ſum, ſed quem immantuatum videtis, & Papam proclamatum, illum pro domino teneatis. Seditq; Papa Victor ſine omni contradictione in ſede Apoſtolica diebus XI. Duodecimo die Rolandus Cancellarius cum ſuis complicibus Siculum adiens, ſe Papam Alexandrum, auxilio Siculi & eorum, quos ipſe aduocare poterat, fecit ſolenniter proclamari, & factum eſt ſchiſma maximum in Eccleſia Dei ad annos XX. Cùm igitur Cæſar expugnaret Mediolanum, venit ad eum Victor in caſtra, quæ erãt apud Papiam, & recepit eum. Similiter Reinoldus Colonienſis, & Conradus Moguntinus, electi, & omnes qui fauebant Imderio. Porro Alexandrum recepit Hieroſolymitana Eccleſia & Antiochena, præterea omnis Francia, Anglia, Hiſpania, Dania, & omnia regna, quæ ſunt vſquam terrarum. Inſuper Ciſtercienſis ordo eidem maximas addidit vires. Vnde iratus Cæſar, propoſuit edictũ, vt omnes Monachi Ciſtercienſis ordinis, qui conſiſtebant in regno ſuo, aut Victori ſubſcriberent, aut regno pellerentur. Et multi ex illis in Franciam fugabantur, Archiepiſcopi, Epiſcopi, de ſuis ſedibus ſunt expulſi.

** Erat id inſigne quoddam, vt Vrſpergenſis, pallium B. Petri, vt Antoninus Florent. Tom 3 cap. 8. § 21.*

¶ Vide epiſtolam Rolandi apud Radeuicum lib. 2. cap 51.

Siculus, protector Alexandri

Monachi Ciſtercienſes agũtur extorres.

Anno Domini M. C. LX. Arnoldus, Moguntinus Archiepiſcopus, in atrio eccleſiæ Beati Iacobi occiditur, ipſaq; eccleſia cum omnibus ædificiis monaſterii igne cõburitur. Heinricus Dux terram Sclauorum hoſtiliter deuaſtat, Principem eorum Niclod, qui & Nicolaus, trucidauit, & rebelles ſibi ſubiugauit. Fridericus Imperator cum

Cædes Moguntini.

Item Nicloti Sclaui.

cum Mediolanenſibus pugnauit, vexillum beati Ambroſii auferens, plurimis occiſis cum victoria remeauit. Heinricus Dux Epiſcopos in Sclauia ordinatos inueſtiuit, Geroldum in Aldenburgk, Euermodum in Raceburg, Bernonẽ in Magnopolin, qui tranſlatus eſt in Zuerinenſem vrbẽ.

Anno Domini M. C. LXI. Gero, Haluerſtadenſis Epiſcopus, ferendi pallii dignitatem à Victore Papa ſuſcepit.

Magiſter ſententiarum. Anno Domini M. C. LXII. Mediolanum Imperatori traditur. Floruit tunc temporis Petrus Longobardus, qui fecit librum Sententiarum.

Conuentus Veſontinꝰ. *Danus cliens Imperij.* *Henricus, Comes Cãpaniæ, Galli fideiuſſor.* Anno Domini M. C. LXIII. Imperator tam Rolandum quàm Octauianum vocat ad iudicium, curiam indicens Biſunziæ. Venit Imperator, venit Rex Daciæ, VValdemarus, in cuius comitatu Dux Borius erat, quem ipſe poſtea ſubmerſit, quia regnum affectauit. Ibi VValdemarus duo regna, Daciæ & Sueciæ ab Imperatore ſuſcepit. Venit Hartvvicus, Bremenſis Archiepiſcopus, conquerens ibidem, quòd tria regna, Daciæ, Sueciæ, Norvvegiæ ſe de ſua ſede abſtraxerint violenter, cùm iure deberent ſuam Synodum obſeruare. Venit Reinoldus Colonienſis, & Abſolon Lundenſis. Venit tota Gallia, Alemannia, Prouincia, Burgundia, Lumbardia cum ſuis Principibus. Expectatur rex Franciæ, Lodovvicus, & Heinricus, rex Angliæ, rexq; Hiſpaniæ, ſed non veniunt, ſollicitati per Rolandum. Solus Rex Franciæ nocte venit, quia eum venturum Heinricus, Comes Campaniæ, iurauerat, & manibus in flumine lotis, ſtatim diſceſsit. Alexandro cum ſuis non veniente, Imperator Victorem in Papatu cum Rege Daciæ confirmauit, qui Treuerim veniens, Rolandum cum ſuis excommunicauit. Et Rolandus econtra Octauianum. Imperator Moguntiam deſtruxit, & interfectores Archiepiſcopi trucidauit. Heinricus Dux caſtrum VVerle cepit. *Henrici L. ſucceſſus.* Deinde vocatis Epiſcopis, Geroldo Aldenburgenſe, Euermodo Racisburgenſe, Bernone Magnopolitano, locutus eſt eis, vt ab ipſo reciperent ſuas dignitates, &

fece-

fecerunt. Poſtulante autem Geroldo Epiſcopo, Dux ſedẽ tranſtulit de Aldenburg in Lubeke, ſtatuens ibi XII. præbendas, & Præpoſitum Athelonem, cuius eſt tertia decima. Ibi Rugiani venerunt ad gratiam Ducis. Albertus Marchio, Sclauis expulſis, terram ſuam occupauit Holleris, Selandris & Flamingis Geroldus, Epiſcopus Lubicen. obiit, cui ſucceſsit Conradus, Abbas de Reddageshuſen.

Lubeca fit ſedes Epiſcopalis.

Colonia Belgica.

Anno Domini M.C.LXIIII Hartvvico Archiepiſcopo Conradum Epiſcopum, in Stadio conſecratum, adhuc ſecum in Horburg detinente, XIIII. Kalend. Martii orta eſt tempeſtas maxima & maris abundantia; & inuoluit aqua omnes fines maritimos Freſiæ, Hadeleriæ, & omnẽ terram paluſtrem Albiæ & VVirræ, & ſubmerſa ſunt multa millia hominum & iumentorum. Submerſus eſt etiã Richbertus, Aduocatus Stadenſ. Eodem die ſtrages magna facta eſt Mikilinburg. Dux Sclauiam ingreſſus VVertiſlaũ, filium Nicloti, captiuum ſuſpendit. Hic eſt pater Borevvini, cui Dux poſtea filiam ſuam naturalem in matrimonio copulauit, quæ ei genuit Heinricum & Nicolaum. Et Dux Adolfum & Reinoldum Comites Dimin cum exercitu miſit, vbi à Sclauis per inſidias cum pluribus ſunt perempti. Reinoldus Colonienſis electus corpora trium Magorum, vt dicitur, de Mediolano Coloniam adduxit. Victor, Papa Imperatoris, obiit, cui VVidonem Cremenſem ſuccedere fecit, qui & Paſchalis. Victor apud Lucam ſepelitur.

Cataclyſmus.

VVertiſlai ſupplicium & poſteritas.

Clades Diminenſis.

λείψανα Magorum.

Anno Domini M.C.LXV. Hartvvicus, Bremenſis Archiepiſcopus, dedicauit monaſteriũ beatæ Virginis prope Stadiũ VI Kal. Octob. Imperator Laudã deſtruxit, & aliam ædificauit ſuper fluuiũ Ade. Vbi dũ Imperator hyemaret, & quodã mane ſuper fluuiũ deãbularet cum ſolo Comite, cui nomen Thidericus Friſo, quidã vir fortis, ſtricta indutus camiſia, cera & pice linita, proſiliit de latebris, & à tergo Imperatorẽ rapiens, & ſecũ in arenã prouoluens, in ꝓfundũ fluminis trahere nitebatur. Illo trahente, Impatore renitẽte, Thidericꝰ euaginato gladio latronẽ fugauit, q in aqua

¶ Vide Metropolin Cracij lib. 6. cap. 43.

Laus deſtructa.

Imperatoris periculum.

aqua ſaliens nunc ſub aquis, nunc ſuper aquas ſe ſequentes contempſit, & in altera ripa ſuſceptus, & à ſuis amplexus, equo celeri eſt delatus.

Anno Domini M. C. LXVI. Karolus Magnus de tumba leuatur, & Heinricus, Imperatoris filius, Aquiſgrani à patre & Principibus coronatur. *Inauguratio Henrici R. & Colonienſis.* Reinoldus, Colonienſium electus, inuitato Imperatore Coloniam à ſuffraganeis conſecratur, ſed ab Alexandro excommunicatur. Ille tunc in Gallia moram fecit, & Turonis conſilium congregauit. Heinricus Dux ſupra baſin erexit Leonis effigiem in Brunſuuic, & vrbem foſſa & vallo circumdedit. *Brunſuicenſis leo aneus.* Et quia potens & diues erat, contra imperium ſe erexit, vnde eum Imperator humiliare propoſuit, & ex hoc ſurrexerũt multæ contentiones Principum contra Ducem. ¶ Imperator in Italiam proficiſcitur cum exercitu.

¶ Non poteſt in Hiſtoricorum lectione verſanti vel obſcurum vel inſolens eſſe, ſæpenumero alios in partes alias propendere. Hinc enim eſt, quòd Auguſtus Cæſ. ob immodicas Pompeij laudes prædicatas Liuium Pompeianum vocauit, hinc quòd à contrario inſtituto acerbiſſimè Soluſtium inſectatus fuit Pompeius Lenæus, hinc quòd à Græcis Timæus ἐπιτίμαιος *nuncupatus. Quare nihil mirum, & noſtrum auctorem de Henrico L. ſuis quibuſdam affectionibus duci. Nam quid de hiſtoria eius ſentire & ſequi nos oporteat, habet præfatio noſtra in Chronica Slauorum, item Appendix ad Chronicon Hieroſol. quò lectorem remittimus.*

Anno Domini M. C. LXVII. Imperatore exiſtente in Italia, Reinoldus Colonienſis Archiepiſcopus, & Chriſtianus, Moguntinus electus, cum exercitu Romam vadunt, vbi tunc Alexander Papa manſit. *Papale facinus.* Romani hortatu Alexandri faciunt impetum in exercitum, & pluribus occiſis, ſuper haſtas figunt capita occiſorum. Reinoldus Colon. & Chriſtianus, Moguntinus electus, prælium inſtaurant, hoſtes inuadunt, & in hoc congreſſu pluſquam VI. mill. Romanorum ceciderunt. *Clades Romanorum.* Alexander fugit, vrbs

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

vacua permanſit. Peſtilentia nimia de cadaueribus exſurrexit, & victores, qui in loco victoriæ incauti permanſerant, ſtrage maxima interemit. Ibi Reinoldus Colon. Archiepiſcopus interit, & Dux Sueuiæ Fridericus. Oſſa Reinoldi Coloniam tranſportantur. Cui Philippus, Decanus eiuſdem Eccleſiæ, ſubrogatur. Chriſtianus, Comes de Aldenburg, Duci Heinrico ſe opponens, caſtrum VVege euertit, Bremam intrauit, Bremenſes eum recipiunt, volentes iugum Ducis excutere. Dux collecto exercitu, Bremam adiit. Sed Chriſtianus vada occupans fluminis Getæ, Duci tranſitum prohibuit virtuosè. Ibi vterquè ſedit exercitus quatuor diebus. Quinta die Chriſtianus quatuor inſtaurauit acies pugnaturus. Dux terga vertit, & abiit. Poſtea cum magno exercitu reuertitur, & Chriſtianus ſe recepit in Aldenburg, nihil timens. In eodem turbine obiit Chriſtianus Comes. Et quia milites, ſicut ipſe rogauerat, mortem eius diſsimulabant, ei tanquam viuo cibaria inferentes, exercitus Ducis affectus tædio, eſt ſolutus. Moritur etiam Heinricus, frater Chriſtiani. Hic vxorem duxerat, ſororem Heinrici Comitis de Gelre, de qua genuit Heinricum & Gerardum, poſtea Clericum, & filiam, quam duxit VVedekindus de Stumpenhuſen, filius Geronis. Chriſtianus etiam genuerat de Cunegunda Mauricium & Chriſtianum. Et ſolus Otto, Bremen. Eccleſiæ Præpoſitus, de filiis Eilmari remanſit, qui factus eſt tutor pupillorum. Poſtea Aldenburgenſes bello ſe fodiunt inteſtino, ita vt ſacerdote Miſſam celebrante Freſones calicem effunderent, & deferrent. Vnde eadem vrbs in manus Heinrici Ducis data eſt, eamq; obtinuit, vſq; dum ab Imperatore humiliaretur.

¶ Sic nimirum κλαίει ὁ νικηθείς, ἠδ' ὁ νικήσας ἀπόλωλε.

Chriſtian9 Com. Oldēburg.

Stratagema.

De familia Oldenburg.

ὑπόμνημα.

Anno Domini M. C. LXVIII. Principes Merſeburg conuenerunt aduerſus Ducem iurantes. Sed Imperator de Italia rediens, audiuit querelas Principum contra Ducem in Bomeneburg, & aliquandiu pacem fecit. Adhuc etiam feruente ſchiſmate ſub VVidone Paſchali, Impera-

Conſpiratio in Henricum Leonem.

tor vltus eſt mortem Alberti, Archiepiſcopi Moguntini, Canonici duos elegerunt. Conradum de VVidelesbach & Chriſtianum, iuuenem ſtrenuum & virilem Papiæ Paſchalis præſedit concilio, & Rolandum Alexandrum anathematizauit: Econtra Alexander in Francia VVidonem Paſchalem. Arnoldus, Treuirenſis Epiſcopus, accepit pallium ab vtroq;. Chriſtianus Moguntinus adhæſit Paſchali. Conradus cum Alexandro exulabat, item Albertus, Salziburgenſis Archiepiſcopus, licet Imperator eſſet eius auunculus. Hartvvicus, Bremenſis Archiepiſcopus, obiit 8. Nonas Octobris, & duo ſunt electi, Sifridus, Alberti Marchionis filius, & Otbertus Decanus, & factus eſt maximus tumultus in Brema, Gunzelino de Zuerin ex parte Ducis inſaniente, ita vt Sifridus electus in Aldenburg cum Ottone Præpoſito ſe transferret. Alii fugerunt Horburg. Dux Heinricus repudiata ſorore Ducis Zaringiæ Bertoldi, duxit filiã regis Anglorũ, relictam regis Franciæ, & nuptias Brũſvvick magnificè celebrauit. Imperatore curiã habẽte in Bauenberg, duo electi Bremẽſes deſtituti ſunt, & de voluntate Ducis Baldevvinus, Haluerſtadenſis Præpoſitus, eſt intruſus. Sifridus fit Epiſcopus in Brandenburg. Baldevvinus licet ſenex bona Eccleſiæ Duci conceſsit & ſuis. Pallium à Paſchali accepit, in ſchiſmate conſecratus, vel potius execratus.

Papales anathematiſmi.

Gunzelinus Com. Suerinenſis.

Henrici L. altera nuptiæ.

Sigefridus Epiſc.

Anno Domini M.C.LXIX. Alexander in Gallia exulabat, & Imperator Paſchali per Teutoniam collectam fecit.

Mors Alberti Vrſi.

Anno Domini M. C. LXX. Imperator Curiam apud Goſlariam habuit. Albertus Marchio obiit. Caſtrum Horburg deſtruitur.

Cædes Cantuarienſis.

Anno Domini M. C. LXXI. Thomas, Cantuarienſis Archiepiſcopus, à militibus Heinrici, Regis Angliæ, occiditur in templo. Sarraceni de Africa cũ mille CC.XXX. nauibus Galeciam intrauerunt, & demerſis nauibus, fecerunt Regem, imponentes eum aſello, & ipſi pedites ſequebantur, occupantes terram quaſi locuſtæ. Hi per ſeptem men-

¶ Forſan iſta ad Almohades pertinent, de quibus Rodericus Toletanus lib. 7. ca. 10

ſes

ſes mira & nefanda fecerunt opera. Sed Rex Hiſpaniæ nocte incautos & ebrios obtruncauit. Heinricus Dux filiam ſuam Regi Daciæ deſponſauit, qui hæredem ex ea non habuit.

Anno Domini M. C LXXII. Chriſtianus, Moguntinus Archiepiſcopus, Imperialis aulæ Cancellarius, & ſedis Apoſtolicæ legatus, cum Brabantinis per *L*ombardiam & Thuſciam omnia depopulans, Bononienſes inuaſit, & in equo reſidens, indutus thorace, & deſuper tunica hyacinthina, habens in capite galeam de auratam, & in manibus clauam trinodem, ipſe in eodem prælio dicitur ſtrauiſſe nouem homines propria manu. Vidit Heinricus, Scholaſticus Bremenſis, qui tunc XXXV. annorum Notarius fuerat eiuſdē Chriſtiani, eundē Archiepiſcopū XXXVIII. melioribus terræ dentes cum pertica manu propria excuſsiſſe. Fugiunt Bononienſes, Archiepiſcopus ciuitatem obſidet, exercitus Bononienſibus inſultat. Papa Paſchalis ſtrenuitatem viri amplectens, ſic ei ſcribere ſolebat: Paſchalis Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, Chriſtianiſsimo Chriſtiano, ſedis Apoſtolicæ legato, Imperialis aulæ Cancellario, & Romanæ Eccleſiæ filio fideliſsimo, ſalutem &c. Die ſequēti poſt victoriam, Archiepiſcopus, indutus Pontificalibus, magnam, fecit ſolennitatem ob victoriæ memoriam, & ipſe aſsiſtens aræ, quæ eſt extra muros Bononiæ, vbi quidam Epiſcopus Aquileiæ ædificauit præclarum palatium de marmore, & templum honorabile marmoreū, celebrauit ſolenniter diuina. Aſtabant ad ſolennia CCC. milites, omnes Monachi apoſtatæ, & ferè tot Moniales eiuſdem ſectæ, & præclarè cantabant: Gaudeamus o. i. d. d. f. c. in honore Thebæorum martyrum. Epiſtola: Sancti per fidem. Gratia: Glorioſus Deus. Verſus: Dextera tua Domine. Alleluia: Vos exultationis. Sequentia: Agone. Euangelium: Cùm audieritis prælia &c. Poſt: Ite miſſa eſt. Archiepiſcopus & ſui acceptis obſidib9, & infinita pecunia, cū multa præda iuit Anconā, obſidēs illā ferè per bien-

Moguntini militia.

Sacrum ἐπινίκιον.

Succeſſus.

biennium. Heinricus Dux per Græciam iuit Hieroſolymam, rediens ipſo anno.

Encomiũ. Anno Domini M C. LXXIII. Chriſtianus Archiepiſcopus licet Teutonicus, ſcilicet Turingus, diſertus extitit & facundus, vir largus & illuſtris, vtens lingua Latina, Romana, Gallica, Græca, Apulica, Lombardica, Brabantica, vti lingua materna. Nulla ciuitas, nulla vrbs ei reſiſtere audebat. Heinricus prædictus Scholaſticus retulit, ſe veraciter audiuiſſe, quòd aſini ſui exercitus maiores haberent expenſas, quàm omnis familia Imperatoris, quæ tamen opulentiſsima videbatur. *Luxus.* Clerici & fœminæ exercitus eius duo caſtra munitiſsima ceperunt. Iſte Chriſtianus Anconam tunc obſeſſam fame ſic affecerat, vt calceorum & ſcutorum coria deuorarent. Subiugauit etiam Ferrariam & Rauennam. Caſtrum Plone de ſtagno tranſlatum eſt in montem Epiſcopi. *Incendium de æſtu Solis.* Terra circa Bremam arſit grauiter in æſtate feruida ferè per menſem, & per ſe ceſſauit. *Equus locutus.* Equus locutus eſt ſeſſori ſuo dicenti, bibe diabole; Inuitum me poteris ad aquam minare, ſed inuitum non poteris adaquare.

Ancona destructa. Anno Domini M. C. LXXV. Chriſtianus Archiepiſcopus Anconam deſtruxit, & naues piraticas CCC. ſuo vſui deputauit. Eodem tempore cum Imperatore Veneti diſcordabant. *Venetia.* Eſt autem Venetia ciuitas in mari Adriatico, inſula quidem non natura ſed arte facta, & ſic inchoata. *Notio fabuloſa.* Rex Attila Aquileiam obſidens, inhabitatores eius fugauit, qui ad locum, vbi nunc eſt Venetia, venientes, ibidem inſulam congeſſerunt, & eam à venalitate vel venatione Venetiam vocârunt. Habitauerant ibi à principio duo conciues, vnus diues, alter pauper. Diues iuit mercatum, & requiſiuit à ſocio mercimonium. Non habeo, pauper ait, præter duos catos. Hos diues ſecum aſſumpſit, & caſu in terram venit, vbi locum ferè totum mures vaſtauerant. Vendidit catos pro magna pecunia, & ſuo ſocio per mercatum plurima comparans reportauit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini M. C. LXXVI. VVido Paſchalis obiit, cui ſucceſsit in ſchiſmate Abbas Strumenſis, Iohannes Calixtus. Sed Romani timentes Chriſtianum Archiepiſcopum, non receperunt eum, ſed nec Alexandrum.

Calixtus Antipapa.

Anno Domini M. C. LXXVII. Imperator ſchiſma faſtidiens, de pace cogitauit. Nam Alexandro iam regna omnia conſenſerant. Solus Chriſtianus pauit Calixtum in valle Spoletana. Circa idem tempus Imperator Mediolanenſibus offenſus, Principes in auxilium vocauit, & præcipuè Heinricum Ducem. Qui cùm ei difficilis eſſet, ad pedes eius procidit, quem Dux leuare contempſit. Sed Imperatrix eum leuauit, dicens: Surge mi Domine, memor eſto caſus huius, & memor ſit Deus. Obiit Alvvardus, Abbas Staden. & de voluntate Ducis quidam ſimplicisſimus homo, Roſenuelde enutritus, Godeſchalcus prior, præfuit Eccleſiæ tribus annis. Sed fortuna Ducis à tempore, quo Imperatorem leuare contempſit, labefactari cœpit.

Imperatorem tædet ſchiſmatis.

¶ στρεπταὶ μὲν φρένες ἐσθλῶν. Iliad. 15.

¶ Verius de hac hiſtoria Chronica Sclauorum lib. 2. cap. 20.

Godeſchalcus Abbas Stad. 11.

Anno Domini M. C. LXXVIII. Obiit Baldevvinus, Archiepiſcopus Brem. cùm ipſa die eſſet depoſitionis ſuæ litteras accepturus, & Magiſter Berdoltus eligitur, ſolo Ottone Præpoſito appellante. Euermodus, Epiſcopus Raceburg. obiit, cui ſucceſsit Isfridus, Præpoſitus Ierichontinus. Heinricus Dux & Albertus Palatinus Epiſcopatum Haluerſtad. & ciuitatem & Eccleſiam ſancti Stephani, plenam Clericis, matronis & infantibus incenderunt.

Bertoldus deſignatus Archiepiſ. Brem.

Halberſtadium exuſtum.

Anno Domini M. C. LXXIX. Celeberrimum concilium congregatum eſt Lateranis ab Alexandro Papa XX. Pontificatus ſui anno: ceſsitq; à ſchiſmate Iohannes Calixtus, & factus eſt Epiſcopus Beneuentanus. Archiepiſcopi pallia accepta à ſchiſmaticis abiecerunt. Chriſtianus Moguntinus & Philippus Colonienſis per manum Hyacinthi Cardinalis receperunt nova pallia, refutantes omnem hæreſin, & ſchiſma, præcipuè Octauiani, VVidonis & Iohannis, ſic dicente quolibet: Ego .N. anathematizo

Concilium Lateran.

Iuramentū Epiſcoporum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tizo & refuto omnem hæreſin, extollentem ſe aduerſus ſanctam Romanam Eccleſiam Catholicam, præcipuè verò ſchiſma Octauiani, VVidonis & Iohannis, & ordinationes eorum irritas iudico, & eis contradico, & modò & in antea me obediturum iuro, & promitto fidelitatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Domino meo Alexandro, & ſucceſſoribus eius, iuſtè intrantibus, ipſiq; ſeruiam absq; omni malo ingenio contra omnem hominem ſecūdum ordinem meū. Conſilia eius, quæ mihi ſcripto certo mandauerit, vel ipſe commiſerit, nulli hominum prodam nec etiam pro periculo corporis aut membrorum. Legatum Eccleſiæ Romanæ honorabo, & ducam & reducam, & iuuabo expenſis. Sic me Deus adiuuet, & ſancta hæc Euangelia. His verbis dabantur pallia: In nomine patris, & Filii & Spiritus ſancti, & in honore Dei genitricis Mariæ & ſanctorum Apoſtolorum, Petri & Pauli, & ſanctæ Eccleſiæ Romanæ, & Domini Alexandri Papæ, tradimus tibi pallium, ſumptum de beatiſsimo corpore Petri Apoſtoli, vt eo vtaris in confectione ſacramentorum, & corporis & ſanguinis Domini, & conſecratione Eccleſiarum & chriſmatis, & ordinatione Clericorum, & celebratione ſynodorum, ſecundum Eccleſiæ tuæ conſuetudinem. Amen. In eodem concilio Bertoldus, Bremenſis electus, petiuit conſecrationem, certiſſimus ordinari. Sed pridie ſederat in concilio inter Epiſcopos inflatus, cùm tamen non eſſet presbyter. Vnde magnam contraxit inuidiam. Et Magiſter Gerardus ſic pro eo allegabat: Domine pater, ecce Bremenſis Eccleſia concordi & vnanimi voto offert tibi ſponſum ſuum Magiſtrum Bertoldum, virum vndiq; dignum, & moribus approbatum, ſcientia decoratum, liberalibus artibus inſtructum, vtriuſq; teſtamenti pagina eruditum, decretorum, legumq; induſtria peritum virum, vt apparet, perſonatum canonicè, & ſine omni contradictione electum; petitquè hodie à te accipere gradum ſacerdotii, & cras Epiſcopalem benedictionem. Papa breuiter: Credimus tibi benè, Magi-

Ecce tibi myſteria Romanenſia.

Bertoldi Brem. ambitio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Magiſter, ſed dictum eſt, manum nemini citò impoſueris. Loquemur cum fratribus noſtris, audiemus etiam diligentius modum electionis. Examinantur Bremenſes per duos Cardinales, Reinerum Papienſem, & Iohannem Neapolitanum, & inuenti ſunt diſcordare. Papa in conſiſtorio ſuo ſententiatus eſt: Fratres, vidi veſtrum electum, placet perſona, placet ſententia, placet eloquentia, placet etiam, quantum nouimus, mores, verùm modus electionis diſplicet, præſertim quia eſt infra ſacros ordines, non dico ſubdiaconatum, ſed acolythatum, electus, quo gradu, ſecundum rigorem iuris, licet contrahere matrimonium, quod canonicis obuiat inſtitutis. Audiuimus etiam ſuper hæc appellationem factam, quam coactus eſt reſignare appellator. Inſuper denuò ſe fecit eligi, & ſecunda electio caſſauit primam. Præterea electus veſter ante ſacros ordines ſuſcepit regalia de manu Imperatoris. Hæc non admittunt diſpenſationem de facili, & alia quæ præterimus. Inde eſt, quòd electionem veſtram infirmamus, & irritam iudicamus. Data ſententia, volenti loqui depoſito, non eſt data audientia, ſed hoſtiarii clamabant: leuate, audate, audate, audate. Eodẽ tẽpore Manuel, Græcorũ Imperator, bellum contra Soldanum habuit, de quo Imperatori ſcripſit, ſalutatione ſic poſita: Manuel in Chriſto Deo fidelis Imperator, Porphyrogenitus, diuinitus coronatus, regnator potens, excelſus & ſemper Auguſtus, & moderator Romanorum magnificus, nobiliſsimo & glorioſiſsimo regi Alemanniæ, & Imperatori, ac dilecto fratri Imperii noſtri ſalutem & fraterni amoris affectum. Et in fine epiſtolæ ſic: Sultanus * Imperio noſtro ſe dedidit, & miſsis legatis miſericordiam poſtulauit, fecitq́; Imperio noſtro hominium, & iuramento pollicitus eſt, ſeruire nobis contra omnem hominem cum exercitu ſuo, ita vt ſit amicorum noſtrorum amicus, & inimicorum inimicus.

Repulſa.

Manuel Imp. Byzant.

σπερμόλογος.

* *Is eſt Clizaſthlanes. Vide Appendicem noſtram ad Haythonum, & copioſiſsimè de Manuelis hiſtoria explicantem Nicetam.*

Hanc

Hanc epiſtolam Imperator ſuſcepit ſcriptam aureis litteris. Sed prius legationem Sultani acceperat, contraria nunciantis. Venerunt quoq; Imperatori cum eiſdem litteris munera precioſa. Inter quæ fuit càntharus ſmaragdineus, capiens ſextarium Balſami piſtici, & plurimæ gēmæ precioſæ. Imperator non benè confiſus Conſtantinopolitano, & ægrè ferens nomen eius præpoſitum, maximè cùm moliretur contra Imperium Romanum, & plures Romanorum corrupiſſet. Indignabatur etiam, quòd ipſe ſe vocauerat moderatorem Romanorum. Reſcripſit tamen: Fridericus, diuina fauente clementia inclytus triumphator, Romanorum Imperator à Deo coronatus, ſublimis, in Chriſto fidelis, magnus, pacificus, glorioſus Cæſar, Græcorum moderator, & ſemper Auguſtus: Nobili & illuſtri Regi Græcorum & Imperatori, Manueli, dilecto fratri ſuo ſalutem, & fraternæ dilectionis affectum. Et inter cætera ſic: Sicut ille rex regum, à quo omnis poteſtas, Romanum imperium caput totius orbis conſtituit, ita etiam ſedem Romanæ Eccleſiæ omnium Eccleſiarum vnicam matrem, dominam, magiſtramq; ordinauit, quod vtique duorum gladiorum numero præfigurauit, quos quidem ſufficere prohibuit ipſe auctor fidei Chriſtianæ. Quapropter tuam prudentiam commonemus, quatenus nobis & Romano imperio honorem debitum recognoſcas, & ſummo pontifici, quem nomine tenus ſanctum appellas, debitam obœdientiam exhibeas & honorem. Remiſit autem Imperator nuncios multis muneribus honoratos. In ſuprà dicto concilio Lateran. erant à Papa conſecrati Epiſcopi duo Anglici, & duo Scoti: vnus ſolo equo venerat, alter pedes cum ſolo pedite. Erat ibi Epiſcopus Hybernicus, qui Heinrico, Scholaſtico Bremenſi, retulit, ſe non habere alios reditus, præter tres vaccas lactantes, quas indefectu lactis parochiani ſui per alias innouabant. Sifridus, Brandenburgenſis Epiſcopus, in ſedem Bremenſem eligitur, filius Alberti Marchionis.

Friderici Imp. ingenua excandeſcentia.

Lautia.

Hybernici Epiſc. tenuitas.

Anno

Anno Domini M. C. LXXX. Imperator VVirceburg curiam habens in natali Domini, Heinrico Duci abiudicauit omne foedum, quod ab Imperio tenuit, vel Archiepiſcopis vel Epiſcopis. Bernardus Comes de Anehold ſuſcepit Ducatum Saxoniæ,& Philippus Colonien. Ducatum VVeſtphaliæ. Media Quadrageſima Imperator in Geilehuſem electionem Sifridi Bremen. confirmauit. Circa ad vincula Petri milites Ducis cum Comite Gunzelino contra VVeſtphalos pugnauerunt in campo Halreveld, vbi Simon Comes * captus eſt.

Henrici Leonis proſcriptio

**de Teckeburg. Vide Chronicon Slauorum lib.2.ca.32*

Anno Domini M. C. LXXXI. Imperator Lubeke veniens,eam in deditionem accepit. Heinricus Dux ſe cum filiis ſuis in poteſtatem Imperatoris tradidit, & fines Imperii abiurauit.

Exilium.

Anno Domini M. C. LXXXII. Puer Franciſcus catus eſt in ciuitate Aſsiſii patre Petro de Bernardone. Alexander Papa obiit. Heinricus Dux Angliam intrauit.

Franciſc9 Aſsiſias naſcitur.

Anno Domini M. C. LXXXIII. Alexandro Papæ ſucceſsit Lucius,Hoſtienſis Epiſcopus. Hic diſſenſum habuit cum Romanis, quia conati ſunt deſtruere oppidum Tuſculanum. Romani .n. XXVI. Tuſculanorum milites cæcauerunt,& capitibus eorum coronis de pergamenis impoſitis,ſingulis ſingula Cardinalium nomina cum opprobriis inſcripſerunt, & quilibet manum alterius tenebat, & qui præibat vnum oculum habebat,vt reliquos duceret, in cuius corona ſcriptum erat: Lucius nequam Simoniacus,& aliæ blaſphemiæ. Papa autem manſit Anagniæ. Eo tempore quidam Bremenſium,ſcilicet Thidericus Decanus,Hartvvicus Cuſtos,& Segebodo Sancti Pauli Abbas, Hermannus Præpoſitus de Bucken,& Eilo, Præpoſitus Sācti VVillehadi,& alii, quos Archiepiſcopus ſublimauerat honoribus, conſpirauerunt contra ipſum, mittentes ad curiam Romanam Heinricum Canonicum,dictum Dobelſtein,

Romanorū cum Papa diſsidium.

Aliud Clericorum Brem. cum Archiepiſcopo.

Canonicus aleator.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſtein, eo quòd aleator eſſet. Hic vbi erat incognitus, ſciuit in ſe fingere nequiſsimam ſanctitatem. Sed Heinricus, Scholaſticus Bremenſis, ei in curia reſtitit, & ſufficienter Archiepiſcopum excuſauit, videlicet quòd varium non ferret, niſi cum ſuis veſtibus alicui erogatis, mantellum Clerici aut militis induiſſet, & quod in deauratis phaleris non incederet, niſi equo ſuo dato, equum ſerui aut militis aſcendiſſet. Et idem Heinricus multas alias friuolas obiectiones eliſit. Imperatore habente curiam Erphordiæ, in palatio, ſub quo erat cloaca, fractis trabibus ſubmerſi ſunt in cloaca octo principes & multi nobiles, & pluſquam C. milites, nullo Epiſcopo vel Clerico quicquã paſſo. Imperator feneſtram rapiens vix euaſit. Quidam Comes, ſcilicet Heinricus de Suuarzenborch potens, ibi profundius corruit, qui ſemper ſic iurauit, Si hæc fecero, vel dixero, ſubmergar in latrina.

Exitialis cloacæ ruina.

Nemeſis in Schuarceburgic.

Anno Domini M. C. LXXXIIII. Imperator celeberrimam habuit curiam Moguntiæ. Ibi Rex Heinricus, filius eius, miles factus eſt in maxima gloria & honore. Ibi confirmatum eſt matrimonium Conſtantiæ cum filio Imperatoris. Fuit autem filia regis Siciliæ, Calabriæ & Apuliæ, Rogerii, ſoror regis VVilhelmi, qui duxerat ſororem regis Angliæ, ſed prolem ex ea non habuit. Fuit autem Conſtantia iam ſexagenaria, ſed Rex Heinricus adoleſcentulus, pactumq; eſt, vt ſi poſt fratrem viveret, regnum Cõſtantia obtineret. Lucius Papa deſiderabat coronare & conſecrare Heinricum, filium Imperatoris, ſed eſt à quibuſdam Cardinalibus impeditus. Deinde iuit Veronam. Frondonən. Epiſcopus, Suecïæ regionis, Iohannes, Bremã veniens, fecit obedientiam Sifrido Archiepiſcopo. Obiit Sifridus Archiepiſcopus Bremenſis. Sederat autem in Brandenburg annis XV. Papa Lucius & Imperator magnã habuerant curiam in Verona. Venit nuncius Saladini ibidem, qui ſe in littera ſua Saladinum, felicem Ioſeph Aegypti, & dominatorem Damaſci nominauit, & Principem Baby-

Conſtantia deſpondetur Henrico Regi.

Mors Sifridi Archiepiſc.

Saladini litteræ minaces.

Babylonis,minatus ſe velle repetere Hieruſalem, quam ſibi aſſeruit iure hæreditario prouenire de Sara. Et in fine literæ ſubiunxit: Sic me adiuuet Propheta meus Machometus. Super hoc nuncio eſt tota curia contriſtata. Sifrido Archiepiſcopo ſucceſsit Hartvvicus, cui Imperator contulit regalia,conſecrationem Lucius Papa.

Anno Domini M. C. LXXXV. Lucius Papa obiit Veronæ,cuius epitaphium eſt:

Luca dedit lucem Luci tibi, pontificatum
Hoſtia,Papatum Roma,Verona mori.

Beatrix Imperatrix obiit, mater Heinrici Imperatoris,& Conradi Sueui,& Friderici Ducis Sueuiæ, & Ottonis ſine terra,& Philippi, tunc ſcholaris parui. Lucio Papæ ſucceſsit Otbertus,Mediolanenſis Archiepiſcopus, dictus Vrbanus. *Mors & liberi Beatricis Aug.*

Anno Domini M. C. LXXXVI. Vrbanus Papa obiit. Cui ſucceſsit Albertus Apulus, curiæ Cancellarius, qui & Gregorius. Eodem anno inchoatum eſt Ciſtercienſis ordinis cœnobium Reneuelde. Vrbano iſti venit verus nuncius,dicens,captam Ieruſalem,& Papa dolore obiit Perdita eſt autem terra ſancta ideo, quia Regina amauit quendam VVidonem de * Limoche, conducticium militem, & fecit eum Regem. Vnde indignatus Comes de Tripoli, qui regnum affectabat,& alii Principes terræ ſanctæ,remiſſius ſe egerunt,& cum Saladino conſilium habuerunt. Iſte Saladinus pauperis ſutoris filius erat, & taliter exaltatus. Sanguin Rex habuit filiũ Norendinum. Huius ſeruus empticius erat Saladinus,quem pro prudentia fecit villicum. Poſtea amabilis Reginæ factus,impotionauit Norendinũ, & poſſedit & vxorem & regnum. Poſtea interfecit Patriarcham Babyloniæ,& factus eſt Princeps Babyloniæ,Aethiopiæ,totius Aegypti,Damaſci & Baldac *,hoc eſt Meke,vbi ſepultus eſt Machometꝰ,Deus gentiliũ, quem porci dilaniauerunt. *Hieroſolyma amiſſa.*

* *Vt nominis huius ſcriptura varietur,monuimus Appendice ad Chronic. Hieroſol.* ¶ *Sanguini & Saladini familia petantur ex Appendice noſtra ad Haythonum.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini M. C. LXXXVII. Gregorio ſucceſsit Paulus, Prænestinus Epiſcopus, qui & Clemens.

Clades Chriſtianorum Hieroſol.

Anno Domini M C. LXXXVIII. Saladinus cum DCC. mill. pugnatorum venit iuxta Libanum. Chriſtiani cum V. millibus congregati ſunt iuxta mare Galileæ cum Cruce Saluatoris. Saladinus autem circumdedit Chriſtianos, & continuò Comes de Tripoli, & Reimundus iuuenis, aſcenſis equis abierunt. Chriſtiani capti ſunt, & vulnerati, & Crux Domini aſportata eſt Damaſcum. Saladinus cepit omnes ciuitates Chriſtianorum. Captus eſt Rex & Patriarcha Ieruſalem. Saladinus aſcendit Ieruſalem, & cepit eam, & fixit papilionem ſuam in monte oliueti. Sepulchrum Domini redemerunt Suriani XL. millib⁹ aureorum quolibet anno. Sed Papa Clemens prohibuit, ne quis Ieruſalem orandi cauſa iret, quia Chriſtiani ibi venientes opprobriis ſunt afflicti. Eodem anno Abbas Ioachim ſic de Antichriſto prophetauit: Cùm fuerint expleti M CC. LX. anni, naſcetur Antichriſtus. Et hic pro ſanctiſsimo habebatur.

Sepulchrũ Domini vectigale. *Ioachim Abbas.*

Imperatoris ſacra militia. *Proceres σύμμαχοι.*

Anno Domini M. C. LXXXIX. Imperator Curiam habens Moguntiæ, ſe crucis charactere inſigniuit, & cum eo filius eius, Dux Sueuiæ, Fridericus, & multi Archiepiſcopi & Epiſcopi, Dux Boëmiæ, Dux Auſtriæ, & multi nobiles, & magnates, ita vt computarentur in exercitu Imperatoris DC. mill. pugnatorum. Crucis autem legatus à Papa Clemente miſſus erat Heinricus Cardinalis, Epiſcopus Albanenſis. Imperator circumduxit exercitum per Vngariam & Græciam. Bardevvich à Duce deſtruitur, Simonis & Iudæ die. Conradus de Monferra, factus Princeps in Tyro, contra Saladinum viriliter præliatur.

Claſſis Bremenſis. *Mors VVilhelmi Regis.*

Anno Domini M C. LXXXX. Bremenſes & naualis exercitus per mare ſe moueruut. Obiit VVillehelmus, Rex Siciliæ. Commiſerat autem Tancrado regalem pecuniam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

niam & palatium. Ipſe autem ſibi impoſuit diadema, quã-uis VVillehelmus regnum ſorori Conſtantiæ delegauerit.

Anno Domini M C. LXXXXI. Fridericus Imperator in peregrinatione vitam ſuã finiuit, anno regni ſui *XXXIX.* ſubmerſus in flumine Saleph *, & tunc dicitur exclamaſſe: Benedictus crucifixus Dei filius, quòd aqua me ſuſcipit, quæ me regenerauit, & me martyrem faciat, quæ me fecit Chriſtianum, & ſic expirauit. Fridericus, Dux Sueuiæ, circumducens exercitum Antiochiæ, dignas ibi patri exequias celebrauit. Clemens Papa obiit, cui ſucceſsit Hiacynthus, qui & Cœleſtinus, vigilia Paſchæ conſecratus. *Imperatoris interitus.*

* *Hieronymus Mercurialis Cydnum Ciliciæ eſſe putat. Nam & Alexandrum Mag. cum in eodem lauiſſet, conuulſione ac tremore ſiue torpore captum fuiſſe, conſtat è Galeno.*

Anno Domini M C. *LXXXXII.* Heinricus, filius Imperatoris Friderici, *LXXXVI.* ab Auguſto, die Paſchæ à Cœleſtino cum Conſtantia coronatur. Imperator cum Imperatrice intrauit Apuliam, habens ſecum Conradum, Moguntinum Archiepiſcopum (nam Chriſtianus obierat) & Philippum Colonienſem. Inualuit autem maxima peſtilentia in exercitu, in qua obiit Philippus Colon. cui ſucceſsit Brnno, iam decrepitus. Imperator quoquè eſt grauiter infirmatus, & in ſorellam delatus, ita vt diceretur mortuus. Teutonici de Rege alio iam tractabant & maximè Dux Heinricus, cuius filius Heinricus iam conſpirauerat cum Tancrado, qui nuper reuerſus, per Græciam, Vngariã & Boëmiam redierat in ſpecie monoculi, vtentis emplaſtro, ſuper alium olim poſito. Chriſtianus, Comes de Aldenburg, de terra promiſsionis reuerſus, conſilio fratris Mauricii dormiens in vili horreo cultris eſt occiſ9 Interfectores examinati iudicio XII. vomerum, rotæ ſupplicio ſunt afflicti. Imperator conualeſcens contra Tancradum miſit exercitum, & ipſe moram fecit circa Rhenum. *HEINRICVS VI. Imp.* *Tancradi aſtus.* *Cædes Chriſtiani. Cõ. Oldẽburg.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Donauerat autem Romanis oppidum Tuſculanum, quod ipſi funditus euerterunt.

Ptolemais capta. Anno Domini M. C. *LXXXXII.* Rex Franciæ, rex Angliæ Richardus, & Conradus Marchio liberauerunt Akkaron à Sarracenis Sed Richardus, rex Angliæ, grauiter notatꝰ eſt ſup accepta pecunia ꝑ traditione Córadi à Saladini filiis Marchionis & aliorũ Principũ. Conculcauit etiam tentoria regis Franciæ, & Ducis Auſtriæ, vt ſeditionem commoueret, quia recedere proponebat. Erat autem pecunia pro traditione accepta *XII.* Somariorum. VValdemarus, Sleſvvicenſis Epiſcopus, regnum Daciæ ſibi voluit vſurpare, quem Rex capiens vinculauit. *Angli maleficia.*

Captiuitas Anno Domini M. C. *LXXXXIII.* Richardus, rex Anglorum, cum pecunia repatriauit, ſed naufragium paſſus, pecuniam perdidit, & vix euaſit. Venit in Auſtriam, & captus eſt ab hominibus Ducis in ciuitate VVen, ad ignem ſedens, & gallinam aſſans. Traditus eſt Imperatori Heinrico, ſed ipſe ſe pecunia redemit. Albertus, Leodienſis Epiſcopus, conſilio, vt dicitur Imperatoris, eſt à ſicariis interfectus.

Anno Domini M. C. XCIIII. Mortuo Saladino, filii eiꝰ Sanguin & Norendin in pace Ieruſalem poſſederunt. Richardus, rex Angliæ, perſoluit Imperatori C. & L. millia librarum argenti. *λύτρον.* Baldevvinus, Epiſcopus Traiectenſis, fugatus eſt in Trent, ante Coſvvelt pluribus interfectis. *Henricus Leonis F.* Heinricus, filius Ducis Heinrici, duxit Agnetem, filiam Palatini Conradi de Rheno. Brunoni Colon. ſucceſsit Adolfus. Obiit Tancradus, rex Apuliæ, relicto filio paruulo. Brem. Canonici à burgenſibus multa incommoda pertulerunt propter Hartvvicum Archiepiſcopum, tunc iterum receptum.

Fridericus II. naſcitur Anno Dñi M. C. XCV. Natus eſt Imperatori Heinrico filiꝰ in valle Spoletana, in ciuitate Aſis, nocte quæ præcedit dormitionẽ Iohannis Euangeliſtæ, XV. Epiſcopis & Cardinalibus ꝑſentibꝰ, & baptizatꝰ dictus eſt Fridericus. Imperator

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

rator cepit Salernam. Cepit etiam Margaretam, potentiſsimum piratarum, qui ipſum dolo voluit occidere. Captum autem excęcauit. Captus etiam eſt filius Tancradi regis, & mater eius vidua, & eius filia. Capta eſt etiam Iſaac, regis Conſtantinopolitani filia, Tancradi filio deſponſata, nomine * Cæcilia, quam poſtea duxit Philippus, Romanorum Rex. Heinricus Dux obiit, dimiſsis poſt ſe filiis, Ottone, Heinrico & VVilhelmo. Imperator ſe crucis charactere inſigniuit, & Chriſtianorum plurima multitudo. Bertoldus quidam ordinis griſei conſecratus eſt Epiſcopus ab HartvvicoArchiepiſcopo, & miſſus in Liuoniam. Baldevvinus Traiecten. Epiſcopus obiit, & duo electi ſunt, & in via Romana mortui. Electus eſt autem Thidericus, Xantenſis Præpoſitus.

** aliis eſt Irene.* *Mors Henrici Leonis.* *Bertoldus Epiſc. Liuon.*

Anno Domini M. C. XCVI. Dictum eſt Imperatori, quòd Imperatrix miſiſſet clenodia cuidam Iordano de Sicilia, & receperit clariora. Hic gloriabatur, ſe futurum Regem, & ducturum Conſtantiam. Quem Imperator captum in ſedem ferream candentem poſuit, & coronam ignitam clauis ferreis capiti eius incuſsit. Quendam etiã Richardum per plateas tractum ſuſpendi fecit, quia eum Conſtantiæ conſilio impotionare voluit.

In Siculos crudelitas Sicula.

Anno Domini M. C. XCVII. Hartvvicus Archiepiſcopus in terram ſanctam nauigio eſt profectus, Heinricus etiam Palatinus, vbi tunc Principes, honoris cupidi, diſcordabant. Fecit autem Imperator magna ſubſidia peregrinis. Hartvvicus Archiepiſcopus circumnauigans ab Epiſcopo Vlyxisbonæ ciuitatis honorificè eſt receptus.

Hartuicus, Archiepiſ. Brem.

Anno Domini M. C. XCVIII. Cœleſtinus Papa obiit, cui ſucceſsit Lotharius, qui & Innocentius, iuuenis Romanus. Impator etiã in Siciliã eſt profectus. Cùm Meſſanam & Brunduſiũ & ciuitates alias ſubiugaſſet, regnũ quoq; Siciliæ, Apuliæ & Calabriæ iã pacificè poſsideret, vitã finiuit in feſto Michaëlis. Peregrini ignorãtes mortẽ Impatoris iã Baruth

Mors Imperatoris.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

** Arnold9 Lubec. nominat Chorutum. Item Regis Hierosol. ¶*

Baruth aquiſierant, * Thurim obſidebant. Cognoſcentes autem de morte Imperatoris, territi ſunt, & Akkaron fugerunt. Rex Ieruſalem nocte ſurrexit, vt vrinam proiiceret, & de feneſtra cadens, fractis ceruicibus exſpirauit, & cliens ſimiliter, qui eum retrahere curabat. Principes tunc peregrini elegerunt filium Imperatoris Fridericum adhuc infantem. Vocabatur autem à matre alio nomine Conſtantinus. Sed Principes Alemanniæ elegerunt Philippum, fratrem Imperatoris Heinrici, excepto Adolfo, Colonienſe Archiepiſcopo, qui cum ſuis complicibus elegit Ducem Zaringiæ, qui noluit acceptare. Vnde elegit Ottonem, Heinrici filium de Bruneſvvich, & hoc côſilio & auxilio Richardi, regis Angliæ, auunculi ſui, & Heinrici fratris ſui, & Ducis Brabantiæ. Otto Aquiſgrani, Philippus verò apud Moguntiam coronatur. Rodolfus, Bremenſis Decanns, à quodam vili fabro in Freſia in villa Dichuſen cultro eſt perfoſſus, & eadem nocte, ſcilicet Vrbani, mortuus. Bertoldus, Liuonienſis Epiſcopus, à paganis occiditur, cui Albertus, Bremenſ. Canonicus, ſubrogatur. Circa id tempus Fulco quidam presbyter in Francia, clarus ſignis & virtutibus habebatur.

Fridericus II. alio nomine Conſtantinus.

PHILIPPVS & OTHO IIII. Impp. deſignati.

Albertus Episc. ſucceſſor Bertoldi.

¶ *Fuit hic Henricus, è familia Comitum Campaniæ. Meminit Arnoldus Lubec. lib. 5. cap. 2.*

Bremenſis redux.

Anno Domini M. C. XCIX. Hartvvicus Archiepiſcopus de terra promiſsionis Venetiam nauigans, in Bremam perrexit, deferens ibi reliquias ſanctæ Annæ & gladium Petri, quo Malcho auriculam amputauit. Peregrini propter mortem Imperatoris facta pace cum Sarracenis per annos VI. menſes VI. dies VI. redierunt. Reuertentes autem à Siculis & Apulis multa incommoda ſunt perpeſsi. Philippus & Otto inter ſe fortiter præliantur, magno Imperii detrimento. Richardus, rex Angliæ, Ottonem nepotem pecunia iuuit, ſed ipſe in Pictauia ante caſtrum quoddam ſagitta traiectus, die VII. occubuit. Cui ſuccesſit Iohannes, frater eius. Canutus, Rex Danorum, mittens fratrem ſuum, Ducem VValdemarum, Hamenburg

Philippi et Othonis bellum ciuile.

Canutus, rex Daniæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

burg, Stadium propoſuit expugnare. Sed Archiepiſcopus Hartvvicus & Comes Adolfus ei apud Eildoram obſtiterunt. Eluerus, Abbas Stadenſis, obiit die Gregorii, cui eiuſdem Eccleſiæ prior, Chriſtophorus, ſubrogatur. *Eluerus & Chriſtophorus, Abbates Stad.*

Anno Domini M. CC. Obiit Conradus, Moguntinus Archiepiſcopus, de Antiochia reuerſus. Rex Philippus Brunſvvic obſidet, nec obtinet. Albertus, Liuonienſis Epiſcopus, cum peregrinis intrat Livoniam.

Anno Domini M. CCI. Philippus & Otto vires ſuas circa Moſellam ſunt experti. Canutus, rex Danorum, Hammamburg occupat, & frater ſuus, VValdemarus Dux, Albiam intrat, Adolfum Comitem inuaſurus. Capta eſt Hammamburg, & Comes Adolfus conditionaliter ad Ducem egreſſus, vinculatur, & ad Epiſcopum VValdemarum in carcerem mittitur captiuatus. Capta eſt etiam Lubeke à Duce VValdemaro. *Canuti & VValdemari ſucceſſ9.*

Anno Domini M. CCII. Rex Otto Duci Danorum filiam fratris ſui, Heinrici, in Hamburg deſponſauit, & ſororem Ducis Helenam fratri ſuo VVillehelmo. Rex Otto recipitur in Stadio & in Bremia. Simon, Comes de Tekeneburg, contra Hermannum, Comitem de Rauenesburg, & filium eius Ottonem prælians, occiditur. Sed idem Hermannus cum filio deducitur captiuatus. Fulco presbyter obiit. Conradus Herbipolen. Epiſcopus occiditur. Rex Danorum Kanutus obiit, cui VValdemarus, frater eius, in regno ſucceſsit. Eodem anno feria V. Paſchæ duo viri prope Stadium iuxta villam Herethorpe, quam poſtea Dux Heinricus Eccleſiæ beatæ Mariæ contulit in Stadio, pro anima vxoris ſuæ Agnetis, ceſpites fodere abeuntes, cibaria ſua ſecum detulerunt cum cuneo butyri, quod in die Paſchæ fuerat conſecratum. Senior vocabatur Redvvinus, iunior Ethelerus, ambo adhuc ſuperſtites, ſcilicet anno Domini M. CC. XI. Dum fodiendo ceſpites laborarent, audierunt circa vicinum ferè rubum ſtrepitum cor- *Othonis IIII. cum Dano affinitas. Cædes Simonis Teckenburgi. VValdemar9 Rex. φάσμα agreſte.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

nicum,& garritum volucrum aliarum, & putantes ibi iacere vulpem aut leporem, à venatoribus, qui locum frequentare ſolent, fortè perditum, aut relictum neſcienter, illuc velociter abierunt,& cùm rediſſent, ſpe ſua fruſtrati, butyrum, quod reliquerant, minimè receperũt. Confabulantur inter ſeſe, quonam deueniſſet, & de perditione eius nimium admirantes, maximè cùm vaſculum, in quo ſteterat, diligẽter antea fuiſſet manutergio inuolutũ. Iterum aggreſsi ſunt laborem fodiendi, & cùm foderent, butyrum in integra terra vlterius quàm ad vnius pedis ſpiſsitudinem inuenerunt, Ethlero illud, cùm ceſpitem foderet, ſuo foſſario diuidente. Ethlerus comedit, Redvvinus hoc comedere non audebat.

Adolfus Com. redẽtus. Anno Domini M. CC. III Caſtrum Louenburg homines Comitis Adolfi VValdemaro, regi Danorum, pro abſolutione Comitis reddiderunt Rex Philippꝰ in Turingia, & Rex Otto circa Miſnam auxilio Boëmi vires ſuas ſunt experti. *Riga condita.* Albertus, Liuonienſis Epiſcopus, ciuitatem Rigam ædificat.

Stedingi. ¶ Anno Domini M. CC. IIII Stedingi cœperunt Comiti Mauricio & aliis Dominis ſuis rebellare. Philippus Lantgrauium recepit in gratiam, regibus Boëmiæ & Vngariæ profugatis. Dux Heinricus, inſtante hora belli, ante Brunſvvich à fratre Ottone ad Philippum ſe tranſtulit. Hermannus, Monaſterienſis Epiſcopus, obiit. Cui Otto, Bremenſis Eccleſiæ Præpoſitus, ſubrogatur. Isfridus, Racisburgen. Epiſcopus, obiit, cui Philippus ſucceſsit. *Conſtantinopolis à Germanis capta.* Teutonici capta Conſtantinopoli Regẽ ſibi Comitẽ Flandriæ Baldevvinum conſtituerunt. Obiit Agnes, vxor Heinrici Ducis & Palatini Còmitis, & in eccleſia beatæ Virginis apud Stadium ſepelitur.

¶ *Vide Metropolin Crancij lib. 7. cap. 30. & infrà ad ann. 1234.*

Anno Domini M. CC. V. Rodolfus, Verdenſis Epiſcopus, obiit, cui Iſo ſucceſsit. Hartvvicus Epiſcopus in Stadio

dio recipitur. Philippus & Otto vires ſuas iterum circa Coloniam ſunt experti. Ibi Otto eſt grauiter vulneratus. *Otho Imp. ſauciatur.*

Anno Domini M. CC. VI Beatus Franciſcus à ſeculi vanitatibus ſe conuertit. Philippus & Otto iterum vires ſuas circa Coloniam ſunt experti, & Otto iterum grauiter vulneratus. Tandem Colonienſes dimiſſo Ottone, in Philippi gratiam redierunt. Philippus & Otto ſub quadam conditione reconciliationem mutuam promiſerunt.

Anno Domini M. CC. VII. Philippus & Otto habito conuentu in Quedelinburg, duobus Cardinalibus præſentibus, de reconciliatione tentantes nihil profecerunt. Treugas tamen dederunt vſq; ad feſtum Iohannis Baptiſtæ. Hartvvicus, Bremenſis Archiepiſcopus, congregato exercitu Stedingos inuaſit, ſed pecunia accepta rediit, & poſt breue tempus obiit. *Induciæ inter diſcordates Imp.*

Anno Domini M. CC. VIII. Rex Philippus à Comite de VVitilſpach in Bauenberg occiditur XI. Kalend. Iulii, & in Spira ſepelitur. Rex Otto accedentibus ſibi primùm Saxonibus, deinde Principibus, deſponſata ſibi etiam regis Philippi filia, cum qua omnem eius hæreditatem obtinuit, ſubitò eſt in imperio confirmatus. Qui ſtatim habita curia in Frankenevvorda, pacem reddidit, & leges innouauit. VValdemarus, Sclevvicenſ. Epiſcopus, à Bremenſib9 eligitur, & quidam Canonicorum & miniſterialium pro eo ad Romanam curiam diriguntur. Sed quia illicentiatus à Papa receſsit, Papa eum vtroq; Epiſcopatu priuauit. Venit tamen, & quibuſdam ſibi fauentibus, ſedem Bremẽſem occupauit. Adolfus Colonienſis, qui Ottonem primus ad regnum vocauit, ſed citò deſeruit, deſtituitur, cui Bruno, Bunnenſis Præpoſitus, ſubſtituitur, eiquè mortuo Thidericus, Præpoſitus de ſanctis Apoſtolis, ſubrogatur. VValdemarus ciuitatem Stadenſem, cuius turres & domos tempeſtas modicum ante deiecerat, expugnauit, & rebus omnibus in inuentione Stephani die Dominica ſpoliauit. *Cædes Philippi.* *OTHO IIII ſol9 rerum potitur.* *Bremenſis & Colon. exauctorãtur.* *VValdemarus R. expugnat Stadium.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Othonis IIII. inauguratio.

Anno Domini M. CC. IX Otto, Ducis Heinrici filius, LXXXVIII. ab Auguſto, Romæ à Papa Innocentio coronatur. Circa id tempus cœpit ordo Prædicatorum & Minorum fratrum. Thidmarus, Epiſcopus Mindenſis, obiit.

Diſsidium cum Papa. ¶

Anno Domini M. CC. X. Imperator ciuitates & caſtra, quæ Papa ſancti Petri eſſe dicebat, per omnem Thuſciam expugnauit, & in Apuliam, quam Fridericus, Rex Siciliæ tenuit, exercitum miſit. Vnde Papa eum excommunicauit. Multitudo cruce ſignatorum contra hæreticos in Galliam ſunt profecti. Thidericus, Lubicenſis Epiſcopus, obiit, cui Bertoldus eiuſdem Eccleſiæ Canonicus ſucceſsit.

¶ *Vide Hypomnema Schardij de fide Pontificum erga Imperatores German. pag. 87. & ſeq. Chronicon Peuceri lib. 5. pag. 26. b. & ſeq. Mira autem vt in Othonem, ita & in Fridericum II. videri Papalis rabies iſta poſsit; quippe quorum ampliß. donationes vel hodie ſolenni Imperatorum iuramento confirmari ſoleant. Sed iſtud ſcilicet fit,* ἀντ' ευεργεσιας Αγαμεμνονα ποιαν Αχαιοι. *Et nota è Pacuuio nania in Cæſaris Dictat. funere decantata: Men ſeruaſſe, vt eſſent, qui me perderent.*

Bernardꝰ, Dux Saxō.

Anno Domini M. CC. XI. Imperator in Apulia caſtra & ciuitates obtinuit. Papa Gerardum, Oſnaburgenſem Epiſcopum, in Bremenſem Archiepiſcopum confirmauit. Sed Dux Bernardus VValdemarum quaſi ex voluntate Imperatoris Bremam reduxit, & ciuitas propter eum ſuppoſita eſt interdicto. ¶ Dux Bernardus Berneburg de Hathelaria reuerſus, obiit, cuius iunior filius Albertus Ducatum, ſenior vero Heinricus Comitatum accepit.

FRIDERICVS II. Othoni IIII. aduerſariꝰ oppoſitus. ¶

Anno Domini M. CC. XII. Papa Innocentius Imperatori, redeunti in Alemanniam, aduerſarium ſuſcitauit, ſcilicet

licet

¶ *Nihil ergo mirum, ſi eadem in eum machinatio redijt. Nam ſecundum Rhadamanthi legem* εἴκε πάθοι τά κ' ἔρεξε δίκη ἰθεῖα γένοιτο.

licet Fridericum,regem Siciliæ, Heinrici Imperatoris fi-
lium, cui per Papam multæ ciuitates Italiæ acceſſerunt.
Imperator filiam regis Philippi duxit,quæ ſtatim poſt nu-
ptias obiit. Stedingi inualeſcunt, caſtrum Munzovve & *Stedingi.*
Schuſen deſtruunt, caſtrum Hagena obſident. VVillehel-
mus de Luneburg obiit,relinquens Ottonem adhuc infan-
tulum. Dux Brabantiæ Leodium deſtruxit. Thideri-
cus,Traiectenſis Epiſcopus,obiit. Cui Otto, frater Co- *Otho, Epiſ.*
mitis Gelriæ,per Adolfum, Colonienſ. Archiepiſcopum, *Traiect.*
cui Canonici electionem dederant, ſubrogatur, adoleſcẽs
XVIII.annorũ,diuq́; eſt ꝓ diſpenſatione circa ipsũ in curia
laboratum. Tandẽ alio anno Papa ipſum videre voluit, &
cùm ſe præparaſſet ad iter,obiit. Cui Otto, maior eiuſ-
dem Eccleſiæ Præpoſitus,ſucceſsit. Circa id tempus pue- *Concurſus*
ri ſine rectore,ſine duce, de vniuerſis omnium regionum *puerorum*
villis & ciuitatibus verſus tranſmariãs partes auidis greſ- *lymphato-*
ſibus cucurrerunt,& dum quæreretur ab ipſis, quò curre- *rum.*
rent, reſponderunt, Verſus Ieruſalem, requirere terram
ſanctam. Plurimi ex eis à parentibus claudebantur, in
vanum tamen,quia fractis clauſuris,aut parietibus,exilie-
runt. Papa auditis his rumoribus, ingemiſcens ait: Hi
pueri nobis improperant, quòd ad recuperationem terræ
ſanctæ eis currentibus,nos dormimus. Adhuc,quò deue-
nerint, ignoratur. Sed plurimi redierunt, à quibus dum
quæreretur cauſa curſus,dixerunt ſe neſcire. Nudæ etiã *Floralia*
mulieres circa idem tempus,nihil loquentes, per villas & *mulierum.*
ciuitates cucurrerunt.

Anno Domini M CC. XIII. Epiſcopus Leodienſis cum *Conflictus*
Duce Brabantiæ congreſſus,penè M. D. de ſuis interfecit, *Leodienſis*
& plurimos captiuauit. Imperator Magdeburgenſem E- *& D. Bra-*
piſcopum & terram Lantgrauii deuaſtat. Rex Frideri- *bant.*
cus eum cum Boëmo ſequitur, Brunſuuich obſeſſurus, ſed *Othonis*
Quedlingeburg reuertitur. Comes Heinricus de Hogia *IIII. & Fri*
plurimos Stedingorum cepit & occidit, cùm hortatu *derici II.*
bellum ci-
uile.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

VValdemari terram rapinis & incendiis deuaſtarent. Gerardus Epiſcopus Sclutter ædificat.

Mors Henrici Palatini. Anno Domini M CC. XIIII. Innocentius Papa crucem prædicari ſtatuit, & generale concilium indixit. Heinricus iunior Palatinus obiit. Rex Danorum VVotmunde obſedit, & cepit, & Albertus Marchio Primberge. Epiſcopus Monaſterienſis Coloniæ capitur, & in VVerdina cũ Guntero, Comite de Keuelenberg, cuſtodiæ mancipatur. Imperator cum Rege Franciæ conflictum habuit, ſed victoriam perdidit, captuſq; eſt Comes Flandriæ, Comes Otto de Tekeneburg. *Othonis IIII. clades.* Stedingi Stodo deſtruunt. Segebodo, Abbas Roſenuelden. obiit, cui Hermannus, Eccleſiæ eiuſdem Præpoſitus, ſucceſsit.

Dani expeditio Stadenſis. Anno Domini M. CC. XV. Rex Fridericus Trines & Ladeſcrone cepit. Rex Danorum cum multis nauibus Albiam intrat, Stadium inuaſurus, ſed prohibet Palatinus. Imperator cum fratre & Marchione de Brandeburg, & VValdemaro Epiſcopo, Hamburg obſedit, & in pace recepit. Monaſterienſis Epiſcopus à Comite Adolfo à captiuitate eripitur, & ab eo caſtrum VVerdina obſidetur. Menſe Nouemb. celebrata eſt Synodus Romæ in eccleſia Saluatoris, quæ Conſtantina vocatur, à Papa Innocentio, Pontificatus eius anno XVIII. *Synodus Rom.* In qua fuerunt Epiſcopi CCCC. & XII. inter quos fuerunt de præcipuis Patriarchis duo, *Patres.* videlicet Conſtantinopolitanus & Hieroſolymitanus. Antiochenus enim graui languore detentus, venire non potuit, ſed miſit pro ſe vicarium, Antedonenſem Epiſcopum. Alexandrinus verò ſub Sarracenorum dominio conſtitutus, fecit quod potuit, mittens pro ſe germanum ſuum. Primates autem & Metropolitani LXXI. Cæterum Abbates & Priores, item Præpoſiti vltra DCC. Archiepiſcoporum verò, Epiſcoporum, Abbatum, Priorum, & Capitulorum abſentium non eſt certus numerus comprehenſus. *Legati politici.*

Lega-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Legati Imperatoris Ottonis ibi erant, & Friderici, regis Siciliæ, Imperatoris quoq; Conſtantinopolitani, Regis Franciæ, Regis Angliæ, Regis Cypri, Regis Arragonum, aliorumq; Principum & magnatum. Ciuitatum & aliorum locorum ingens affuit multitudo. Eodem anno Innocentius Papa Peruſii obiit, cui Honorius ſucceſsit. Philippus, Raceburgenſis Epiſcopus, obiit, cui Heinricus, Eccleſiæ eiuſdem Præpoſitus, ſucceſsit.

Anno Domini M. CC XVI. Rex Danorum Albiam glacie rigentem tranſiens, Stadium expugnare voluit. Sed antequam gelu ſolueretur, rediens, totas vires ſuas in Hãburg conuertit. Fecit itaq; caſtrum ſecus Albiam infra vrbem, & Comes Albertus aliud ſupra vrbem. Vnde Hamburgenſes affecti tædio ſe dederunt. Peregrini montem Thabor eiectis recuperant Sarracenis. Stedingi in grauamen Bremenſium, Gerardo Epiſcopo & miniſterialibus ſociantur, contra quorum inſultus Bremenſes Ducem Heinricum inuitant. Gerardus Epiſcopus & Comes Albertus caſtrum ſuper Schvvenge ædificant, ſed Dux Heinricus mox illud euertit.

Danus recuperat Hamburgum.

Heinricus Bremenſiũ protector.

Anno Domini M. CC. XVII. Bremenſes cum Stedingis VValdemaro eiecto, Gerardum Epiſcopum introducunt. Vnde Imperator cum fratre Bremenſem prouinciam diruit & incendit. Comes Albertus Liuoniam intrat, & multi peregrini verſus Hieruſalem ſunt profecti, petentes de Marſilia terram ſanctam. In quorum Comitatu erat Magiſter Oliuerus, prædicator famoſiſsimus, poſtea Paderbornenſis electus, & tandem Sanctæ Sabinæ presbyter Cardinalis.

Gerardus Epiſc. in poſſeſsionẽ immiſſus.

Oliuerus.

Mors Othonis IIII.

Anno Domini M. CC. XVIII. Otto Imperator anno regni ſui XX. in caſtro Hartesburg ineffabili contritione com-

¶ compunctus, ita vt coquinariis ſuis præciperet, vt in collum ſuum conculcarent, XIIII. Kalend. Iunii obiit; à Sefrido, Hildenſemenſe Epiſcopo, abſolutus. Hanc abſolutionem Papa Honorius confirmauit. Sepultus eſt autem in Brunſvvich. Caſtrum Vörda à Bremenſis Eccleſiæ miniſterialibus occupatur. Rex Fridericus Heruordiæ celebrata Curia in Imperio confirmatur.

Conuentus Heruordienſis. Item Goslarienſis.

¶ *Hinc æſtima, lector, pontificiarum tenebrarum regnum, vim, nugas, æſtima Chriſti iugum ſuaue, & onus leue.*

Anno Domini M CC. XVIIII. Rex Fridericus conuentu habito apud Goſlariam Principes conuocauit, vbi Dux Heinricꝰ ei impii inſignia præſentauit. Apud Frākeneuorde Gerardꝰ Bremenſis Archiepiſcopꝰ, ꝓ pace inter ſe & Ducē facienda citatus, moritur. Eiq; Gerardus, Palburnenſ. Præpoſitus, Bernhardi de Lippia, primò Comitis, pòſt Abbatis, demum Epiſcopi filius, ſubrogatur. Rex Daciæ contra paganos Reualiam obtinuit, & poſſedit. Peregrini Damiatam expugnant, & turrim, in portu Nili fluminis conſtitutam, die Bartholomæi. Saphadinus obiit.

Bernardus Com. Lipp.

Reualia.

Mors Saphadini.

Fridericus II. inauguratur Imp.

Anno Domini M. CC. XX. Fridericus, Rex Siciliæ, filius Heinrici Imperatoris, LXXXIX. ab Auguſto, Romæ à Papa Honorio coronatur. Plurium cum rumoribus pluries euolauit, eundem Fridericum non fuiſſe Heinrici Imperatoris realem filium, ſed vocalem. Quod ſic contigiſſe dicitur. Quondam Conſtantia, filia regis Siciliæ, ſic Imperatori fuit in matrimonio copulata, vt ſi patruus eius, qui regnum Siciliæ, Apuliæ & Calabriæ poſſidebat, antequam Conſtantia, moreretur, regnum ad Conſtantiam hæreditario iure volueretur. Conſtantia autem cùm Imperatorem duceret, ſexagenaria credebatur. Timebatur autem ſterilis permanſura. Vnde Imperator medicorum

Fabula de eiuſdem natalibus. ¶

vti

¶ *Vide de eadem fabula ridiculè nugantem Crancium Metropol. lib. 7. cap. 38. E qua autem officina prodierit, non opinione augurari, ſed documentis euidentibus affirmare, vel ſolam Henrici IIII. hiſtoriam intuenti in procliui eſt. Et nota ſycophantica Mediæ Theſſali præceptio: Calumniare audacter, ſemper aliquid hæret.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

vti conſilio nitebatur, vt ſterilitate repulſa fœcunda fieret, ne ſine hærede regnum Siciliæ permaneret. Et medici ei ad tale propoſitum & opem & operam ſpoponderũt. Fecerunt autem vterum eius per medicinas paulatim intumeſcere, ita vt Imperator eam vehementer crederet impręgnatam. Medio autem tempore Phyſici ſibi de infantulo prouiderunt, ita quòd de diuerſis mulieribus imprę-gnatis, & tẽpore partus Conſtantiæ parere debentibus, ſecretiſsimo conſilio vnus infantulus raperetur in palatiũ, ad lectum Conſtantiæ partus tempore deferendus, vt ſic alius natus tanquam de Conſtantia naſceretur, & filius alterius pro Imperatoris & Imperatricis filio haberetur. Vicit tamen dubium eſſe, vtrum ille puerulus Phyſici, aut molendinarii, aut accipitrarii filius fuerit, ſed verè aiunt, eum vnius ex his tribus filium extitiſſe. Heinricus, Imperatoris Friderici filius, patre volente Frankenevvorde in Regem eligitur. *Henricus Rex.* Thiderico, Eſtonenſi Epiſcopo, à paganis occiſo, Hermannus, Abbas ſancti Pauli in Brema, in Epiſcopatum ſubſtituitur Lealenſem. *Res Liuonica.* Horborg deſtruitur. Rex Danorum iterum in Eſtoniam pergens, reuertitur.

Anno Domini M. CC. XXI. Caſtrum Otterenberge à Bremenſi Archiepiſcopo obſidetur, & capitur. *Item Aegyptia.* Peregrini in Damiata cæperunt verſus Charras * & Babylonem proficiſci, ſed euentu miſerabili ſunt Nilo flumine circumducti. ** Forſan Cayrũ dicit.* Et cùm in poteſtate eſſent hoſtium, pax tamen eſt ad octo annos inter vtrumq; populum reformata. Soldanꝰ * crucem Domini vltrò reddidit, Chriſtianos ſaluis rebus & corporibus Aegytum exire permiſit, omnes captiuos reddi iuſsit, ita vt tunc temporis captiuorum XXX. mill. laxarentur. Præcepit etiam alimenta diuitibus pro precio vendi, vel gratis infirmis & pauperibus exhiberi.

** Is fuit Melahadinus, Saphadini F. Conſulatur Appendix noſtra ad Haythonum.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini M. CC. XXII. Rex Danorum Lealenſem terram cum Comite Alberto * ingreditur, & fugatis hoſtibus Chriſtiani nominis, vrbem in ea ædificat, quæ non multo pòſt deſtruitur à paganis. Imperatrix obiit.

** Henrici Orlemundani F. Vide Saxon. Crancij lib. 7. cap. 27. & 36.*

Dani captiuitas.

Anno Domini M. CC. XXIII. Rex Danorum in propria terra à Comite Heinrico de Zvverin, cui duras, vt fertur, gratiæ ſuæ recuperandæ conditiones impoſuit, inopinato caſu in papilione propria capitur, & in Danneburg graui cuſtodia coarctatur.

Funera Regum Francicorum.

Anno Domini M. CC. XXIIII. Eſtones fidem catholicam reliquerunt, fœdus ineuntes cum barbaris & Ruthenis. Sed vindictam in eos exercuit nouus exercitus peregrinorum. Philippus, rex Franciæ, obiit, cui Lodevvicus filius eius ſucceſsit. Heinricus rex, Imperatoris filius, curiam Bardevvich habuit pro regni negotiis, & maximè pro liberatione regis Danorum, adducto ſecum Colonienſe Archiepiſcopo, Engelberto, ſed nihil profecit. Venit quidam in Flandriam, qui ſe aſſeruit, eſſe Comitē eiuſdem prouinciæ Baldevvinum, qui ante paucos annos cum peregrinis Conſtantinopolin profectus, ad Imperiale culmen ibidem fuerat coronatus. Qui, quod ſimilimus Comiti Baldevvino fuit, vel potius quia ipſe fuit, Flamingi receperunt eum de ciuitate, multis eum muneribus honorantes. Cicatrices in corpore habuit, quas habuerat Baldevvinus, eandemquè formam corporis, niſi quòd anteriori forma quaſi ad dimidium pedem breuior habebatur, quod ſui fautores ſenio aſſcripſerunt. Situs villarum & ciuitatum non benè cognoſcere videbatur, & in lingua Gallica, quam egregiè antea nouerat, aliquantulum oberrabat. Nec mirum, quia inter Græcos & Sarracenos, qui eum captiuauerant, ſi ipſe fuit, diu commorans, nobilitatem Gallici idiomatis obliuioni poterat tradidiſſe. Sed Baldevvinus Comes, Imperator Conſtantinopolitanus, à Conradò, Epiſcopo Haluerſtadienſe, qui poſtea Ciſtercienſem ordinem intrauit, & à quibuſdam aliis, qui tunc Conſtantino-

Pſeudobalduinus Flandric9

tino-

tinopoli fuerunt, cùm Baldevvinus, Imperator Græcorũ, contra Sarracenos conflictum habuit, dicebatur veriſsimè interfectus. Iſte autem ſe retulit mortis periculum euaſiſſe, & à Sarracenis poſtea captiuatum. Tandem ſe aſſeruit abſolutum, & quòd poſt abſolutionem ad Papam venerit, confeſſus, quia inter infideles infideliter vixerit, & ideo Papa ſibi ſeptennem pœnitentiam iniunxerit, affirmans, eandem pœnitentiam tunc expletam. Venit primò Valentiam, & Comitiſſa Flandriæ, quæ filia eius eſſe debuit, ibidem ad eum acceſsit, eoq́; viſo dubitauit, vtrum patrem eum recognoſceret nec ne, & ab eo receſsit. Multi Barones pro eo ſenſerunt, & plurimi diſſenſerunt. Rex tandẽ Franciæ volens examinare virum, ipſum Peronam venire fecit, ſiquidem auunculus eius eſſe debuit. Et inter cætera dum ab eo quæreret, vbi characterem militiæ aſſumpſiſſet, vel vbi vxorem duxiſſet, neſciuit Regem expedire. Sed ſui fautores dixerunt, quòd terrore mortis anxius neſcierit reſpondere, cùm ab omnibus eſt deſertus. Dux Brabantiæ doluit: Ille .n. cum eò venerat, nec permittebatut intrare, quia eum Comitem eſſe Baldevvinum certo cèrtius aſſerebat. Rediit iterum Valentiam, paucis eum comitantibus. Poſtea venit Coloniam ad Engelbertum Archiepiſcopum, auxilium rogaturus. Sed Leodienſis Epiſcopus, qui hominis ſciuit differentiam, videlicet vtrũ Comes eſſet nec ne, grauiter eum & ſæpius ſuis literis infeſtauerat, Trucannum eum & Ribaldum appellans. Sed ipſe ſe Imperatorem Conſtantinopolitanum, & Comitem Flandriæ, appellauit, habens ſigillum eodem titulo innotatum. Rogauit ergo Archiepiſcopum, vt Leodienſem vocaret. Vocatus venit, Miſſam de conſilio celebrauit. Ante perceptionem corporis & ſanguinis Domini acceſsit ad eum Archiepiſcopus, à viro prouocatus, & ſic dixit: Adiuro te, frater Epiſcope, per myſterium corporis & ſanguinis Ieſu Chriſti, ꝙ perceptur⁹ es in continenti, ſi veritatẽ dixeris ad ſaluationẽ, ſi mendaciũ ad dãnationẽ, vt dicas mihi, qs ille ſit quẽ tu dicis, Trucannũ & Ribaldum in Flãdriam

¶ Oportet mendacem eſſe memorem.

¶ Id examen in ipſum impoſtorem cõuertendũ fuerat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

aduenisſe, & qui ſe ipſum Comitem nominat & Baldevvinum. Epiſcopus ſtupefactus, reſpondit: Comes Flandriæ Baldevvinus eſt. Tunc Archiepiſcopus viro conſuluit, vt Romam iret, querimoniam ad Papam deferret, promittens ei, quòd ſi in pace rediret, eũ procul dubio adiuuaret. Proficiſcitur, multorum teſtimonia Prælatorum Flandriæ ſecum deferens & Baronum. Sed ſtudio Comitiſſæ & Arnoldi de Aldenard, cui Comitiſſa dicebatur familiaritatẽ nimiam exhibere, viæ vndiq; occupantur, traditur, capitur, & apud Inſulam, ciuitatem Flandriæ, patibuli ſuſpendio cruciatur. Abbas ſancti Iohannis in Valentia ſepeliuit in clauſtro ſuo mortuum. Sed iterum Comitiſſa eum ſuſpendi præcepit in patibulum. Vtrum Comes Baldevvinus fuerit nec ne, Flamingi certant, & adhuc ſub iudice lis eſt.

Arnoldus de Aldenard, Comitiſsimæ amaſius.

Anno Domini M. CC. XXV. Fames validiſsima. Comes Adolfus auxilio Gerardi Archiepiſcopi, Heinrici Comitis Zuuerin. & Heinrici de VVerle, inuitatus etiam à potentioribus Holſatiæ, Albiam tranſit, terram occupat transalbinam. Comes Albertus à Comite Heinrico de Zuuerin in prælio capitur, & cum Rege Danorum auunculo ſuo cuſtodiæ mancipatur. Imperator filiam Iohannis, regis Hieroſolymitani, duxit, & filius eius, Rex Heinricus, filiam Ducis Auſtriæ. Rex Danorum XLV. marcarum millibus ſe redemit, exceptis clenodiis, circa tria millia marcarum æſtimatis. Engelbertus, Colonienſis Archiepiſcopus, à Friderico Comite de Iſenberg occiditur, & pro tanto facinore communi Principum ſententia ab omni iure vſq; in quartam generationem exhæredatur, Iſenberg funditus deſtruitur. Engelberto Conradus, Bunnenſis Præpoſitus, ſubrogatur.

Adólfi Cõ. auſpicata expeditio.

Imperatoriæ & regiæ nuptiæ λύτρον Dani.

Friderici Iſenberg. homicidiũ.

Anno Domini M. CC. XXVI. Rex Francorum cum fratre ſuo Toloſam vallauit, vbi fratre ab hæreticis * ferè cum

* *Videtur Albigenſes dicere. De hoc tumultu plenius rerum Francicarum & Hiſpan. ſcriptores.*

cum VI. millibus occiſo, Rex per fugam elabitur, & ſuper Rhodanum moritur. Rex Danorum auxilio Ottonis, Luneburgen. Principis, iterum partes inuadit tranſalbinas. Fridericus, Comes de Iſenberg, Coloniæ extra ciuitatem apud ſanctum Seuerinum rotatur, nimia, ut aiunt, cordis contritione afflictus. Borevvinus, Princeps Sclauorum, moritur, & Doboran ſepelitur, relictis poſt ſe quatuor filii ſui Heinrici filiis, Iohanne, Nicolao, Borevvino & Pribizlauo. Domini Nordalbingiæ Albertum, Saxoniæ Ducem, vocarunt, eiq; Racisburg & Lubike tradiderunt.

Suppliciū.

Boreuini Slaui mors.

Albertus, Dux Saxō.

Anno Domini M. CC. XXVII. Lodovvicus, Landgrauius Turingiæ, in peregrinatione tranſmarina moritur. Sed peregrini tranſeuntes, Cæſaream muris muniunt. Heinricus Dux, & Palatinus Comes Rheni, ſine filio obiit, & Bremenſis Archiepiſcopus Comitatum Stadenſem obtinuit. Heinricus, Imperatoris filius, ciuitatem Brunſvvig, pro eo, quòd Imperator eam à maiore dicti Principis filia comparauerat, emptionis titulo impetebat, & Dux Bauuariæ pro eo, quòd eiuſdem iunior filia ſuo filio nupſerat, ius hæreditarium allegabat. Cùm interim Otto, Dominus de Luneburg, portas Brunſuuich irrupit, & eam in deditionem recepit. Rex Danorum à Bremenſe Archiepiſcopo, Duce Saxoniæ Alberto, & Comitibus, Heinrico de Zuuerin, & Adolfo de Scovvenburg, Sclauiæq; Dominis, in Burnhouede prælio deuincitur. Rex per fugam elabitur, ſed Dominus de Lunenburg ab Heinrico Comite captiuatur. Heinricus Rex vt Brunſuuich obtineret, Saxoniam intrat cum Duce Bavvariæ, ſed regreditur ſine ſui propoſiti actione. Otto Traiectenſis Epiſcopus, verſus Trentam ante Colfelde Freſonum, inſolentiam cōpreſſurꝰ, in paludoſo loco à ruſticis die Pantaleonis feria quarta occiditur. Ibidem Comes Gelriæ vulneratur, & plurimi circa CC. omnes milites, aut filii militum, perimuntur. Thidericus, Præpoſitus Danentriæ, Epiſcopi frater, vulnera-

Mors Ludouici Lantgr.

Item Henrici Palatini.

Otho Luneburg. fortiter agit.

¶ Hic eſt primꝰ Dux Brunouic. & Luneburg. Vide infrà ad ann. 1235.

Dani prælium aduerſum.

Friſij cædunt hoſtē.

neratus VIII. die occubuit. Corpus defuncti Epiſcopi maximo Cleri & populi mœrore Traiectum defertur, & in beati Martini eccleſia ſepelitur. VVilbrandus, Paderburnenſis Epiſcopus, concedente Apoſtolico, ei ſubrogatur. Honorius Papa obiit. Cui Hugo Hoſtienſis, qui & Gregorius, ſucceſsit. Caſtrum Louenburg pro Comitis Alberti liberatione Alberto Duci redditur.

Lauuenburg.

Anno Domini M. CC. XXVIII. Gregorius Papa Imperatorem Fridericum cruce ſignatum, quia in terram ſanctam tranſire diſsimulabat, excommunicationis ſententia innodauit, eumq́; per totum imperium denunciari præcepit. Imperator hanc ſententiam paruipendens, mare trãſiuit, ibiq; ab omnibus regni illius ciuitatibus ſolenniter eſt ſuſceptus. Sed Patriarcha Hieroſolymitanus, & tota Eccleſia ſpiritualium perſonarum, his ſolenniis ſe ſubtraxit. Patriarcha in ſuo palatio Imperatorem excommunicauit ipſa hora. Interea vaſalli Imperatoris eò fautores Papæ vires ſuas graui bellorum tumultu non ſine detrimento vtriuſq́; partis per Italiam experti ſunt Erat in parte Papæ Capitaneus, Rex Iohannes de Bren. Heinricus, Comes Zuuerinenſis, obiit, non dimiſſo Ottone, Domino de Brunſuuich. Quo mortuo, placuit conſilio Gunzelini, vt Dominus de Brunſuuich ſuper ipſius gratiam laxaretur: Sed Dux Albertus penitus obſtitit, donec Hildeſaker ipſi dominio traderetur. Abſolutus autem plurimam gvverram circa Brunſuuich à ſuis miniſterialibus eſt perpeſſus, Epiſcopis, Magdeburgenſe & Haluerſtadenſe, partẽ eorum fouentibus, Imperatoris, vt dicitur, voluntate. In Liuonia Monachi de Dunemunde ſubita paganorum irruptione, cum omni ferè familia, ſunt martyrio coronati. Heinricus, Racisburgenſis Epiſcopus, obiit, cui Lambertus, Bremenſis Canonicus, & Hamamburgenſis, ſucceſsit. Hic vnam Miſſam die aſſumptionis Beatæ Mariæ celebrauit, & vnum cæmeterium dedicauit, & eodem anno obiit. Cui Godeſchalcus, eiuſdem Eccleſiæ Præpoſitus, ſucceſsit.

Imperator excommunicatur à Papa.

Ioann. rex Hieroſol.

Othonis liberati nouæ difficultates.

VVil-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

VVilbrando, Paderburnenſe Epiſcopo, in ſedem Traiectenſem tranſlato, Bernhardus, * Embricenſis Præpoſitus, Paderburnæ in Epiſcopum eligitur, & Bremæ à fratre ſuo, Bremenſe Archiepiſcopo, ordinatur. Hic erat filius nobilis Bernhardi, Domini de Lippia, qui à ſuæ iuuentutis tempore in omnibus dominii vel militiæ ſuæ actibus ſtrenuè ſe geſsit, ita vt circa maturam ætatem, quamuis eſſet debilis & contractus, in ſporta ad prælium deferretur, & inimicos potita victoria ſuperaret. Hic laudabilem vitam quo ad ſeculum, laudabilius in Deo complens, apud VVadenhart Ciſtercienſi ordini ſe reddidit, & primùm ibidem factus Abbas, non modicum pòſt in Liuoniam profectus, Selonienſibus populis Epiſcopus conſecratur, ita vt in vinea Dei egregiè prædicando fideliter laboraret. Mira res. Otto, Traiectenſis Epiſcopus, Bernhardum patrem ſuum in Epiſcopum conſecrauit Aldenſele, & poſtea pater cum eodem filio Gerardum, alium filium, in Bremenſem Archiepiſcopum conſecrauit. Idemq; Gerardus alium fratrem ſuum in Epiſcopum Padeburnenſem, ſicut iam prænominauimus, Bremæ ordinauit. Papa Gregorius veniens Aſsiſium, Canonizauit ibi in conſpectu maximæ multitudinis, quæ de diuerſis regionibus confluxerat, Beatum Franciſcum, ſic dicens alta voce: Ad laudem & ad gloriam omnipotentis Dei, Patris & Filii & Spiritus ſancti, & glorioſæ virginis Mariæ, & beatorum Apoſtolorum, Petri & Pauli, ad honorem Eccleſiæ Romanæ, beatiſsimum patrem Franciſcum, quem Dominus glorificauit in cælis, venerantes in terris, de conſilio fratrum noſtrorum, & aliorum Prælatorum, in catalogo decreuimus ſanctorum aduocandum, & feſtum in die obitus ſui celebrari. Statim Cardinales, Te deum laudamus, incipiunt, & populi in laudes voces depromunt. Papa de ſolio deſcendit, & cum Cardinalibus ſanctum corpus leuauit de tumba. Bremenſis Archiepiſcopus Horburg ſe recepit.

Antiſtites familiæ Lippiēſis.

** Forſitan Embecēſis: nam ibi ad S. Alexandrum eiuſmodi ſacerdotium, & quidem opulentum, eſſe conſtat.*

ἀποθέωσις Franciſci Aſsiſiatis.

Anno

Imperator recuperat Hieroſolymam. Anno Domini M. CC. XXIX. Hieruſalem Imperatori à Soldano voluntariè reſignatur. Quam pedibus nudis vigilia Paſchæ ingreſſus, in templo Deum adorauit, & Nazareth & Bethlehem cum reliquis Galilçæ oppidis in deditionem acceptis, reditum in Siciliam maturauit. Papa propter inſolentiam Romanorum, Imperatori fauentiũ, vrbe cedens, in Peruſio ſe recepit. *Tumultus Pariſiẽſis.* Pariſiis inter Clerum & populum maxima orta eſt diſſenſio, multi etiam Clerici ſunt trucidati, ita vt ſtudium in Andegauiam tranferretur. Albertus, Liuonienſis Epiſcopus, obiit. Et Bremenſis Eccleſia iure ſuo potita, Magiſtrum Albertum, Bremenſem Scholaſticum, in Epiſcopum elegit, qui poſtea factus eſt Primas in Hybernia. *Diſsidium Cleri Brẽ. & Rigenſis.* Sed Rigenſes Canonici alium, ſcilicet Nicolaum, elegerunt, diuq; fuit alterinſecus corã iudicibus, impetratis à ſede Apoſtolica, litigatum. Tandem Papa Bremenſibus ſilentium impoſuit pro ſua, vt dicitur, voluntate.

Papa cum Imp. in gratiam redit. Anno Domini M. CC. XXX. Papa & Imperator à diſcordia ceſſauerunt, facta compoſitione amicabili coram multis. Bremenſis Archiepiſcopus Stedingorum inſolentiam repreſſurus, die natali Domini valido bello eos aggreditur, ibiq; frater eius Hermannus, Dominus de Lippia, vir vtiq; ſapiens & illuſtris, ſolus occiditur. Vnde ſubita confuſione facta, ille totus bellicus apparatus diſſoluitur. *Cædes Hermãni, Com. Lipp.* Bertoldus Lubicenſis obiit, cui Iohannes, eiuſdem Eccleſiæ Decanus, ſucceſsit.

Item Ducis Bauariæ. Anno Domini M. CC. XXXI. Dux Bavvariæ, procurante Imperatore, à quodam ſicario occiditur, ſed ille niſus fugere trucidatur. Vxor iunioris regis Daciæ, nuper ab ipſo ducta, obiit, & ipſe eam poſt paucos eſt conſecutus hebdomadas. Iſo Verdenſis Epiſcopus, obiit, cui Luderus, eiuſdem Eccleſiæ Canonicus, ſubrogatur. *Adolfus Com.* Comes Adolfus caſtrum prope Hamburg ſuper Albiam ædificat.

Anno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Anno Domini M. CC. XXXII. Bremenſis Archiepiſcopus caſtrum Slutere contra Stedinges ædificat, ſed ipſi illud protinus euerterunt. Chriſtophorus, Abbas Stadenſis, obiit, cui Albertus, eiuſdem Eccleſiæ Prior, ſucceſſit.

ALBERTVS, Abbas Stad. hiſtoriæ huius auctor.

Anno Domini M. CC. XXXIII. Crux contra Stedingos vbiq; auctoritate Apoſtolica prædicatur, & à multis accipitur. Orientails Stedingia à peregrinis, occiſis Stedingorum plurimis, deuaſtatur. Borchardus, Comes de Aldenburg, à Stedingis penè cum C C. proſternitur peregrinis, relinquens poſt ſe hæredem Heinricum Bogenarium. Dominus de Brunſuuich, Bremenſi Eccleſiæ contrarius, Cometiam Stadenſem interea populatur. Hermannus, Abbas Roſenueldenſis, obiit, cui Albero, eiuſdem eccleſiæ Frater, ſucceſsit. Fames validiſsima in Liuonia, ita vt homines ſe inuicem comederent, etiam fures à patibulis abſtracti magna auiditate deuorabantur.

In Stedingos bellum ſacrum.

Henricus, Com. Oldẽburg.

Horribilis fames.

Anno Domini M. CC. XXXIIII. Heinricus, Dux Brabantiæ, & Florentius, Comes Hollandiæ, Bremæ exiſtentes, contra Stedingos viriliter ſe accinxerunt, tanquã contra inimicos manifeſtos Eccleſiæ. Nam ſicut probatum eſt ſuper eos, & per Mindenſem, Lubicenſem, Racisburgenſem, Epiſcopos, Papæ auribus intimatum, ipſi doctrina matris Eccleſiæ penitus vilipenſa, ipſius libertatem conculcauerunt, nulli parcentes ſexui vel ætati. Quæſierunt reſponſa dæmonum, ſimulacra fecerunt cerea, conſulentes etiam in ſuis ſpurciciis erroneas Pythoniſſas, & quod deterius eſt omnibus, viaticum ſalutis æternæ horribilius, quàm deceat exprimi, pertractantes. Clericos etiam & religioſos impiè lacerantes cruciabant omni genere tormentorum. Nec propria eis ſufficit perditio, ſed omnes, quos poterant, & maximè ruſticos, in foueam ſuæ perfidiæ ſecum trahere nitebantur. Sicut Lucifer lucis

Brabantus & Hollãd. in armis.

Stedingorum maleficia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

æternæ lumine deſtitutus, caduca ſuperbia procurante cœlo contineri nequiens, eò quòd perpetuæ cæcitatis tenebras incurriſſet, cùm ſit perditus, & miniſter perditionis effectus, ne ademptas ſibi delicias ſempiternas poſsit conditionis humanæ dignitas adipiſci (quia ſolent miſeri proſperitate felicium cruciari) illam in profundam perfidiæ ab altitudine fidei deiicere nititur, vt ſecum in lacum ſuæ miſeriæ deducatur, exiſtimans, per hoc ſuæ damnationis cumulum minorari, cùm ſoleat afflictis quoddam afferre ſolatium grata miſeris ſocietas miſerorum. Ita miſeri & miſerabiles Stedingi, ponentes ſibi omnino Deũ contrarium, ſuis perſuaſionibus & malis exemplis grauiter infecerunt populum Chriſtianum, ita vt infinita ruſticorum multitudo, tam in remotis, quàm in vicinis prouinciis conſtituta, verbotenus eos defenderet, & ſi ſe opportunitas obtuliſſet, prompto animo proteruiæ eorum auxilium attuliſſet. Sed Deus miſericordiarum dominꝰ ſuis fidelibus inſpirauit, vt ad prædicationem crucis ſe viriliter accingerent, ad exterminium tam reprobæ nationis, illa gaudentes indulgentia, illoq; priuilegio, quæ accedentibus in terræ ſanctæ ſubſidium conceduntur. Itaq; Bremenſis Archiepiſcopus, Dux memoratus & Comes, peregrinorumq; non modica multitudo VI. Kalend. Iulij die ſabbati proceſſerunt vnanimiter contra ipſos, tanquam diuinæ potentiæ & patientiæ abuſores, parati occumbere, vel ipſos cum eorum nefandis operibus, ad honorem & gloriam Ieſu Chriſti, & Eccleſiæ, penitus abolere. Illi è conuerſo tanquam ferinis vberibus enutriti, ad hoc crudelius ſęuiebant, & in ſuo Aſmodet ponentes fiduciam, nō diffidebant ſe poſſe reſiſtere potenti brachio Domini Zebaoth, & tantæ multitudini ſignatorum. Et mira & miſeranda pertinacia obſtinati, non ceſſabant adhuc claues Eccleſiæ ſceleſtis labiis turpiter blaſphemare. Boleke de Bardenflete, Tammo de Hunthorpe, Thedmarus de Aggere & alii peſsimi maleſuadæ eorum, vt vitam & patriam defen-

Exempla praua.

Obſtinatio

Ductores

defenderent,ipſos fortiter hortabantur,dicentes, quòd ipſos aut oporteret ſuccumbere,aut ſicut canes rabidos inſanire. Tranſierunt autem medio tempore peregrini Othmundam fluuium, pontem de nauibus facientes, & cùm tranſierant,ſapienter ſuas acies ordinabant. Stedingi vt amentes effecti,ac quadam inſania ventilati,non timuerũt ſignatorum multitudinem, nec ſpiritualem nec materialem gladii poteſtatem,ſed ordinata quidem acie, inordinata autem mente,tanquam furibundi canes proceſſerũt obuiam peregrinis. Dux Brabantiæ & Comes Hollandiæ primo congreſſu peſtilẽtes illos ſuper agrum Oldeneſche, vbi conuenerant,viriliter inuaſerunt, ſed ipſi ſummo conamine ſe defenderunt. Statim Comes de Cliuo cum ſuis à latere irruens ſuper illos, ipſorum aciem diſsipauit. Clerus, qui eminus aſtans, rei exitum exſpectabat, Media vita,& alia miſerationis carmina, cum mœrore cecinit, & pro crucis victoria ſupplicabat. Nec mora, illi inſipientes & maligni euanuerunt in cogitationibus ſuis, quia ab exercitu Domini opprimuntur, haſtis perfoſsi,gladiis percuſsi,equorum pedibus conculcati. Et ita manus Domini inualuit ſuper eos,vt in breui ſpacio eorum VI. millia interierint. Plurimi ex eis fugæ præſidium poſtulantes, in proxima fouea & in VViſera ſe ſubmerſerunt. Si qui euaſerunt,ſub cœli ventis quatuor ſunt diſperſi. Sic pertinacia eorum facta eſt coram ipſis in laqueum, & in retributionem,& in ſcandalum. Comes Heinricus de Oldenborg ibidem cecidit,& cum eo peregrini aliqui circiter nouem. Sed Comes Hollandiæ domum veniens,in tornamẽto apud Nouimagium eſt occiſus. Rex Daciæ pro oppreſsione Lubicenſium ſuper fluuium Trauenæ ædificat duo caſtra.

Conflictus cum hoſte.

Strages.

Interitus Henrici Oldenburg.

Item Hollandi.

Anno Domini M. CC. XXXV. Imperator duxit ſororem regis Angliæ, & medio Auguſto curiam Moguntiæ celebrauit. Ibi filium ſuum Heinricum, ſibi oppoſitum, regno priuauit, & eum in Calabriam detinendum miſit.

Imperatoris nuptiæ.

Animaduerſio in filium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Otho primus Dux Brunouic. & Luneburg.

In ipſa curia Dominus de Luneborch, Brunſuuich & Lunenburg, & omnem hæreditatem ſuam imperio reſignauit, & Imperator Brunſuuicenſe dominium in Ducatum mutauit, & Duci porrexit. Dux Otto de Brunſuuich circa feſtum Martini Bremam obſedit, & factis exactionibus & incendiis, rediit. Caſtrum Otterenberge Duci traditur à quibuſdam, qui illud ceperant quadam nocte. Godeſcalcus, Raceburgenſis Epiſcopus, obiit. Cui Petrus, eiuſdem Eccleſiæ Præpoſitus, ſucceſsit.

Eiuſdem cum Bremenſi pacificatio.

ἀποθέωσις Elizabethæ.

Clades Liuon.

Agnes Boiem. mauult Monacha quàm Auguſta eſſe.

Anno Domini M. CC. XXXVI. Bremenſis Archiepiſcopus & Dux de Brunſuuich reconciliati ſunt, & promiſſa eſt pax perpetua inter Eccleſiam & Ducem, & Duci quædam foeda ſunt porrecta. Otterenberge & Horborch deſtruuntur. Monaſterium in Roſenvelde IIII. Kalend. Maii totaliter incendio deflagrauit. Beata Elizabeth in Marpurg tranſlata eſt Kalend. Maii, præſente Imperatore & multis Principibus. Tanta ibi erat multitudo hominum, quantam ſe nemo vnquam meminit pariter aſpexiſſe. Facta eſt maxima ſtrages peregrinorum in Liuonia circa feſtum Mauricii. Theoricus de Haſelror ibi cecidiſſe dicitur. Ablatio auri & argenti ſine fine. Poſtera die Imperator iuit VVetflariam. Petrus Raceburgenſis Epiſcopus moritur, cui Ludolfus, eiuſdem Eccleſiæ Camerarius, ſucceſsit. Eodem anno in die Pentecoſtes ſoror regis Boëmiæ, Domina Agnes, hortatu Minorum fratrum ſe reddit ordini pauperum dominarum de regula beati Frãciſci in Praga, ſpreto porpter Chriſtum Imperatore Friderico, qui eam in coniugem antea poſtulauerat.

Papa fauet hoſtibus Imperatoris.

Anno Domini M. CC. XXXVII. Papa & Imperator aliquantulum diſcordabant: nam Papa Lombardis fauente, Imperator eos propoſuit expugnare. Nam Mediolanum, Vercellis, Mantua, Placentia, Fauentinum, Bononia, & aliæ multæ ciuitates Lombardiæ, Imperatori erant oppoſitæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

poſitæ, Venetia ſimiliter. Placentini in contemptum Imperatoris tres milites ſuſpenderunt XII. Kalend. Martii. Dux Abel filiam Comitis Adolfi de Scovvenburg duxit in vxorem VII. Kalend. Maii. Iiſdem temporibus Orientalis Eccleſia à ſede Apoſtolica ſe ſubtraxit. Dicitur, quòd illa Eccleſia & numero & meritò præcellat occidentalem. Imperator collectis viribus, profectus eſt in Lombardiam, & Papa Romam rediit, & pacem inter Romanos fecit. Imperator ſuſpectus erat Papæ, eo quòd circa Sarracenos, quibus tam in pace quàm in bello ſecurè ſe credidit, affectu nimio ducebatur. Cùm Soldano etiam multam amicitiam habuit. Quid per hoc intenderet, nemo nouit. Imperator cum Mediolanenſibus conflictum habuit, & plures occidit. Brunvvardus, Zuuerinenſis Epiſcopus, obiit, Cui Fridericus, antiqui Gunzelini filius, ſucceſsit.

Eccleſia orientalis.

¶ Nimirũ occaſionem quærit, qui vult ab amico diſcedere.

Fridericus, Gunzelini F.

Anno Domini M. CC. XXXVIII. Imperator per Italiam contra hoſtes ſuos per totum annum rebus bellicis inſudauit. Albertus, frater Comitis de Glico, electus in Præpoſitum Magdaburg. ante portam ciuitatis ſagitta perfoſſus, interiit VI. Idus Martii, Præpoſito Brunone, qui ab alia parte electus erat, penitus ignorante. Heinricus, Colonien. Epiſcopus, obiit, cui Conradus, frater Comitis de Honſtein, ſucceſsit. VVilhelmus, frater Comitis Hollandiæ, in tornamento interiit. Comes Adolfus cum vxore ſua Heluuiga * Liuoniam intrauit. Sacerdos in Brema, Marquardus nomine, qui domum Archiepiſcopi furtim ingrediens, res inuentas ſubtraxit, & exiens domum concremauit, capitur, & ſuſpenditur.

Albertus Com. Glich.

Conradus Honſtein.

VVilhelmus Holland.

* *Hermanni, Comitis Lippienſis F. Nam infrà ad ann.* 1250. *nominatur Simon, Epiſcopus Paderborn. Ioannis, nati Adolfo & Helnuiga, auunculus. Reperitur inſuper Heluuigæ nomen in Adolfeide, ſeu de hiſtoria Comitum Schauuenburg. poëmate, rudi inquam & barbaro, in ſeculo barbaro elaborato.*

Anno Domini M. CC. XXXIX. Papa Gregorius Imperatorem Fridericum in cœna Domini, quæ erat IX. Ka-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Caremonia & formula excommunicationis Gregorianæ. lend. Aprilis, extinctis candelis anathematizauit, ita dicens: Excommunicamus & anathematizamus auctoritate Patris, & Filii & Spiritus ſancti, & beatorum Apoſtolorum, Petri & Pauli, & noſtri, Fridericum, dictum Imperatorem, pro eo quòd contra Romanam Eccleſiam ſeditionem mouit in vrbe, per quod intendit, Pontificem & fratres à ſua ſede repellere, contra priuilegia dignitatis & honoris Apoſtolicæ ſedis, contra libertatem Eccleſiaſticam, contra iuramentum, quo ſuper hoc tenetur Eccleſiæ, temerè veniendo. Item pro eo, quòd venerabilem fratrem noſtrum, Prænestinum Epiſcopum, Apoſtolicæ ſedis legatum, ne in ſua legatione procederet, quam in Albigenſium partibus pro corroboratione Catholicæ fidei ſibi comiſimꝰ, ꝑ quoſdā fideles ſuos īpediri mādauit. Itē pro eo, ꝙ non permittit quaſdam cathedrales Eccleſias & alias vacantes Eccleſias, in regno reparari, & hac occaſione piclitatur libertas Eccleſiæ, perit fides, quia nō eſt, qui proponat verbū Dei, nec qui regat animas, deficiente paſtore. Item quòd in regno Clerici capiuntur, incarcerantur, proſcribuntur & occiduntur. Item quòd in regno Eccleſiæ, Domino conſecratæ, deſtruuntur, & prophanantur. Item quòd nō permittit ſeranas Eccleſias reparari. Item pro eo, quod nepotem Regis de Tuniſi, venientem ad Romanam Eccleſiam pro ſuſcipiendo baptiſmatis ſacramento, detinet, nec venire permittit. Item pro eo, quòd Petrum Sarracenum, ciuem Romanum, ex parte regis Angliæ ad ſedem Apoſtolicam venientem, cepit & detinet carceri mancipatum. Item pro eo, quòd terras Eccleſiæ occupauit, contra iuramentum, quo ſuper hoc tenetur Eccleſiæ, temerè veniendo. Item pro eo, quòd terras quorundam nobilium de regno, quas Eccleſia tenebat, ad manus ſuas occupauit, & deuaſtauit. Item pro eo, quòd quaſdam Eccleſias cathedrales ferè bonis omnibus ſpoliauit. Item pro eo, quòd multæ Eccleſiæ cathedrales, & aliæ Eccleſiæ ac monaſteria de regno, pro iniqua inquiſitione fuerunt ferè

Albigenſes

Regis Tunetani nepos.

bonis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

bonis omnibus ſpoliata. Item pro eo, quòd Templarii & Hoſpitaliarii in regno mobilibus & immobilibus ſpoliati, non ſunt iuxta tenorem pacis integrè reſtituti. Item pro eo, quòd exactiones contra formam pacis ab Eccleſiis & monaſteriis per ipſum extorquentur in regno. Item pro eo, quòd in regno Prælati Eccleſiarum, & Abbates Ciſtercienſis & aliorum ordinum, compelluntur dare certam ſummam pecuniæ per ſingulos menſes pro conſtructione nouorum caſtrorum. Item pro eo, quòd contra tenorem pacis, hi, qui adhæſerunt Eccleſiæ, bonis omnibus ſpoliati exulare coguntur tanquam proſcripti, vxoribus & liberis captiuatis. Item pro eo, quòd ipſe impediuit negotium terræ ſanctæ, & recuperationem imperii Romaniæ. Omnes autem, qui iuramento fidelitatis ei tenentur aſtricti, ab eiuſdem iuramenti obſeruatione decreuimus abſolutos, ne ſibi fidelitatem obſeruent diſtrictius inhibentes, quàm diu fuerit vinculo excommunicationis aſtrictus. Super oppreſsionibus verò & grauaminibus aliis nobiliũ, pauperum, orphanorum, viduarum & aliorum de regno, pro quibus idem Fridericus iurauit ſtare mandatis Eccleſiæ, ipſum intendimus admonere, & in ipſo negotio, dante Domino, procedemus, ſicut fuerit procedendum. Porro pro omnibus & ſingulis ſuprà dictis, ſuper quibus dictus Fridericus à nobis diligenter fuit admonitus, & frequenter, nec parere curauit, eundem Fridericum excommunicationis & anathematis vinculo innodamus. Cæterum quia idem Fridericus tam factis ſuis multis, quàm fide dignis clamantibus, per vniuerſum orbem, quòd de catholica fide rectè non ſentiat, eſt grauiter infamatus, nos dante Domino ſuo loco & tempore procedemus, ſecundũ quod requiſierit ordo iuris. Imperator intelligens tale factum, indoluit, & Cardinalibus ſcripſit. Fride-

En tibi Papale ſeditionis iritamentum.

¶ Primus antè hãc in Imperatores tyrannicam poteſtatem ſibi ſumſit Gregorius VII. vt auctor hiſtoriæ de vita Henrici IIII. itẽ Gratiani decret. part. 2. C. 15. Q. 7. Nã de ſuperiorum temporum Imperatoribus, etiam hæreticis, nihil eiuſmodi legitur. Et quot paraſangis vel Ethnici, alaſtores iſtos hac in parte infra ſe reliquere? Sic enim Arnobius lib. 4. Maieſtatis ſunt apud vos rei, qui de veſtris ſecus obmurmurarint aliquid Regibus. Magiſtratum in ordinem redigere, Senatorem autem conuicio proſequi, ſuis eſſe decreuiſtis periculoſiſſimum pœnis. Carmen malum conſcribere, quo fama alterius coinquinetur & vita, decemuiralibus ſcitis euadere noluiſtis impune &c.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

FRIDERICVS DEI GRATIA ROMANORVM IMPERATOR, ET ſemper Auguſtus, Hieruſalem & Siciliæ Rex, vniuerſis ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, dilectis amicis ſuis ſalutem, & ſyncerę dilectionis affectum.

Imperatoris apologia.

CVM ſit Chriſtus caput Eccleſiæ, & in Petri vocabulo ſuam fundauerit Eccleſiam ſupra petram, vos Apoſtolorum ſtatuit ſucceſſores, vt Petro pro omnibus miniſtrante, vos, qui eſtis candelabra Eccleſiæ, ſuper montem non ſub modio conſtituta, reuera omnibus, qui ſunt in domo Domini ex effectu bonorum operum luceatis, nec à publica mũdi lingua, & conſcientia generali veritatis, vos ſubtrahere intendatis: cùm ad ſingula, quæ præſidens ſedi Petri proponit ſtatuere, vel denuncianda decreuit, æqua participatio vos admittat, niſi præuiſus religionis Eccleſiaſticæ ſtatus *, & tot venerabilium fratrum moles, eum in concepta ſeuere pertinacia videatur. Angit nos altiori mente turbatio, quòd dum nos intendamus à perſequente defendere, oporteat nos grauiꝰ offendere reſiſtentes, ſalua in omnibus Eccleſiæ ſanctitate, quam cultu ſacro, & debita reuerentia corde & corpore veneramur. Quapropter venerabilem cœtum veſtrum affectuoſiꝰ deprecamur, quatenus motus ſummi Pontificis, quos ex cauſis euidentibus non tam iuſtos, quàm voluntarios mundus agnoſcit, deliberata modeſtia compeſcatis, generali ſtatui, & præſertim quieti mentium, à ſcandalis prouidentes. Nam cùm ad ſalutem & honorem omnium veſtrum fauorabiliter alligemur, ab iniuriarum offenſa non pòterimus æquanimiter abſtinere. Quin & ſi obſtare principiis non poſſemus

**Locus eſt mutilus. Vide epiſtolas Petri de Vineis lib. 1. cap. 6.*

mus, licitè liceat iniurias, quas reuocare non poſſumus, iniuriis propulſare. Datum Paduæ.

Non minus Papa ſollicitauit Archiepiſcopos & Epiſcopos, vt Imperatorem denunciarent. Sed Epiſcopi Teutoniæ, ne hoc fieret, ſupplicabant. Imperator Lombardos fortiter impugnauit, & procedens vlterius, plurimas ciuitates Papæ occupauit vſq; ad Viterbium. Comes Adolfꝰ de Scouuenburg ſe reddidit ad Minores fratres in Hamburg ſabbato die Hippolyti, relinquens poſt ſe puerulos, Iohannem, Gerardum & Luderum, quibus tutorem dedit generum ſuum Abel, Ducem Daciæ, cuius frater Ericus, Rex Daciæ iunior, duxit filiam Ducis Alberti de Anehald, die Dionyſii. Eodem die Hermannus, filius ſanctæ Elizabeth, duxit Helenam, filiam Ducis Ottonis de Brunſuuich. Eccleſia in Selcige fulmine exuſta eſt, à pinaculo vſque ad inferiores partes. Fridericus, Zuuerin. Epiſcopus obiit, in cuius locum Thidericus, eiuſdem Eccleſiæ Præpoſitus, die Euſtachii poſtulatur.

Papa ſui ſi͞ milis.

Adolfi Cō. Monachatus & liberi.

Helena, Othonis Duc. F.

¶ Reuera imperialis felicatas Papali ſemper impugnatur inuidia. Lege Friderici II. Imp. epiſtolam apud eundem Petrum de Vineis lib. 1. cap. 31.

Anno Domini M. CC. XL. Papa Archiepiſcopos & Epiſcopos ad denunciationem Imperatoris ſollicitauit, ſed modicum profecit, niſi in Francia & Dacia. Archiepiſcopi & Epiſcopi Teutoniæ Papæ reſcripſerunt, ſupplicantes ei, vt pro ſcandalo Eccleſiæ evitando, de pace inter ſe & Imperium cogitaret. Papa tamen Imperatori omnes, quos potuit, aduerſarios ſuſcitauit, crucem prædicari faciens ſuper omnes, qui ſedem Apoſtolicam infeſtabant. Præpoſitus Zuuerin. ibidem in Epiſcopum poſtulatus, Magiſtrum Elgerum Hamburgenſem, & Sibodonem Zuuerin. Canonicos ad Romanam curiam deſtinauit, ipſique à Papa cum hac litera redierunt.

O malè feriatum Papam.

Bulla Papalis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

GREGORIVS EPISCOPVS, ſeruus ſeruorum Dei venerabilibus fratribus, Archiepiſcopo & Epiſcopo Verdenſi ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

EX parte dilectorum filiorum, Decani & capituli Zuuerin. Eccleſiæ, propoſitum fuit coram nobis, quòd eadem Eccleſia paſtoris ſolatio deſtituta, Epiſcopi conuenientes in vnum, de futuri ſubſtitutione Pontificis tractaturi, quaſi diuinitus inſpirati omnes voto vnanimi & voluntate concordi, in dilectum filium, Præpoſitum ipſius Eccleſiæ, virum, vt aſſerunt, ſcientia præditum, diſciplinis Eccleſiaſticis eruditum, & morum honeſtate præclarum, per cuius induſtriam dicta Eccleſia, in medio prauæ & peruerſæ nationis poſita, poſſe creditur à ſuis tribulationibus & anguſtiis reſpirare, ſua deſideria direxerunt, votis tam Cleri quàm populi concurrentibus in eundem. Sed intellecto, quòd defectum in natalibus pateretur, vtpote de quodam milite ſoluto genitus, & ſoluta, ad electionem non proceſſerunt ipſius, ſed ad nos potius habuere recurſum, nobis tam per litteras, quàm per dilectos filios, Magiſtrum Elerum Hamburgenſem, ac Sibonem Zuuerin. Canonicos nuncios ſuos, viros prouidos & diſcretos, qui apud nos ſuper aſſumpti promotione fideliter inſtiterunt, humiliter ſupplicantes, vt vtilitate ac neceſsitate Eccleſiæ ſupradictæ penſatis, ſupplentes defectum huiuſmodi, ipſum eis in patrẽ & paſtorem animarum eorum concedere, curaremus, veſtris & plurium aliorum tam Prælatorum & Capitulorum, quàm nobilium, pro ipſo ſupplicantium, nobis literis præſentatis, qui eum ſuper præmiſsis reddunt multipliciter commendatum. De veſtra igitur circumſpectione plenam in Domino fiduciam obtinentes, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandam9, quatenus de

¶ *Euripidis eſt:* νόθοι γὰρ πολλοὶ γνησίων ἀμείνονες

modo

modo poſtulationis ſtudiis poſtulantium,& poſtulati meritis, veritate ſollicitè inquiſita, ſi poſtulationem ipſam aliàs inueneritis de perſona idonea canonicè celebratam, cum eo ſuper huiuſmodi defectu auctoritate Apoſtolica diſpenſantes, præficiatis eum eidem Eccleſiæ in Epiſcopum & paſtorem, ac faciatis ei à ſubditis Zuuerin. Eccleſiæ obedientiam & reuerentiam debitam exhiberi, contradictores, ſi qui fuerint, vel rebelles, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Alioquin prouideri præfatæ Eccleſiæ de perſona idonea per electionem canonicam faciatis. Datum Lateran. XIII. Kalend. Iunii. Pontificatus noſtri anno quarto decimo.

Archiepiſcopus Bremenſis & Verdenſ. Epiſcopus recepta littera, in domo Minorum fratrum in Stadio euocato ad hoc Lubicen. Epiſcopo Iohanne, conueniunt, ibiq; Præpoſitus idem vna & eadem die, ſcilicet IIII. Kalend Auguſti, legitimatur, examinatur, confirmatur, & in Epiſcopum conſecratur. Albertus, Abbas Stadenſis, ſe ad Minores fratres in Stadio reddidit XIII. Kalend. Septemb. feria II. Cui Thidericus, Monachꝰ de Rarſtede, ſuccesſit. Abbas ſiquidem Albertus ſæpius in regula beati Benedicti, quam profeſſus erat, animaduertit hunc articulum, vbi dicitur, quòd qui eam ſeruare tenetur, & non ſeruauerit, ſciat ſe à Deo damnari, quem irridet. Romanam adierat ſedem anno Gregorii Papæ XI. Videlicet anno Domini M. CC. XXXVI. Papæ ſupplicans vt locum ſuum in Ciſtercienſem ordinem commutaret, vt ſic fratres ibidem commorantes ſub obſeruatione ſanctæ regulæ poſſent diem extremum, & aduentum diſtricti iudicis, ſine grauiſsimo animarum ſuarũ periculo exſpectare. Papa petitionem ipſius exaudiens, talem ei dedit litteram.

Albertus, Abbas Stad.

Inceſſitur, religione.

GREGORIVS EPISCOPVS, SERVVS SERuorum Dei, Venerabili fratri Bremenſ. Archiepiſcopo, & dilectis filiis, Decano & Iohañi de Beuerſak, Canonicis Bremenſibus, ſalutem & Apoſtolicam benedictionẽ.

Elicit Papa bullam de monaſterij ſui mutatione.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Deſideria deuotorum, in quibus fructus æternæ vitæ contineri dinoſcitur, eo promptioribus ad effectum per nos ſunt deducenda ſtudiis, quò ſuper talibus exequendis nobis ineſſe debet diligentia ſpecialis. Hinc eſt, quod cùm monaſterium ſanctæ Mariæ in Stadio ordinis ſancti Benedicti Bremenſis diœceſis, ſicut accepimus, ſit peccatis exigentibus ita diſpoſitum, quòd euidenter ibidem non abſq; diuini nominis offenſa ſalus negligitur animarum, ad preces Abbatis eiuſdem monaſterii ſuper hoc ſalubriter prouidere volentes, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſum, ſi ſalubriter in ſuo non poſsit ordine reformari, de Ciſtercienſi ordine conſilium habendo præ oculis reformare curetis, illos ex iiſdē Monachis, qui fortè meliorationis huiuſmodi gratiam conſequi recuſantes, noluerint habitum Ciſtercienſem aſſumere, in aliis locis ſui ordinis collocando, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcatis. Quod ſi non omnes his exequendis intereſſe poteritis, tu frater Archiepiſcope, cum altero eorū nihilominus exequaris. Datum Viterbii II. Nonas Maii. Pontificatus noſtri anno vndecimo.

Huic negotio Archiepiſcopus à prima fronte interfuit, & Abbas ad curiam de ipſius voluntate & conſcientia proceſsit, cui etiam ad eiuſdem rei executionem fidum conſilium & firmum auxilium repromiſit. Die itaq; Mariæ Magdalenæ Abbatem & totum conuentum ſuper capellam ſuam in Stadio conuocauit, cum collega ſuo in hoc facto, Gernando, Decano maioris Eccleſiæ in Brema, eisq; Papalem litteram declarauit, hoc adiiciens, quòd ſe ſtuderent in ſuo ordine reformare, alioquin vellet circa ipſos mandatum Apoſtolicum adimplere. Duo de Minoribus fratribus, videlicet Eilbertus de Danneberg, & frater Heinricus de Haluerſtad, & Iohannes Monachus de Rarſtede, qui etiam ſe poſtea ad Minores fratres reddidit, huic inte-

Ludit operam.

intererant actioni. Abbas executionis finem ab illa die pluſquam per triennium expectauit,& ſæpius monens Archiepiſcopum , ſæpiſsimè Decanum , videnſq; quòd nihil proficeret,ſed magnus tumultus fieret & periculum animarum,ab admonitione deſtitit,&propoſitum ſuum poſſe fieri deſperauit. Hoc ſiquidem negotium ſic eſt ſine termino terminatum. Abbas autem intelligens,ſe ſine effectu laboraſſe,ad Minores fratres prædicto tempore, ſcilicet anno gratiæ M. CC. XL. intrauit.

Abdicat ſe Abbatia.

Si verò in monaſterio memorato ſecundum verbum Domini Papæ non abſq; diuini offenſa nominis ſalus negligitur animarum , hi, qui mandatum receperunt Apoſtolicum ſuper reformatione huiuſmodi,videant, quid in die iudicii reſpondeant creatori. Papa Gregorius inſolentias Imperatoris contra Eccleſiam metuens,Principes ſuper electione alterius ſollicitauit,ſed nihil profecit,quia quidam Principum ei reſcripſerunt,NON ESSE SVI IVRIS, IMPERATOREM SVBSTITVERE, SED TANTVM ELECTVM A PRINCIPIBVS CORONARE.

Papa antiquum obtinet.

NOTA.

Electores Imperij.

Electio enim ad iſtos dinoſcitur pertinere. Ex prætaxatione Principum & conſenſu eligunt Imperatorem,Treuirenſis,Moguntinus & Colonienſis. Treuirenſis .n. licet de Alemannia non ſit,ratione antiquitatis eligit : quia cùm eadem ciuitas à filio Nini,quam Semiramis, nouerca eius, ſtuprum ab eo deſiderans à Babylone fugauit , ſit conſtructa,Abraham Patriarcha trium annorum exiſtente, etiam eſt à tempore Petri Apoſtoli in fide catholica ſolidata. Palatinus eligit,quia Dapifer eſt, Dux Saxoniæ, quia Marſcalcus,& Margrauius de Brandenburg, quia Camerarius. Rex Boëmiæ,qui pincerna eſt,non eligit,quia non eſt Teutonicus.

Irruptio Tartarorum.

Eodem anno cœperunt magis atq; magis horrendiis rumores de populi barbarorũ,qui dicti ſunt Tartari,ſuccreſcere, qui pertranſientes innumerabili multitudine, & manu valida, Ruziam & Poloniam , & alia plurima regna,nulli pepercerunt, ſed omnes, quos attingere

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

poterant, cuiuſcunq; eſſent profeſsionis, ſexus vel ætatis, crudelitate nimia peremerunt, venienteſq; Vngariam inopinatiſsimo euentu, factaq; infinita ſtrage hominum, Regem, occiſo fratre eius in pugna, de ſuo regno in Græciam expulerunt.

Imperatori rem feliciter gerit.

Anno Domini M. CC. XLI. Imperator omnes vias verſus Romam cum ſuis fautoribus occupauit, euntes autem ad curiam Romanam ſi comprehendit, detinuit ſæpius & afflixit: Legatum Angliæ, Ottonem, & Franciæ, Præneſtinum Epiſcopum, profeſsione Ciſtercienſem, à Ianua per mare Romam redire volentes, cum infinita pecunia captiuauit, & proſpero nimis euentu circa IIII. millia Ianuenſium cepit, & tres Galeas in eodem conflictu cum rebus & hominibus ſubmerſit. Cepit XXII. Galeas, & Prælatos & Clericos infinitos, & ambaxatores vltra centum. * Tartari tanto timore hominum corda concuſſerunt, vt homines contra eos in diuerſis locis & prouinciis auctoritate Epiſcoporum ſe crucis charactere inſignirent. Tandem Papa ad inſtantiam regis Vngariæ, Ducis Auſtriæ, & Domini Carinthiæ, dedit generalem terræ Hieroſolymitanæ indulgentiam contra eos. Rex Daciæ, VValdemarus, obiit in cœna Domini, ſcilicet V. Kalend. Aprilis. Cui Ericus, filius eius, ſucceſsit. Papa Gregorius obiit XII. Kalend. Septembris, & duo electi ſunt, ſcilicet Romanus Portuenſis, & Godefridus Sabinenſis. Ceſſerunt ambo, & iterum Cardinales elegerunt vnum, ſed non de ſuo collegio. Romanis quærentibus quis eſſet, nomen illius exprimere noluerunt. Abel, Dux Iutiæ, renunciauit in Hamborch tuitioni puerorum Fratris Adolfi, cuius filiam, nomine Mechtildem, quæ poſtea duxit Ducem Sueciæ, habuit in vxorem, die VVillehadi, præſente Archiepiſcopo Bremenſi Gerardo, qui etiam tunc efficaciter ad hoc laborauit, vt Dux Abel Comitem Gunzelinum. Zuerin. in gratiam ſuam reciperet, cuius antea capitalis fuerat inimicus, quia Regem captiuauerat pater eius. Sed idem Gunzelinus huius Ducis gra-

Papales indulgentiæ aduerſus Tartaros.

Mors VVildemari R.

Abel, Dux Iutiæ.

Gunzelinꝰ iunior.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

cis gratiam ſibi impenſam malè obliuioni tradidit, quia cū Rege Daciæ, qui Ducē impiè voluit opprimere, eundē Ducē & ſocerū eius Iohannem, Holſatiæ Comitem, nō eſt poſtea verecundatus, in quantum potuit, impugnare. Iohannes Comes, Fratris Adolfi filius, IIII. Idus Nouembris in Hamborch cum maximo Cleri & populorum tripudio eſt receptus, cui etiam eodem tempore filia * Ducis Saxoniæ. adhuc puellula, in coniugem eſt promiſſa. Eclipſis ſolis octaua Michaelis, ſcilicet II. Nonas Octobris, die Dominica poſt meridiem, modicum ſtellis apparentibus, & Sole penitus à noſtris viſibus occultato. Et tanta erat cœli ſerenitas, vt nulla in aëre nubes appareret. Cœleſtinꝰ Papa ſucceſsit Gregorio, dictus antea Iufridus, & ſedit diebus XIIII.

Ioannes Com. Holſatiæ.

Eclipſis Solis.

* *Hac ſuprà in familiæ Billinganæ ſtemmate ad ann. M. C. LII. appellatur Elizabetha, nata ſcilicet Alberto patre.*

Anno Domini M. CC. XLII. duobus annis ſedes Papalis vacauit, Cardinalibus inter ſe diſcordantibus, & quibuſdam Romam intrare non audentibus. Vnde contigit, vt ſe inuicem frequentius vocarent ad electionem, & etiā ipſi tam inter ſe, quàm ab aliis multas controuerſias & inſolentias ſuſtinerent.

Interregnū Papale.

Anno Domini M. CC. XLIII. Imperator à ſuo propoſito nō quieuit, ſed pro ſua parte omnes, quos potuit, ſollicitauit, & plurimi pro eo, plurimi etiam contra eum diuerſis opinionibus ſenſerunt, ita vt quidam eum non ſolùm excommunicatum ſed etiam hæreticum appellarent. Eodem anno Bedericus, Comes in Beltitz, miſit Abbati ſanctæ Mariæ in Stadio, Thiderico, & ſuæ Eccleſiæ & conuentui reliqas glorioſas, videlicet ſanguinē Ieſu Chriſti in vaſculo chryſtallino, ꝙ Dominus Abbas ſuper duas chryſtallos, in quibus prædeceſſor eiꝰ plures reliqas antea collocauerat, honorificè collocauit appendens crucē ibidem paruulā, in qua eſt lignū Domini collocatū. In alio vaſculo chry-

Imperator ſatagit rerum ſuarū.

Bedericus Comes.

λείψανα Stadenſia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

chryſtallino competenter magno de ſpinea corona Domini, de clauo, quo affixus fuerat Dominus cruci, de flagello Domini, de lacte Mariæ virginis. In tabula quadam ad modum palmæ quindecim glorioſas portiones, Andreæ Apoſtoli, Iohannis Baptiſtæ, Pauli Apoſtoli, de ſepulchro Domini, de cingulo ſanctæ Mariæ, item de ſepulchro eius, Stephani protomartyris, Thomæ Apoſtoli, Georgii Martyris, Pantaleonis, Margaretæ virginis, Blaſii Epiſcopi & Marthæ, hoſpitæ Domini, Danielis Prophetæ, Bacchi Martyris. Et eadem tabula ex parte reliquiarum, ibidem nudè poſitarum, eſt aurea, & ex alia argentea. Item ſub chryſtallo circulari, & in argento deaurato, cum IIII. lapidib9 precioſis poſita, de cruce Dñi, de crine beatæ Virginis, de crine beati IohãnisEuãgeliſtæ, de capite IohãnisBaptiſtæ, Stephani protomartyris, & Mariæ Magdalenæ. Miſit

Rutgerus, Epiſc. Brãdeburg.

autẽ prædictus Comes eaſdẽ reliquias ſub teſtimonio Rudcheri, Brandeburgenſis Epiſcopi, & Abbatis Sichemenſis, & ſub ſuarum etiam teſtimonio litterarum, in quibus aſſeruit, ſe eas à Pontifice de Caph, quæ olim appellabatur Ioppe, magnis laboribus & precibus impetraſſe, & ſecum de tranſmarinis partibus aduexiſſe, miſitq́; eas per Monachũ Ottonem de Bederekeſa, qui etiam idem totum factum de tempore in tempus cognoſcitur promouiſſe. Sed hæ glorioſiſsimæ reliquiæ in aſſumptione beatæ Virginis cum magno Cleri plebisq́; tripudio in Stadio ſunt receptæ.

Anno Domini M. CC. XLIIII. Senobaldus in Papam

Adolfus, Com. Monachus.

electus eſt, & dictus Innocentius. F[illegible]r Adolfus, olim Comes Holſatiæ, ſedem adiit Apoſtolicam pro diſpenſatione, quia ordines ardentiſsimo deſiderio affectabat, & rediens diſpenſationem largam cum tali litera reportauit.

VNI-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

VNIVERSIS PRAESENTES LITTERAS INSPECTVRIS, FRATER Reinardus & Frater Gerardus, Domini Papæ pœnitentiarii, ſalutem in Domino. *Diſpenſatio Papalis.*

NOueritis,quòd nos audita confeſsione Fratris Adolfi,ordinis Minorum fratrum, præſentium portitoris,eidem ſuper omnibus articulis,pro quibus duxerat ad ſedem Apoſtolicam laborandum, & de ſimilibus ſiue minoribus,ſi quos in obliuionem deduxit, de ſpeciali mandato venerabilis patris noſtri, Ottonis, ſancti Nicolai in carcere Tulliano Diaconi Cardinalis, cui Dominus Papa plenariam ſuper hoc conceſſerat poteſtatem, beneficium abſolutionis impendimus, & vt ad omnes ſacros ordines promoueri valeat,diſpenſauimus cum eodem, iniuncta ſibi pœnitentia ſalutari. Datum Later. X. Kalend. Maii, Pontificatus domini Innocentii Papæ IIII. anno primo. Et idem Frater Adolfus Subdiaconus rediens, à Iohanne Epiſcopo, ordinis Prædicatorum magiſtro, in Diaconum, & à Iohanne Lubicenſi Epiſcopo, in aduentu Domini XIII. Kalend. Ianuarii eſt in Presbyterum ordinatus,qui etiam in Dominica,Omnis terra,primam Miſſam in Zuentina,loco valde ſolitario, & fratrum Minorum eremitorio,& in Hamborch, vbi Comes fuerat, in Quadrageſima apud Minores fratres die Gregorii celebrauit.

Anno Domini M CC. XLV. Papa in Burgundiam Lugdunum,quæ prima ſedes eſt Galliarum, veniens, poſt feſtum Iohannis Baptiſtæ ibidem concilium celebrauit, & quintam partem ab Eccleſiis redituum requiſiuit. Imperator pro ſe nuncios miſit, inter quos erat quidam Thaddeus, doctor legum,qui pro eo elegantiſsimè allegauit,ita vt plurimorum ſibi audientiam conquireret & fauorem. *Concilium Lugdun.* *Thaddæus IC. agit cauſam Imperatoris.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

norem. Nihilominus autem Papa Imperatorem in die Iacobi feria tertia, quæ tertia dies erat concilii, excommunicauit. Papa per totam terram Teutoniæ lugubrem litteram Principibus Eccleſiaſticis deſtinauit, conquerens flebiliter, quòd à gente quadam Sarracena, quam Choresminorum populum appellauit, ſepulchrum Domini eſſet enormiter violatum, ita vt plurimi, imò ferè omnes, hanc literam audientes, intellexerint venerabile monumentum Domini ab eiſdem infidelibus deſtructum funditus & euerſum, & locum ſanctum in planiciem iam redactum. Et in eadem litera fideles ſollicitari præcepit, vt ſe crucis inſignirent charactere contra pſos. Plures Teutoniæ Epiſcopi ad concilium non iuerunt. Dixerunt etiam quidam, quòd eodem tempore fuerint ab ipſis Sarracenis in ciuitate ſancta XI. mill. hominum occiſa, & in templo & circa ſepulchrum Domini ſex millia. Circa aſcenſionem Domini orta eſt verſus meridiem quaſi in Capricorno ſtella quædam ad inſtar Luciferi, magna, clara ſed rubea, & ſicut vnus Planetarum. Certum ſingulis diebus ortum tenuit & occaſum, & quia rubea fuit, Martem eſſe plurimi attumabāt. Iupiter non fuit, qui circa quinq; annos manifeſtè viſus, iam circa Virginem vagabatur. Multi dixerunt, quòd ab ipſis, licet aſsiduam circa aſtra cōſiderationem habuerint, nunquam, quod meminerint, antea viſa fuit. Eclipſis Solis die Iacobi hora I. feria tertia Luna XXVII. & Lunatio proxima tantum errauit, vt in XII. plenilunium appareret. Stella verò iam dicta poſt diem Iacobi vlterius adeò lucida viſa non eſt, ſed die in diem tā magnitudinē perdidit, quàm claritatem. Præpoſitus Olricus de Bucſtedehude quendam ſeruum habuit, Geuehardum, qui quoties voluit gurgitē aquæ Eſchede ita, quod non videretur, intrauit, & poſt lōgam horam rediens magnos piſces, ferè ad inſtar triū palmarum, in qualibet manu vnum & in ore tertiū ſecū retulit, & ſæpè de balneo exiens in aquam proſiliit, & in Stubā piſces domino reportauit. Vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli, præſente Præpoſito, vidi, quod inter rotas molēdini in pro-

Choreſmini. ¶ *Vide Appendicē noſtram ad Haythonum.*

Stella prodigioſa. ¶ *Similem inculcat Nicephor9 Calliſt. lib. 12. cap. 37.*

Eclipſis Solis.

Vrinator.

in profundum aquæ ſe dimiſit, & diu pòſt cum piſce non modico rediit. Circa feſtum Michaëlis viderunt quidam intempeſta noctis hora in oriente ſurgere lucem clariſſimam, quaſi Solem, & tandem euaneſcere per aërem, & in colorē rubeum, hominum permixta ſpecie, permutatam. Papa in iam dicto concilio, ſcilicet die Iacobi, contra Imperatorem excommunicationis ſententiam renouauit, & eū ab Imperiali culmine auctoritate propria depoſuit, & hāc depoſitionem per totam Eccleſiā promulgauit, præcipiens ſub interminatione excommunicationis, vt nullus eum Imperatorem de cætero nominaret. Qua ſententia per mundum volante, quidam Principum cum multis aliis reclamabant, dicentes, AD PAPAM NON PERTINERE, IMPERATOREM VEL INSTITVERE VEL DESTITVERE, SED ELECTVM A PRINCIPIBVS CORONARE. Interea Papa ſollicitari fecit Principes, quos ad Imperium regendum credidit idoneos, vt aliquis eorum onus Imperii ſumeret & laborem, promittens ei, quicunq; Imperium aſſumeret, conſilium & auxilium pariter & fauorem. Tandem Heinricus Lantgrauius, cognomento Raſpe, multis euict⁹ precibus imperium accepit.

Chaſma.

Papa Imperatorem denuò excommunicatum exauctorat.

¶

Cumulat flagitium flagitio.

¶ Iſtud nimirum fuit læua templum, dextra palatium tenere, vt de Conſtantino Meſopotameno loquitur Nicetas pag. 56. Cæterum formula excommunicationis huius legitur ſexto Decretal. lib. 2. tit. 14. mutila tamen. Integram ex vetuſto quodam libro præmiſit Simon Schardius operi epiſtolarum Petri de Vineis.

Anno Domini M. CC. XLVI. Heinricus, Lantgrauius Turingiæ, iuxta Herbipolin, in Aſcenſione Domini, à Moguntino & Colonienſe, & quibuſdam Principibus, in Regem eligitur, & ſubitò crux contra omnes infideles à Moguntino ſolenniter prædicatur, & omnis illa Principum & nobilium collectio crucis charactere inſignitur. Rex nouus in Frankeneuorde feſto Iacobi ꝓximo curiā indixit, & cū ibidē Rex Cōrad⁹ ei cū plurib⁹ occurreret, fugat⁹ eſt, multis ſuorū tā Capitaneis q̄ nobilib⁹ captiuatis. Cœperūt

Henricus Lantgrauius imperium capeſſit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

intereaílli,qui plenum fauorem non habebant ad talia, eundem Landgrauium Regem dicere Clericorum. Papa etiam omnes Principes Alemanniæ per legatos ſollicitauit,vt Fridericum defererent,& pro hoſte Eccleſiæ manifeſto eum reputarent,& Heinrico, tanquam filio obedientiæ,adhærerent. Etiam ad Soldanum * Papa nuncios deſtinauit, eum intendens à familiaritate abſtrahere & amicitia Friderici quondam Imperatoris. Et Soldanus litteris benignè receptis,Græca lingua Papæ reſcripſit. Præſentiæ Papæ,nobilis, magni, ſpiritualis, affectuoſi, ſancti, tertii decimi Apoſtolorum, vniuerſalis loquelæ Chriſtianorum, manutenentis adoratores crucis, iudicis populi Chriſtiani,ductoris filiorum baptiſmatis, ſummi Pontificis Chriſtianorum. Confirmet eum Deus, & det ſibi felicitatē. A Soldano potentiſsimo, regnante ſuper colla nationum,continente duas virtutes gladii & calami, poſsidente duo præcellentiſsima,ſcilicet doctrinam & iudiciū, Rege duorum marium, dominatore Auſtri & Septentrionis,Rege regionis Aegypti, & Syriæ, & Meſopotamiæ, & Mediæ & Idumææ,& Ophir,Rege Fabethbelfech aliob,filio Soldani Chamel heleſmenaphat,Mechmet filii Soldani regis Holdal Ioberir filii aiob,cuius regnum Deus diligit. In nomine Dei miſericordis & miſeratoris præſentatæ ſunt ſcripturæ Papæ nobilis,magni affectuoſi,ſancti,tertii decimi Apoſtolorum,vniuerſalis loquelæ Chriſtianorum,manutenentis adoratores crucis, iudicis Chriſtianorum, ſummi Pontificis filiorum baptiſmatis. Faciat eum Deus de affectantibus bonum,& facientibus illud, & volentibus pacem, & perſeuerantibus in cauſis eius, & adiuet eum Deus in his,quæ decentia ſunt ad illos, qui ſunt ſui cultus ſiue ritus, & ad alios. Et reſpeximus dictas ſcripturas ſtudioſè, & intelleximus capitula quæ in eis inſerta erant, & eorum continentia nobis placuit,& delectatus eſt auditus noſter in relatu eorum. Et nuncius venit ad nos,quem miſit ſanctus Papa, & ipſum præuenimus cum honore & dile-

Rex Clericorum.

Papæ furor

** Melahadinum ſcilicet, de quo ſuprà.*

Litteræ Soldani.

¶ Attende, lector, vtrum vel interpretis, vel librarij credi hic σφάλμα aliquod oporteat

dilectione,cum deuotione & reuerentia, ipſumq́; vocauimus ad conſpectum noſtrnm, ſibi inclinantes. Intendimus aueem verbis eius, & fidem adhibuimus ei nuncianti nobis de Chriſto, ſuper quem ſit laus. De quo Chriſto plus ſcimus,quàm vos ſciatis, & magnificamus eum plus quàm vos magnificatis. Et de hoc,quod dicitis, vos deſiderare tranquillitatem & quietem, & habere materiam conuocandi populos ad pacem, ſimiliter & nos deſideramus, nec volumus contraire, & hoc ſemper voluimus & deſiderauimus Sed Papa,quem confirmet Deus, ſcit, quòd inter nos & Imperatorem iam dudum fuerit familiaritas & concordia perfecta à tempore Soldani, patris noſtri, quem Deus ponat in claritate,& adhuc inter nos & Imperatorem prædictum eſt, ſicut ſcitis. Vnde non licet nobis, aliqua componere cum Chriſtianis, niſi prius habuerimus ſuper his ipſius conſilium & conſenſum. Et nos ſcripſimus nuncio noſtro, qui eſt in Curia Imperatoris, pro cauſis,quas detulit nuncius Papæ, nunciantes capitula & propoſita nuncii veſtri. Ipſe nuncius noſter veniet ad præſentiam noſtram, & loquetur nobis, & poſtquam renunciauerit,faciem9 iuxta tenorem reſponſi,nec diſcrepabimus ab eo, quod vtile videbitur vniuerſis, ita quòd poſsimus habere meritum à Deo Hoc vobis nunciamus, & bonum ampliabitur in poſterum,Deo dante. Scriptū eſt hoc in VII. die menſis Macharon, qui fuit lunatio Augusti. Dicit gloſa: Laus Deo ſoli,& benedictio eius ſuper Dominum noſtrum Mahometum, & ſuper ipſius genus. Ipſe ſit pars noſtra. Hanc itaq́; literam, cùm Græcè ſcripta fuerit,quidam Latinus,Græcæ linguæ peritus,tranſtulit,& de verbo ad verbum,ſicut ſeries literæ habuit, explanauit. Dux Auſtriæ contra regem Vngariæ conflictu habito occubuit,& Ducatum ſine hærede reliquit. Vnde hi verſus in quodam loco Auſtriæ in lapide ſculpto inuenti ſunt:

Barbarē fides.

Auſtria ἄναρχος.

Anno milleno centeno terq; triceno,
His quinquaginta ſi miſces, tunc benè diſces,
Auſtria quòd tota ſit Principibus viduata,
Terraq; cornuto diſcet ſeruire tributo.

Ioann. & Gerardus Adolfi Com. F F. Iohannes, filius Fratris Adolfi, Comes Holſatiæ XVI. annorum, & frater eius Gerardus de Pariſiis, vbi pluſquam duos annos ſteterant, à ſuis non modico deſiderio exſpectati, incolumes redierunt, & octaua Franciſci feria quinta in Hamborch cum maximo Cleri & populi tripudio ſunt recepti. Terram ſub guerra inuenerunt, Erico, rege Daciæ, eam cum omnibus, quos in auxilium ſui ſollicitare poterat, infeſtante.

Mors Henrici Lantg. Anno Domini M. CC. XLVII. Heinricus Lantgrauius, qui imperium acceptauerat, eſt defunctus. Hæredem nō habuit, ſed Dux Brabantiæ terram eius manu valida ingrediens ratione tuitionis filiæ ſuæ, quæ fuerat vxor eiuſdem Landgrauii, ſe tam de terra & caſtris quàm de terræ dominio intromiſit. *Gunzelinus Com.* Comes Gunzelinus & Sclaui, qui partem Erici, regis Daniæ, contra Iohannem, Comitem Holſatiæ, iuuerunt, die Briccii Todeſlo venientes hoſtiliter, aliquos militum capientes, de Holſatis plurimos, cùm ſe viriliter defenderent, occiderunt. *Dani in fratres iniuria.* Rex etiam Daciæ, Ericus, fratrem ſuum, Ducem Abel, in Ducatu ſuo moleſtare cœpit, Chriſtophorum fratrem ſuum de ſuis terminis expulit, Kanutum, Ducem de Blekende, fratrem de patre, captiuauit, *Expeditio Lubecenſium.* quem poſtea Lubicenſes, expugnato caſtro Stekēburg, in quo detinebatur, viriliter abſoluerunt. Daciam inſuper nauali congreſſu ſæpius vaſtantes, cum magnis ſpoliis redierunt. Papa Heinricum Landgrauium mortuum intelligens, Petrum Capucium, de aurelo velo Diaconum Cardinalem, miſit in Teutoniam, qui euocatis Archiepiſcopis & Epiſcopis, quos potuit, concilium prope Coloniā celebrauit feſto Michaëlis. *VVilhelmus deſignat9 Rex Romanorum.* Et feria quinta poſt Michaëlis, VVilhelmus, frater Comitis Hollandiæ, à quibuſdam Epiſcopis & Comitibus in Nuſsia, in Regem Romanum ad gu-

ad gubernandum imperium eſt electus. Ab eodem ibidem Iohannes, Comes Holſatiæ, militiæ cingulo eſt accinctus, die Sanctorum Baſilidis & Cirini. Feria quarta poſt meridiem cùm eſſet aura calida & ſerena, ſubita tempeſtas orta eſt, & inter pluuiam & tonitrua grando denſiſsima cecidit, & quantitas pluſquam columbini oui magnitudinem adæquauit. Bernardus, Paderburnenſis Epiſcopus, obiit, cui Simon * frater Domini Bernardi de Lippia, ſuccesſit, & frater eiuſdem Simonis, ſcilicet Otto, maior Præpoſitus Bremenſis, Monaſterienſi Epiſcopo ſubrogatur. Theodericus, Zuerin. Epiſcopus, obiit, cui VVilhelmus, eiuſdem Eccleſiæ Præpoſitus, ſuccesſit.

Tempeſtas.

Lippienſis familiæ geminatus Epiſcopatus.

* *qui ſeptem ann. Adiutor fuerat Gerhardo, Archiepiſc. Brem. patruo ſuo, vt Crancius Metropol. lib. 8. cap. 15.*

Anno Domini M. CC. XLVIII. Cœperunt in Eccleſia Dei mirabiles & miſerabiles hæretici pullulare, qui pulſatis campanis, & conuocatis Baronibus & dominis terræ, in Hallis Sueuorum ſic prædicaueruut in publica ſtatione. Primò, quòd Papa eſſet hæreticus, omnes Epiſcopi & Prælati Simoniaci & hæretici, inferiores quoq; Prælati cum ſacerdotibus, quia in vitiis & peccatis mortalibus non haberent auctoritatem ligandi & ſoluendi, & omnes iſti ſeducerent, & ſubduxiſſent homines. Item quòd ſacerdotes in peccatis mortalibus conſtituti non poſſent conficere. Item quòd nullus viuens, nec Papa, nec Epiſcopi, nec aliqui alii poſsint interdicere diuina, & qui prohiberent, eſſent hæretici & ſeductores, & licentiauerunt in ciuitatibꝰ interdictis, vt Miſſas audirent ſuper animas ipſorum, & ſacramenta Eccleſiaſtica liberè perciperent, quia ipſis perceptis, mundificarentur à peccatis. Item quòd Prædicatores & Fratres minores peruerterent Eccleſiam falſis prædicationibus, & quòd omnes Prædicatores & Fratres minores, Ciſtercienſes quoq; & omnes alii prauam vitam ducerent & iniuſtam. Item quòd nullus eſſet, qui veritatē diceret, & q̧ fidē iuſtā ope ſeruaret, niſi ipſi & eorū ſocii, & ſi ipſi nō veniſſent, ãtequã Deꝰ in periculo dimiſiſſet

Doctores Halenſes obtrectant Papæ ¶ Viderit auctor, an omnia bona fide referat.

ſuam

ſuam Eccleſiam, prius ipſos de lapidibus ſuſcitaſſet, vel alios, qui Eccleſiam Dei vera doctrina illuminaſſent. Prædicauerunt etiam: Huc vſquè veſtri prædicatores ſepelierunt veritatem, & prædicârunt falſitatem, nos ſepelimus falſitatem, & prædicamus veritatem. Et in fine: Indulgentiam, quam damus vobis, non damus fictam vel compoſitam ab Apoſtolico, vel Epiſcopis, ſed de ſolo Deo & ordine noſtro. Et ſic: Non audemus habere memoriam Papæ, quia ita peruerſæ vitæ eſt, & tam mali exempli homo,
¶ quod eum tacere oportet. Et blaſphemando adiecit idẽ perfidus prædicator: Orate, inquit, pro Domino Friderico Imperatore, & Conrado, filio eius, qui perfecti & iuſti ſunt. Item dixit, quòd Papa non haberet auctoritatem ligandi nec abſoluendi, quia non haberet vitam Apoſtolicam, & hoc probare vellet per quandam gloſſulam. Iſtos hæreticos fouit & defendit Conradus filius Friderici, Imperatoris quondam, & patrem ſuum ſe per talia venena credidit defenſare. Sed res lapſa eſt in contrarium, quia catholicis prædicatoribus audacter reſiſtentibus, & fideles exhortantibus, liberi & miniſteriales à Conrado receſſerunt, ita quòd quaſi exul & profugus de Sueuia in Bauuaria moraretur. Maxima inundatio aquarum nocte puerorum, & in vtroq; littore Albiæ plurima ſubmerſio hominum.

Conradi in Imp. patrẽ pietas.

Periculum

¶ Egregiam blaſphemiam è Pauli doctrina 1. *Timoth.* 2. *Adhortor vos, precari pro Regibus & omnibus, qui præſunt.*

VVilhelmus inauguratur.

Anno Domini M. CC. XLIX. Cruce ſignati Aquenſem ciuitatem longa obſidione obtinentes, VVilhelmum coronauerunt, qui procedens vlterius, Imperii bona, quæ poterat, occupauit. Dux Abel cum fratre ſuo, rege Daciæ, in amicitiam rediit. Vnde expeditio per Archiepiſcopum Bremenſem, & Comitem Holſatiæ Ioannem, & eorum adiutores in Daciam facta, inaniter eſt ſoluta. Modicum antè Io. Comes caſtrum ædificauerat in Todeſlo. VVilhelmus, Zuerinen. Epiſcopus, obiit, cui Rodolfus, maior

Ioannes Com.

eiuſdem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

eiuſdem Eccleſiæ Præpoſitus, ſucceſsit. Et ita omnes illius Eccleſiæ Epiſcopi vſq; nunc vſu ſibi metrico ſecundū nomina ſucceſſerunt. Verbi gratia. Berno, Brunvvardus, Fridericus, Theodericus, VVilhelmus, Rodolfus. Infra octauam aſſumptionis pons in ciuitate Miſna impetu tempeſtatis totus confractus corruit, & infinitum populum, qui ibidem propter horrorem auræ confugerat, obtruncauit. Rex Franciæ cum pluribus ſui regni militibus terram ſanctam adiens, circa octauam Pentecoſten obtinuit Damiatam, quem Fridericus Imperator multis dicitur obſequiis adiuuiſſe. VVillehelmus coronatus, circa Rhenum aliquandiu commorans, cùm expenſas Regi congruas non haberet, in Hollandiam eſt ingreſſus, & iterum poſtea ad partes Rheni rediit, & terras ſibi aliquas ſubiugauit.

Series Epiſcoporū Suerin.

Ludouici X. regis Franc. bellum ſacrū.

Anno Domini M CC L. De rege Franciæ rumores miſerabiles ſonuerunt, videlicet quòd frater eius eſſet occiſus, & ipſe captiuatus, amiſſa magna multitudine ſuorum, & quòd ſe redemerit pecunia infinita. Feria. III. poſt octauam Paſchæ, ſcilicet Non. Aprilis, Rex Franciæ conflictum habuit cum Soldano ſuper Nilum, vbi occiſa ſunt in parte Regis centum & ſexaginta millia Chriſtianorum, Rex captus eſt, & reddidit Damiatam, & ſeipſum redemit centum millibus marcarum. Præterea venerant Regi recenter XIII vaſa plena Byzantiis, & tantæ magnitudinis, quòd ſex boues vix trahere poterant vnum vas per duo milliaria vna die. Hæc pecunia tota tranſiit ad Soldanum. His auditis rumoribus, prophetiam Abbatis Ioachimi quidam reduxerunt ad memoriam, qui dixit: Superabitur Francus, capietur ſummus Pontifex, præualebit imperans Alemannus. Sed frater Alexander in expoſitione Apocalypſis eandem prophetiam tangens, ſubiicit ſic: Sed Eccleſia orat, vt quod dictum eſt in vltionem, tranſeat in ſalutem. Iohannes Comes auxilio Bremenſis Archiepiſcopi, & auunculi ſui Simonis, Padeburnenſis Epiſcopi

Clades miſerabilis.

Ioachimi Abbatis vaticiniū.

Ioann. Comitis expeditio Danica.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

copi,expeditionem verſus Daciam in maximo exercitu circa Auguſtũ ordinauit,caſtro in Reinoldesborch, quod Rex firmiſsimum fecerat, & viris ſtrenuis munierat, forti obſidione primitus oppugnato. Interea circa diem Laurentii de Erico, rege Daciæ, rumores infortunati ſuccreuerunt,quibuſdam dicentibus,Regem captum,quibuſdam mortuum. Tandem veritas innotuit, quod cùm ſecurè luderet in aleis,in domo quadam ſuper aquam poſita, venit ſuper eum inopinatè Dux Abel,frater eius, qui amicabiliter eum ibidem inuitauerat, & captum hoſtiliter proiecit in nauiculam, ad locum illum ex induſtria deportatam. Delatus eſt in medium aquæ, quæ dicitur Sli, & Lago quidam de Danorum potioribus, Duci dilectus, cum altera naue celeriter aduenièns,eum decollari fecit,& corpus,multo ferro onuſtum,in profundum illius aquæ ſubmerſit. Rex tamen cùm mortem ineuitabilem vidit, ſacerdotem petiit,& obtinuit,& facta confeſsione, vt dicũt, intimè decollatori flagitium indulſit, & iam decollandus dixit: Frater meus, ſicut ante Deum heu merui, turpem mihi ingerit mortem,ſed ipſe ſi ſe non emendauerit, ſentiet turpiorem. Iſtud contigit in nocte Laurentii. Non multum pòſt corpus inuentum eſt à Prædicatoribus ipſo ferro onuſtum,& capite adhuc ad collum pendente. Sepelierunt eum Prædicatores in eccleſia ſua Sleſvvic. Poſtea frater eius Abel fecit eum extumulari, & ibidem in noua moniali Eccleſia ſepeliri. Exercitus obſidione ſoluta rediit. In die omnium ſanctorum Abel coronatur in Regem,vxor eius Mechildis in reginam,filio eorum VValdemaro adhuc puerulo, quem redeuntem de Rothomago Colonienſis Archiepiſcopus ceperat,adhuc in captiuitate detento. Fridericus Imperator mortuus eſt, ab Archiepiſcopo Palormitano abſolutus, & in Sicilia in iam dicta Eccleſia tumulatus.

Abel Dux, parricida.

Inauguratur Rex.

Mors Imperatoris.

Anno Domini M. CC. LI. VVilhelmus Rex duxit filiã Ducis Ottonis de Brunſuuich,& in ipſa nuptiarum nocte, ſcilicet

VVilhelmi Regis nuptiæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſcilicet conuerſionis ſancti Pauli, palatium, in quo quieuerunt ſponſus & ſponſa, in Brunſuuich iuxta Leonem penitus exarſit, ex luminis & ſtraminis incuria, corona Regis exuſta eſt, & multæ res precioſæ. Duo ſartores, qui in cōſuendis in quadam camera ſedebant veſtibus, ſunt exuſti. Rex & Regina vix euaſerunt, regina tamen Regem, tanquam in domo eſſet notior, educente. *Periculū.*

Anno Domini M. CC. LII. Otto, Dux Luneburgenſis, cùm iam eſſet in procinctu eundi ad curiam Frankeneuorde, quam VVilhelmus Rex Principibus circa feſtum Iohannis Baptiſtæ vel Iacobi indixerat, die Dominica Primi & Feliciani, infra veſperas obiit XLVIII annorum. Die Apoſtolorum Petri & Pauli Rex Danorum Abel, Strantfreſones ab inſolentia eorum volens compeſcere, inopinata morte ab eis eſt occiſus. Chriſtophorus, frater eius, ei in regno ſucceſsit. Lago, quem prædiximus, cum regali corona, & multa pecunia, ab Abel collecta, fugit in Holſatiam, non multo pòſt tempore & ipſe occiſus ibidem. *Mors Othonis Ducis. ¶ Cranciꝰ Saxon. lib. 8. cap. 19. Principem hunc eo ornat elogio, vt vnicum Saxonici germinis decus vocet. Chriſtophorus, rex Daniæ.*

Anno Domini M CC. LIII. Dux Albertus Horeborch reædificat, patris violans iuramentum. Comitiſſa Flandriæ militiam nauigio miſit verſus Hollandiam contra VVilhelmū regē. Sed Rex victoria potitus, plurimos ex eis occidit, & innumeros captiuauit, & multam inde pecuniam conquiſiuit. *VVilhelmi Regis ſucceſſus.*

Anno Domini M CC. LIIII. Inter regem VVilhelmū & Colonienſem Archiepiſcopū in Nuſsia tanta controuerſia ſurrexit, quòd Colonien applicato igne valido ad domū, in qua erat legatꝰ cū Rege, voluit ambos incendio ſuffocare, vix euaſerunt. *Diſſidium cum Colonienſe.*

Añ o Dñi M. CC. LV. Quidā validꝰ ciuis in Mogūtia cœpit hortari conciues ſuos, vt pro pace reſtauranda iuramento ſe inuicē conſtringerent. Conſenſerunt ei & aliæ ciuitates plurimæ. Vocârunt eū VVatbodonē. Non placuit res Principibus, nec militibus, ſed neq; prædonibꝰ, & maximè hiſ, q̄ habebāt aſsiduè manꝰ pēdulas ad rapinā, dicētes eſſe ſordidū, mercatores habere ſup homines honoratos & nobiles *Confœderatio ciuitatum.*

dominatum. Caſtrum ædificatur Horneborch ſuper fluuium Lu, ſuper fundum Herſenueldenſis Eccleſiæ. Papa Innocentius obiit, cui Reinardus, Alexander dictus, ſucceſsit. Fridericus Dominus de Haſelthorp de laicatu ad Clericatum aſcendit, & inter cætera virtutum opera, villam VVorthen cum omnibus ſuis attinentiis contulit Eccleſiæ beatæ Virginis in Stadio, eiuſdem loci Theoderico Abbatæ eum exhortante.

Friderici Haſeldorpÿ Clericatus.

Interitus VVilhelmi Regis.

Anno Domini M. CC. LVI. VVilhelmus, Romanorum Rex, occiditur à Freſonibus Medemlek, propè Hollandiã, morantibus in loco incognito ab eiſdem ſepultus. Papa crucem prædicari præcepit in auxilium terræ ſanctæ. Milites de Bederckeſa pluribꝰ in auxilium euocatis, VVorthſatos Freſones inuaſerunt audacter, & quidam prima vice, terram intrantes, domos plurimas exuſſerunt. Secunda autem vice, ſcilicet IIII. Idus Septembris iterum eis in terram intrantibus, & quaſi de victoria ſecuris, occurrerunt Freſones, & ferè nudi in armatos impetum facientes, in fugã eos verterunt inopinabilem, cæſis ibidem plurimis, inter quos erant nobiles aliqui, milites multi, prædones famoſi.

Friſiorum iterata Victoria.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

AD ANNALES ALBERTI, ABBATIS STAD. APPENdix genealogica.

INter ea ſtemmata, quæ auctor contexuit, deſideratur charta 69. ad notam (†) Carolingorum, ſeu vt ipſe nominauit, Carolorum. Id collocandum hoc loco duximus. Ac profectò iſte auctoris labor non caret ſua laude. Etſi quod ad generis Carolingorum ſeriem, ab eo cõſutã potius, quàm elaboratã, attinet, omnia in medio relinquimus, aliâs argumentum id enodatius pertractaturi. Venit etiam in mentem, pleraſq; alias, quarum ſtemmata auctor præteriiſſet, ſed quæ hiſtoriæ ipſius miram lucem afferrent, ſubiungere, breuiter tamen, & quaſi ἐν παρόδῳ, deniq; vt intra auctoris limites nomenclatio illa, ἡ ῥαψῳδία, ſubſiſtat. Hæ numero & ordine iſtæ ſunt.

Regia { I. CAPEVINGORVM, ſeu Capetiorum.
II. DANICA. }

III. OLDENBVRGICA.

IIII. SCHAVVENBVRGICA, ſeu HOLSATICA.

V. STADENSIS.

VI. LIPPIENSIS.

De quibus ſingulis paucas quaſdam ſubiectiones noſtras præmittemus, cùm inſtituto noſtro accommodatas, tum, quemadmodum equidem perſuaſum habeo, per ſeſe planè neceſſarias.

De

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

De CAPEVINGORVM, ſeu Capetiorum domo, quarum appellationum de HVGONIS regis cognométo illam Franciſcus Hotomanus retinuit in Francogallia, hanc recens Apologia catholica, Lutetiæ Pariſiorum edita, multum omnino antiquitatis Germanicæ, & inprimis rerum Saxonicarum ſtudioſi, auctori noſtro debent. Notum enim, vt VVidechindus Monachus variet, notum quod hac in parte figmentum, futile inquam, proteruum, inſolens, Dantes Florentinus infarciat, notum deniq;, quid Apologia, quam diximus, diſputet. Quibus omnibus Alberti opponimus auctoritatem ἀυτόπτου, opponimus ſententiæ eius ſuffragantia Ammonij, Vrſpergenſis & Chronici Colon. teſtimonia. Nam recentiorum ſcriptorum repetitas inde aſſertiones inculcare non libet. Tantùm Pauli Aemilij, Onuphrij Panuinij & Ioannis Bodini, illorum quidem amborum Italorum, huius Galli, præteriri mentio non debebat. Enimuero Onuphrius etiam generis gradus congruè obſeruauit. Adhæc in medio ſunt Petri Albini, Electoris Saxon. Hiſtorici viri neceſsitudine inueterata, multiſq; officiis nobis deuinctiſsimi, tam accuratæ quàm laborioſæ συγγραφαὶ. Nec reticeri hîc debebat de Roberto, VVidechindi F. locus Reginonis ad ann. 861. qui cùm in editis exemplis ad hunc modum legatur:

Carolus placitum habuit in Compendio, ibiq; cum optimatum conſilio Rodoberto Comiti ducatum inter Ligerim & Sequanam aduerſum Britones commendauit, quem cum ingenti induſtria per aliquod tempus rexit:

codex manuſcriptus iſtam habet adiectã appendicẽ:

& defendit, inde alter Machabæus appellatus.

Nam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Nam ea de re humaniſsima ſignificatione me condocefecit Cyriacus Spangebergius, eundem librum à ſe pellectum affirmans,communicatum ſcilicet ſecum ex illuſtriſs. memoriæ Principis, Georgii Anhaldii &c. Præpoſiti Magdeburg. & Merſepurg. bibliotheca. Cæterum in Gallici Francorum regni ſtirpibus Capeuingorum numero tertia eſt. De cuius propagatione cùm explicatum à multis ſit,nos auctoris noſtri ductum ſequentes ea tantummodo delibabimus, quæ narrationibus ipſius illuſtrandis ſint. Conſtat enim,eam in diuerſas & complures familias diſceſsiſſe,quibus omnibus extinctis,ſolæ hodie, VALESIA & BVRBONIA, ſuperant.

Ad DANICAM, & nominatim ad VVALDEMARI II. Regis imperium, auctor ætatem ſuam reſtringit. Quocirca de ea ipſa, qua VValdemarus editus fuit,in præſenti tantùm agemus, omiſsis tam quæ præceſſere,quàm quæ ſecutæ fuere, nec integrā dabimus,ſed eas ſolummodò perſonas,quæ inſtituto noſtro quadrant. Principium autem deſcriptionis illius eſto GORMO, Sigefridi & Godefridi pater. Etenim generis propaginem ita ſe habere, inde coniecturam capimus,quòd Adamus Brem. lib. 1. cap. 13. item noſter auctor pag. 86. Hemmingum regem Godefridi patruelem vocat,cùm fratris extiterit filius, vt annales Francici ad ann. DCCCX. Et Sidefridum,à Saxone Grammatico, à cuius veſtigiis Crancii Dania nec latum vnguem diſcedit,prætermiſſum, ſecundum annales Francicos etiam noſter auctor celebrauit,& ita celebrauit, vt Godefridi deceſſorem faciat. Vnde vtrunq; opinione auguramur, & fra-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

tres illos fuiſſe, & Sigefridum filium Hemmingum reliquiſſe. Similiter Godefrido itidem de Francicorum annalium fide, item ex Adamo Brem. & noſtro auctore ſurrogamus Hemmingum, non Olaum, vt Saxo. Et ſi de familiæ deductione non refragamur. Sint ergo noſtro auctori, qui Adamum Brem. ſequitur, Sigefrid & Anulo, qui Saxoni Siguardus & Ringo, ambo quidem Godefridi nepotes, ſed ille ex filia, cuius nomen vetuſtas oblitterauit, nuptæ tamen Siguardo Noruegio, hic ex Olao filio. Nam ita è Saxone aſſertionem iſtam tueri poſſe videmur: à qua annales Francici diſcrepantes, Anulonem Heriholti regis nepotem aſtruunt. Ac ſolerter Andreas Seuerinus, Adami Brem. euulgator & commentator, pro Amilone legendum Anulonem ſuſpicatur, vt Germanicæ linguæ nomen Latino commutatum intelligamus. Succedit iam ſcrupulus de Reginfrido, qui Adamo Brem. lib. 1. cap. 33. noſtro auctori pag. 94 eſt Lodparchus, & Haraldo, Anuloni ſuffectis. Nam Saxo vt Haraldi natales præterit, ita Reginfridũ, quem ipſe Regnerum nuncupat, natum Sigefrido autumat. Verùm cùm ambo regni aſtipulatores Anulonis ſocios habuerint, veriſimile non eſt, id hoſtis filio tributum. Et plani hac in parte annales Francici, qui Haraldum & Reginfridum Anulonis fratres nominant, adeoq; fratrem quartum, Hemmingum, vt Adamus Brem. tum quintum Ericum, qui noſtro auctori Horicus, adiiciunt. In his ergo aſſenſio noſtra acquieſcat, nempe circa tempora illa ſcriptis. Etſi de Godefridi filiis, qui ibidem inculcantur, aqua hæret. Niſi fortè ex Adamo Brem. lib. 1. cap. 33. Sigegefri-

gefridum &Haldanem accipere malimus. In quam ſententiam ideo libentius iuerim, quòd Haldan & Sigefridus noſtri quoquè auctoris indicatione referantur, imo& ipſe Godefridi filiorum mentionem iniiciat: vt Horich,Orduig, Godafrid, Rodolf & Inguar, è Saxone credantur in Reginfridi, ſeu Regneri filiis,Ericus,Singuardus,Fridleuus,Regnoldus, Iuarus. Nequè enim alioqui conſiſtet, quod cùm poſt Guthormi & Erici regis bellum ciuile de ſtirpe regia ſolus Ericus, Siardi filius, ſuperfuiſſe tradatur, paulo pòſt,quàm diximus,Regum multitudo exponitur. Omitto, in numero illo Godefridum & Sigefridum irruptionis in Galliam & Germaniam duces videri. Cætera fide dignum Saxonem non negauerim. Quanquam minimè hîc excludo Helligonem, ſiue de tota illa Adami Brem. narratione, cuius veſtigiis & noſter auctor inſiſtit,ſtatuendum,quod ab Andrea Seuerino in lib. 1. cap. 40. annotatum, ſeu cùm Dania per ea tempora variis, & penè catenatis motibus obnoxia eſſet,tumultuarij καὶ παρείσακτοι Reges illi dicendi. Enimuero poſteriori huic coniecturæ non obſcurè auctor noſter ſuffragatur pag. 102. b. Neque abhorret à verò,Helligonem vel Haldane vel Sigefrido prognatum. Nam quòd ad Olaum Suecum, eiuſq; filios & ſucceſſores vſq; ad GORMONEM alterum attinet,eum planè Gordium nodum expediendum modò non putauimus. Quinimo locum hîc habeat ipſius Adami cautio lib.1.cap.44.Tanti Reges,inquit, imò Tyranni Danorum,vtrum ſimul aliqui regnauerint,an alter poſt alterum breui tempore vixerit, incertũ eſt.Interea de Gormone cum Saxone congruit

Adamus Brem. congruit noſter auctor, verũ vt ille de vxore Haraldi, item de ſorore & vxore CANVTI MAGNI diſcrepet. Locus eſt lib. 2. cap. 19. & 37. Et nos quidem earum Adami expoſitionum fidem potiorem ducimus. Reliqua auctori noſtro debentur: cum quibus Saxonis hiſtoriam ita copulauimus, vt σχεδίασμα noſtrum in Alberti annalibus deſinere voluerimus. Saltem iſtud adiicere corollarii loco placuit, cùm Appendice ad Chronicon Hieroſolym. SVENONEM, qui cum Florina Burgundica, ſponſa, in bello ſacro periit, Erico regi, qui in Cypro extinctus eſt, attribui filium poſſe ſcripſerimus, id titubantis coniecturæ ἁμάρτημα ita NICOLAVM CASAM, sereniſs. Regis Danorum Cancellarium, quem honoris, maximorumq; in me meritorum ergo nomino, beneuolentiſsima ſubiectione correxiſſe, vt Suenonem Erici fratrem haberi malit, & tam Saxonẽ quàm Crancium, qui ambo Ericum in Dania vita defunctum memoriæ prodiderint, turpiter hallucinatos, ſentiat. Neq; alia de Caſa, qui cum generis nobilitate inſignem & exquiſitam doctrinarum eruditionem, facundiam, rerum vſum coniunxit, & ampliſsimum dignitatis gradum cùm cæteris veræ virtutis auctoramentis, tum prolixa in litteras litteratoſque munificẽtia, ijs iam aliorum celebrata elogiis, in quibus Comici iſtud recognoſcas:

Et habet quod det, & dat nemo largius,

tuetur, mentione noſtra opus erat. Sat enim commendatus eſt, cui nõ aliunde, ſed ſeipſo ex exiſtimationis, auctoritatis, gloriæ decus naſcitur, ſeu, quemadmodum ille loquitur, apta omnia exiſtunt.

OLDE-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

OLDENBVRGICAE origo æquè vetuſta ac controuerſa reperitur. Inprimis refellendum & explodendum VVolfgangi Lazii commentum lib.9. de migrationibus gentium, vbi à Ioanne, Comite Holſatiæ, Adolfi IIII. F. deriuatam aſtruit. Crancius hoc ἐν πλάτει ſcriptum reliquit, conditam à VVidechindo Magno. Legitur id placitum eius Metropol.lib.2.cap.30. Et pertinet eodem alter locus lib. ſeq. cap.25. Alii tamen maiores intermedios perſcrutari annixi, quidam in Reginberno, quidam in Theodorico familiam inchoàrunt. Ac poſterioris quidem ſententiæ auctores dediſſe operam cernimus, vt ſingulos propaginis gradus exprimerent. Niſi quod de Theodorico eam incurrere ἀνιστορησίαν, vt Reginberni non frattem, ſed aui fratrem fecerint. Omitto, eoſdem patreni ſanguinis ſtirpe interſecta, ad maternam tranſire.. Pendet autem ſchola illa tota ab annalium, diplomatum & id genus aliorum monumentorum fide. Atque vtinam noſtra tandem ætas Menandros Epheſios nobis reſuſcitet. Nam Auentini & Sigonii ſimile fermè inſtitutum tantùm circa res patrias ſubſiſtit. Sed & Petri Albini de familiis, VVidechindi ſatu editis, commentarii ſumma in expectatione ſunt. Interea conatum profiteri nobis liceat: nam egeſtatem hac in parte noſtram quid diſſimulem? Eſto ergo id commentationis huius caput, nos de Oldeburg. domus primordiis in Crancii ſententiam pedibus ire, & quod aiunt, ambabus eam manibus amplecti. Quod ad generis gradus, proximiores dico, attinet, de iis res in medio relinquatur, quoad αὐθένται, ἢ ἀξιόπιστοι ſcriptores producantur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Sanè vt ἐπέχειν iure poſſe videamur, ipſius Crancii facit exemplum, qui cùm in Saxones ſuos, & ſingulariter in Oldeburg. familiam, ita animatus fuerit, vt fuiſſe eum ſcripta eius loquuntur, tum omnis generis annalibus abundârit, credibile non eſt, tanti momenti rem ſuppreſſurum fuiſſe, modò præſtandæ ei fuiſſet, aut idonei quaſi teſtes ſuppetiſſent. Idem de auctore noſtro rectè affirmauerimus. Qui cùm perſonarum ſerie fatiſcẽtem familiæ Oldeburg. propaginem in Eilmaro fulciat & reficiat, nos eundem ductum ſequemur. Hoc vtiq; conſtat, de poſteritate Eilmari explicationem eius diſertam & præclaram eſſe. Et excipiunt illam rurſus Crancii, excipiunt Hermanni Hamelmani & aliorum lucubrationes. In quarum veſtigia tantiſper nobis ſuccedere placuit, donec quædam virgula diuina ſi non meliora, at vberiora, & è fontibus euidentiora ſubminiſtrauerit, deniq; nobis ipſis argumentum hoc plenius atq; ex profeſſo pertractandi, καὶ πάντα περὶ πάντων reddendi, commodior occaſio oblata fuerit.

SCAVVENBVRGICAM, ſeu Holſaticam, expoſuit Crancius Saxoniæ lib. 8. cap. 26. Fertur eandem in litteras retuliſſe Hermannus Lerbeke, Dominicanæ familiæ Monachus Mindenſis, quæ hiſtoria nondum, quod ſciam, typis expreſſa. Nos è Crancii expoſitionibus decerptum ſtemma ſuperioribus annis euulgauimus, ſubiectum nimirum de ADOLFI II. vita hiſtoriæ. Vt in præſentia mentionem eius iteraremus, cùm alia pellexere quaſi auctaria, tum illud potiſsimũ de nomine filiæ GER-

HAR-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

HARDI, primi Ducis Schleſuic. quæ Theodorico, Comiti Oldeburg. matrimonio ſociata, peperit CHRISTIANVM, eius regiæ domus conditorem, quæ hodie rerum potitur in Dania. Quippe quod ab illo ipſo profectum ſit, cui annales hoſce debere nos profeſsi ſumus, HENRICO inquam RANZOVIO, de quo plus vel aliud modò verborum fieret, quàm quòd de Cerellio ſuo Cenſorinus retulit, ad id virtutum omnium faſtigium aſcendiſſe, vt cuncta iſta, quæ vel ſapienter monentur, vel facundè prædicantur, vita ſuperauerit, neceſſe non eſſe duximus. Nam quæ antè in manus noſtras peruenerant monumenta, eo deficiebantur, imò ne Crancius quidem, etſi temporibus illis vicinus, conſignârat. Nuper tamen in *συμψήφȣ* Hamelmani ſcriptum quoddam incidimus, ſed vt is modicè cùm à ſeipſo, tum à Ranzouio diſcrepet. Nam quæ adductis ab eo monaſterii Blancoburg. memoriis Heyluuigis dicitur, deſcriptione ſubiecta Heiluuiga eſt. Verùm iſtud forſan parum momenti habeat. Cætera noſtra antiquum obtinentia, ſecundum Comicum, lectoris iudicio & accuratiore inueſtigatione ſtare volumus.

STADENSIS tota auctoris noſtri expoſitionibus accepta ferenda ad ann. 1144. Quanquam is ſui quaſi oblitus, in Henrici Boni liberis ea Henrico attribuit, quæ ad ann. 988. de Sigefrido fratre retulit. Et ſanè de hoc ipſo Sigefrido p̃ter Ditmarũ, cuꝰ in illa tempora ætas incidit, etiã Adamꝰ Brem. ſuffragatur lib. 2. cap. 22. Præterea idẽ Ditmarus, cui ab authore omiſ-

omiſſum Henrici nomen debemus, plures Henrici Boni liberos commemorat. In quibus Henrico natus Sigefridus, auctori titubandi occaſionem præbuit. Nam in eum pro patre obſidem datum piratæ ſæuierunt, cùm Sigefridus patruus ſolerter euaſiſſet. Ac malim ad hũc iuniorem Sigefridum familiæ propagationem reſtringere. Sic enim ſalua & Ditmari, & auctoris, de mutilato eo aſſertio manſerit: vti perperam de Henrico prodita orbitas rectè è Ditmaro ad Sigefridum maiorem transferetur. Cæterum Stadium, à Sigefrido ſeu conditum ſeu inſtauratum (nam Crancius rem controuerſam videri vult) Ditmaro crediderim eſſe Stethu. Nec de ipſo DITMARO, cuius mater Stadenſi familia edita fuit, quiquè in Epiſcopis Merſepurgiis ordine quartus numeratur, auctor, vt tempora illa ferebant, hiſtoriæ luculentiſsimus non commonere potrramus, quod à pleriſq; traditur, nempe Comitum VValbecenſium proſapia ortum. Argumenta, quibus ſententia iſta roboratur, nunc non perſequor. Tantùm id teneatur, locum VValbeck, ſeu vt Ditmarus ſcripſit, VVallibizi, vt hodierna vulgi habet enunciatio, VValbke, Helmæſtadio, ACADEMIAE IVLIAE ſedi, planè finitimum eſſe, vixq; quinto lapide inde diſtare, ditionis tamen Halberſtadenſis, & vt ciuitas, quemadmodum Ditmarus appellauit, in pagum conuerſa ſit. Quam equidem mentionem vel ideo attexendam duximus, vt iam priſcis temporibus fauentem Muſis, quæ bonarum litterarum cultura eſt, Genium haud defuiſſe finibus hiſce intelligatur, tum Ditmari hiſtoria, tam propinquo in loco, & quidem generis

ſatu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſatu cum primis illuſtri, prognati, reddatur nobis comendatior. Nam quod ea operæprecium factum, alterius ſcilicet & conſiderationis & comentationis fuerit, neq; nos, vbi oportuit, reticuimus.

De LIPPIENSI domo comperi iam antè nonnullos commentando induſtriæ ſuæ periculū feciſſe. Quas ſcriptiones nos in medio relinquentes, ea hîc tantū afferemus, quæ ab auctore noſtro prodita ſunt. Veriſimile autem eſt, BERNARDVM, in quo is expoſitiones ſuas exorditur, illū ipſum eſſe, de quo Helmoldus lib. 2. cap. 30. Nam περιστάσεις multæ concurrunt. Sed nec iſtud ſilentio hîc prætermittendum, cùm Crancius Metropol. lib. 7. cap. 40. familiæ Lippienſi Comitū dignitatem deroget, diuerſum ex eo, quem citauimus, Helmoldi loco, qui cum alter Alberti noſtri congruit ad ann. 1219. apertum fieri. Quare tam vetuſtorum ſcriptorū auctoritas potior ducatur. Quod ad reliquum ſtema attinet, de eo ſumæ accurationis Henrici Meibomij, collegæ, amici, & vt Byzantinorum ſcriptorū voce vtar, συντέκνου coniunctiſſimi, comentationem expectamus. Quippe qui Iuſtini cuiuſdam Lippiflorium, hoc eſt de Lippienſi domo poëmà & benè vetuſtum, neq; inuenuſtum, in manibus habeat, cùm caſtigatius emiſſurus, tum eo commentario veſtiturus, quod eiuſdem familiæ hiſtoriam vſq; ad hæc noſtra tempora repræſentet. Sic igitur nos iam manum de tabula, ſecundum adagium, ſuo tempore, proq; re nata, & ipſi verboſius de ea explicaturi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

STEMMA CAROLINGORVM, ab auctore conſarcinatum.

S. ARNOLFVS, primùm Comes, deinde Epiſcopus Metenſium.

Anchiſes, Maior domus ann. Domini DCLXXXVI. maritus Beggæ, quæ ſoror erat S. Gertrudis.

Pippinus, Princeps & Maior domus.

Karolus Fortis, Maior domus.

PIPPINVS, Maior domus & Rex Francorum.

KAROLVS, Rex Francorum, & Patricius Romanorum, primus Imperator in Francia.

LODEVVICVS, cognomento Pius.

LOTHARIVS, rex Italiæ & Lotharingiæ. *Karolus.* α *Lodewicus.* β

Hugo, in monaſterium truſus. — *Lodewicus, rex Italiæ, excæcatus à Beringario.* — *Lotharius, rex Lotharingiorum.*

Albertus, Marchio. — *Bertha.* — *Lotharius.*

VVido. *Lambertus.* *Hugo, rex Italiæ.*

Frumbertus, ex VVendelmoda. *Lotharius, ex Alda Teutonica.*

Karolus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

α *Karolus, Ludouici Pij F. rex Galliæ & Hiſpaniæ.*

Carolomannus, excæcatus. — *Lothewicus, rex Franciæ.* — *Karolus, in venatione occiſus.*

Irmindrud. — *Lothewicus, rex Franciæ.* — *Karolus.*

Cunigund. — *Lotharius, rex Franciæ.* — *Karolus.*

Sigefrid, Comes. — *Lotharius, rex Franciæ.*

β *Lodeuuicus, Ludouici Pij F. rex Germaniæ.*

Lodevvicus, rex Oſtfranciæ. — *Karlomannus, rex Bavvariæ inuictiſsimus.* — *CAROLVS, rex Alemaniæ.*

ARNOLFVS, rex Bavvariæ & Franciæ.

Zwentebaldus, Dux Lotharingorum. — *LODEVVICVS, rex Oſtfranciæ.* — *Conradus, quem Albertus interfecit.*

CONRADVS, vltimus Carolorum, propterea Imperium tranſiit ad Germanos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

I.

STEMMA CAPEVINGORVM.

VVidechindus, VVidechindi iunioris, quæ recepta multorum opinio eſt, filius, VVidechindi Magni N. De huius proſapia auctor pag 95. & 97.

Robertus, Marchio, vt Regino & Sigebertus.

- *OTHO, auctori noſtro VTO, Abbas S. Germani, vt Annonius lib. 5. cap. 34. & 41. primus ex hac familia Rex Francorum.*
- *Robertus, Dux Celticæ, pro Rege ſe gerens, in eo conatu opprimitur.*
  - *Hugo, cognomento Magnus, Comes Pariſiorum.*
    - *HVGO, cognomento Capetus, Rex Francorum.*
      - *ROBERTVS, cognomento Pius.*
        - *HENRICVS. I.*
          - *PHILIPPVS. I.*
            - *LVDOVICVS, cognomento Craſſus.*
              - *PHILIPPVS II.*
              - *LVDOVICVS, cognomento Pius.*
                - *PHILIPPVS III. cognomento Auguſtus Adeodatus*
                - *ANNA Aug. de qua Nicetas pag. 32. & 40.*
          - *Hugo Magnus, dedit nomen bello ſacro.*

Z

LVDO-

LVDOVICVS, cognomento Mitis

LVDOVICVS, cognomento Sanctus. — *Robertus.*

Bellum eius ſacrum dedimus Fragmento è ſpeculo hiſtoriali Vincentij Beluacenſis. Nam id opus Regis huius rogatu & ſumtu elaboratum, præter Philippum Bergomatem etiam Trithemius ſcriptum reliquit.

PHILIPPVS IIII. — *Robertus, condidit familiam BVRBONIAM, de qua conſulenda Apologia catholica, itē Chronologia Dauidis Chytræi pag. 56.*

PHILIPPVS V. cognomento Pulcher. — *Carolus, Comes Valeſii, cuius filius PHILIPPVS auctor extitit familiæ VALESIAE.*

II. STEMMA FAMILIAE REGVM DANIAE.

GORMO, filius Haraldi.

SIGEFRIDVS, hoſpes VVIDECHINDI Magni, vt annales Francici ad ann. 777. — *GODEFRIDVS, Saxoni alio nomine Gotricus, belligerauit cum CAROLO MAGNO.*

HEMMINGVS. (son of Sigefridus)

Children of Godefridus: *Olaus.* — *N. filia ἀνώνυμος, vxor Siguardi Noruegij.* — *SIGEFRIDVS.* — *HALDAN.*

Sigefridus, æmulus & hoſtis Anulonis. (son of N. filia)

* * *

HELLIGO.

h

ANVLO, Saxoni Ringo. — *REGINFRIDVS*, cognomento Lodparchus, Saxoni Regnerus, cognomento Lodbrog. — *HARALDVS*. — *Hemmingus*. — *ERICVS*, Alberto pag. 89. et 92. Horicus.

HARALDVS
| Guthormus, Adamo Brem. lib. 1. cap. 28. Gudurin, Alberto pag. 92. Gudur.

REGINFRIDVS (Lodbrog)
| *SIGVARDVS*. — *Ericus*. — *Godefridus*. — *Rodulfus*. — *Inguarus*, à quo ortus *ACQVIN*, rex Noruegiæ, vt Albertus pag. 110.

SIGVARDVS
| *ERICVS*, Alberto pag. 92. Horicus iunior. — Vxor N. filia Guthormi.
| *CANVTVS*.
| *FROTHO*.
| *GORMO*, cognomento Anglicus.
| *HARALDVS*.
| *GORMO*, Chriſtiani nominis hoſtis, victus ab *HENRICO* Auc. Cæſ. — *Thira*.

| *HARALDVS*, cognomento Magnus, vt Albertus, regnauit ann. 50. — Gunild, de qua Adamus Brem. lib. 2. cap. 19. Albertus pag. 106. — Canutus, forſan Ditmaro lib. 1. Cnuto, niſi quòd perperam Regem fecit, cùm patris regis legatus eſſe potuerit.

HARALDVS — Gunild
| *SVENO*, in baptiſmo de *OTTONE* Magno Cæſ. ἀναδόχῳ dictus Suenotto.

II

Haral-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

II

Haraldus, nominatur à Ditmaro lib. 7. Vbi plura de patre & fratre.

Ymma, ſoror Richardi, Comitis Norman. in Galliis, vidua Adelradi, regis Angl.

— CANVTVS, cognomento Magnus, alio nomine Lambertus, vt Adamus Brem. lib. 2. cap. 36.

— Aluina, concubina.

Richardus, Com. Norman.

— Margarita.

Robertus.

— Vlfo Dux Angl.

CANVTVS, cognomento Durus, rex Daniæ.

Gunild, Vrſpergenſi Cunigunda, vxor Henrici III. Imp.

HARALDVS, rex Angl.

SVENO, rex Noruegiæ.

VVILHELMVS. rex Angl.

Biorn. Esbern. De his Adamus Brem. lib. 2. cap. 37. lib. 3. cap. 14.

Gunild, vel Githe, vt Adamus Brem. Gude, vt Albertus, Suenonis vxor.

Thore, concubina.

— SVENO iunior, cognomento Magnus, rex Daniæ, Angliæ & Noruegiæ. Quàm antiquitatis cognitioni, & in primis hiſtoriæ patriæ ſtuduerit, oſtendunt Adami Brem. narrationes lib. 1. cap. 40. & 44.

Magnus, in pueritiæ annis Romam miſſus, eo in itinere moritur.

HARALDVS.

CANVTVS.

OLAVS.

ERICVS, cognomento Bonus, profecturus Hieroſolymam, commendat regnum NICOLAO fratri.

Sueno, memoratur cum Florina Burgund. ſponſa à Chronico Hieroſol.

NICOLAVS, occupat regnum, excluſo CANVTO, pupillo, Erici fr. filio.

Ingerta.

Syritha, vxor GODESCALCI, Princ. Sclauorum.

N. filia ἀνώνυμος.

α

CANVTVS, rex Obotritorum. Encomium eius habet Albertus ad ann. 1133.

β

ERICVS, nothus, cognomento Haſenfuß & Emun, aduerſarius & ſucceſſor NICOLAI.

— Tunna, concubina.

γ

Magnus, interfecit matris pellacis inflatu CANVTVM, patruelem.

δ

ERI-

α

ERICVS, cognomento Lam, regnauit poſt ERICVM auunculum. Vxor Ludgardis, de qua Albertus ad ann. 1144.

β

VVALDEMARVS. I. rex Daniæ & Sueciæ.

γ

SVENO, violat ſanguinis, fœderum & hoſpitij ius, regni gratia, oppreſſus demum VValdemari I. ἀμυνομένου armis.

δ

Canutus, obtruncatur inter ſcyphos à SVENONE.

VValdemarus, Epiſcopus Schleſuig.

CANVTVS. VVALDEMARVS. II. regnauit ann. 40. Eſtq; hic VValdemarus, ſub quo Albertus noſter vixiſſe ſe profitetur. Helena, vxor VVilhelmi, filij HENRICI LEONIS, vt Albertus ad ann. 1202.

ERICVS. ABEL. — Mechtildis, Adolfi IIII. Com. Holſatiæ F. CHRISTOPHORVS, in quo deſinit Albertus. Canutus.

VValdemarus, refertur mentione Alberti ad ann. 1250.

III.
STEMMA FAMILIAE OLDEBVRGICAE.

VVIDECHINDVS, cognomento Magnus, Rex Saxon Dynaſta Angriuariorum, latam ſobolem reliquit moriens, ex quibus erant Comites de Ringelheim atq; Oldenburg, vt Crancius.

* * *

Lima-

Eilmarus, ortus à VVidechindo, propagauit Oldeburg. domum hodie ſuperantem. Vxor Rixa, Dedonis, Comitis Ditmarſ. F.

Eilmarus. — *Elica, aliis Lucca, Comitiſſa Cappenberg.* | *Ioannes.* | *Beatrix.*

Chriſtianus, bellator fortis & induſtrius. Vxor Cunegunda, aliis Iutta. | *Otho, Præpoſitus Bremenſis.* | *Henricus. Vxor Salome, ſoror Henrici, Comitis Geldriæ.* | *Ioannes.* — *Catharina Obotrita.*

Chriſtianus. | *Mauricius. Vxor Comitiſſa Sualenberg.* | *Henricus.* | *Gerhardus.* | ¶ *Inſerendus hic Bernardus, de quo Helmoldus lib 2. cap. 40.*

Burchardus, occiſus à Stedingis ann. 1233. vt Albertus noſter. | *Otho, condidit Delmenhorſtum ann. 1247.* | *Chriſtianus.* — *Mechtilda, Comitiſſa de Sladem.* | *Mauricius, Canonicus Colon. & Brem.*

Henricus cognomento Bogenarius. | *Theodorus, equeſtris ordinis Teutonici Magiſter.* | *Ioannes.* — *Anna, Comitiſſa Hoienſis.* | *Otho.*

Margarita, Comitiſſa Lippienſis. — *Ioannes.* | *Chriſtianus, perhibetur Lutetiæ Pariſiorum litteris operam dediſſe, cumq́ hoc pacto doctus ipſe euaſiſſet, hominum doctorum conſuetudine ſummopere delectatus fuit. Vxor Gertrudis, Comitiſſa Marcana.* | *Otho, Canonicus Brem.*

Otho. — *Margarita, Comitiſſa Benthem.* | *Chriſtianus.* — *Ludgardis, Comitiſſa Brunchorſt.*

Anna, nupſit agnato è poſteritate Ioannis, fratris Eilmari II. Nati ea. | *Rixa, Comitiſſa Teckenburg.* — *Otho.*

Ioannes. | *Otho.* | *Chriſtianus.* | *VVilhelmus* | *Nicolaus, Archiepiſc. Brem.* | *Adelheida, vxor Theodorici, agnati, ἄπαις.*

β *Vltimi ex Ioannis ſtirpe.*

β

N. Comitiſſa Hoienſis, prima vxor. — *Conradus, tutor Othonis patruelis, filij Chriſtiani. Prædicatur ſecundum doctrinarum eruditionem eloquentia eius, rerum gerendarum dexteritas, & eximia corporis ſpecies.* — *Cunegunda.*

Conradus. — *Ingeberga, Comitiſſa Schawenburg.*

Gerhardus.

Chriſtianus. — *Agnes, Comitiſſa Honſteinia.*

Ioannes, moritur adoleſcens.

Mauricius — *Elizabetha, Ducisſa Brunouic.*

Adelheida, agnata, Othonis F. prima vxor. — *Theodoricus.* — *Hedwigis, Comitiſſa Holſat.*

Chriſtinus.

Anna, vxor Othonis, Comitis VValdechiani.

Ingeberga.

CHRISTIANVS, rex Daniæ, poſt Holſatiæ Dux primus à Friderico III. Cæſ. creatus. De cuius perſona heroica, cæteriſq́ Rege dignis virtutibus, multi multa. — *Dorothea, Brandeburg. vidua CHRISTOPHORI regis.*

Mauricius, vixit in litteris Erfurdiæ, Roſtochij & Lutetiæ, ac tantum profecit, vt Baculary Iuriſprudentiæ nomen promeruerit. Cùm aliquantiſper in collegijs Colon. & Brem. Canonicum egiſſet, tandem ordine eo ſe abdicat, vxore ducta Catharina, Comitiſſa Hoienſi: Vnde liberi nati.

Iacobus. *Helwiga.* *Adelheida.*

Gerhardus, cognomento Bellicoſus. De huius poſteritate infrà ad notam. II

Olaus, moritur primis ætatis annis.

IOANNES, Rex, ſucceſſor patris. — *Chriſtina, Erneſti, Electoris Saxon. F.*

FRIDERICVS I. habuit fortunæ & morum præſagium in nomine, πραὴς καὶ ἐιρονοποιὸσ ὤν. Ergo CHRISTIANO II. ſurrogatus, placida demum compoſtus pace quieuit. Geniti ei de vxoribus. *

MARGARITA, regina Scotorum.

γ

CHRI-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

γ

CHRISTIANVS II. Danis Chriſtiernus, Rex. — *Iſabella, Philippi, Archiducis Auſtriæ F.*

Elizabetha, vxor Ioachimi I. Electoris Brandeburg. mater & auia 70. Principum, vt Michaël Boiemus.

Ioannes, vitam egit finÿtq; in Caroli V. Cæſ. aula, conſpicuus eruditione in litteris & eloquentia.

Dorothea, vxor Friderici, Palatini El.

Chriſtina, nupſit Franciſco Sfortiæ, Duci Mediolan. & eo mortuo, Franciſco, Duci Lotharing.

* *1. Anna, Ioannis, Electoris Brand. F.*

CHRISTIANVS III. ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής. *Inprimis religioſa in Deum pietate, priſcaq; fide, ſeu purioris doctrinæ profeſſione, ſtudio, protectione inclytus. De quo Herodoti illud iure locum habeat:* ἐις ἐμὲ τὶς ὀρέων εὐσεβὴς ἔσω. — *Dorothea, Magni, Ducis Saxon. Lawenburg. F.*

Dorothea, vxor Alberti, primi Ducis Boruſſiæ.

FRIDERICVS. II. Rex, auos atauoſq; virtute, potentia, fortuna repræſentãs, et hac noſtra tẽpeſtate imperãs — *Sophia, Vlrici, D. Megapol. F.*

Magnus, Princeps Liuon.

Ioannes iunior. Vxor Elizabetha, Erneſti D. Brunouic. F.

ANNA, vxor Auguſti, El. Saxon.

Dorothea, nupſit VVilhelmo, Duci Luneburg.

(☞)

CHRISTIANVS, deſignatus Rex, cuius vix nouennis eam indolem, eum in litteris profectum accepimus, vt ſermone Latino expeditè quiduis & loquatur & ſcribat.

Vlricus.

Ioannes.

Anna.

Elizabetha.

Auguſta.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

* 2. *Sophia, Boguslai, Ducis Pomeran. F.*

Ioannes, Dux Holſatiæ, moritur cœlebs.	*Adolfus, Dux Holſatiæ.* — *Chriſtina, Philippi, Lantgraſii Haſſiæ F.*	*Fridericus, Coadiutor Brem. Epiſcopus Hildesheim. & Schleſuic.*	*Elizabetha, vxor Vlrici, Ducis Megapol.*	*Dorothea, vxor Chriſtophori, Ducis Megapol.*

Fridericus.	*Philippus.*	*Ioannes Adolfus, deſignatur Archiepiſcopus Brem. 1585 & ſeq. ann. Epiſcopus Lubec.*	*Ioannes Fridericus.*	*Chriſtianus, moritur puer.*

☞ Ioannis iunioris liberi.

Chriſtianus.	*Erneſtus.*	*Alexander.*	*Auguſtus.*	*Ioannes Adolfus.*	*Fridericus.*	*Philippus.*	*Dorothea.*	*Maria.*	*Anna.*	*Sophia.*	*Elizabetha.*

II *Gerhardus, frater CHRISTIANI. I. regis Daniæ.* — *Adelheida, Comitiſſa Teckenburg.*

Gerhardus.	*Adolfus.*	*Ditte-ricus.*	*Ioannes.* — *Anna Erneſti, Princ. Anhaldij F.* γ	*Otho.*	*Chriſtianus.*	*Adelheidis.*	*Ermegarda.*	*Helwiga.*	*Anna.*	*Elizabetha.*

De vtriuſq; matrimonijs Continuator Vandal. Cranc. pag. 289.

Ioannes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

γ

Ioannes. | *Georgius.* | *Chriſtophorus, Canonicus Colon. & Brem.* θεράπων μὲν ἐνυαλίοιο θεοῖο, καὶ μȣσῶν ἐρατῶν δῶρον ἐπιστάμενος. | *Antonius.* — *Sophia, Magni D. Saxon. Lavvenburg. F.* | *Anna, vxor Ennonis, Com. Friſiæ.*

Ioannes, ſucceſſor patris, & hæres deſignatus à Maria, Domina Ieuerenſi. — *Elizabetha, Comitiſſa Schwarceburg.* | *Chriſtianus, vita defunctus in aula Auguſti, El. Saxon.* | *Antonius.* | *Catharina, vxor Alberti, Comitis Hoienſ.* | *Anna, vxor Ioannis Guntheri, Comitis Schvvarceburg.* | *Clara.*

Ioannes Fridericus, moritur infans. | *Anna.* | *Sophia.* | *Maria Elizabetha.*

¶ Subiicio hîc ad me npuer miſſum ab HENRICO RANZOVIO carmen de menſe Octobri, familiæ Danicæ & Holſaticæ, ab Oldeburg. domo oriundæ, quaſi fatali: etenim quæ hanc obſeruationem confirment, non pauca noſtræ tempeſtatis exempla in medio ſunt. Id carmen eiuſmodi eſt.

OCTOber menſis calamo ſignabitur atro:
Sæpius hic etenim triſtia fata tulit.
Quæ quia diſparibus numeris comprendere conor,
His clemens cœptis annue Chriſte meis.
Omne licet tempus mortales eximat orbe,
Ac nulli mortis nota ſit hora viro:
Ni Deus omnipotens motus bonitate paterna,
Hanc monſtret famulis cœlitus ipſe ſuis.
Teſtatur liquido tamen experientia rerum,
Non vnum cunctis menſibus eſſe ſtatum.
Regibus hic nec non ducibus fatalior illo eſt,
Exiſtens luctus fons & origo grauis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Quis negat, Octobrem fatalem regibus eſſe,
Frugiferæ Daniæ qui pia ſceptra tenent?
Namq́ dies ſecum, quos dixeris eſſe nocuos
Magnatum propter funera mœſta, trahit.
Primus in hoc quam ſit triſtis, fatalis, acerbus,
Quàm ſecum caſus traxerit ipſe graues,

Anna, coniunx Auguſti, Electoris Saxoniæ, Friderici II. Regis Daniæ, ſoror, mortua eſt primo Octobris.

Nouit Saxoniæ Electoris maſculus hæres,
Ob matris mortem paſſus acerba ſuæ.
Regis erat Daniæ ſoror hæc, cui ſecula noſtra
Non ſimilem ſtudio relligionis habent.
Holſatiæ teſtatur idem nunc vndiq́ luctus,
Quem patitur propter fata inopinata Ducis.
In quo certârunt pietas, clementia, candor,
Iuſticiæ ſtudium nobile, pacis amor.

Adolphus, Dux Holſatiæ, Friderici I. filius mortuus primo Octobris.

Quod talis fuerit, quem nunc lugemus, Adolphus,
Sana cui mens eſt, nemo negare poteſt.
Proximus hoc in menſe dies memorabilis æquè
Eſt obitu factus fratris, Adolphe, tui.
Quem non diſsimili, quo nunc ſe conficit orba
Holſatiæ, luctu, terra ſecuta fuit.

Ioannes, Dux Holſatiæ, Friderici I filius, obijt ſecundo Octob.

Nam quoq́ dignus erat, quem ſic lugeret ademptum,
Luctus nil quamuis vtilitatis habet.
Septimus hoc in menſe dies ſignetur eadem
Luctibus & lachrymis conueniente nota.
Eſt quia fatalis, Daniæ ceu regia nouit,
Ex obitu Dominæ reddita mœſta ſuæ.

Dorothea, Chriſtiani tertij Vxor, mortua 7. Octobris.

Reginæ puto, quæ propter pietatis amorem,
Dorothea à ſummi munere dicta Dei eſt.
Infelix etiam, dum triſtia fata reuoluo,
A decimo quartus noſcitur eſſe dies.

Elizabetha, filia Friderici I. Vxor V-

Hoc etenim regis Friderici filia primi
Cauſa noui luctus, Eliſabetha, fuit.

Dum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Dum ſua mortali naturæ debita ſoluit,
Occubuitq́ velut falce reſecta ſeges.
Inſuper Octobri plures ac menſe Nouembri
In Dania Reges occubuiſſe, liquet.
Sic & Reginas: quibus annumerauda videtur
Dorothea, hoc Regum ſanguine creta pio:
Quæ fuit vndecima ſublata hinc luce Nouembris,
Chriſtophoriq́ Ducis nupta pudica fuit.
Quem Dominum agnoſcit præclara Megapolis ora,
Officioq́ ſibi conueniente colit.
Sed reliquas omnes nimis & pertexere longum,
Ponenda eſt elegis certaq́ meta meis.
Tu pie Chriſte pium Daniæ defendito regem,
Ac omnes magna pro pietate ſuos.

dalrici, Prĩcipis Megapolenſis, perijt 14. Oct: die et hora, quibus nata fuerat. Dorothea filia Friderici I. coniunx Chriſtophori, Ducis Megapolenſis, perijt vndecimo Nouemb.

IIII.
STEMMA FAMILIAE SCHAVVENBVRGICAE.

Adolfus, primus Holſatiæ & Stormariæ Comes.

Hartungus. — *Mathildis, Comitiſſa Daſſel. vt Helmoldus cap. 1. lib. 3. & 4.* — *ADOLFVS. II.*

Adolfus III. — *Adelheidis, Burcardi, Comitis Querfurt. F.*

Bruno, Antiſtes Olemuc. — *Conradus, Comes Schavvenburg.* — *Helvviga, Hermanni, Comitis Lippienſis F.* — *Adolfus IIII.*

β

Eliza-

B

Elizabetha, Alberti D. Saxon. F. — Ioanes, tenuit VVagriam, Aldeburg. & Lubecam.

Gerhardus, poſſedit Holſatiam & Stormariam.

Luderus.

Mechtildis, vxor ABELIS, regis Daniæ.

Adolfus V. — Ioannes. — Albertus, Præpoſitus Hamburg. — Henricus. — Gerhardus, cognomento Cæcus.

Ioannes, cognomento Liberalis. — Gerhardus. — Adolfus VI. — Otho. — Henricus.

Adolfus. — Ioannes. — Adolfus VII. propagauit familiam Schawenburg. Huic infrà appoſuimus notam. ♎ — Ericus, Antiſtes Hildesheim. — Gerhardus. — Henricus.

Gerhardus, cognomento Magnus. — Ioannes.

Nicolaus. — Henricus, cognomento Ferreus.

Albertus. — Henricus, Antiſtes Oſnabrug. — GERHARDVS, primus DVX Schleſuic.

Henricus. — Adolfus. — Gerhardus. — Hedvvigis, nupſit Theodorico, Comiti Oldeburg. conditori familiæ Regum Daniæ, Ducum Holſatiæ & Comitum Oldeburg.

Adol-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Adolfo VII. procreantur liberi.

- Adolfus VIII.
- Otho, cognomento iunior.
- Gerhardus, Aantiſtes Mindenſis.
- Simon.
- Bernhardus, Præpoſitus Hamburg.

Adolfus IX. — VVilhelmus.

Otho.

- Adolfus X.
- Ericus.
- Erneſtus, Antiſtes Hildesheim.
- Otho,
- Henricus, Antiſtes Mindenſis, cuius epitaphium legitur Mindæ in templo cathedrali, ſcriptum à Bartholomæo Colon. Meruit & Crancij præconium Metropol. lib. 12. cap. 19.
- Bernhardus.
- Antonius.
- Ioannes, Vxor Corda Gemenſis: èqua iam quinquagenaria natus.
- Mechtildis, nupſit Bernhardo, Duci Lunæburg. eoq; mortuo, VVilhelmo Seniori Duci Brunouic.
- Anna, vxor Bernhardi, Comitis Lippiens. ſepulta Blombergæ.

Maria, Comitiſſa Naſſouienſis. — Iodocus.

- Otho.
- Henricus.
- Adolfus, Archiepiſcopus & Elector Colon. Encomium eius habet Ioannis Sturmij præfatio in volumen 2. Orationum Ciceronis.
- Ioannes.
- Maria, Duc. Pomeran.
- Otho — γ
- δ — Elizabetha Vrſula, Duc. Lunæburg.
- Antonius, Archiepiſc. & El. Col.
- VVilhelmus, Præpoſitus Hildesheim.
- Iodocus.
- Ericus.
- Erneſtus, Præfectus ſuperior Hornberg in Sueuia, vt meminit Nicodemus Friſchlinus.

γ δ

Maria. Elizabetha, vxor SIMONIS, Comitis Lippienſis. Erneſtus, illuſtri virtutis indole adoleſcens, nec Iurisprudentiæ ſolùm, atq; hiſtoriarum litteratè peritus, verùm etiam in carmine pangendo cum primis felix & elegans. Vixit in acad. Iulia biennium, & poſito tirocinio, ingenij & profectus ſpecimina diuerſa, nec vulgaria edidit.

Hermannus, Epiſcopus Mindenſis, qua dignitate ſe abdicauit. Otho. Adolfus. — Elizabetha, IVLII, Ducis Brunouic. F. Antonius, Decanus Colon.

Iulius.

V.
STEMMA FAMILIAE STADENSIS.

Henricus, cognomento Caluus, floruit temporibus HENRICI. II. Cæſ. Vxor Hildegarda: vnde natus.

Henricus, cognomento Bonus. — Iuditha.

Henricus — Ethela. Vdo. Sigefridus, condidit, ſeu inſtaurauit Stadium, inde Comes Stadenſis dictus. Heduigis, Abbatiſſa Heslingenſis. CVNEGVNDA, vxor Sigefridi, Comitis VValbecenſis, mater DITMARI, Epiſcopi & Hiſtorici.

Sige-

Sigefridus — N. heroina Bauarica.

Sigefridus, — Adala.

Luderus. — Adelheidis, amita RVDOLFI, Ducis Sueuiæ.

Odonis — Vdo, primus Marchio, altor VIPERTI Groicenſis. Legatur de vita huius à nobis euulgata hiſtoria.

Henricus, cognomento Longus.	Vdo. II. alio nomine Luderꝰ. —	Ermegarda, Comitiſſa Plocenſis.	Rodolfus. Vxor Richardis Franconica.	Sigefridus, Præpoſitus Magdeburg.	N. filia ἀνώνυμ(ος), Abbatiſſa Alsleben-	Adelheidis, vxor Ludouici, Comitis Turing. mater LVDOVICI Lantgr.

Henricꝰ, Marchio titulo tenus, necatur veneno ann. 1123. —	Adelheidis, N. filia ſoror Alberti Vrſi. ἀνώνυμος, vxor Henrici, fratris RIXAE Aug.

Vdo III.	Rudolfus, periÿt in Ditmarſia ann. 1144. —	Elizabetha Stirienſis.	Hartuicus, primùm Præpoſitus, deinde Archiepiſc. Brem. alienat Stadium à familia, eamq; morte ſua claudit.	Lutgardis, nupſit Friderico, Palatino Saxon. A quo ob propinquitatem repudiata, matrimonium bis repetit, primùm cum ERICO, cognomento Lam, rege Daniæ, deinde cum Hermanno VVinceburg. vnde trium filiarum mater fit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

VI.
STEMMA FAMILIAE LIPPIENSIS.

Bernhardus, Comes Lippienſis, propugnauit ſumma fide pro HENRICI LEONIS partibus. Pòſt monaſticum vitæ genus amplexus, ex Abbate tandem fit Epiſcopus Lealenſis in Liuonia. Encomium eius legitur in Alberti annalibus ad ann. 1228.

Hermannus, vir ſapiens & illuſtris, vt Albertus ad ann. 1230.	*Gerhardus, Archiepiſcopus Brem.*	*Bernhardus, Epiſcopus Paderborn Meminit Helmoldus lib. 6. cap. 11. lib. 7. cap. 9. vtrobiq; tamen nomine deprauato.*	*Otho, Epiſcopus Traiectenſis.*	*Theodoricus, Præpoſitus Dauentriæ.*

Bernhardus.	*Simon, Epiſcopus Paderborn.*	*Otho, Epiſcopus Monaſter.*	*Helvviga, vxor Adolfi IIII. Comitis Holſatiæ & Schavvenburg.*

CAVTIO.

NE te,Lecto,roffendant in hac Appendice noſtra dignitatum quarundam appellationes, nũc quidem vſu receptæ, ſed à Latini ſermonis, natiui inquã & priſci illius elegantia abhorrentes. Quia enim verba tantummodo rerum picturæ ſiue ſymbola exiſtunt, vt Plato in Cratylo, profectò illa his cedere ac ſerui-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ſeruire debent: quippe quæ toties naſcantur, quoties res oriuntur. Venit etiam in mentem, hîc ſubiungere Ditmari Epiſcopi locum, de illuſtribus & imperioſis familiis, in quibus ſecundum cœleſtis numinis reſpectum, fauorē, protectionem, & decus & ſalus publica ſita, planè καθ' ὑποτύπωσιν ob oculos ponentem, quod non modò tot hiſtoriarum monumenta, & longa experientia, verùm etiam noſtræ ætatis exempla teſtatum faciunt. Sic igitur ille annalium ſuorum
lib. 1. pag. 12. Væ populis, inquit, quibus regnandi “
ſpes in ſubſecutura Dominorum ſobole non relinqui- “
tur, & inter ſe facta diſſenſione, & longa contentio- “
ne, aliquod conſilium & ſolamen citò non prouide- “
tur: ſi in conſanguinitatis linea aliquis tali officio di- “
gnus non inueniatur, ſaltem in alio benè morigera- “
tus, omni odio procul remoto, aſſumatur. Quia “
maxima perditio eſt, alienigenas regnare: “
hinc depreſsio, & libertatis venit “
magna periclitatio. “

Hæc ille.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

EMENDANDA ET ADII-
cienda.

FActum neſcio quo caſu, vt operæ limam noſtram interdum præuerterint, nec chartas, prælo ſubijciendas, legendas antè dederint. Vnde menda haud diſsimulanda irrepſere, ijſdem operis nunc ſcripturam, nunc mentem noſtram non ſatis aſſequentibus. Satius tamen fuerat, iſta in parte quaſi præuenire, quàm præueniri, quemadmodum Iureconſultorum habet præceptio. Interea quando quod factum, fieri infectum nequit, ſecundum Comicum, placuit ſubiecta notatione lectorem attentum vtcunq; cùm ſubleuare tùm exuſcitare. Forſan enim neq; nos vbiq; Argum egimus, imò quis tam Lynceus extiterit, qui tali, tamq; tædioſo in labore nuſquam impingat, nuſquam hallucinetur? Reſtat ergo, candorem tuum, lector, obteſter, obſecrem, vt vbicunq; dormitatum, vigilantia tua, & accuratiore ſtudio ſuppetias feras.

Pag. 1 b. ad margin. V. antepenult. l. quî pag. 2. a. V. 28. l. vel. Ad margin. l. inſectatio pag. 3. b. V. 14. auctor mentionem Semi inijcit, qui credatur Melchiſedech. Ea verò Hieronymi aſſertio eſt ad Euagrium Tom. 4. Variant tamen ab hac ſententia, & inter ſe, Suidas & Cedremus. pag. 8. a. ad margin. l. Sintagm. Fac. ſeq. V. 23. diſpunge colon. ad margin. l. Idumæi. pag. 9. b. V. 24 perperam ſe habet de Romuli & Remi augurio expoſitio. Conſulantur Liuius & alij hiſtoriæ Rom: auctores, pag. 10. a. V. 33. l. Tarquinius.

Fac.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Fac. ſeq. V. 10. l. ſciſſo. Ad marg. Nechao, collocetur è regione 5. verſus. Et ſub finem l. Vide ſyntag. pag. 11. a. V. 25. ab auctore Euandri & Latini hiſtoria ἀνιςϱήτως confunditur. V. vlt. l. duabus. Fac. ſeq. V. 1. l. reliquias. pag. 15 a. V. 12. l. Addantur. V. penult. l. Aegyptum. Fac. ſeq. V. 27. l. emundans pag. 16. Ad margin. paratit. vlt. l. 4. b. pag. 18. b. V. 4. poſt vocem, Dictator, diſpunge punct. V. 6. eidem voci, Dictator, ſubiunge virgul. V. 13. l. Sex. V. 21. l. exulibus. V. 30. l militi. pag. 19. a. V. 8. l. App. Fac. ſeq. V. 16. nomini, Philippum, ſubiungenda virgula. pag. 20. ad margin. l. Plut. Sueton. Macrob. Et vox, Nugatur, collocanda è regione verſus commentitij. Fac. ſeq. V. 2. l. cul. V. 25. l. obſid. pag. 23. V. 20. l. con. Fac. ſeq. V. 28. l. compleuiſſet. pag. 25. b. nominantur IIII. temporum ieiunia: de quibus amplius Decret. part. 1. diſtinct. 76. Ibidem refertur aureorum vaſorum in templis vſus introductus. Vbi obſeruandum, quod memoriæ proditum à Gratiano Decret. part. 3. Diſtinct. 1. Bonifacius, *inquit,* martyr & Epiſcopus, interrogatns, an liceret in vaſculis ligneis ſacramenta conficere, reſpondit: Quondam ſacerdotes aurei ligneis calicibus vtebantur, nunc econtrario lignei ſacerdotes aureis vtuntur calicibus. *pag. 28. habet hiſtoriam de Baſſo Presbyt. Sycophanta. Quam eandem reperias Decret. part. 2. c. 2. Q. 5. pag. 29. b. V. 13. l. ante. pag. 30. V. vlt. l. dum. Fac. ſeq. V. 6. l. interemiſſ. pag. 31. V. 24. nomen Sabinianus, nouo § à ſuperiore expoſitione dirimendum. pag. 32. V. 7. l. ſanatus. pag. 34 V. 6. poſt vocem, anno, punctum diſpungatur. V. 17. agitur de Ioanne VIII. Papiſſa. Cui ſcholio adijciendam indicationem duximus, argumentum illud in Comœdiam rythmis German. redactum à Theodorico Schernberg. myſta Pontificio, circa ann. 1480. ſed demum ex auctoris autographo typis expreſſam ann. 1565. Ac mehercle & inſtitutum hoc, & ipſa fabula haud illepida, ſed*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

*da, ſed temporis illius ſuperſtitiones repræſentans, monere lectorem de multis poterit. Fac. ſeq. traditur Adrianus Papa aſſenſionem Imperatorum in Pontificũ creatione antiquaſſe. Quod ipſum petitum videtur è Gratiani Decret. part. 1. diſtinct. 63. pag. 38. V. 6. l. XLIII. Ad margin. paratit. penult. addendus * Fac. ſeq. V. 12. l. VII. pag. 39. b. V. 22. l. DCLIII. quoq; anno. V. 25. numero XII. præmittend. punct. pag. 40. a. V. vlt. l. conuertit. Fac. ſeq. V. antepenult. l. mirabil. pag. 41. V. 22. voci, imperium, ſubdenda virgul. Fac. ſeq. V. antepenult. l. Aquila. pag. 45. paratitl l. Impp. Fac. ſeq. V. 22 l. petijt. pag. 46. V. 14. nomini Conſtantinus, ſubiunge punct. Fac. ſeq. V. 25. præcedentis §. paratitlon eſt. pag. 47. b. V. 1. diſpunge in principio ſyllabam ni. V. 28. l. Varroniano. Ad marginem l. IOVINIAN. pag. 48. V. 22. l. Valentinian. Ad margin. l. VALENTINIANVS. pag. 49. V. 13. l. quæ. V. 16. l. ſui. Fac. ſeq. V. 14. l. paſchales. pag. 50. b. V. 1. l. Arcadius. pag. 51. a. V. 25. l. cædit. V. 26. l. petẽtib. V. 27. l. cõiunctiſq; V. ãtepenult. l. præſ. pag. 52. a. V. 5. poſt nomẽ, Siciliã, diſpũge virgul. Fac. ſeq. V. 3. l. XXXIII. pag. 53. a. V. 11. poſt vocem, Deo, inducatur virgula, & V. 23. in. Fac. ſeq. V. 29. l. fratris. pag. 54. a. V. 6. l. quæ V. 24. l. Alexandriam pag. 55. V. 5. l. parentibus. Fac. ſeq. V. 2. poſt vocem, ait, punctum commutetur colo. pag. 56. a V. 1. Ioanni II. Papæ tribuitur cognomentum Mercurij, forſan ob eloquentiam, vti Paulo Apoſtolo Act. 24. Idem nomen habet Menologion Græcorum ei diei aſcriptum, quo noſtri Faſti Catharinæ. Niſi forſan is eſt Mercurius Scytha, qui Decio Imp. meruit, & Cæſareæ ob doctrinæ Chriſtianæ confeſſionem interemtus eſt. Ad marg. paratit. antepenult. l. vt. Fac. ſeq. V. 6. poſt nomen, Anthemium, diſpungatur virgula. pag. 57. a. V. 1. l. XXXIII. V. 3. l. poſt. V. 8. l. biſſext. V. 27. l. ſit. Ad margin. repetendus * paratit. altero. Fac. ſeq. V. 4. l. inducentis. pag. 59. b. V. 17. l. inſulis. pag. 60. a. V. 1. l. ſed*

& cat:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

& cæt. V. 26. l. menſes. Fac. ſeq. V. 24. l. orationis. pag. 61. a. V. 28. l. Epiſcopatus. Fac. ſeq. V. 7. l. ille. pag 62. a. V. 17. poſt vocē, eccleſiam, diſpungenda virgul. & pag. 63. a. V. 13. &. pag. 64. a. V. 10. l. factus. pag. 67. a. V. 31. l. &. Ad marg. l. herciſc. pag. 69. a. ad margin. l. Iterat. & altero paratitl. Dux. pag. 70. a. ad margin. l. Carolomanus. Item nota ¶ paratitlo alteri ſubijcienda eſt. pag. 71. b. V. 9. l. minorem. pag. 73. b. V. 21. voci, coniunctis, ſubdendum punct. V. 23 l. non. pag. 74. b. V. vlt. l. filias. pag. 75. b. V. 8. l. in. pag. 76. V. 30. l. penuriæ. Fac. ſeq. V. 5. l. opibus. pag. 77. V. 1. adhunc modum inchoandus & ſupplendus: propriam linguam vocabulū imp. Fac. ſeq. V. 19. l. premeretur. pag. 78. V. 30. l LXIX. Fac. ſeq V. 17. l. intra. pag. 80. paratitlon. CONSTANTIN. &o. collocandum è regione V. 3. pag. 81. V. 10. l. conſtituens. Fac. ſeq. V. 22. retinuimus pronomen, quos, ex Adamo Brem. nam alioqui in ſententia redundat. Quæ præterea apud eundem occurrit nominum diſcrepantia, eam inculcandam non putauimus pag. 82. b. V. 5. notandum, voci terminos, reſpondere V. 26. vocem, firmos &c. Itaq; intermedia puncta diſpungenda. V. 11. l. Sethbaſan. V. 25. dictioni, mari, ſubijcienda diſtinctio. Ad marg l. Colon. pag. 83. b V. 2. l nauigari. pag. 84. b. de Leonis Papæ purgatione, habent locum ea, quæ Decret. Gratiani inſerta, part. 2. C. 2. Q. 5 pag. 85. refertur hiſtoria de Carolo Magn. Imp proclamato atq; inuncto Quod ad ritum hunc attinet, repetitum ſcilicet de Iſraëlitici nominis regibus, conſulendus amplius Conſtantinus Manaſſes pag. 90. a. V. 8. virgula nomini, Ebo, poſtponenda. Fac. ſeq. ad margin. l. ſtrenuum. pag. 91. V. 30. voci, Dei, ſubdenda virgul. pag 95. b. V. 14. virgula præponenda voci, pauperibus. pag. 96. V. 1. vocem, eius, ſequatur virgul. Ad marg. l. Pron. Fac. ſeq. V. 3. l. Sigefrid. V. 23. l. Helligo. pag. 98. V. 11. l Arnoldus. pag. 101. b. V. 7. l. depopul. pag. 102. margini aſcripſimus, Hartewich forſan Haroldum intelligi, idq; è Saxone. At idem poterit eſſe Hardigon, de quo

pag. 98. vt auctoris ſententia ſibi conſtet. Fac. ſeq. V. 10. l. Scyth. pag. 104. a. V. 31. l. quant. Fac. ſeq. V. 3. l. ſepultum. Ad margin. l. ſucceſſor. pag. 106. V. 17. l. trans mare. V. ſeq. l. Sutne. Scone, pag. 109. §. Anno Domini DCCCCLXXV totus diſpungendus. Fac. ſeq. V. vlt. in fine dele comma. pag. 110. V. 25. nomini, Odinkarum, præmittendum punct. V. vlt. l. Ezicon. Ad margin. l. Hiring. pag. 112. V. vlt. tollenda.) Ad margin. paratitlo de Oracabe addenda nota ¶. pag. 113. V. 18. l. Bened. Ad margin. l. hîc. Fac. ſeq. ad marg. l. inſtaur. pag. 114. b. V. 5. l. deiecit. V. 12. diſpunge comma poſt vocem grauiſs. pag. 115. V. 2. l. Seland & Fiune. V. antepenult. tolle poſt vocem ſeu, cõma, & l. fœcundis. pag. 115. b. V. 1. l. rudi. V. l. Chriſtianiſsimo. pag. 117. V. 10. l. Cuio. pag. 118. V. 2 poſt vocẽ, ſtudÿs, pũct. cõmutandũ cõmat Fac. ſeq. V. 2. l. Bãberg. V. 27. l. Bezelino. Ad marg. paratitlo Luitici &c. apponẽda nota ¶. Cui reſp. pag. ſeq. Scholiõ de VVilzis. pag. 119. V. 28. l. habens V. 32. nomini, Anglia, ſubdẽdũ punct. Fac. ſeq. V. 1. l. XXXVII. 20. l. dicit. V. 29. l. more. V. penult. l. Anatrog pag. 120 b. V. 9. l. Pontificis. Fac. ſeq. ad margin. l. Canuti pag. 121. V. 6. l. regis pag. 123. V. 32. l. liberari pag. 124. V. antepenult. l. Chriſtianiſmus. pag. 124. b. V. 22. l. Steinkil. pag. 126. b. V. antepenult. voci, ſuccedit, ſubiungend. punct. pag. 127. b. V penult. l. eſt. pag. 130. b. V. 19. l. in benefic. pag. 131. V. 14. l. in Slauan. Fac. ſeq. V. 10. l. tertiò. pag. 133. b. V. 28. l. honori. Ad margin. collocandum è regione V. 4. paratitlon, VVelfus, ad quod rurſus ſpectat nota ¶. pag. 134. V. antepenult. l. quæ habere. pag. 135. b. V 6. l. per. V. 8. l. Pyth. V. 17. l. horribiliq́. pag. 136. V. 17. l. geſſerit. Fac. ſeq. V. 29. l. Eccleſiis. Ibidem leguntur Papatus primordia Gregorÿ VII. de nomine hoc, imperio Rom. fermè fatali, aliorum obſeruationes in medio ſunt. Nobis de illo ipſo Gregorio addere hîc viſum fuit ἀποπασμάτιον geminum, lectum à me ante multos annos, ſed cùm propemodum excidiſſet, nuper è Petro Albino, quem & ante, & nunc denuò honoris & ne-

ceſsitu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

ceſſitudinis ergò nomino, communicatum. Habet autem vetus codex Germanicus, idiomate Saxon. conſcriptus, necdum typis expreſſus. Qua de cauſa ambo de verbo ad verbum Latina fecimus, ſtudioſè etiam germanam auctoris ſimplicitatem, ne fuci alicuius ſuſpicio relinqueretur, imitari ac repræſentare conati. Primum ex Henrici III. hiſtoria ita ſe habet.

Cùm Cæſar Romæ eſſet, puer quidam fabro materiario natus, patre opus faciente, propter eum ſecamentis luſit, eaq́; collecta in litterarum formas redegit. Acceſsit forte fortuna ſacerdos quidam, & litteras illas legit, quæ hæc exprimebant verba: Dominabor à mari vſq; ad mare. Vnde Auguratus eſt, puerum aliquando Pontificem Rom. fore, idq́; ſtatim patri indicauit. Hic filium in ludum adductum informari litteris curauit: Qui adultior factus, Cæſaris aulam petiit, & gratiſsimus ſcribis eſſe cœpit. Sed filius Cæſaris, Henricus, qui & ipſe poſt imperauit, ſcholaſticum hunc multis iniuriis affecit, atq́ exagitauit. Nam animus ei præſagiit, quæ ab homine ſibi euentura eſſent. Sed & Cæſar ipſe filii in ſcholaſticum luſus riſit. Contra Auguſta ægrè tulit, & hac de cauſa filium ſæpe reprehendit. Præterea per quieté Cæſar vidit, filiũ mẽſæ aſſidere, vidit ex Hiltebrãdi (nã id ſcholaſtico nomen erat) capite duo naſci cornua, q̃ cœlũ pertingerent, q̃buſq́ ille filiũ Cæſaris ſublimem raptum in barathrum præcipitaret. Hoc ſomnium cùm Cæſar vxori expoſuiſſet, illa prudenter coniectans: Clericus hic, inquit, Papa fiet, & filium noſtrũ imperio priuabit. Ibi Cæſar Clericũ comprehendi, & in carcerem compingi iuſsit, ratus ſe hoc pacto fatum imminens auertere poſſe. Sed Auguſta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

grauiter marito exprobrans, quòd ſomniis ad ſcholaſticum lædendum ſe induci paſſus eſſet, effecit, vt is poſt annuum ſpatium liber atq; incolumis dimitteretur. Hic ab eo tempore monaſticum vitæ genus amplexus, cum Abbate ſuo Romam profectus eſt: cumq; in aula Pontificia gratioſus euaſiſſet, demum Pontifex ipſe renunciatur &c.

Alterum ex Henrici IIII. hiſtoria eiuſmodi eſt.

Moritur Alexander Papa. Ei Romani ſurrogant. Hiltebrandum Monachum ſine regis aſſenſu: nam is alioqui in Papæ creatione requiri & adhiberi ſolebat. Hic eſt Gregorius VII. qui Henricum regem excommunicauit. Idem eſt Hiltebrandus, fabri materiarii filius, qui Henricũ regem cornibus duobus in barathrum præcipitauit, qui in Imperio, qui in orbe Chriſtiano maximas turbas dedit. Tum enim primum inter ſedem Rom. & Imperium diſsidium natum, quod etiamnum durat &c.

pag. 137. V. 14. l. ſanctitas. Ad marg. l ſtudet. Fac. ſeq. V. 1. l exemplum V. 7. l diſcalciat. V. 8 l. laniјs. pag. 138. b. V. 20. l. vaſtata pæg 139. b. V. 11, l apud. V. 28. l. Creſcentiј. pag. 140. V. 25. l. nominant. pag. 141. V. 33. l. Sigebertus nih. Fac. ſeq. ſcholio noſtro citatur interdictum cœleſte de maledictis in magiſtratum. Quod idem exprimitur Canonibus, qui Apoſtolici nominantur, numero 83. pag. 142. V. 25. l. linguarum. Fac. ſeq. V. 12. l. mirabile. V. vlt. l. altitudo. pag. 143. V. 14. l. ſacerdotalis. pag. 144 b. V 17. l. Chriſtianis. V. 19. poſt vocem, equitarent, inſerendæ hæ duæ, in ſanguine Sarr. V. 20. diſpunge, in ſanguine. pag. 146. b. V 27. l. Thariſienſe pag. 150. b. V. 17. poſt vocem, Bavvariæ, tolle punct. pag. 153. V. 4. l. Treuir. Ibidem memoratur priſci iuris rigor de naufragis. Quem demum Friderici II. edicto abolitum, docet Conſtitutio eius XI. Fac. ſeq. V. 5. l. ſubmerſis. pag. 156. V. 13 l. electioni. pag. 157. V. 7. l. Obotrit. pag. 158. a. V. 32. l. & reg. pag. 161.

b. V.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

b.V.2.l.craſtina.V.13.voci,illius,ſubdend.punct.pag.162.V.16.l.preſſuras.V.32.l. ſuam.Fac.ſeq.V.10.l. Thietm. V. 13. l. conuerſat pag.163.V.26.l XLIII. V. 29. l. qui & .Fac.ſeq.V. 31.l. habuit vxor.pag.164.V.17.l. vxorem. Fac. ſeq. V. 20 l. tamen. V. vlt.l. Aſcherſleue.pag.165.V.1.l.Rodulfum.V.9.l. regi.pag.166 V.30.l.ibi.pag.167 V.6.inſerendus Lothevvicus, Lothevvici F. pag.169 V 34. l. præter. V. vlt. l. propter. Ad marg.in fine,amœb pag.170.V.18. l.ſplendorem. Fac.ſeq.V. 7.poſt vocem,poſtulat, diſpunge comma. V.31. poſt vocem, eſt,punctum commuta colo.pag.171. V. 12. l. in vnaqu. pag. 172.b.V.27.l.rei.pag.173.V.11.l.caloris.V.12.poſt vocem,incaſtitatem,hæc inſerenda ſunt: eis non aufert,eo quòd eos caſtos eſſe permittit,cùm caſtitatem hab. Item l. voluerint. V. 19.l. volebant.Fac ſeq.V. 17. poſt vocem, infert,commutandum punct.colo. pag. 174. V. 18. l. fornicationem.V.24. l.diuid.V.30 l. Atqui.pag. 176. numerus ita pro 174. emendandus.pag.177.V.1.l. manifeſtabit.pag.178.b.V. 5. l. commiſi. pag.181.a.V.28.l.bis.pag.182.b.V4.l.occurriſti.pag.184.b.V. 12 poſt vocem , FanZole , numerus denarius commutandus quinario.V.25.l. Schange.pag. 185. V. 12 l. lacum. pag.188. V. 10. l. Aſphaltit pag. 190. a. V.24.nomen, Sueno, præcedat punct.pag.192.b.V.20 l.Saluſt.pag.193.b V.3. voci, virilem, ſubde punct. pag.196.b.V.2.l.perhib. pag. 197.V.16.l. natus. pag.198.b.V.21.l.charact.pag.199.b.V.6. l.pecun. à Saladini filÿs pro traditione Conradi Marchionis & aliorum &c. pag. 201.V.2.l.Eidoram.pag.207.b.V. 17.l. & faut. pag. 208 b.V. 30.l.paucas.pag.2?9.V.2.l.Stedingos. V.8. l. Orientalis. Fac. ſeq.V.6.l.profundum.pag.212.V.2.l.Hoſpitalarÿ. pag.213.V. 19.l.felicit. Ad margin.paratitlo, Papa ſui ſimil. ſubÿce notam ¶. Fac. ſeq.V.21.l.Elg.V.22.l.Sibodon.pag. 215. V.32. l. = rendi,&,populis. Fac. ſeq. ad marg. l. VValdemari. pag. 217.b.V.20.l.autumab.pag.218.V.39.l.adiuuet. pag 219.V.3. l. autem Fac.ſeq.V.30.l.aureo.pag.222. V.27. l. Colonienſis. Fac.ſeq.V. 8. l. Abbate.

In

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

In Appendice genealogiæ.

Pàg.1.b.V.13.l. Annonij,ſeu Aimoini.pag.2.b.V.5.l. Etſi.pag 3.V.7.l.Siguard.V.10.l.Siuardi. Fac.ſeq.V.Antepenult.l.ex ſeipſo.pag.4 V.15.l.fratrem.V.ſeq.l.paterni.pag.5.V.antepenult.l.cuius.Fac.ſeq.V.17.l.poter.pag.7.V.4.Irmindrud & Ludouic.ſubijciendi ſunt Lothevvico. pag.8.à deducenda linea.pag.9.b.in calce l. Eilma.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1974 4° [45,-190]